ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — MERCREDI 1er NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9244 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5045

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Ընկերվարական Միջազգայինի եօթնեորդ համագումարը Հռոմի մէջ հինգ օրուան ընթացքին քննութեան ենթարկեց այն բոլոր հրատապ հարցերը, որոնք կը մտահոգեն ամբողջ մարդկութիւնը :

Շուրջ երկու հարիւր պատգամաւորներ, որոնք կը ներկայացնէին քառասուներեք երկիրներ, հաւաքուած էին յաւիտենական քաղաքը :

Այս անգամ աչքի կը զարնէին Ափրիկէի նորազատ երկիրներու սեւամորթ պատգամաւորները, երկու սեռէ :

Եւրոպայի ընկերվարական կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն մէջ կային բազմաթիւ քաղաքական կարեւոր դէմքեր, — վարչապետ, նախարար, երեսփոխան, ծերակուտական, կուսակցապետ, եւ այլն :

Այնտեղ էին Վիկկօ Քաֆման՝ վարչապետ Տանիմարքայի, Պրինօ Փիթէրման՝ փոխ-վարչապետ եւ Քարոլ Վալտպրինկէր՝ նախարար Աւստրիոյ, Փոլ-Հանրի Սփաաք՝ փոխ-վարչապետ եւ արտաքին նախարար Պելժիոյ, Քամիյլ Հիւիսմանս՝ խննսունամեայ վեթերան, նախկին նախագահ Պելժիոյ խորհրդարանին, Ֆրանսացիներէն Կի Մոլէ, Ժէրար Ժաքէ, Ֆրանսիս Լէէնար, Ժիւլ Մոք, Անտրէ Ֆիլիբ, եւայլն, գերմանական կուսակցութենէն Պերլինի քաղաքապետ Վիլլի Պրանտ, Քարլօ Շմիտ եւ ուրիշներ, անգլիականնէն Հիւկ Կէյցքըլ, Շուէտի նախարարներէն Նիլսոնը, Մատակասքարի զատական նախարար Ռամանկասոավինան եւ ծերակուտական Ռացիմպարսոնը, եւն :

Արդիական ընդարձակ սրահին մէջ կախուած էին գլխաւոր երկիրներու դրօշակները : Մեծադիր խմբանկար մը կը ներկայացնէր հինգ ցամաքամասերու տարբեր ցեղի, գոյնի եւ տարազի աղջիկները : Համագումարի նշանախօսքը՝ «Նոր երկիրներն ու նոր սերունդը դէպի ընկերվարութիւն»՝ կը զարդարէր ձախակողմի պատը ամբողջ երկայնութեան վրայ, անգլ. ֆրանս. եւ գերմաներէն լեզուներով :

Բացումը կատարեց իտալական Սոց. Դեմոկրատ կուսակցութեան նախագահ Ճուզէփփէ Սարակաթ, որ յիշեց թէ այս տարի Իտալիա կը տօնէ իր անկախութեան հարիւրամեակը : Ու զոհունակութեամբ աւելցուց, որ վերջին տարիներուն երբեմնի անազատ ժողովուրդներու հարիւրէն իննսունը — ութ հարիւր միլիոն մարդկային արարածներ — արդէն իսկ տիրացած են սեփական հայրենիքի եւ անկախութեան : Յետոյ շեշտեց .

« Այս սրտապնդիչ երեւոյթի կողքին սակայն տխուր հակապատկեր մը կը կազմէ ծանր կացութիւնը այն հարիւր միլիոն մարդոց, որոնք Եւրոպայի սրտին վրայ են — Թարկուած են Խ. Միութեան տիրապետութեան : Շատ հին քաղաքակրթութեան տէր ժողովուրդներ այսօր զրկուած են իրենց բնական իրաւունքներէն : Աւելի յաւալի է վիճակը անոնց, որոնք իրենց ազատութիւնը կորսնցնելով, կորսնցուցած են նոյնիսկ իրենց ազգային միասնականութիւնը » :

Ցաւացաւ բռնակալական վարչաձեւերու դէմ, որոնք ուժի վրայ յենած են եւ դատապարտուած անհետ կորսուելու : Հռոմի հազարամեայ անցեալէն իբրեւ փառք մնացած են ոչ թէ իր յաղթանակները ու [illegible] — տիրակալական ձեռնարկութիւնները, այլ ա՛յն ինչ որ իբրեւ միտք, լեզու եւ բարք ժառանգ ձգած է ա՛յնքան քաղաքակիրթ ժողովուրդներու, այսինքն իր օրէնքները, հիմնարկութիւնները, իր մեծ գրողներու հասարակշռութիւնը, յստակատեսութիւնն ու իմաստութիւնը : Մնացեալը փոշի է միայն :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

—o—

ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԵՒ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

*

ՓԼԱՍԹԻՔ 60 ՌՈՒՄԲԵՐ ՊԱՅԹԵՑԱՆ

Նոյեմբեր 1ի նախօրեակին, մթնոլորտը շատ լարուած է գլխաւորաբար Օռանի եւ Կոնստանդինի մէջ : Այս վերջին քաղաքին մէջ լուսարդել հաստատուած էր Չորեքշաբթի օրուան համար, նկատի առնելով մանաւանդ որ կարգ մը աղբիւրներու համաձայն Ալժ. Ազատ. Ճակատը զինուած ջոկեր ղրկած է Կոնստանդին, ի հարկին շրջապատելու համար ցուցարարները : Կ'ըսուի նոյնիսկ թէ Մահմետականներուն ալ զէնք բաժնուած է : Միւս կողմէ Օռանի հեռատեսիլի կայանէն, երկուշաբթի իրիկուն եւ այն ժամուն երբ Մահմետականները կը հետեւէին իրենց վերապահուած յայտագրի մը, կազմակերպութիւն՝ Գաղտնի-Բանակը արաբերէն կոչ մը ըրաւ իրենց ուր կ'ըսուէր թէ տունը մնան Նոյեմբեր 1ին եւ ցոյց չընեն : Ըստ Կ. Գ. Բ.ի մէկ թռուցիկին խօսողը մահմետական մըն եղած է որ մաս կը կազմէ Գաղտնի Բանակին : Ծանր դէպքեր պատահած են Օռանի մահմետական թաղին մէջ եւ ապահովութեան ուժերը դժուարին կացութեան մատնուած : Պէտք է յաջողին երկու ծայրայեղ շարժումներ չէզոքացնելու : 28.000 զինուած պահակներ, թռաններ եւ հրասայլեր կը փորձեն պահպանել Ալժէի կարգն ու կանոնը բայց երեքշաբթի օր կը թուէր թէ Մահմետականները որոշած են ցոյց ընել ամէն գնով :

Կ. Գ. Բ.ը իր կարգին գործի անցած է եւ գործադրած իր «կապոյտ ծրագիրը» : Աւոր իբրեւ հետեւանք վաթսուն փլասթիք ռումբեր պայթած են մէկ գիշերուան մէջ, Ալժէի մէջ, ոմանք մահացու արդիւնքներով :

Պէն Խետտա, Թունուզի մէջ կոչ մը ըրաւ Մահմետականներուն ըմբոստական շարժումին եօթներորդ տարեդարձին առթիւ : Հրաւիրեց Մահմետականները որ խաղաղ ցոյց ընեն : Յիշեց թէ 1961 Յուլիսի (Ալժերիոյ) եւ Փարիզի Հոկտեմբերեան ցոյցերը ցոյց կուտան թէ ալժերացի ժողովուրդը ուր որ ալ ըլլայ պատրաստ է պայքարի : Ըսաւ նաեւ թէ միշտ պատրաստ է բանակցելու : Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն Կինէի նախագահը Սէ-

Եզրակացնելով, Սարակաթ ըսաւ որ այսօրուան աշխարհէն ապագային պիտի փրկանցուին ոչ թէ բանակներու ուժը, բռնակալ վարչաձեւերու անհանդուրժողութիւնը, անարդարութիւնն ու անհաւասարակշռ, այլ մեր ընելիք դրական, արդար եւ ճշմարիտ գործերը :

«Ու մենք գիտենք թէ չկայ աւելի արդար եւ ճշմարիտ բան, քան այն իտէալները, որոնց վրայ հիմնած ենք մեր հաւատքը եւ որոնք խտացած անմահ են, — ազատութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան գաղափարականները :

Իրմէ վերջ խօսք առաւ Միջազգայինի — եւ համագումարի — նախագահ Ալսինկ Անտերսէն, երեսփոխան Դանիոյ խորհրդարանին, որ պատգամաւորներուն բարի գալուստ մաղթելէ վերջ ակնարկ մը նետեց ներկայ քաղաքական վտանգալի կացութեան վրայ : Ցոյց յայտնեց, որ ժողովը օգտակար աշխատանք պիտի կատարէ եւ չինիչ որոշումներ պիտի տայ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

քու Թուրէ նախաձեռնութիւն մը պիտի ստանձնէ այս տարեդարձին առթիւ : Ոչ մէկ մանրամասնութիւն տրուած է այս մասին :

× Փարիզի նախարարաց խորհուրդը Ազգ. Պաշտպանութեան ընդհանուր ըսպայակոյտի պետ նշանակեց Զօր. Փիժէ փոխարինելու համար Զօր. Օլիէն որ հրաժարած էր առողջական պատճառներով : Նոյն նիստի ընթացքին մշակութային հարցերու նախարար Մալրօ պատմական յուշարձաններու վերանորոգման ծրագիր մը ներկայացուց :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ գեր-ռումբին (50 մեկաթոն) պայթումէն ետք բողոքները կը տեղան, բայց Խրուշչեւ ոչ մէկ կարեւորութիւն կուտայ այս «հիսթերիք իրարանցումին» ինչպէս կ'որակէ արեւմտեան վրդովումը : Վերջին լուրերու համաձայն պայթած ռումբը շատ աղտոտ էր եւ ատոր հետեւանքն է ռատիօաքթիվիթէի քանակին յաւելումը. Ռատիօաքթիֆ ամպը յառաջիկայ շաբաթ հիւսիսային Եւրոպա կը հասնի : Ֆորմոզայի մէջ ժողովուրդը շոմինի (էփինար) վրայ ինկած է զայն իբրեւ դեղ նկատելով ռատիօաքթիվիթէի դէմ ինչ որ սխալ է բայց մեծ հաճոյք պատճառած է բանջարեղէն ծախողներուն :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ընտրութիւնները ամրապնդեցին վարչապետ Քարամանլիսի դիրքը, որուն կուսակցութիւնը (արմատական Ազգ. Միութիւն) երեք հարիւրի վրայ 170 աթոռ ձեռք կը ձգէ, մօտաւորապէս, Խորհրդարանին մէջ : Քարամանլիս աջ հոսանքը կը ներկայացնէ երկրին եւ իր յաղթանակը կը պարտի վերջին 4 տարիներու հանրօգուտ աշխատանքներուն զորս տարած է իբրեւ վարչապետ : Այս ընտրութիւնը ծանր ձախողութիւն մըն է ձախ հոսանքին համար, համայնավարամէտ որ մօտ 40 աթոռ կը կորսնցնէ :

ԴԱՇՆԱԿՑԱՅԻՆ Գերմանիոյ արտաքին նախարարը Ֆոն Պրենթանօ հրաժարեցաւ դիւրացնելու համար, Ատընաուըրի նոր կազմելիք դահլիճին գործը : Վարչապետը ճշդեց թէ այս հրաժարումով Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը չի փոխուիր :

ԻՐԼԱՆՏԱ, Վենեզուելա եւ Ղանա Ապահովութեան Խորհուրդի անդամ ընտրուեցան փոխարինելու համար Լիպերիան, Էքուաթորը եւ Սէյլան որոնց շրջանը կը վերջանայ :

ՀՌՈՄԻ մէջ սաստիկ փոթորիկ մը պատճառ դարձած է աղետալի դէպքերու : Հինգ հոգի մեռած են, հարիւր հոգի վիրաւորուած եւ բազմաթիւ ընտանիքներ փողոցը մնացած են :

ՓԵՔԻՆ տակաւին մեկնութիւն չէ տուած Սթալինի մարմինին փոխադրութեան առթիւ բայց Ալպանիա աւելի քան երբեք «Սթալինապաշտ» կը մնայ : Խորհ. Միութեան մէջ, ապասթալինացման շարժումը սկսած է եւ հսկայ աշխատանք մըն է : Պէտք է տապալել արձանները, փոխել քաղաքներու, փողոցներու, հրապարակներու, լեռներու անունները եւ վար առնել բոլոր նկարները :

ԼԷՈՓՈԼՏՎԻԼԻ կառավարութիւնը «ոստիկանական գործողութիւն» մը սկսաւ Քաթանկայի դէմ : Ատուլա որ այս լուրը հաղորդեց ձայնասփիւռ ճառով մը, աւելցուց թէ «գործողութիւնը կը վերջանայ երբ Չոմպէ տապալի» :

ՊՈՒՐԿԻՊԱ յայտարարեց գերմանական հեռատեսիլէն թէ Ալժերիոյ անկախութեան դէմ են Ֆրանսայի մէկ մասը եւ բանակը :

ՀԱՐԱՒԱՅԻ Ֆրանսայի երկրագործական կազմակերպութիւնները կոչ մը ըրին որ ժողովուրդը պօյքոթի ենթարկէ տը Կոլի ճամբորդութիւնը, ճշդելով թէ իրենց ցոյցը քաղաքական բնոյթ չունի :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԶՕՐ. ԷՕԶՏԻԼԷՔ «ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ» ՎԱՁԱՊԵՏ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑԱՒ

Ինչպէս յայտնի էր վերջին օրերու դէպքերէն, ընտրութեանց վաղորդային Թուրքիա քաղաքական ծանր տագնապ մը կ'ապրի : Գրած էինք թէ կարելի չեղաւ ո՛չ ծերակոյտի, ոչ ալ Երեսփոխանական ժողովի նախագահ ընտրել եւ Նոյեմբեր 1ին յետաձգուեցաւ այդ ընտրութիւնը որ 8 օրուան քուէարկութիւններէ ետք ոչ մէկ արդիւնք տուաւ : Վերջին երկու քուէարկութեանց ընթացքին Փրոֆ. Եօրուք իր թեկնածութիւնը քաշեց եւ միակ թեկնածու մնաց հալքեան մը՝ Ֆուատ Սիրմէն : Ատալէթի եւ Հալքի միջեւ եղած համաձայնութիւն մը թոյլ պիտի տար որ ընտրութիւնը դիւրաւ կատարուի բայց Ատալէթի կարգ մը անդամներ յամառեցան իրենց դիրքին մէջ եւ ճերմակ քուէ տուին : Սահմանադրական մեծամասնութիւնը 226 ձայն կը պարտադրէ :

Միւս կողմէ 14 «աքսորուածները» քաղաքական մուտք մը գործեցին, Կիրակի Փարիզի մէջ, տարուան մը լռութենէ ետք : Ծանօթ է որ Ազգ. Միասնականութեան Կոմիտէն 14 սպաներ արտաքսած էր եւ արտասահման ղրկած : Ասոնք ցարդ ձայն չէին հանած բայց անցեալները Պրիւսէլ հաւաքուեցան կացութիւնը քննելու համար : Ասոնցմէ վեց հատ (գնդապետներ՝ Քապիպէյ, Թիւրքէշ, Էրքանլի, հարիւրապետներ՝ Էչին, Քափլան եւ Սոլմազէր) մամուլի առջեւ, պարզեցին իրենց խորհրդակցութեանց արդիւնքը : Պատասխանեցին կարգով, բայց թոյլ չտուին որ նկարուին կամ շարժանկարի առնուին :

Իրենց կարծիքով.— «Թուրքիոյ կացութեան ներկայ յեղաշրջումը կ'արդարացնէ մեր կրկնակի ապդարարութիւնները. եւ կը հաստատէ մեր համոզումը որ ընկերային ժողովրդապետութեան մը ըստեղծումին պէտք է կանխէ քաղաքական ժողովրդապետութիւն մը» : «Այդ պատճառով, կ'ըսէ ուրիշ մը, նորընտիր Խորհրդարանը պիտի չկարենայ դիմանալ այն ծանր հարցերուն որոնք կը ներկայանան երկրին» :

Վստահութիւն ունին որ Կիւրսէլ հայրենասէր եւ անձնազոհ մէկն է, արտաքին գետնի վրայ, հաւատարիմ կը մնան. 1960 Մայիս 27ի յայտարարութեան որ կը հռչակէր Թուրքիոյ կապը Ատլանտեան Ուխտին :

Կը կարծեն նաեւ թէ Թուրքիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու գործակցութիւնը՝ նոյնքան օգտակար է Թուրքիոյ որքան արեւմտեան պլոքին :

Ամէն պարագայի մէջ, Թուրքիա վերադառնալու միտք չունին «կը վերադառնանք երբ կացութիւնը — երկրինը եւ մերը — նպաստաւոր ըլլայ եւ ազգային շահերը պահանջեն» :

Վերջին հարցում մը եղած է իրենց «ինչո՞ւ Փարիզը ընտրած են մամուլի իրենց ասուլիսին համար :

— « Քաղաքակրթութեան եւ ազատութեանց օրրան՝ Փարիզը ընտրեցինք թրքական Ազգ. տօնը ոգեկոչելու համար» :

Պրիւսէլի խորհրդակցական ժողովը եւ Փարիզի մամուլի ասուլիսը տեղի ունեցած են. Անգարայի իշխանութեանց հաւանութեամբ, ի՞նչ որ առնուազն հակասական է ... :

ԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՑ ՏՕՆԻՆ առթիւ, թղթատարը փակ ըլլալով, Յառաջ լոյս չի տեսներ : Մեր յաջորդ թիւը՝ Ուրբաթ Նոյեմբեր 3 :

Ի՞ՆՉ ԵՆ ԱՍՈՒՄ ԹԻՒԵՐԸ

1959Ի ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻՆ ԻՄԱՍՏԸ

Այո, մենք անծանօթ ենք իրար։ Ոչ, Հայաստանը բնաւ չի ճանաչում Սփիւռքի մէկ միլիոն Հայերին։ Մենք եւս, ըՍփիւռքում, սկսել ենք չճանաչել Հայաստանը, մանաւանդ նրա վերջին տարիների կեանքը։ Եթէ չլինէին Ա. Խոնդկարեանի յօդուածները եւ Ս. Ա.ի տեսութիւնները «Հայրենիք» ամսագրում, սփիւռքահայ մամուլը գրեթէ անհաղորդ կը մնար Խորհրդ. Հայաստանի վերջին տարիների իրականութեան։

Համախորհրդային, բայց մանաւանդ հայկական տեսակէտից մեծ կարեւորութիւն ներկայացնող դէպք տեղի ունեցաւ 1959 Յունուարին, — ընդհանուր մարդահամար՝ Խ. Միութեան մէջ։

Շատ հետաքրքրական եւ Հայերիս համար խիստ կենսական փաստեր երեւան եկան այդ մարդահամարի արդիւնքների մէջ։ Բայց եթէ չլինէին Ա. Խոնդկարեանի մարդահամարի արդիւնքների մասնակի ներկայացումները, արտասահմանի Հայը ի՞նչ պիտի իմանար այդ մարդահամարի մասին։

Ամէն տարի, Սփիւռքից բազմաթիւ տխրօրոր եւ անտխրօրս Հայաստան-նասէր մտաւորականներ են այցելում Հայաստան՝ խորհրդային իշխանութեան հացը վայելելով եւ նրա գովքը հիւսելով։ Իրանցից գոնէ մէկը նեղութիւն քաշե՞ց Հայաստանի վիճակագրութեան բաժինը մտնելու եւ, բուն աղբիւրից օգտուելով, Հայաստանի վիճակագրական տուեալների հիման վրայ առարկայական լուրջ մի ուսումնասիրութիւն ներկայացնելու։

Բոլոր «օ՛»երից աւելի արժէքաւոր են փաստերն ու թիւերը։ Բացի քարոզչական լրճուկ գրութիւններից, մէկ հատիկ ուշադրաւ գործ չկայ այդ ուղղութեամբ։

Չկայ, որովհետեւ նէօ – հայաստանասէրներին հետաքրքրողը ոչ Հայաստան է, ոչ էլ հայ մշակոյթը, այլ այն, թէ ինչով կարելի է օգտուել Հայաստանից ու հայ մշակոյթից անձնապէս։ Ո՞վ պիտի ունի մարդահամարի թուերի լեզուն հասկանալու յօգնութիւնը քաշելու, երբ կը բաւէ Երեւանի ձայնասփիւռի առջեւ կանգնել ու պոռալ.

— Օ՛, Հայաստան...

Այդքանը բաւական է Հայաստանասէրի հռչակ ստանալու եւ բարձր պատիւ կամ դրանք ունենալու համար։

Իսկ յոգնութիւնն ու դժուար աշխատանքը մնում է «ոչ – Հայաստանասէր» Խոնդկարեանների բաժին։

1959 Յունուարի խորհրդային մարդահամարի մեզ համար ամենակենսական մասը ազգային հատուածն է, որ առաջին անգամ տեղ է գտել խորհրդային մարդահամարի մէջ։ Նախորդ մարդահամարներում ազգային մասը բացակայում էր։

Ա. Խոնդկարեանը, «Հայրենիք» ամսագրի (1960 Մարտ, թիւ 3 (409) իր ամսական տեսութեան մէջ, որքան կարողացել է աղբիւրներ ճարել, ներկայացրել է մարդահամարի տուեալների քննական վերլուծութիւնը։

Դժբախտաբար, այդ յօդուածը պահանջուած լրջութեամբ ուշադրութեան առարկայ չեղաւ մեր մամուլի կողմից, մինչդեռ պէտք է արտատպուէր եւ մէկից աւելի անգամներ քննութեան առարկայ դառնար։

Օգտուելով ամսագրի այդ տեսութիւնից, արժէ մի անգամ էլ անդրադառնալ մարդահամարի առանձնապէս մեզ հետաքրքրող մասին։

1959 Յունուարին, մարդահամարի ամիսը, Խ. Միութեան բնակիչների թիւը 208·827·000 էր, որից Ռուսների թիւն էր 114·588·000 հոգի, մինչդեռ ռուսերէնը իրենց մայրենի լեզու համարողների թիւն էր 124 միլիոն, ուրիշ խօսքով՝ 10·500·000ից աւելի ոչ – Ռուսներ ռուսացել էին։

Ըստ ազգութեան, Խ. Միութեան ժողովուրդների պատկերը, խոշոր գծերով, հետեւեալն էր.

Ռուսներ — 114·588·000, որոնց 99·8 առ հարիւրը իր մայրենի լեզուն համարում էր ռուսերէնը։

Ուկրայինցիներ — 36·586·000, որոնց 98·8 առ հարիւրը իր մայրենի լեզուն համարում էր ուկրայներէնը։

Ատրբէջանցիներ — 2·929·000,— 97·6 առ հարիւրը՝ ազերերէն։

Հայեր — 2·787·000,— 89·9 առ հարիւրը՝ իր մայրենի լեզուն համարում էր հայերէնը։

Վրացիներ : 2·650·000·— 98·6 առ հարիւրը վրացերէն։

Օսեր — 415·000,— 87·7 առ հարիւրը՝ օսերէն։ Աբխազներ,— 74·000, — 95·5 առ հարիւրը՝ աբխազերէն։ Քիւրտեր — 50·000,— 89·9 առ հարիւրը՝ քիւրտերէն։ Ասորիներ,— 22·000,— 64·3 առ հարիւրը՝ ասորերէն։

Այս թուերից հետեւում է, որ Խ. Միութեան 2·787·000 Հայերի 10·1 առ հարիւրը, այսինքն՝ մօտ երեք հարիւր հազար Հայեր կորցրել են իրենց մայրենի լեզուն հայերէնը, սակայն է կամ արդէն օտարացել են եւ կամ օտարացման ճամբու վրայ են։

Խ. Միութեան մէջ Հայերի թիւը Վրացիներից աւելի է, բայց Վրացիների մեծ մասը ապրում է իր հայրենի հողի վրայ եւ պահում է մայրենի լեզուն։

74·000 Աբխազները, Վրաստանի սահմաններում, առանձին հանրապետութիւն են կազմում, մինչդեռ չուրջ հարիւր հազար Հայեր, գրեթէ զուտ հայաբնակ Ախալքալաքում, նոյնպէս Վրաստանի սահմաններում, տեղական ինքնավարութեան իրաւունք իսկ չունեն։

Մարդահամարի լրիւ տեղեկութիւնները մեզ յայտնի չեն Կովկասից դուրս՝ Խ. Միութեան «եղբայրական հանրապետութիւնների» սահմաններում ապրող Հայերի մասին, ինչպէս, օրինակ, Խորհրդային Ռուսաստանի, Խորհրդային Ուկրայնիայի եւ Անդրկասպեան երկրների մէջ եւայլն (*)։

Յայտնի է, որ Հիւսիս. Կովկասում, Դոնի շրջանում, Դոն բասում, Ղրիմում, Մոսկուայում եւ այլուր հայկական հոծ զանգուածներ են գտնւում։ Սրանց թիւը կէս միլիոնից պակաս չէ։

Յայտնի է նոյնպէս, որ այս Հայերը, սակաւ բացառութեամբ, զուրկ են հայկական դպրոցներից եւ հայկական մշակութային հաստատութիւններից։

Մոսկուայում, ուր այժմ հարիւր հազարից աւելի Հայեր են ապրում, չկայ ոչ իսկ մի հատ հայ դպրոց, ոչ մի հատ հայ մշակութային հաստատութիւն կամ կազմակերպութիւն, ոչ մէկ հայերէն թերթ։

Անշուշտ, այս մօտ երեք հարիւր հազար Հայերի ապահայացումը գլխաւորապէս այս շրջաններում է տեղի ունենում։

Ի՞նչ է ասում այս մասին 1959 Յունուարի մարդահամարը։ Ի՞նչ բացատրութիւն ունեն այս մասին Հայաստան այցելող ոգեւորուած Հայաստանասէրները...։

Բայց դեռ չարունակենք խօսեցնել մարդահամարի թիւերը։

Ս. Վ.

(2 Շար.)

(*) ԽՄԲ.— Ա. Խոնդկարեանի Յառաջի մէջ գրած յօդուածաշարքին մէջ տրուած են այդ թիւերը։ (Տես Յառաջ, 1960 Մարտ 22էն 29)։

ՄԵԾ ՄԱՐԴԱՍԷՐԸ

(Ֆ. Նանսէնի ծննդեան 100ամեակին առթիւ)

Կան մարդիկ, որոնց յիշատակը երբեք չի խամրիր տարիներու մոռացութեանն եւ յաւերժ կ՚ապրի սերունդներու հոգիներուն մէջ։ Այդ երջանիկ մարդոց շարքին կը պատկանի Նորվեկիացի ականաւոր գիտնական եւ մեծ մարդասէր Ֆրիտեոֆ Նանսէն։ Նանսէն գիտութեան պատմութեան մէջ մտած է իբրեւ յայտնի բեւեռախոյզ, ովկիանոսագէտ եւ հեղինակ բազմաթիւ գիտական արժէքաւոր գիրքերու։

Տակաւին համալսարան յաճախող ուսանող մըն էր, երբ ձեռք առաւ բեւեռային ճամբորդութիւններու դժուարին եւ փոթորկալից ուղիները, որոնք փառքի անթառամ պսակներով հիւսեցին անոր անունը։ Նանսէնի աշխարհագրական հետազօտութիւններուն մէջ առանձնակի տեղ ունի 1888ին դէպի Գրոէնլանտ կատարած իր ուղեւորութիւնը, որու ընթացքին պահուներով կորեց – անցաւ կղզիին արեւելեան անմարդաբնակ ափէն մինչեւ արեւմտեան էսկիմոներու բնակած ափը։ Նանսէնի «Ֆրամ» [illegible] (1893 – 1895) բեւեռային ճամբորդութիւններու մասին՝ ողբերգական անցքերով ու հերոսական սխրագործութիւններով լեցուն տարեգրութեան առասպել [illegible] վարկող էջերէն է։

Ֆ. Նանսէն ոչ միայն ականաւոր մը գիտնական մըն էր, ոչ միայն յանդուգն էր ու կազմակերպչական շնորհքներու տէր, այլեւ անկեղծ մարդասէր, խաղաղասէր եւ արդարասէր անձնաւորութիւն մըն էր։

Առաջին համաշխարհային պատերազմը բաւական եղաւ որ ցնցուէր մեծ մարդասէրի հոգին։ Մէկ կողմ ձգելով գիտական իր հետազօտութիւնները եւ աշխատանքները, ընդունեց տարագիրները ամոքելու մարդկային գործին։

Պատերազմէն ետք ստեղծուած Ազգերու Լիկային մէջ Նանսէնի եռանդուն ջանքերուն շնորհիւ իրականացաւ օտարութեան մէջ տառապող մօտ կէս միլիոն ռազմագերիներուն փոխանակութիւնը եւ հայրենադարձութիւնը։

Այսօր, Նանսէնի ծննդեան հարիւրամեակի տարեկիցին առիթով, կը փափաքինք նշել անոր ջերմ վերաբերումը դէպի հայ ժողովուրդը, մասնաւորաբար, անոր գործադրած անխոնջ ջանքերը՝ առաջին համաշխարհային պատերազմէն ետք Սփիւռքի հայ տարագիրներուն մէկ մասը Հայաստան վերադարձնելու գործին մէջ։

Այն օրերուն, ինչպէս յայտնի է, Հայաստան մտահոգուած էր ծանր կացութեան ու կառավարութիւնը զբաղած էր աւելի քան երկու հարիւր հազար Արեւմտահայ գաղթականները տեղաւորելու գործով։ Ասով հանդերձ, կը մտածուէր մասնակի, փոքր ծաւալով ներգաղթ կազմակերպել, փրկելու համար անմիջական կորուստէ զասապարտուած Մերձաւոր Արեւելքի, Յունաստանի, Թուրքիոյ եւ այլն [illegible] ները։

Եւ ահա 1925 Յունիս 17ին Հայաստան կը ժամանէ Ազգերու Լիկային յանձնաժողովը՝ Ֆ. Նանսէնի գլխաւորութեամբ։ Նանսէն ուրախութեամբ կը յայտնէ, որ հայ ժողովուրդը, որուն անցեալին ծանօթ է, յաջողած է ի գին մեծ զոհողութիւններու կերտել իր հայրենիքը, հաւաքուիլ իր պապենական հողին վրայ եւ վերականգնել իր դարաւոր մշակոյթը, երկիրը։ Խորհրդային Հայաստանի կառավարութեան հետ ունեցած բանակցութիւններուն ընթացքին Նանսէնի յանձնաժողովը կ՚ուսումնասիրէ գաղթականները տեղաւորելու միջոցները, ծրագիրները։

Վերադառնալով Եւրոպա, Նանսէն Ազ-

ՄԵԾ ՄԱՅՐԻԿ ՆՈՋԻԷՐ

Այդ առաւօտուն, հայրիկս խռովեալ դէմք մը ունէր։ Մայրս՝ սահմռկած, ցած ձայնով կը խօսէր։ Սեղանատան մէջ նստած՝ կարուհի մը զբաղած էր սեւ հագուստներ կարելով։

Ճաշը եղաւ շատ տխուր՝ փսփսուքներով լեցուն։ Կը զգայի թէ՝ բան մը կար։

Վերջապէս, մայրս, ամբողջովին սեւ հագուած ու շղարշուած, ըսաւ.

— Եկուր, սիրելիս։

Հարցուցի իրեն թէ ո՞ւր կ՚երթայինք։ Պատասխանեց.

— Պետրոս, լաւ մտիկ ըրէ։ Քու մեծ մայրիկդ Նոզիէր, գիտե՞ս, հօրդ մայրիկը... այս գիշեր մահացաւ։ Պիտի երթանք հրաժեշտ տալու անոր եւ վերջին անգամ մը զինքը համբուրելու։

Եւ տեսայ որ մայրիկս արտասուած էր։ Խորունկ տպաւորութիւն մը կրեցի, վասնզի այդ տպաւորութիւնը՝ հակառակ երկար տարիներ անցած ըլլալուն, տակաւին չէ ջնջուած։ Տարտամ բան մը՝ զոր դժուար է ինծի բառերով նկարագրել։ Չեմ կրնար նոյնիսկ ըսել թէ տխուր տպաւորութիւն մըն էր։ Տխրութիւնը, գոնէ, անգութ բան մը չունի։ Բառ մը միայն, «վիպական»ը կրնար պատշաճիլ այդ տպաւորութեան, որ, արդարեւ, կազմուած չէր իրական որեւէ տուեալով։

Ամբողջ ճամբու ընթացքին կը մտածէի մեծ մայրիկիս մասին, եւ սակայն չկրցայ որոշ գաղափար մը կազմել թէ ի՛նչ պատահած էր անոր։ Մեռնի՞լ, չէի կրնար գուշակել թէ ինչ կրնար ըլլալ ատիկա, կը զգայի միայն թէ պահը ծանրակշիռ էր։

Մօտենալով մահուան տան, ինծի այնպէս թուեցաւ թէ շրջակայքը, բոլոր դրացիները կը գտնուէին մեծ մայրիկին մահուան զօրաւոր ազդեցութեան ներքեւ, որ փողոցներու առաւօտեան պահու լռութիւնը, դրացիներու կանչերը, անցորդներու արագ շարժումները, պայտահարին մուրճին աղմուկները, բոլորն ալ մեծ մայրիկին մահուան հետեւանքներն էին։

Զիս պատող այս մտածումին, որ զիս ամբողջութեամբ գրաւած էր, կը միացնէի ծառերուն գեղեցկութիւնը, օդին քաղցրութիւնը եւ երկինքին փայլը, զորս առաջին անգամ կը նշմարէի։

Կը զգայի թէ կը քալէի խորհրդաւոր արահետէ մը, եւ երբ փողոցի մը անկիւնէն, տեսայ փոքրիկ պարտէզը եւ ծանօթ տաղաւարը, արտակարգ բան մը գտած ըլլալու յուսախաբութիւնը ունեցայ։ Թռչունները՝ կ՚երգէին։

Վախ զգացի եւ մայրիկս կը դիտէի։

Անոր աչքերը, լեցուն կրօնական ակնածանքով մը, յառած էին կէտի մը, որուն վրայ ես ալ ուղղեցի հայեացքս։

Այն ատեն, մեծ մայրիկին մահուան սենեակին պատուհաններուն սպիտակ վարագոյրներուն արանքէն նշմարեցի տկար ու տժգոյն ցոլք մը՝ որ կը դողդողար։ Եւ այս ցոլքը օրուան լոյսին մէջ այնքան մահաշուք էր, որ գլուխս թէքեցի՝ այլեւս չտեսնելու համար զայն։

Բարձրացանք փայտեայ սանդուխներէն եւ անցանք յարկաբաժինէն, որ լեցուած էր խոր լռութեամբ։

Երբ մայրիկս երկարեց ձեռքը՝ բանալու համար սենեակին դուռը, ուզեցի կեցնել անոր թեւը...

Ներս մտանք։

Բազկաթոռին վրայ նստած կրօնաւորուհի մը ոտքի ելլելով, տեղ տուաւ մեզի մահիճին կողքին։

Մեծ մայրիկս հոն էր, պառկած, աչքերը փակ։

Ինծի այնպէս թուեցաւ որ անոր գլուխը ծանրացած էր, ծանրացած քարի մը պէս, այնքան որ կը փորէր բարձր...

Ինչպիսի յստակութեամբ մը տեսայ զայն։

Սպիտակ գլխանոց մը կը ծածկէր անոր մազերը։ Սովորականէն ուռած ծեր կ՚երեւար, հակառակ որ գունաթափ էր։

Ու, կը թուէր թէ չէր քնանար։ Եւ սակայն, ուրկէ՞ կուգար իր դէմքին այն հեղինակական ժպիտը, որուն տեսքը այնքան ցաւ կը պատճառէր։

Ինծի թուեցաւ թէ արտեւանունքը կը շարժէին քիչ մը, անկասկած՝ որովհետեւ ցուցադրուած էին սեղանին վրայ պլպլացող երկու մոմերու դողդղացող լոյսին դիմաց, պնակի մը քովիկը՝ որուն մէջ օրհնեալ ջուրի մէջ թաթխուած էր ձիթենիի ոստ մը։

— Համբուրէ մեծ մայրիկը, ըսաւ մայրս։

Յառաջացուցի շրթունքներս։ Այն տեսակ մը պաղութիւնը զոր զգացի, անուն չունի եւ երբեք ալ պիտի չունենայ։

Խոնարհեցուցի աչքերս եւ լսեցի մայրիկիս հեծկլտանքը։

Ճշմարտապէս չեմ գիտեր թէ ի՞նչ պիտի ըլլար վախճանս եթէ մեծ մայրիկիս սենեակին պատուհանին գլխաւորը չհեռացնէր այդ [illegible] եակէն։

Անիկա բռնեց ձեռքէս, տարաւ խաղալիկներ ծախողի մը խանութը եւ ըսաւ։

— Ընտրէ՛...

Ընտրեցի աղեղ մը եւ սկսայ զուարճանալ սխեռի հատիկներ արձակելով դէպի ծառերուն տերեւները։

Մոռցած էի մեծ մայրիկս։

Միայն գիշերը, հայրս տեսնելով էր որ առաւօտեան մտածումներս վերստին եկան։ Խեղճ հայրիկիս անճանաչելի էր դարձած։ Դէմքը ուռած էր, կը փայլէր, աչքերը կարծես ողողուած կրակով, թաց, շրթունքները՝ պրկուած։

ԱՆԱԹՈԼ ՖՐԱՆՍ

(1 Շար.)

ԽՈՒՍԱՓԻ ՏԱՆԸ

(ԱՂՄ ՅԵՂՈՒԱԿԱՆ ԿԵՍԱՐԻԱ)

1961

ՎԱՂԺԱՆ ԴՈՒՄԱՆ

— Դուք ինչ-որ բան գիտեք, պարո՛ն Ալեքսանյան, ասացեք, խնդրեմ, ասացեք, ես ձեզ ականջ եմ դնում, — ասաց Ռուբենը, ոտքի կանգնելով։

— Ես ոչինչ չգիտեմ, պարո՛ն Ռուբեն, ես միայն կարծում եմ, որ ձեր հայրը ձեզ ամեն ինչ կասի, եթե դուք նրան հարցնեք։

— Ես հարցրի, բայց նա ինձ ոչինչ չասաց։ Ասաց, որ ինքն էլ չգիտի։ Ասաց, որ ինքն էլ ամեն ինչ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Օր· Հերմինէ Միսքճեան քսան Ն· Ֆ· կը նուիրէ Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին, Այրի Տիկին Մառի Կիւրճեանի մահուան առթիւ (Կրընոպլը)։ (Տառնալ «Ծառայ»էն)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Տիգրան Խարբուճլեան, Պ· Կի Խարբուճլեան, Տէր եւ Տիկին Փօլ Թորիկեան, Միչէլ եւ Ֆիլիփ Խարբուճլեան, Օր· Անիթա Թորիկեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ղրկուղը, ծաղկեպսակով յուսակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՐԲՈՒԹԼԵԱՆԻ

մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոն·— Ֆ· Կ· Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը, չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Ա· Օպօղեանէ յիսուն Ն· Ֆ· եւ Տէր եւ Տիկին Ս· Տիւմէճեանէ 10 Ն· Ֆ·, ընկերուհի Գ· Գայթանճեանի մօրը մահուան առթիւ։

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ԱԶԳ ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Իսկի Խանասուր խումբը այս երեկոյ ժամը 7ին կ'ունենայ իր ընդհանուր ժողովը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Տիգրան Խարբուճլեան, Պ· Կի Խարբուճլեան, Տէր եւ Տիկին Փօլ Թորիկեան, Միչէլ եւ Ֆիլիփ Խարբուճլեան, Օր· Անիթա Թորիկեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ղրկուղը, ծաղկեպսակով յուսակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՐԲՈՒԹԼԵԱՆԻ

մահուան առթիւ։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի

ՄԱՐՍԷՅԼԻ

Պարահանդէսը 4 Նոյեմբեր

Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս ԱԼՀԱՄՊՐԱՅԻ ՄԷՋ

Նուագախումբ ՌՕԺԷ ԿՕՄԷՋ

Եւ զանազան անակնկալները

Մուտք զոյն զգեստը պարտաւորիչ է կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանները։ *Հեռաձայն 20·71·10*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

1894ին Իզմիր ծնած, ապա Լիոն եւ Կրընոպլը ապրած՝ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՏԻՎԱՆԵԱՆ։ 1942ին 45 Գերմանիա գոնուած է եւ Ֆրանսերէնի դասեր տուած Ֆլէնսպուրկ, ուր բարեկամացած է գերմանա-ցի ընտանիքի մը հետ որ իրմէ լուր չուներ 1945էն ի վեր, եւ կ'ուզէ կրկին յարաբերութեան մէջ մտնել կամ տեղեկութիւններ ստանալ իրմէ։ Կրնայ ուղղակի գրել Թորանէի կամ Տոքթ· Պէօքէլի կամ գրել Ցառաչի խմբագրութեան։

Մեր յարգելի յաճախորդներուն կը հաղորդենք թէ, 35 տարի է Լիոն հաստատուած

ԱՐԱՔՍ ՏՊԱՐԱՆԸ

(Ս· ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ)

Փոխադրուած է·—

60, Rue d'Anvers, LYON 7e

Tél: 72-89-03

եւ ընկերութեան վերածուած ըլլալով այսուհետեւ կը կոչուի՝

Imprimerie d'Anvers

S. A. R. L. au Capital de 30.000 N. F.

Ինչպէս առաջ, ներկայիս ալ կը ստանձնենք տպագրական հայերէն գործեր, ինչպէս նաեւ ֆրանսերէն, ամէն տեսակ, վարչական, առեւտրական եւ ճարտարարուեստի վերաբերեալ գործեր։

ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան
վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆՑ ԿԵԴՐՈՆ ԽՄԲԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻԻՆ

Ֆրանսայի ամենահին եկեղեցւոյ

St. Germigny des Près

(Օրլէանի մօտ)

Որուն ճարտարապետը Հայ մը եղած է։

Որ չինարարն է նաեւ էֆս լա Շափէլի հռչակաւոր դմբէթին։

Հանրակառքով երթուղարձ 10 Ն· Ֆ·

ԺԱՄԱՏՐԱՎԱՅՐ·— Ազգ· Տուն՝ 32 Րիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Փատէ կիրակի, Նոյեմբեր 5, ժամը ճիշդ 8ին։

Կանխաւ ապահովել տեղերը մինչեւ Հոկտեմբեր 28ը։

ԴԻՄԵԼ·— Պ· Ադամեան,
53, Rue de Châteaudun TRI. 57-74

Պ· Դանիէլեան,
38, Rue des Châlons NAT. 42–50
Métro : Gare de Lyon

Centre d'Etudes Arméniennes
32 Rue de Trévise, Métro : Cadet

Ուրբաթ օրերը 18էն 21

Excursion en autocar à Germigny-des-Prés où se trouve la plus vieille Eglise de France dont l'architecte fut un Arménien.

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելեանական Փառատօնը

Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ։ Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14էն։

×

Հայ կարմիր Խաչի Տարեկան Ցերեկոյթ պարահանդէսը, Կիրակի, Յունուար 28, ժամը 16 – 24, Ամպասատէօրի սրահին մէջ։

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier
Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, *Bld. Arago — Tél. : POR.* 03–94

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ – ՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (ֆօ–փրոփրիէթէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto
Incendie
Dégâts des eaux
Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ԱՅՑ

Նոր Սերունդի Իսկի Խանասուր խումբը այցի մը պիտի կատարէ այս Շաբաթ առաւօտ ժամը 10ին, իրենց ընկերներէն ՓԻԼԻՊ ԵՍԱՅԵԱՆԻ հիւրընկալութեան։

Հիւրիմին (մեռած Ալժերիոյ ճակատը)։

Ժամադրավայր՝ 10ին, Խրիմեան դպրոցին առջեւ։

×

PÈRE-LA-CHAISE

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Պևլիի «Ռոստոմ» խումբին, տարեկան այցը, այս կիրակի ժամը 3ին·— Ա· Ահարոնեան, Ռուբէնի, Շ· Միսաճեանի, Անդրանիկի, Ա· Խատիսեանի եւ Գ· Օտեանի հիւրիմներուն։

Հաւաքուիլ Կամպեթայի մուտքին առջեւ։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին Մշակոյթի Տան մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Բ· Ը· Մ· Հայուհեաց մանկամիւղին տարեկան պարահանդէսը՝

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ։

×

Շաւիլի դպրոցին ի նպաստ տրուելիք պարահանդէսը Դեկտեմբեր 3ին, մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Լիոնի Վարանդեան կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին։

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Րիւ տիւ Նուառի սրահին մէջ։

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Տ. ՋԷՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, որուն կը մասնակցին·—

Օր· ԱՆԺԷԼ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ եւ Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (երգ), դաշնակի ընկերակցութեամբ ծանօթ խմբավար ԿԱԱՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի։

ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Վաղանսի Շրջ· կոմիտէի։

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին քաղաքապետարանի թատրոնին մէջ։

Կը նախագահէ Ընկ· Ս· ՍԻՍԼԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ· Ց· ԱՐԹԻՆԵԱՆ
(Մարսէյլէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Կ'արտասանեն·— Օր· Օր· Մարի Ա-ռեան, Ս· Շահինեան, Օ· Քէչէճեան։

Կ'երգեն·— Բիւզանդ Պալեան, Գօգօ (Ռոմանէն)։

Նուագախումբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդ-կանները կ'ղեկավարէ Ա· Գասեան, Ա· Ղազարոսեան, Ա· Շահինեան։

Մուտքը ազատ է։

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի։

Կը խօսի Ընկ· ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապոյտ խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը՝

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ

Լիւքէսիայի մէջ։

×

Երկուշաբթի, 20 Նոյեմբեր, Սալ Շոփէն – Փլէյէլ, Սարգիս Պօղոսեան կը ներկայացնէ իր ճօճներորդ պատոյր հայ դրականութեան պարտէզին մէջ։ «Մէջ-նաղարեան գանձեր»։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ, ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Տպարան ՍԵՒԱՆը կը ստանձնէ տպագրութիւնը այն գիրքերուն, որոնց հեղինակները կամ հրատարակիչները հեռու են հայկական տպարաններէ եւ միջոց չունին իրենց գործերը անձամբ սրբագրելու։

Հայ հեղինակները իրենց գործերուն տպագրութիւնը վստահելով Տպ· ՍԵՒԱՆԻՆ, կը տիրանան հետեւեալ առաւելութիւններու·

1·— ԱՆԹԵՐԻ ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
2·— ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
3·— ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՏԱՂՏՈՒԿՆԵՐԷ ՁԵՐԲԱԿԱԶԱՏՈՒՄ
4·— ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՇԱՀ
5·— ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԱՐԱԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանի հայ հեղինակները ի նկատի ունենալու են որ Լիբանանի մէջ գիրքի մը տպագրութիւնը առնուազն կրկնապատիկ աժան է քան այլուր տպագրուածը։

Ցեղոյ տպարան ՍԵՒԱՆը ունի — ՍԵՒԱՆ Հրատարակչական Տան Տէր եւ Տնօրէն Պ· Սիմոն Սիմոնեանի հսկողութեան տակ — մասնագէտ սրբագրիչներու խումբ մը, որ կրնայ բաւարարութիւն տալ ամէնէն բծախնդիր եւ զբաղուարահաճ հեղինակներուն։

Բազմաթիւ հեղինակներ իրենց գիրքերուն տպագրութիւնը արդէն վստահած են Տպ· ՍԵՒԱՆԻ։

Հայրենակցական Միութիւններ իրենց գաւառներուն պատմութեանց տպագրութիւնը յանձնած են Տպ· ՍԵՒԱՆԻ, ուր տպուած են եւ կը տպուին ՏԱՐՕՆԻ, ԹՈՄԱՐԶԱՑԻ և ՄԱԼԱԹԻՈՑ մեծահատոր պատմութիւնները։ Հայաբնակչական եւ գրական մեծարժէք գործեր տպագրուած են եւ կը տպագրուին Տպ· ՍԵՒԱՆԻ մէջ։

Տպ· ՍԵՒԱՆԻ մէջ տպագրուած իւրաքանչիւր գիրք գերծ կը մնայ գրաբարական եւ նոյնիսկ հեղինակային բազմաթիւ սխալներէ։

Տպ· ՍԵՒԱՆԻ մէջ տպուած իւրաքանչիւր գիրք կրկնապէս որակաւոր կը դառնայ։

Հասցէ՝

S. SIMONIAN, B. P. 2669, Beyrouth, Liban, Tél. 37433

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ
3
ՆՈԵՄԲԵՐ
VENDREDI
3 NOVEMBRE
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9245 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5046

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԸ

—o—

Ընկերվարական Միջազգայինի համա – գումարը այս անգամ կը զուգադիպի Համայնավարներու Մոսկուայի համա – գումարին, որ նոր վերջացաւ :

Ու մինչ առաջինը տեղի կ'ունենար ա – ռանց թմրկահարութեան, լուրջ ու հա – մեստ մթնոլորտի մէջ, կոմկուսի ժո – ղովը կը բացուէր Ալպանական «ռում – բով, որ անմիջապէս մեծ ալմուկ կը յարուցանէր, սպասելով մի լիճոնատուր քննոց հիւլէական ռումբերու պայթու – մին եւ մինչեւ երկկ պաշտամունքի ա – ռարկայ կուռքերու ղղրդալին կործա – նումին :

Համայնավար կուսակցութեան ներքին գործակալութիւնը կը հրապարակուէր չորս – գրից կերպով : Ու բոլշեւիկեան տարե – գրութեանց մէջ անհաւանութեամբ բան մը տեղի կ'ունենար : Ամենաղօր Խրուշչեւի դէմ հրապարակաւ քննադատական խօսք կ'ուղղէր Շու էն Լայ : Համայնավարա – կան ամէնէն մեծ երկիրը՝ Չինաստան՝ օգնութեան կը վազէր ամէնէն պզտի – կին, Ալպանիոյ :

Մոլոթովի , Մալենքովի , Վորոշիլովի եւ ընկերներուն դիմակազերծումը , ըս – քալինի ոճիրներուն հրապարակումը եւ յարակից խնդիրները եկան անգամ մը եւս հաստատելու թէ «փտած բան մը կայ Դանիոյ թագաւորութեան մէջ » : Սթա – լինի արտաքսումը կարմիր հրապարակի գամբարանէն կը հանդիսանայ ատոր ան – հերքելի փաստը :

Աղբադառնալով Հռոմի ընկերվարա – կան համագումարին, ըսենք թէ պատգա – մաւորները ուսումնասիրուած, գրաւոր զեկուցումներով պարզեցին իրենց տեսա – կէտները· օրուան կարեւոր հարցերու մասին :

Պերլինի եւ Արեւելեան Գերմանիոյ , ապագիման, զաղթատիրութեան, ըս – արուկ ազգերու ազատագրութեան, թե – քոյ երկիրներուն նիւթապէս ազակցելու անհրաժեշտութեան, հասարակաց չու – կային, նոր սերունդին, Եւրոպայի տըն – տեսական միութեան, ժողովուրդներու ինքնորոշման, արեւելք – արեւմուտք համագործութեան եւ առհասարակ մի – ջազգային քաղաքական հարցերու մա – սին կարծիքներու փոխանակութեանէ վերջ, մեծամասնութեամբ քուէարկուեցան համապատասխան բանաձեւեր :

Գերմանիոյ եւ Պերլինի հարցերը ամէ – նէն աւելի հրատապ եւ այժմէական հան – գամանք կը ներկայացնէին, սպառնալով խաղաղութեան : Անգլիոյ Ազատաւորա – կան կուսակցութեան նախագահ Կէյթսքէլ առաջարկեց բանակցութեանց ճամբով, առանց ուժի դիմելու լուծել զանոնք : Բանակցել չի նշանակեր անձնատուր լի – նել : Պէտք չէ ՝ի· Մխութեան ձգձգ նա – խաձեռնութիւնը : Եթէ նախապէս բա – նակցած ըլլայինք, Պերլինի վէճը չէր գար, ըսաւ : Ու առաջարկեց ազատ ա – զատներ, ըսաւ : Ու առաջարկեց ազատ աշ – խարհի եւ ՝ի· Մխութեան միջեւ ապահով – ական գօտի մը ստեղծել եւ երկու Գեր – մանիաներու միացումը իրագործել ա – նմիջապէս ընտրութեանց միջոցով :

Պերլինի քաղաքապետ Վիլլի Պրանտ բոլշեւիկներու կողմէ Օգոստոս 13ին գրաւուած պատին համար ըսաւ թէ անի – կա կը կարմէ «մարդկութեան ամօթը » : Ներկայի տրժանապատուութիւնը վի – ճակագրուած է : Անոր անտարբերութիւնը ներկայացնող Բևան նշան կը համարուի : Ու կոչ ուղղեց ազատ ազխարհին՝ ամուր կենալ իր դիրքերուն վրայ :

Պերլինի մասին քուէարկուած բանա – կը կը դատապարտէ Պերլինի մէջ քաշ – ուած պատը, որ ո՛չ միայն ազատութենէ կը զրկէ 17 միլիոն Գերմանացիներ ,այլեւ կ'արգիլէ անոնց չփում ունենալ ոչ – հա – մայնավար աշխարհին հետ : Այս արար – քը, որ կը բնաբարէ մարդու իրաւունք – ները , ՝ի· կառավարութեան ծաւալապաշ – տական քաղաքականութեան մէկ արտա – յայտութիւնն է :

Գերմանիոյ երկու մասին բաժանումը վտանգ մըն է խաղաղութեան համար : Գերման ժողովուրդը անվիճելի իրա – ւունքն ունի իրականացնելու իր ազգ· Միութիւնը , առանց ուժի դիմելու : Խա – ղաղ լուծումի մը յանգելու համար ա – րեւմուտքը պէտք է նախաձեռնարկ ըլլայ բանակցութեանց : Դէպի Արեւմտեան Պերլին մուտքը ազատ պէտք է ըլլայ՝ ցամաքէն եւ օդէն, ի հարկին ՄԱԿի պա – տասխանատուութեամբ :

Իր այս բանաձեւով Ընկերվարական Միջազգայինը կ'իւրացնէ ազատ աշխար – հի տեսակէտները գերմանական խնդիր – ներու մասին :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1

79 ՄԵՌԵԱԼ, 148 ՎԻՐԱՒՈՐ

—o—

ՈՉ ՄԷԿ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԱՑՐ ԵՐԿՐԻ ՄԷՋ

Ջոհերուն Թիւը Թէեւ բարձր է, բայց հարկ է չեշտել Թէ Նոյեմբեր 1ի տարե – դարձը ձախողութիւն մըն է Ալժ· Ազատ· Ճակատին համար : Մահմետական յու – ցարարներու Թիւը չնչին է ընդհանուր ձեւով : Ոչ մէկ ցոյց կատարուած է Մայր Երկրի մէջ (Ալժ· Ազատ· Ճակատի մէկ դրօշակը կանուխէն վար առնուեցաւ ժը – նըվիլիէ) , զալով Եւրոպացիներուն բո – լորն ալ տունը մնացին , հետեւելով Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութեան տուած հրահանգներուն :

Գլխաւոր ցոյցերը կատարուեցան Ալ – ժէի չուրջ Տար էլ Քէֆ եւ Քլիմա Տը Ֆրանս ուր պատուհաններէն կրակեցին կարգապահութեան ուժերու վրայ : Տա – րօրինակ դէպքեր ալ պատահեցան Փոքր– Քապիլիոյ չրջանը ուր քանի մը հարիւր մահմետական ցուցարարներ «կեցցէ՛ Ֆը– րանսա» «կեցցէ՛ Ազգաս » պոռացին ե – ռագոյնը պարզելով :

Քաղաքական դեմնի վրայ ըմբոստու – թեան այս եօթներորդ տարեդարձը ողե – կոչուեցաւ Ռապաթի եւ Թունուզի մէջ եւ կարգ մը քաղաքական դէմքեր ինչպէս՝ Խրուշչեւ չնորհաւորական եւ քաջալերա – կան հեռագիրներ ղրկեցին Պէն Խեատա – լի :

« Տեղեկատուութեան նախարար » Եա – զիտ յայտարարեց Թէ Ալժ· Ազատ· Ճա – կատի չարքայիները չեն որ կրակ բա – ցած են եւ Զորեքշաբթի օրուան ցոյցերը եղած են Զորեքշաբթի օրուան ցոյցերը ուրիշ բան չեն եթէ ոչ ինքնորոշման ար – տայայտութիւնը : Զոհերու Թիւը իրա – կանութենէն պակաս կը նկատէ : Միւս կողմէ Հասան Բ· ճշդեց Թէ ինքնորոշման ժամանակը չատոնց անցած է, իսկ Պէն Խեատա ապահովութիւն տուաւ Թէ և – րաշխաւորութիւններ պիտի տրուին եւ – րոպացիներուն եւ կրկնեց Թէ պատրաստ է բանակցելու անկախութեան սկզբունքի հիման վրայ :

× 1954 Նոյեմբեր մէկէն 1960 Դեկ – տեմբեր 31, պաշտօնական տըբիւրներու համաձայն զոհերու Թիւերը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէ.— Ֆրանսացի զինուորական·— 10·200, Ալժ· Ազատ Ճակատ 161·000, քաղաքային զոհեր (ա– հաբեկումի հետեւանքով), 13·086 մահ– մետական , 1870 Եւրոպացի :

× Նախարար Ֆրէ ընդունեցաւ կաս – թոն Տէֆէլի քննական յանձնախումբի մը առաջարկը : Ընկերվարական ձեռակու – տականը ինչպէս չատ մը ձախ հոսանքի

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պէյրութի Օռիան Թերթին համաձայն կեսթափոյի 29 մասնագէտներ կը ղեկա – վարէին Սուրիոյ մաքրագործումները : Սարաճի ռէմիջական հսկողութեան տակ : Իրենց ձեռքը ունէին 5600 գործակալներ եւ 18 զաղտնի կեդրոններ կը գործէին Դամասկոսի մէջ : Նկուղներուն մէջ չար– չարանքի սենեակներ պատրաստուած է – ին :

Իտալիոյ հանրապետութեան նախկին նախագահ՝ Լուիճի Էյնաուտի մեռաւ առ– ջի օր 87 տարեկանին : Նախագահ եղած էր 1948 Մայիսէն 1955 Ապրիլ : Շրջանա – ւարտ Թորինոյի իրաւաբանական համա – լսարանէն, դէմ եղած է միշտ մենատի – րութեան : Աչխատակցած է զանազան Թերթերու : Ծերակուտական իրաւուն – քով, նախարարական զանազան պաշտօն– ներ վարած է դլխաւորաբար էմմական ասպարէզի մէջ :

Թունիս կրնան վերադառնալ երբ որ ուզեն այն 14 սպաները որոնք չնորհա – ղրկուած էին եւ արտասահման ղրկուած, զանազան պաշտօններով :

Լիբանանի տագնապը լուծուած է , Թէեւ Ֆալանժիստները կը պահանջէին որ էմմական նախարարութիւնը Փիէր Ճեմայէլի յանձնուի, բայց նոր վարչա– պետը՝ Խարամէ ինք ստանձնեց այդ պաշտօնն ալ : Նոր վարչապետը քառա – սուն տարեկան է, վարչապետ եղած է 1958էն 1960 :

Հռոմ պիտի հաւաքուի, Նոյեմբեր 7– ին, Տիեզերական ժողովի պատրաստա – կան աչխատանքներու կեդրո· յանձնա – խումբը : Պիտի զբաղի զլխաւորաբար ոչ– կաթոլիկներ հրաւիրելու հարցով : Կը խօսուի Պոլսոյ, Անտիոքի , Երուսաղէմի, Աղեքսանդրիոյ Պատրիարքներու մասին :

Մեծն Բրիտանիոյ խորհրդարանի նա– տաչրջանին բացման առթիւ թագուհին իր աւանդական ճառը կարդաց (պատ – րաստուած Մաքմիլլընի եւ իր նախարար– ներուն կողմէ) : Էլիզապէթ յայտարարեց Թէ պահեստի կարգ մը զինուորներ պի – տի կանչուին :

Քոր[illegible]այի ամերիկեան ուժերու նախ – կին հրամանատարը՝ Վան Ֆլը – լէթ յայտարարած է Թամպա Թրիպիւու – նին (Ֆլորիտայի Թերթ մը) որ Պերլին եւ Լաոս կտրուած են Արեւմուտքի համար :

Ներկայացուցիչներ վրդովուած էին մահ– մետականներու հանդէպ ոստիկանու – թեան ունեցած վարմունքէն : Ներքին նա– խարարը համաձայնելով հանդերձ այս քննութեան աւելցուց Թէ յիչեալ յանձ – նախումբը պէտք է նաեւ քննի Մահմե – տականներու կողմէ ոստիկաններու դէմ եղած արարքները : Այս առթիւ «Ֆիկա – ռօ» իրաւացի կերպով կը յիչէ դաւադիր դնդապետներու զոհ դացած Ֆրանսացի ոս – տիկաններու Թիւը եւ պայն կը յանձնէ ուշադրութեանը , անոնց որոնք վերջերս չատ լրաթ անցած են Մահմետականներու հանդէպ ձեռք առնուած «դեղապաչտ» միջոցներէն :

× Հինդչաբթի առաւօտ փլաթիֆ ռումբ պայթեցաւ Ռիւ լա Պօէսիի 111 Թիւը, Սենաֆի մը մէջ ուր 10 հոդի վի – րաւորուեցան : Ձշդուեցաւ Թէ արկած մըն էր եւ ոչ ռումբ մը :

× Փլաթիֆ ռումբ մըն ալ պայթեցաւ առջի օր երբ Ժան Փօլ Սարթրի կոչին պատասխանելով երեք հարիւր հոդի «հա – կաֆաչիստ» ցոյց մը կ'ընէին, Փլաս Մա– պէր :

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

ՊՐԵԶԻՏԻՈՄԻ ՆՈՐ ԿԱԶՄԸ ՇԱՏ ՉԻ ՏԱՐԲԵՐԻՐ

*

Իբ. համագումարը զոր չատեր արդէն «ապատալինացման» համագումար կը կոչեն վերջացաւ նոր նախագահութեան ընտրութեամբ : Ինչպէս կը սպասուէր վերընտրուեցան՝ Խրուշչեւ , Պրէժնեւ , Կոզլով, Կոսիկին, Միկոյեան, Շվերնիք, Սուսլով, Փոլիանսքի, Փոտկորնի, Կու – սինէն : Ասոնց վրայ նոր մը կ'աւելնայ՝ վորոնոֆ եւ կը պակսին Տիկին Ֆուրցեւա որ միակ կինն էր կեդրոնական Կոմիտէի նախագահութեան եւ ծանօթ էր իբրեւ «ալ–բազուկը» Նիքիթա Խրուշչեւի , Ա – րիսթով (Լեհաստանի դեսպան) Ինխթով (Փոխ – վարչապետ) , Մուխիթինով :

Ասոնց կողքին այլեւս միայն հինդ «փո– խանորդներ» կան 9ի տեղ : Քարտուղա – րութեան համար 9 հոդի կան, հինգի տեղ : Վերընտրուած է Խրուշչեւ (Ա – քարտուղար) , միւս քարտուղարներն են· — Կոսլով, Տէմիչեւ, Իլեիչեւ, Կուսի – նէն, Փոնոմարեվ, Սիրիոտնով, Սուս – լով, Շելեփին :

Համագումարը միաձայնութեամբ վա – ւերացուց բանաձեւ մը որ իր կարգին կը վաւերացնէր Խրուշչեւի ներկայացուցած տեղեկագիրը, ինչպէս նաեւ ձեռք առ – նուած զործնական միջոցները :

Արտաքին քաղաքականութեան մէջ , Խորհ· Միութիւնը հաւատարիմ կը մնայ խաղաղ համակեցութեան, ալպանական հարցին համար, համագումարը կը մեր – ժէ Ալպանացիներուն զրպարտութիւնները իբրեւ անհիմն · բայց յոյս կը յայտնէ Թէ ալպանացի զեկավարները կրնան վե – րադտնել միութեան ճամբան : Համագու– մարը կ'ուզէ նաեւ որ ամրապնդուի ըն– կերվարական ճակատի ուժը եւ պայքարը չարունակուի բոլոր անոնց դէմ որոնք կը փորձեն տկարացնել միջազգային համայ– նավարութեան չարժումը : Բանաձեւը կ'ըսէ նաեւ Թէ համաչխարհային խաղա – ղութեան զլխաւոր վտանգն է միջազգա– յին եւ մանաւանդ ամերիկեան աչխար – հակալութիւնը , որոնք հիւլէական պա – տերազմ կը պատրաստեն : Բանաձեւը կ'անդրադառնայ նաեւ խորհրդային բա – նակին ուժին , Միացեալ Նահանգներու հետ մրցակցութեան եւ հակակուտակցա– կան խմբակին :

Համագումարը փակուած է «Միջազ – գային »ով :

× *Խորհ· Միութիւնը խիստ ապզդրա – րութիւն մը կ'ընէ Ֆինլանտիոյ , ուր կը չեշտուի Թէ Խորհ· Միութիւնը եւ Ֆին – լանտիա պէտք է խորհրդակցին, 1948ի համաձայնագրին հիման վրայ, ի հարկին դէմ դնելու համար զերմանական յար – ձակման մը : Պարզ պատրուակ մըն է անչուչտ եւ կը կարծուի Թէ Խորհ· Մի – ութիւնը կ'ուզէ ստիպել Ֆինլանտան որ Վարչաւայի Ուխտին անդամակցի :*

× *Սթալինի մարմինը արդէն տեղա – փոխուած է եւ Լենին միակ մնացած կարմիր Հրապարակի գամբարանին մէջ : Սթալին կրեմլինի պատին տակ է ներկա – յիս սովորական համայնավարներու չար– քին :*

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Ալ Ախպար Թերթը կը դրէ Թէ իրաքեան կառավարութիւնը պաշտպանութեան միջոցներ կը ստեղծէ Պաղտատի չուրջ ուր «յետադիմական զեղական հարուածի» մը կը սպասուի : Մտահոգութիւնները ծնած են, ըստ Թեր– թին, Անգլիացիներուն ցոյց տուած ան – տարբերութենէն բանակցութեանց առ – Թիւ (քարիւղի համար) եւ անգլիացի զեսպանին Լոնտոն կանչուելուն :

ԲԱՑ ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ՀԱՎԱՔՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Ի՞նչ են ասում ընտրված ուսուցիչները։

Ինչպե՞ս հասկանալ ուսուցչական աշխատանքը։ Ի՞նչ պետք է իմանա ուսուցիչը, որպեսզի կարողանա ճիշտ դաստիարակել երեխաներին։ Ի՞նչ պետք է անի, որ դասը հետաքրքրական լինի աշակերտների համար։ Ինչպե՞ս պետք է վերաբերվել աշակերտներին, որ նրանք սիրեն ուսուցչին։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ աշակերտները հարգեն ուսուցչին։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին վստահեն ծնողները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին վստահեն հասարակության մյուս անդամները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին հարգեն նաև նրա ընկերները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին հարգեն նաև նրա հակառակորդները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին հարգեն նաև նրա թշնամիները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին հարգեն նաև նրա ծանոթները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին հարգեն նաև նրա ազգականները։ Ինչպե՞ս պետք է վարվել, որ ուսուցչին հարգեն նաև նրա հարևան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(ՀԱՅ ՅԵՂՈՓԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆ)

ԳԱԶԵՏ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

— Ինչ .

— Չեմ .

— Գիտեմ .

— Ես ոչինչ չեմ տեսած, ոչինչ գիտեմ եւ ոչինչ կը գիտնամ .

— Ձերդ պատուոյն տակ կը խոստանա՞ք ինծի ըսել ճշմարտութիւնը .

— Ես ոչինչ կրնամ ըսել, որովհետեւ ոչինչ գիտեմ .

— Ուրեմն ձեր վերջին խօսքն է՞ այդ .

— Այո .

— Ուրեմն ես ստիպուած պիտի ըլլամ ձեզ ձերբակալել .

— Ինչպէս որ կ՚ուզէք .

— Ձերբակալեցէք զինք .

— Ես ոչ մէկ հրաման տուի այդ մասին : Ես միայն կ՚ուզեմ իմանալ, թէ ինչո՞ւ ձերբակալեցիք զիս .

— Ինչո՞ւ ձերբակալեցինք ձեզ, պարոն Ֆէրնան Տիւվէրնուա, որովհետեւ դուք ինքնին ձեզ մատնեցիք, ձեր ներկայութեամբ ստորագրելով ձեր դէմ ներկայացուած մեղադրագիրը : Ձեր ստորագրութիւնը կը տեսնէք հոս, ձեր ձեռագրին նմանութեան մէջ

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Սէֆէրեան, Տիկին Փօլ Սարգիսեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ալեքսանտր Պասմաճեան, Մարի – Քրիսթին Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկ. Արշակ Ծառուկեան եւ զաւակները (Պուէնոս – այրէս), Տէր եւ Տիկին Սիրական Ծառուկեան եւ զաւակները (Գահիրէ), Տէր եւ Տիկին Արման Սէֆէրեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Արթիւր Սինանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Լուի Կերու, ինչպէս նաեւ Արթինեան, Էմմիեան, Թոփալեան եւ Փորիազեան ընտանիքները սրտի անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց զաւկին, թոռան, եղբօր, մօրեղբօր, սանին եւ ազգականին՝

ԺԱՆ–ՔԼՕՏ ԳԱՌՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

վաղաժամ մահը, որ տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 5ին, 20 տարեկանին:

Պէնիւ Թամու (Ալժերիա):

Տարաբախտ զինուորը զինուորական մեռաւ եւ զինուորական արժանիքի խաչ ունէր (փալմով):

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր Ուրբաթ ժամը 14ին, Քաթր–Ֆուսթի Սէն Ժոզէֆ եկեղեցին (182, Րիւ տիւ Մենիլ): Ներկայ կ'ըլլայ Կաթ. պատուիրակ Սերովբէ Եպիսկ. Մանուկեան:

Թաղումը կը կատարուի Անիէռի հին գերեզմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Կը խնդրուի միայն ճերմակ ծաղիկ բերել:

Հաւաքուիլ եկեղեցին:

Հաղորդ. միջոցներ.— Օթօպիւս 140, Փորթ Քլիշիէն կամ 165 Փորթ Ճամփէրէն, իջնել՝ Րիւ Կուամ:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

×

Հ. Յ. Դ. Արամ ենթակոմիտէն սրտի խոր կսկիծով կ'ողբայ

ԺԱՆ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

վաղահաս մահը եւ ցաւակցութիւններ կը յայտնէ ողբացեալ երիտասարդին ընտանիքին:

×

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդր. վարչութիւնը կ'ողբայ իր ընկերներէն՝

ԺԱՆ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

վաղահաս մահը, որ տեղի ունեցաւ Ալժերիոյ ճակատը եւ ցաւակցութիւն կը յայտնէ տարաբախտ երիտասարդին ընտանիքին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս Կիրակի ժամը 10ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգստեան Ս. պատարագ եւ պաշտօն, Մոնմորանսիի եւ Անտիյիի հանգստեան տուներուն մէջ մեռած պատըսպարեալներու հոգւոյն:

Արարողութեան կը հրաւիրուին ննջեցեալներու պարագաները եւ բարեպաշտ հասարակութիւնը:

×

Այրի Տիկին Տրդատ Հիմինեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՏՐԴԱՏ ՀԻՄԻՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՆՈՒԷՐ

Տէր եւ Տիկին Վահրամ Գրմզըեան 10ական Ն. Ֆ. կը նուիրեն Հայ Մշակոյթի Տան եւ Կապոյտ Խաչի կայանին, Տէր եւ Տիկին Թէնէքէճեանի հոգեհանգիստին առթիւ: (Ստանալ Յառաջէն):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը ստացած է հետեւեալ նուէրները իր մշակութային ձեռնարկներուն համար:

Տէր եւ Տիկին Վրոյր Զիթունի 50 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Կարպիս Գազանճեան քսան Ն. Ֆ., Տիգրան Զիթունիի մահուան Ա. տարեդարձին առթիւ, Պ. Մալասեան քսան Ն. Ֆ., Պ. Հայկ Գըրըբճեան (Վէրտէօն), Տիկին Ալեքսանեան քսան Ն. Ֆ. իր ծնողաց հոգեհանգստեան առթիւ:

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Լիէժի մէջ (Պելժիա) յետ կարճատեւ եւ անողոք հիւանդութեան իր մահկանացուն կնքած է՝

ՆԱԶԱՐԷԹ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԵԱՆ

(Բենկ Պարտիզակցի)

56 տարեկանին:

Մեր ցաւակցութիւնները Օր. Աստղիկ Առաքելեանի եւ Պ. Յակոբ Առաքելեանի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Խ. Թորոսեան, Օր. Ս. Թորոսեան եւ ընտանեկան պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց եւ գլխաւորաբար Կապ. Խաչի Իթալիի մասնաճիւղին, որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով կամ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԽԱՉԻԿ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

Այս առթիւ կը ծանուցանեն նաեւ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ, յետ պատարագի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր

ԽԱՉԻԿ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ–ԴԱՒԹԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ս. Մուրատեան վարժարանի Ծնողաց Միութիւնը իր պատուոյ նախագահ՝ Սաթենիկ Տէր – Դաւթեանի մահուան առթիւ հարիւր Ն. Ֆ. կը նուիրէ Շաւիլի դպրոցին եւ յիսուն Ն. Ֆ. Կապ. Խաչին:

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ԱՅՑ
PÈRE-LA-CHAISE

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պելվիլի «Ռոստոմ» խումբին, տարեկան այց, այս Կիրակի ժամը 3ին.— Ա. Ահարոնեանի, Ռուբէնի, Շ. Միսաքեանի, Անդրանիկի, Ա. Խատիսեանի եւ Գ. Օտեանի շիրիմներուն:

Հաւաքուիլ Կամպեթայի մուտքին առջեւ:

Հ. Յ. Դ.

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին:

R. T. F.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Տաւղահար
(*Harpiste*)

Չորեքշաբթի իրիկուն (Նոյեմբեր 8) ժամը 21ին Սալ Կավօ:

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ Ռավէլ (Էնթրոտիւքսիոն եւ Ալլեկրօ) եւ Փիծեթթի (տաւիղի եւ նուագախումբի քոնչերթօ):

Զայնպատկերասփիւռի Սենեակի նուագախումբը, կը ղեկավարէ Անտրէ Ժիրար:

Հրաւիրատոմսերը ստանալու համար դիմել՝
18, Rue François Ier

ԿԸ ՈՒԶՈՒԻՆ

Une coupeuse pour chemisiers pour Dames et une apprentie - manutentionnaire.
ETABLISSEMENTS NAJARIAN
224, Rue St.-Martin Tél. : ARC. 71-59

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9°)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Րիւ տիւ Նուառի սրահին մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Տ. ՋԷՔԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, որուն կը մասնակցին.—

Օր. ԱՆԺԷԼ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ եւ Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (երգ), դաշնակի ընկերակցութեամբ ծանօթ խմբավար ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի:

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին քաղաքապետարանի թատրոնին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ. Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
(Մարսէյլէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Կ'արտասանեն.— Օր. Օր. Մարի Աւեեան, Ս. Շահինեան, Օ. Քէշէնեան:

Կ'երգեն.— Բիւզանդ Պալեան, Գօգօ (Ռոմանէն):

Նուագախումբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերնդականներու կողմէ: Ա. Գասեան, Ա. Ղազարոսեան, Ա. Շահինեան:

Մուտքը ազատ է

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի:

Կը խօսի Ընկ. ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Անի» կոմիտէի:

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Սէրքըլ Կաթօլիկ»ի սրահին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ
Կը խօսի Ընկ. Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ (Մարսէյլէն):

Գեղարուեստական խնամուած բաժին:

Խմբերգ եւ արտասանութիւններ՝ Հ. Յ. Դ. «Նոր Սերունդ»ի կողմէ:

Նուագ դաշնակով՝ Օրիորդներ Ոստիկեան եւ Ջաֆարեան:

Պիտի արտասանէ Օր. Գինոսեան, մեներգ՝ Տիկին Անժէլ Սուֆիասեան:

Մուտքը ազատ է:

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian,* Le Caire	100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova,* Paris.	120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian,* Paris, 1961.	25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan,* Paris.	6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian,* Paris.	10 NF.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ,	20Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ	40 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ,	40 Ն.Ֆ.
ԱՌՋԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ	9 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ,	40 Ն.Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Յ. Զաղմաղճեան, Պէյրութ	40 Ն.Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ.ի, 1918–1958, Պէյրութ	22 Ն.Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ	12 Ն.Ֆ.
ՋՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. հատոր 5 Ն. Ֆ.	

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ
185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ ՍՈՒՍԱՄ – ՀԷԼՎԱ
ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԵ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSÉE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA · CHOCO-LOC
Ste le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ՇԱԲԱԹ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

SAMEDI 4 NOVEMBRE 1961

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9246 37EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5047

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին տասը տարիներու ընթացքին գիտութիւնը հսկայաքայլ յառաջդիմած է, աննախընթաց արագութեամբ։

Հրագէտներու կարծիքով եթէ նոր գիւտերը օգտագործուին ոչ թէ պատերազմական, այլ խաղաղ նպատակներու համար, պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով աշխարհի երեսէն պիտի վերնան աղքատութիւնն ու վախը։

Խ. Միութիւնը ծանր ճարտարարուեստի եւ հիւլէական զէնքերու արտադրութեան մարզերուն մէջ կարեւոր նուաճումներ կատարած է։ Չինաստանի 600 միլիոն բնակչութեան վրայ համայնավարական բռնակալութիւնը աւելի եւս ընդլայնուած է։ Աշխարհի խաղաղութեան համար մեծ վտանգ մը կը կազմէ համայնավարութիւնը, որ կը ձգտի մինչեւ համաշխարհային յեղափոխութեան։

Արբանեակ երկիրներու մէջ վերջին տասնամեակին երեք ապստամբական շարժումներ տեղի ունեցան, — Արեւելեան Գերմանիոյ, Լեհաստանի (Փոզնան) եւ Հունգարիոյ մէջ։ Բոլորն ալ արեան մէջ խեղդուեցան բոլշեւիկներուն կողմէ։

Խորհրդային վարչաձեւին տակ գոյութեան իրաւունք ունի միայն մէկ կուսակցութիւն — համայնավարականը։ Այնտեղ չկայ մամուլի, խօսքի, քննադատութեան, քարոզչութեան, ազատօրէն կազմակերպուելու եւ արտաքին աշխարհին հետ շփում ունենալու ազատութիւն, ինչ որ հիմը կը կազմէ ժողովրդավարական դրութեան։

Տասը տարիէ ի վեր, Խ. Միութեան ղեկավարները, հակառակ չինացի համայնավարներու ընդդիմութեան, իրենց արտաքին քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքներէն մէկն են դարձուցած «համակեցութիւն»ը։ Իրենց բուն նպատակն է խաղաղ միջոցներով աւելի դիւրութեամբ կատարել իրենց համայնավարական քարոզչութիւնը ազատ աշխարհի մէջ, բերդը ներսէն գրաւելու յետին մտքով։

Վերջին տասնամեակին հիմնական փոփոխութիւններ առաջ եկած են նաեւ ոչ-համայնավար երկիրներու մէջ։ Ամերիկան, Արեւմտեան Եւրոպան ու Ճափոնը տնտեսական գետնի վրայ մեծ յառաջդիմութիւններ կատարած են։ Եւրոպայի Տնտեսական Միութիւնը եւ Միացեալ [illegible] կոչուած են կարեւոր դեր մը կատարելու։

Ընկերվարական գաղափարները օրէնքի վերածուած են այն բոլոր երկիրներուն մէջ, ուր իշխանութիւնը անցած է աշխատաւորական կուսակցութեանց ձեռքը։ Այս տեղերը դանդաղուածային անգործութեան առաջքն առնուած է, աշխատանքի ժամերը կրճատուած են, ընկերային ապահովութեան շնորհիւ աշխատաւորներու վիճակը բարւոքած է, կրթական մարզին մէջ հաւասարութիւն հաստատուած է բոլոր դասակարգերու համար։

Գաղթատիրութեան ենթակայ 25 ազգեր Ասիոյ եւ Ափրիկէի մէջ, — շուրջ 800 միլիոն հոգի, — անկախութեան եւ կատարեալ ազատութեան տիրացած են, խաղաղ միջոցներով։ Այս կէտին մէջ մեծ դեր կատարած են ընկերվարական եւ ժողովրդավարական կազմակերպութիւնները։

Ընկերվարական Միջազգայինը ողջունելով ազատագրուած ազգերը, կ'առաջարկէ օգնել թերաճ երկիրներուն տարեկան տասը միլիառ տոլարի յատկացումով։ Կը թելադրէ նաեւ, որ դրամատիրական երկիրները իրենց տարեկան եկամուտին հարիւրին մէկը տրամադրեն անոնց։ Մինչ այս է կացութիւնը ազատ աշ–

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԵՆԸՏԻ.— «ՄԵՆՔ ԱԼ ԿՈՐԾԱՆԱՐԱՐ ԶԷՆՔԵՐ ՈՒՆԻՆՔ»

—o—

Պատասխանելով խորհրդային ռումբերու պայթումին, Քենըտի յայտարարեց թէ Միացեալ Նահանգներու հիւլէական ուժը աշխարհի ամէնէն զօրաւորն է եւ թէ «յարձակման պարագային կործանարար կերպով պիտի պատասխանենք»։

Նախագահը անգամ մը եւս առաջարկեց Խորհ. Միութեան, համաձայնութեան մը գալ պաշտպանելու համար մարդկութիւնը հիւլէական պատերազմի մը սարսափներէն։ Շեշտեց թէ ամերիկեան յառաջիկայ փորձերուն համար միայն պատրաստութիւններ կը տեսնուին առ այժմ, ի հարկին գործադրելու համար ծրագիրները։ Արդէն Միացեալ Նահանգները ներկայիս խոր ուսումնասիրութեան մը ձեռնարկած են քննելու համար խորհրդային ռումբերու հետեւանքները։ Ցիշենք թէ «հիւլէական փախը» արդէն ծնած է եւ Ամերիկա ու Ֆրանսա քննութիւն կը կատարեն օդանաւերը արտաքնապէս մաքրող գործաւորներուն վրայ, նկատի առնելով որ օդանաւը կրնայ ռատիօ–աքթիֆ ամպէ մը անցած ըլլալ եւ չողարձակում փոխանցել այդ միջոցով։

Քենըտի խիստ լեզու գործածեց Խորհ. Միութեան հանդէպ որ կ'արհամարհէ մարդկութեան բարիքը, յիշեց թէ Ա) Խորհրդային կառավարութիւնը խզած էր բոլոր խօսակցութիւնները, Ժընեւի մէջ, որոնք հիւլէական փորձերու դադրեցման կը վերաբերէին։ Բ) Բացարձակ արհամարհանքով պայթեցուցած էր հիւլէական բազմաթիւ ռումբեր, մէջն ըլլալով հատ մը՝ յիսուն մեկաթոննոց (ճշդուեցաւ ի վերջոյ թէ 57 մեկաթոն ուժ ունէր, այդ նշանաւոր ռումբը)։

Քենըտիի համար այս փորձերը ոչ պըլըֆ են ոչ ալ սպառնալիք։ Իրեն համար մաս կը կազմեն Մոսկուայի մէջ տեղ գրած սարսափի արշաւին, բայց փորձերը գնահատելի արժէք մըն ալ կը ներկայացնեն, խորհրդային գիտուններուն եւ կառավարողներուն համար։

Այս առթիւ Քենըտի շեշտեց թէ ամերիկեան հիւլէական ուժը այնպէս է որ թոյլ կուտայ Միացեալ Նահանգներուն, յարձակման պարագային, կործանել ամէն ինչ «հարկ եղած միջոցները, ունինք գլուխ բռնելու համար հիւլէական զէն–

…քերու մարզին մէջ։ Եւ մեր այդ յառաջապահ դիրքը չենք կորսնցներ»։ Քենըտի կը գտնէ նաեւ թէ յիսուն մեկաթոննոց ռումբեր պայթեցնելու պէտք չկայ հաստատելու համար թէ Միացեալ Նահանգները ուրիշ ոեւէ ազգէ աւելի զօրաւոր են հիւլէական մարզին մէջ։ «Կենսական է, ազատ աշխարհի պաշտպանութեան համար որ պահպանենք այն դիրքը զոր ունինք, այն է՝ թոյլ տալ որ վերապրինք հիւլէական ոեւէ յարձակումի եւ կործանենք ոեւէ ազգ որ հիւլէական յարձակում կ'ընէ Միացեալ Նահանգներու կամ անոր զինակիցներուն վրայ»։

Քենըտի շեշտեց թէ հիւլէական փորձեր պիտի չկատարեն մթնոլորտին մէջ, Ռուսերուն պէս։ Բայց եթէ տեսնեն թէ այդ փորձերը անհրաժեշտ են տէր կենալու համար իրենց պատասխանատուութեանց ազատ աշխարհի հանդէպ, այդ պարագային ուշադրութիւն պիտի ընեն որ նուազագոյն չողարձակում ունենան այդ ռումբերը»։

Այս յայտարարութեանց առթիւ Թաս գործակալութիւնը «ճշդեց» թէ Քենըտի փորձած է Մոսկուայի վրայ ձգել հիւլէական փորձերու պատասխանատուութիւնը, մինչ իրականին մէջ Միացեալ Նահանգներն են որ սկսան հիւլէական զէնքերու արշաւը։

~~~

…խարհի մէջ, Խորհրդային Միութիւնը կեղծ ընկերվարութեան փետուրներ հագած՝ կը ճառէ ազատութեան եւ խաղաղութեան մասին, սակայն իրականին մէջ իր բռնակալութեան տակ կը պահէ դարաւոր մշակոյթի եւ քաղաքակրթութեան տէր հարիւր միլիոնաւոր մարդիկ եւ անդադար կը սպառազինուի՝ նոր պատերազմ մը պատրաստելով։

Աշխարհակալութիւն եւ գաղթատիրութիւն կը վերագրէ ազատ աշխարհին, մինչ իր ծաւալապաշտական քաղաքականութեան նոր ապացոյցները կուտայ ամէն օր։

Ֆաշականութեան դէմ կը խօսի, մինչ միակ կուսակցութեան իր դիկտատորական վարչաձեւը եւ ահուսարսափի մեթոդները բռնակալութեան գերագոյն աստիճանը կը կազմեն։

Ճշմարիտ ընկերվարութիւնն է, որ ի վերջոյ պիտի տանի յաղթանակը։ Համայնավարութիւնը կոչուած է ի սպառ սնանկանալու։

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՖՐԱՆՍԱ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

—o—

Նոյեմբերմէկի դէպքերէն ետք հանդարտութիւն կը տիրէ Ալժէրի մէջ։ Ցոյց մը տեղի ունեցաւ նախորդ օրուան զոհերու թաղումին առթիւ, բայց ոչ մէկ միջադէպ պատահեցաւ։ Ալժերիոյ Արեւելեան կողմը Ալժ. Ազատ Ճակատի պատկանող տարրեր փորձած են նոր խլրտումներ ստեղծել առանց յաջողելու, Թեպեսայի մէջ միայն, թաղումի մը առթիւ միջադէպեր պատահեցան եւ երկու հոգի մեռան, 12 հոգի ալ վիրաւորուեցան։

× «Կաղէթ տը Լօզան»ը «Նոր շեշտ մը» կը գտնէ Սատատ Տահլապի առջի օրուան յայտարարութեանց առթիւ։ Ծանօթ է որ ալժերացի պարագլուխը անհրաժեշտ նկատած էր Ֆրանսայի հետ գործակցութիւնը, մանաւանդ մշակութային գետնի վրայ։

× Կինէի պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ կինէի բանակը կը փափաքի կռուիլ Ալժերացիներու կողքին։

× Ֆրանսական ոստիկանութիւնը հաղորդեց թէ լուսարգելի ժամերը կը փոխուին Մահմետականներուն համար եւ ասոնք մինչեւ ժամը 22 (նախապէս 20) կրնան պտըտիլ։ Ոստիկանութիւնը կը յայտնէ նաեւ թէ ալժերացի պատասխանատուներու ձերբակալումն է որ պատճառ դարձած է որ ցոյցեր չկատարուին Փարիզի մէջ, Նոյեմբեր 1ին։

× Փաստաբաններու Կարգը յայտարարութեամբ մը կը դատապարտէ ոստիկաններու մանաւանդ Հանրապետական Գունդերու (Սէ Էռ Էս) «ցեղապաշտ» վարմունքը Մահմետականներու հանդէպ։

Փարիզի մէջ (Ռիւ Փրատիէ) ալժերացի մը որ զէնք կը փոխադրէր կրակեց եւ ձեռնառումբ մը նետեց ոստիկաններու վրայ որոնցմէ երկուքը վիրաւորուեցան, ինչպէս նաեւ ութ տարեկան աղջնակ մը։ Իրենց հետքը չկայ։

ՅԱՌԱՋԻ

Վաղուան թիւը (Նոյեմբեր 5) նուիրուած է՝

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ
1600ԱՄԵԱԿԻՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ԻԲ. համագումարին արտասանած փակման ճառը երեք միլիոն օրինակ տպուած է։

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ երկու նոր ռումբեր պայթեցուց, հազիւ մէկ մեկաթոննոց։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն որ Սարաճ բանտէն հանուեցաւ որպէսզի իր անունին գտնուող 70 միլիոն Ն. Ֆ.ի գումարը փոխանցէ սուրիական Պետական Գանձին։ Սարաճ փոխանցումը ստորագրելէ ետք կրկին բանտ տարուեցաւ։

ՀԱՒԱՆԱՅԻ մէջ այլեւս միայն մէկ օրաթերթ լոյս պիտի տեսնէ Թուղթի խնայողութեան համար։

ՖԻՆԼԱՆՏԻՈՅ մէջ իրարանցում չկայ խորհրդային յուշագրին առթիւ։ Հանրապետութեան նախագահը Քէքքոնէն որ Ամերիկա կը գտնուի այս միջոցին յայտարարեց թէ Ռուսերուն ըսածը համապատասխան է 1948ի իրենց համաձայնութեան։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ «Արաբ ազգին ձայնը» ըմբոստութեան կոչ մը ըրաւ առջի օր, Սէուտական Արաբիոյ Յորդանանի եւ Սուրիոյ ժողովուրդներուն որպէսզի ապստամբին եւ տապալեն իրենց երկրին կառավարութիւնը։

ՊՐԱԶԻԼԱԿԱՆ Տի–Սի 7 օդանաւ մը որ Լիզպոնէն Ռիօ տէ Եանէրիօ կ'երթար ծովուեցաւ։ 57 մեռեալ կայ, բայց 31 հոգի ազատած են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ անկախ թերթը՝ Թայմզ կը գրէ թէ Իրաքի Քիւրտերը հազարներով ջարդուած են։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն թէ զնդ. Սարաճ պիտի դատուի Դամասկոսի Բարձրագոյն Ատեանին կողմէ։

ՀՈՆՏՈՒՐԱՍԻ մայրաքաղաքը՝ Պելիզ հարիւրէն 70 կործանած է ահաւոր մրրիկէ մը։ Քաղաքը ջուրերուն տակ կորսուած է, ցարդ 100 մեռեալ կայ բայց թիւը վերջնական չէ։ 15.000 հոգի փողոցն են։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Ներկայացուցչական ժողովի Նախագահ ընտրուեցաւ հալքեան մը՝ Ֆուատ Շիրմէն, սահմանադրական մեծամասնութենէն մէկ ձայն աւելի ստացաւ։ Այս արդիւնքին հասան 9 քուէարկութենէ ետք։ Տնտեսագէտ, նորընտիր նախագահը՝ 55 տարեկան է քաղաքականութենէն քաշուած էր 1950էն ի վեր երբ Մենտերէս իշխանութեան գլուխ եկած էր։

ՊԱՀՐԷՅՆԻ իշխանապետը՝ Սալման Իպն Համատ ալ Խալիֆա մեռաւ առջի օր, 67 տարեկան էր։

ՀՌՈՄԷՆ կը հեռագրեն Ֆրանս–Փրէս գործակալութեան թէ Նոյեմբեր 7ի պատրաստական յանձնախումբի ժողովը որուն մասին գրած էինք երէկ, պատրիարքներէ զատ, տեղեկական ժողովին պիտի հրաւիրէ յոյն, սերպ, ղպտի, հայ, եթովպացի, սուրիական անկախ եկեղեցիներու պետերը։

ԹԵՀՐԱՆԻ մէջ վերջ գտաւ քարիւղ արտածող երկիրներու ժողովը։ Ինտոնեզիա եւ Թրինիտատ անդամ ընդունուեցան եւ փափաք յայտնուեցաւ որ Լիբիա իր թեկնածութիւնը դնէ։

ՃԱՓՈՆԻ կայսրը այցելեց Ֆրանսական արուեստի գլուխ գործոցներու ցուցահանդէսը։ 440 նկարչական, արձանագործական ջրանկ եւ կաւճի գործեր կը ներկայացնեն ֆրանսական արուեստը 1840էն 1940։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Թագաւորը Քարամանլիսի յանձնեց նոր կառավարութեան կազմութիւնը որ հաւանաբար նախորդէն շատ չտարբերի։

ՍՈՒՐԻԱ կ'ուզէ կրկին անդամակցիլ Իւնէսքոյի։

ՀՌՈՄԻ մէջ մահափորձ մը կատարուեցաւ համայնավար պարագլուխ Թոլիաթթիի դէմ բայց ձախողեցաւ։
~~~

ԻՆՉ ԵՂԱՎ ԱՍՏԽԱՐ ՄԻՀԵՐԸ

ԸՆԿԵՐՈՒՀԻՆ ԻՎԱՆ ՇԱՖԻԿՈՎԻՆ

Ես տասը տարի ապրեցի Մոսկվայում, բայց ոչ մի անգամ չեմ հանդիպել այնպիսի մարդու, որ ասեր, թե ինչ է ուզում։ Ամեն մարդ ինչ-որ բան է ուզում, ինչ-որ բանի համար է ապրում, ինչ-որ բանի համար է տանջվում։ Ոմանք ուզում են ունենալ մեծ տուն, ոմանք՝ ամուսին, ոմանք՝ ընկերներ, ոմանք՝ ճանապարհորդել, ոմանք՝ ամեն օր ուտել ձուկ, ոմանք՝ ամեն օր գնալ թատրոն, ոմանք՝ ամեն օր խմել գինի։ Ոմանք ուզում են ունենալ ամեն ինչ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ իմանալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ տեսնել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ուտել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ խմել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ասել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ լսել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ գրել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ կարդալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ գնել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ վաճառել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ստանալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ տալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ վերցնել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ունենալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ չունենալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ասել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ լսել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ գրել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ կարդալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ գնել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ վաճառել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ստանալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ տալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ վերցնել, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ ունենալ, ոմանք՝ ոչինչ։ Ոմանք ուզում են ամեն ինչ չունենալ, ոմանք՝ ոչինչ։

— Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան սովորեմ, — ասում է ինձ ծանոթ մի ուսանող։

— Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան մոռանամ, — ասում է ինձ ծանոթ մի ծերունի։

Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան գրեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ջնջեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան կարդամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան մոռանամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան գնեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան վաճառեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ստանամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան տամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան վերցնեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ունենամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան չունենամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ասեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան լսեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան գրեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան կարդամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան գնեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան վաճառեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ստանամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան տամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան վերցնեմ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ունենամ։ Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան չունենամ։

— Ես ուզում եմ ապրել, որ ամեն օր ինչ-որ բան ասեմ, որ ամեն օր ինչ-որ բան լսեմ, որ ամեն օր ինչ-որ բան գրեմ, որ ամեն օր ինչ-որ բան կարդամ, որ ամեն օր ինչ-որ բան գնեմ, որ ամեն օր ինչ-որ բան վաճառեմ, որ ամեն օր ինչ-որ բան ստանամ, որ ամեն օր ինչ-որ բան տամ, որ ամեն օր ինչ-որ բան վերցնեմ, որ ամեն օր ինչ-որ բան ունենամ

ՊԱՏԱՌ ԴՈՒՐԻՆ

ՓԱՐՈՑ

(ԿԱՄ ՅԵՂՈՒՓԱԽԱՆԱՑ ԿԵՍԱՐԻԱ)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՊ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԱՒ

Ա.

Ամառուան մը տօթոտ կէսօրին, Ֆրանսայի հիւսիսային կողմերէն մէկուն մէջ, Ս. Քրիստափոր անուն գիւղաքաղաքի մը մէջ, ուր ոչ մէկ հետաքրքրական բան կար տեսնելիք, ոչ ալ ընելիք, ամբողջ գիւղաքաղաքը քունի մէջ էր թուացեալ։ Ամէն տուն, ամէն խանութ, ամէն գործարան, ամէն գրասենեակ, ամէն դպրոց, ամէն եկեղեցի, ամէն հիւանդանոց, ամէն ինչ, ամէն ոք կարծես թմրած էր, կարծես ամէն ոք ուզած էր ինքզինքը ստիպել քնանալու, որպէսզի ժամանակը աւելի արագ անցնի։

Ամէն ինչ կարծես կանգ առած էր, ամէն ինչ կարծես մեռած էր, ամէն ինչ կարծես ամայացած էր։ Ոչ մէկ ոտնաձայն, ոչ մէկ ձայն, ոչ մէկ աղմուկ, ոչ մէկ շարժում։ Ամէն ինչ կարծես ամրոցի մը պատերուն ներսը ամփոփուած էր, ուր ամէն կեանք դադրած էր։

Ամառուան այդ տօթոտ կէսօրին

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Հ. Յ. Դ. Արդուլթեան խումբի ընկերները, ընկերուհի Սաթենիկ Տէր Դաւթեանի ցաւալի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Մշակոյթի Տան կը նուիրեն հարիւր Ն. Ֆ.։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Ցաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ ։

500 էջ

13 Hors-Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըրթական մարմնին ։

Գին 12 Ն. Ֆ.

Արտասահմանի 4 տոլար ։

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդր. վարչութիւնը խոր վշտով կը ծանուցանէ Հ. Բ. Ը. Միութեան բազմավաստակ մշակ՝

ՎԱՀԱՆ Մ. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Հոկտ. 30, Երկուշաբթի օր, երեկոյեան ժամը 9·15ին, իր բնակարանին մէջ ։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Ուրբաթ, Նոյեմբեր 3, ժամը 2ին, Նիւ Եորքի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ։

Հ. Բ. Ը. Միութեան բոլոր վարիչ – մարմիններն ու անդամները սրտագին յարգանքով կը խոնարհին յիշատակին առջեւ այս երախտաշատ գործիչին, որ մեզմէ ընդմիշտ կը բաժնուի 98ամեայ օրհնեալ ծերութեան մէջ, իր բովանդակ կեանքը նուիրելէ ետք ազգին եւ Բարեգործականի ծառայութեան ։

Հ. Բ. Ը. Միութեան տարեգրութեանց մէջ գուրգուրանքով պիտի պահուի իր սիրելի անունը։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Նիւ Եորք, 31 Հոկտեմբեր, 1961

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս Կիրակի ժամը 10ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ՚ունենայ հոգեհանգստեան Ս. պատարագ եւ պաշտօն, Մոնմորանսիի եւ Անտիյեի հանգստեան տուներուն մէջ մեռած պատըսպարեալներու հոգւոյն ։

Արարողութեան կը հրաւիրուին նըն – ջեցեալներու պարագաները եւ բարեպաշտ հասարակութիւնը ։

\>

կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ, յետ պատարագի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր

ԽԱՉԻԿ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները ։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի

ՄԱՐՍԷՅԼԻ

Պարահանդէսը 4 Նոյեմբեր

Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս ԱԼՀԱՄՊՐԱՅԻ ՄԷՋ

Նուագախումբ ՌՕԺԷ ԿՕՄԷՋ

եւ զանազան անակնկալներ

Մուտ զոյն զգեստը պարտաւորիչ է

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանները։ Հեռաձայն 20·71·10

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր շրջանի բացման կեղարուեստական ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, Մշակոյթի Տան մէջ, Կիրակի ժամը 16ին։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։ Մանրամասնութիւնները յառաջիկային ։

ԺՈՂՈՎ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային դպրոցի Կրթ. Մարմինը խորհրդակցական ժողովի մը կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողքները, 10 Նոյեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։ Ժողովին կրնան ներկայ ըլլալ նաեւ բոլոր փափաքողները։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ԱՅՑ

PÈRE-LA-CHAISE

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պելվիլի «Ռոստոմ» խումբին, տարեկան այց, այս Կիրակի ժամը 3ին.— Ա. Ահարոնեանի, Ռուբէնի, Շ. Միսաքեանի, Անդրանիկի, Ա. Խատիսեանի եւ Գ. Օտեանի շիրիմներուն ։

Հաւաքուիլ Կամպեթայի մուտքին առջեւ ։

Հ. Յ. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր ենթակոմիտէին ընդհանուր անդամական ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 15ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՑԱՐԲ

GALERIE VENDOME

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3էն 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Une coupeuse pour chemisiers pour Dames et une apprentie - manutentionnaire.

ETABLISSEMENTS NAJARIAN

224, Rue St.-Martin Tél. : ARC. 71-59

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier

Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, Bld. Arago — Tél. : POR. 03-94

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo-փրոփրիէթէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto

Incendie

Dégâts des eaux

Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARJS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին ։

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Րիւ տիւ Նուառի սրահին մէջ ։

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Տ. ՋԷՔԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական ձոխ բաժին, որուն կը մասնակցին.—

Օր. ԱՆԺԷԼ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ եւ Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (երգ), դաշնակի ընկերակցութեամբ ծանօթ խմբավար ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի ։

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին քաղաքապետարանի թատրոնին մէջ ։

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ (Մարսէյլէն)

Գեղարուեստական ձոխ բաժին ։

Կ'արտասանեն.— Օր. Օր. Մարի Աւետեան, Ս. Շահինեան, Օ. Քէչէճեան ։

Կ'երգեն.— Բիւզանդ Պալեան, Գօգօ (Ռոմանէն) ։

Նուագախումբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերնդականներու կողմէ ։ Ա. Գասեան, Ա. Ղազարոսեան, Ա. Շահինեան ։

Մուտքը ազատ է

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ։

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի կոմիտէին ։ Այս Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Մ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին տեղւոյն լաւագոյն ուժերը եւ Ֆ. Կ. Խաչի դպրոցին աշակերտութիւնը ։

Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուի Տէսինահայութիւնը անխտիր ։

×

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Անի» կոմիտէի ։

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Սէրքըլ Կաթոլիկ»ի սրահին մէջ ։

Կը նախագահէ Ընկ. ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՁԷ

Կը խօսի Ընկ. Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ (Մարսէյլէն) ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին ։ Խմբերգ եւ արտասանութիւններ՝ Հ. Յ. Դ. «Նոր Սերունդ»ի կողմէ ։

Նուագ դաշնակով՝ Օրիորդներ Ռստիկեան եւ Զաքարեան ։

Պիտի արտասանէ Օր. Գինոսեան, մեներգ՝ Տիկին Անժէլ Սուքիասեան ։

Մուտքը ազատ է ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Surprise Party

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Պանեէօ – Քաջանի խումբին ։

Այս Կիրակի ժամը 17էն 23, Մշակոյթի Տան մէջ, 17, Ռիւ Պլէօ ։

Գեղարուեստական բաժին

ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Bar

Buffet

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սի-նակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը ։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է ։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան ։

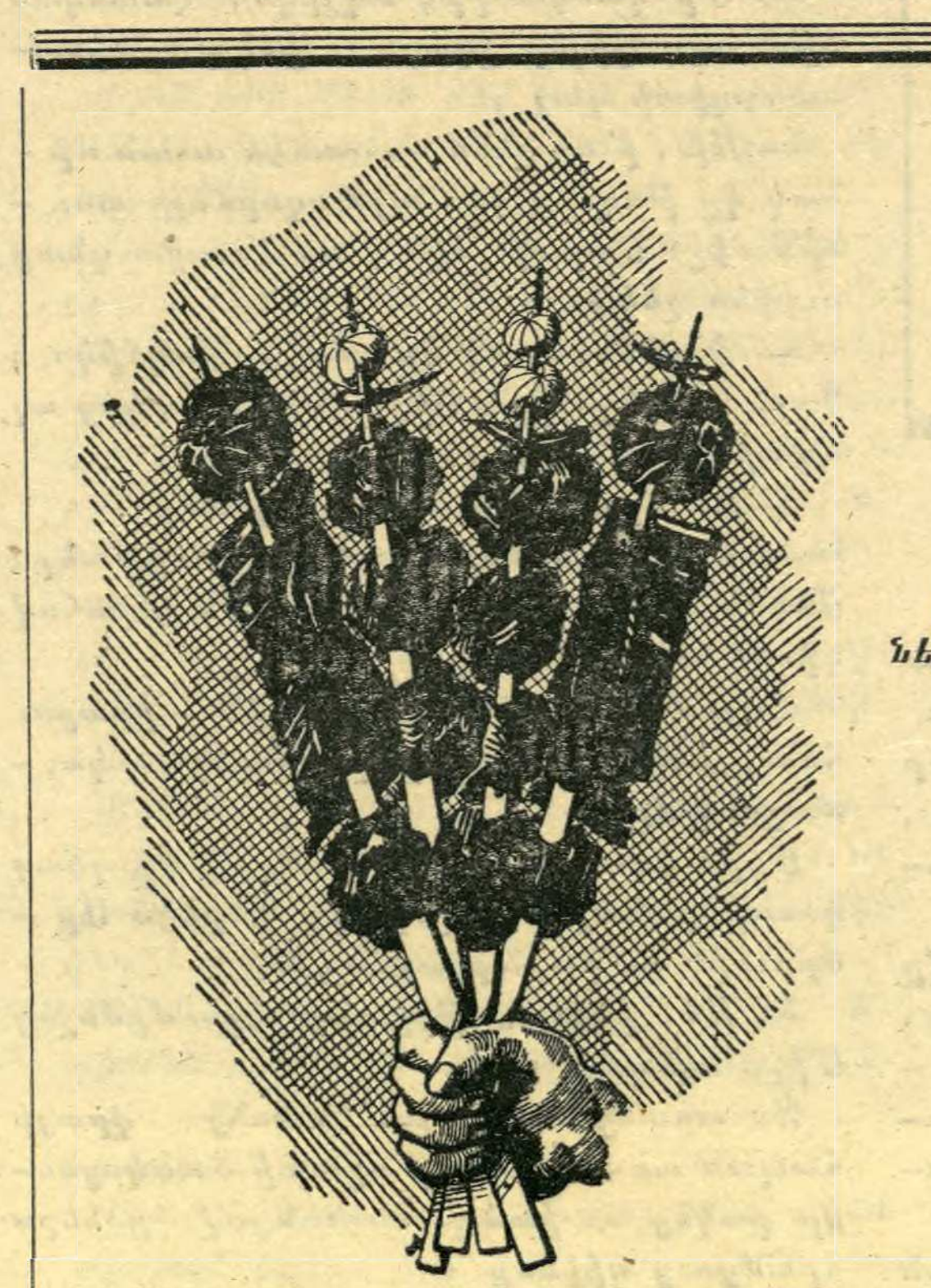

ՃԱՇԱՐԱՆ

ԵԱՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր ։

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, շաշլիք, քարսքի ։

ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Bar Américain

AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES

4, RUE ROBERT-ETIENNE

(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

Téléphone : BAL. 31-21

Métro : F. D. Roosevelt

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — DIMANCHE 5 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9247 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5048

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

Ի՞նչ պիտի ըլլար հայ ազգին վիճակը, եթէ իր ծոցէն ծնած չըլլային Մեսրոպ Մաշտոց վարդապետ մը եւ Սահակ Պարթեւ Հայրապետ մը, որոնք հիմը դրին մեր ժողովուրդի մշակութային, մտաւորական ու կրօնական անկախութեան։

Երախտապարտ Հայութիւնը, իր բոլոր զաւակներով եւ յարանուանութիւններով, այսօր սրտառուչ ջերմեռանդութեամբ կ'ոգեկոչէ յիշատակը Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի, որ 1600 տարի առաջ, 361ին աշխարհ էր եկած Տարօնի Հացեկաց գիւղին՝ Հացեկացի մէջ։

Պզտիկ տարիքէն հելլենական դասական դպրութիւն ուսած, երիտասարդ Մեսրոպ, որդի Վարդանի, գացած էր Վաղարշապատ, Հայ Արշակունիներու մայրաքաղաքը, ուր պաշտօնի կոչուած էր արքունի դիւանին մէջ։ Միաժամանակ իբրեւ զինուորական կարեւոր դիրք մը կը գրաւէր հայկական բանակին մէջ։

Սակայն բոլորովին տարբեր ճակատագիր մը կը սպասէր իրեն։ Աշխարհական կեանքէ հրաժարելով, Մեսրոպ քաշուեցաւ Գողթն գաւառի մէկ վանքը, ուր «վերանց եւ անապատներու միայնութեան մէջ Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու կը ջանար»։

Այնտեղ է, որ գաղափար յղացաւ սեփական այբուբենով օժտելու Հայերէն լեզուն, զայն միանգամ ընդ միշտ ձերբազատելու համար յունարէնի եւ ասորերէնի տիրապետութենէն։

Գնաց Միջագետք՝ Դանիէլ Ասորիին, անցաւ Եդեսիա՝ Պղատոսի մօտ, հուսկ ուրեմն հասաւ Սամոսատ՝ Եպիփանոսի աշակերտ Հռոփանոսի քով եւ հնարեց հայերէն այբուբէնը։

Ոսկեդարու մեր պատմիչներէն Ղազար Փարպեցի հրաշքի կը վերագրէ գրերու գիւտը։ Մեսրոպ Աստուծոյ կ'աղօթէր, երբ « տեսանէ ոչ ի քուն երազ եւ ոչ յարթնութեան տեսիլ, այլ ի սրտին գործարանի երեւութացեալ հոգւոյն թաթ՝ ձեռին աջոյ գրելով ի վերայ վիմի»։

Դժնդակ պայմաններու մէջ կ'ապրէր հայ ազգը հինգերորդ դարուն։ Արեւելքէն Պարսկաստան, արեւմուտքէն Բիւզանդիոն կը ջանային յաւերժացնել իրենց քաղաքական եւ կրօնական ազդեցութիւնը Հայաստանի վրայ։

Աւելի քան մէկ դարէ ի վեր քրիստոնեայ դարձած, Հայերը ջերմեռանդօրէն եւ թունդ ազգայնամոլութեամբ փարած էին իրենց կրօնքին։ Յազկերտի փորձը՝ զրադաշտական դէնը պարտադրելու հայ ժողովուրդին՝ կատարեալ ձախողութեամբ պիտի վերջանար 451ին՝ Վարդանանց դիւցազնամարտով։

Հայերէն այբուբենին շնորհիւ մեր եկեղեցիներէն ընդմիշտ դուրս նետուեցան ասորերէնն ու յունարէնը, որոնցմով կը կատարուէին կրօնական բոլոր արարողութիւնները։

Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը Ս. Սահակի, Ս. Մեսրոպի եւ երէց ու կրտսեր Թարգմանիչներու կողմէ, սկիզբը պիտի դնէր հայկական Ոսկեդարին։

Երբ կորսնցուցինք մեր քաղաքական անկախութիւնը, կառչեցանք մեր լեզուին ու կրօնքին, որոնք մինչեւ վերջ պահեցին իրենց անկախ հանգամանքը, հերքելով եւ-թափկուիլ օտար լեզուներու եւ ուրիշ կրօնապետներու ազդեցութեան։

Այսօր, երբ ցրուած ենք ի սփիւռս աշխարհի, Մեսրոպեան ոսկեղինիկ լեզուին ենք կառչած դարձեալ՝ անեղծ պահելու համար մեր ազգութիւնը։

Փառաբանենք Ս. Մեսրոպի եւ ընկերներուն մեզի ժառանգ ձգած թանկագին աւանդին վրայ, արժանի ըլլալու համար անոնց անմահ յիշատակին։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԿՈՆԴԱԿ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԳՐԵՐՈՒ ԳԻՒՏԻՆ 1600 ԱՄԵԱԿԻՆ

ՎԱԶԳԷՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Քրիստոսաւանդ սիրոյ ողջոյն եւ օրհնութիւն Հայրապետական Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Պատրիարքութեան Երուսաղէմի Հայոց, Պատրիարքութեան Թուրքիոյ Հայոց, Արքեպիսկոպոսաց, Եպիսկոպոսաց, Վարդապետաց, Քահանայից եւ Սարկաւագաց, Թեմական երեսփոխանական ժողովոց, Թեմական եւ Թաղական խորհրդոց եւ պաշտօնէից եւ սիրեցեալ համայն հաւատացեալ ժողովրդեան Հայոց

Աստուած, երանելի օր մը, այցի ելաւ իր հաւատացեալ հօտին ի Հայաստան աշխարհ, եւ Հացեկաց գիւղակին մէջ իր արարչագործ Աջով բացաւ աչքերը հայ մանուկի մը, «ելից զնա աստուածեղէն հոգւով իմաստութեան» (Ելք ԼԵ. 32), և կոչեց զայն մեծ առաքելութեան մը։

Այդ պատահեցաւ փրկչական 361 թըւականին։

Աստուածընտիր մանուկը հրաշալի կերպով աճեցաւ եւ անյագ ծարաւով ըմպեց երկնային շնորհներու բաժակէն, զօրացաւ, հանճարացաւ, ամբողջ կեանք մը տքնեցաւ եւ իր մեծ առաքելութիւնը ի կատար ածեց՝ փառքով։

Մեսրոպ վարդապետ Մաշտոց գտաւ եւ բիւրեղի վերածեց հայ ժողովուրդի խօսած լեզուին հնչիւնները, յօրինեց անոնց նշանագրերը եւ Սահակ Պարթեւ Հայրապետի հետ թարգմանեց Սուրբ Գիրքը։ Եւ մեծ Վարդապետը իր լոյս ձեռքով գըրեց առաջին հայերէն տառերը՝ «Ծանաչել զիմաստութիւն եւ զխրատ, իմանալ զբանս հանճարոյ» (Առակք, Ա. 2), Սուրբ Էջմիածնի կամարներուն տակ։

Մեսրոպ վարդապետ հիմը դրաւ հայ դպրութեան եւ գրականութեան։

Հայաստանեայց Եկեղեցին եւ ժողովուրդը զայն հռչակեց ՍՈՒՐԲ։

Սուրբ Մեսրոպ իր մեծ գործով շարունակեց Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի առաքելութիւնը եւ զայն իր լրումին հասցուց, «զարդարեց տնօրինաբար իմաստն Անեղին», եւ աստուածային լոյսը տարաւ հայ ժողովուրդի մտքէն եւ սրտէն ներս։ Քրիստոնէութիւնը եւ հայ ժողովուրդը նոյնացան, Հայաստանեայց եկեղեցին դարձաւ Հայոց Ազգ. եկեղեցին։

Սուրբ Մեսրոպ հայ ժողովուրդին գիր ու գիրք տալով, դարձաւ աշխարհի մը — մշակոյթ ստեղծող լուսաւոր ուժերէն մէկը, վասնզի հայ ժողովուրդը իրեն տըրուած այդ մեծ շնորհը գիտցաւ արգասաւորել, հարստացնել ու ծաղկեցնել եւ հասնիլ գրական ստեղծագործութեանց բարձր կատարներու։

Տասնըվեց դարերէ ի վեր Սուրբ Մեսրոպ իր հուժկու ուսերուն վրայ կը կրէ հայ ժողովուրդի մշակոյթը եւ կը տանի զայն բարձունքէ բարձունք։ Հայ ժողովուրդն ալ, տասնըվեց դարերէ ի վեր, իր տաղանդաշատ զաւակներու գործերով, բարձունքէ բարձունք կը տանի Սուրբ Մեսրոպի պայծառ անունը։ Իրապէս, Սուրբ Գրքի Թարգմանութեան առաջին տողերէն մինչեւ մեր օրերու հայերէն ստեղծագործութեան վերջին տողերուն մէջ, Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցն է, որ կ'ապրի ու կը փառաւորուի։

Սուրբ Մեսրոպի գործով հայ ժողովուրդը իր ինքնութիւնը գտաւ, իր մտքի ու զգացումի կաղապարները ձուլեց եւ յօրինեց իր ապրելու եւ ստեղծագործելու ձեւը։

Մեր ազգային ամբողջ մշակոյթը իր բոլոր վաւերական արժէքներով՝ գրականութեան, ճարտարապետութեան, գիտութեան եւ արուեստներու մէջ, սկիզբը կ'առնէ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի տեսիլքէն։ Այդ ոգեկան աղբիւրներէն է, որ բուն հայ ժողովուրդը ծնաւ իր հոգիով, իր իմացականութեամբ, իր զգայնութեամբ, իր պատմութեամբ, իր մշակոյթով։

Այդ ինքնաճանաչման եւ ինքնակերտման ճանապարհին վրայ կազմուեցաւ եւ զարգնուեցաւ նաեւ Հայուն ազատ ապրելու կամքը։ Սուրբ Մեսրոպն է, որ միշտ զօրացուց բազուկը Հայրենեաց պաշտպան հայ հերոսներուն՝ Աւարայրէն մինչեւ Սարդարապատ։

Մեծ Վարդապետը թաղուած է Օշական՝ Արագածի փէշերուն՝ Հայաստանի նուիրական հողին մէջ։

Մեռած չէ սակայն Օշականի Սուրբը, «Քանզի անմահ է յիշատակ նորա» (Իմաստթ. Դ. 1)։

Սուրբ Մեսրոպ այսօր ամենակենդանի Հայն է։ Ան կ'ապրի մեր վերապրող եւ վերածնած ժողովուրդի սրտին մէջ եւ շրթներուն վրայ, Հայրենի աշխարհի ափերէն մինչեւ հեռուները հայ Սփիւռքին։

Սուրբ Մեսրոպ կ'ապրի մանաւանդ ու կը գործէ մեր արդի վերաշինուած հայրենի կտուրին տակ, քաղաքամայր Երեւանի Մատենադարանի կամարներուն ներքեւ, Հայաստանի համալսարանի եւ դպրութեան բազում հաստատութիւններուն մէջ։

Տասնըվեց դարեր առաջ, Սուրբ Մեսրոպ հայ ժողովուրդի հոգիին մեծ յաղթանակը հանդիսացաւ։ Իսկ տասնըվեց դարեր յետոյ, այսօր, մեր ժողովուրդի, մեր հայրենիքի ու մշակոյթի գոյութիւնն ու ծաղկումը մեծ յաղթանակներն են մանաւանդ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի։

Հայ հաւատքի վէմ Սուրբ Էջմիածնէն եւ երախտապարտ հայ ժողովուրդի սրտէն՝ յարգանք եւ փառք եւ օրհնութիւն սքանչելագործ Սուրբ Մեսրոպի յիշատակին եւ անոր անմահ գործին։

Յարգանք եւ փառք եւ օրհնութիւն նաեւ հայ ժողովուրդի կեանքին եւ վերածնունդին, անոր ապրելու կամքին եւ ստեղծագործ անսպառ ուժերուն։

Թող մեր հայրերու Աստուածը միշտ պայծառ պահէ լուսեղէն դափնեպսակը Սուրբ Մեսրոպին, եւ միշտ կենդանի, խաղաղ ու ապահով պահպանէ հայ ժողովուրդը եւ անոր Մայր Երկիրը նուիրական։

Եւ թող Աստուած իր շնորհքները նոյն առատութեամբ բաշխէ մեր Ազգին, որպէսզի ան յաղթականօրէն շարունակէ իր առաքելութիւնը այս աշխարհի վրայ, միւս ժողովուրդներու կողքին, իր զաւակներուն հանճարով հարստացնելով մշակութային գանձարանը համայն մարդկութեան։

Հայրապետական մեր այս կոնդակով կը հրահանգենք մեր նուիրապետական Աթոռներուն, Թեմակալ Առաջնորդներուն, ազգային, եկեղեցական իշխանութեանց, վարժարաններու տնօրէնութեանց, հոգաբարձութեանց, հայ մամուլին եւ հայ մշակոյթի բոլոր հաստատութեանց՝ համազգային հանդիսութեամբ տօնել, պանծացնել սուրբ յիշատակը Մեսրոպ Մաշտոց Վարդապետին, անոր ծննդեան 1600-ամեակին առիթով, Հոկտ. 14ին, Թարգմանիչ վարդապետներու տօնին։

Հայ ժողովուրդ, միշտ կենդանի եւ միշտ փառքի մէջ պահէ քու մեծասքանչ մայրենի լեզուդ եւ գիրդ Մեսրոպեան։

«Ողորմութիւն Աստուծոյ եւ Շնորհք Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ամենեսին»։ Ամէն։

ՎԱԶԳԷՆ Ա.

Ծայր. Պատր. եւ Կաթ. Ամենայն Հայոց

Տուաւ Կոնդակս ի 25ի Օգոստոսի 1961 Փրկչական ամի, եւ ի տումարիս Հայոց ՌՆԺԱ, ի մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի։ Համ. 413

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՅ Մարկարէթ իշխանուհին մանչ զաւակ մը ունեցաւ Ուբրաթ առաւօտ, որ հինգերորդ տեղը կը գրաւէ իրբեւ գահաժառանգ։ Ճորճ – Անթոնի, Լինլի տը Նիմընզի Դերկոմսը, երկու քիլօ 800 կրամ կը կշռէ։

ՆԻՍԻ վարչական ատեանին առջեւ ներկայացած է հետաքրքրիր ամբաստանեալ մը եւ առաջին առթիւ յայտարարած «կրամ խնդրել Ատեանէն որ իմ տիտղոսներս տայ երբ ինծի կը խօսի»։ Նախագահը կը պատասխանէ «Հանրապետութեան մէջ կ'ապրինք եւ ազնուական տիտղոսները չեն ճանչցուած»։ Բայց ամբաստանեալը կը պատասխանէ.— «Գիտցէք, Պ. Նախագահ որ բարձր եւ շատ զօրաւոր կայսրի Տը Տօյան տը Լուզինեանն եմ, Երուսաղէմի եւ Կիպրոսի թագաւորներու շառաւիղէն եւ թեկնածու Հայաստանի գահին, իմ նախնիքներուս երկիրը այսօր գրաւուած խորհրդային իշխանութեան կողմէ եւ զոր ամէն օր կը պահանջեմ»։ Արդարեւ մարդը ամէն օր Խրուշչեւին նամակ կը գրէ եւ Հայաստան կ'ուզէ...։

ԽՐՈՒՇՉԵՒ գերմանական հարցին մասին խօսելով իտալացի երեսփոխանի մը հետ՝ ծուցեփիէ Փիզանելլի յայտարարած է «գիտենք թէ բանակցիլ ձեռք ձգել կը նշանակէ բայց նաեւ՝ տալ»։

ԻՐԱՔ եւ Սուրիա առեւտրական եւ ելմտական համաձայնագիր մը ստորագրեցին։ Այս առթիւ երկու երկիրներու նախարարները յայտարարած են թէ արաբ միասնականութիւնը կրնայ իրագործուիլ միայն շահակից երկիրներու ազատ որոշումով։

ՓԱՆՔՈՎ վերադառնալով կուսակցութեան Ա. քարտուղարը՝ Վալթեր Ուլպրիխթ յայտարարած է թէ Խորհ. Միութեան եւ Ամերիկայի միջեւ խօսակցութիւնները հիմա կարելի դարձած են։

ՄԱԿԻ ընդհանուր քարտուղար նշանակուեցաւ Պիրման պատուիրակը՝ Թան։ Ապահովութեան Խորհուրդը միաձայնութեամբ յանձնարարած էր Ազգաժողովին որ Պիրմանացին Համըրշըլտի աթոռը գրաւէ այս «լրացուցիչ» շրջանին համար։ Ծանօթ է որ Խորհ. Միութիւնը իր համաձայնութիւնը տուած էր մէկ քարտուղարի համար պայմանաւ որ ան նշանակուի միայն մինչեւ 1963, երբ Համըրշըլտի շրջանն ալ կը լրանար։ Ազգաժողովն ալ միաձայնութեամբ ընտրեց ՈՒ. Թան։

ԿԱԶԸ եւ ելեկտրականութիւնը գործադուլ պիտի ընեն անգամ մը եւս։ Թուականը որոշուած չէ։ Կը կարծուի թէ երկաթուղին ալ կը միանայ։

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹԻՆ մէջ հրատարակուած երկու հրովարտակով Նոյեմբեր 3-ին ծնաւ «Փարիզեան Տիսթրիքթը»։ Անոր նպատակն է բարելաւել ամէնօրեայ կեանքը, գծել 1975ի Փարիզը եւ մտածել 2000 թուականի Փարիզի մասին։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ Զօր. Քասըմ յայտարարած է «կը հրաւիրենք Պաղեստինցիները որ պաղեստինեան հանրապետութեան ստեղծումը հռչակեն»։

ՊԵՆ ԿՈՒՐԻՈՆԻ նոր դահլիճը վաւերացուեցաւ Քնեսէթի (խորայէլեան խորհրդարանի միակ ժողովը) կողմէ 46ի դէմ 63 ձայնով։

ՄԵԾՆ ՄԵՍՐՈԲ
ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՒՆԸ

Կորիւն է առաջին մատենագիրը, որ, իբրեւ աշակերտ եւ կենսագիր, կը վկայէ. «Էր Մաշթոց անուն»:

Այս անձնանունը կը գտնէք Դիոնեսիոս Թրակացիի Քերականութեան(*) *մէջ, որուն թարգմանութիւնը ոմանք կը վերագրեն Դաւիթ Անյաղթի, ոմանք ալ ... Մաշտոցի: Որպէսզի Թրակացիի թարգմանիչը յիշատակէ այս անունը, հարկ է ընդունիլ թէ յաճախակի կը գործածուէր Ե. դարուն, բայց այդպէս չէ:*

Կորիւն միշտ Մաշթոց անուանած է իր ուսուցիչը, միշտ այս ուղղագրութեամբ,— ութ անգամ: Խորագրին վրայ եւս,— «Վարք Մաշթոցի»: *Վենետիկի օրինակն է միայն, որ կը կրէ* Պատմութիւն վարուց եւ մահուան Ս. Մեսրոպայ վարդապետի»:

Ընդհակառակն, Խորենացի մէկ անգամ միայն գործածած է Մաշտոց անունը եւ այս ուղղագրութեամբ, նախընտրելով միշտ անուանել Մեսրոբ:

Գրուած է նաեւ Մաշդոց, Մաժդոց, Մաստոց: Փարպեցի եւ Թրակացի կը գրեն Մաշտոց: Աւելցնեմ որ այս կամ այն մատենագրին ուղղագրական վկայութիւնը փաստ չէ, որովհետեւ բոլորն ալ ընդօրինակութիւն, յաճախ համբակի գրիչով:

Հայ լեզուի մէջ, սակայն, ընդհանուր օրէնք է.— Շ տառէն ետք Տ կուգայ, եւ ոչ երբեք Թ, ինչպէս հաշտ, յաշտ, դաշտ, տաշտ, չեշտ, կուշտ, պարկեշտ: Ուրեմն Մաշտոց:

Արմատական իմաստը կը մնայ անյայտ՝ ըստ Աճառեանի: Ընդհակառակն, Գ. Ֆնտգլեան կը կարծէ թէ արմատն է մաշթ *կամ* մաշտ, *ու կը կապէ Իրանեան* մազդ *բառին, որ տուած է Մազդակ, ծանօթ՝ իբրեւ անուն մարական իշխանի մը (Է. դար Ն. Ք.): Մաշտոց, ինչպէս Մազդակ, կը նշանակէ իմաստուն: Գարագաշեան կը հանէ յունարէն* մաստոս *բառէն, որ կը նշանակէ բարձրութիւն՝ իբրեւ եկեղեցական տիտղոս, ինչպէս են «եկլեսիաստիկոս» եւ «ակումիտ» տիտղոսները, որ տրուած են նոյն անձին: Այդ պարագային՝ անձնանուն չէ Մաշտոցը, հակառակ Կորիւնի վկայութեան: Կարելի է սակայն առարկել թէ յունարէն բառը բարձրութիւն կը նշանակէ ոչ թէ արմատական, այլ փոխաբերական իմաստով, քիչ անգամ գործածելի:*

Ընդհանրացած, նուիրականացած անունն է Մեսրոբ: Գրուած է նաեւ Մեսրոպ, Մեսրովբ, նոյնիսկ Մասրոպ:

Արմատական իմաստը անյայտ՝ ըստ Աճառեանի: Գ. Ֆնտգլեան կը համարի պատուանուն, ճիշդ ինչպէս կը գրեն ոմանք,— Մեսրոբ Մաշտոց: Իսկ թէ ինչ կը նշանակէ, հետեւելով աւանդական ստուգաբանութեան եղանակին՝ որ ճառընտիրներէն կուգայ, ջնջելով անուան առաջին երկու տառերը՝ ինչպէս «Մեծին Մեսրովբայ սրովբէատեսն անուան բացատրութեան» *մէջ* (Սոփերք, *Բ. էջ 41,— Գ. Ֆնտգլեան գրած է էջ 14), ոմանք կը նոյնացնեն Մեսրովբ եւ Սրովբէ(**) անունները: Միշտ նոյն աւանդական ըստուգաբանութեամբ՝ ոմանք ալ Մեսրոբ անձնանուան արմատական իմաստը կը փնտռեն արաբական «մեսրուր» բառին մէջ, որ կը նշանակէ խնդութիւն(***), բերկրեալ,— ասկէ՝ «կանաչացեալ, յաբաղուարճ»: Իր կարգին Գարագաշեան նոյն անձնանուան արմատական իմաստը կը փնտռէ պարսկերէն* միւշրիֆ *բառին մէջ, որ կը նշանակէ դպիր կամ քարտուղար (****):*

ԱՆՁԸ

1940 *Փետրուար 17ին կը լրանար Մեծն Մեսրոբի* մահուան 1500*ամեակը: Հայպետհրատը Փրոֆ. Մանուկ Աբեղեանի կը յանձնարարէ աշխարհաբարի վերածել Կորիւնի գործը, Մեսրոբ Մաշտոցի կենսագրութիւնը,— այդ առթիւ:*

Տօնակատարութեան եղանակ մը, Մեծ Հայրուն յիշատակը վերարծարծելու ձեռնարկ մը, Պատմութեան մէջ Հայութեան ներկայութեան ուժը ցուցադրելու ցանկութիւն մը:

Այս տարի, 1961ին, Էջմիածնի կաթողիկոսին կոնդակով կը տօնուի Մեծն Մեսրոբի ծննդեան 1600*ամեակը:*

Կորիւն, որ կը գրէ թէ Մեսրոբ մեռած է Մեհեկան ամսուան 13ին, 440 թըւականին (= 17 Փետրուար 440ին), չի տար ծննդեան թուականը: Աճառեան ծըննդեան թուականը կը դնէ 353, իսկ Մելիք - Բախշեան՝ 359: Գարագաշեանի տուած թուականն է միայն, 361, որ կը լրացնէ ծննդեան 1600ամեակը, (այս թուականը կ'ընդունի նաեւ Հ. Կ. Բիպերեան):

Ահաւասիկ մարդ մը, որ մեր պատմութիւնը կը ճեղքէ երկուքի,— առաջին կէսը կը կոչուի նախամեսրոբեան շրջան, երկրորդ կէսը՝ յետմեսրոբեան շրջան: Լծուելով հոյակապ աշխատանքի մը, կը շալկէ 16 դար ու կը քալէ պատմութեան մէջ, յաւերժութեան մէջ, իր ժողովուրդին հիացումի ու պաշտումի աղաղակներէն նոր ուժ ու կորով առացած:

Աղօտ բացատրութիւն մըն է «գրոց գիւտ»ը,— գի՞տ կոչել, յօրինո՞ւմ, ըստեղծո՞ւմ թէ «տեսիլքի» մը թելադրանքը՝ հայերէն գիրերու գինուորագրութիւնը պատմութեան մէջ, բառեր են տոնք որ կը նսեմացնեն ազգային աննախընթաց եւ անօրինակ ճակատամարտի մը իմաստը եւ արժէքը:

Անոնք որ, առաջինը, զբաղեցան այս արարքին ուսումնասիրութեամբ, տուին նոյնքան նսեմ բացատրութիւն մը,— թէ «գրոց գիւտը» կատարուած էր... Աստուածաշունչ Մատեան թարգմանելու, քրիստոնէութիւն տարածելու համար Հայաստանի մէջ: Ժամանակին՝ խստիւ քննադատած եմ այդ մեկնութիւնը, որ յատուկ է դպրոցականներու,— Գարեգին կաթողիկոս պատասխանեց ինծի՝ պաշտպանելով հին տեսակէտը, մնալով կրօնաւորի յատուկ դիրքերու վրայ:

Յետոյ եկան հին մտաւորականները, որոնք իրենց տուրքը տալու համար Հայաստանի նոր վարչակարգին, գրեցին թէ «ժամանակի տնտեսական – *քաղաքական պայմաններն էին առաջ բերել գրի ու գրականութեան անհրաժեշտութիւնը»:*

Ուրախութիւն է ինձ հաստատել թէ Հայաստանի երիտասարդ մտաւորականները լքած են այժմ այդ երկու հին տեսութիւնները:

Մեր պատմութիւնը երբեք եւ երբեք չէ պատահած որ այդքան իմաստնօրէն բանաձեւէ պատմափիլիսոփայական հանգանակ մը, իր իսկ գոյութեան նշանակութիւնը, իր առաքելութեան հիմնաւորումը, որքան Մեսրոբեան շարժումով,— երկու կայսրութեանց միջեւ սեղմըւած, երկու օտար քրիստոնէութիւններու հեղեղին մէջ ալեկոծ, Հայութեան ոգին կանգնեցաւ՝ քրիստոնէութեամբ հարուածելու համար քրիստոնէութիւնը, *գիրերու ճակատամարտով շահելու համար յաղթանակը արեւմտեան եւ արեւելեան աշխարհակալութեանց դէմ:*

Այս շարժումին գլխաւոր վարիչն էր գիւղացի մը, զինուորական եւ քաղաքական գործիչ,— Մեսրոբ Մաշտոց:

Ծնած է Տարօն գաւառի Հացիկ կամ Հացեկաց գիւղին մէջ,— Մելիք - Բախշեան կը գրէ թէ մինչեւ 1915 թուականը՝ գոյութիւն ունէր այս գիւղը «Խաս-գեղ» անունով: Հիւպշման կը գրէ. «Հացեկաց գիւղ = փոքրիկ հացիներու (հացեակ - հացիկ) գիւղ»: Հացի «օճառանջ» կոչուած ծառի անուն,— Հայաստանի մէջ շատ տարածուած ծառ, ու նոյն ծառին անունով բազմաթիւ գիւղեր, աղբիւրներ եւ անտառներ: Ինճիճեան կը գրէ. «Հացիկ ի Բրդաց կոչեցեալ Խասիկ.— Ցեկեղեցւոջ գեղջս է գերեզման Սրբոյն Մեսրոպայ, յայս եկեղեցի երդնուն մինչեւ ցայսօր Քուրդք եւ Եզիտք շուրջանակի բնակեալք՝ յերդմունս իւրեանց ասելով «Ուխտ Հացեկայ» (զիարաթէլ խասիկ) *կամ «Եկեղեցի Հացեկայ»* (Տէրէլ խասիկ), *նաեւ տանին ընծայ եւ պարգեւ»: Ինճիճեան առանձին կը յիշէ նոյնպէս Խասգեղը,— «յառաջագոյն էր գիւղ մեծ՝ յորում էին տունք իբրեւ 400, հեռի ի Մշոյ 6 ժամաւ, ունի երիս թաղս, եւ իւրաքանչիւր թաղք մի մի եկեղեցի ի կոփածոյ քարանց»: Ուրեմն Խասիկը Հացիկն է, եւ Խասգեղը՝ այլ գիւղ,— սըրբագրել Մելիք - Բախշեանը: Ինճիճեան կը գրէ, ինչպէս եւ Հիւպշման, թէ Հացիկի եկեղեցիին մէջ, որ Ուխտատեղի դարձած է Քիւրտերուն համար, ցոյց կը տրուի Ս. Մեսրոպի գերեզմանը,— սակայն Մեսրոպ թաղուած է Օշական, թէեւ ծնած է այստեղ:*

Այդ գիւղէն մեկնած է Մեսրոբ դէպի իր պատմական առաքելութիւնը:

(1) Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Կարեւոր է արձանագրել թէ Թրակացիի յունարէն բնագիրը չունի Մաշտոց անձնանունը:

(**) Սերովբէ կամ Սրովբէ կը ծագի եբրայերէն Սերաֆիմ բառէն (բառավերջի *իմ* մասնիկը յոգնակիի նշան է): Արմատական իմաստով կը նշանակէ այրել,— նոյն բառը գործածուած է «կիզիչ օձ» կամ «թեւաւոր օձ» նշանակութեամբ (Եսայի): Քրիստոնէական մատենագրութեան մէջ՝ սերովբէները հրեշտակներ են վեցթեւեան,— երկու թեւերը կը ծածկեն իրենց դէմքը, երկու թեւերը՝ իրենց ոտքը, միւս երկու թեւերը կը ծառայեն թռչելու: Միշտ կանգնած ցոյց կը տրըւին Աստուծոյ գահին ետեւ ու վերեւ, ըստ եբրայական աւանդութեան:

(***) Մեծն Սահակի անունն ալ, արմատական իմաստով, կը նշանակէ խնդութիւն: Երբ հարիւրամեայ Աբրահամ եւ կինը, «անցեալք զաւուրբք»,— մանաւանդ Սառա, որ 90 տարեկան էր եւ «կանանց օրէնքին մէջ» չէր այլեւս, լսեցին թէ զաւակ մը պիտի ունենան «կամօքն Աստուծոյ», խնդացին (*Ծննդ.* ԺԸ. 11): Միայն հեգնական ծիծաղ մը չէր ատիկա, այլեւ անուն էր (Իսահակ) որ խնդութիւն կը խոստանար (*Ծննդ.* ԺԷ. 19):

(****) Գ. Ֆնտգլեան արձագանգ կուտայ Գարագաշեանի տեսակէտին, որ Մեսրոբ անձնանունը՝ կը կապէ արաբական *մէշրուֆ* (= փառաւոր) բառին,— տպագրական սխալով՝ *մէջրուֆ*: Արդ, Գարագաշեան գրած է *միւշրիֆ*, քարտուղար իմաստով (ունի Մենինսքի):

ՄԱՇՏՈՑԻ ԴԵՐԸ
ԳՐԵՐՈՒ ԳԻՒՏԻՆ ՄԷՋ

—o—

Մաշտոց ուղղակի գործի ձեռնարկելով կ'աշխատի հնարել մեր լեզուին յարմար այբուբեն մը: Դժուար է ճշդել թէ Մաշտոց իր այս ձեռնարկին մէջ պահե՞ց արդեօք անփոփոխ Դանիէլեան գրերը եւ միայն կատարելագործե՞ց զանոնք եւ պակասնե՞րը լրացուց, թէ նոր մը հնարելու մտադիր եղաւ, վասն զի ժամանակակիցները որոշ չեն արտայայտուիր: Իսկ արդի բանասէրներէն շատեր կը միտին աւելի կատարելագործողի դեր մը տալ Մաշտոցի: Սակայն կը նախընտրենք Մաշտոցը նկատել հնարող մեր այբուբենին բոլոր տառերուն, անշուշտ օգտագործելով իր ձեռքին ներքեւ ունեցած թէ Դանիէլեան եւ թէ ժամանակակից եւ շրջակայ օտար ազգերու գրերը: Կորիւն, Խորենացի այնպէս մը կ'արտայայտուին որ կարծես զգացնել կ'ուզեն թէ իրենց վարդապետը նոր բան մը կատարելու աշխատանքի մէջ է եւ գրերու գիւտը կը վերագրեն միայն Մաշտոցի, որով իրեն կը շնորհեն նաեւ մեծամեծ գովեստներ: Կորիւն «աստուածապարգեւ գիր» ալ կ'անուանէ նորագիւտ տառերը: Այս բոլորը կը հարկադրեն զմեզ ընդունելու Մաշտոցը հնարող մեր ամբողջական այբուբենին:

Թէ Մաշտոց ի՞նչպէս հնարեց այդ գրերը, ժամանակակիցները որոշ չեն արտայայտուիր: Նկատմամբ թիւին՝ գիտենք բացորոշ որ երեսունեւվեց էին, ունինք եօթներորդ դարուն ակնարկը գրուած Հռիփսիմեանց շարականը, որուն տուները այբուբենի գրերու կարգով են եւ երեսունեւվեց: Հին արձանագրութիւններն ալ կը պարունակեն եթէ ոչ բոլոր, գոնէ բազմաթիւ գրեր: Մաշտոց այդ գրերը անջատական ըրաւ նման յունականներուն, եւ ձայնաւորներն ալ ամբողջութեամբ գրեց՝ ընթերցանութիւնը աւելի դիւրին ընծայելու համար, կարգն ալ համեմատական ըրաւ յունականին: Նկատմամբ այդ գրերուն ծագման, բանասէրները այնքան համակարծիք չեն եւ բացի յոյն եւ ասորական գրերէ՝ կը համարին որ մեզի փոխառու եղած ըլլան նաեւ զենտ, պահլաւ, պարսիկ եւ ամենահամեմատ՝ փինիկ, պալմիրական, եթովպական, արամական այբուբեններն ալ: Փինիկ, պալմիրական եւ արամական գրերը երկրորդ դարէն սկսելով գործածութենէ դադրած էին, հետեւաբար դժուարին էր որ Մաշտոց անյայտացած այբուբեններու դիմէր, ինչպէս նաեւ եթովպականին՝ երկրին հեռաւորութեան պատճառաւ: Այսպէս՝ շրջակայ եւ ժամանակակից ազգերու գրերը, գործածեց հայ այբուբենը կազմելու համար, մէկ քանի գրեր ալ ինքը հնարելով կամ ձեւելով: Զմոռնանք որ հայ կամ օտար գրերը պէտք չէ առնել իրենց արդի ձեւով, այլ այդ դարուն գործածուած կերպով: Դանիէլեան գրերը յունական գրերու նկատողները մնացած տառերը Մաշտոցի ստեղծագործութեան կը նկատեն:

Մաշտոցի գրերու գիւտէն անմիջապէս ետքը Հռոփանոս հելլէն դպրութեան գըրիչին հետ իր հնարած տառերը յօրինեց եւ յարմարցուց յունարէններու կամ աղուանութեան կազմին նկատմամբ, ինչպէս կ'ուզեն ոմանք, կամ արտաքին վայելչագրութեան միաձեւութեան տառերու համաձայն: Ինչպէս Հռոփանոս եղաւ որ գրի առաւ հայ թարգմանութեան երախայրիքը՝ Սողոմոնի Առակներու գիրքը եւ գրչութեան արուեստը սորվեցուց Մաշտոցի աշակերտներուն Կորիւնի համեմատ:

Կը համարինք թէ գրերու հին կարգը մինչեւ հիմա անփոփոխ պահուած ըլլայ,

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ
ԵՒ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԸ

—o—

«Գերազանցեալ քան զամենայն որ զայնու ժամանակաւ էին առաքինիք»:

ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻ

Մեր մատենագիրներէն, Մեսրոպ Մաշտոցի աշակերտը եւ գործակիցը Կորիւն, առաջինը ըլլալով 443 եւ 451 թուականներուն միջեւ գրի առած է առաջին հայ ուսուցչին եւ դաստիարակին, Մեսրոպ Մաշտոցի կենսագրութիւնը:

Ուրիշ ժամանակակից մատենագիրները նոյնպէս, բոլորն ալ համաձայն են փառաբանելու համար մարդկային արժանիքները Սուրբին, որ Տարօն գաւառի Հացեկաց գիւղէն, Վարդան անունով գիւղացիի մը որդին էր, մանկական տարիներուն կրթուած ըլլալով հելլենական դպրութեամբ:

Մեսրոպ արքունի դիւանին մէջ պաշտօնեայ էր եւ այդ կերպով աշխարհական գործերու մէջ եւս կը հմտանար: Միեւնոյն ատեն զինուորական արուեստին ալ ծանօթ էր: Բազմակողմանի ծանօթութիւններով օժտուած ըլլալով, կը պատրաստուէր ապագայ գործունէութեան:

Հայերէն գրերու գիւտին պատմութիւնը ծանօթ է ամէնուն: Սակայն Սուրբ Մեսրոպի հանրային գործունէութիւնը չի սահմանափակուիր միայն այդ՝ գերազանցապէս ազգօգուտ եւ հայրենասիրական վաստակին մէջ: Հիմնական աշխատանքը պիտի սկսէր գրերու գիւտէն ետք: Մանաւանդ այնպիսի շրջանի մը, երբ գրի եւ գրականութեան անհրաժեշտութիւնը հազիւ թէ կը զգար ժողովուրդը, իր բոլոր դասակարգերով: Ամէնէն աւելի հայ դպրոցին ու դպրոցականութեան, մանաւանդ Ա. Բ. Գ.ի ուսուցման պէտքը առաջին կարգի վրայ կու գար: Մեսրոպի համար Կորիւնի վկայութիւնն ունինք. «Ուսուցչութեան գեղեցիկ աստիճանին հասու եղանելին» կ'ըսէ:

Դպրոցական գործունէութեան զուգընթաց է թարգմանչականը, որուն գլխաւոր գործը եւ գործաշրջան կազմող վաստակը պիտի ըլլար Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը, սկսելով Սողոմոնի առակներէն: Եւ իբրեւ հայերէն գրուած առաջին նախադասութիւնը պիտի ունենայինք.—

«Ճանաչել զիմաստութիւն եւ զխրատ, իմանալ զբանս հանճարոյ»:

Մինչեւ այդ թուականը յունարէնով եւ ասորերէնով շատ փորձեր եղած էին Մաշտոցի ... Սուրբ Գիրքը հասկնալի եւ

Ցավոք սրտի Ս. Ի. Պոլիցեյսկին մահացավ մեր ծանր ժամանակներում, երբ նրա ստեղծագործական ուժերը հասել էին իրենց լիակատար հասունության։ Ցավոք սրտի նա չկարողացավ տեսնել իր ստեղծագործության պտուղները

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :

500 էջ

13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըր-թական մարմնին :

Գին 12 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար :

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան ՏԷՐ - ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՇԱՐԲԹ

GALERIE VENDOME

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3էն 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՔԵՐՈՎԲԷ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

ԱԼՊՈՄ ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ՏԱՐՕՆ ԱՇԽԱՐՀԻ

Բ. ՄԱՍԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻՆ :

Տպարան ՏԱՐՕՆ, Լիոն, 1962

Դիմել հեղինակին՝

Ք. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ (Տարօն)

20, Avenue des Cottages

CALUIRE (Rhône)

ՃԱՀԱՆ ՄԱՀՈՒԻՐ

Նահանջը Առանց Երգի

Ա. Տպագրութիւն, 1929

Գին 7 Ն. Ֆր.

Դիմել ՅԱՌԱՋին

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Օրեր եւ Ժամեր

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի կողմէ Կիրակի (12 Նոյեմբեր) կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 10:

17 Րիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան չքեղ սրահին մէջ:

Ճոխ պիւֆէ : Մատչելի գին:

Մուտք 2 Ն. Ֆ.

ԺՈՂՈՎ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային դպրոցի Կրթ. Մարմինը խորհրդակցական ժողովի մը կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողները, 10 Նոյեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Ժողովին կրնան ներկայ ըլլալ նաեւ բոլոր փափաքողները:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայունեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Փարիզի Թոքատի Հայրենակցական Միութեան կողմէ :

Նախագահութեամբ՝ Մարսիլիոյ Թոքատի Հայր. Միութ. ներկայացուցիչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

12 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին, Իսի լէ Մուլինոյի Խրիմեան սրահը, 2 Րիւ տը Տէֆանս:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

Երգ, նուագ, պար, արտասանութիւն, սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Սրապեան, Տիկին Գալայճեան, Օր. Սրապեան, Օր. Թարոն, Պ. Պ. Լ. Մոմճեան, Յովսէփեան, Գարակէօզեան, Ս. Յակոբեան եւ ուրիշներ:

Մուտքը ազատ է, ոչ աճուրդ, ոչ հանգանակութիւն :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Շաւիլի դպրոցին ի նպաստ տրուելիք պարահանդէսը Դեկտեմբեր 3ին, մանրամասնութիւնները յաջորդաբար :

R. T. F.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Տաւղահար

(*Harpiste*)

Չորեքշաբթի իրիկուն (Նոյեմբեր 8) ժամը 21ին Սալ Կաւօ:

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ Ռավէլ (Էնթրոտիւքսիոն եւ Ալլեկրօ) եւ Փիծձեթթի (տաւիղի եւ նուագախումբի քոնչերթօ):

Զայնպատկերասփիւռի Սենեակի նուագախումբը, կը ղեկավարէ Անտրէ Ժիրար :

Հրաւիրատոմսերը ստանալու համար դիմել՝

18, Rue François Ier

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Եօթներորդ պտոյտ հայ գրականութեան պարտէզին մէջ,

« Միջնադարեան զանձեր »

Կիրակի, Նոյեմբեր 12, ժամը 21·15ին, Սալ Մազընօ, Մարսէյլ:

Տոմսերը՝ 3 եւ 5 Ն. Ֆ.:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, Կրան Օթէլի չքեղ սրահներուն մէջ, **12, B. des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին :

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց քարտը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին :

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները :

WAG. 38-54

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանազան ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը դրկենք Խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10·

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ՋՐՈՅՑ

Սէն – Ճոն Փերսի (Նոպելեան մըրցանակ)

Հայր Ներսէս Ակինեանի

Անտրէ Ռուսոյի

Կոստան Զարեանի

Սիմոն Վրացեանի հետ

Շատ հետաքրքրական հատոր մը զոր պիտի կարդաք հաճոյքով :

Ստանալու համար դիմել Փարիզի հայ գրավաճառներուն կամ ուղղակի հեղինակին՝

G. POLADIAN

53, Avenue de St-Julien

Marseille - 12e

Գին՝ Թղթակազմ 5 Ն. Ֆ., Լաթակազմ 7·50 Ն. Ֆ.:

FOURRURES

Roger YOPIAN

PRIX INTERESSANTS

NEUF et REPARATION

84, Boulevard de Stalingrad, 84

— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

ԷՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ

ԼՈԳՈՒՄ

Սուսամ - ՀԷԼՎԱ

ԹԱՀԻՆ

ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ)

ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA · CHOCO-LOC

Ste le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
7 NOVEMBRE
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9248 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5049

ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ԽՐՈՒՇՉԵՒ

—o—

ՄՄՐ.— Խորհ. Միութեան կոմունիստ կուսակցութեան 22րդ համագումարին մէջ, իր երկար զեկուցման ընթացքին, Խրուշչեւ կ'անդրադառնայ ազգութեանց հարցին: Դաղուածէներ կատարելով կու տայ մասերը, որոնք կրնան էական նշանակութիւն ունենալ այն մասերը, որոնք կրնան էական նշանակութիւն ունենալ Խորհրդային Միութեան ժողովուրդների միջազգային կապերի ամրապնդման :

... « Իւրաքանչիւր խորհ. հանրապետութիւն անհատական զարգացումը խորհրդային ժողովրդների եղբայրական հաւասարակշռութեան ու փոխ. օգնութեան արդիւնք է: Օրինակի համար, վերցնենք Ղազախստանի խոպան հողերի իւրացումը: Հեռպուբլիկան միայն իր ուժերով ի վիճակի չէր լինի կատարելու այդ վիթխարի խնդիրը: Օգնութեան եկան Ռուսները, Ուկրայնացիները, Բելոռուսները, նաև ուրիշ ազգութիւնների ներկայացուցիչները »:

Ահա թէ ինչու, կ'եզրակացնէ «Ռես – պուբլիկաների քանակչութիւնը իր ազգային կազմով գնալով աւելի խառն է դառնում: Խորհրդային հեռպուբլիկաների միւնում տեղի է ունենում որակեալ կատարի փոխանակում: Այս ամէնը նպաստում է Խորհրդային Միութեան ժողովուրդների միջազգային կապերի ամրապնդմանը :

... Ազգերի մերձեցմանը նպաստում է նաեւ մշակութային չինարարութիւնը, գաղափարական աշխատանքը: Ուժեղ նում է հոգեւոր հարստութիւնների փոխանակումը նրանց միջեւ : Մի ազգի մշակոյթի նուաճումները դառնում են միւսների սեփականութիւն: Դրա հետեւանքով փոխադարձաբար հարստանում են Խ. Միութեան ժողովուրդների մշակոյթները, ամրապնդում է դրանց մի ջազգային հիմքը, ձեւաւորւում է հասարակարգի ապագա միասնական համամարդկային մշակոյթը: Ազգային մշակոյթի ձեւերը քացած չեն մնում, այլ կատարելագործում են, հարստանում են հնացած, կոմունիստական չինարարութեան չհամապատասխանող ձեւերը, ծագում են նորերը : Գիտականութեան եւ արուեստի մէջ ազգային դոյնի օգտագործումը միանշանակ է: Բայց մեծ յաճախ նաեւ արհեստականութիւն (հնաբոյր) փաստերի ենթ հանդիպում այդ քնագաւառում: Այսպէս, հարտարապետութեան մէջ երբեմն դասական խորհից հանում են այնպիսի բաներ, որոնք ամէնեւին չեն համապատասխանում մեր ժամանակաշրջանի պայմաններին ու պահանջմունքներին: Մինչդեռ ապագան պահանում է միայն այն ձեւերին, որոնք համապատասխանում են մեր դարաշրջանին :

... Կուսակցութիւնը յառաջիկայում եւս կ'ապահովի Խ. Միութեան ժողովուրդների լեզուների ազատ զարգացումը, թոյլ չտալով ոչ մի սահմանափակութիւն, արտօնութիւն կամ հարկադրանք այս կամ այն լեզուի գործածութեան նկատմամբ: Խ. Միութեան իւրաքանչիւր քաղաքացի օգտւում է եւ կ'օգտուի իր ծննդեան ցանկացած լեզուով սովորելու ազատութիւնից : Մեզ մօտ ոչ մի արգելքներ չկայ ազգային լեզուների զարգացման համար: Բայց դրանից զատ – կուսակցութիւնը պէտք չէ տանի ոչ թէ դէպի ազգային սրբազնութիւնների ուժեղացում, այլ ազգերի եւ նրանց լեզուների մերձեցում:

... Չի կարելի չնչել ոչ ռուս ժողովուրդների ազգ ձգտումը տիրապետելու ռուսաց լեզուին, որ փաստօրէն դարձել է Խ. Միութեան ժողովուրդների երկրորդ մայրենի լեզուն, նրանց ազգամիջեան շփման, Խ. Միութեան բոլոր մշակութային նուաճումներին եւ համաշխարհային մշակոյթին ամէն մի ազգի ու ազգութեան ունեցող միջնորդ մը կը նկատուէր, քանի մը անգամ Գահիրէ եւ Ջուիցերիա գացած է: 1958ին տը Գոլի հետ կը տեսնուի, 1959 Յունիսին զրոյց մը կ'ունենայ Ֆարէս Գունիսին զրոյց մը կը ունենայ Ֆարէս Գրնայ կառավարութեան անդամ – մակցիլ: Ալժերիա – Սահարա Փրկու – թեան Կոմիտէն (յեռադային լուծուած) իրար կ'անցնի: Վերջապէս Ֆարէս կը քաշուի քաղաքական հրապարակէն հա – կառակ անոր որ անունը կը յիշատակուի ամէն անգամ որ խօսք կ'ըլլայ «առժամ – եայ կառավարութիւն » մը կազմելու մասին Ալժերիոյ համար: Իր ձերբակա – լութիւնը բաւական ծանր դէպք մըն է :

× Պելգասէմ Քրիմ յայտարարած է ա – մերիկեան եուհայթըտ Փրէս գործակա – լութեան թէ պէտք է բանակցութիւնները վարսկսիլ: Իրեն համար ալ ինքնորոշումը «ձեւականութիւն» մըն էր որուն պատասխանեցին Նոյեմբերի ցոյցերը: «Փոխ – վարչապետը» աւելի գործնական կը դտնէ նախ համաձայնիլ անկախութեան հռչակման ձեւին եւ թուականին չուրջ: Կ'ապահովէ որ երաշխաւորութիւններ պիտի տրուին եւրոպական փոքրամասնութեան:

× Կազմակերպութիւն Գաղտնի Բանակը թուսկիկով կը հրահանգէ որ Ալժերիոյ ժողովուրդը զրօշազարդէ ընդ կարանները Նոյեմբեր 11ին:

× Շանպէրիի բանտէն վեց Մահմէ – տականներ փախան երկու պահակները ըսպանելով :

× Սալան Մահմեատականները չնորհա – ւորած է ձայնասփիւռի զաղտնի բանակի հաղորդումին ընթացքին, Նոյեմբերի 1ի իրենց հանդարտութեան համար :

× Սեթիֆի մէջ երկրորդ հրեայ մը սպաննուեցաւ առջի օր: Արդարեւ փաս – տարան Զերմաթի երկրորդ իսրայէլցի կարեւոր անձնաւորութիւնն է որ անձնաւորութիւնն է որ անձնաւորութիւնն է որ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԱՆԱՊԱՏԱՅԻՆ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ

ՄՈՒՖ — Ճառագ շատ է գրած այս շաբաթվա հրաբխի մասին։ Ռուբինյան, Գուրգենյան, Կիրակոսյան, այժմ էլ հիմնադիր կարգով Ճոճկան, որոնք ինչ որ նոր բան կասեն։ Ես ինձ համար մի քանի բան եմ նկատել։ Ինչպես գիտեք, ես ֆիզիկոս եմ, ուստի ինձ համար հետաքրքրական է ամեն մի երևույթ, որ ֆիզիկական բնույթ ունի։ Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն հրաբխի ժայթքումը, այլև նրա ծխի սյունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն հրաբխի ժայթքումը, այլև նրա ծխի սյունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն հրաբխի ժայթքումը, այլև նրա ծխի սյունը։

Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն հրաբխի ժայթքումը, այլև նրա ծխի սյունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն հրաբխի ժայթքումը, այլև նրա ծխի սյունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն հրաբխի ժայթքումը, այլև նրա ծխի սյունը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱՏՀԱՐ ԴԵՐՁԱԿ

ԳՈՂԳՈՏԱՀԱՐ ԴԱՒԹԱԿ

(ՀԱՅ ՅԵՂՈՒՓԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՀԱՏՈՐ ՔՈՒՅՐԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՅՈՒՍԱՍ»

ՊՈՍՏԱՐԱՆ 31, ԵՐԵՎԱՆ. ԿՏՈՐՑ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՄԱՐ 26ԹՒ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆ

ՄԻԱՅՆ ՊԱՏԿԵՐԱՏՀԱՐ ԴԵՐՁԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱՏՀԱՐ ԴԵՐՁԱԿ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՀԱՏՈՐ ՔՈՒՅՐԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՅՈՒՍԱՍ»

ՊՈՍՏԱՐԱՆ 31, ԵՐԵՎԱՆ. ԿՏՈՐՑ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՄԱՐ 26ԹՒ։

ԴԱՒԱՍ ՋՈՎԱԿԱՆԻ

ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՀԱՅՈՑ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՔԸ

Ի ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ի ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՀԱՅՈՑ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՔԸ

ԴԱՒԱՍ ՋՈՎԱԿԱՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՀԱՅՈՑ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՔԸ

ՀԱՏՈՐ ՔՈՒՅՐԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՅՈՒՍԱՍ»

ՊՈՍՏԱՐԱՆ 31, ԵՐԵՎԱՆ. ԿՏՈՐՑ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՄԱՐ 26ԹՒ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱՏՀԱՐ ԴԵՐՁԱԿ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՀԱՏՈՐ ՔՈՒՅՐԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՅՈՒՍԱՍ»

ՊՈՍՏԱՐԱՆ 31, ԵՐԵՎԱՆ. ԿՏՈՐՑ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՄԱՐ 26ԹՒ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱՏՀԱՐ ԴԵՐՁԱԿ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՀԱՏՈՐ ՔՈՒՅՐԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՅՈՒՍԱՍ»

ՊՈՍՏԱՐԱՆ 31, ԵՐԵՎԱՆ. ԿՏՈՐՑ ՀԵՌԱԽՕՍԱՀԱՄԱՐ 26ԹՒ։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Պ. Յովնան Մուրատեան Տիթրոյթէն (Քեմախցի) յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ս. Թէհլիրեան սրահին : Ամն 10 Ն. Ֆ. :

×

Կապ. Խաչի Սեւբանի մասնաճիւղը 16 տուփ ներկ նուիրած է Մշակոյթի տան :

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պանէէօ Քա–չանի Մուրատ խումբը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Ժան Քլօտ Ծառուկեանի վաղա–հաս մահուան առթիւ, ողբացեալ երի–տասարդին ծնողքին եւ ընտանեկան պա–րագաներուն :

ՆՈՒԷՐ

Կապոյտ Խաչի Սեւբանի մասնաճիւղը 300 Ն. Ֆ. նուիրած է Կապ. Խաչի կա–յանին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը շը–նորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Պարոյր Մխքճեանէ ուխտուն Ն. Ֆ. իրենց սիրեցեալ մօր Տիկին Մառի Կիւրճեանի մահուան առթիւ :

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հեռատեսիլի «Ընթերցումներ բոլորին համար» այս Շաբաթ իրիկուան յայտագրին մէջ

ՎԻՒԹՈՐ ԿԱՐՏՕՆ

պիտի խօսի իր Բ. վէպին՝

Le Chevalier à l'Emeraude ի

մասին :

R. T. F.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Տաւղահար

(*Harpiste*)

Շաբաթ իրիկուն (Նոյեմբեր 8) *ժամը* 21ին Սալ Կավօ :

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ Ռավէլ (էնթրոտիւ–սիոն եւ Ալլեկրօ) *եւ փլեյէլթի* (տաւիղի եւ նուագախումբի ֆոն–չերքօ) :

Զայնասփռեալ համերգի Սեպհական նուագախումբը, կը ղեկավարէ Անտրէ Ժերար :

Հրաւիրատոմսերը ստանալու հա–մար դիմել՝

18, Rue François Ier

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆԴՈՑՔ

Կազմակերպուած Փարիզի Թոքգալ Հայրենակցական Միութեան կողմէ :

Նախագահութեամբ՝ Մարսէլիոյ Թո–քգալ Հայր. Միութ. ներկայացուցիչ՝

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

12 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ ետք, *ժամը* 4ին, Իսի լէ Մուլինոյի Սրբոհան *սրահը*, 2 Բիս տը Տէֆանս :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՒԽ ԲԱԺԻՆ

Երգ, նուագ, պար, արտասանութիւն, սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Սրապեան, Տիկին Գալայճեան, Օր. Սրապեան, Օր. Թարոն, Պ. Պ. Լ. Մոմճեան, Յով–սէփեան, Գարակէօզեան, Ս. Յակոբեան եւ ուրիշներ :

Մուտքը ազատ է, ոչ ճաշուրդ, ոչ հանգանակութիւն :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Շաւիղի դպրոցին ի նպաստ արուեստի պարահանդէսը Դեկտեմբեր 3ին, ման–րամասնութիւնները յաջորդաբար :

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայուհեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 16ին, Շաբաթ :

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Օրեր եւ Ժամեր

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զաւարեան ենթա–կոմիտէի :

Ս. ՍԱՀԱԿ – ՄԵՍՐՈՊ Ազգ. սրահին մէջ, այս Շաբաթ ժամը 21ին :

Նախագահ՝ Ընկ. Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆ :

Կը խօսին՝ Ընկերներ Ց. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ եւ ՅԱԿՈԲ ԱՐԹԻՆԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

Բացում, խմբերգ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդ : Նուագ.– Զեռնադաշնակ վոք–րիկն Ձօշկուենեան : Մեներգ.— Ընկ. Մ. Տէրոյեան ընկերակցութեամբ դաշնակ՝ Օր. Ակիւեանի :

Արտասանութիւն՝ Ընկ. Գ. Քէճտիր–եան, մեներգ՝ Պ. Զարեհ Գասեան, հայ–կական պարեր եւ խմբապարեր Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի երկսեռ խումբին կողմէ :

Խօսնակ՝ Ընկ. Կ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ :

Ճոխ պուֆէ : Մուտքը ազատ է

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Նիսի Հ. Ց. Դ. Դէորգ Զավուչ խումբին :

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մար–սէյլի Շրջ. Կոմիտէին եւ մասնակցու–թեամբ Նիսի Նոր Սերունդի «Հայաստան» խումբին :

Այս կիրակի, ժամը 15ին, Օթէլ Սբրի–պի չքեղ սրահին մէջ 20 Ավրիլեան ժօրժ Քլէմանսօ :

Կը նախագահէ Ընկ. ԳԱՐԵԳԻՆ Գ. Ե–ՈՐԳԵԱՆ, կը բանախօսէ Ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Մար–սէյլէն հրաւիրուած Նոր Սերնդականնե–րով :

Մուտքը ազատ է :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին :

ԱԶԳ. ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յառաջիկայ վարչութիւնը չկրմատէս կը խնդրէ իր յաճախորդներէն որ հեռաձայ–նով ազդ չտան :

Թուրիմացութեանց եւ ժամավաճառու–թեանց առաջքն առնելու համար, վար–չութիւնը միայն ԳՐԱՒՈՐ ազդեր կ'ըն–դունի :

ԺՈՂՈՎ ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային դպրոցի կրթ. մարմինը խորհրդակցական ժողո–վի մը կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնող–ները, 10 Նոյեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ : Ժո–ղովին կրնան ներկայ ըլլալ նաեւ բոլոր վախճոդները :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելեւնական Փառատօնը

Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ :

կիրակի, 6 Մայիս 1962, *ժամը* 14ին :

×

Հայ կարմիր Խաչի Տարեկան Ցերեկոյթ պարահանդէսը, *կիրակի, Յունուար* 28, *ժամը* 16 – 24, Ամպասատէօրի *սրահին մէջ :*

×

Հ. Բ. Ը. Մ. Լիոնի մասնաճիւղին տա–րեկան պարահանդէսը Շաբաթ երեկոյ 16 Դեկտեմբեր :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

Հ. Ց. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինաս–եան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 21ին : Ներկայ կ'ըլլան կեդր. եւ Շրջ. կոմիտէներու ներկայացուցիչները : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի կողմէ Կիրակի (12 Նոյեմբեր) կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 10 :

17 Րիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան Ս. Թէհ–լիրեան չքեղ սրահին մէջ :

Ճոխ պուֆէ : Մատչելի գին :

Մուտք 2 Ն. Ֆ.

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԺԱՄԸ 16ԷՆ 22

Սամուէլ Մուրատեան
վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՒՔ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ
պատրաստուած

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian,* Le Caire	100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova,* Paris.	120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian,* Paris, 1961.	25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan,* Paris.	6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian,* Paris.	10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ , Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ ,	20 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ , Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ	40 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ , Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ ,	40 Ն. Ֆ.
ԱՌՁԵՒՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ալեփպեան, Վենետիկ	9 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ ,	40 Ն. Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ , Յ. Յ. Զամճաճեան, Պէյրութ	40 Ն. Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի, 1918–1958, Պէյրութ	22 Ն. Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. Հատոր, Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ, Պէյրութ	12 Ն. Ֆ.
ԶՐՈՑՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. Հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. Հատոր	5 Ն. Ֆ.
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ԶԱՅՆԵՐ, Պ. Սնապեան, Պէյրութ	4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՅՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ, ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
ՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Տպարան ՍԵՒԱՆը կը ստանձնէ տպագրութիւնը այն գիրքերուն, որոնց հե–ղինակները կամ հրատարակիչները հեռու են հայկական տպարաններէ եւ մի–ջոց չունին իրենց գործերը անձամբ սրբադրելու :

Հայ հեղինակները իրենց գործերուն տպագրութիւնը վստահելով Տպ. ՍԵ–ՒԱՆԻՆ, կը տիրանան հետեւեալ առաւելութիւններու .

1·— ԱՆԹԵՐԻ ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
2·— ԹԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
3·— ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՏԱՂՏՈՒԿՆԵՐԷ ՁԵՐԲԱԿԱԶԱՏՈՒՄ
4·— ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՇԱՀ
5·— ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԱՐԱԳ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանի հայ հեղինակները իր նկատի ունենալու են որ Լիբանանի մէջ գիրքի մը տպագրութիւնը առնուազն կրկնապատիկ աժան է քան այլուր տպագրուածը :

Յեւոյ տպարան ՍԵՒԱՆը ունի — ՍԵՒԱՆ Հրատարակչական Տան Տէր եւ Տնօրէն Պ. Սիմոն Սիմոնեանի հսկողութեան տակ — մասնագէտ սրբագրիչ–ներու խումբ մը, որ կրնայ բաւարարութիւն տալ ամէնէն բծախնդիր եւ դժ–ուարահաճ հեղինակներուն :

Բազմաթիւ հեղինակներ իրենց գիրքերուն տպագրութիւնը արդէն վստա–հած են Տպ. ՍԵՒԱՆի :

Հայրենակցական Միութիւններ իրենց գաւառներուն պատմութեանց տպա–գրութիւնը յանձնած են Տպ. ՍԵՒԱՆի, ուր տպուած են եւ կը տպուին ՏԱ–ՐՕՆԻ, ԹՈՄԱՐԶԱՑԻ և ՄԱԼԱԹԻՈՑ մեծածաւալ պատմութիւնները : Հայա–յագիտական եւ գրական մեծարժէք գործեր տպագրուած են եւ կը տպագրը–ուին Տպ. ՍԵՒԱՆի մէջ :

Տպ. ՍԵՒԱՆի մէջ տպագրուած իւրաքանչիւր գիրք գերծ կը մնայ գրաշա–րական եւ նոյնիսկ հեղինակային բազմաթիւ սխալներէ :

Տպ. ՍԵՒԱՆի մէջ տպուած իւրաքանչիւր գիրք կրկնապէս որակաւոր կը դառնայ :

Հասցէ՝

S. SIMONIAN. B.P. 2669. Beyrouth, Liban. Tél. 37433

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·
Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՆՈԵՄԲԵՐ
MERCREDI
8 NOVEMBRE
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9249 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5050

ՕՐՒԱՆ ԻՆՊԻՔԵՐԸ

ՔՈՐՍԻՔԱՅԷՆ ԱՓՐԻԿԷ

—o—

ՎԵՑ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐ ԿԸ ԴԱՏՈՒԻ

Մինչ տը կոչ կը պատրաստուէր օգա – նալ առնելու, ռումբ մը կը պայթէր Պաթիայի քաղաքապետարանին մէջ, բայց պայթումէն քիչ առաջ քաղաքապե– տը մեկնած էր: Վնասները միայն նիւ – թական են :

Տը կոչ Պաթիա կը հասնէր երեքշաբ – թի առաւօտ ուր ապահովութեան բացա – ռիկ միջոցներ ձեռք առնուած էին : Ա – յնքան քան տասը հազար զինուած ոստի – կաններ Քորսիքա կը հասնէին ամէն ժամ եւ իտալական ոստիկանութիւնն ալ կը տնկէր ղէպի Քորսիքա բոլոր մեկնումնե– րուն վրայ :

Տը կոչ 15րդ չրջապտոյտը կը կատարէ երեք տարուան ընթացքին, այս չորս օր– ուան մէջ 15 ճառեր պիտի խօսի որուն երեքը կարեւոր կը նկատուին եւ յոյս կայ որ Նախագահը մանրամասնութիւն – ներ տայ Ալժերիոյ, զինեալ եւ քնկե – րային տագնապին մասին: Ալժերիոյ Ե– րեսպետներն ալ չատ մտահոգ են ապաս– ւած յայտարարութիւններէն, եւ հոն ալ ապահովութեան բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են :

Յարկէն եառք, Փարիզի մէջ 17րդ Ոստիկան Առեւանին առջեւ ներկայա – ցան վեց փաստաբանները, առանց վատ – տաբանական իրենց դղեակին, քանի որ ամրաստանեալ են: Առանք որոնց մէջ է՝ Ջաւրեան, Ալժ· Ազատ· Ճակատի «պաշ– տօնական» պաշտպան փաստաբաններն է– ին: Բայց երեւան հանուած թղթածրար – ներէ կը թուի թէ չատ աւելի զործօն դեր խաղացած են եւ նոյնիսկ «մեղսա – կից» եղած են ալժերացի ըմբոստներու զործունէութեան: Արդարեւ ատենցմէ մէկը՝ Ուսեփիք երբ հարցաքննութեան կը կանչուէր ծամած եւ կլլած է իր մօտ ունեցած թուղթերը: Կ'ըսուի նաեւ թէ Ալժ· Ազատ· Ճակատի այս փաստաբան– ները կը վճարուէին ալժերական կազմա– կերպութեան կողմէ եւ ոչ թէ իրենց յա– ճախորդներուն ընդհակառակը: Ա– յնպէս նաեւ թէ ատենք ալժերացի ըմբոստ – ները պաշտպանելու մեծաչնորհն ունէին եւ մահմեատական ոեւէ ամբաստանեալ ի – րենց պէտք է դիմէր :

Ամբաստանութիւնը կ'ըսէ թէ վնասած են երկրին ազահովութեան, բայց ա – տենցմէ երկուքը ալժերացի են եւ մէկը կ'ըսէ.– Փաստաբան եմ, բայց ատիկա չարենիք մը չէ, ամէն բանէ առաջ ալ – ժերացի եմ եւ եթէ վաղը ազատ ըլլամ կը վերսկսիմ : Մէկը մեթր Վերժէս «Ազ – գրկեցի» կը զրպարտեն, փաստաբա – նուհի Միշել Պօվիլար մեթր Պումէնճելի գործակիցը եղած է եւ զրեթէ խնդրոյ ա– ռարկայ չէ, իսկ Ժուլիժէ եւ Ջաւրեան արեքշրթի կէսօրէ վերջը երկար բա – ցատրութիւններ պիտի տային :

× Սալան նամակ մը զրկած է Ֆրան – սիզ արքեպիսկոպոսներուն եւ եպիսկո – պոսներուն ուր կը պատասխանէ կարզի – նալներու յայտարարութեան, որուն մէջ կ'ըսուին զրխատնեայ սկզբունքները: Սալան կը շեշտէ.— «Ոճիրներ կան ան – շուշտ, կան Ազժ· Ազատ ճակատի ոճիրնե– րը, կան անոնք որոնք կը վերագրուին Ֆրանսի Իսլամին, բայց կան նաեւ եւ ոճիրներ կատարուած Ֆրանսական կառավարութեան ոճիրները եւ ատոնք այնքան պատասխանելի են որ– քան մեւսերը: Առաջինը եւ ծանրակշիռն է տղակել թէ օրէնքէ դուրս է այն մար– դը որ Ֆրանսան կը սիրէ»: Սալան ու – րիշ բաներ ալ կ'ըսէ եւ «որդիական զգա– ցումներով» կը վերջացնէ Համակը զոր ամէնուն հաղորդած է «պաղտնի Բանա– կի կազմակերպութեան Մայր հայրենիքի

ՄԱԿԻ ՆՈՐ ՂՆԴԱ· ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ՝

ՈՒ. ԹԱՆ

—o—

Ու· մօտաւորապէս տիար կը նշանակէ պէրմաներէն, կը զործածուի հանդէպ անոնց որոնք իրենց տարիքով յարգանք կը պարտադրեն, թէեւ նոր քարտուղարը « Ու »էն աւելի մատնիչ կը նախընտրէ որ «եղբայր» ըսել է, ամէն պարագայի մէջ անհմատ է պ· Ու ըսել այսինքն՝ պա – րոն պարոն :

Միջահասակ վառվռուն աչքերով, այս Ասիացին չատ կը նմանի միւս Ասիացինե– րուն: Քարտուղար ընտրուելէ առաջ Ա– յնեւասիացիները կինքը ընարած էին իբ – րեւ նախագահ Ալժերիոյ համար կազ – մուած կոմիտէին ինչպէս նաեւ Քոնկոյի հաշտարար կոմիտէին :

Ու· Թան պարզ եւ սիրալիր անձ մըն է: Այս տեսակէտով մանաւանդ կը տար– բերի Մոնճի Սլիմէն եւ պաղ Համըրշոլ – տէն: Խարեհամբոյր է բոլորին հետ: Լաւ հոգեոր, Թան չատ աշխատասէր է եւ լաւ քննած ունեցած բոլոր թղթածրար – ները: Բոլորը գինքը կը նկատեն իբրեւ ամուր, հաւասարակշռուած, մարդ մը ո– րուն հակազաղթատիրական զգացումնե – րը երբեք ծայրայեղութեանց չեն մղեր : Իր հայրենիքին աշխարհաղրական դիրքը (համայնավար Չինաստանի դրացի), ա – նոր գինուորական տկարութիւնը եւ տըն– տեսական կապերը Արեւմուտքի հետ, զայն սահմանած են հաշտարար դեր մը խաղալու: Մնաց որ նման դեր մը չատ յարմար էր պուտտական փիլիսոփայու – թեան: Այդ տեսակէտով Թան Նուի աշա– կերտ է որուն հետ լրած է իր ուսումը Ռանկունի համալսարանը, նուիրուելէ առաջ, ինչպէս Նու, անդլերէնի եւ արդի պատմութեան ուսուցման :

Հարուստ հոգատէրի զաւակ, Թան մին– չեւ 1947 մնացած է այդ ասպարէզին մէջ, ապա Նուի դրդումով քաղաքական կեան– քի մէջ մտած է, եւ վարչապետին մտե – րիմ խորհրդատու դարձած որուն ընկե – րացած է 1955ին Պանտունկ : 1957ին էր որ Պիրմանիոյ մնայուն պատուիրակ նը– շանակուեցաւ ՄԱԿի մօտ :

Այս պաշտօնով միշտ զօրավիզ կանգ – նած է Համըրշոլտի: «Եթէ պէտք է ան– կողմնակալ ըլլայ, կ'ըսէր վերջերս , ը– սել չէ որ ընդհ· քարտուղար մը չէզոք պէտք է ըլլայ: Իր գլխաւոր պաշտօնն է դիւանագիտական նախաձեռնութիւններ ստանձնել »: Ու Թան արդարեւ «զոր – ծունեայ չէզոքութեան» կողմնակից է :

Նման տեսակէտներով կրցած է սա – կայն Ռուսերու համաձայնութիւնը ձեռք ձգել: Անոնցմէ կախում ունէր իր նշանա– կումը եւ այս ցոյց կուտայ իր նկարա – գիրը եւ վարպետութիւնը : Իր նախոր – դին պէս, Թան յոյնիլ չէ փոցող բանակ – ցող մըն է որ կ'ուզէ լուծել ամէնէն խո – րին հարցերը աւելի համոզումով քան հրապարակային ելոյթներով :

Թան 52 տարեկան է, ամուսնացած է եւ երկու մեծ զաւակներ ունի եւ կը դրաւէ համաչխարհային բեմի ամէնէն աչքի զարնող դիրքերէն մէկը «Անհաւատալի կը թուի, կ'ըսէր մեծ հանդարտութեամբ իր մէկ մտերիմին: Անշուշտ լինձի համար մեծ պահ մը եղաւ , բայց մեծցած եմ պուտտայական խոկումի եւ ամփոփումի աւանդութեան մէջ որ կը ձգտի որոշ ա– ռանձնացումի :

պատուիրակութեան տեղեկատուութեան բանները »:

× Պէն Պեռտա Հնդկաստանի հեռա– դիր մը զրկած է Պրուքսէլի Հոկտեմբեր– եան յեղափոխութեան տարեդարձին առ– թիւ, ուր կ'ըսէ · «Պրավօ խորհրդային իրապործութեանց համար»:

× Օռանի մօտ ազարակի մը մէջ եր – կու Եւրոպացիներ մորթուած են :

ԹՈՒՐՔԸ ԹՈՒՐՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

ԽՄԲ·— Հայ մամուլին գլխաւոր հե – տաքրքրութիւններէն մին է Թուրքիոյ կացութիւնը , — հասկնալի է թէ ինչո՛ւ: Այդ հետաքրքրութիւնը առաւելագոյն չափով կը գոհացնէ թուրք մամուլը , երբ Թուրքը կը խօսի Թուրքին մասին : Ահաւասիկ Ալի Եալչընն կը գրէ «Սոն Փոս– թայի» մէջ·—

Առեւօք Հալք կուսակցութիւնը իշխա – նութեան գլուխ կը գտնուէր : Հացը վե – սիթայով կլաս առ կլաս կը արուէր, փուռերուն առջեւ առաւօտէն մինչեւ գի– շեր հայրենակիցը պոչ կը բռնէր : Խնդ– րեմ, ըսէք, սո՞ւտ եմ : Չամիչով թէյ չէի՞նք խմեր մթին : Մթին չաքարին քի– լօն 535 գրուշ, այսինքն այն ատենուան սակով՝ 4·5 տոլար չէ՞ր արժեր : «Ճամ – բուռ տուրք»ը չվճարելուն համար քանի՞ հայրենակից բանտ գտակած է, ճամբա – ներու վրայ աշխատած է, մոռցա՞նք : Մթին ամբողջ գիւղի մը բնակչութիւնը՝ մեծով պզտիկով՝ ժանտարմայի հար – ուածներու տակ բանտ չնետուեցա՞ն : Իսկ Սեւնիրքենաի ողբերգութի՞ւնը : կա– րելի՞ է մոռնալ այդ ահարկու եղեռնը : Կուսակցական պայքարներու բերմամբ , մաս մը Սեւնիրքենացիներ, որոնք Հալք – եան չէին, անասունի վերածուեցան, չը– ուանէ պզտ անցուցին անոնց, լեռներն՝ սահճ, կռնակին՝ համեստ, վրան հեծան քիլոմեթրներով քալեցուցին քաշկռտե – լով, անոնց գլխարկներուն մէջ մրցեցին եւ խմցուցին : Այս բոլորը չերի՞ն մթին: Ասոնք Թուրք հայրենակիցներ էին, բայց Հալքեան չէին· աս էր անոնց ամբողջ յանցանքը :

Մամուլը ազա՞տ էր մթին : Աւելին Հանրապետութեան նախագահին « Ազ – գային պետ» ըսելը պարտաւորիչ չէ՞ր : Անոր լուսանկարները թերթերու վերի անկիւնը դնել պարտաւորիչ ըլլալով՝ չդնելը յանցանք չէ՞ր մթին : Պատիժը՝ թերթ փակել չէ՞ր մթին : Մամլոյ ընդ – հանուր տնօրէնը գրասեր կերպով կամ հեռաձայնով մթին չէ՞ր հրամայեր հրա– տարակութեանց տնօրէններուն ·.

— Այսինչ լուրը մէկ սիւնակ, այնինչ լուրը երեք սիւնակ պիտի դնէք, սա լու– րը բնաւ չդնէք ··· Այն չրջանի թերթե – րէն քանի՞ հատը քանի՞ անգամ փակուած է եւ քանի՞ լրագրող բանտ նետուած է : Մոռցանք :

Հիմա մտածենք այն չրջանի հերոս փո– լիքիկոնեերուն մասին: Բայց մտածելու ի՞նչ հարկ: Բոլորն ալ, իբր Հալքեան , խմբովին կեցած են մեր առջեւ :

Ահա այդ խմբակը այժմ կը չանայ եւ կը պայքարի գործի դլուխ դալու համար :

×

Նեվզատ Իւսքիւն կը գրէ Թանինի մէջ·

— Ցոդնեցայ ալ ··· : կարծեմ դուք ալ յոդնեցաք: Անդիներն ալ յոդնեցան : Սա միւսը մանաւանդ որ մաչած հպարտա – ներ կը կրէ, դալուկ է, օճիքը՝ ալտոռա , մօրուքը՝ երկարած, տաբատը՝ ճմրթո – կած, ուսերը՝ կախ ··· բոլորովին յոդ – նած է :

Ան յոդնած է պայուսակ կրելով, ծրար կրելով, ուշադրութիւն ընելով՝ որպէսզի պղպեղաճառը փոած պաուղներ չքշէ , ուշադրութիւն ընելով՝ որպէսզի նպաստ– աճառը պակաս չհլսէ, աչքը բանալով՝ որպէսզի մսավաճառը չխոտակ վերադար – ձընէ մանրուքը : Յոդնած է մտածելով թէ արդեօք նոր առած կօշիկին ներբանը կաչի՞ է թէ խաւաքարտ: Յոդնած է ինք իր հայրենիքին մէջ ապրելով՝ կարծես թէ գիպերով, ծուղակներով, փշաթելե – րով չրջապատուած ականապաշտ մը մէջ ապրէր, ամէն վայրկեան նոր վտանգ մը վախնալով: Անբարոյութենէ , սուտ – ութենէ , պղտութենէ , չհամապատասխ յոդնած է: Ճառեր, պարապ խօսքեր մը – տիկ ընելով, թերթերու մէջ խրատներ կարդալով յոդնած է:

Երկիր մը, երեւակայեցէք, ուր ապրե– լու միակ օրէնքն է չնանալ չխաբուիլ ··· եւ խաբել չնանալ :

Ասիկա մեր հայրենիքն է: Կառք կը նստինք, չարժավարէն կը կասկածինք : Ճաշարան կը մտնենք, սպասեակէն կը կասկածինք : Խանութ կը մտնենք, վա – ճառորդէն կը կասկածինք :

Մխերը խարդախուած, կաթերը խար– դախուած, իւղերը խարդախուած , կեր– պասները խարդախուած, ածելիի չեղբե– րը անդամ խարդախուած են :

Երկրի մը մէջ՝ ուր գուցափեղկին ապ – րանքներու պինդն պիտակը կը ստէ եւ փոլիքիկոսը չի կրնար ճշմարտութիւնը ըսել :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԷՆՎԱԼԻՏ – Վերապոլ եղեկտրական պի– ծին վրայ արկած մը պատահեցաւ երեք – չաբթի առտու, որուն պատճառները յայտնի չէին: Քանի հոգի վիրաւորուած են, որոնց չորսը ծանրօրէն : Երթեւեկը դադրած էր երեքչաբթի առաւօտ :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի վրայ սաստիկ փոթորիկ մը աւերներ գործած է : Աթէնքի մէջ , առաջին առթիւ 36 մեռեալ, 300 վիրա – ւոր եւ չորս հազար անապատան կը հաշուէին բայց այս թիւերը վերջնական չեն :

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ չկրցաւ պաշտօնական ամպիոնը բարձրանալ Հոկտեմբերեան յե– ղափոխութեան հանդիսութեանց առեն , երեքչաբթի առաւօտ : Երկու զազանի ռոսիկաններ գինքը ուրիշ տեղ մը առաջ– նորդեցին :

ՀՈՒԼԻՎՈՒԴի մէջ հրդեհ մը ծագած է որ տարածուած երեք հազար հեկտար անտառներու մէջ: Շարժարուեստի վը– տէրներու 400 վիլլաներ հրոյ ճարակ գարձած են :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ տագնապը լուծուած է եւ Աթըէուրը վարչապետ նչանակուած կրկին :

ՉԻՆ – ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ բարեկամութեան նուիրուած երեկոյ մը կազմակերպած էր Մոսկուայի չինական դեսպանատունը հոկտեմբերեան տարեդարձին առթիւ : Կուղնեցով չէչտեց .— « Մեր երկիրը կողք կողքի կը քալէ ժողովրդական Չի – նաստանի հետ »:

ՊԱՊԻՆ 80ամեակին առթիւ մատուցած պատարագին ընթացքին կարդինալ Վի – չինսկի գարոզ մը խօսեցաւ որ զանազան մեկնութեանց առիթ տուաւ լեհ հաւա – տացեալներուն կողմէ : Կը կարծուի թէ կարդինալը հիւլէական փորձերուն ակ – նարկած է երբ արդրազարձած է «նախա– ձեռնութեանց որոնք արիւնը կը սառե – ցնեն մեր երակներուն մէջ»:

50 ՄԵԿԱԹՈՆՆոՅ հիւլէական ռումբին չորգարձակ ամպը Եւրոպայի վրայ պիտի հասնի երկուշաբթի : Յարդ կատարուած միւս փորձերուն չորգարձակումը իր ամէ– նէն բարձր կէտին հասած է Ճափոնի մէջ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի ձայնասփիւռէն Մօրիս Թորէզ համայնավար վարչակարգին բա– րիքները ոգեկոչեց :

ՔԱՋԱՅի նահանգէն հասած լուրերու համաձայն 15 Եւրոպացի կիներ բռնա – բարուած են Լուանլուապուրկի մէջ Զօր· Մօպութուի (քոլկոզեան բանակ) զին – ուորներուն կողմէ: Ութ ամսու յղի կին մը 9 անգամ բռնաբարուած է :

ՆԱՍՐ կը վերակազմէ «միակ կուսակ– ցութիւնը » եւ նոր ընտրութիւններ կը ծանուցանէ :

ԻՄ ԸՆԿԵՐ ՎԱՐԱԶԴԱՏԸ

—o—

Անձրեւ էր տեղում: Մի խոնաւ ցո – ղում կուչ եկած՝ մենք երազում էինք մեր հարաւի տաք ու բարի արեւը: Զրկ – նուս էր եղել ընկերս: Նորաղուկից տա – բել էին զօրակայան, չինել հաղցրել ու աւտոմատը ձեռքը տուել :

— Հիմի ընկերներս թող են քաշում , — երազկոտ, ինքն իրեն չընդում էր ըն – կերս :

Ես էլ լմն էի երազում. աս նուռ ժայ – ռերին նստած՝ Արաքսի ղեզին չամբուռ – ներն էի ղիտում ...

— Ախր չղիտես ինչ անուշ լակոտ է իմ Հրաչը,— ինքն իրեն չարունակում է ըն – կերս: — Լակոտի աչքերը չալ են, անոյ որ չախկալ ...

Ու ծիծաղում է անձայն :

— Եարաբ մէկ էլ կը տեսնե՞մ ...

Աչքունքի երկու չիթ ղլորուեցին խաժ աչքերից ու խառնուեցին երեսն ի վար իջնող անձրեւաջրին :

— Մոայլ բաներ ես մտածում, վա – բաղչատ: Կռիւը կը վերջանայ, կը գամ Նորաղուղ, քո չալ աչքուղը տղին էլ կը տեսնեմ,, իշխան էլ կ'ուտեինք ծովափին, — սիրտ էլ տալիս ես՝ :

Գլուխն օրօրում էր թերահաւատօրէն ու դարձեալ մտքով վերադառնում Սեւա – նի արեւոտ ափերը :

... Վերջերս ձուկ էի որսում Նորա – դուղի դիմաց: Մէկնուել էի ոչխարի նա – ւակիս մէջ եւ կարթս կախել ցած: Քա – շում եմ, քաշում՝ ձուկ չկայ : Ափին ձկնորսները երկու չարք կազմած՝ դան – դաղ քաշում են ուռկանը. չընա՞մ հար – դաղ քաշում են ուռկանը. չընա՞մ հար – ցընեմ, թէ ուր են քաշել Սեւանի ձկնե – րը :

Մի նաւակ է մօտենում, դարձեալ ոչ – ոքնից, մէջը երկու երիտասարդ: Աբաղ թիավարելով հասան ինձ :

— Շողից ձկները ամառանոց են խո – շել, ընկեր Անանեան, այդտեղ ձուկ չը – կայ :Բշեցէք յետեւիցս՝ տանեմ գլխնե – րին կանչնեցնեմ,— առաջարկեց նրանցից մէկը՝ դարչնագոյն փոքր պեխերով, ու – րախ աչքերով մի երիտասարդ :

Բաւական խորքը դնացինք, նաւակնե – րը կանգ առան եւ երիտասարդը ջրին նայելով յայտարարեց .

— Ցառաւկին ձուկ կայ... Հոգն պոչը երեւայ... կախեցէք կարթերը:

Ես Թերահաւատօրէն նայեցի երիտա – սարդին: Ով կարող է ասել, թէ ինչ կայ Սեւանի յատակին, քանանեւինդ մեծիր խորութեան մէջ:

— Սրան Ֆոսֆոր Հրաչ կ'ըսեն, սրա աչքերը մթութեան մէջ էլ են տեսնում , — ծիծաղելով բացատրեց երկրորդ երի – տասարդը: — Մի աչքերին նայեցէ՞ք — գիշերը լոյս են տալիս Ֆոսֆորի նման :

Նայեցի՝ մէկը կարծես մի քիչ մուգ էր, միւսը՝ չալ :

— Զալը ջրի վերին չերտերի համար է, մուգը՝ խորքի,— լրջօրէն բացատրեց աչքերի տէրը եւ կարթը կախ արաւ : — Հէնց յատակով գնում է, ա՞յ, հիմի կը բռնում ...

Ու բռնեց՝ լոյս աշխարհ հանեց մի « լխտիկ» իշխան :

— Ցառացի՞— պարծեցաւ նա :— Կախ արա էս ուղղութեամբ՝ հիմի քո կարթին էլ կը դան, ինձ Ֆոսֆոր Հրաչ կ'ասեն , Սեւանի ամէն խորութեան համար մի աչք ունեմ ...

Ու գուրս քաշեց երկրորդ իշխանը :

Իսկ ես ուրիշ բանի մասին եմ մտա – ծում, որտե՞ղ եմ տեսել այս տղային , ախր չատ հնուց ծանօթ է ինձ: Ո՞նց թէ «չատ հնուց», քանհինդ տարեկան հա – կիւ լինի, էլ ո՞նց՝ «չատ հնուց» : Նա – յում է ինձ խորհրդաւոր ու ժպտում է խորամանկօրէն:

— Չես ճանաչի, գուբ մի մտածիր, բայց ես քեզ վաղուց եմ ճանաչում, մա – նուկ հասակիդ ... Դեռ... վահ, անիրա – ւը չի թողնելու մի սիրտներս բացե՞նք.. Չէ, պակ եկաւ... լաւ, թող գնայ ապ – րի... Ի՞նչ ես զարմացած նայում, նո – բաղուզի վարազդատին ռազմածակա – տից չե՞ս յիշում :

— Ցիշում եմ, ինչպէս չէ ...

— Բա ես նրա տղէն չե՞մ :

Այ քեզ անակնկալ հանդիպում :

— Իսկ հայրդ վերապարձա՞ւ պատե – րազմից ,— հարցրի ես :

— Վաղուց ... հէնէ, թող է քաշում :

— Ի՞չէր գնանք մօտը:

Ափից դեռ հեռու էինք, որ ճանաչեց ինձ իմ հին ընկեր Վարազդատը : Ճանա – չեց ու կանչեց իր հզօր ձայնով: Աչքի չուտ նաւակս ճանաչեց. դէ Սեւանի վը – րայ ո՛վ չի ճանաչում իմ սեւ«լխնկոլնը»:

Ափ գուրս եկայ, ձկնորսի պարանը մէջքին կապած ընդառաջ եկաւ, գրկա – խառնուեցինք: Էլի նոյն Վարազդատն է՝ լայն թիկունք, հաստ իրան, ամուր ու հաստ ոտքեր, հաստ վիզ, ծիծաղկոտ խոժ աչքեր եւ վարազի մազերի նման կոշտ մազեր :

— Չես ծերանում, Վարազդատ :

— Էս օղում, էս ջրերի մօտ մարդ կը պառաւի՞ :

Մինչ մենք գրուցում էինք ուռկանի: « խալղինէ » մօտեցաւ ափին. լսուեցին տապնապալի կանչեր՝ «քաշիր, քաշիր » եւ խլվլացին ընկաւ , ջրի մէջ աւրացող մէջքեր երեւացին, ջուրը եռաց — խլըր – ատաց :

Քիչ անց, թաց աւազին, մամուռների մէջ իրար վրայ սողում էին արծաթա – գոյն իշխանները, դեղնափոր ու հաստա – մարմին կողակները:

Ձկնորսները խարոյկ վառեցին, գոյլը կախեցին վրան, եւ Վարազդատ իր ձեռ – քով, ընտիր իշխաններ կոտրեց : Ապա ափի կանաչին սեղան փռեց , քիչ անց չարեց վրան բուրմունք ու գոլորշի ար – ձակող եփած ձկները եւ բաժակ վերցրեց:

— Ցիշո՞ւմ ես մեր պայմանը: Ուղիղ քսան տարի առաջ էր, էլի էս ամսին ... Առում էիր՝ Վարազդատ, կռիւը վերջա – նայ՝ միասին իշխան ենք ուտելու Նորա – դուզի ափին: Ինչ կատարուեց մեր մու – բարը...

Շրթունքները դողացին, աչքերը լցա – ւեց, չկարողացաւ չարունակել :

Ձկնորսները չրջապատել էին մեզ , եւ ուտում էին, եւ լուռ մտանակցում մեր ապրումներին:

Մեր թիկունքում ոստափում էր Նորա – դուզի նորատունկ անտառը, մեր գիմաց Սեւանն էր առկայծում պայծա՞ռ – պայ – ծա՞ռ :

— Դէհ, ուշ է, քեզ տանեմ կանչնե – ցնեմ ուղիղ իշխանների գլխին : Ինձ Ֆոսֆոր Հրաչ կ'ասեն, իմ աչքերը գի – շերին էլ են տեսնում :

Մենք նաւակ էինք նստում, իսկ Վա – րազդատը սրբում էր աչքերն ու ժըպ – տում երջանիկ ...

ՎԱՀԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

"ՁԷՅԹՈՒՆ ԱՆՈՒՆԻՆ ԾԱՓՄԱՆ ՇՈՒՐՋ"

—o—

Վերի խորագրին տակ, Յառաջի մէջ (Օգոստոս 12) Տիրայր Ֆրունճեան ունի գրութիւն մը, ուր քանի մը տողերով Ձէյթունի հերոսական մարտնչումները նշելէ ետք, կ'անդրադառնայ « Ձէյթուն» բառին տառադարձութեան եւ ֆրանսե – րէն «Լառուս» բառարանին մէջ կը գտնէ սա բացատրութիւնը .— Սաթէն, չինա – կան Զիա Թունկ քաղաքին մէջ պատրաս – տուած մետաքսէ կերպասին տրուած ա – նուն մըն է, որմէ առաջ եկած է «Ցայ – թունական կերպաս» բացատրութիւնը եւ կամ ապաւաղուելով ֆրանսերէն Սաթէն կոչուած է :

Ֆրունճեան հետեւաբար կ'եզրակացնէ. — « Ձէյթուն քաղաքին անունը սաթէն բառէն առաջ եկած ըլլալու է» :

Նախ սա բացորոշ ճշմարտութիւն մըն է թէ մեր պատմութեան մէջ Կիլիկեան իշխանապետութեան ու Թագաւորական չրջանին Ձէյթուն քաղաք մը, աւան մը, տեղ մը չիշատակուած չէ :

Բայց կայ զօրեղ վկայութիւն մը ժա. դարէն, որ կը փաստէ Ձէյթունի տեղա – գրութիւնը ճշգրտօրէն, առանց տալու ընդհանրական անուն մը այդ չրջակայքի մասին.— Ի. Շ.Գ. (1064) Թուականու – թեանն Հայոց գրեցաւ ցանկալի եւ սուրբ Աւետարանս, ի հայրապետութեանն տեառն Գրիգորիսի: Ի յինքնակալութեան Ցունաց Թագաւորին Տուկծի, ի վանքս կոչեցեալ Շուխր խաղաղս, ընդ հո – վանեաւ սուրբ Սիովնի ...» (*) :

Գարեգին Կաթողիկոսին Շուխր խաղ – դաղիայի մասին ինծի ուղղած հարցու – մին պատասխանելով գրած էի.— Ս. Սիովնի վանքը կը գտնուի Ձէյթունի մերձաբերդին հարաւային ստորոտը՝ ուր Ձէյթունի գետակը խորխորատ ձորի մէ – ջէն ժայռերու վրայէն փրփրադէղ անց – նելով կը վազէ մինասլոյ ձիհան գետին: Այս ձորին ու գետակին վրայ չինուած կամուրջը մինչեւ մեր օրերուն կը կոչ – ուէր Շուխր Խանդաղիա:

Գարեգին Կաթողիկոսը «պետական աշ – խատակիցը » Շուխր խանդաղիան մեզ – մտաբար կը տանի մինչեւ Քեսուն՝ ուր իր թէ Շուխրի կարմիր վանքը շլար Ս. Սիովնի վանքը:

Ասով ալ չգոհանալով, Շնջոյ կաւդա – ռան կը նոյնացնէ Շուխր խանդաղիային : Մինչ Շ-ջոյ կանդառան չինուած է Նաիր էլ Ազրաքի վրայ, որ այժմու կէօքսու գետն է եւ կամուրջն ալ կը կոչուի «Ա – ղուն Քէօփրիւ»: Կէօքսու գետակը ա – ռանց հանդիպելու Քեսունին ու Գարմիր վանքին, կը թափի Եփրատ գետին մէջ, որով ոչ Նաիր էլ Ազրաքը եւ ոչ ալ Շնջոյ կանդառան կապ ու առընչութիւն ունին Շուխր խանդաղիային հետ, որմէ երեք հարիւր քիլոմեթր հեռու է: «Գիտական աշխատակիցը » եթէ Շուխր ասորական բառին իմաստը գիտնար այդ սխալմունքին մէջ պիտի չիյնար երբեք :

« Շուխր» ասորական բառ մըն է, որ կը նշանակէ անցք, կիրճ, սահմանագլ – ուխ, իսկ «Շնջոյ» արաբերէն «կապոյտ» իմաստով բառ մըն է: «Շնջոյ կանդա – ռան», ինչպէս ըսինք, կէօքսու գետին (կապոյտ) վրայ չինուած կամուրջ մըն է, այս կամուրջին մօտերը տեղի ունե – ցաւ, է. դարու մէջ (Ք. Ա.), Ուրարտա – յիներու եւ Ասորեստանցիներու վճռա – կան պատերազմը: Ուրարտացիները չոխ – չոխիչ պատրուեթեան մատնուելով քաշ – ուեցան իրենց երկիրը՝ Վան, եւ ալ պատմութեան մէջ որոշ դեր մը չկրցին կատարել :

×

« Ձէյթուն » քաղաքին յիշատակու – թեան առաջին անդամ ըլլալով կը հան – դիպինք ԺԶ. դարուն, երբ Ձէյթունի եպիսկոպոս մը Գրիգոր ԺԳ. Պապին կը ծանուցանէ Պաչառուր կաթողիկոսին ընտրութիւնը Կիլիկիոյ Աթոռին վրայ: Այդ թուականէն առաջ Ձէյթուն եւ չը – չէ հիմա ալ շատ անգամներ միայն Ու – նեմ անունը կը տրուի Ձէյթունին :

Ըստ աւանդութեան Կիլիկեան թագա – ւորութեան անկումէն ետք Հեթում իշ – խանի մը կինը՝ Զաբամանուհի, Կոկիսոնի եւ Կապանի բերդերուն տիրանալով նոր հայկական իշխանութիւն մը կը հաս – այդ անառիկ հոդերուն վրայ եւ երեք հարիւր կարիճներով կ'իշխէ տոն՝ սե – բաստէ սերունդ, վաթսունեւհինգ տարի: Շատ բնական է որ Ձէյթուն չրջանի տո – ղերուն ալ տիրացած ըլլան, քանի որ կ – կիսոնի եւ Կապանի սահմանակից ըլլա – նակէր մեծ մայրիկս: Երկու յարկա – նի տները կը պատուէին երջարու դէմ :

Տիկին տը Լաւիյլ կ'ապրէր իր երիտա – սարդ քրոջ Ամելիի հետ :

Ամելի գեղեցիկ էր եւ քաջքերաստակ : Իր ժպտուն դէմքը՝ չրջանակուած սեւ մազերով, կ'արտայայտէր անփոյթութիւն – ի գեղեցկութեան մը տպաւորութիւնը: Իր աչքերը՝ լեցուն տարօրինակ բոցով մը, կարծես իր չուրջ բոլորը կը փնտը – ռէին անծանօթ բան մը :

Կ'ըսէին թէ Ամելի՝ որ Արժանթիերի Բոյերու հասատատութեան մէջ գիւղօ – թիկ էր, իր արբունքի չրջանին ղպացած էր չբաժնուած սիրոյ մը վիշտը, հետեւանքով լուռ տանջուած էր :

Ջանձրոյթի տակ ընկճուած, յաճախ առանց պատճառի դառնօրէն կ'արտա – ուէր եւ օրերով կը մնար անհեթեթ ան – չարժութեան մը մէջ, յանախ՝ անդ – դօրէն կը լափէր չերմեռանդ հատորներ: Այսպէս՝ խորասուզուած իր անհատակա – ցնորքներուն մէջ, կը գլարուէր շար – ղէտ տանջանքներով :

Իր քրոջ ձերբակալութիւնը, իր բարե – կամներէն շատերուն գլխատումը՝ դատաւորներ եւ չոջոզական ատեան – ները յառաչացուցած էին իր արդէն խանդարուած նեւրթեան ամբողջական փլուզումը :

ԱՆԱՒԻԼ ՓՐՈՒՍ

(5 Շար.)

(*) Տես՝ Յիշատակարանիք Ձեռագրաց, էջ 264 — Գարեգին Ա. Կաթողիկոս :

ՄԵԾ ՄԱՅՐԻԿ ՆՈՋԻԷՐ

Դռնապանը ինծի ըսաւ թէ Ալոխ անուն թշուառական մը կը փնտռուի մեր չրջանակին մէջ եւ հաւանական է որ այս գիշեր խուզարկուներու այցելութիւնը ընդունիք :

Ալոխ, իր անկիւնէն, կը լսէր այս բո – լորը: Զոհի մեկնումէն ետք անիկա կը քննուի սաստիկ չղայնի գողէ մը՝ որ կը ցնցէր ամբողջ անկողինը: Իր չնչառու – թիւնը կը դառնայ այնքան դժնդակ որ ամբողջ սենեակը կը լեցուի սուր սուլա – ցով մը :

— Ահ, գործերը լաւ կ'երթան, կ'ըսէ Տիկին Տանժէ ...

Եւ կը ճաշակէ հաւուն մէկ կտորը եւ թշուառ Ալոխին կուտայ քանի մը կա – թիլ գործոյն գինի ...

— Ահ, Տիկին, ահ Ցիսուս... կ'աղա – ղակէ Ալոխ :

Եւ կը սկսի հեծկլտալ աւելի բարձրա – ձայն :

— Աքանչելի ... կ'ըսէ Տիկ. Տանժէ ... այժմ քաղաքականութիւնը կրնայ գալ ..

Այս մտածումներուն մէջ էր, երբ հը – բացանի կոթերուն բախումը կը հնչէ տախտակամածին վրայ եւ Զոհ ներս կ'ա – ռաջնորդէ սենեակին քաղաքապետարա – նի չորս սպաներ եւ ազգային պահակա – խումբի երեսուն զինուորներ :

Ալոխ գաղրած է չարժելէ եւ այլեւս որեւէ յոյսին չունչ չէր լսուեր իրմէ :

— Ոտքի, քաղաքացուն է, կ'ըսէ սպա – ներէն մէկը :

Ուրիշ մը՝ գլուխ կուտայ թէ՝ քաղա – քացուն չի կրնար դաղուիլ՝ այլ մար – գոց ներկայութեան :

Խաղաքացի մը տեսնելով գինիին չիչը, կը բռնէ գայն, կը ճաշակէ եւ միւսները կը համտեսեն իրենց կարգին :

Ապա, ուրիշ մը, կը նստի անկողինին վրայ եւ բռնելով Տիկին Տանժէի կզակը, կ'ըսէ .

— Ափսոս որ այս գեղեցիկ դէմքը ու – նեցողը ըլլայ ազնուական մը , որուն գլուխը կտրել պէտք պիտի ըլլայ ...

— Օհ, օհ, կ'ըսէ Տիկին Տանժէ, կը տեսնեմ որ բոլորդ ալ սիրալիր մարդիկ էք: Շուտ ըրէք, փնտռեցէք ինչ որ ու – նիք փնտռելիք, որովհետեւ սարսափելի քնատ եմ ...

Երկու մահացու ժամեր կը մնան սեն – եակին մէջ: Աւելի քան քանի ապամ , մէկը միւսին նետէն, կ'անցնին անկողի – նին առջեւէն եւ կը նային թէ ուրիշ մը կա՞ը հոն: Ապա, հազարումէկ անճոռնի – ութիւններ ընելէ ետք, կը մեկնին :

Վերջին մարդը հազիւ հեռացած էր սենեակէն երբ Տիկին Տանժէ գլուխը եր – կարելով Ալոխի գոնուած անկիւնը , կը գանչէ .

— Պարոն Ալոխ, պարոն Ալոխ ...

Հազիւ լսելի ձայն մը կը պատասխանէ .

—Օհ կամաց, կրնան մեզ լսել: Ցիսուս ... Տիկին, գլխացէք ինծի ...

— Պ. Ալոխ, կը չարունակէ մեծ մայ – րիկս, ինչպէս վախցուցիք զիս: Այլեւս չէի լսեր ձեզ, կը խորհէի թէ մեռած է – իք, եւ գլխակի մը վրայ պառկած ըլլալու պաղպաղը քիչ էր մնացած որ ուշակո – րոյս ըլլէր գիս: Պ. Ալոխ, արդար չէք ինծի հանդէպ: Սատանան տանի, երբ մեռած չեն, լմաց կուտան ... ձեզի բը – նաւ պիտի չներեմ այն վախին համար որ ինծի պատճառեցիք:

Հետեւեալ օրը, Տիկին Տանժէ Ալոխը տարաւ Մէօտոն, վստահ թաքստոց մը , եւ ապատեց գայն գլխատումէ :

×

Երբեք կարելի չէր կասկածիլ որ փե – լիսթայ Տիւսիւելի աղջիկը կրնար գլխ – բաւ հաւատալ հրաչքներու, ոչ ալ կրնար անգենական խորհրդաւորութիւններուն կարեւորութիւն տալ : Այսուհանդերձ , այս լրջախոհ կինը ամենուրեք կը յայ – տարարէր թէ ականատես եղած էր հը – րաշապատում երեւոյթի մը:

Վերապլլի Ռեգոլէթի արտելարանը իր հօր այցելութեան ընթացքին, կը ծանօ – թանայ Տիկին տը Լաւիյլի, որ արդելա – փակուած էր միաժամանակ:Երբ այս կի – նը ապատ կ'արձակուի, կ'երթայ բնակիլ Լանքրի փողոցի այն տունը՝ ուր կը բը – նակէր մեծ մայրիկս: Երկու յարկա – նի տները կը պատուէին երջարու դէմ :

Տիկին տը Լաւիյլ կ'ապրէր իր երիտա – սարդ քրոջ Ամելիի հետ :

Ամելի գեղեցիկ էր եւ քաջքերաստակ : Իր ժպտուն դէմքը՝ չրջանակուած սեւ մազերով, կ'արտայայտէր անփոյթութիւն – ի գեղեցկութեան մը տպաւորութիւնը: Իր աչքերը՝ լեցուն տարօրինակ բոցով մը, կարծես իր չուրջ բոլորը կը փնտը – ռէին անծանօթ բան մը :

Կ'ըսէին թէ Ամելի՝ որ Արժանթիերի Բոյերու հասատատութեան մէջ գիւղօ – թիկ էր, իր արբունքի չրջանին ղպացած էր չբաժնուած սիրոյ մը վիշտը, հետեւանքով լուռ տանջուած էր :

Ջանձրոյթի տակ ընկճուած, յաճախ առանց պատճառի դառնօրէն կ'արտա – ուէր եւ օրերով կը մնար անհեթեթ ան – չարժութեան մը մէջ, յանախ՝ անդ – դօրէն կը լափէր չերմեռանդ հատորներ: Այսպէս՝ խորասուզուած իր անհատակա – ցնորքներուն մէջ, կը գլարուէր շար – ղէտ տանջանքներով :

Իր քրոջ ձերբակալութիւնը, իր բարե – կամներէն շատերուն գլխատումը՝ դատաւորներ եւ չոջոզական ատեան – ները յառաչացուցած էին իր արդէն խանդարուած նեւրթեան ամբողջական փլուզումը :

ԱՆԱՒԻԼ ՓՐՈՒՍ

(5 Շար.)

ՊԱՏԱՐԱՍ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՑԱՂԱՅՐԱԿԱՆ)

ՎԵՊ

ԱՐՄԵՆ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԵ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ամառ տանջելի էր այդ տարի։ Ոչ մի կաթիլ անձրև չէր իջել ամբողջ հունիսի ընթացքում, հողը ճաքճքել էր, ու ամեն առավոտ ծառերի տերևները ավելի ու ավելի էին դեղնում։ Ամեն օր ցնցոտիներով մի խումբ մուրացիկներ էին հավաքվում եկեղեցու դռան առաջ, որ ողորմություն հավաքեն։ Ամեն օր մի քանի հոգի էին մեռնում սովից։ Ամեն օր մի քանի հոգի էին ծնվում, որ ավելի մեծացնեն աղքատների թիվը։ Ամեն օր մի քանի հոգի էին ամուսնանում, որ ավելի մեծացնեն հարուստների թիվը։

Ամառվա վերջին կիրակին էր։ Ամբողջ առավոտ ես ու Ասլանը նստած էինք մեր տան առջև, ու ես նրան պատմում էի Պարսկաստանի մասին։ Ես ասում էի, թե ինչպես մեր հայրենիքում ամեն տարի ամառվա ամիսներին մենք գնում էինք մեր գյուղերը, ինչպես այնտեղ ամեն առավոտ ես ու քույրերս գնում էինք ջրի, ինչպես ամեն երեկո մենք նստում էինք տան տանիքի վրա, ու հայրս մեզ համար հեքիաթներ էր պատմում։ Ասլանը ուշադիր լսում էր ինձ, ու ես տեսնում էի, որ նրա աչքերը լցվում են արցունքներով։

— Ես էլ կուզեի գնալ Պարսկաստան, — ասաց նա, երբ ես վերջացրի խոսքս։

— Ինչո՞ւ, Ասլան, — հարցրի ես։

— Որովհետև այնտեղ ջուր կա, ծառեր կան, ու մարդիկ ուրախ են։

— Ես էլ կուզեի գնալ, Ասլան, — ասացի ես, — բայց հայրս ասում է, որ մենք չենք կարող գնալ, քանի որ մեր տունը, կալվածքները, ամեն ինչ մնացել է Ռուսաստանում։

— Ռուսաստանում ինչ-որ բան կա՞, — հարցրեց Ասլանը։

— Ոչ, Ասլան, ոչինչ էլ չկա, — պատասխանեցի ես, — բայց հայրս ասում է, որ մենք պետք է վերադառնանք այնտեղ, որովհետև մեր հայրենիքը Ռուսաստանն է։

— Ես էլ կուզեի գնալ Ռուսաստան, — ասաց Ասլանը։

— Ես էլ կուզեի, որ գնայինք, — ասացի ես, — բայց հայրս ասում է, որ մենք չենք կարող գնալ, քանի որ մեր տունը, կալվածքները, ամեն ինչ մնացել է Ռուսաստանում։

— Ռուսաստանում ինչ-որ բան կա՞, — հարցրեց Ասլանը։

— Ոչ, Ասլան, ոչինչ էլ չկա, — պատասխանեցի ես, — բայց հայրս ասում է, որ մենք պետք է վերադառնանք այնտեղ, որովհետև մեր հայրենիքը Ռուսաստանն է։

— Ես էլ կուզեի գնալ Ռուսաստան, — ասաց նա

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ոմն Անիէռէն 50 Ն. Ֆ.:

×

Ընկեր Ա. Քէնտէրեանի տղուն՝ Ս. Քէնտէրեանի ամուսնութեան առթիւ Հայ Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին նուիրած են՝ Տիկին Հ. Սիմոնեան 20 Ն. Ֆ., Յակոբ Սիմոնեան 30, Ահարոն Քէնտէրեան ընտանիք, Պօղոս Քէնտէրեան 50, Հայկունի Թաշճեան 10, Ֆ. Կ. Խաչի Պորտոյի մասնաճիւղ քսան, Հ. Յ. Դ. Պորտոյի Մուրատ խումբ յիսուն Ն. Ֆ.:

Գումար՝ 230 Ն. Ֆ.:

×

Նոյն առթիւ Ֆ. Կ. Խաչի Պորտոյի մասնաճիւղի դպրոցին նուիրած են՝ Ա. Քէնտէրեան քսան Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Կարապետեան, Տէր եւ Տիկին Մարկոյեան, Տիկին Մ. Խաչատուրեան, եւ Կարապետ Վարդանեան տասնական Ն. Ֆ.:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Սեֆերեան, Տիկին Փօլ Սարգիսեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ալեքսանտր Պասմաճեան, Մարի Քրիսթին Ծառուկեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, գրաւոր, ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց տարաբախտ զաւկին, թոռան, եղբօր եւ մօրեղբօր՝

ԺԱՆ - ԳԼՕՏ ԳԱՌՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ կսկծալի կորուստին առթիւ: Մասնաւոր շնորհակալութիւն՝ Հայ եկեղեցւոյ վարչութեան, Նախկին Ռազմիկներու Միութեան, Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ Նոր Սերունդին,:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբը շնորհակալութեամբ ստացած է 50 Ն. Ֆ. Պ. Եսայեանէ իր զաւկին Պետրոս - Փիէր Եսայեանի մահուան Գ. տարեդարձին առթիւ, փոխան հոգեհանգիստի:

×

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Եկէնեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵԿԷՆԵԱՆԻ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 25ին, 73 ամեակինին Արնուվիլի մէջ:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 8

ԺԱՄԸ 21ԻՆ

ՍԱԼ ՏԸՊԻՒՍԻԻ ՄԷՋ

Կը խօսի .—

Պ. Զ. ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Դասախօսութիւնը կազմակերպած են Պրեմոն Մըցանակի Կոմիտէն եւ Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի կողմէ Կիրակի (12 Նոյեմբեր) կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 10:

17 Րիւ Պլէօ, *Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան շքեղ սրահին մէջ:*

Ճոխ պիւֆէ: Մատչելի գին:

Մուտք 2 Ն. Ֆ.

Մեր յարգելի յաճախորդներուն կը հաղորդենք թէ, 35 տարի է Լիոն հաստատուած

ԱՐԱՔՍ ՏՊԱՐԱՆԸ

(Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ)

Փոխադրուած է .—

60, Rue d'Anvers, LYON 7e

Tél: 72-89-03

եւ ընկերութեան վերածուած ըլլալով այսուհետեւ կը կոչուի՝

Imprimerie d'Anvers

S. A. R. L. au Capital de 30.000 N. F.

Ինչպէս առաջ, ներկայիս ալ կը ստանձնենք տպագրական հայերէն գործեր, ինչպէս նաեւ ֆրանսերէն, ամէն տեսակ, վարչական, առեւտրական եւ ճարտարարուեստի վերաբերեալ գործեր:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զաւարեան ենթակոմիտէի:

Ս. ՍԱՀԱԿ - ՄԵՍՐՈՊ Ազգ. սրահին մէջ, այս Շաբաթ ժամը 21ին:

Նախագահ՝ Ընկ. Յ. ԱՂԱՅԵԱՆ:

Կը խօսին՝ Ընկերներ Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ եւ ՅԱԿՈԲ ԱՐԹԻՆԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

Բացում, խմբերգ .— *Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ*: Նուագ .— *Ջեռնադաշնակ փոքրիկն* Ճօշկունեան: *Մեներգ* .— Ընկ. Մ. Տէրոյեան *ընկերակցութեամբ դաշնակ՝* Օր. Ակինեանի:

Արտասանութիւն՝ Ընկ. Գ. Քէնտիրեան, *մեներգ՝* Պ. Զարեհ Գասեան, *հայկական պարեր եւ խմբապարեր Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի երկսեռ խումբին կողմէ:*

Խօսնակ՝ Ընկ. Կ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Նիսի Հ. Յ. Դ. Գէորգ Չաւուշ խումբին:

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ Նիսի Նոր Սերունդի «Հայաստան» խումբին:

Այս Կիրակի, ժամը 15ին, Օթէլ Սֆրիպի *շքեղ սրահին մէջ* 20 Ավընիւ Փօրժ Քլէմանսօ:

Կը նախագահէ Ընկ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, Կը բանախօսէ Ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՅԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Մարսէյլէն հրաւիրուած Նոր Սերնդականներով:

Մուտքը ազատ է:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին:

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Ա. Խաչիկեան Սաթենիկ Տէր-Դաւթեանի մահուան առթիւ տասը Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

×

Պ. Հայկ Արամ Պարսամեան 40 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Կապ. Խաչի հիւանդներուն: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Նիւեորքաբնակ իր պատուոյ անդամներէն եւ Դպրոցասէրի նախկին խնամակալուհի, ՄԱՆՆԻԿ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ այս Կիրակի, Փարիզի մայր եկեղեցիին մէջ:

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier

Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, *Bld. Arago — Tél.: POR. 03-94*

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo-փրոփրիէթէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto

Incendie

Dégâts des eaux

Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՃԱՇ - ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին:

Այս Շաբաթ, ժամը ճիշդ 19ին,

— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) —

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ

ՎԱՀԷ ՔԱՉԱՅԻ

VAHÉ KATCHA

(Ֆրանսագիր ծանօթ գրագէտ)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ երիտասարդ արուեստագէտներու:

Ճաշագին 10 Ն. Ֆ.:

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրուի յարգել նշանակուած ժամը:

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հեռատեսիլի «Ընթերցումներ բոլորին համար» այս Չորեքշաբթի իրիկուան յայտագրին մէջ

ՎԻՔԹՈՐ ԿԱՐՍՕՆ

պիտի խօսի իր Բ. վէպին՝

Le Chevalier à l'Emeraudeի

մասին:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Փարիզի Թոքատի Հայրենակցական Միութեան կողմէ:

Նախագահութեամբ՝ Մարսիլիոյ Թոքատի Հայր. Միութ. ներկայացուցիչ՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

12 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին, Իսի լէ Մուլինոյի Խրիմեան սրահը, 2 Րիւ տը Տէֆանս:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

Երգ, նուագ, պար, արտասանութիւն, սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Սրապեան, Տիկին Գալայճեան, Օր. Սրապեան, Օր. Թարօն, Պ. Պ. Լ. Մոմճեան, Յովսէփեան, Գարակէօզեան, Ս. Յակոբեան *եւ ուրիշներ:*

Մուտքը ազատ է, ոչ անուրդ, ոչ հանգանակութիւն:

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Եօթներորդ պտոյտ հայ գրականութեան պարտէզին մէջ,

« Միջնադարեան գանձեր »

Կիրակի, Նոյեմբեր 12, ժամը 21·15ին, Սալ Մազընօ, *Մարսէյլ:*

Տոմսերը՝ 3 եւ 5 Ն. Ֆ.:

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 21ին: Ներկայ պիտի ըլլան Կեդր. եւ Շրջ. կոմիտէներու ներկայացուցիչները: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Չորեքշաբթի (Նոյեմբեր 8) ժամը 20·30ին, Տիկին Ս. Անդրէասեանի բնակարանը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արնուվիլի Նոր Սերունդի խումբին, Սարսէլի մէջ:

Դեկտեմբեր 10ին, կը ներկայացուի՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԺՈՂՈՎ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային դպրոցի Կրթ. Մարմինը խորհրդակցական ժողովի մը կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողները, 10 Նոյեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Ժողովին կրնան ներկայ ըլլալ նաեւ բոլոր փափաքողները:

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՔԵՐՈՎԲԷ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

ԱԼԲՈՄ

ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ՏԱՐՕՆ ԱՇԽԱՐՀԻ

Բ. ՄԱՍԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻՆ:

Տպարան ՏԱՐՕՆ, Լիոն, 1962

Դիմել հեղինակին՝

Ք. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ (Տարօն)

20, Avenue des Cottages

CALUIRE (Rhône)

Surprise Party

Orchestre NOR SEROUND

DISQUES CHOISIS

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ: *Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ*

17, Rue Bleue, Paris 9e

Ambiance **Bar** **Buffet**

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

ՍՈՒՍԱՄ (ՌՈՒՏԻՓ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA · CHOCO-LOC

Ste le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9°

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

JEUDI 9 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9250 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5051

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ ՆՈՐ ՅՈՅՍԵՐ ԿՈՒՏԱՅ

«ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ, ԵԼՔԸ ԱՅԼԵՒՍ ԿԸ ՏԵՍՆՈՒԻ» ԸՍԱՒ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Պաստիւայի մէջ, տը Կոլ յիշեց նախ անցեալը, Քորսիքա կատարած իր ճամբորդութիւնները պատերազմէն ետք «երբ Ֆրանսա իր ճամբան կը փնտռէր» և 1958 Հոկտեմբերին երբ «Ֆրանսա իր ճամբան գտած էր»:

Անդրադառնալով Ալժերիոյ տը Կոլ ըսաւ — «Ալժերիոյ մէջ, ելքը կը տեսնուի: Երկու կարելիութիւններ, երկու ճամբաներ կը ներկայանան: Մէկը զոր կ'ուզենք ընտրել, ինքնորոշման ճամբան, ինչպէս կ'ըսեն, ուրկէ դուրս պիտի ելլէ, կարծեմ, ալժերական պետութիւն մը եւ նաեւ գործակցութիւն մը՝ Սահարայի քարիւղին եւ Ափրիկէ եւ մեր միջեւ հաղորդակցութեանց համար: Յոյս ունինք որ այսպէս պիտի ըլլայ ի մօտոյ եթէ ոչ ոք նախապայման դնէ եւ մենք չենք դըներ»: Բայց եթէ դժբախտութիւն պատահի եւ երկրորդ ճամբան ընտրուի, այսինքն Ալժերացիները մերժեն գործակցութիւնը, այն ատեն համախմբումներու կը դիմուի եւ Ֆրանսա կը պաշտպանէ իր քաղաքացիները: Այս, անշուշտ, կը չէ[illegible] տը Կոլ ծայրայեղ լուծումն է :

Տը Կոլ խօսեցաւ նաեւ միջազգային կացութեան եւ Եւրոպայի մասին: Միջազգային կացութիւնը ծանր է եւ վըտանգաւոր: Ֆրանսա տրամադիր է պատերազմական բոլոր հարցերը լուծելու, մէջն ըլլալով Գերմանիան: «Եւրոպան պէտք է կառուցանենք, ըսաւ Նախագահը, տնտեսական եւ քաղաքական Եւրոպա մը, մեր միջազգային դերը ունինք խաղալիք: Այս է Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը: Մինչ այդ կը քալենք, կը յառաջդիմենք, կը բարգաւաճինք»:

Տը Կոլ աւելցուց որ շատ լաւ կը հասկնայ թէ միջադէպեր ըլլան, դիմումներ ըլլան, պահանջներ ըլլան, բայց ի վերջոյ ատոնք պէտք չէ անցնին այն կէտը, ուր վտանգաւոր կը դառնայ ամէնուն համար, «որովհետեւ պիտի չվերադառնանք հոն ուր քիչ մնաց պիտի կորսուէինք»: Այս խօսքերէն ետք տը Կոլ կ'ըսէ ժողովուրդին որ միասին Մարսէյյէզ երգեն :

Նախագահին Թափօրը կ'անցնի աղքատ գիւղերէ ուր մարդ չէ մնացած այս շըրջանին: Ասոնք ալ պահանջներ ունին, կ'ուզեն տնտեսապէս զարգանալ, Մայր-[illegible] կողքին :

Տը Կոլ կը հասնի Քորթէ, ուր կը ճաշէ եւ ճամբայ կ'ելլէ դէպի Այաչիօ ուր կ'անցընէ գիշերը, Զորեքշաբթի առտու ճառ մը խօսելէ ետք պիտի մեկնէր Թուլոն :

Տը Կոլի ճառին արձագանգները շատ տարբեր չեն նախորդ ճառերու արձագանգներէն: Ալժ. Ազատ. Ճակատի մարդիկը աւելի գոհ են քան Ալժերիոյ Եւրոպացիները:

Քէմ յայտարարած է թէ այս անգամ տը Կոլ աւելի յստակ եղած է եւ բաւական գոհ են :

Եւրոպացիները չեն սիրած սա խօսքը. «Եթէ ոչ ոք նախապայման դնէ, եւ մենք չենք դներ, խօսակցութիւնները կրնան սկսիլ մէկ օրէն միւսը»:

ՍԱԼԱՆԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

«ՊԻՏԻ ԿՌՈՒԻՆՔ ՈՐՊԷՍԶԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՎԱՐՉԱՉԵՒ ՄԸ ՉՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ »

*

Սի Պի էՍ ամերիկեան ցանցը հեռատեսիլէն ժապաւէնի առնուած տեսակցութիւն մը ներկայացուց իր հանդիսատեսներուն: Ռաուլ Սալան կը պատասխանէր ամերիկացի Ալժէի Թղթակցին: Ըստ այս վերջինոյն տեսակցութիւնը տեղի ունեցած է Նոյեմբեր 2ին, Ալժէէն մէկ ժամ հեռու գիւղի մը մէջ: Ամերիկացին կը ճշդէ թէ իրեն հետ շփման մէջ մտած է Գաղտնի Բանակի մէկ գործակալը եւ աչքերը կապուած, կառքով տարուած է: Ինք — զինքը գտած է պարապ սենեակի մը մէջ, աչքերուն կապը քակած են եւ 15 վայրկեան յետոյ Սալան, երկու պահակներով ներս մտած է: Քսան վայրկեան ետք նոյն ձեւով Ամերիկացին իր եղած տեղը բերուած է :

Սալանի գլխաւոր յայտարարութիւններն են.— Երբեք պիտի չբանակցիմ Զօր. տը Կոլի հետ: Իրեն հետ մեր գործը վերջացուցած ենք: Շատ յուսախաբ ըրաւ : Շատ սուտ խօսեցաւ»: Իրեն հարց տրուեցաւ թէ յոյս ունի որ առանց զէնքի դիմելու կրնայ ձեռք ձգել իր նպատակները, Սալան պատասխանեց.— «Կը մաղթեմ որ կարելի ըլլայ: Բայց եթէ զէնքի ուժով հոս հաստատուի կառավարութիւն մը զոր համայնավար կը նկատեմ, կը պայքարինք ուրկէ՞ւ արգելք հանդիսանանք որ նման կառավարութիւն մը, իշխանութիւնը ձեռք առնէ: Ֆրանսա այն ատեն մեր կողքին պիտի ըլլայ եւ կրնայ ըլլալ որ այդ պարագային սոխուինք Ֆրանսա երթալ »:

Սալան աւելցուցած է թէ «Պէն Խետտա դահլիճ մը» համայնավար ժողովրդական հանրապետութիւն կը նշանակէ «եւ այդ չեմ ուզեր: Եւ երբ դէմ եմ այդ հանրապետութեան, դէմ եմ Պէն Խետտայի եւ այդ վարչակարգին կ'ըսեմ ձեզի, Ամերիկացիներ, որ մասամբ ձեր խսկ ազատութիւնն է զոր կը պաշտպանենք որովհետեւ Ալժէ երկու քայլ է Մարսէյլէն »: Ըմբոստներու մասին Սալան ըսած է «Կը խորհիմ թէ մեր օրինակը բաւարար է որպէսզի անոնք մեզի մօտեցնենք : Ցարդանք ունինք հանդէպ անոնց որոնք կը կռուին, որովհետեւ պարկեշտօրէն եւ շնորհքով կը կռուին: Այդ մարդիկը կը հասկնան որ իրական ուժը կը ներկայացնենք եւ մեզի հետ կ'ըլլան »:

Երբ Ռիչըրտ Քալըրն (ամերիկացի լըրագրողը) հարցուցած է թէ ինչպէս ըրած է խուսափելու համար ոստիկանական ուժէն, Սալան յայտնած է. «Ամբողջ բնակչութիւնը հետս է: Մահմետականները զիս պահեցին, փոխադրեցին : Ոչ մէկը ձեռք դրաւ վրաս »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ, ինչպէս միշտ, մեծ շուքով ոգեկոչուած է Հոկտեմբերեան յեղափոխութիւնը: Միակ միջադէպը եղած է Վորոշիլովի պաշտօնական ամպիոնէն արտաքսումը : Խրուշչեւ «զրուցած է» արեւմտեան լրագրողներուն հետ կրկնելով թէ չեն կառչած Դեկտեմբեր 31ի Թուականին, Գերմանիոյ հետ հաշտութեան դաշնագրին համար: Հիւլէական փորձերը պիտի շարունակեն եթէ միւսները սկսին: 50 մեկաթոննոց ռումբ չէ պայթեցուցած :

ԱԼՊԱՆԻՈՅ համայնավար պարագլուխը՝ Էնվէր Հոճա յայտարարեց թէ Խըրուշչեւի ըրածը «Մաքիավելլիզմ» է :

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ միայն ութ ձայնի առաւելութեամբ վարչապետ ընտրուեցաւ այս անգամ : 258 ձայն ստացաւ (անհրաժեշտ էր 250 ձայն) : Դէմ քուէարկած են 206 երեսփոխաններ, 26 ուրիշներ ձեռնպահ մնացած են :

ՆԱՄԸ լուծեց Ազգ. Ժողովը:

ՄԱՐՈՔԻ Թագաւորին եղբայրը կ'ամուսնանայ Լիբանանցի նախկին վարչապետ (սպաննուած 1951ին) Սոհլի աղջըկան՝ Լամիա Սոհլի հետ: Հարսնիքը պիտի տեւէ երեք օր, երեք գիշեր :

ՔԻՒՐՏ ազգայնական պարագլուխ՝ Մուսթաֆա Քուզպարի իրաքեան Քիւրտիսթան կը գտնուի միշտ, ըստ Փարիզի քրտական շրջանակներուն: Նոյն աղբիւրներու համաձայն Իրաքի Քիւրտերը կը շարունակեն իրենց կռիւլլան հակառակ իրաքեան ռմբակոծութեանց պատճառած հազարաւոր զոհերուն :

ԿԱԶԻՆ և ելեկտրականութեան գործադուլը որ տեղի պիտի ունենայ Երեքշաբթի պիտի տեւէ ժամը 6էն 17:

Օրը Օրին

… ՈՒՐ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ՑԻՇՈՒԻ ՄԵՐ ԱՆՈՒՆԸ

—o—

Հայոց թագաւորը եւ Բիւզանդիոնի կայսրը բարեկամացեր էին, դաշինք էին կնքեր՝ երբ ներկայացան Նիսի դատարանին առջեւ :

Ակոնը տունն է եկեր, կ'ըսեն մեր գաւառին մէջ: Իրարու փոս փորելէ ետք՝ երբ դեռ կը բազմէին իրենց գահերուն վրայ, մին Ոսկեղջիւրի եզերքը, միւսը Կիլիկիոյ մէջ, այսօր զիրար կը պաշտպանեն ֆրանսական դատարանի մը առջեւ, ամենայն անկեղծութեամբ :

Բիւզանդիոնի արդի կայսրը կը կոչուի Նիքոլա տ'Անժու – Տիւրասօֆ, իսկ Կիլիկեան Հայաստանի արդի թագաւորը՝ Կալտրի տը Տուայան տը Լուսինեան :

Առաջինը՝ բարտիի հասակով, բարակ ու երկար, երկրորդը ··· կաղամբի հասակով, պզտիկ ու գնտըլիկ: Մեր թագաւորը, դատավարութիւնը հազիւ սկսած, կը հրաւիրէ դատարանին նախագահին ուշադրութիւնը ·

— Երբ կը տրուի իմ անունս, կը խնդրեմ որ միաժամանակ յիշատակուին արքայական տիտղոսներս: Մի՛ մոռնաք, պարոն նախագահ, որ ես, Կալտրի տը Տուայան տը Լուսինեան, հզօր եւ բարձրափայլ յաջորդն եմ Կիպրոսի եւ Երուսաղէմի գահակալներուն, ու նաեւ Հայաստանի թագաւորներուն: Այսօր իմ նախնեացս երկիրը, Հայաստան, կը գտնուի Ռուսերու տիրապետութեան տակ, ինչ որ պատճառ մը չէ որ չպահանջեմ օրուան «զավթիչներէն» ետ վերադարձնել իմ երկիրս, իմ գահս, իմ թագս :

Ցանկարծ կը տնկուի բարտին, առանց ժամանակ տալու նախագահին որ բանայ բերանը ·

— Արքայական սերունդ, իրաւունքս է նմանապէս պահանջել որ յիշատակուին կայսերական տիտղոսներս, որոնք, ինչպէս թագաւորը եղբօրս տիտղոսները, վաւերական են եւ հաստատուած դատարանական բազմաթիւ վճիռներով :

Նախագահը դիտել կուտայ թէ հանրապետական Ֆրանսայի մէջ չնչուած են արքայական եւ իշխանական տիտղոսները: Մանաւանդ հանրապետական դատարաններու մէջ արտօնուած չէ ելլել ու խօսիլ՝ երբ նախագահը հրաւիրած չէ խօսելու, ո՛վ որ ալ ըլլայ ներկայացողը, իշխան կամ արքայ :

Այս դատավարութենէն առաջ, ըստ օրինի՝ քննութիւն էր կատարուած օգոստափառ կայսեր եւ վեհափառ թագաւորին ինքնութեանց շուրջ: Քննութիւնը հաստատած էր որ Հայոց թագաւորը կ'ապրի իր մեծ – մայրիկին մօտ, զոր կրնանք կոչել մայր – թագուհի :

Հայոց մայր – թագուհին, իբրեւ վկայ լսուելով, կը յայտարարէ թէ 107 տարեկան է ,— այս տարիքին մէջ՝ ի՞նչպէս կ'ուզէք որ զինք ճանչցող մը գտնուի եւ հաստատէ արքայական գերդաստանին իրենց կապը: Իսկ վկայաթո՞ւղթ ,— բոլորը գողցուած են Թուրքերու կողմէ , «կարմիր սուլթան» կոչուած Ապտիւլ Համիտին օրով, ջարդերու ընթացքին, որոնց զոհ գացած են իշխանուհի իր քոյրերն եւ իշխան եղբայրները :

Նախագահը կը սկսի աւանդական իր հարցաքննութիւնը ·

— Ձեր արհեստը:

— Տնօրէն լքուած առարկաներու վերօգտագործման հաստատութեան ····

— Թարգմանի՝ քըչահաւաք, աւելցուց դատարանին քարտուղարը :

Ի՞նչ ամբաստանութեամբ դատարան հրաւիրուած են օգոստափառ եւ վեհափառ այս անձնաւորութիւնները:

— Քըչահաւա՛ք ···

Բիւզանդիոնի կայսրը, Կիլիկեան Հայաստանի թագաւորը, քըչահաւա՛ք: Հաւատալիք բա՞ն է: Իրողութիւնն այն է որ կայսերական եւ արքայական գանձատուները պարպուած ըլլալով՝ այս երկու մեծ անձնաւորութիւնները իրենց կարողութիւնը նուիրած են ճարտարարուեստին: Անգործածելի դարձած առարկաներ հաւաքելով կ'աշխատին օգտագործելի դարձնել: Օրինակ, Քազապլանքայի առջեւ ծովամոյն խրած էր ամերիկեան սուզանաւ մը, զայն կը ծախեն Թուլոնի իրենց գործակիցներուն, թարգմանի՝ քըչահաւաք, եւ անուշցնելու համար վաճառման այս աղի – ծրուր գործողութիւնը, *պատուոյ* տիտղոս եւ Իվան Անպարտելիին խաչը կ'ընծայեն Թուլոնցի իրենց գործակիցներուն :

Չեն գոհանար այս գործառնութիւններով: Բիւզանդիոնի կայսրը պահ մը կը ձանձրանայ անգործածելի մետաղեայ առարկաներ հաւաքելու աշխատանքէն եւ կը ստանձնէ «անհատական դաստիարակութեան կեդրոնի» մը վարչութիւնը՝ ֆրանսերէն սորվեցնելու համար օտարականներուն, — «մէկ դասարանի մէջ մէկ աշակերտ», սկզբունքով: Իսկ Կիլիկիոյ թագաւորը օրը կ'անցընէր նամակ գրելով Խրուշչեւի՝ պահանջելու համար Հայաստանը, երեկոները ալ ինքնաշարժներուն դուռը բանալ – գոցելով՝ զբօսատուներուն առջեւ, չձանձրանալու համար :

Չեմ գիտեր թէ Խրուշչեւ պատասխանա՞ծ է Կիլիկիոյ թագաւորին, նամակին ընկերացնելով քարտէս մը՝ իբրեւ աշխարհագրութեան դաս :

Իրողութիւնն այն է որ դատարանը 16 միլիոն փրանք տուգանքի դատապարտած է կայսրն ու թագաւորը, անոր համար որ չեն ներկայացուցած իրենց գործառնութեանց հաշուեպահութիւնը :

Ափսո՛ս տիտղոսներուն, որ 16 սանթիմ ալ չեն արժեր նման պարագաներու մէջ:

Կայսրն ու թագաւորը դիտել կուտան դառնօրէն ·

— Մե՛ղք որ մե՛նք փրկեցինք Արեւմուտքը Բիւզանդիոնի պարիսպներուն տակ եւ խաչակիրները՝ Կիլիկիոյ կիրճերուն մէջ :

Ասանկ է, արդէն, երախտամոռ աշխարհքը, որմէ դժգոհ են միշտ արդարն ալ, աւազակն ալ:

Մեր անունով, մեր իրաւունքներուն պահանջով ներկայացողը գէթ պատի՛ւ բերէր մեզի եւ ուրախութիւն պատճառէր:

ԱՐԱՉ

ՏԵՍՆԱՅՈՒՀԻԿՆ ՍԵ

Հ. ՅՈՎ. ՍԵՍԼԵՊՆԻ ՀԵՏ

———o———

ՄՄԻ — «Մ/Ժ» ԻԸ հիմնադիր-խմբագիր Ս. Ռո-
ստոմյանցի հետ տեսակցության ժամանակ ան-
պատճառ պիտի հարցնեմ Հ. Յով. Սեսլեպնիին
հետևյալը։

Ձեզ հայտնի է, որ Ամերիկայի Միացյալ Նա-
հանգների մի շարք նահանգներում, ինչպես
Կալիֆորնիա, Նյու Ջերսի, Նյու Յորք, Ֆլորի-
դա, Տեխաս, Ալաբամա, Միսիսիպի, Լուիզիանա
և այլն, գործում են հատուկ օրենքներ, որոնց
համաձայն սևամորթները զրկված են ընտրե-
լու և ընտրվելու իրավունքից։ Ինչպես հայտնի
է, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Սահմա-
նադրության 15-րդ լրացումը, որ ընդունվել է
1870 թվականին, սևամորթներին տալիս է ընտ-
րական իրավունք։ Ինչպե՞ս եք բացատրում այս
օրենքների գոյությունը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ այդ օրենք-
ները ոչ միայն հակասում են Ամերիկայի Միա-
ցյալ Նահանգների Սահմանադրության 15-րդ
լրացմանը, այլև հակասում են ամերիկյան ժո-
ղովրդի ազատասիրական ավանդություններին։
Ես կարծում եմ, որ այդ օրենքները շուտով կվե-
րանան։

ՍՍՏ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Խորհրդային Միության
միջև առևտրական հարաբերությունների ներ-
կա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ մեր երկր-
ների միջև առևտրական հարաբերությունները
կարող են և պետք է զարգանան։ Ես հավատում
եմ, որ մոտ ապագայում մենք կունենանք ավե-
լի լայն առևտրական հարաբերություններ։

ՍՍՏ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Ֆրանսիայի միջև հա-
րաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Ֆրանսիայի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ձեր կարծիքով ի՞նչ ազդեցու-
թյուն կունենա Ամերիկայի Միացյալ Նահանգ-
ների նախագահական ընտրությունների ար-
դյունքը Ամերիկայի և Խորհրդային Միության
միջև հարաբերությունների վրա։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Խորհրդային Միության
միջև հարաբերությունները կախված չեն Ամե-
րիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահական
ընտրությունների արդյունքից։

ՍՍՏ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Չինաստանի միջև հա-
րաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Չինաստանի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ձեր կարծիքով ի՞նչ ազդեցու-
թյուն կունենա Չինաստանի Ժողովրդական Հան-
րապետության ներկայացուցչության ընդունու-
մը ՄԱԿ-ում։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Չինաստանի
Ժողովրդական Հանրապետության ներկայացու-
ցչության ընդունումը ՄԱԿ-ում կնպաստի ՄԱԿ-
ի հեղինակության բարձրացմանը։

ՍՍՏ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Ճապոնիայի միջև հա-
րաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Ճապոնիայի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ամերիկայի Միացյալ Նահանգ-
ների նախագահական ընտրությունների ար-
դյունքները ինչպե՞ս կանդրադառնան Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Ճապոնիայի հա-
րաբերությունների վրա։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Ճապոնիայի հարաբե-
րությունները կախված չեն Ամերիկայի Միացյալ
Նահանգների նախագահական ընտրությունների
արդյունքից։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Գերմանիայի Դա-
շնային Հանրապետության միջև հարաբերու-
թյունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Գերմանիայի Դաշնա-
յին Հանրապետության միջև հարաբերություն-
ները ներկայումս գտնվում են նորմալ մակար-
դակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Գերմանիայի Դե-
մոկրատական Հանրապետության միջև հարաբե-
րությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Գերմանիայի Դեմոկրա-
տական Հանրապետության միջև հարաբերու-
թյունները ներկայումս գտնվում են նորմալ մա-
կարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Իսրայելի միջև
հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Իսրայելի միջև հարա-
բերությունները ներկայումս գտնվում են նոր-
մալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Իրանի միջև հա-
րաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Իրանի միջև հարաբե-
րությունները ներկայումս գտնվում են նորմալ
մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Իրաքի միջև հա-
րաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Իրաքի միջև հարաբե-
րությունները ներկայումս գտնվում են նորմալ
մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Հնդկաստանի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Հնդկաստանի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Հնդկաստանի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Հնդկաստանի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Հարավսլավիայի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Հարավսլավիայի միջև
հարաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Հունգարիայի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Հունգարիայի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Հյուսիսային Կո-
րեայի միջև հարաբերությունների ներկա վի-
ճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Հյուսիսային Կորեայի
միջև հարաբերությունները ներկայումս գտնվում
են նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Հարավային Կո-
րեայի միջև հարաբերությունների ներկա վի-
ճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Հարավային Կորեայի
միջև հարաբերությունները ներկայումս գտնվում
են նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Վիետնամի միջև
հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Վիետնամի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Վենեսուելայի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Վենեսուելայի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սիրիայի միջև
հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սիրիայի միջև հարա-
բերությունները ներկայումս գտնվում են նոր-
մալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սաուդյան Արա-
բիայի միջև հարաբերությունների ներկա վի-
ճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սաուդյան Արաբիայի
միջև հարաբերությունները ներկայումս գտնվում
են նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սուդանի միջև
հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սուդանի միջև հարա-
բերությունները ներկայումս գտնվում են նոր-
մալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սոմալիի միջև
հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սոմալիի միջև հարա-
բերությունները ներկայումս գտնվում են նոր-
մալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սիերա Լեոնեի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սիերա Լեոնեի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սենեգալի միջև
հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սենեգալի միջև հարա-
բերությունները ներկայումս գտնվում են նոր-
մալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սան Մարինոյի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սան Մարինոյի միջև
հարաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սան Տոմե և Պրի-
սիպիի միջև հարաբերությունների ներկա վի-
ճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սան Տոմե և Պրինսի-
պիի միջև հարաբերությունները ներկայումս
գտնվում են նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սեն Վինսենթ և
Գրենադինների միջև հարաբերությունների ներ-
կա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սեն Վինսենթ և Գրե-
նադինների միջև հարաբերությունները ներկա-
յումս գտնվում են նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սեն Լուսիայի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սեն Լուսիայի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սեն Կիտս և Նե-
վիսի միջև հարաբերությունների ներկա վի-
ճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սեն Կիտս և Նևիսի
միջև հարաբերությունները ներկայումս գտնվում
են նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սեն Մարտենի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սեն Մարտենի միջև հա-
րաբերությունները ներկայումս գտնվում են
նորմալ մակարդակի վրա։

ՀԱՅՏՈՒ — Ինչպե՞ս եք գնահատում Ամերի-
կայի Միացյալ Նահանգների և Սեն Բարթելմիի
միջև հարաբերությունների ներկա վիճակը։

ՍԵՍԼԵՊՆԻ — Ես կարծում եմ, որ Ամերիկայի
Միացյալ Նահանգների և Սեն Բարթելմիի միջև
հար

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

«ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ»

Չեխ ծանօթ գրող Ֆրանց Քաֆքայի գործերը մեծ յարգ կը վայելեն ամբողջ աշխարհի վրայ, ի մասնաւորի Ֆրանսայի մէջ:

Իր բազմաթիւ վէպերէն երկու նշանաւորները՝ «Դղեակը» եւ «Դատավարութիւնը» վերածուած են թատերգութեան եւ քանիցս ներկայացուած ֆրանսական բեմերու վրայ:

Ֆրանսայի մէջ չեխ գրագէտին գործերուն մեծ հիացող մըն է Թէաթրը տը Ֆրանսի (Օտէոն) տնօրէնը՝ Ժան Լուի Պառօ, որ առիթը չի փախցներ Քաֆքայի գործերը բեմադրելու համար:

Տասնըչորս տարի առաջ, երբ տակաւին Ժան Լուի Պառօ չէր ստանձնած Ֆրանսայի Բ. Ազգային բեմին ղեկավարութիւնը եւ չունէր սեփական ու մշտական բեմ մը ուր կարենար ազատ թռիչք տալ իր թատերական այնքան բեղուն գործունէութեան, Սառա Պերնարի բեմին վրայ յաջորդաբար ներկայացուց Քաֆքայի «Դղեակը» ապա «Դատավարութիւնը»: Տասնըչորս տարիներ ետք, Ժան Լուի Պառօ այս միջոցին Թէաթրը տը Ֆրանսի բեմին վրայ կը ներկայացնէ չեխ հեղինակին «Դատավարութիւնը», թատերգութեան վերածուած համանուն վէպէն, Անտրէ Ժիտի եւ նոյնինքն՝ Ժան Լուի Պառոյի կողմէ:

Քաֆքայի «Դատավարութիւնը» իր նիւթով, իր հոգեբանական բարդ ու խորթին հանգոյցով այլեւս դարձած է տեսակ մը արտայայտութեան ձեւ: Որեւէ սարսափազդեցիկ ու աղետաբեր պատահարի, որեւէ անհեթեթ ու սաղայելական դէպքի հանդէպ, որ մարդս կ'առաջնորդէ կործանման, այն պահուն երբ արտառոց զգլխութեամբ մը կ'ամբաստանուի անմեղ մը որ չի կրնար ապացուցանել իր անմեղութիւնը, այդ պարագային խոկոյն կ'ըսենք. «Քաֆքայի դատավարութիւն է ...»:

Նիւթը սանք՝ կարճ.—

Առաւօտ մը, իր սենեակին մէջ կուգան ձերբակալել Ժոզէֆը որ որեւէ յանցանք չէ գործած: Գոնէ առաջին ակնարկին այդպէս է երեւութապէս: Ոստիկանները դայն բանով մը մեղադրելու երեւոյթը ունին: Որիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ այդ ոստիկանները պաշտօն ունին այդ կերպ շարժելու: Եթէ ոչ ոճիր, ոչ յանցանք գոյութիւն կ'ունենար, միթէ՞ պիտի անհանդիստ ընէին արդարութեան պաշտօնեաները: Անոնք հոն են, եւ տակաւ արդէն յանցապարտութեան համանականութեան զգացումը կ'արթընցնէ: Պահ մը ետք, անոնք կը սկսին օրէնքէն ճառել: Ժոզէֆ շզայնացած, կ'ապացուցէ թէ չի ճանչնար օրէնքը...

— Այդ պարագային, կ'առարկեն օրէնքին մարդիկը, ի՞նչպէս կրնաք գիտնալ թէ յանցաւոր չէք...

Մեքենան լարուած է, խոլարշաւ վազք մըն է սկսած որ քիչ յետոյ պիտի վերածուի աղեղ փոթորիկի մը:

Անկարելի է մարդիկ ձերբակալել առանց որեւէ լուրջ պատճառի: «Ինչո՞վ կ'ամբաստանեն զիս» կը հարցնէ Ժոզէֆ, որուն կը պատասխանուի.— «Եթէ կ'անգիտանաք թէ ինչո՞վ կ'ամբաստանեն ձեզ, ապա ուրեմն ի՞նչպէս կրնաք վստահ ըլլալ ձեր անմեղութեան... Մնաց որ մարդը միշտ ալ բանով մը յանցաւոր է.. Արդարութենէն անկախ ոչինչ կայ... փախուստը հաւասար է խոստովանութեան մը...»:

Իր բարեկամներուն եւ ազգականներուն ներկայութեան դժբախտ կասկածելին ի վերջոյ կը շփոթի: Մարդիկ կը սկսին իր ականջին շշնջալ. «Աւելի լաւ է խոկոյն խոստովանիլ...»: Սակայն ի՞նչը խոստովանիլ: Ոստիկանները, արդարութեան պաշտօնեաները, իր փաստաբանը, նոյնիսկ զինքը դատող դատաւորները՝ որոնք լրիւ տեղեակ են իր գործին, ոչինչ կրնան դանել զինքը վերջնականապէս յանցաւոր նկատելու համար: Իր հօրեղբայրը, նոյնպէս դատաւոր մը, կ'ըսէ իրեն. «Եւ սակայն, դուն յանցաւոր չես...»: Ի վերջոյ կը յայտարարէ թէ ինք այդ մասին ոչինչ գիտէ վստահօրէն եւ... սկսած է իր կարգին կասկածիլ իր անմեղութեան վրայ:

Եւ վերջին բառ մը կ'արտասանէ, արտակեղէք աղաղակ մը՝ «Արդարութեան դէմ ոչ մէկ պէնք գոյութիւն ունի...» — Ու կը դատապարտեն զինքը: Այդ պահուն, ամէն ինչ կը շէջի: Իր դահիճները, հանդարտ խղճով մը կ'ըսեն. «Քու յանցանքիդ ապացոյցը պատիժիդ մէջ չէ՞ արդեօք...»:

Վարագոյրը կ'իջնէ:

Քաֆքայի այս գործը, ինչպէս կը տեսնենք, կը շօշափէ հոգեբանական բարդ խնդիր մը: Իր երկը հիմնուած է նաեւ ընկերային, քաղաքական, փիլիսոփայական եւ կրօնական հարցերու վրայ: Չեխ գրագէտը մարտահրաւէր մըն է որ կ'արձակէ դէպի մարդկային արդարութիւնը, որուն խեղաթիւր վազքին դահ կ'երթան յաճախ այնքան անմեղներ:

Բեմական էֆէքներու գործը չէ Քաֆքայի «Դատավարութիւնը»: Հոն չկան բանաստեղծական ֆրազներու շարքեր, սակայն, այնտեղ իւրաքանչիւր բառին տակ թաքնուած է դաս մը՝ մեր օրերու մարդկութեան համար:

Ժան Լուի Պառոյի բեմադրութիւնը արժանաւորապէս կը դրսեւորէ չեխ գրագէտին այս թատերակին ամբողջական արժանիքը:

Թէաթրը տը Ֆրանսի դերասանները, առանց բացառութեան, մեծ բաժին մը ունին այս պատուաբեր աշխատանքին մէջ:

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՊԱԼԱԳԵԱՆ ԵՊԻՍԿ.Ի ՅԻՇԱՏԱԿԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տարիներէ ի վեր Պօմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ թաղականութիւնը, հաւատարմօրէն կը յարգէ յիշատակը անբասիր և ժրաջան իր առաջնորդին, Հանգուցեալ Գրիգորիս Եպիսկ. Պալագեանի, հոգեհանգիստ կատարելով Պօմոնի մէջ:

Մարսէյլի արուարձաններու եկեղեցական մարմինները երախտապարտ են անոր, որովհետեւ անոր ջանքերով էր որ կանգնեցան այն բոլոր եկեղեցիները, որոնք գոյութիւն ունին այսօր: Հոկտեմբեր 29ի Կիրակի առաւօտ տեղի ունեցաւ հոգեհանգիստ իր մահուան 27 տարելիցին առթիւ: Կէսօրէ ետք կազմակերպուած էր այցելութիւն մը, նորակառոյց շիրիմ-դամբարանին: Իր յիշատակը յարգողներ փութացած էին ներկայ գտնուիլ: Գերեզմանատան մէջ միակն է հայկական ճարտարապետութեամբ կառուցուած դամբարանը: Հոգեհանգստեան արարողութենէն առաջ դամբարանին վրայ զետեղուեցաւ Պօմոնի ղպրաց Դասուն կողմէ բերուած ծաղկեպսակը:

Հմայեակ քահանային երկու խօսքէն ետք, Թոքաթի Հայրենակցական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ շնորհակալութեան երկու խօսք բսաւ Պ. Յ. Մկրեան բոլոր անոնց, որոնք սատարեցին դամբարանին շինութեան նիւթապէս եւ բարոյապէս: Պ. Յ. Նիկողոսեան իր կարգին երկու խօսքով ներկայացուց Պալագեան եպիսկոպոսը որպէս շինարար առաջնորդ եւ անբասիր հովուական:

Տէրունական աղօթքէն ետք ներկաները մեկնեցան գերեզմանէն իրենց հետ տանելով Հանգուցեալ եպիսկոպոսին բարի յիշատակը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ՌՈՒՍ – ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐԸ»

Լոյս տեսաւ գրականագէտ Գուրգէն Յովնանի «Ռուս – հայ գրական կապերը, 19րդ – 20րդ դարում» մեծածաւալ աշխատութեան առաջին գիրքը, բաղկացած երկու մասէ: Առաջին մասին մէջ հեղինակը կ'անդրադառնայ 19րդ դարու առաջին յիսուն տարիներու ռուս – հայ գրական եւ մշակութային յարաբերութիւններուն եւ յիշատակելով այդ շրջանի ռուս գրողներէն մէկը՝ Ն. Կոկոլ, ցոյց կուտայ այս վերջինոյն ազդեցութիւնը հայ գրականութեան եւ թատերգութեան մէջ:

Գիրքին երկրորդ մասը նուիրուած է վաթսունական թուականներուն՝ Չերնիշեւսկի, Դոբրոլիւբով, Նեկրասով, որոնք մեծ դեր կատարեցին ռուսական գրականութեան մէջ: Փաստերով ցոյց կուտայ հայ մտաւորականութեան կապը այս մարդոց հետ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ԹԱՂԵՑԻՆՔ

« Ամէնէն քարացած սիրտն ալ պաղ սարսուռ մը կը զգայ, ի տես կանանչ աբեւի մը խաւարման: Եթէ նոյնիսկ անշնչացած մարմինը, ներկայացնէ հաւաստ գիւղացի մը, բանուոր կամ գինուոր...»:

Ձինուոր մըն է զոր թաղեցինք առջի օր՝ Ժան Քլօտ Ծառուկեան, քսան տարեկան, որ կ'իյնար պատուոյ դաշտին վրայ այն հայրենիքին համար՝ որ բոլորին երկրորդ հայրենիքն է:

Անիէռի Սէն Ժոզէֆ եկեղեցին լեցուն էր ծայրէ ի ծայր եւ լուռ վիշտը համակած էր բոլորին սիրտերը: Ֆրանսայի պաշտօնական անձնաւորութեանց կողքին էին Հայեր, ընկերներ, սիրելիներ, բարեկամներ: Դագաղը կորսուած էր ճերմակ ծաղիկներու դէզի մը տակ:

Արարողութենէն առաջ, Ֆրանսացի քահանան քանի մը խօսքով խարանեց մարդկութեան չարութիւնը և անհասկացողութեան ոգին, որոնց զոհ կ'երթային Ժան Քլօտի նման երիտասարդներ:

Լատին ծէսով արարողութենէն ետք, Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ քահանան հոգւոց մը արտասանեց երիտասարդին վրայ:

Եկեղեցւոյ բակին մէջ, զինուորական ջոկատ մը պատիւները տալէ ետք, (դագաղը եկեղեցիէն դուրս առաջնորդած էին, ուսամբարձ, տարաբախտ երիտասարդին Նոր Սերնդական ընկերները), հրամանատարը կարդաց երիտասարդին տրուած արժանիքներու ցանկը (պատերազմական խաչ, զինուորական շքանշան): Ապա խօսեցան Ռազմիկներու Միութեան եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ներկայացուցիչները: Առաջինը յիշեց թէ 1914էն ի վեր ֆրանսական եւ հայկական արիւնը միշտ միասին թափած է եւ խառնուած պատուոյ դաշտերուն վրայ, իսկ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը շեշտեց թէ իրենց ընկերը չեն թաղեր հողին մէջ, այլ անոր յիշատակը առյաւէտ կը պահեն իրենց սրտերուն մէջ: Ի վերջոյ հայկական եկեղեցական արարողութիւնով մը տարաբախտ երիտասարդին մարմինը գնաց իր յաւիտենական հանգիստը:

ԸՆԿԵՐ ՄԸ

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (82)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

(ՎԷՊ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԳՐԵՑ

ԱՐՄԷՆ ՇԻՏԱՆԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

— Որքա՞ն ատեն է որ լուր մը առած չէք:

— Սանկ նանկ երեք տարին կ'անցնի:

— Անհոգ եղէք, երկուքն ալ ողջ են ու կը գտնուին Պոլկարիա:

— Արդեօք հանգի՞ստ են:

— Այո:

— Միթէ՞ հայրենեաց կարօտը քաշող մարդու մը համար հանգստութիւն կարելի է գտնել:

— Գործ... Օհ, տեսնելու էք այդ մարդը. բոլորովին անշուք ու, աղքատ գիւղի մը մէջ քաշուած է ու նպարավաճառի խանութ մը ունի: Տիկարը բարձրագոյն վարժարան մը դրկած է: Իր միակ յոյսը, միակ մխիթարութիւնը, վերջապէս միակ հարստութիւնն այդ աղջիկն է: Իր աշխարհքը անոր վրայ կը դառնայ:

— Խեղճ Ռէս Մէլիք... մրմնջեց Տէր Օհան հոգւոյն ամբողջ դառնութիւնը պատկերացնելով իր հրեշտակային կերպարանքին վրայ: Ըցիւ թէ ներման արժանանար քեզի պէս:

— Միթէ՞ ես ներման արժանացած եմ:

— Հապա ի՞նչպէս ազատած ես:

— Ամենաբարին Աստուծոյ առաջնորդութեամբ:

— Ըսել է թէ՝ փախստակա՞ն մըն ես:

— Այո, փախստական մըն եմ:

— Կ. Պոլսո՞յ բանտէն:

— Ոչ, Ղարպ Թարապլուսի Բերդէն ... ահա նշանս:

Ու թեւին շապիկը վեր առնելով ցոյց տուաւ այն՝ շանը զոր կ'ունենան թիապարտները չանհետանալու համար:

Տէր Օհան սարսուռով մը համակուած մօտեցաւ Վանականին ու ահա ինչ որ կարդաց անոր եռանկիւնաձեւ նշանին մէջ:

Ղարպ Թարապլուսի Բերդ

— Օհ, վարչելի մարդիկ, մրմնջեց Տէր Օհան գլուխով մը. ասիկա կ'ընեն որ թիապարտը չկարենայ ազատիլ իրենց ձեռքէն, անանկ չէ՞:

— Կը թողում, որովհետեւ ասիկա իմ մէջս արդար վրէժ մը կ'արթնցնէ, Տէր Հայր: Կը թողում, որովհետեւ ատիկա չի մոռնայ երախտագիտութիւնը զոր՝ Աստուծմէ ետքը՝ մարդու մը կը պարտիմ աշխարհքիս մէջ: Օ, ատիկա, մէկ խօսքով, բռնապետական Ռէժիմին մէկ բարբարոսութեան նշանն է զոր պիտի պահեմ որչափ որ նպատակիս չեմ հասած:

— Մարդո՞ւ մը ըսիր, ընդհատեց Տէր Օհան խորին հետաքրքրութեամբ մը:

— Այո:

— Ով է այդ մարդը:

— Ժամանակ պիտի գայ, որ դուք ալ պիտի ճանչնաք զինքը:

— Տէր Օհան չկրկնեց իր հարցումը՝ այս վերապահութենէն ետքը:

— Ինծի նայեցէք, Տէր Հայր, վրայ բերաւ Վանական, հանդարտ բայց ճնշուած ձայնով մը. կարելի չէ դաւաճան քահանան տեսնել:

— Կարելի է... բայց ի՞նչ պիտի ընես. նկատել տուաւ Տէր Օհան:

— Միայն թէ անոր դէմքը դիտել կ'ուզեմ:

— Խիստ լաւ, իրիկուան դէմ հոն կ'երթանք: Հիմա միասին ճաշելու երթանք:

Ու երկու բարի հոգիները պարտէզէն ելնելով հասան այն փողոցը, ուր կը գտնուէր Ռէս Մէլիքի քանդուած տունը:

— Կը նայի՞ս, փսփսաց Տէր Օհան՝ դառնութեամբ մատնանիշ ընելով քանդուած տունին վիճակը:

— Այո, անիրաւութեան տեսարանն է այդ, թոթովեց Վանական՝ իր աչքառու արցունքը սրբելով:

Տէր Օհան չշարունակեց:

Տուն մտան ու ճաշեցին:

— Այս բոլորը մէկդի թողունք, Տէր Հայր, ըսաւ Վանական ճաշէն ետքը, հիմակ ծանր պարտականութիւն մը կայ զոր կատարելու խոստացած եմ չորս տարիներ առաջ, բայց բախտին չարադէպ բերմամբ չեմ յաջողած:

— Ի՞նչ է այդ պարտականութիւնը, ընդհատեց Տէր Օհան:

— Ոհ, Տէր Հայր, Ռէս Մէլիք ասկից չորս տարի առաջ յանձնարարեց ինծի որ հոս գալ ու իր տանը մէջ պահուած դրամը հանելով իրեն տանիլ, բայց, ինչպէս ըսի, բանտարկուեցայ ու չյաջողեցայ պարտականութիւնս կատարել: Այսօր կարելի չէ՞ այդ նպատակին հասնիլ:

— Ի՞նչպէս չէ... բաւական է որ գիտնանք ուր գտնուիլը:

— Կարծեմ թէ՝ «մեծ սիւնին տակ, երկու քայլ հեռաւորութեամբ, փոս մը փորած ու դրամները թաղած եմ» ըսաւ Ռէս Մէլիք:

— Շատ աղէկ, բարեբախտաբար մեծ սիւնին ուր ըլլալը չեմ մոռցեր: Ատիկա այս գիշեր կը կատարենք:

Ունի՞նք վստահելի մէկը:

(Շար.)

Այրի Տիկին Աննիկ Պագրճեան եւ զաւակը՝ Արմենուհի, Պ. Աստուր Պագրճեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Պագրճեան եւ զաւակները (Պ. Այրէս), Ստեփան Պագրճեան (Պ. Այրէս), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պագրճեան եւ զաւակը (Պ. Այրէս), Տէր եւ Տիկին Ստեփան Եաղճեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Գարլօբիկ Մարդուանլեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Այրի Տիկին Նեզտար Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Ստեփան Բարբուլթեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ջիւրիւքտիչեան եւ զաւակը (Լօզան), Տէր եւ Տիկին Վարդգէս Ջիւրիւքտիչեան եւ զաւակները (Քարաքաս), Տէր եւ Տիկին Տիգրան Ջիւրիւկտիչեան (Քարաքաս), Տէր եւ Տիկին ՍտեփանՊագրճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կ. Տէր Գալուստեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պ. Փափազեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Հայրապետեան եւ զաւակները (Գահիրէ), Օր. Հ. Եաղուպեան (Աթէնք), Տէր Գալուստեան, Մինասեան, Մանուկեան, Օհանեան, Մանուէլեան, Գնաճեան եւ Արատ ընտանիքները (Կ. Պոլիս), եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, մօրեղբօր, հօրեղբօր, փեսային, քեռայրին, եղբօր զաւկին եւ ազգականին՝

ԱՐՇԱԿ ՊԱԳՐՃԵԱՆԻ

ղառնակսկիծ մահը, որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 7ին, իր բնակարանը, 6 Պուլ. Ժան Ժօրէս (Պուա Քոլոմպ):

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ, այս Հինգշաբթի ժամը 13·45ին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պուա Քոլոմպի գերեզմանատունը:

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայ իբրեւ այդ նկատել:

ՅԱՌԱՋ.— Մեր ցաւակցութիւնները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Նիւեորքաբնակ իր պատուոյ անդամներէն եւ Դպրոցասէրի նախկին խնամակալուհի, ՄԱՆՆԻԿ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ այս Կիրակի, Փարիզի մայր եկեղեցիին մէջ:

×

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Սէֆէրեան, Տիկին Փօլ Սարգիսեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ալեքսանդր Պասմաճեան, Մարի - Քրիսթին Ծառուկեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց զաւակներուն, թոռներուն, եղբայրներուն՝

ԺԱՆ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

հոգիներու յիշատակին, ինչպէս նաեւ իրենց փեսին, ամուսնոյն, հօր, քեռայրին

ՓՕԼ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

յիշատակին:

Այս Կիրակի առաւօտ յետ պատարագի (ժամը 11·30) Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պուլվար Օտտոյի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները փոխան ծաղկեպսակի, հանգուցեալ Տիկին Թամամ Սահակեանի մահուան առթիւ: Դրացիներու կողմէ ծաղկեպսակ մը առնուելէ յետոյ մնացած 35 Ն. Ֆ. նուիրուած եկեղեցւոյս: Պուլվ. Օտտոյի Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը տասնական Ն. Ֆ. եկեղեցւոյս, Նոր Սերունդին եւ Արծիւ Մարզական Միութեան: Արծիւ Մարզական Միութիւնը եկեղեցւոյս Պուլվ. Օտտոյի Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին տասնական Ն. Ֆ.: Տէր եւ Տիկին Ս. Խողիկեան հինգ Ն. Ֆ. եկեղեցւոյս:

Այս առթիւ Պուլվար Օտտոյի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Պ. Մուրատ Սահակեանին եւ իր ընտանեկան պարագաներուն:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, պիտի մատուցուի քառասնօրեայ Ս. պատարագ եւ պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն ՏԻԿԻՆ ԵԴՈՒԱՐԴ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆի ծնեալ՝

R. ESNAULT

Officier de l'Instruction Publique

մահուան քառասունքին առթիւ:

Հայրապետական պատուիրակ Գեր. Տէր Սերովբէ Եպիսկ. Մանուկեանի նախագահութեան տակ:

Կը հրաւիրուի իր յիշատակը յարգող հասարակութիւնը:

ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՎԻԷՆ.— Այրի Տիկին Արտեմիս Ազպըլըլեան, զաւակները եւ ընտանեկան պարագաները կը ծանուցանեն որ այս Կիրակի, առաւօտեան ժամը 9ին, Սէն Մարթէնի եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան Ս. պատարագ կը մատուցուի՝

ՕՆՆԻԿ ԱԶՊԸԼԸԼԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զաւարեան ենթակոմիտէի:

Ս. ՍԱՀԱԿ - ՄԵՍՐՈՊ Ազգ. սրահին մէջ, այս Շաբաթ ժամը 21ին:

Նախագահ՝ Ընկ. Յ. ԱՂԱՅԵԱՆ:

Կը խօսին՝ Ընկերներ Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ եւ ՅԱԿՈԲ ԱՐԹԻՆԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

Բացում, խմբերգ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ: Նուագ.— Ջեռնադաշնակ փոքրիկն Ճօշկունեան: Մեներգ.— Ընկ. Մ. Տէրոյեան ընկերակցութեամբ դաշնակ՝ Օր. Ակինեանի:

Արտասանութիւն՝ Ընկ. Գ. Քէնտիր - եան, մեներգ՝ Պ. Զարեհ Գասեան, Հայկական պարեր եւ խմբապարեր Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի երկսեռ խումբին կողմէ:

Խօսնակ՝ Ընկ. Կ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Նիսի Հ. Յ. Դ. Գէորգ Չաւուշ խումբին:

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ Նիսի Նոր Սերունդի «Հայաստան» խումբին:

Այս Կիրակի, ժամը 15ին, Օթէլ Սքրիպի շքեղ սրահին մէջ 20 Ավընիւ Ժօրժ Քլէմանսօ:

Կը նախագահէ Ընկ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, կը բանախօսէ Ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՅԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Մարսէյլէն հրաւիրուած Նոր Սերնդականներով:

Մուտքը ազատ է:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՓՈՆ ՏԸ ՇԵՐԻԻ ՄԷՋ

Ջինադադարի տօնի առթիւ Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի երկու Ընդհ. պատերազմներու նահատակուողներուն, նաեւ Եւրոպայի նախկին Առաջնորդ Երջանկայիշատակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԱՐՔ. ՍԻՒՐՄԷԵԱՆԻ եւ տեղւոյս հոգեւոր հովիւ Տէր Հմայեակ վրդ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ հոգւոյն համար:

Պիտի պատարագէ Տէսինէն Տ. Վարագ քհնյ. Աւագեանը եւ պիտի կարդայ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգէն Ա.ի կոնդակը, Ս. Մեսրոպի նուիրուած, ժամը 2–4, պիտի այցելէ Շարվիյէօյի գերեզմանոցը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը ստացած է հետեւեալ նուէրները իր կրթական ձեռնարկներուն համար:

Պ. Արամ Յովհաննէսեան իր եղբօր Գառնիկ Յովհաննէսեանի, եւ քրոջ Քրիստինէ Կէօտէմեանի հոգեհանգիստներուն առթիւ քսան Ն. Ֆ., Պ. Պետրոս Քիւրքճեան իր եղբօր մահուան Գ. տարելիցին առթիւ քսան, Պ. Միհրան Ասլանեան երեսուն Ն. Ֆ.:

ՃԱՇ - ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին:

Այս Շաբաթ, ժամը ճիշդ 19ին,

17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ

ՎԱՀԷ ՔԱՋԱՅԻ

VAHÉ KATCHA

(Ֆրանսագիր ծանօթ գրագէտ)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ երիտասարդ արուեստագէտներու:

Ճաշագին 10 Ն. Ֆ.:

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրուի յարգել նշանակուած ժամը:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի կողմէ Կիրակի (12 Նոյեմբեր) կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 10:

17 Րիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան Ս. Թէքէլիրեան շքեղ սրահին մէջ:

Ճոխ պիւֆէ: Մատչելի գին:

Մուտք 2 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը՝

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ

Լիւթէսիայի մէջ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Փարիզի Թոքատի Հայրենակցական Միութեան կողմէ:

Նախագահութեամբ՝ Մարսիլիոյ Թոքատի Հայր. Միութ. ներկայացուցիչ՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

12 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին, Իսի լէ Մուլինոյի Խրիմեան սրահը, 2 Րիւ տը Տէֆանս:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

Երգ, նուագ, պար, արտասանութիւն, սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Սրապեան, Տիկին Գալայճեան, Օր. Սրապեան, Օր. Թարոն, Պ. Պ. Լ. Մոմճեան, Յովսէփեան, Գարակէօզեան, Ս. Յակոբեան եւ ուրիշներ:

Մուտքը ազատ է, ոչ անուրդ, ոչ հանգանակութիւն:

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՆԱՐԴ

GALERIE VENDOEM

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3ԷՆ 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Սարգիս Պօղոսեան պիտի ներկայացնէ իր եօթներորդ պտոյտը Մարսէյլի ռատիօկայանէն, այս Շաբաթ, ժամը 12·25ին, արտասանելով հայերէն կտոր մը: Նոյն օրը, ժամ 13·30ին հեռատեսիլէն Էսքալ օ Սօլէյլ, յայտագիրի ընթացքին: Պիտի արտասանէ երեք կտոր՝ ֆրանսերէն:

ՑԵՏԱԶԳՈՒԽԱԾ Է

«Ընթերցումներ բոլորին համար» յայտագրին գլխաւոր կազմակերպիչներէն՝ Փիէր Տէկրուփ կորսնցուցած ըլլալով իր մայրը, նախապէս յայտարարուած «Զրոյց» Վիքթոր Կարտոնի հետ յետաձգուեցաւ վերջին պահուն: Նոր թուականը կը հաղորդենք յետագային:

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 21ին: Ներկայ կ'ըլլան Կեդր. եւ Շրջ. կոմիտէներու ներկայացուցիչները:

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ

ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ:

500 էջ

13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական մարմնին:

Գին 12 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար:

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան ՏԷՐ - ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԶԳ. ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յառաջի վարչութիւնը ջերմապէս կը խնդրէ իր յաճախորդներէն որ հեռաձայնով ազդ. չտան:

Թիւրիմացութեանց եւ ժամավաճառութեանց առաջքն առնելու համար, վարչութիւնը միայն ԳՐԱՒՈՐ ազդեր կ'ընդունի:

ԺՈՂՈՎ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային դպրոցի կրթ. Մարմինը խորհրդակցական ժողովի մը կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողները, 10 Նոյեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Ժողովին կրնան ներկայ ըլլալ նաեւ բոլոր փափաքողները:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի Հինգշաբթի օրուան դասընթացքը տեղի կ'ունենայ ամէն Հինգշաբթի ժամը 14էն 16, Մշակոյթի տունը՝

17, Rue Bleue, Paris (9e)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARJS (9e)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, Կրան Օթէլի շքեղ սրահներուն մէջ, 12, B. des Capucines

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՑԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին:

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց քարտը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին:

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները:

WAG. 38-54

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9°

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

VENDREDI 10 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9251 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5052

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԶԱՐՈԲԵԱՆԻ ՃԱՌԸ

Մոսկուայի ԻԲ. համագումարի Հոկտ. 21ի երեկոյեան նիստին մէջ երկար ճառ մը խօսած է Հայաստանի կոմկուսի կեդրոնի առաջին քարտուղար Զարոբեան, փառաբանելով Թանկագին ընկեր Նիկիտա Սերգեեւիչ Խրուշչեւը, յիշելով որ անիկա Հայաստանի խորհրդայնացման քառասնամեակին առթիւ Երեւան այցելեր էր անցեալ Մայիսի սկիզբը :

Մինչ ամէն մարդ այն ատեն ակնդէտ կը սպասէր, որ Թանկագինը իր պայուսակին մէջէն մեր մինուճարին համար թերեւս նուէր պիտի հանէր Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը, անիկա յուսախաբ ըրած էր բոլորը՝ քննադատական խօսքեր ուղղելով Հայաստանի պատասխանատու վարիչներուն, որոնք լաւ չէին աշխատած «եօթնամեայ պլան»ը իրագործելու համար :

Խրուշչեւի այցելութենէն վերջ Հայաստանի բանուորները, կոլտնտեսականները, մասնագէտներն ու գիտնական — ները սկսեր են աշխատիլ «էլ աւելի մեծ եռանդով ու խանդավառութեամբ» : Այն ատենէն, որ անոնք «Ռեսպուբլիկա»յի արդիւնաբերութիւնը գերակատարեր են ժամկէտէն առաջ : Գիւղատնտեսութեան աշխատաւորներն ալ «ստեղծագործական խանդավառութեամբ » կ'աշխատին եղեր եւ հակառակ այս տարուան անբարենպաստ կլիմայական պայմաններուն, ո — րոշ մթերքներու արտադրութիւնն ու անոնց վաճառքը պետութեան՝ աւելցեր են :

Հայաստան դարձեր է «բարձր զարգացած արդիւնաբերութիւն, մեքենայացուած գիւղատնտեսութիւն, առաջաւոր գիտութիւն ու կուլտուրա ունեցող ծաղկուն ռեսպուբլիկա»՝ շնորհիւ խորհրդային երկիրներու, «եւ առաջին հերթին ռուս մեծ ժողովուրդի անգնահատելի օգնութեան » :

Զարոբեան, հետեւելով բոլշեւիկներու սիրելի մեթոտին, ստուգումը անկարելի վիճակագրական թիւեր կը յիշէ՝ Հայաստանի այսօրուան վիճակը բաղդատելով ... կէս դար առաջուանին հետ : Բոլշեւիկեան հայերէնով կ'ըսէ թէ «1961 թըւականին արդիւնաբերական արտադրանքի արտադրութեան ծաւալը աւելի քան 70 անգամ գերազանցեց 1913 թուականի մակարդակը : Արդիւնաբերութեան աճի միջին տարեկան տեմպը յետպատերազմեան տարիներին կազմեց մօտաւորապէս 15 տոկոս ռեսպուբլիկայում արագօրէն զարգանում են գունաւոր մետալուրգիան, քիմիական, էլեկտրատեխնիկական, հաստոցաշինական, սարքաշինական, ռատիոէլեկտրոնային եւ արդիւնաբերութեան ժամանակակից այլ ճիւղեր » :

Հայաստանի ճարտարարուեստը այն — քան զարգացեր է, որ «մեքենաներ եւ սարքաւորումներ » կ'արտածէ դէպի Եւրոպայի, Ասիոյ եւ Ափրիկէի 37 երկիրները : Իրաքին կ'օգնէ «էլեկտրատեխնիկական արդիւնաբերութիւն ստեղծելու գործում » :

Ներկայիս Հայաստան դարձեր է «համատարած էլեկտրիֆիկացման երկիր » : Մարդ գլուխ «էլեկտրաէներգիայի արտադրութիւնը 1960 թուականին կազմած է 1478 կիլովատ ժամ, այսինքն աւելի քան Իտալիայում, Ճապոնիայում, Դանիայում եւ կապիտալիստական այլ երկրներում» : Թուրքիայէն 15, Իրանէն 32 անգամ աւելի է եղեր «էլեկտրաէներգիայի արտադրութիւնը բնակչութեան մէկ շնչի հաշուով » :

Այս չէ ամէնը : Հայաստանի մէջ «իւրաքանչիւր տասը հազար բնակչին ընկնող ուսանողների թիւը գրեթէ աւելի է, քան Ճապոնիայում, Ֆրանսիայում եւ Իտալիայում, ինչպէս նաեւ վեց անգամ աւելի քան Թուրքիայում եւ 15 անգամ աւելի քան Իրանում» (Սով. Հայաստան, 24 Հոկտեմբեր) :

Բնականաբար այս բոլորը ո՛չ թէ հայ ստեղծագործ եւ շինարար ժողովուրդի չարչաշ աշխատանքին եւ ճակտի քրտինքին արդիւնքն է, այլ բոլշեւիկեան վարչաձեւի, «մարքսիզմ — լենինիզմի մեծ գաղափարներ»ուն շնորհքը, ըստ Զարոբեանի :

Կոմկուսի առաջին քարտուղարը դեռ ուրիշ բաներ ալ կ'ըսէ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ՇՐՋԱՊՏՈՅՏԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՔՆՆԷ ԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ՊԻՒՏՃԷՆ

ՓՈԹՈՐԿՈՏ ՆԻՍՏԻ ՄԸ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

Քորսիքայէն մեկնելէն առաջ, տը Կոլ նոր ճառ մը խօսեցաւ Այաչիօ, Փլաս Ֆոշ : Պաշտօնական անձնաւորութեանց մէջ, բացակաները շատ են : Աչքի կը զարնէ Փասքալ Առիկիի բացակայութիւնը : Երեսփոխանը ինք խնդրած էր որ չհրաւիրուի : Նահանգային ժողովին անդամներուն կէսը միայն ներկայ է : Թաղապետական խորհուրդի նախագահը կ'ըսէ տը Կոլին «կը մաղթեմ որ ձեր գալուստը արագացնէ քորսիքական հարցին լուծումը » եւ տը Կոլ կը պատասխանէ . — « Ձեր նահանգը անկումի ճամբուն վըրայ չէ, բայց անտարակոյս հարցեր կան որոնք յատուկ են ձեր դիրքին եւ որոնց համար յատուկ լուծումներ պէտք են » :

Փլաս Ֆոշի ճառին ընթացքին, ծափահարութեանց տարափի մը կ'արժանանայ երբ կ'ըսէ «Պէտք է որ հայրենիքը մասնաւոր բան մը ընէ Քորսիքայի համար » : Ծափահարութիւնները կը նուազին, կը գրէ Լը Մոնտի թղթակիցը երբ Նախագահը երկարօրէն կը ծանրանայ Ալժերիոյ հարցին վրայ : Բայց ծափերը կը վերսկսին երբ տը Կոլ կ'ողեկոչէ «յիշատակները որոնք ձերն են, որոնց մեծագոյնն է ան որ եղաւ մեր կայսրը » :

Այս եզրակացութեան յանգելէ առաջ, տը Կոլ կրկնած էր Ալժերիոյ մասին ինչ որ ըսած էր Պասթիայի մէջ : Ինքնորոշումէն պիտի դուրս ելլէ նոր պետութիւն մը՝ ալժերական պետութիւնը : Նախքան այս, անհրաժեշտ է որ համաձայնութիւն մը գոյանայ կառավարութեան եւ ալժերացի քաղաքական դէմքերու միջեւ, գըլխաւորաբար ըմբոստութեան ներկայացուցիչներուն որոնք, չեշտեց տը Կոլ «իրենց հետ ունին ալժերացի ժողովուրդին զգացումներուն մեծամասնութիւնը » :

Թուլոնի ճառին մէջ տը Կոլ կոչ ըրաւ այն Ֆրանսացիներուն, «որոնք ծովուն այս կամ այն կողմը կը շարունակեն չեմ գիտեր ինչ երազ մը, չեմ գիտեր ինչ վատառողջ փառասիրութիւն մը, չեն ընդունիր ինչ որ բացայայտ է, այսինքն ազգային միանականութեան գերագոյն ուժը : Ասոնց կ'ըսեմ որ միանա՛ն երկրին իր յոյսին, իր հաւատքին եւ իր կամքին մէջ : Ուր որ ալ ըլլան պէտք է Ֆրանսայի ծառայեն » :

ՓՈԹՈՐԿՈՏ ՆԻՍՏ ՄԸ

Ազգ. Ժողովին մէջ փոթորկոտ նիստ մը տեղի կ'ունենար որ ալժերական պիւտճէին սահմանները կ'անցնէր եւ ալժերական քաղաքականութեան դատապարտութիւնը կը դառնար : Քննադատութիւնները տարածուած են նոյնիսկ « հաւատարիմ » հոսանքներու մէջ, այսպէս Ժողովրդական Շարժումի անդամ՝ Կապրիէլ Տոմենէք կը յայտարարէ .«Խուլ եւ կոյր բոլոր բացայայտքներուն, Պետութեան ղեկավարը յամառօրէն կը շարունակէ իր ճամբան որ միայն Ալժերիոյ կորուստին կրնայ առաջնորդել » :

Առաջին անգամ ըլլալով բացէ ի բաց կը խօսուի Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութեան մասին : Կը խօսուի նաեւ գըլխաւոր նիւթին մասին որ առիթ տուած է այս վիճաբանութեանց բայց Տոմենէք կը չեշտէ . «Կը մերժեմ քուէարկել վարկեր օտար պետութեան մը, ուր այն Ֆրանսացիները որոնք պայուսակնին չառնեն դագաղ մը պիտի ստանան : Պէտք է անմիջապէս դադրեցնել պաշտօնական կամ գաղտնի բանակցութիւնները եւ ըսել թէ Ալժերիան միշտ ֆրանսական է եւ ըմբոստութիւնը օրէնքէ դուրս է» :

Միջամտութիւնները կը շարունակուին այս ոճով, բեմ կը բարձրանայ՝ Ժորժ Պիտօ : «Ինչ որ մեզմէ կ'ուզուի այն է որ ալժերական հանրապետութեան պիւտճէն քուէարկենք», ապա Պիտօ կը յիշէ տը Կոլի եւ Տըպրէի (երբ այս վերջինը մի — այն ծերակուտական էր) յայտարարութիւնները : Կը խօսի նաեւ Ֆարէսի մասին որ վերջերս ձերբակալուեցաւ իբրեւ ֆելլականներու դրամի հայթայթիչը : « Տարին յիսուն միլիառ կը ղրկէր Ֆելլականներուն, որպէսզի Ֆրանսայի զաւակները սպաննեն : Եւ տակաւին Պ. Նախարար, բախտաւոր էք ձեր անբախտութեան մէջ որ ձեր կողքին չէ այսօր, իբրեւ կառավարութեան անդամ, որուն յանձնուած ըլլայ Ֆելլականներու հետ յարաբերութիւնները : Արդէն ձեր կողքին պիտի չըլլար, ձեր տեղը պիտի ըլլայ » : Եւ Պիտօ կ'եզրակացնէ . երկար ծափահարութիւններու մէջ .— « Պարզած պատճառներուս պատճառաւ պիտի չըքուէարկեմ այն ծրագիրը զոր Պ. Ժոքս ստիպուած է մեզի ներկայացնել յանուն երկու բացականերու՝ Ֆերատ Ապպաս եւ Պեն Խետտա» :

Նիստը կը շարունակուի միշտ փոթորկոտ, «Ֆրանսական Ալժերիա »կը պոռան շատեր, ի վերջոյ Ժոքս կը պատասխանէ վերյիշելով ինքնորոշման սկզբունքը, բայց Պիտօ կը պոռայ .— « Տը Կոլ ըսաւ Քորսիքայի մէջ որ Ալժ. Ազատ. Ճակատի հետ համաձայնութիւն մը պիտի կանխէ ինքնորոշումը ինչ որ ձեր ըսածին ճիշդ հակառակն է » :

Ի վերջոյ պիւտճէն քուէարկուեցաւ 138ի դէմ 332 ձայնով (543 միլիառի վարկ) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԵՆԸՏԻ յայտարարեց թէ ցորչափ աշխարհի ապահովութիւնը վտանգուած չէ Ամերիկա հիւլէական իր փորձերը պիտի չսկսի, քաղաքական եւ հոգեբանական պատճառներով :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վերջնական արդիւնքները են .— Ազգային Միութիւն (Քարամանլիս) 176 աթոռ, Կեդրոն՝ 100, Ծայրայեղ՝ ձախ՝ 24 :

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին եւ իշխան Ֆիլիփ Ղանա մեկնեցան հակառակ պատահած դէպքերուն : Ծանօթ է որ Ն'Քրումայի վարչաձեւը շատ ժողովրդականութիւն չունի եւ Անգլիացիները մտահոգ են իրենց Թագուհիին կեանքին համար բայց Սանտիսի տուած զեկուցումը, Աքքրայէն վերադարձին լաւատես էր եւ արքայական ամոլը Աքքրա գնաց :

ՓԼԱՍԹԻՔ 21 ռումբեր պայթեցան Ալժէի մէջ 7 հատ ալ Փարիզի մէջ, Չորեքշաբթի գիշեր :

ՔԵՆԻԱԹԱ գիմում ըրաւ Մեծն Բրիտանիոյ որ Քենիան անկախութեան տիրանայ Փետրուար 1ին :

ԹՈՒՐՔԸ ԹՈՒՐՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

ԻՆՉՊԷ՛Ս ԿԸ ՏՕՆԵՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

*

Հանրապետութեան Տօնին գիշերը Թաքսիմի մէջ եւ Անկախութեան Պողոտային վրայ պատահած դէպքերուն առթիւ, Չեթին Ալթան հետեւեալը կը գրէ Միլլիյէթի մէջ .

Մթնոլորտի մէջ ազգային խանդավառութենէ մը աւելի 6–7 Սեպտեմբերը յիշեցնող թեթեւ հոտ մը կար : Կառքերու օթօպիւսներու վրայ կը ցատկէին, ապակիները կը կոտրէին, աւելի գէշը՝ կառքերու բաց պատուհաններէն վառած վիճակի մէջ հրթիռներ, սիկարէթներ կը նետէին, կնոջական ճիչեր, այրերու հայհոյանքներ կը բարձրանային կառքերէն : Այդ ամբոխին առաջնորդները «Դրօշակ, դրօշակ » կ'աղաղակէին : Կարծես այդ վայրագ ամբոխին յանձնուած էր ուրիշներու հայրենասիրութիւնը հակակշռելու պաշտօնը :

Ազգային խրախճանութեան արդարացումին հոմարգելին ետեւ, աջ ու ձախ յարձակող, կիները, աղջիկները անհանգիստ ընողները պողոտաներու վրայ կը ցուցադրէին տղեղութիւն մը, անքաղաքակրթութեան մը ամէնէն ստորին ցոյցը, զոր հարիւր հազար դրօշներ չէին կրնար պարտկել :

Ոչ ոք, ոչ մէկ երկրի մէջ ոչ մէկ տօնակատարութեան կամ խրախճանութեան առթիւ այսպիսի դատարկապորտներու յարձակում տեսնուած է :

Ցամօրէն, վտանգաւոր նորոյթ մը ծայր տալ սկսած է : Երբ առիթը գըտնեն, անծանօթ դատարկապորտներ իբր թէ յանուն երիտասարդութեան հայրենակիցը թալանելու պատրաստ վիճակ մը կ'որդեգրեն, եւ թրքական դրօշը ասոր գործիք ընել կը ջանան : Ամէն առիթով ինքզինքը կը յիշեցնէ վտանգ մը որ ատենէ մը ի վեր կը սպառնայ Պոլսոյ եւ իր առաջին ցոյցը կատարեց 6–7 Սեպտեմբերին :

Ասոնց աղբիւրը Պոլսոյ իւրայատուկ դատարկապորտներու բոյներէն դուրս կը գտնուի : Դատարկապորտը անոնց ըրածը չըներ, այդ վայրագութիւնը ցոյց չի տար : Ատենը հասած է այս սքանչելի քաղաքը մաքրելու շատ պզտոր ամբոխէ մը :

Պոլիսը կը հեռանայ ըլլալէ քաղաք մը, ուր պարկեշտ մարդիկը հանգստօրէն կը շրջին, ապահովութեամբ կը տօնեն իրենց պայրամները, կրնան դուրս ելլել առանց հազար անգամ գզջալու :

×

Նոյն առթիւ Հայրի Ալփար կը գրէ Տիւնիայի մէջ .—

Անկախութեան պողոտային վրայ ամէնօրեայ դատարկապորտութիւնը տօնական գիշերները համատարած յարձակողականութեան կը վերածուի : Քաղաքին այլ թաղերուն մէջ յատկապէս կնոջ մը, աղջկան մը շրջիլը քաջութեան խնդիր դարձած է : Գրեթէ կորիճութիւն է հանրային վայրերու, զբօսարաններու մէջ հանգիստ նստիլը : Գողութիւնը, մանուկներու առեւանգումը, հասարակ դէպքերու բնոյթ կը կրեն այլեւս : Անատոլուի մէջ ալ կուսակցականներու վըրայ յարձակումներ, թրքական դրօշը գետին նետելու դէպքեր կը պատահին : Թուրքիան ռամկավարութենէ առաջ, ինչքի եւ կեանքի ապահովութեան խնդիրին հետ դէմ առ դէմ կը գտնուի :

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

—o—

Հանրի Սիէր (եղուարդ Պասմաճեան) լոյս ընծայած է իր երկրորդ Ֆրանսերէն դիրքը(*) : Առաջին հատորը, որուն մա – սին արտայայտուած էինք այս սիւնակ – ներուն մէջ եւ ուրիշ թերթեր ալ արտա – տպած էին, յուշատետր մըն էր նուիր – ուած ինքնակենսագրութեան , որուն մէջ կուգային թափուիլ նաեւ, իրրեւ աւա – զանի մը մէջ, յուշեր, զրական եւ իմաս– տասիրական խորհրդածութիւններ եւ տպաւորութիւններ, զորս կրած էր հե – դինակը իր զրական թափառումներու ըն– թացքին :

Այս երկրորդ հատորին մէջ չենք հան – դիպիր կենսագրական տողերու , բայց հոն կը գտնենք զրական եւ մտաւորական կենսագրութիւնը, այսինքն բոլոր այն ազդեւրները, հեղինակութիւնները, մէկ խօսքով ուսուցիչներն ու ուսուցչապետ – ները, որոնց հետեւած է ան ուսանողա – կան տարիներուն, իր նոր զրքին համար բաւական խրթին, վերացական խորագիր մը ընտրելով՝ «Դիալեկտիկ տը լ'Ենփրէս– սիւ», զոր կարելի է թարգմանել «տար – տամութեան կամ անորոշութեան դաղա – փարաբանութիւնը» : Քիչ մը աւելի ընդ – լայնելով այս մեկնաբանութիւնը, կարե– լի է ըսել թէ ամէն ինչ որ դաղափարնե– րու զուտ, անխառն զարդացումին կը նը– պաստէ, ինչ որ վիճաբանութեան եւ խո– սակցութեան արուեստին յատուկ է, վե– րացականօրէն դիալեկտիկի կալուածին կը պատկանի :

Առաջին հատորին մէջ աւելի զղոյշ տողերով կը մօտենար բազմաթիւ հար – ցերու : Նոր հատորին մէջ վարանումները եւ երկչոտութիւն զրեթէ չկան : Աւելի համարձակ կը յայտնէ աշակերտի իր հարցումները : Առաջին իսկ տողերով ան կը մատնէ ծանր եւ վտանգաւոր հար – ցումներու քառս մը, որոնց պատասխան– ները դիտէ թէ պիտի չունենայ, որքան ալ բազմաթիւ ապրիւրներու դիմէ եւ դո– ներ բախէ :

Բոլոր իմաստասէրներու խորհրդածու – թիւններուն եւ դիալեկտիկին յատկութեան նիւթը կազմած են ընդհանուր կեր – պով ինչո՞ւն եւ ի՞նչպէսը . — Տիեզերքի այս անկիւնին մէջ մարդ էակը մոլորած է, առանց դիտնալու թէ դինքը ո՞վ հոն դրած է եւ ի՞նչ ընելու համար եկած է :

Այն ինչ որ մտաւորական իր պրպը – տումներուն, տարտամութեան եւ հակա– կերպող դիտակցութեան եղրակացութիւ– նը պիտի ըլլար, առաջին իսկ տողերով կը ներկայացնէ ընթերցողներուն.— Մեր դիտական յայտնութիւնները, դիւտերը , մեքենաները, հնարքները, հրաշալի ի – րագործումները չեն անհետացներ կամ չեն փարատեր այն խորհրդաւորութիւնը, որ կը սաւառնի մարդկային սեռին , մարդկային ճակատագրին վրայ , ոչ – մարդկային պայմանները: Ինչպէս նաեւ իր էութեան ժամանակաւոր նկարագիրը, որուն հիման վրայ կը հաստնցնէ իր զա– դափարները, չկարենալով հաչտուիլ վախճանականութեան հետ :

Այն ծանօթութիւնները, ըսենք զաս– րը, որոնց հետեւած է, կրցած է հարա – դատօրէն արտայայտել, նախապէս խոր– հրդածելով անոնց մասին : Իր կարդին պիտի աւելցնէր անոնց վրայ, վստահու – թեամբ, դիտակցութեամբ եւ հաւատքով այն քիչը որ մնացը պահած պիտի ըլլար ուսման շրջանէն դուրս անհատական աշ – խատանքով եւ ընթերցումներով, ապա – ցոյցը տալով որ ան պահած է իր վստա– հութիւնը մեծ հեղինակներուն հանդէպ :

Շատ անդամ ուսանողական շրջանէն ունեցած իր վերապահումները կը կրեն զրական քննադատութեան տպաւորու – թիւններ, զորս կը ներկայացնէ աւելի ինքնավստահութեամբ : Այսպիսի էջեր կը պարունակէ մանաւանդ այն հատուածը , որուն վերնադիրն է «բացարձակին հոդե– բանութիւնը » զրուած՝ 1939ին, եւ ո – րուն մէջ բազմաթիւ էջերով կը հետեւի դաղափարներու զարդացման, նոյնիսկ հին դարաշրջաններու նկարչական ար – ուեստի ներկայացուցիչներուն զլուխ – գործոցները նկատի ունենալով :

Ցաւօք կը տարուի կեանքի եւ մահ – ուան բարդ առեղծուածներուն, բանաս – տեղծութիւնը ընդունելով միակը թերեւս անբրեական, վերացական իրականութիւ – նը, ընդունելով մէկտեղ մարդկային էա– կին կարողութիւններուն սահմանափա – կութիւնը :

Հանրի Սիէրի խորհրդածութիւնները յաճախ չատ ամփոփ են, միշտ հակակշիռ ընելով իր ձեռք բերած մտաւորական ծանօթութիւնները, զգուշանալով արագ եւ կանխահաս վճիռներ տալէ :

Այսպէս ուրեմն, տակաւին երիտա – սարդ, մեր հայրենակիցը Հանրի Սիէր, ինքզինքը ենթարկած է զաղափարներու զարդացման կարգապահութեան, դիտակ– ցելով որ անփոխարինելի մտաւորական հաճոյք մըն է իր ձեռք բերած ծանօ – թութիւնները:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՀԱՅ ԱՆՈՒԱՆԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆԸ

—o—

1961 Ապրիլ 12ին իրականութիւն դար– ձաւ մարդկային հին երազ մը՝ տիեզեր– քի ճամբորդութիւնը :

Գիտական այդ յաղողութեան իր մաս – նակցութիւնը կը բերէր Հայ Միտքը, ո– րուն արժանաւոր ներկայացուցիչներէն՝ Նորայր Սիսակեանի վիճակուեցաւ լրա – րող դիտողներուն ներկայացնելու այն չափա – դանց դժուար խնդիրները, որոնց լուծում– մով կենսաբանները յաղթեցան իրակա – նացնել մարդուն տիեզերք ճամբորդու – թիւնը :

Նորայր Սիսակեան ծնած է 1907ին, Աչտարակի շրջանին մէջ : Անոր մանկու – թեան եւ պատանեկութեան տարիները կը զուգադիպին Հայութեան կեանքին այն ծանր տարիներուն հետ, երբ ամենուրեք կը տիրէր սովն ու ազքատութիւնը : Այդ– պիսի ծանր պայմաններուն մէջ, փոքր հասակէն զրկուելով ծնողքներէն՝ տիպա– ուեցաւ հարուստներու քով հովիւ դառ – նալ, մտածել օրուան հացին մասին :

Սակայն տարիներ հաք, յաղուրդ տա– լով իր ուսման ծարաւին եւ ստացած շր– լալով միջնակարդ կրթութիւն, Նորայր Սիսակեան կը մեկնի Մոսկուա, ուր կ'ըն– դունուի զիւղատնտեսութեան ակադե – միա, զոր կ'աւարտէ 1932ին : Դեռ ուսա– նողական տարիներուն ապագայ դիտնա – կանը կը տարուի դիտական եւ հետազո – տական աշխատանքներով եւ բարձրադոյն կրթութիւն ստանալէն հաք կը սկսի աշ – խատիլ դիտական Դ. Պրիանիչնիկովի տարրալուծարանին մէջ :

Ամէնուն յայտնի են այն վնասները, զորս երաշտը կը պատճառէ ժողովուր – դին : Այս իսկ պատճառաւ հրամայական անհրաժեշտութիւն կը նկատուէր այնպէ– սի բոյսեր մշակել եւ դանոնք մը– շակել, որ կարողանային ածիլ եւ զար – դանալ չոր, խիստ ցամաքային կլիմաներու մէջ, ինչպէս է, օրինակ, Հայաս – տան : Սիսակեան մեծ յաջողակու – թեամբ, երկար տարիներ նուիրուեցաւ այդ չափազանց կարեւոր խնդրին՝ բոյ – սերու չորադիմացկունութեան ուսում – նասիրութեան : Այդ ուսումնասիրութիւն– ները դինք արժանի զարձուցին կենսա – բանական դիտութիւններու doctor կոչումին : Ն. Սիսակեան պարզեց, որ ջուրի սուղ պայմաններուն մէջ առաջին առթիւ կը խանդարուին կենսական զոր – ծունէութեան կարեւոր հանդոյցները, կը խանդարուին բոյսերու բնական ածումին եւ զարդացումին նպաստող բնաշրջում – ները, ինչպէս են ածխաջուրերու , սպիտակուցներու , օրկանական թթուներ – րու համադրութիւնը (սենթէզը), ինչ– պէս նաեւ՝ ֆոթոսենթէզը եւ շնչառու – թիւնը, որ, ի վերջոյ, կը յանդի բոյսի չորնալուն, բերքի ոչնչացումին : Ն. Սի– սակեանի բազմաթիւ փորձերու հիման վրայ բացայայտուած օրինաչափութիւն– ները իրենց կարեւոր նշանակութիւնը ու– նեցան մշակութային բոյսերու (ցորեն, եւայլն), չորութեան տոկացող նոր տե – սակներ ստանալու գործին մէջ :

Նորայր Սիսակեան այսօր ալ կը չա – րունակէ իր բեղուն գործունէութիւնը կենսաքիմիայի բնագաւառին մէջ :

Անոր նախաձեռնութեամբ երեւանի մէջ կազմակերպուած է գիտնի եւ խաղողի կենսաքիմիայի բնագաւառան : Անոր աշ – խատանքները այս բնագաւառին մէջ մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնեն եւ զգալի կերպով կը հարստացնեն կենսա – բանական գիտութիւնները :

Հայաստանի ցորենը նոյնպէս կը զբա – ղուի գիտնականի ուշադրութեան կեդրո – նը : Նորայր Սիսակեան իր աշակերտին՝ տոզերուս հեղինակին հետ ուսումնասի – րած է Հայաստանի տարբեր չրջաններուն մէջ աճող ցորենին զանազան տեսակին – րուն հաց թխելու, անոնցմէ հատիկ եւ կենսաքիմիական յատկանիշները :

Գիտնականին եւ անոր աշակերտներուն բազմաթիւ աշխատանքները նոր լոյս սփռեցին կենդանի բջիջներուն մէջ տեղի ու– նեցող բազմազան եւ բարդ օրկանական միացութիւններու՝ սպիտակուցներու, ածխաջուրերու , օրկանական թթուներու վերափոխումներու եւ կենսաղործու – թեան այլ երեւոյթներուն վրայ : Ներկա– յիս գիտնականը կ'ուսումնասիրէ այդ բարդ հարցերը լուծելու եղանակին մա– սին, որոնց լուծումով կը պայմանաւոր – ուի մարդուն եւ այլ կենդանիներուն օր– կանիզմներուն բնականոն զործունէու – թիւնը՝ տիեզերական ճամբորդութեան պայմաններուն մէջ :

Ն. Սիսակեան բազմաթիւ գիտական դիրքերու եւ կենսաբանական ամաթիթ– թերու հեղինակ եւ խմբագիրը է, բազ – միցս մասնակցած է միջազգային խորհր– դաժողովներու, որոնց մէջ կարդացած է զեկուցումներ կենսաբանութեան եւ կեն– սաբանական քիմիայի մասին : Փայլուն յաջողութեամբ անցած են անոր դասա – խօսութիւնները կենսաբանութեան արդի կարեւորադոյն հարցերու վերաբերեալ :

ՈՍԿԵԱՅ ՄԱԶԵՐՈՎ ՄԱՐԴՈՒՆ ՀԷՔԵԱԹԸ

—o—

(Տիկնոջ՝ որ իճամէ զուարթ
պատմութիւններ կ'ուզէ)

—o—

Կարդալով ձեր նամակը, տիկին, խըղ– ճահարեցայ : Ցաւ զդացի եւ ինքզինքս մեղադրեցի տխրաթախիծ պատմութիւն– ներուս համար եւ որոշեցի այսօր ձեզի նուիրել զուարթ, խօլօրէն զուարթ բան մը :

Եւ վերջապէս, ինչո՞ւ պէտք է որ ամ – խուր ըլլամ : Հազարաւոր փարասխներով հեռու կ'ապրիմ փարիզեան մշուշներէն , լուսաւոր բարձունքի մը վրայ, Թմբուկ – ներու եւ Միւսքա դինիի երկրին մէջ : Իմ չուրջս համակ արեւ է եւ երաժշտութիւն : Աշնարածները՝ սրինդ կ'ածեն եւ կը լը– սեմ չուրջս զեղանի ու թխադոյն աղջիկ– ներու ծիծաղը՝ խաղողի այդիներուն մէջ...:

Իրականութեան մէջ, այս չրջապատը խառը կը համեմատի սեւ զոյնին : Աւելի չուտ, ես պէտք էր որ կիներուն ուղար – կէի վարդագոյն քերթուածներ եւ զամ – բիւղ մը լեցուն՝ զեղեցիկ պատմութիւն – ներու :

Ահ, սակայն, տակաւին չատ մօտ կը զդամ ինքզինքս փարիզին : Անիկա, նոյն– իսկ իմ նոճիներով չրջապատուած այս վայրիս մէջ, ամէն օր կ'ուղարկէ ինծի իր թախիծներուն փչրանքները ... Այս պահուս, երբ կը զրեմ այս տողերը , ա– հա կը տեղեկանամ խեղճ Շառլը Պարպա– բայի թչուառ մահը եւ չաղացքս ամբողջ– ջութեամբ ընկղմած է սուգի մէջ : Մը – նաք բարեաւ զուարճութիւն եւ ծիծաղ , ոչ մէկ զուարթ բանի սիրտ ունիմ :

Ահա թէ ինչո՞ւ, Տիկին, փոխանակ ձե– զի խոստացած հաճելի մէկ պատմու – թեանս, այսօր ալ պիտի ունենաք տրտ – մաթախիծ հէքեաթ մը :

×

Աւենօք կ'ապրէր մարդ մը որ ոսկեայ ուղեղ մը ունէր, այո, Տիկին, ամբողջո– վին ոսկեայ ուղեղ մը :

Երբ աշխարհ եկաւ, բժիշկները խորհե– ցան թէ երախան չէր կրնար երկար ապ– րիլ, այնքան որ ղլուխը ծանր էր եւ պանկը անհաւասար :

Եւ սակայն, ապրեցաւ անիկա եւ մեծ– ցաւ արեւուն տակ, ինչպէս զեղեցիկ տունկը ձիթենիին : Միայն, իր խոշոր ղլուխը քարշ կուտար իմ մարմինը չա – կատակ, եւ խղճալի էր տեսնել երբ տը– րտնակ, եւ խղճալի էր տեսնել երբ տը– րտնակ, եւ խղճալի էր տեսնել երբ տը– րտնակ, եւ խղճալի էր տեսնել երբ տը– ղեկը քալած պահուն կը բախէր կարա – սիներուն ...

Օր մը, սանդուխներուն բարձունքէն վար ղլորեցաւ եւ ղլուխը զարնուելով վարը զանուղ մարմարի մը, զանկը հն– չեց՝ նման ձոյլ ոսկիի դունտի մը :

Զինքը մեռած կարծեցին, եւ սակայն , երբ վերցուցին, զտան միայն թեթեւ վէրք մը՝ մէկ երկու թանձրացած արեան կաթիլներով իր չէկ մազերուն մէջ :

Այսպէսով էր որ ծնողքները տեղեկացան թէ՝ երախան ոսկեայ ուղեղ մը ունէր :

Ինղիրը զաղանի պահուեցաւ, խեղճ փոքրիկը նոյնիսկ որեւէ կասկած չունե – ցաւ. Մերթ ընդ մերթ կը հարցնէր թէ ինչո՞ւ զինքը չէին թողուր զրան առջեւ խաղալ՝ միւս երախաներուն ընկերակ – ցութեամբ :

— Կը զողնան քեղ, իմ զանձս, կը պա– տասխանէր մայրը :

Այն աեւ, երախան մեծ վախ մը կ'ու– նենար, կը վերադառնար ու կը խաղար մինակը, առանց բառ մը արտասանելու , ծանրօրէն քաչչելով իր մարմինը մէկ սրահէն միւսը ...

Տանտրուք տարեկանին միայն, ծնողք– ները յայտնեցին իրեն այն հրէչային տուրքը՝ որ ստացած էր ճակատագրէն : Եւ քանի որ մինչեւ այդ օրը զինքը կե – րակրած էին եւ մեծցուցած, փոխարէնը պահանջեցին քիչ մը իր ունեցած ոսկիէն :

Երախան վայրկեան մը իսկ չտատամ – սեցաւ... իսկոյն, բայց ի՞նչպէս, ի՞նչ միջոցաւ — հէքեաթը այդ մասին ոչինչ կ'ըսէ — Գանկէն փրցուց կտոր մը ձոյլ ոսկի, կտոր մը ընկոյզի մը մեծութեամբ եւ հպարտօրէն նետեց զայն իր մօրկանը ծունկերուն վրայ ...

Ապա, բոլորովին չլացած այն հարըս– տութենէն որ ունէր իր գլխուն մէջ , ըս– ծանքներէն խելահեղ, զիտակցած իր ու– ժէն, լքեց հօրենական տունը եւ մեկնե– ցաւ աշխարհի չորս ծագերը, մխիթա– համար իր զանձը :

×

Այն կեանքը զոր կը վարէր՝ արքայ– րէն սփռելով իր ոսկին առանց հաչուե– լու, այնպէս ենթադրել կուտար թէ իր ուղեղը աչսպատ էր : Այսուհանդերձ, կը տպաւէր ան, եւ հետզհետէ կարելի էր տեսնել որ աչքերը կը մարէին, այտերը կը փոսանային :

Վերջապէս օր մը, խելացնոր չուայ– տանքի զիչերուան յաջորդող առաւօտ մը, զժբախտը՝ միայնակ մնացած էր խնջոյքի մնացորդներուն եւ հետզհետէ ժժդունող չահերուն միջեւ, սարսափով տեսաւ այն ահաւոր ճեղքուածքը որ յա– ռաջացած էր իր ոսկեձոյլին մէջ : Ծա– մանակ էր կանդ առնելու :

Այնուհետեւ, իրեն համար սկսաւ նոր կեանք մը :

Ոսկեայ ուղեղով մարդը դնաց ապրիլ մենակեայ կեանք մը, վստահելով միայն ու միայն իր ձեռքերու աչխատանքին, ապահի մը նման կասկածա– րդունքին, սկսաւ ամէն մարդ փոր– միտ զարձաւ, խոյս տուաւ բոլոր փոր– ձութիւններէն եւ չանաց ինքզինքը ո– նալ իր չարաբաստիկ հարստութիւնը – րուն չուղեց այլեւս զգչիլ :

Ա.Լ.ՅՈՒՆՈՒ ՏՕՏԷ

(Մնացեալը յաջորդով)

Ե. ՊԱՐՈՆՅԱՆ

ՄԻՄՈՍԱՅԻ

(ՀԱՅ ՅԵՂՈՓԱՍՈՒԱԾ ԿԵՆՑԱՂԸ)

ՎԱՅՐ

ՍՊԸՏԸ ՀԱՏՈՒԾԱԾ

ՄԱՍ ԱՌԱՋԻՆ

ՎԱԺԱՐԴ ՊԱՆՈՒՏ

— Ինչ կայ չկայ վեց տարի առաջ, ես ու Մելիքսեթ աղան մեր գյուղի մոտ ձկնորսություն էինք անում։ Մի օր, երբ ես ու Մելիքսեթ աղան ձկնորսությունից տուն էինք վերադառնում, հանկարծ մեր առջև մի ծեր մարդ հայտնվեց, որ ասաց, թե ինքը Մոսկվայից է եկել, ու ուզում է մեզ հետ խոսել։ Մենք նրան տարանք մեր տունը, հյուրասիրեցինք, հետո նա ասաց, թե ինքը Մոսկվայի համալսարանի պրոֆեսոր է, անունը Միմոսա Ալեքսանդրի Ռոմանով, ազգությամբ հայ է, ու ուզում է մեզ հետ խոսել։ Մենք զարմացանք, թե ինչ կարիք ունի մեզ հետ խոսելու։ Նա ասաց, թե ինքը գիտի, որ մենք ապրում ենք շատ աղքատ կյանքով, ու ուզում է մեզ օգնել։ Ասաց, թե ինքը գիտի, որ մենք ունենք մի հին նավակ, որ շատ վատ է, ու ինքը մեզ համար նոր նավակ կգնի։ Մենք ուրախացանք, որ նավակ կունենանք, ու շնորհակալություն հայտնեցինք նրան։ Նա ասաց, որ ինքը մեզ հետ կգա ձկնորսության, որ մենք սովորենք նրան։ Մենք ասացինք, որ մեզ հետ գա, ինչ կուզի թող անի։ Նա ասաց, որ ինքը մեզ հետ կգա ձկնորսության, որ մենք սովորենք նրան։ Մենք ասացինք, որ մեզ հետ գա, ինչ կուզի թող անի։

Ես ուրախ էի, որ նավակ կունենանք, ու մտածում էի, թե ինչպես կանցնի մեր կյանքը, երբ նավակ ունենանք։ Մտածում էի, թե ինչպես կանցնի մեր կյանքը, երբ նավակ ունենանք։ Մտածում էի, թե ինչպես կանցնի մեր կյանքը, երբ նավակ ունենանք։

Մելիքսեթ աղան

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Այրի Տիկին Էլլէն Բիւզանդ Քիւթիւկեան եւ որդին՝ Բենօն (ԼոսԱնճելըս, Քալիֆորնիա) իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ Բժիշկ Յ. Քիւթիւկեանի մահուան Գ. տարելիցին առթիւ կը նուիրեն Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան հինգ տոլար, Ֆ. Կ. Խաչի կայանին հինգ տոլար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Նիւեորքաբնակ իր պատուոյ անդամներէն եւ Դպրոցասէրի նախկին խնամակալուհի, ՄԱՆՆԻԿ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ այս Կիրակի, Փարիզի մայր եկեղեցիին մէջ:

×

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Սէֆէրեան, Տիկին Փօլ Սարգիսեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ալեքսանտր Պասմաճեան, Մարի - Քրիսթին Ծառուկեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց զաւակներուն, թոռներուն, եղբայրներուն՝

ԺԱՆ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆի

հոգիներու յիշատակին, ինչպէս նաեւ իրենց փեսին, ամուսնոյն, հօր, քեռայրին

ՓՕԼ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի

յիշատակին :

Այս Կիրակի առաւօտ յետ պատարագի (ժամը 11·30) Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

×

Այս Կիրակի (12 Նոյեմբեր), հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցին, ողբացեալ

ՕՆՆԻԿ ԵՒ ԿԱՐԱՊԵՏ ԻՍԿԷՆՏէՐԵԱՆ

եղբայրներուն մահուան տարելիցին առթիւ, ինչպէս նաեւ ողբացեալ

ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆի

մահուան Գ. տարելիցին առթիւ:

×

Տէսինի Կրօնական Ընկերակցութեան վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ եկեղեցւոյս բարերարներու շարքէն հանգուցեալ Տիկին Ազնիւ Քէօլէեանի (ծնեալ Վարժապետեան) եւ ամուսնոյն Սարգիս Քէօլէեանի հոգւոց համար հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ պիտի մատուցուի, այս Կիրակի առաւօտուն ժամը 10ին, կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները: Կը յիշատակուին նաեւ Վարժապետեան, Գարակէօզեան, Տօղրամաճեան եւ Բաբէլեան հին եւ նոր ննջեցեալները :

ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՎԻԷՆ.— Այրի Տիկին Արտեմիս Ազպըյըգեան, զաւակները եւ ընտանեկան պարագաները կը ծանուցանեն որ այս Կիրակի, առաւօտեան ժամը 9ին, Սէն Մարթէնի եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան Ս. պատարագ կը մատուցուի՝

ՕՆՆԻԿ ԱԶՊԸՅԸԶԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի Եկեղեցաշէն Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած հետեւեալ գումարները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան .—

Վիէնէն Տիկին Օննիկ Ազպըյըզեանէ իր ամուսնոյն հոգւոյն ի յիշատակ 100 Ն. Ֆ., Հանգուցեալ Օննիկ Ազպըյըզեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի.— Տէր եւ Տիկին Մկր. Շէխիկեանէ քսան Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Արսէն Տէր Զաքարեան եւ զաւակներէն տասը, Պ. Երամեան յիսուն, Տիժոնէն Օր. Այնթապլեան տասը Ն. Ֆ.:

×

Տէր եւ Տիկին Ս. Խաչերեան կը նուիրեն երեսուն Ն. Ֆ., ի նպաստ ՀայԿարմիր Խաչի բարենպատակ ձեռնարկներուն, իրենց պարագաներուն հոգեհանգստեան առթիւ :

Տէր եւ Տիկին Մեծպահքեան կը նուիրեն տասը Ն. Ֆ. ի նպաստ Հայ Կարմիր Խաչի օգափոխութեան կայանին, ողբ. Իսկուհի Վէլէտեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, պիտի մատուցուի քառաձայն Ս. պատարագ եւ պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն ՏԻԿԻՆ ԵԴՈՒԱՐԴ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆի ծնեալ՝

R. ESNAULT

Officier de l'Instruction Publique

մահուան քառասունքին առթիւ :

Հայրապետական պատուիրակ Գեր. Տէր Սերովբէ Եպիսկ. Մանուկեանի նախագահութեան տակ :

Կը հրաւիրուի իր յիշատակը յարգող հասարակութիւնը :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զաւարեան ենթակոմիտէի :

Ս. ՍԱՀԱԿ - ՄԵՍՐՈՊ Ազգ. սրահին մէջ, այս Շաբաթ ժամը 21ին :

Նախագահ՝ Ընկ. Յ. ԱՂԱՅԵԱՆ :

Կը խօսին՝ Ընկերներ Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ եւ ՅԱԿՈԲ ԱՐԹԻՆԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին :

Բացում, խմբերգ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ: Նուագ.— Ջեռնադաշնակ փոքրիկն Ճօշկունեան: Մեներգ.— Ընկ. Մ. Տէրոյեան ընկերակցութեամբ դաշնակ՝ Օր. Ակինեանի :

Արտասանութիւն՝ Ընկ. Գ. Քէնտիրեան, մեներգ՝ Պ. Զարեհ Գասեան, Հայկական պարեր եւ խմբապարեր Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի երկսեռ խումբին կողմէ :

Խօսնակ՝ Ընկ. Կ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Նիսի Հ. Յ. Դ. Գէորգ Չաւուշ խումբին:

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ Նիսի Նոր Սերունդի «Հայաստան» խումբին :

Այս Կիրակի, ժամը 15ին, Օթէլ Սքրիպի չքեղ սրահին մէջ 20 Ավընիւ Ժօրժ Քլէմանսօ :

Կը նախագահէ Ընկ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, կը բանախօսէ Ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՅԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Մարսէյլէն հրաւիրուած Նոր Սերնդականներով :

Մուտքը ազատ է :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի կողմէ Կիրակի (12 Նոյեմբեր) կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 10:

17 Րիւ Պլէօ, Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան չքեղ սրահին մէջ:

Ճոխ պիւֆէ : Մատչելի գին:

Մուտք 2 Ն. Ֆ.

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

Ձինադադարի տօնի առթիւ Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի երկու Ընդհ. պատերազմներու նահատակուողներուն, նաեւ Եւրոպայի նախկին Առաջնորդ Երջանկայիշատակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԱՐՔ. ՍԻՒՐՄԷԵԱՆի եւ տեղւոյս հոգեւոր հովիւ Տէր Հմայեակ վրդ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆի հոգւոյն համար:

Պիտի պատարագէ Տէսինէն Տ. Վարագ քհնյ. Աւագեանը եւ պիտի կարդայ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգէն Ա.ի կոնդակը, Ս. Մեսրոպի նուիրուած, ժամը 2-4, պիտի այցելէ Շարվիյէօյի գերեզմանները :

FOURRURES

Roger YOPIAN

PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION

84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԱԶԴ ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յառաջի վարչութիւնը ջերմապէս կը խնդրէ իր յաճախորդներէն որ հեռաձայնով ազդ չտան :

Թիւրիմացութեանց եւ ժամավաճառութեանց առաջքն առնելու համար, վարչութիւնը միայն ԳՐԱՒՈՐ ազդեր կ'ընդունի :

ԺՈՂՈՎ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային դպրոցի Կրթ. Մարմինը խորհրդակցական ժողովի մը կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողքները, 10 Նոյեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Ժողովին կրնան ներկայ ըլլալ նաեւ բոլոր փափաքողները:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Փարիզի Թոքատի Հայրենակցական Միութեան կողմէ :

Նախագահութեամբ՝ Մարսիլիոյ Թոքատի Հայր. Միութ. ներկայացուցիչ՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆի

12 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին, Իսի լէ Մուլինոյի Խրիմեան սրահը, 2 Րիւ տը Տէֆանս:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

Երգ, նուագ, պար, արտասանութիւն, սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Սրապեան, Տիկին Գալայճեան, Օր. Սրապեան, Օր. Թարօն, Պ. Պ. Լ. Մոմճեան, Յովսէփեան, Գարակէօզեան, Ս. Յակոբեան եւ ուրիշներ:

Մուտքը ազատ է, ոչ աճուրդ, ոչ հանգանակութիւն :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՃԱՇ · ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին :

Այս Շաբաթ, ժամը ճիշդ 19ին,

— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) —

Նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ

ՎԱՀԷ ՔԱՉԱՅԻ

VAHÉ KATCHA

(Ֆրանսագիր ծանօթ գրագէտ)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ երիտասարդ արուեստագէտներու :

Ճաշագին 10 Ն. Ֆ. :

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրուի յարգել նշանակուած ժամը :

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 21ին : Ներկայ կ'ըլլան Կեդր. եւ Շրջ. կոմիտէներու ներկայացուցիչները: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՇԱՐԲ

GALERIE VENDOME

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3էՆ 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

Surprise Party

Orchestre NOR SEROUND

DISQUES CHOISIS

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ :
Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue, Paris 9e

Ambiance **Bar** **Buffet**

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT

7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS

CRÉDIT SANS FORMALITÉS

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ - (ՌԱՀԱԹ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSÉE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA · CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2me)

ՅԱՌԱՋ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

SAMEDI 11 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9252 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5053

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ ՎԵՐՋ

Կարեւոր նորութիւններ չկան Զարոբեանի Մոսկուայի ճառին մէջ: Անիկա գրեթէ կրկնութիւնն է Հայաստանի կոմկուսի ԻԲ. համագումարի Ջեկուցման մէջ ըսածներուն:

Խրուշչեւ համայնավար կուսակցութեան նոր ծրագրով երկրային դրախտ կը խոստանայ Խորհրդային Միութեան ժողովուրդներուն, յառաջիկայ քսան տարիներու ընթացքին:

Զարոբեան իւրացնելով «Թանկագին»ին ակնարկները, կ'ըսէ թէ այդ ծրագիրը «ինչպէս ամբողջ երկրի, այնպէս էլ մեր ռեսպուբլիկայի առջեւ բաց է անում կոմունիստական շինարարութեան հոյակապ հեռանկարներ»: Այսինքն քսան տարիէն «արդիւնաբերական արտադրանքի ծաւալը կը մեծնայ մօտաւորապէս 13 անգամ: Առանձնապէս արագօրէն կը զարգանան քիմիական արդիւնաբերութիւնը եւ մեքենաշինութիւնը, կը կառուցուին աւելի քան 34 միլիոն քառակուսի մեթր բնակարաններ, մեծ թուով դպրոցներ, հիւանդանոցներ եւ մանկական հիմնարկներ: Գիւղատնտեսութեան արտադրանքի ծաւալը կ'աճի աւելի քան 3.5 անգամ, ազգային եկամուտը՝ 12 անգամ»:

Երանի՜ հաւատացողներուն:

Իր ճառի շարունակութեանն կը ստացուի այն տպաւորութիւնը, որ 44 տարիէ ի վեր կարելի չէ եղած տակաւին իրականացնել կոմունիզմը խորհրդային դրախտին մէջ եւ բոլոր յոյսերը տրուած են յառաջիկայ քսան տարիներուն վրայ՝ «ամենապահ կերպով ապահովելու համար կոմունիզմի նիւթատեխնիկական բազայի ստեղծումը ՍՍՌՄում... եւ աշխարհում առաջինը անվիճելիօրէն հասնելու կոմունիզմի շողշողուն գագաթներին» : (Սով. Հայաստան, 24 Հոկտ.) :

Կոմկուսի քարտուղարը յետոյ կը յարձակի «հակապարտիական խմբի մասնակիցներից» Մալենկովի, այդ «անանկացած պոլիտիկան»ի վրայ, որ «կազմակերպել էր կատրերի ջարդ ոչ միայն Լենինգրադի եւ Բելոռուսիայի պարտիական կազմակերպութիւններում, այլեւ Հայաստանի Կոմպարտիայի ղեկավար կադրերի կոտորում»: Եզրակացութիւն. «Մալենկովը արժանի չէ մնալու մեր մեծ պարտիայի շարքերում»:

Հետեւելով Խրուշչեւի նոր ծրագրի ըսկզբունքներուն, Հայաստանի կուսակցական ղեկավար գործերուն մէջ առաջ քաշուած են առաջաւոր բանուորներ, կոլտնտեսականներ, մասնագէտներ, գիտաշխատողներ, «գործնական աշխատանքում իրենց դրսեւորած պարտիական եւ տնտեսական երիտասարդ կադրեր»:

Առաջնորդուած ինքնաքննադատութեան բոլշեւիկեան ծանօթ աւանդութենէն, Զարոբեան դառնօրէն կը խոստովանի, որ «դեռ մեծ թուով արդիւնաբերական ձեռնարկներ չեն կատարում պլանները ըստ քանակական եւ տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների: Թերութիւններ կան նաեւ գիւղատնտեսութեան մէջ: Չի կատարւում արդիւնաբերական եւ բնակարանային — քաղաքակցական շինարարութեան պլանը»:

Պատճա՞ռը: Կուսակցական կազմակերպութիւնները քաղաքական — դաստիարակչական աշխատանքներու մէջ շատ թոյլ են եղեր: Զարոբեան կը խոստանայ արմատապէս բարելաւել «մասսաների հետ կատարուող կազմակերպական եւ քաղաքական — դաստիարակչական աշխատանքը» եւ ապահովել «Լենինեան սկզբունքների խստիւ պահպանումը»: Կեդրոնի կառավարութիւնը որոշած ըլլալով «անդրկովկասի ռեսպուբլիկաների գործունէութեան տնտեսական կոորդինացումը» (համադրում), Զարոբեան քանի մը դիտողութիւններ կ'ընէ «կենտրոնական պետական օրգանների հասցէին» եւ կը յայտնէ ցանկութիւններ:

Օրինակ, կ'ըսէ որ եթէ «Լենինականի էլեկտրատեխնիկական գործարանում հոսանքի տրանսֆորմատորների արտադրութիւնը» ընդլայնուի, կարելի է ատոնցմով ապահովել Անդրկովկասի բոլոր հանրապետութեանց պահանջները: Նոյնը՝ մետաղահատ գործիքներու, մեկուսացման նիւթերու, «ռետինատեխնիկական, պլաստմասսայի եւ ուրիշ իրերի արտադրութեան տեղաբաշխման ուղղութեամբ»:

«Ցաւօք սրտի, այս կարեւոր պետական խնդրին անբաւարար ուշադրութիւն են նուիրում», կը հառաչէ Զարոբեան:

Եթէ տնտեսական գետնի վրայ այս գործակցութիւնը տեղի ունենայ, ատիկա ոչ միայն հսկայական շիւթական արդիւնք կուտայ, այլ եւ կը նպաստէ ժողովուրդներու եղբայրական բարեկամութեան յետագայ ամրապնդման եւ «սոցիալիստական ազգերի մերձեցմանը», կ'եզրակացնէ մեր առաջին քարտուղարը:

Ուրեմն խորհրդային ժողովուրդները քսան տարի եւս պիտի սպասեն՝ արժանանալու համար երկրային դրախտին եւ հասնելու «կոմունիզմի շողշողուն գագաթներին»:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ ՓԱՐԻԶ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

ՄԻՇՏ ԼԱՒԱՏԵՍ Է ՖՐԱՆՔԵՒԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

Նախագահը Թուլոնէն, ուր ծովային սպայ իր տղան ողջունեց զինքը, մեկնեցաւ դէպի Դրինեօլ եւ Տրակինեան: Դրինեօլի մէջ տը Կոլ խօսք կ'առնէ հոծ բազմութեան մը առջեւ, կը կրկնէ ինչ որ ըսած էր Թուլոնի մէջ եւ կ'եզրակացնէ. — «Գալով այն Ֆրանսացիներուն որոնք ծովուն միւս կողմը, Ֆրանսայէն դուրս գործեր կը տեսնեն, թախանձագին կը խնդրեմ որ վերադառնան Ազգ. Միասնականութեան: Այդպէս կը պահանջէ իրենց իսկ փրկութիւնը եւ Հայրենիքը»:

Ճամբան յաճախ թափօրը կը կենայ եւ նախագահը կը խօսակցի, վերջապէս կը հասնի Տրակինեան ուր զինքը կ'ընդունի ընկերվարական ծերակուտական—քաղաքապետը՝ Սոլտանի:

Տը Կոլ այս անգամ կրկին չէշտը կը դնէ Ալժերիոյ Եւրոպացիներուն մտայնութեան վրայ: Պէտք է որ ի վերջոյ հասկնան որ իրենց պարտականութիւնը եւ իրենց շահն է միանալ Ֆրանսայի, իրագործելու համար համագործակցութեան ֆրանքեւալժերական մեծ գործը: Անշուշտ պէտք է որ կռիւները դադրին, պէտք չէ որ շարունակէ մորթել «եթէ յանգինք Ֆրանսայի եւ Ալժերիոյ այս համաձայնութեան կարծեմ ազգային եւ միջազգային մեծ գործ մը տեսած կ'ըլլանք: Եթէ դժբախտութիւնը պատահէր որ հարկ եղածին չափ իմաստութիւն եւ տրամաբանութիւն չգտնէինք այն տարրուն մէջ, որոնք գոնէ զգացական գետնի վրայ կը ղեկավարեն ալժերական զանգուածը, եթէ այդ դժբախտութիւնը պատահէր, հարկ եղածին չափ զօրաւոր եւ վճռական կ'ըլլայինք հետեւանքները ընդունելու համար: Կը համախմբենք որոշ շրջաններու մէջ անոնք որոնք կ'ուզեն մեզի հետ մնալ եւ կը նայինք թէ ի՞նչ կ'ըլլայ: Բայց չեմ կարծեր որ հոդ յանգինք: Ի վերջոյ վստահութիւն ունիմ որ ալժերական հարցը ֆրանքեւալժերական լուծում մը պիտի գտնէ»:

Ճաշէն ետք տը Կոլ կը շարունակէ իր ճամբան, կ'անցնի Ֆրեժիւսէն սեւ երկինքի մը տակ, անձրեւ կը տեղայ բայց մարդիկ եկած են եւ տը Կոլ գոհ է եւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ «անոնց որոնք եկած են ֆրանսական միասնականութեան վկայութիւնը տալու օդին պայմանները ըլլալով ինչ որ են»: Տեղատարափ անձրեւը կը շարունակուի եւ նախագահը կ'որոշէ «կարճ կապել» խնայելու համար իր ունկնդիրներուն եւ Մարսէյլեզ երգելով կը վերջանայ հանդիսութիւնը:

Նախագահը նոյն իրիկունը (հինգշաբթի) հասաւ Մարսէյլ ուր զինք ընդունեցաւ ծերակուտական — քաղաքապետ, ընկերվարական պարագլուխ Կասթոն Տէֆէր: Ուրբաթ առտու նախագահը «Հին նաւահանգիստը» կ'այցելէ ուր տոքերնեըը գործադուլ կ'ընեն:

Ճամբորդութեան ընթացքին մէկը ըսած է իրեն թէ ինչ կը մտածէ Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութեան մասին (Օ. Ա. էՍ), տը Կոլ պատասխանած է.— (Օ. Ա. է՞Սը, չեմ ճանչնար»:

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

Զինուորական վարկերու հարցը յաջորդեց ալժերական պիւտճէի հարցին: 1962ի համար առոնց գումարն է՝ 17.272 միլիոն նոր ֆրանք, ինչ որ 2.7 առ հարիւրի յաւելում մը կը նշանակէ նախորդ տարուան վրայ:

Մթնոլորտը տաք է եւ ձայները յաճախ կը բարձրանան, միջադէպ մը կը պատահի գիշերը երբ անկախ երեսփոխան Վալանթէն բարեփոխում մը կ'առաջարկէ: Կ'ուզէ որ զինուորական ծառայութեան շրջանը 18 ամիսի իջնէ եւ փոխարէն ութ դաս Ալժերիա բնակողներէն զօրակոչի ենթարկուին: Նկատի ունենալով որ նման ծրագիր մը ունէր Սալան, այս բարեփոխումին անունը կը դրուի «Սալանի բարեփոխում»: Նկատի առնելով նաեւ որ այս բարեփոխումը արդէն մերժուած էր Ազգ. Պաշտպանութեան յանձնախումբին մէջ, վէճերը կը մեծնան եւ ի վերջոյ քուէարկութեան դրուելով բարեփոխումը կը մերժուի:

ԹՈՒՐՔԸ ԿԸ ԶԲՕՍՆՈՒ

ԽՄԲ. — Պոլսոյ թուրք երիտասարդութեան քաջագործութիւնները պատմեցինք երէկ, «Հանրապետութեան Օր» կը տօնէին ... *ալա Թուրքա*, որ թարգմանի՝ Սեպտեմբեր վեցի գիշեր: Այս անգամ Անգարայի ուսանողութիւնն է որ ցոյց կուտայ իր դիմագիծը՝ կարծես հարցումով մը. «Ո՞վ է երկրին տէրը»: Ապահովաբար այն որ յաղթական կ'ելլէ այս զբօսախաղերէն ... *ալա Թուրքա*:

Անգարայէն կը հաղորդեն թէ «ցաւալի դէպքեր» պատահած են քաղաքին մէջ: Մօտ հազար երիտասարդներ իրաւաբանական համալսարանին ապակիները կոտրեցին եւ ընդունուած ուսանողներուն ցանկը պարունակող ապակեդարանը խորտակեցին ու թուղթերն ալ հանդիսաւոր կերպով այրեցին: Յետոյ թափօր կազմելով Ցաղթանակի հրապարակ գացին, այնտեղ Անկախութեան քայլերգը երգելէ յետոյ Ցուցադրման ուղղուեցան:

Ուսանողները Ցաղթանակի հրապարակ գացին ի ձեռին ունենալով Աթաթիւրքի նկարները եւ ցուցատախտակներ: Անոնց վրայ կ'երեւէին երեք խաչաթուղթեր, դաշոյն մը, օղիի շիշ մը ու քովն ալ «Եթէ չուսանինք ...» բառը:

Ուսանողները յետոյ Ազգ. Ժողովին առջեւ երթալով սկսան միաբերան «Կամ վարժարան կամ մահ» աղաղակել: Ժողովին մուտքի դրան առջեւ հրմշտուքէ մը ետք վեց հոգինոց պատուիրակութիւն մը Պոլսոյ Հալքեան երեսփոխան Սուպհի Պայքամի միջամտութեամբ Ժողովի նախագահ Ֆուատ Սիրմէնի առջեւ ելան: Երբ պատուիրակները Սիրմէնի հետ կը տեսակցէին, դուրսը ցոյցերը կը շարունակուէին: Ազգային Ժողովի նախագահը ուսանողներուն խօսք տուաւ որ չահադրգռուողներուն պիտի պարզէ իրենց կացութիւնը:

Ճիշդ այդ պահուն Քասըմ Կիւլէք ժամանեց: Ասոր վրայ ուսանողները Հալքի նախկին ընդհ. քարտուղարը ուսերու վրայ առնելով պատի մը վրայ հանեցին: Կիւլէք ալ յուզումնալի ուղերձ մը արտասանելով խոստացաւ անոնց բաղձանքին գոհացում տալ:

Կէսօրէն ետք ուսանողները կրթական գործավարութեան առջեւ երթալով Ահմէտ Թահթաքըլըճի ինքնաշարժը տապալել ուզեցին: Ուսանողները հաւաքաբար գործավարութեան առջեւ հասան եւ Ահմէտ Թահթաքըլըճի հետ տեսակցիլ ուզեցին: Երբ պատուիրակութիւն մը գործավարին հետ տեսակցելէ ետք՝ «Արդիւնքը կրկին զերօ է, մեր գործը չեն կարգադրեր» ըսաւ, գործավարին դէմ ծայրայեղ ցոյց մը սկսաւ: Շատ չանցած երիտասարդները «Անկցին ստախօսները» աղաղակեցին եւ սկսան քարկոծել գործավարին ինքնաշարժը, կցահարել եւ թքնել:

Ուսանողները Ժողովին առջեւ ի տես Ասալէթի կուսակցապետ Բակըր Կիւմիւշփալայի սկսան ցոյց ընել աղաղակելով. «Մեզի խօսք տուր, փաշա, որ պիտի լուծես մեր դատերը»: Կիւմիւշփալա խոստանալէ ետք ուսանողները ծափահարեցին զայն: Այդ պահուն Մելահաթ Կէտիք ալ ինքնաշարժով Ժողով ժամանեց: Կէտիք ի տես ուսանողներուն յուզուեցաւ: Բայց երիտասարդները «Կէտիքէ օժանդակութիւն չենք ուզեր» աղաղակեցին: Երիտասարդները Ինէօնիւի ալ ցոյց ըրին:

Երբ լիւէյսաբանները Ժողովին առջեւ ցոյց կ'ընէին, մարզիկներն ալ Աթաթիւրքի նկարները եւ դրօշներ ի ձեռին Ժողովին առջեւ գալով ցոյց ընել սկսան: Այդ պահուն ուսանողները կը պոռային. «Մեր քուէները առէք, դրամները եւ ամսականները քաշեցէք, բաղկաթոռները հանդի՞ստ եկան»:

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԵՒՍ

Քաղաքիս մէջ համալսարան մտնել ուզող ուսանողները երէկ վերատեսչութեան պաշտօնատան առջեւ տեւական ցոյց ընելով «Ապակիները կոտրելու» սպառնալիք ըրած ըլլալուն վերատեսուչ Փրոֆ. Օնար ապահովութեան տնօրէնութենէն օգնութիւն ուզեց: Ապահովութեան Ա. ճիւղի տնօրէնը ոստիկաններու հետ համալսարան մտնելով ցուցարար ուսանողները ի կարգ հրաւիրեց:

Կրթական գործավար Թահթաքըլըճ Պոլսոյ համալսարանի վերատեսուչ Օնարը եւ Թէքնիք համալսարանի վերատեսուչ Նարթէրը հեռաձայնով Անգարա հըրաւիրեց:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ գործադուլի հետեւանքով, Երեքշաբթի օր մեթրօ պիտի չըլլայ եւ երկաթուղին ալ կանոնաւոր պիտի չըանի ելեկտրական գիծերու վրայ:

ՔԵՆԸՍԻ – Նեհրու խօսակցութիւնները վերջացան: Քաղաքական երկու պարագլուխները տարակարծիք մնացին շատ մը հարցերու շուրջ:

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐԻ տօնին առթիւ ՅԱՌԱՋ լոյս չի տեսներ: Մեր յաջորդ թիւը՝ Երեքշաբթի, Նոյեմբեր 14:

ՊԵՏՈՒՆ ՄԱՏՈՒՑԻՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎԵԼ ՀԱՄԱՐ

Ք.

Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության հրամանագրով Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Սովետի պատգամավոր, Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամ, Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահ Ամո Հարությունի Հովհաննիսյանը ազատվել է իր պաշտոնից՝ կապված նրա նշանակման հետ Հայկական ԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի պաշտոնում:

Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահ՝ Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 19 դեկտեմբերի, 1947 թ.

— Ծիծաղելի՛ է, որ 19րդ դարում էլ կային մարդիկ, որոնք հավատում էին, թե Երկրագունդը հարթ է, ինչպես սեղանի երեսը, և թե նրա ծայրերից մեկից կարելի է ընկնել դեպի անդունդը, որտեղ ոչ ոք չի ապրում, չկա ոչ լույս, ոչ ջերմություն, ոչ կյանք, ոչինչ, միայն հավերժական խավար և սարսափելի ցուրտ։ Ինչպե՞ս կարելի էր հավատալ նման անհեթեթության։ Ինչպե՞ս կարելի էր չհասկանալ, որ Երկրագունդը գնդաձև է, ինչպես նարինջը, և որ նրա ոչ մի կետից չի կարելի ընկնել դեպի անդունդ, որովհետև ամենուրեք ձգողական ուժ կա, որը մարդկանց, կենդանիների, ծառերի, տների և ամեն ինչի ձգում է դեպի Երկրագնդի կենտրոնը։

Ես ուզում եմ պատմել ձեզ մի շատ հետաքրքրական դեպքի մասին, որը պատահել է ինձ հետ։ Ես այդ ժամանակ ապրում էի Ռուսաստանի Սարատով քաղաքում։ Ես այդ ժամանակ ընդամենը 12 տարեկան էի և սովորում էի 5րդ դասարանում։ Ես շատ էի սիրում ֆիզիկա և աստղագիտություն։ Ես ամեն օր կարդում էի այդ գիտությունների մասին գրքեր, և ինձ համար ոչ մի հաճույք չկար աշխարհում, որ կարող էր համեմատվել այդ գրքերը կարդալու հաճույքի հետ։ Ես ամեն ինչ գիտեի Երկրագնդի, Արեգակի, Լուսնի, Երկրագնդին ամենամոտ գտնվող մոլորակների, ինչպես նաև Ուրանի, Նեպտունի և Սատուրնի մասին։ Ես գիտեի, որ Երկրագունդը պտտվում է Արեգակի շուրջը, և որ Արեգակը մեզանից շատ-շատ հեռու է գտնվում։ Ես գիտեի, որ Լուսինը Երկրագնդի արբանյակն է, և որ Երկրագունդը Լուսնից շատ-շատ մեծ է։ Ես գիտեի, որ Լուսինը Երկրագնդի շուրջը պտտվելիս երբեմն մտնում է Արեգակի և Երկրագնդի միջև, և այդ ժամանակ Արեգակի լույսը չի հասնում Երկրագնդին, և այդ պատճառով էլ տեղի է ունենում արեգակնային խավարում։ Ես գիտեի, որ Լուսնի վրա կան լեռներ, հրաբուխներ, և որ Լուսնի վրա ոչ մի կյանք չկա։ Ես գիտեի, որ Արեգակը մեզանից շատ-շատ հեռու է գտնվում, և որ նրա լույսը հասնում է Երկրագունդ ութ րոպեում։ Ես գիտեի, որ Արեգակը մեզանից շատ-շատ մեծ է, և որ նրա ներսում շատ-շատ մեծ ջերմություն կ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԴԻՒՄԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՓԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

ՊՈՒՐԱՍՆԵՐՈՎ ԵՒ ՔԱՐՏԵԶՆԵՐՈՎ

ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՆԻԷԼ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Ա.

Ի ՍԿԶԲԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գաղթականաց հայկական բաժնի դը – րասենեակը անգամ մը եւս կը յիշեցնէ իր « հպատակներուն » թէ ինքնութեան թուղթին կողքին ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ է ազ – գութիւնը հաստատող վկայական ը՝

Certificat de Nationalité

Այս թուղթը պէտք է նորոգուի ամէն – ջապէս որ ի զօրու ըլլալէ կը դադրի: Նորոգութեան համար ձեւակերպութիւն– ները այն են ինչ որ էին առաջին անգամ զայն ստանալու համար , այսինքն.— Ազգութեան թուղթը, մէկ պատկեր, ան– ձագրի (Քարթ տ'Իտանթիթէ) *վաւե –* րացուած քոփին *եւ* 1070 *Փր. (ձրի տըն – տեսապէս տկարներուն համար)*:

Այս վկայականը կը նորոգուի այն թը– ւականէն երբ դադրած է ի զօրու ըլլալէ, օրինակ.— եթէ թուղթը վերջացած է .— 1959 *Հոկտ.* 15, *կը նորոգուի* 1959 ՀՈԿՏ. 15էն, *եւ ոչ ներկայացուած օրէն* :

Անգամ մը եւս կը չեշտենք թէ այս թուղթը ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ է որեւէ պարա – գայի :

Գաղթականաց դրասենեակը բաց է ա– մէն առտու (բացի Շաբաթէն) ժամը 9էն 12·30:

23, Rue La Pérouse (Métro Kleber)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Վահրամ Վարդանոֆ եւ ընտանեկան պարագաները շնորհակալու – թիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով ցա – ւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուս – նոյն եւ ազգականին՝

ՎԱՀՐԱՄ ՎԱՐԴԱՆՈՖԻ

կսկծալի մահուան առթիւ:

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ԾԱՐԹ

GALERIE VENDOME

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3էն 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

Մեր յարգելի յաճախորդներուն կը հաղորդենք թէ, 35 տարի է Լիոն հաստատուած

ԱՐԱՔՍ ՏՊԱՐԱՆԸ

(Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ)

Փոխադրուած է.—

60, Rue d'Anvers, LYON 7e

Tél: 72-89-03

եւ ընկերութեան վերածուած ըլլա– լով այսուհետեւ կը կոչուի՝

Imprimerie d'Anvers

S. A. R. L. au Capital de 30.000 N. F.

Ինչպէս առաջ, ներկայիս ալ կը ստանձնենք տպագրական հայերէն գործեր, ինչպէս նաեւ ֆրանսերէն, ամէն տեսակ, վարչական, առեւտը– րական եւ ճարտարարուեստի վերա– բերեալ գործեր :

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Օրեր եւ Ժամեր

ՃԱՇ - ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին :

Այս Շաբաթ, ժամը ճիշդ 19ին,

—— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) ——

Նախագահութեամբ
եւ ներկայութեամբ

ՎԱՀԷ ՔԱՉԱՅԻ

VAHÉ KATCHA

(Ֆրանսագիր ծանօթ գրագէտ)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մաս – նակցութեամբ երիտասարդ արուեստա – գէտներու :

Ճաշագին 10 Ն. Ֆ. :

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրուի յարգել նշանակուած ժամը :

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյեան ժա– մը 21ին: Մշակոյթի Տան մէջ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արնու – վիլի Նոր Սերունդի խումբին, Սարսէլի մէջ:

Դեկտեմբեր 10ին, կը ներկայացուի՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Եօթներորդ պտոյտ հայ գրականու – թեան պարտէզին մէջ ,

« Միջնադարեան գանձեր »

Կիրակի, Նոյեմբեր 12, ժամը 21·15ին, Սալ Մազընօ, *Մարսէյլ*:

Տոմսերը՝ 3 *եւ* 5 Ն. Ֆ.:

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՔԵՐՈՎԲԷ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

ԱԼՊՈՄ ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ՏԱՐՕՆ ԱՇԽԱՐՀԻ

Բ. ՄԱՍԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ է ՀԱՅԱՍ– ՏԱՆԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՇԻՆԱՐԱ – ՐԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻՆ :

Տպարան ՏԱՐՕՆ, Լիոն, 1962

Դիմել հեղինակին՝

Ք. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ (Տարօն)

20, Avenue des Cottages

CALUIRE (Rhône)

FOURRURES

Roger YOPIAN

PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION

84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի կողմէ Կիրակի (12 Նոյեմբեր) կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 10:

17 Րիւ Պլէօ, *Մշակոյթի Տան Ս. Թէհ– լիրեան չքեղ սրահին մէջ:*

Ճոխ պիւֆէ : Մատչելի գին:

Մուտք 2 Ն. Ֆ.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ
ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :

500 էջ

13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըր– թական մարմնին :

Գին 12 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար :

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian,* Le Caire 100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova,* Paris. 120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian,* Paris, 1961. 25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan,* Paris. 6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian,* Paris. 10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ, 20Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ 40 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, *Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ,* 40 Ն.Ֆ.
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. *Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ* 9 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, *Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ,* 40 Ն.Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, *Յ. Յ. Չագմագճեան, Պէյրութ* 40 Ն.Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի, 1918–1958, *Պէյրութ* 22 Ն.Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ 12 Ն.Ֆ.
ՋՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. *Բ. հատոր* 5 Ն. Ֆ.
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ՁԱՅՆԵՐ, Պ. Սնապեան, Պէյրութ 4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

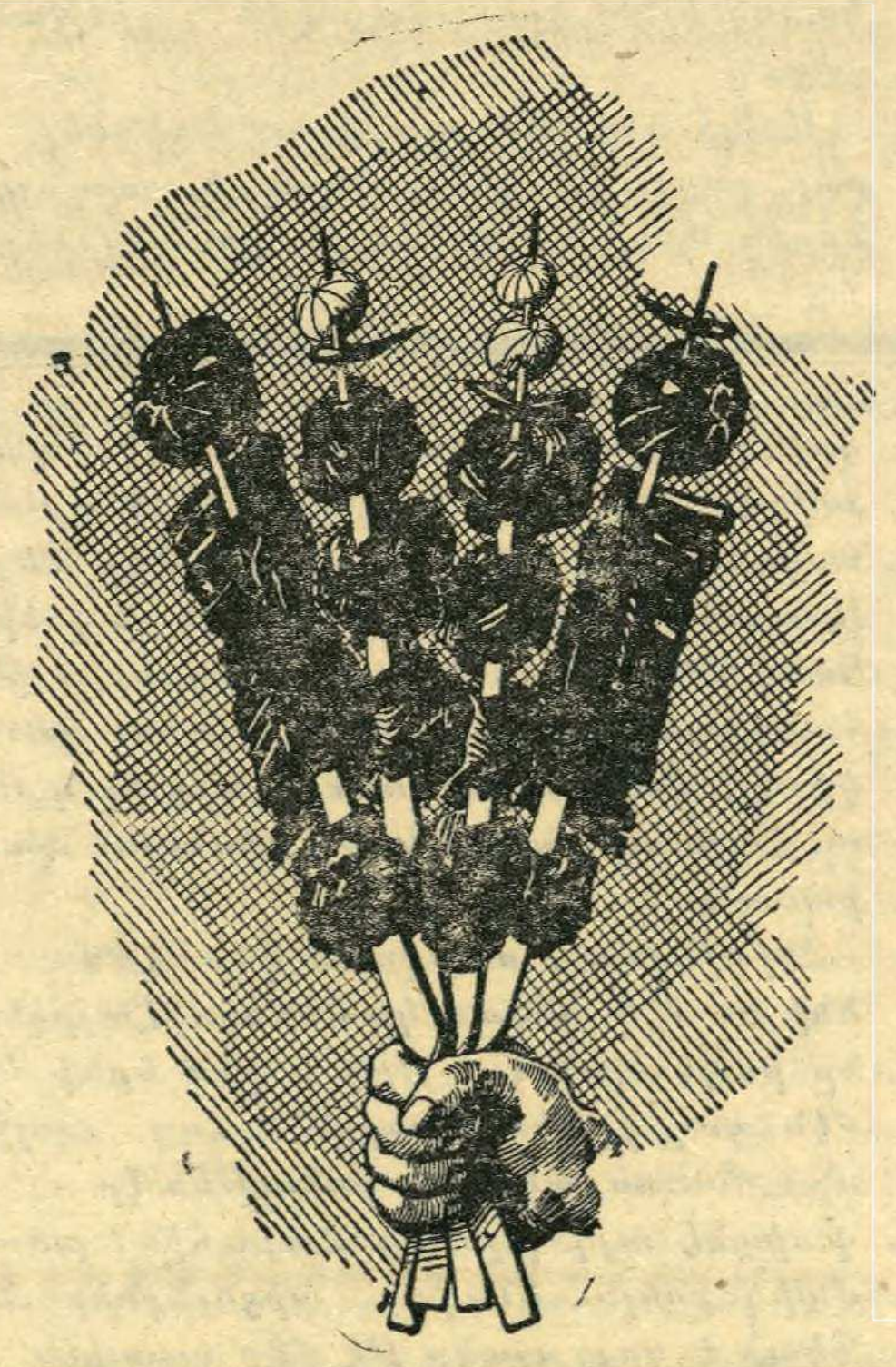

ՃԱՇԱՐԱՆ

ԵԱՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր :

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, շաշլիք, քարսքի :

ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Bar Américain

AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազա – գոյն ծախքերով կը դրկենք Խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86-60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — MARDI 14 NOVEMBRE 1961

37րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9253 — 37EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5054

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ներգաղթի խնդիրը եւս արծարծեր է Զարոբեան Մոսկուայի համագումարին մէջ :

Անդրադառնալով Հայաստանի խորհրդայնացման քառասնամեակին առթիւ Խրուշչեւի Երեւան այցելութեան, կոմկուսի քարտուղարը կը շեշտէ, որ «Թանկագին» ին «մեր ռեսպուբլիկայում գտնուելը մեծ ցնցում հանդիսացաւ բոլորիս համար : Հայ ժողովուրդը Նիկիտա Սերգէեւիչին է՛լ աւելի սիրեց նրա իմաստութեան ու պարզութեան համար, ժողովրդի կեանքին մօտ լինելու եւ լաւ ճանաչելու համար, նրա անսպառ եռանդի եւ սովետական բոլոր մարդկանց բարօրութեան ու երջանկութեան մասին անխոնջ հոգատարութեան համար» :

Ժամանակին իր նախորդները նման շողոմիչ ու փաղաքշական գովասանքներ կը շռայլէին սարկաւագօրէն «ժողովուրդներու առաջնորդ», «հանճարափայլ» Սթալինի հասցէին :

Զարոբեան յետոյ կ'ըսէ թէ «ներկայումս աւելի քան մէկ միլիոն Հայեր ապրում են զանազան կապիտալիստական երկրներում, ուր նրանք հարկադրուած են եղել տեղափոխուել, փրկուելով ֆիզիքական բնաջնջումից, գլխաւորապէս առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ» :

Խրուշչեւ Երեւանի մէջ հանդիպումներ ունեցեր է «արտասահմանեան առաջադէմ Հայերի ներկայացուցիչների հետ» : Հայաստանի բարգաւաճումը մագնիսի պէս դէպի իրեն է ձգում հայ ժողովուրդի լաւագոյն որդիներին ու դուստրերին, կը հաւաստէ կոմկուսի քարտուղարը, որ կ'աւելցնէ թէ «վերջին տարիներս զգալիօրէն աւելացել է կապիտալիստական երկրներում ապրող Հայերից ստացուող խնդրանքների հոսանքը : Այդ խնդրանքներում ջերմ ցանկութիւն է յայտնուում՝ թողնել կապիտալիստական «դրախտը» եւ գալ իրենց հայրենիքը՝ Սով. Հայաստան» :

Զարոբեան կը կրկնէ ինչ որ ըսեր էր Հայաստանի կոմկուսի համագումարին մէջ, այսինքն թէ 1962էն սկսած աստիճանաբար կազմակերպել «հայրենադարձութիւն» : Կը խոստանայ ամէն ինչ ընել, որպէսզի անոնց համար ստեղծեն «նորմալ» կեանքի ու ստեղծագործական աշխատանքի անհրաժեշտ պայմաններ» :

Ցետոյ կը յարձակի Արեւմուտքի կապիտալիստներուն վրայ, որոնք կը շպարատեն եւ ամէն կերպ կը գովաբանեն եղեր այսպէս կոչուած «ազատ աշխարհ»ը : Իսկ Ամերիկայի մէջ «ամէն տարի նշում են ստրկացուած ժողովրդների շաբաթը, սոցիալիստական երկրների ազատ մարդկանց կեղծաւորաբար անուանելով կոմունիզմի ստրուկներ» :

Զարոբեան դժգոհ է «կապիտալիստական աշխարհի պարոնների այդ ճիգերէն», զորս կ'որակէ «խղճուկ ու յիմար» եւ կը գովաբանէ «սոցիալիստական կարգի առաւելութիւնները, մարքսիզմ — լենինիզմի կենսական ուժը գործողութեան մէջ ?» :

Սակայն կարելի՞ բա՞ն է, որ բոլշեւիկեան վարիչ մը խօսի Հայաստանի մասին, առանց յիշելու «դաշնակները» : Երեւանի մէջ անցեալ Մայիսին Խրուշչեւին անգամ խօսեցաւ Դաշնակցութեան մասին, քառասնամեակի տօնակատարութեան առթիւ :

Զարոբեանի ճառը Մոսկուայի մէջ պակաս բան մը պիտի ունենար, եթէ ակնարկութիւն չընէր Հ. Յ. Դաշնակցութեան : Ուրեմն լսենք զինքը :

« Քառասուն տարի առաջ նախկին ցարական ծայրամաս Հայաստանը յետամնաց եւ աղքատ երկիր էր, որի ժողովուրդը Դաշնակների կողմից վերջնականապէս աղքատացած ու քայքայուած, հասել էր ֆիզիքական ոչնչացման եզրին » :

Փա՛ռք Լենինին ու Սթալինին, որ « փրկեցին » Հայաստանը, ձեռք ձեռքի տուած Մուսթաֆա Քեմալներու եւ Քեազիմ Քարապէքիրներու հետ :

Քառասուն տարիէ ի վեր Դաշնակցութիւնը տակաւին կը շարունակէ մնալ Երեւանի բոլշեւիկ վարիչներուն մղձաւանջը եւ կը փախցնէ անոնց քունը : Իսկ Դաշնակցութեան ցանած սերմերը ծիլեր կ'արձակեն Հայաստանի հայրենասէր ժողովուրդին հոգիին մէջ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈՂԵՐԸ

ՇՐՋԱՊՏՈՅՏԷՆ ԵՏՔ

Նախագահին ճամբորդութեան վերջին օրը, հաւանաբար յուսախաբ ըրաւ զինքը : Մարսէյլ, Ֆրանսայի ամէնէն ջերմ քաղաքը ամէնէն պաղ ընդունելութիւնը ըրաւ տը Կոլի : Ցոյցեր եղան, բողոքի ձայներ բարձրացաւ, բանուորները իրենց ցաւը ունէին մինչ ուրիշներ Ֆրանսական Ալժերիա պոռալով ընդմիջեցին տը Կոլին այս անգամուան ճառը : Տը Կոլ փորձեց աւելի բարձր խօսիլ այն քանի մը հազար հոգիներուն որոնք հաւաքուած էին մինչեւ որ ապահովութեան ուժերը ցրուեցին ցուցարարները եւ տը Կոլ կրցաւ վերջացնել իր խօսքերը, «եւ հիմա երգենք ձեր Մարսէյյէզը » :

Նախքան այս տը Կոլ կրցած էր լսել նաւահանգիստին դժգոհ բանուորները որոնք «Շարլօ՛, դրամ», «անկցի՛ տը Կոլ», «Շարլօ մեր 2500 ֆրանքը» կը պոռային : (Տոքերները կ'ուզեն որ օրական 2500ի ապահովութիւն ստանան, բայց ի պատասխան այս պահանջին, իշխանութիւնները խուլ կը մնան եւ գործի մարդ առնելը դադրեցուցած են) :

Տը Կոլ Տեֆէրի կողմէ կ'ընդունուի թաղապետարան : Քաղաքապետը կ'ուզէ որ Գաղտնի Բանակին դէմ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնուին եւ պատիժներ արձակուին «Հարկ է որ խորհրդարաննականներ չվարանին Օ. Ա. Էսի դէմ արտայայտուելէ» եւ տը Կոլ կը պատասխանէ «ցաւալի եւ անմիջական հարց մը ոգեկոչեցիք, այդ կազմակերպութիւնը զոր ըսիք : Այդ մարդիկը ամէն միջոց կը գործածեն, նոյնիսկ ոճիրը ... Այս ամբողջը շատ ցաւալի է մանաւանդ ազգային համերաշխութեան դետնին վրայ : Ոչ մէկ բան աւելի ցաւալի է քան ժողովուրդէն կտոր մը, որ կ'անջատուի մնացեալէն : Մեծ դժբախտութիւն կ'ըլլար, բայց ֆրանսական իմաստութիւնը պիտի յաղթէ » :

Ալէն եաք ուր արժանացաւ ջերմ ընդունելութեան, տը Կոլ կը հանի էքս Ան Փրովանս, համալսարանական քաղաքը, ուր «Ֆրանսական Ալժերիա» ցուցատախտակներով կ'ընդունուի : Անձրեւն ալ սկսած է : Աղմուկի եւ սուլոցներու մէջ է որ տը Կոլ կը յիշեցնէ «Ահա՛, 21 տարի է որ Ֆրանսայի շահերը պաշտպանելու պարտաւորութիւնն ունիմ եւ կը յայտարարեմ թէ ալժերական հարցին լուծումն այն է որ Ալժերիան տէրն ըլլայ իր ճակատագրին, գործակցութիւն մը ստեղծուի Ալժերիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ» : Տը Կոլ կը խօսի նաեւ տնտեսական հարցերու մասին եւ կը շեշտէ «ընդհանուր շահը պէտք է յաղթէ բոլոր մոլութեանց եւ ատոր համար Զօր. տը Կոլ հո՛ս է » :

Պաշտօնական անձնաւորութեանց հետ տեսակցութեան մը ընթացքին, Մարսէյլ, տը Կոլ ըսած է որ պիտի քաշուի երբ ալժերական հարցը կարգադրէ (մինչեւ վեց ամիս) եւ ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան : Այս յայտարարութիւնը որ տարբեր հասկցուած է ամէն մէկ լրագրի կողմէ, ի վերջոյ հերքուեցաւ Էլիզէի կողմէ հանդստացնելու համար մանաւանդ Իւ Էն Էռի (կոլեան) երեսփոխանները որոնք գիտեն թէ իրենց դիրքը շատ փայլուն չըլլար եթէ ընտրութիւններու ներկայանան տը Կոլի քաշուելէն ետք : Ամէն պարագայի մէջ յստակ կարելի չէ եղած գիտնալ թէ ի՞նչ ըսած է տը Կոլ : 9 տարբեր մեկնութիւններ տուած են ներկայ 9 խօսակիցները, ի վերջոյ Հանրապետութեան նախագահութիւնը յայտարարեց թէ տը Կոլի վերագրուած խօսքերը մամուլի գործակցութեան մը (Ֆըրանս – Փրէսն էր) եւ կարգ մը թերթերու կողմէ իր ապագայի ծրագիրներուն մասին չեն համապատասխաներ ճշմարտութեան :

× Փարիզ հասնելէն ետք, յաջորդ օրը՝ Նոյեմբեր 11ին, տը Կոլ աւանդական ծաղկեպսակ մը դրաւ Անծանօթ Զինուորին գերեզմանին վրայ :

× Կի Մոլէ եւ Փինէ տեսակցութիւն մը ունեցան : Կը կարծուի թէ երկու պարագլուխները խօսած են գլխաւորաբար տը Կոլի յաջորդութեան մասին :

× Ռապաթի մէջ հակաֆրանսական ծանր ցոյցեր տեղի ունեցան, Պեն Պելլայի ազատագրումը պահանջող : Ծայրայեղ ձախ տարրեր խուժած են ֆրանսական դեսպանատան վրայ եւ ապահովութեան ուժերը չեն կրցած զսպել ամբոխը : Միւս կողմէ հասան Բ. բանագնաց մը ղրկած է տո Կոլին Պեն Պելլայի մասին խօսելու համար : Ծանօթ է որ Թիւրքանի դղեակին «բանտարկեալը» Նոյեմբեր մէկէն ի վեր չուտեր բողոքելու համար ֆրանսական իշխանութեանց վերաբերումին դէմ ալժերացի բանտարկեալներուն դէմ : Կ'ուզեն որ բոլոր Ալժերացիները քաղաքական վարչակարգ վայելեն, ինչ որ արդէն մեծամասնութեան պարագան է : Եագիտ («ԱՀԱԿ»ի տեղեկատուութեան «նախարարը») յայտարարեց թէ կարելի չէ բանակցութիւններ վերսկսիլ Ֆրանսայի հետ երբ մէկ ժամէն միւսը կարելի է Պեն Պելլայի մահուան լուրը առնել :

Մարոքի Թագաւորը ներողութիւն խնդրեց Ֆրանսայէն Ռապաթի ֆրանսական դեսպանատան թալանին առթիւ : Երեք հարիւր հոգիներ ձերբակալուեցան : Ֆրանսայի դեսպանին կինը՝ Տիկին Սետու իր երկու զաւակներուն հետ, բացառիկ պարագաներու ցոյց տուած է, ականատես ըլլալով դեսպանատան թալանին :

× Ազգ. Ժողովին ժամացոյցը Նոյեմբեր 12ին ժամը 24 ցոյց կուտար երբ պիւտճէն քուէարկուեցաւ 155ի դէմ 345 ձայնով : Արդարեւ պիւտճէն պէտք է քուէարկուէր մինչեւ այդ ժամը, որովհետեւ ճիշդ քառասուն օր կ'ըլլար որ յանձնուած էր, այդ պատճառով ժամացոյցը կեցուցած էին, ճիշդ կէս գիշերին մինչ պիւտճէն քուէարկուեցաւ երկուշաբթի առտու վեցին, ծանր վիճաբանութիւններէ ետք :

ՍԹԱԼԻՆԿՐԱՏ քաղաքը փոխեց իր անունը եւ պիտի կոչուի Վոլկակրատ, անշուշտ կարելի չէր քաղաքին տալ իր բուն անունը՝ Ցարիցին : Եթէ Փարիզն ալ սկսի իր ապասթալինացման արշաւը, միայն մեթրոյին անունը փոխելը պիտի արժէ տասը միլիոն, արդարեւ երեք գիծեր կ'անցնին այդ կայարանէն, ուրեմն պէտք է 84 կայարաններու ցուցակները փոխել եւ կրկին տպել 363 կայարաններու քարտէզները : Փարիզի շուրջ 43 փողոցներ կան որ «հայրիկին» անունը կը կրեն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՍՄԷԹ ԻՆԷՕՆԻՒ յանձնուեցաւ ի վերջոյ Թրքական դահլիճին կազմութիւնը : Ութսունամեայ «փաշան» մեծ դժուարութիւններու կը բախի սակայն, բացարձակ մեծամասնութիւն չունենալով ժողովին մէջ : Աթալէթը (մենտերէսեան նկատուած) որոշած է չմասնակցիլ : Միւս կողմէ ցնոր տնօրինութիւն փակուած է Պոլիս հրատարակուող «Սօն Հավատիս» թերթը, որ պաշտօնաթերթն է Աթալէթի :

ՍՈՒՐԻՈՅ վարչապետը մամուլի ասուլիս մը տուաւ որուն ընթացքին շեշտեց թէ Ֆրանսայի Սուրիոյ նոր վարչաձեւը ճանչնալը ոչ մէկ բան կը փոխէ այս երկու երկիրներու յարաբերութեանց մէջ որոնց վերահաստատումը պայմանաւորուած է Ալժերիոյ անկախութեան հետ :

ԿԱԶԻ եւ ելեկտրականութեան գործադուլը որ տեղի պիտի ունենար այսօր Երեքշաբթի, յետաձգուեցաւ : Բանակցութիւններ սկսած են, բայց եթէ գոհացում չստանան, կազի եւ ելեկտրականութեան պաշտօնեաները պիտի հաղորդեն գործադուլի նոր թուականը :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն որ ազգային միասնականութեան դաշինք մը ստորագրուած է զանազան կուսակցութեանց պատկանող եօթնասուն անձնաւորութեանց միջեւ որպէսզի չնջուին կուսակցական բոլոր պայքարները յառաջիկայ չորս տարիներու ընթացքին :

ԻՏԱԼԻՈՅ Համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը Թոլիաթթի յայտարարած է թէ համոզուած չէ որ հակասթալինեան յարձակումները շատ անհրաժեշտ ըլլան : Թոլիաթթի 1953ին ըսած էր թէ միայն դէչ մտայնութեան տէր անձ մը կրնար յարձակիլ Սթալինի վրայ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ դատապարտուած են հրէական համայնքին պատկանող ծանօթ դէմքեր, որոնց մէջ Եուսիֆովիչ որ «սիոնական գործունէութեան» համար արդէն դատապարտուած էր 1948ին : Երեք հրեայ համայնական ղեկավարներ ալ բանտարկութեան դատապարտուած են Լենինկրատի մէջ :

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ Մոսկուա հասաւ Մոլոթով : Կը սպասուի որ կուսակցութենէն արտաքսուի :

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ձայնասփիւռի կայանը շատ ձախող ելոյթ մը ունեցած է անցեալ օր : Հոկտեմբերեան տարեդարձի նուիրուած յայտագրին մէջ լսուած է Արամ Խաչատուրեան «Սթալինի քանթաթը » : Լեհերը չեն իսկ գոհացած երաժշտութեամբ եւ երգչախումբը երգած է «Շնորհիւ Սթալինի » : Պատասխանատուն պաշտօնանկ եղած է :

ՍՊԱՆԻԱՅԻ մէջ Թուտէի (համայնավարամիտ) կուսակցութեան 90 անդամներ ձերբակալուած են, յայտարարեց բանակի դատախազը, մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին, ամբաստանուած են իբրեւ համայնավար քարոզչութիւն ընողներ : Դատախազը յայտարարեց նաեւ թէ ասոնց դրդումով հինգ օրուան գործադուլ մը տեղի ունեցած է Սպանիոյ մէկ գործատան մէջ :

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ վերսկսած է 49 Քիւրտերու դատավարութիւնը : Ասոնց համար ըսուեցաւ թէ քրտական պետութիւն մը կ'ուզէին ստեղծել : Ամբաստանեալներուն մէջ կան փաստաբաններ, բժիշկներ, դասախօսներ եւ ուսանողներ : Միւս կողմէ Թրքական մամուլը կը գրէ թէ Մարտինի երեսփոխան՝ Թալաթ Էօկիւզ Ազգ. Ժողովին առաջարկած է որ ջնջուի այն օրէնքը ըստ որուն ոստիկանութիւնը ի րաւունք ունի վարչական ճամբով ձերբակալելու Քիւրտերը :

ՔՈՒՊԱ եւ Վենեզուելա խզեցին իրենց յարաբերութիւնները :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԾՆՆԴԵԱՆ Բ· ԴԱՐԱԴԱՐՁԻՆ ԱՌԻԹՈՎ
(1760 – 1960)

« Եթէ Տէրը յաջողութիւն տայ իմ գործիս, նպաստ մը պիտի տամ ես իմ ազգիս, եւ այն այնչափ՝ որքան ո՛չ ոք կատարած է մինչեւ օրս »· այսպէս կը գրէր, 1790ին, Հնդկաստան հաստատուած Եւրոպիացի հարուստ վաճառական մը: Մկրտիչ Սամուէլ Մուրատեան, թոռը Ջուղայեցի իշխաններէն « Մելիք » Մուրատ Աղամալեանի: Նուիրական խոստում մը, համեստօրէն եւ անկեղծաբար ներկայացուած, անձնական նամակի մը մէկ անկիւնը, բայց որ կը ցոլացնէ հայազգի վաճառականին ազգանուէր նպատակը, լոյսի եւ գիտութեան սիրահար սրտի մը ազնուական զգացումներով բաբախուն:

Սամուէլ Մուրատ ճշմարիտ հայրենասիրութեան տիպարն էր· խորապէս համոզուած էր՝ թէ հայ ազգի փրկութիւնն ու զօրութիւնը կախում ունէր իր լուսաւորութեան եւ մտաւորական յառաջդիմութեան աստիճանէն· կը զգար թէ Հայը հայ պահելու անհրաժեշտ ու կենսական պայմանն էր՝ նախ իր բնիկ լեզուին ուսուցումը, առանց որու՝ հայրենիքէն բաժնուած ու պանդուխտ հայորդիները, ուշ կամ կանուխ, պիտի ձուլուէին օտար ազգերու մէջ· եւ մայրենի լեզուին առընթեր՝ լուսամիտ վաճառականը անհրաժեշտ կը նկատէր նաեւ տոհմային բարքերու եւ մեր հնաւանդ ու փառապանծ պատմութեան հմտութիւնը:

Բայց Սամուէլ Մուրատի մէջ այս զգացումները սին փափաքներ չէին միայն· պոռոտախօս ու պերճաբան դերասանը չէր Մուրատ, որ հայրենասիրութեան քարոզներ որոտար արեւելքէն արեւմուտք, իր նամակներով· դրական ու գործի մարդն էր անիկա· տեսաւ անհրաժեշտութիւնը լուսաւորութեան, ըմբռնեց կարեւորութիւնը դպրոցին ու մանկական դաստիարակութեան, որ առաջին ու նուիրական քայլն է համազգային վերանորոգութեան, ու ··· դրաւ իր դրամը:

Այսպէս Սամուէլ Մուրատ գիտցաւ նիւթը փոխել լոյսի:

Եւ այս եղաւ Սամուէլ Մուրատի իմաստութիւնը· այս եղաւ նաեւ անոր անմահութիւնը:

Իր կտակին մէջ իսկ — զոր ինք, լուսամիտ յառաջատեսութեամբ մը, առաջինը նկատեց՝ նման օգտաշատ կտակներու շարքի մը — կ'ըսէ· « Կը յուսամ որ Աստուծմով ուրիշ հարուստ Հայեր ալ, դպրոցական ուսման քաղցրութիւնը ճաշակելէ վերջ, ինչ որ իմ միջոցովս կը սկսի, իմ օրինակիս հետեւին, եւ առով կարելի ըլլայ մեր ազգին մէջ սփռել, եթէ ոչ լիով, գոնէ մասամբ, գիտութեան եւ իմաստութեան լոյսը· եւ մեր անտէրունչ ազգը արթննայ իր խոր թմբիրէն »:

Ահա թէ ինչպէս դրամի մարդը, արծաթի առեւտրականը, դարձաւ լոյսի վաճառական, մշակոյթի ռահվիրայ, ազգային գիտութեանց մեկենաս· ըլլալով միաժամանակ խորապէս գիտակից իր կատարած փրկարար դերին, որ իր եռեւէն պիտի առինքնէր նման վեհանձն ու առատաձեռն հոգիներու լուսաշող երամ մը:

Սամուէլ Մուրատի այս կտակը եւ օրինակը վեր է արդարեւ ազգասիրական ամէն քարոզէ, հայ մշակոյթի եւ ազգապահպանման դատին նուիրուած ամէն ձեռնարկէ:

Բայց ուրկէ՞ յանկարծ Սամուէլ Մուրատի այս կտակը· ի՞նչպէս հեռաւոր աշխարհի մը անկիւնը գտնուող առեւտրականը կ'ունենայ այս վեհ գաղափարը՝ վերածնելու իր ազգը բարձրագոյն մշակոյթով:

Եթէ արմատն ուզենք քննել Սամուէլ Մուրատի ազնուական այս զգացումներուն, պէտք է բարձրանանք մինչեւ 1770-ական թուականները:

Սամուէլ Մուրատի հայրը, Աղա Սարում Մկրտիչ Մուրատեանց, առեւտրական գործերով ատեն մը գտնուած է Պոլիս· անկէ, պարագաներու բերումով, 1773ի ատենները, կ'անցնի Հունգարիոյ Պետրովարատին քաղաքը, ուր Մխիթարեան Միաբանութիւնը Մխիթար Աբբահօր կենդանութեան շրջանէն իսկ բացած էր ազգային վարժարան մը· կը կարծենք առաջինը՝ եւրոպական ըմբռնումով դպրոցի, եւ այդ գործին մէջ կը նկատենք մեծ Սեբաստացիին լուսանորոգ փրկարար դերը նաեւ հայ դպրոցի հիմնարկութեան մէջ, Մխիթարդաստիարակի պատկերին տակ: Ահա այդ վարժարանին մէջ փոքրիկն Սամուէլ կ'առնէ իր ազգային առաջին ուսումը, դաստիարակ ունենալով հայրենաշունչ Հ· Կարապետ Մարտիրոսեան Մխիթարեան Վարդապետը· շուտով կը սորվի Մեսրոպեան բարբառը, կը ջերմանայ Հայկի եւ Արայի, Արամի եւ Տիգրանի քաջագործութիւնները լսելով· եւ այդ օրէն փոքրիկն Սամուէլի սրտին մէջ կը բորբոքի ապագայ մեծ բարերարին ազգասէր ոգին:

1775ին, Մուրատեան հայր ու որդի կը հասնին Վենետիկ, ու կը մնան Ս· Ղազարու վանքը, մտերմանալով Մխիթարեան բոլոր Վարդապետներուն հետ: Վանքի սրբակրօն մթնոլորտը, ուսումնատենչ միաբաններու ժիր աշխատանքը, վանական կարգն ու կանոնը խոր տպաւորութիւն կը թողուն պատանի Սամուէլին վրայ: Այս այն շրջանն է՝ երբ Ասկէրեան վարպետօրէն կը յղկէր մեր պաշտելի գրաբարը, Չամչեան խանդավառօրէն կը հիւսէր Հայոց պատմութիւնը, երիտասարդ Աւետիքեան արդէն իսկ կ'աստուածաբանէր· վանքին մէջ կը փայլէր նաեւ Մուրատեաններու մէկ ազգականը՝ Հ· Սուքիաս Աղամալեան:

Այսպիսի միջավայրի մէջ չորս ամիս մնաց Սամուէլ Մուրատ· եւ այնուհետեւ իր սիրտը բաբախեց իսկական Հայու մը արդար հպարտութեամբ, ազգային վերանորոգութեան սքանչելի գաղափարականով:

Ահա առաջին դերը, զոր Մխիթարեան Հայրերն ունեցած են Սամուէլ Մուրատի ազգօգուտ գործին մէջ· անոնք իրենց լուռ ու մեղուաջան գործունէութեամբ բոցավառած են Մուրատի ոգին հայրենասիրութեան կայծերով:

Ապագայի մեծ Սամուէլ Մուրատը ուրիշ բան չըրաւ, բայց եթէ թեւ ու թիկունք ըլլալ Ս· Ղազարի միաբաններուն, դիւրացնել եւ ընդարձակել անոնց աշխատանքը, ծաւալել այնտեղ ամբարուած գիտութիւնը, միջոցներ հայթայթել ամէն կողմ հասցնելու տոհմային գիտութեանց լոյսը:

Մարգարէական ոգիով մը արդեօք Ս· Ղազարի Հայրերը կարդացե՞ր էին պատանի Մուրատի աչքերուն մէջ այդ բոլորը:

Հ· ՆԵՐՍԷՍ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

Սամուէլ Մուրատի Կտակը

Գրեց՝ ԵՆՈՎՔ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

ԽՄԲ.— 1960 Նոյեմբեր 13ին, ճոխս տեսուած էր Փարիզի մէջ տօնել Սամուէլ Մուրատի ծննդեան 200ամեակը: Այս առթիւ *Յառաջ* որոշած էր թիւ մը նուիրել Մեծ Բարերարին յիշատակին եւ կարգ մը յօդուածներ պատրաստած էր, որոնց մէջ նաեւ «նախկին աշակերտ» եւ *Յառաջի* հաւատարիմ աշխատակից Ենովք Լաչինեանի դպրոցական յուշերը: Նկատի ունենալով որ տօնակատարութիւնը կրնայ դեռ ուշանալ կամ բնաւ տեղի չունենալ, *Յառաջի* խմբագրութիւնը որոշեց հրատարակել նախ՝ Սամուէլ-Մուրատի նուիրուած յօդուածներ (մեր այսօրուան թիւով), որոնց պիտի յաջորդեն Ենովք Լաչինեանի «Յուշերը» պատմուած հեղինակին յատուկ սրամտութեամբ:

×

Որ եւ է մեծ ժողովուրդ՝ այսօր հպարտ պիտի ըլլար եթէ իր զաւակներէն մէկը շուրջ դար ու կէս առաջ գրած ըլլար հետեւեալ տողերը, որ կը գտնուին Սամուէլ Մուրատի կտակին մէջ:

« ··· Ես իմ հաշուագրքումն մին որբոց աղքատաց եւ տնանկաց հաշիւ ունեմ ··· ասացեալ գումարի բոլորն թողման ամ Հայոց ազգի որբ եւ աղքատ մանկանց դպրատան շինութեան համար, որ ըստ խորհրդոյ եւ միջնորդութեան Վենետիկի Հայոց Միաբանից՝ որ մի կողմն Եւրոպիոյ որ աջողակ համարին գետին գնեն, եւ ասացեալ գետնի եկամուտն քանի մանկանց տարեկան ծախուցն որ բաւական առր, այժմու Հայոց ազգէն որբ եւ աղքատ մանկունք ասացեալ դպրատանն ձրիապէս ուսումն եւ լեզուք ուսանեն եւ դառնան իւրեանց հայրենիքն : ··· Եւ եթէ ումանք հարուստ անձինք եւս ազգէս Հայոց կամեսցին զմանկունս իւրեանց վերոյիշեալ դպրատանն ուսուցանել, կարող են՝ զծախսն հատուցանելով:

« Եւ յուսամ յԱստուած, զի եւ այլք հարուստ անձինք յազգէս Հայոց, յետ ճաշակելոյ զքաղցրութիւն ուսման դպրատանն զորս իմով միջնորդութեամբ սկսանի, եւ նոքա իմոց շաւղաց հետեւեսցին, եւ այնու կարելին լիցի սփռել ի մէջ ազգիս, եթէ ոչ բոլորովիս՝ գոնէ ըստ մասին, զլոյս գիտութեան եւ իմաստութեան· եւ անտէրունչ ազգս զարթնուցու ի քնոյ թմրութեան եւ անհոգութեան »··· Մատրաս, ի 20 Ապրիլի յամին 1816:

Առաջին ընթերցումով՝ այս կտակը թերեւս այն տպաւորութիւնը թողու որ գրուած է բարի եւ պարզամիտ ազգայինի մը կողմէ, որ քիչ մը դրամ շահած է ու գնահատելի փափաքով մը կ'ուզէ զայն ազգին նուիրել՝ հետը քանի մը հինցած խրատներ կցելով:

Այսպիսի կարծիք մը երբեք չի համապատասխաներ իրականութեան: Չափազանցութիւն պիտի չըլլայ ըսել որ Սամուէլ Մուրատի կտակը անսովոր արտայայտութիւն մըն է — պատգամ մը — մեծ հոգիէ մը եւ նոյնքան մեծ մտքէ մը բխած:

Իր էութեան մէջ, այս կտակը հակիրճ եւ խորիմաստ կերպով կը վերլուծէր Հայ ազգին տագնապը, միանգամայն մատնանշելով անոր լուծման գործնական եւ արմատական միջոցը:

Անմիտ անարդարութիւն պիտի ըլլայ եթէ այսօրուան նժարով կշռենք այս կտակին ոճը, իմաստը եւ արժանիքը: Ու նկատելով որ մեր ցաւալի հիւանդութիւնն է օտարը միշտ վեր դասել երբ գնահատելու կ'ըլլենք մեր հայկական արժէքները, ուրեմն՝ ջանանք ուսումնասիրել այս կտակը ժամանակակից միջազգային առումով, անդրադառնալով նաեւ այդ շրջանի հայկական համայնապատկերին:

×

Նախ՝ քննենք այս կտակին ոճը եւ լեզուն:

Ազգասիրական, գիտակից եւ գործնական ··· իրատես եւ հեռատես ··· ուրոյն մտքերու կուռ եւ ամփոփ դասաւորում մըն է: Ձերծ որեւէ ճոռոմաբանութենէ, այս կտակը ուղղագիծն է ծրագրի մը որ իր տեսակին մէջ հազուագիւտ է հայկական կեանքի մէջ:

Այսօր՝ թերեւս մեզի խորթ թուի Սամուէլ Մուրատի լեզուն իր գրաբարեան ձեւաւորումով ուր քիչ մը կը նշմարուի Նոր Ջուղայի բարբառին ազդեցութիւնը: Այնուհանդերձ՝ այդ ատենուան — ու նոյնիսկ այսօրուան չափանիշով, այս կտակին լեզուն պէտք է ընդունիլ որպէս ընտիր հայերէն:

Գաղափար մը կազմելու համար, բաղդատենք այս կտակին լեզուն «Դիտակ Բիւզանդեան»էն (1813, Յունուար) առնուած մէկ նմոյշին: Հետեւեալ տողերը՝ այդ ատենուան ամէնէն յղկուած աշխարհաբար լեզուով՝ կը նկարագրեն օրուան ամենակարեւոր նիւթը, Նափոլէոնի արշաւանքը դէպի Մոսկուա: — « Ճամբաները բովանդակ սառ կտրեցաւ· ձիաւոր զօրքերուն ձիերը, թօփ քաշող ձիերը, տահա ուրիշ բանակի մէջ եղած ձիերը ամէն գիշեր կը սատկէին ···

··· Յետոյ սա չափ իմացանք որ առջի խումբը սահաթը 5ին ճամբայ ելեր էր, 1 սահաթէն ճամբան մոլորեր է, թշնամւոյն զօրքը Ֆրանցզի զօրք կարծելով, անոնց կրակին մէջ ընկեր է, եւ այսպէս պաշարուելով՝ հարկաւորապէս կորսուած կ'ըլլայ:

— Պէռէզինայի ծեծին՝ Ռէճնիօյի Տուգան թիւֆէնկի դուրշունով վէրք մը առաւ կուշտին », եւայլն:

×

1816 ··· Սամուէլ Մուրատի կտակին թուականը: Ամերիկեան եւ Ֆրանսական յեղափոխութիւնները բիւրեղացուցած էին ընկերաբանական գաղափարականները: Եւրոպայի մէջ՝ ազգութեան գաղափարը նոր սկսած էր արմատ ձգել: Իսկ ինչ որ կը վերաբերի Հայութեան ընդհանուր վիճակին, շատ մխիթարական չէր:

Արդարեւ՝ Ս· Ղազարը որպէս անկիւնաքար ծառայելով, հիմը դրուած էր հայկական վերածնունդին: Բայց եւ այնպէս, ընդհանուր տխրութիւնը եւ ազգային գիտակցութեան պակասը, համաճարակի նման պատած էր Հայութիւնը: Ճիշդ է, այդ շրջանին՝ Եւրոպան նոր կ'արթննար ու մեզմէ շատ աւելի յետամնաց ժողովուրդներ ալ կային· բայց եւ այնպէս՝ այդ բացասական պարագաները մեզ համար այսօր մեծ մխիթարութիւն մը կարելի չէ նկատել:

Սամուէլ Մուրատի օրով, ընդհանրապէս՝ ուսմունքը նկատուած էր առանձնաշնորհեալ փոքրամասնութեան մը մենաշնորհը: Եւ այդ դրութեան հիման վրայ՝ այդ ժամանակուան դասակարգային կառուցումը կը մնար անհաւասարակշիռ, նպաստելով որ այդ փոքրամասնութիւնը տիրապետէր ընդհանուրին վրայ:

Սորկամութիւնը զանգուածային նկարագրին արմատական գիծն էր: Բայց ատիկա զարմանալի պէտք չէ թուի երբ նկատենք որ այդ շրջանին՝ ճորտատիրութիւնը ընդհանրացած էր ու բազմաթիւ երկիրներ զայն կը թոյլատրէին եւ կամ, աչք գոցելով, անուղղակի կերպով կը մասնակցէին անոր տարածման:

1801ին, Անգլիոյ մէջ, կառավարութիւնը բնակչութեան աւելի քան մէկ տասներորդը պաշտօնապէս դասակարգած էր որպէս չքաւոր· եւ այդ չքաւորները նկատուած էին իբր վնասակար եւ վտանգաւոր տարր: Անգլիոյ բնակչութեան հինգ առ հարիւր փոքրամասնութեան ձեռքը կեդրոնացած էր, երկրին հարստութեան մօտաւորապէս քառասուն տոկոսը:

Լեհաստանի մէջ՝ գիւղացին ոչինչ էր եւ շինականը ոչինչէն ալ աստիճան մը ցած: Չխօսինք այլեւս Ռուսաստանի, հարաւային Եւրոպայի կամ Փոքր Ասիոյ մասին:

Ա՛յս էր միջազգային մթնոլորտը 1816ին:

Եւ այդ յետամնաց եւ յետադիմական, ապականած եւ լճացեալ մթնոլորտին մէջ՝ կը բարձրանայ Սամուէլ Մուրատի ձայնը··· պարզ, յստակ եւ ուժգին··· վեհանձն, ազատախոհ եւ ռամկապետական:

×

— « Ես իմ հաշուագրքումն մին որբոց աղքատաց եւ տնանկաց հաշիւ ունեմ ··· ասացեալ գումարի բոլորն թողման ամ Հայոց ազգի որբ եւ աղքատ մանկանց դպրատան շինութեան համար···»:

Ներկայիս՝ շատ բնական կը սեպենք որ գրեթէ ամէն երախայ պէտք է պատեհութիւն ունենայ դպրոց երթալու: Բայց ԺԸ· դարուն վերջերը այս մտայնութիւնը համարեա թէ գոյութիւն չունէր: Բացառութիւնները միայն քանի մը երկիրներ էին ուր նոր սկսած էր տարածուիլ դպրոցներու ընդհանրացման գաղափարը:

1763ին, առաջին անգամն ըլլալով, Բրուսիոյ մէջ հաստատուեցաւ ազգային ընդհանուր կրթական օրինագիծ մը:

Իր կարգին՝ Ֆրանսական յեղափոխութիւնը, գիտակցելով կրթական գործունէութեան կարեւորութեան, փիլիսոփայ եւ գիտնական Գոնտորսէն յատկապէս նշանակեց որպէսզի կրթական ծրագիր մը պատրաստէ: Ու 1794ին ընդունուեցաւ Լաքանալի ուսումնական օրէնքը՝ ապահովելով Ֆրանսայի բոլոր երախաներուն հաւասար պատեհութիւն կրթութիւն ըստանալու ··· ձրի, պարտաւորիչ, ընդհանուր:

Աւելի ուշ՝ 1833ին, Անգլիոյ խորհրդարանը առաջին քայլը առաւ որոշ հետաքրքրութիւն ընծայելու իր երկրի ընդհանուր կրթական գործին եւ քանի հազար ոսկի յատկացուց այդ նպատակին:

Տարիներ ետքը, Ամերիկեան կառավարութիւնն ալ անդրադարձաւ կրթական գործի կարեւորութեան:

Իսկ ցարական Ռուսաստանը, մինչեւ 1905 թուականը, այն համոզումը ունէր որ ժողովրդեան զանգուածին գիր կարդալ իսկ սորվեցնելը վտանգաւոր էր տիրապետող վարչաձեւին համար:

(Մնացեալը յաջորդով)

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

(ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԿԱՐԱՄԶԻՆԻ)

ՀԱՏՈՐ

ԴՈՒՐԵՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ծանր եւ տխուր էին այն օրերը, երբ Ռուսիոյ ամբողջ տարածութեան վրայ կը տիրէր ահաւոր սարսափը։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր ոստիկանական հսկողութիւն, ամէն կողմ կը լսուէր ոստիկանական ոտնաձայն։ Ամէն կողմ կը տիրէր ոստիկանական ահ ու սարսափ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր ոստիկանական ոճիրներ։ Ամէն կողմ կը լսուէր ոստիկանական հրամաններ։ Ամէն կողմ կը տիրէր ոստիկանական անիրաւութիւն։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր ոստիկանական ոճրագործութիւն

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Պուլ. Օտտոյի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Մուրատ Սահակեանի, զաւակներուն եւ Տէր եւ Տիկին Պելոքեան ընտանիքին եւ պարագաներուն, իրենց կընոջ, մօր, զոքանչին եւ խնամիին մահուան առթիւ։

Այս առթիւ վարչութիւնս հետեւեալ նուէրները ըրած է փոխան ծաղկեպսակի իրենց սիրելի ընկերուհիի (Թամամ Սահակեանի) մահուան աթիւ 10 Ն.Ֆ. տեղւոյս եկեղեցիին, 10 Մարսէյլի Նոր Սերունդին, 10 տեղւոյս Արծիւ Մարզականնին։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Հայ Կարմիր Խաչի Օղափ. կայանի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն.—

Տիկին Թեւանեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Պաքըրճեան եւ Պ. Է. Պետրոսեան 50ական Ն. Ֆ.։

Տիկին Գ. Խորասանճեան, Պ. Պ. Ֆրէնկեան, Մարկոսեան եւ Խորասան 30ական Ն. Ֆ.։ Տոքթ. Ջ. Ջաքմիչեան, Աղապէկեան եղբայրներ, Պ. Պ. Կ. Գազազեան եւ Ա. Մալաճեան 20ական։ Պ. Պ. Հ. Սէրէնկիւլեան եւ Ժաք Հայրապետեան 10ական Ն. Ֆ.։

ՓՈԽԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Պ. Շնորհք Միքայէլեան (Փուաթիէ) կը նուիրէ քսան Ն. Ֆ. Հ. Կարմիր Խաչի Անտէր հիւանդներու ֆօնտին, Գաբրիէլ եւ Միքայէլ Հրեշտակապետաց տօնին առթիւ, Միքայէլեան եւ Անանեան գերդաստանի ննջեցեալներուն յիշատակին, փոխան հոգեհանգիստի։

×

Տիկին Գարայեան եւ զաւակը Ժան Գարայեան կը նուիրեն քսան Ն. Ֆ. Հայ Կարմիր Խաչի Օղափ. կայանին, ողբ. Բարսեղ Տամլամեանի յիշատակին։

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ԱԶԴ. ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յառաջի վարչութիւնը ջերմապէս կը խնդրէ իր յաճախորդներէն որ հեռաձայնով ազդ. չտան։

Թիւրիմացութեանց եւ ժամավաճառութեանց առաջքն առնելու համար, վարչութիւնը միայն ԳՐԱՒՈՐ ազդեր կ'ընդունի։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի գրադարանը բաց է Երեքշաբթի օրերը, ժամը 9էն սկսեալ, Խրիմեան վարժարանը, 2 Րիւ տը լա Տէֆանս։ Հայերէն եւ ֆրանսերէն ընտրուած գիրքեր։

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ։ Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին։

Հայ Կարմիր Խաչի Տարեկան Ցերեկոյթ պարահանդէսը, Կիրակի, Յունուար 28, ժամը 16 – 24, Ամպասատէօրի սրահին մէջ։

×

Հ. Բ. Ը. Մ. Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը Շաբաթ երեկոյ 16 Դեկտեմբեր։

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Օրեր եւ Ժամեր

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր շրջանի բացման գեղարուեստական ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 17ին, Մշակոյթի Տան մէջ, Կիրակի ժամը 16ին։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ։

500 էջ

13 Hors-Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըրթական մարմնին։

Գին 12 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար։

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապոյտ խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը՝ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ Լիւթէսիայի մէջ։

×

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի շրջանի տարեկան ցերեկոյթը, ԿԻՐԱԿԻ, 4 ՄԱՐՏ, 1962 կէսօրէ վերջ ժամը 14.30ին, Սալ տը լա Շիմի։

×

Պատրաստուեցէք Շաւիլի եկեղեցւոյ տարեկան պարահանդէսին, Նոյեմբեր 26ին։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, այս Կիրակի կէսօրէ վերջ։

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին։

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Շաւիլի դպրոցին ի նպաստ տրուելիք պարահանդէսը Դեկտեմբեր 3ին, մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայունեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 21ին։ Մշակոյթի Տան մէջ։

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 18 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատեղին։

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները։

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Եօթներորդ պտոյտ հայ գրականութեան պարտէզին մէջ,

« Միջնադարեան գանձեր »

Նոյեմբեր 20, Երկուշաբթի ժամը 21.15ին, Սալ Շոփէն – Փլէյէլ։

Կը մասնակցի՝ ՕՐ. ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ (տաւղահար)։

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան գըրատուն, 43, Ռիւ Ռիշէ։

Գին՝ 3, 5 եւ 7 Ն. Ֆ.։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Հիւսուածեղէնի համար փասոնիէներ, Ռիմոլտի մեքենայի վրայ։

Ներկայանալ կամ հեռաձայնել.—

ERTEX

22. Rue Romain Rolland,

Métro Mairie des Lilas VIL. 74-40

Surprise Party

Orchestre NOR SEROUND

DISQUES CHOISIS

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ։ 6

Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue, Paris 9e

Ambiance **Bar** **Buffet**

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ		
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ		
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	»	»	»
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	»	»	»
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	»	»	»
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	»	»	»
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	»	»	»
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	»	»	»
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	»	»	»

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան։

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad

CHOISY-LE-ROI (Seine)

Neuf et Réparation **Prix Intéressants**

Autobus

183 de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Dr. Roux

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

MERCREDI 15 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9254 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5055

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՆԵԼ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Հոկտեմբեր 15ի խորհրդարանական ընտրութիւնները, որոնց վրայ ա՛յնքան մեծ յոյսեր էին դրուած, փոխանակ բնականոն վիճակ ստեղծելու, աւելի եւս պղտորեցին մթնոլորտը Թուրքիոյ մէջ :

Մերձաւոր Արեւելքի խնդիրներուն իրազեկ ֆրանսացի հրապարակագիր մը վերջերս իրաւամբ կը գրէր, որ Թուրքերը ընդունակ չեն իրենք զիրենք կառավարելու ժողովրդավարական սկզբունքներով : Անոնք վարժուած են բռնակալական մենատիրական վարչաձեւի :

Վկայ՝ օսմանեան կայսրութեան պատմութիւնը, սկիզբէն մինչեւ վերջը : Արիւնարբու սուլթաններ իրարու յաջորդած են դարերու ընթացքին, ահուսարսափի դաժան վարչաձեւի տակ պահելով ո՛չ միայն քրիստոնեայ եւ ոչ-թուրք հպատակները, այլեւ բուն իսկ խուժ Թուրքերը :

1908ի օսմանեան սահմանադրութիւնը վերջ կուտար կարմիր սուլթանի բռնակալութեան : Սակայն աւելի զարհուրելի վարչաձեւ մը պիտի հաստատէին եկողները, «երիտասարդ թուրք» փաղաքշական անունին ետեւ թաքնուած ոճրագործները : Սահմանադրական միապետութեան շրջանը փնտռել տուաւ Ապտիւլ Համիտի օրերը :

Հանրապետութեան հաստատումէն (1923 Հոկտ. 29) վերջ, Մուսթաֆա Քեմալ ժողովրդավարութեան պիտակին տակ հաստատեց միակ կուսակցութեան բռնատիրութիւնը :

Իր մահէն վերջ, Իսմէթ Ինէօնիւ՝ դարձած անվիճելի պետը Ճիւմհուրիյէթ Հալք կուսակցութեան, շարունակեց Աթաթիւրքի մենատիրական վարչաձեւը, մինչեւ 1950, երբ Մենտերէսի Դեմոկրատ կուսակցութիւնը տիրացաւ իշխանութեան իր կարգին բռնակալական երկաթեայ բռունցքով կառավարելու համար երկիրը, մինչեւ իր անկումը, 1960 Մայիս 27ին :

Սուլթան, Իթթիհատ, Հալք կամ Դեմոկրատ իրար կ'արժէին :

«Յեղափոխական» զինուորական կառավարութիւնը, որ հրապարակ իջած էր վերջ տալու համար Պայար-Մենտերէս բացարձակապետութեան, մէկուկէս տարիէ ի վեր չյաջողեցաւ ժողովրդավար կարգեր հաստատել Թուրքիոյ մէջ :

Ատլանտեան Ուխտի անդամներուն, մասնաւորաբար Ամերիկացիներուն աջակցութեան չմնալու համար, Զօր. Կիւրսէլ իշխանութեան ղեկը անցնելու առաջին օրէն իսկ հանդիսաւորապէս յայտարարեց, որ շուտով ինք եւ իր զինուորական ընկերները պիտի լքեն քաղաքական ասպարէզը եւ թոյլ պիտի տան, որ երկրին ղեկը յանձնուի ժողովրդական քուէներով ընտրուելիք կառավարութեան :

Ընտրութիւնները բացարձակ մեծամասնութիւն չապահովեցին չորս կուսակցութիւններէն որեւէ մէկուն, ինչպէս եղած կ'ըլլար 1908էն ի վեր : Կարելի չեղաւ կազմել կառավարութիւն մը, որ երկրին վստահութիւնը վայելէր :

Ստեղծուեցաւ դրեթէ անլուծելի վիճակ մը : Զօր. Կիւրսէլ հակառակ իր խոստումին, չհրաժարեցաւ հրապարակէն : Ընտրուեցաւ Հանրապետութեան Նախագահ, ապահովելով իր դիրքը :

Ազգային Միասնականութեան Կոմիտէի ընկերներն ալ նպատակ չունին բոլորովին լքելու քաղաքական ասպարէզը : Պաշտօնէ ծերակուտական դարձած, կը շարունակեն դեր մը խաղալ երկրի ներքին կեանքին մէջ :

Կոմիտէէն հեռացուած 14 անդամները, որոնք տարիէ մը ի վեր զանազան երկիրներու մէջ զինուորական կցորդի պաշտօն կը վարեն, մերժեցին Թուրքիա վերադառնալու համար վերջերս իրենց ուղղուած հրաւէրը :

Անոնք դժգոհ են ընտրութեանց արդիւնքէն : Ու հաւանաբար կը պատրաստեն նոր յեղափոխութիւն մը՝ վերջ տալու համար ներկայ անորոշ վիճակին :

Եթէ Իսմէթ Ինէօնիւ յաջողի կազմել նոր դահլիճը, իրեն դէմ պիտի գտնէ դժգոհներու բանակ մը :

Ի՞նչպէս դուրս պիտի գան անելէն :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՔԵՒԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՊԷՆ ՊԵԼԼԱ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՒ

Թիւրքանի ղեկին «բանտարկեալը» ի վերջոյ Կառշի Ռէմոն Փուէնքարէ հիւանդանոցը հասաւ, երեքշաբթի առաւօտ ժամը 4.40ին 5 ժամ ճամբորդելէ ետք հիւանդատար կառքի մը մէջ :

Կառշի հիւանդանոցը համաշխարհային համբաւ կը վայելէ գլխաւորաբար «վերակենդանացումի» թեքնիքին համար : Պէն Պելլա որ 14 օր է ծոմ կը պահէ, շատ տկարացած է եւ Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց ամէն գնով «փրկել» ալժերացի պարագլուխը : Պէն Պելլա, անշուշտ, երկար դիմադրեց, սենեակը փակուեցաւ եւ ի վերջոյ բռնի ուժով հիւանդատար կառքը փոխադրուեցաւ իր երկու ընկերներուն հետ :

Կառշի հիւանդանոցի 150 մանուկներ, որոնք մանկական անդամալուծութենէ կը տառապին, տեղափոխուեցան քանի մը ժամուան մէջ : Չնախատեսուած այս փոխադրութիւնը մեծ իրարանցում յառաջ բերաւ հիւանդանոցին մէջ : Քանի մը ժամուան մէջ հեռաձայնի գիծեր, հեռատեսիլ եւն. հաստատուեցան :

Անշուշտ բոլորը կ'ուզեն հասկնալ թէ Պէն Պելլայի նպատակը ի՞նչ է : Պարզ է թէ ասպարէզ կը կարդայ, այս ձեւով, ոչ միայն Ֆրանսական կառավարութեան այլեւ Ալժ. Ազատ. Ճակատին : Այս մասին զանազան մեկնութիւններ կը տրուին : Ոմանց համար Պէն Պելլայի «դործադուլը» Թունուզ որոշուած է, ուրիշներու համար Պէն Պելլա ուզած է հասկցնել Ալժ. Ազատ. Ճակատին թէ միշտ պարագլուխ մըն է ըմբոստական շարժումին, մինչ «ԱՀԱԿ»ը քիչ մը անտեսած է իր դիրքը : Կայ նաեւ այն վարկածը ըստ որուն Պէն Պելլա կամ ըմբոստութեան շարժումին Ֆրանսայի «մասնաճիւղը» դէմ է բանակցութեան : Արդարեւ այս կամաւոր ծոմապահութեան գլխաւոր պատրուակը գոյութիւն չունի քանի որ հաստատուեցաւ թէ ալժերացի բանտարկեալները բոլորն ալ քաղաքական վարչակարգ կը վայելեն, եւ Պէն Պելլայի ներկայ «պատրուակը» այն է որ կ'ուզէ անմիջապէս ազատ արձակուիլ : Ըստ կառավարութեան բանբերին՝ Թեռնուարի յայտարարութեան, այդ ալ անկարելի չէ այլեւս, վասնզի Նախարարաց Խորհուրդէն ետք, Թեռնուար յայտարարեց թէ «Պէն Պելլա Մարոքի կը վերադարձուի եթէ ահաբեկումները դադրին», ինչ որ կը նշանակէ թէ այլեւս զինադուլը անհրաժեշտ չի նկատուիր : Պէտք չէ մոռնալ սակայն թէ ինչ որ ալ ըլլան ձեռք ձգուելու պարագաները («առեւանգուեցաւ» մարոքեան օդանաւի մը մէջ), Պէն Պելլա պատերազմական գերի է եւ ազատ արձակուելու համար պէտք է պատերազմը վերջանայ : Մնաց որ առջի օրուան Ազգ. Ժողովի նիստին մէջ ծանր միջադէպեր ծագեցան, երբ Արդարութեան Նախարարութեան պիւտճէին մասին խօսուած ատեն Առիկի բաւական «յայտնութիւններ» ըրաւ եւ յիշեց թէ արեւելեան նուագախումբեր եւ պարուհիներ ազատ մուտք ունէին Թիւրքանի ղեկը : Նախարարը հերքեց, բայց Առիկի պարուհիին անունն ալ տուաւ աւելցնելով թէ ֆրանսական պետութիւնն է որ կը վճարէ Պէն Պելլայի միջքաղաքային հեռաձայնի երկար հաղորդակցութիւնները, թէ իր փաստաբանները ամէն օր կրնային այցելել իրեն (մինչ շաբաթը միայն մէկ անգամ փաստաբանները կրնան այցելել ֆրանսացի զօրավարներուն) : Այս նիստին ընթացքին շատ ծանր խօսքեր փոխանակուած են եւ խնդրոյ առարկայ եղած է Ֆրանսական ժանտարմըրիի գնդապետ մը որ չարչարանքներու ենթարկել տուած է Եւրոպացիներ, խոստովանցնելու համար :

Ամէն պարագայի մէջ, Պէն Պելլայի վիճակը ոչ մէկ ձեւով կրնար նպաստել բանակցութեանց վերսկսումին եւ այս առթիւ Պելքասէմ Քրիմ յայտարարութեամբ մը կոչ ըրաւ «քոյր պետութեանց» որպէսզի ամէն ձեւով պահանջեն ալժերացի հինգ «նախարարներուն» ազատ արձակումը :

ԲԵՐԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

«ՍՐԻԿԱՅ ԵՒ ՃԻՒԱՂ, ԱՅԺՄ ԱՐԴԷՆ ՀՈՂՄԱՑՐԻՒ ԱՐՈՒԱԾ ԲԵՐԻԱՆ ԻՐ ԱՌԱՆՁՆԱՍԵՆԵԱԿՈՒՄ ԲԱՐԲԱՐՈՍԻ ՊԷՍ ՍՊԱՆԵԼ Է ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԻԱՅԻ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԶԻՆՈՒՈՐ ԸՆԿ. ԽԱՆՋԵԱՆԻՆ» (Հրաչեայ Յովհաննիսեան, «Սով. Հայաստան», Նոյեմբեր 1) :

Տարիներ լուռ ու մունջ նստելէ, մինչեւ իսկ թոյն ու խանձ թափելէ ետք 1936-38ի Հայաստանի մտաւորականութեան սպանդը մասնանշողներու հասցէին, Խրուշչեւի ծանօթ ճառերէն անմիջապէս ետք, բերանները բացուած են այսօր Հայաստանի մէջ : Արդէն, պաշտօնապէս, կ'անդրադառնան հալածանքներուն մասին, կուտան մանրամասնութիւններ, եւ ինչ որ արտասովոր է խորհրդահայ տարեգրութեան մէջ, բացորոշ կը խոստովանին թէ «ժողովուրդը իր հոգում անիծում էր դահիճներին ու սպասում արդարութեան ժամին» :

Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի օրկանին՝ «Սով. Հայաստան»ի Նոյեմբեր 1ի թիւին մէջ, Դ. էջ, չորս սիւնակներու վրայ փռուած «Ժողովուրդը հաւանութիւն է տալիս...» խորագրով կը ներկայացուի համայնավար ԻԲ. համագումարի արտակարգ որոշումը, — Սթալինը վար առնել փառքի իր պատուանդէն, եւ այս առթիւ ժողովուրդին գոհունակութեան կարգ մը արտայայտութիւնները՝ յօդուած ու թղթակցութիւն :

Յատկապէս ուշագրաւ է Հրաչեայ Յովհաննիսեանի «Մենք երջանիկ ենք, որ ապրեցինք ու տեսանք ճշմարտութեան մեծ յաղթանակը» յօդուածը, որմէ կը քաղենք. — «Այսօր Սթալինի կոյր պաշտամունքի ստրկաբարոյ հետեւորդները, Մոլոթովը, Կագանովիչը, Մալենկովը, ամբողջ կուսակցութեան եւ ժողովրդի կողմից դատուած են անարգանքի սիւնին : Մարդիկ, որ տարիներ շարունակ աշխատել, այսպէս ասած, «արեւ-ղեկավարի» հետ, պտտուել նրա շուրջը չնչին արբանեակների նման եւ իւրաքանչիւրն աշխատել է ստեղծել իր անձի պաշտամունքը : Եւ ինչպիսի ոճիրների գնով, ազնիւ զոհերի դիակների վրայով, անմեղօրէն արիւնած, որդեկորոյս եւ որբ կանանց, մայրերի ու երեխաների հեկեկանքի ու անէծքի միջով, սանձարձակ ու վայրենի կամայականութեան միջոցով : Այսօր զայրոյթի զգացմունքի հետ սրտումդ շարժւում է ցաւի փուշը՝ մեր պարտիայի եւ ժողովրդի անդարձ կորած ազնիւ զաւակների վիշտը : Երէկ ես փողոցում տեսայ իմ դպրոցական ընկերուհիներից մէկին, որի ազնիւ, բարի, ճանաչուած ու վաստակաւոր հօրը ես լաւ եմ յիշում մինչեւ այսօր, նա 1937 թուականի զոհերից էր : Աղջկան Լենինի դամբարանի վերաբերեալ համագումարի որոշումը յայտնելուց յետոյ նրա աչքերում ես տեսայ արցունքներ՝ եւ՛ ճշմարտութեան, արդարութեան յաղթանակի ու, միաժամանակ, հօր անողորմ կորստեան համար :

« Համագումարում ընկեր Շելեպինի ելոյթից մենք իմացանք, ՈՐ ՍՐԻԿԱՅ ԵՒ ՃԻՒԱՂ, ԱՅԺՄ ԱՐԴԷՆ ՀՈՂՄԱՑՐԻՒ ԱՐՈՒԱԾ ԲԵՐԻԱՆ ԻՐ ԱՌԱՆՁՆԱՍԵՆԵԱԿՈՒՄ ԲԱՐԲԱՐՈՍԻ ՊԷՍ ՍՊԱՆԵԼ Է ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԻԱՅԻ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԶԻՆՈՒՈՐ ԸՆԿ. ԽԱՆՋԵԱՆԻՆ :

« Ես շատ լաւ եմ յիշում ընկեր Խանջեանին, նրա գանգրահեր գլուխը, ակնոցների միջից ժպտուն : խաղացկուն աչքերը, նրա կրակոտ խօսքը, հաստատուն քայլուածքը : Նա կարդացել էր իմ առաջին բանաստեղծութիւնները 1935 թուականի «Պիոներ Կանչ»ի յայտարարած կոնկուրսում (մրցում), ջերմ, դրական խօսք ասել : Նրա ողբերգական վախճանը ցնցեց բոլորին եւ խորունկ ցաւ պատճառեց : Նրա սպանութեանը յաջորդեց զանգուածային պատիժների շղթան : ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՐԲԵՔ ՉԻ ՀԱՇՏՈՒԵԼ ԵՒ ՉԷՐ ՀԱՇՏՈՒԻ ԱՅԴ ՓԱՍՏԵՐԻ ՀԵՏ : ՆԱ ԻՐ ՀՈԳՈՒՄ ԱՆԻԾՈՒՄ ԷՐ ԴԱՀԻՃՆԵՐԻՆ ԵՒ ՍՊԱՍՈՒՄ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԻՆ : ԹՈՂ ԿՈՐՉԵՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԻՑ ԵՒ ՀՈՂՄԱՑՐԻՒ ԼԻՆԵՆ ԲՈԼՈՐ ՆՐԱՆՔ, ՈՒՄ ՁԵՌՔԵՐՆ ԱՐՆՈՏՈՒԱԾ ԵՆ ԱԶՆԻՒ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԱՐԻՒՆՈՎ» :

Յօդուածին առընթեր, «Սով. Հայաստան» հրատարակած է նաեւ թղթակցութիւններ՝ Կիրովականէն եւ Լենինականէն : Բոլոր ճառախօսներն ալ անխտիր « հակապարտիական, ողորմելի» եւ այլ ածականներ կը գործածեն Սթալինի եւ միւս ամբաստանեալներուն հասցէին, չմոռնալով յիշել, որ «բանտ են նետուել ու ոչնչացուել մեծ թիւով կուսակցականներ եւ պետական գործիչներ, հազարաւոր անմեղ քաղաքացիներ» :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ Պոն կանչեց Մոսկուայի գերման դեսպանը որ ըստ Դաշնակցային Գերմանիոյ կառավարութեան «ինքնագլուխ» յայտարարութիւններ ըրած է Խրուշչեւի, Պերլինի մասին :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն թէ ընտրութիւններ պիտի կատարուին Դեկտեմբեր մէկին Սահմանադրական Ժողովի մը կազմութեան համար : Նոյն առթիւ հանրաքուէի պիտի դրուի առժամեայ սահմանադրութիւն մը :

ԳԵՐԱԳՈՅՆ Խորհուրդը նիստի հրաւիրուած է Դեկտեմբեր վեցին, Նախագահութեան կողմէ : Խորհրդային խորհրդարանը ամէն տարի Դեկտեմբերին կը քննէ յաջորդ տարուան պետական պիւտճէն, եւ կը վաւերացնէ կառավարութեան այն հրովարտակները որոնք հռչակուած են, նիստերէն դուրս :

ՍՓԱԱՔ, Պելժիոյ արտաքին նախարարը ընկերվարական պարագլուխներու ղոփակ նիստ մը կազմակերպած էր Պրիւսէլ : Մասնակցած են՝ Վիլի Պրանտ, Օլլենհաուր, Կի Մոլէ, Կէյցքել եւն. : Խօսած են Պերլինի տագնապին լուծումին մասին :

ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԹԵՐԹ
Ս. ՍԱՐՈՒԽԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

(1760 – 1960)

ԹՂԹԱԿՑԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ

(Ի· եր վերջին տող)

Իսպ Մելիքսեթը Մելքոնյանը ուրախ էր, որ վերջապես կարող է ազատվել Ղազարոսից, որ նրա ներկայությունը ծանր էր դարձել իր համար։ Ղազարոսը ոչ միայն ուրիշ աղջիկների էր սիրում, այլև ինքն էլ չէր ուզում Մելքոնյանի աղջկան։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Ռուբինի քրոջ հետ, որ ավելի հարուստ էր։ Ռուբինի քրոջ հետ ամուսնանալու համար Ղազարոսը պատրաստ էր ամեն զոհողության։ Նա ուզում էր ամուսնանալ նաև Ռուբինի քրոջ հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Մելքոնյանի աղջկանից։

Ղազարոսը ոչ միայն ուրիշ աղջիկների էր սիրում, այլև ինքն էլ ուրիշների կողմից էր սիրվում։ Նրա սիրելիներից մեկը Ռուբինի քույրն էր։ Ռուբինի քույրը Ղազարոսի հետ ամուսնանալու համար պատրաստ էր ամեն զոհողության։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Ղազարոսի հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Մելքոնյանի աղջկանից։

Ղազարոսը, որքան էլ ամուսնանալ ուզեր Ռուբինի քրոջ հետ, Ռուբինի քրոջ հետ ամուսնանալ չէր ուզում։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Մելքոնյանի աղջկա հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Ռուբինի քրոջից։

Ռուբինի քույրը, որքան էլ ամուսնանալ ուզեր Ղազարոսի հետ, Ղազարոսի հետ ամուսնանալ չէր ուզում։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Մելքոնյանի աղջկա հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Ղազարոսից։

Մելքոնյանի աղջիկը, որքան էլ ամուսնանալ ուզեր Ղազարոսի հետ, Ղազարոսի հետ ամուսնանալ չէր ուզում։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Ռուբինի քրոջ հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Ղազարոսից։

Ղազարոսը, որքան էլ Ռուբինի քրոջ հետ ամուսնանալ ուզեր, Ռուբինի քրոջ հետ ամուսնանալ չէր ուզում։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Մելքոնյանի աղջկա հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Ռուբինի քրոջից։

Ռուբինի քույրը, որքան էլ Ղազարոսի հետ ամուսնանալ ուզեր, Ղազարոսի հետ ամուսնանալ չէր ուզում։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Մելքոնյանի աղջկա հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Ղազարոսից։

Մելքոնյանի աղջիկը, որքան էլ Ղազարոսի հետ ամուսնանալ ուզեր, Ղազարոսի հետ ամուսնանալ չէր ուզում։ Նա ուզում էր ամուսնանալ Ռուբինի քրոջ հետ, որովհետև նրա հետ ամուսնանալով՝ կարող էր ազատվել Մելքոնյանի աղջկան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԹՎ 9

ՆՈՐԸ ՀԱՅՈՑ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ (1)

VERBE ET VERTICE (1)

ՖՈՒՐՆԻԵ ԳԱԼԻՆԱ ՊՏՈՒՅԱՍ

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԳՐՈՂԻՆ ՓՓԻՆԸ

— Ես չէ՛, դուրս թռավ ինքնաթիռը, պետք էր, եթե այս վայրէջքը տեսնային Օսմանլեան ուսումնարանի աշակերտները։ Ինչպիսի՛ ոգևորութիւն պիտի ստեղծէր, երբ նետուէին ջրերուն մէջ եւ լողային դէպի ափ։ Ես ալ ձեզի պիտի ըսէի, որ ես ալ լողալ գիտեմ։ Ես ալ ձեզի պիտի ըսէի, որ ես ալ լողալ գիտեմ։ Ես ալ ձեզի պիտի ըսէի, որ ես ալ լողալ գիտեմ։

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Օրեր եւ Ժամեր

Տէր եւ Տիկին Հայկազ Պէզազեան , Տէր եւ Տիկին Վահագն Պէզազեան , Տէր եւ Տիկին Վաղարշակ Տէր–Վարդանեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Այրի Տիկին Հ. Բաղդասարեան եւ զաւակը Վահագն, Այրի Տիկին Ս. Զաքարեան եւ զաւակները (Պոլիս), Այրի Տիկին Ս. Զաքարեան, Տէր եւ Տիկին Զ. Զաքարեան եւ զաւակները (Ցիւրիխ), Այրի Տիկին Գ. Պետրոսեան եւ աղջիկը (Լոս – Անճըլըս), Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան (Շիքակօ), Տէր եւ Տիկին Ա. Պէզազեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Գ. Պէզազեան (Ֆիլատելֆիա), Տէր եւ Տիկին Գաղիկ Շալճեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Ն. Պախթիարեան, ինչպէս նաեւ Զաքարեան (Հայաստան), Շալճեան եւ Տէր – Վարդանեան ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, հօրաքրոջ եւ աղգականին՝

ՆՈՒԱՐԴ ՊԷԶԱԶԵԱՆԻ

(Ծնեալ Զաքարեան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 12ին, ժամը 23ին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շորեքշաբթի ժամը 14ին, իր բնակարանը, 50 Րիւ Քարնօ, Մոնթրէյօյ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը :

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի , ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մաքրուհի Տէօքմէճեան եւ զաւակները՝ Արփինէ եւ Յուլինէ կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆԻ

մահուան Բ. տարեդարձին, ինչպէս նաեւ Տէօքմէճեան և Մարկոսեան ազգականներու համայն ննջեցելոց հոգւոյն ի յիշատակ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները :

ՆՈՒԷՐ

Աբշալ Պազըճեանի մահուամբ առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին կը նուիրեն .— Տիկ. Վարդապետեան՝ 10 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկ. Կարպիս Պալեան՝ 10 Ն. Ֆ.:

(Տեսնալ «Յառաջ»էն) :

×

Փոքրիկն Գլօտ Տէր – Ղուկասեան իր մեծ հայրիկին՝ Համբարձում Տէր–Ղուկասեանի յիշատակին տասը Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչէ Անկէնի մասնաճիւղին, Մեռելոցի առթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Շաւիլի դպրոցին ի նպաստ արուեստի պարահանդէսը Դեկտեմբեր 3ին, մանրամասնութիւնները յաջորդաբար :

×

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ

ԽԱՆՈՒՏԻԿ

Յատկապէս՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :

500 էջ

13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըրթական մարմնին :

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13.40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար :

Դիմել՝

Ցառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանի բացման գեղարուեստական – կան ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 17ին, Մշակոյթի Տան մէջ, կիրակի ժամը 16ին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Մանրամասնութիւնները յառաջիկայիս :

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան
վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ
պատրաստուած

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier
Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր
իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, *Bld. Arago — Tél. : POR.* 03–94

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ

ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo–փրոփրիէթէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto
Incendie
Dégâts des eaux
Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

ԵՐԷՔ 4000 ՀՈԳԻԷՆ ԱՒԵԼԻ ՎԱՅՐԻ ՄԸ ՄԷՋ : ՊԱՏԻԿ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ՈՒՆԻՔ ԵՒ ԼԱՒ ՏԵՂ ՄԸ՝ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ·

ՏԵՂԱԻՈՐԵՑԷ՛Ք

Pressing Automatique

ՄԸ

Եւրոպական առաջնակարգ *մաքրիչ–լվացող* : Մեծ եկամուտ : Ոչ մէկ *սթոք* : Հաճելի աշխատանք : վճարուն մեծ դիւրութիւններ : Մեր միջոցաւ բացատրութիւններ եւ լուսաբանութիւններ :

Տեղեկութեանց եւ Տըվիի համար գրել ։–

Aïvazian

93, Rue Massena,
LYON 6e

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ :

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին :

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ :

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս կիրակի ժամը 10·30ին հանդիսաւոր պատարագ Փերրոնիա Հիւանդանի հոգւոյն համար, անոր մահուան տարելիցին առթիւ :

Հանդուցեալին յիշատակը յարգողները կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ու այս աղօթքը իրը հրաւէր նկատել :

Երկուշաբթի 20 Նոյեմբեր, ժամը 16·30ին հանդիսաւոր պատարագ Անթիլիի Հայ Ծերանոցին մէջ :

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 21ին : Մշակոյթի Տան մէջ :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ.— Սոիպողպաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 18 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատեղին :

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Քուփէօզ մը պոռնեթրի – բրիճոյի համար :

Դիմել.—

PARIS-CALIFORNIE

16, Rue Sainte-Cécile, Paris 9e

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Հիւսուածեղէնի համար փասոնիէներ , Ռիմոլտի մեքենայի վրայ :

Ներկայանալ կամ հեռաձայնել .—

ERTEX

22. Rue Romain Rolland,

Métro Mairie des Lilas VIL. 74-40

ԺԵՐԱՆԵԱՆ

GALERIE GANZONI

3, Rue de la Confédération

GENÈVE

ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

Surprise Party

Orchestre NOR SEROUND

DISQUES CHOISIS

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ : 6

Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue, Paris 9e

Ambiance **Bar** **Buffet**

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱ ԺՈՂՈՎԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ

Շաբաթ , Դեկտեմբեր 2էն, Կիրակի, իրիկուն Դեկտեմբեր 10

Այս տարի , յատկեալ նոր բաժին մը՝

ԶՈՒՏ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ուր պիտի ներկայացուին հայ արուեստագէտներու զանազան գործերը :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ·ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԳԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *կրան Օթէլի շքեղ սրահներուն մէջ,* **12, B^d des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ , հաճելի զեկոյց ուեստական բաժին :

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց *ֆառթը* ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին :

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները :

WAG. 38-54

ՍԱԿԱՐԿԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԴԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	միջնեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	միջնեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱՆՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան :

ՅԱՌԱՋ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — JEUDI 16 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9255 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5056

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ԱԼ ԿԸ ՅԻՇՈՒԻ

—o—

Համայնավար կուսակցութեան Մոսկուայի ԻԲ. համագումարի Հոկտեմբեր 27ի նիստին մէջ Խրուշչեւ արտասանելով իր երկարաշատուած «եզրափակման խօսք»ը, ուրախութեամբ կը շեշտէր, որ համագումարին մէջ խօսք առնող բոլոր ճառախօսներն ալ անխտիր «միահամուռ հաւանութիւն էին տալիս ինչպէս կենդրոնական Կոմիտէի քաղաքական գծին ու պրակտիկ գործունէութեան, այնպէս ալ պարտիայի ծրագրի՝ կոմունիզմի կառուցման ծրագրի նախագծին»:

Կարելի՞ էր միթէ հակառակ կարծիք յայտնել կամ քննադատել:

Համագումարի գլխաւոր գործերէն մէկն է եղած «վերացնել անհատի պաշտամունքի ժամանակաշրջանի մրուրը» եւ նոր էջ բանալ կոմկուսի պատմութեան մէջ:

Պատգամաւորները արծարծեր են կոմունիստական շինարարութեան արմատական հարցերը: «Խօր ու համակողմանիօրէն» խօսեր են «Կոմունիզմի նիւթատեխնիկական բազայի կառուցման ուղիների եւ միջոցների, արդիւնաբերութեան աշխատանքի եւ գիւղատնտեսութեան յետագայ զարգացման հրատապ հարցերի, գիտութեան, կուլտուրայի, արուեստի, գրականութեան էլ աւելի մեծ վերելքի հեռանկարների . . . եւն մասին»:

Ալպանական հարցին առթիւ Խրուշչեւ անգամ մը եւս անդրադառնալով Սթալինի գործած ոճիրներուն, ըսած է. «Մենք վճռականօրէն դատապարտեցինք կամայականութիւնը, իշխանութեան չարաշահումը, որոնցից տուժեցին անմեղ շատ մարդիկ եւ դրանց թւում՝ հին դաւարդիայի ականաւոր ներկայացուցիչներ, որոնք Լենինի հետ ստեղծեցին առաջին պրոլետարական պետութիւնը»: Ու յիշած է Կիրովը, Օրջոնիկիձէն, Զինովիեւը, Կամենեւը եւ Կիրովը, զօրավարներ Թուխաչեւսկին, Եակիրը եւ ընկերները:

Առաջին անգամ Շվերնիկն է որ խօսեցաւ նաեւ 1936 – 38ի Հայաստանի մաքրագործումներուն մասին (տե՛ս Յառաջ Հոկտեմբեր 27), շեշտելով թէ «Մալենկով անձնապէս կը հարցապնդէր Հայաստանի իբրեւ թէ դաւադիրները, անըմբռնելի մեթոտներով»:

Յիշուած է անունը կոմկուսի առաջին քարտուղար նշանաւոր Աղասի Խանջեանի, որ 1936ին Թիֆլիզի մէջ զոհ էր գացած տխրահռչակ Լաւրենտի Բերիայի դաւաճան գնդակին: Հայրենասէր քարտուղարին յանցանքն այն էր, որ Հայաստանի ներքին սահմաններուն ընդարձակումն էր պահանջած:

Հայաստանի մէջ ալ, հետեւելով Մոսկուայի, բերանները սկսան բացուիլ:

Մոսկուայի մէջ մարդիկ մեծ գործեր էին գրաւած: Մոլոթովը, Մալենկովը, Վորոշիլովը, Քականովիչն ու անոնց «հակապարտիական» ընկերները պէտք պատժուէին:

Մեզի կը մնայ մխիթարուիլ, որ Լաւրենտի Բերիա, Սթալինի ոճրածին հայասպանութեան, գլխաւոր «հանճարափայլ»ի իրագործողը, գտաւ իր արժանի պատիժը, իբրեւ դաւաճան գնդակահարուելով իր իսկ ընկերներուն ձեռքով:

Հայաստանի ժողովուրդը լայն շունչ կը քաշէ անոր մահէն ի վեր:

Ճնշարարները կը պատժուին ուշ կամ կանուխ:

Արդարութիւնը կը յաղթանակէ ի վերջոյ, նոյնիսկ խորհրդային «դրախտ»ին մէջ:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ ՄԵԶԻ ՀԱՍԿՑԱՒ

Կ'ԸՍԵՆ ՄԱՐՈՔԻ ԲԱՆԱԳՆԱՑՆԵՐԸ

—o—

Հասան Բ. կառավարութեան երեք անդամներ ղրկած էր տը Կոլին խօսելու համար Պեն Պելլայի մասին: Այս երեք արտակարգ բանագնացներուն ընկերացաւ Մարոքի Փարիզի դեսպանը՝ Շերքաուի:

Տեսակցութեան ներկայ եղած է նաեւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը՝ Քուվ տը Միւրվիլ: Խօսակցութիւններէն ետք, որոնք տեւած են մօտ մէկ ժամ, Շէրիֆեան նախարարները Քրիյեոնի պանդոկին մէջ պատասխանած են լրագրողներու հարցումներուն: Նախ բանբերը՝ Ահմէտ Կերիտա յայտարարութիւն մը ըրած է որուն մէջ ըսած է.— «Նախ, տը Կոլին յայտնեցինք Հասան Բ.ի բարեկամական զգացումները: Նկատի առնելով Պեն Պելլայի եւ ընկերներուն անձկալի վիճակը, Հասան Բ. պարտք նկատեց երեք նախարարներ ղրկել տը Կոլի: Երբ ըսենք թէ թագաւորը անձնապէս մեզի ընկերացած է մինչեւ օդանաւ, կրնաք հասկնալ այն կարեւորութիւնը զոր Մարոքի ժողովուրդը կ'ընծայէ մեր դիմումին: Շատ սիրալիր ընդունելութեան մը արժանացանք: Տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ բարեկամական համակրութեան մթնոլորտի մը մէջ: Զօր. տը Կոլ շատ մեծ հասկացողութիւն մը ցոյց տուաւ, ի մասնաւորի լաւ հասկցաւ մեր դիմումին եւ առաքելութեան իմաստն ու տարողութիւնը»:

Այս յայտարարութենէն ետք, եղան հարցումներ: «Պեն Պելլայի ազատ արձակումը ուզեցի՞ք»: Մարոքցին պատասխանեց.— «Գիտէք Մարոքի դիրքը եւ կացութիւնը: Գիտէք թէ ինչ պայմաններու տակ տեղի ունեցած է ձերբակալութիւնը: Ուրեմն չէք զարմանար եթէ ըսեմ թէ անգամ մը եւս ազատ արձակումը ուզեցինք»: Ուրիշ հարցում մը.— «Կը խորհի՞ք թէ Պեն Պելլա կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ ազատ արձակուի՞»: Պատասխան՝ «կարելի է կը պատասխանենք մինչեւ Հինգշաբթի, մեր մեկնումի օրը»:

Միւս կողմէ Կաշէի հիւանդանոցին մէջ եւ բժշկական հսկողութեան տակ, Պեն Պելլա եւ իր երկու ընկերները կը շարունակեն ծոմ պահել: Փաստաբանները կը բողոքեն որ իրենց յաճախորդները բռնի ուժով փոխադրուած են:

× Օգոստոս 1էն, 5500 բանտարկեալներ (մահմետական) քաղաքական վարչակարգ կը վայելէին:

× Թունուզի Աֆրիք – Փրէս գործակալութիւնը յայտարարեց թէ համակրանքի գործադուլներ պիտի կատարուէին, Չորեքշաբթի օր, արաբական աշխարհի մէջ: Սէուտական Արաբիան ալ ետ չմնալու համար բողոքեց այն «վայրագ վերաբերումին» դէմ զոր Ֆրանսա ցոյց կուտայ Պեն Պելլայի հանդէպ: Այս շարժումին կը միանայ նաեւ Իտալիոյ ընկերվարական պարագլուխը՝ Փիէթրօ Նեննի:

× Զօր. տը Կոլ առջի օր Զինուորական վարժարանը այցելեց եւ, ըստ ֆրանսական մամուլին, սովորականէն աւելի խոհեմ ճառ մը արտասանեց:

× Նախարար Մեսմէռ եւ երեսփոխան Առիկկի կծու նամակներ փոխանակեցին Ազգ. ժողովի վերջին դէպքերուն առթիւ: Ծանօթ է որ Առիկկի խնդրոյ առարկայ դարձուցած էր Տէպրոսը (ժանտարմըրիի գնդապետ) որ չարչարանքներու ենթարկած էր Եւրոպացիներ եւ գլխաւորաբար կին մը: Առիկկի ըսած էր նաեւ թէ գրած է Մեսմէռի (բանակներու նախարար) որ այդ մասին պիտի խօսի, բայց

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

նախարարը ոչ պատասխանած էր, ոչ ալ բարեհաճած էր ներկայ ըլլալ Ազգ. ժողովի նիստին: Մեսմէռ կ'ըսէ որ չարաթ եւ կիրակի թղթատարը աշխատած չըլլալով նամակը չէ ստացած եւ Առիկկի պէտք է գիտնար այդ պարագան ուրեմն նամակը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ «քաղաքական ստորին խաղ մը»: Առիկկի կը պատասխանէ թէ թղթատարի անկանոնութեան պատասխանատու չէ եւ կը շեշտէ թէ նախարարին «պաշտօնին արժանապատուութեան համար ոչ անհրաժեշտ է, ոչ ալ յարմար, որ պաշտպանէ գնդ. Տէպրոսը»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ձայնասփիւռը յայտարարեց թէ նպաստաւոր պայմաններ կան Պարսկաստանի մէջ, հակակայսերական ճակատի մը կազմութեան համար: Պարսկերէն լեզուով իր այս հաղորդումին մէջ, Մոսկուա կոչ ըրաւ պարսիկ ժողովուրդին որ ըմբոստանայ Շահին դէմ համայնավար հովանիին տակ:

ԵԳԻՊՏՈՍ «Ընկերվարական արշաւ մը» սկսած է որուն հետեւանքով ձերբակալուած են մօտ տասը հազար հոգի եւ գաւառական չորս կառավարիչներ պաշտօնանկ եղած են: Այս միջոցները անհրաժեշտ կը նկատուին «Նոր Ընկերութեան մը կառուցման համար»:

ԹՈՒԼԻԱԹԹԻԻ տեղեկագրին ընթերցումէն ետք, կը թուի թէ տագնապ մը ծընած է համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէին մէջ: Ոմանց կարծիքով տիրող մթնոլորտը կը յիշեցնէ 1956 Հոկտեմբերի շրջանը, հունգարական դէպքերուն առեն: Փալմիրօ Թոլիաթթիի զեկուցումը բուռն բողոքներու առիթ տուած է: Կեդր. Կոմիտէի անդամները դժգոհ են որ Մոսկուա նախապէս չէ բացատրած համայնավար օտար կուսակցութեանց թէ ինչո՞ւ կը վերսկսի հիւլէական փորձերը:

ԹԻԹՕ ճառ մը խօսած է Սքոփիի եւ խստօրէն քննադատած է Ալպանիան, Արեւմտեան Գերմանիան եւ Միացեալ Նահանգները:

ՕՍԼՈՅԻ մէջ ցոյցեր կատարուած են բողոքելու համար Դաշնակցային Գերմանիոյ Պաշտպանութեան նախարարին յառաջիկայ այցելութեան դէմ:

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ կազմեց իր նոր դահլիճը որ շատ չի տարբերիր նախորդէն: Էհարտ ելմտական նախարար կը մնայ բայց Տոքթ. Կերհարտ Շրէօտէր կը փոխարինէ Ֆոն Պրենթանօ Արտաքին նախարարին պաշտօնին մէջ:

ՄԱՔՄԻԼԸՆ յայտարարեց թէ Մոսկուայի վերջին թելադրութիւնները Պերլինի շուրջ քաջալերական են:

ՊՈՆԷՆ կը հաղորդեն թէ Մոսկուայի դեսպանը՝ Քրոլ զոր Ատընաուըր ետ կանչած էր, երկու ժամ խօսելէ ետք վարչապետին հետ շեշտեց թէ իր պաշտօնին հանգամանքները չէ անցած մինչ կառավարութիւնը համաձայն չէ այն զեկուցումին զոր դեսպանը ըրած է Խրուշչեւի, Պերլինի մասին:

ՖԻՆԼԱՆՏԻՈՅ խորհրդարանը լուծուեցաւ: Նոր ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան Փետրուարին: Խորհ. Միութիւնը թելադրեց Ֆինլանտիոյ կառավարութեան որ հաւատարիմ մնայ արտաքին ներկայ քաղաքականութեան:

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ Ուաշինկթըն կը մեկնի, քանի մը օրէն, ուր երկար տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Քենըտիի հետ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Պերլինի Սթալինալէն կարլ Մարքսալէի վերածուած է եւ հսկայ արձանն ալ վերցուած:

Prof. Henri Mondor

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԱՆԴԱՄ

—o—

Երկուշաբթի օր, Փրոֆ. Անրի Մոնտոր Գիտութեանց Կաճառին Բժշկական եւ Վիրաբուժական ճիւղին անդամ ընտրուեցաւ: Այս բաժինը վեց անդամներէ կազմուած է եւ կը փոխարինէ Լուի Պաղինանոր Թափուր աթոռին:

Այս ընտրութեամբ անուանի վիրաբոյժը 5րդ անգամ ըլլալով ակադեմական կը դառնայ, որովհետեւ արդէն անդամ էր՝ Մալլարմէի Ակադեմիային, Բժշկական Ակադեմիային, Վիրաբուժական Ակադեմիային եւ 1946էն ի վեր Փոլ Վալերիի կը յաջորդէր ֆրանսական Ակադեմիային մէջ: Ժորժ Տիւհամէլի հետ, Մոնտոր ամէնէն շատ ակադեմական տիտղոս ունեցողն է: Վիրաբուժական ասպարէզէն զատ, ծանօթ գրագէտ է եւ Մալլարմէի, Քլոտէլի, Ալէնի եւ մեծանուն բժիշկներու նուիրած հատորները ալ աւելի տարածած են իր համբաւը:

Ծնած է 1885ին Սէն Սերնէն (Օվերնէը), մինչեւ 1955 Փարիզի համալսարանին Դասախօս էր: Մասնագիտացած է ախտաբանական վիրաբուժութեան մէջ եւ կարեւոր աշխատութիւններ ունի մահացու վիժումներու, խլիրդի, խոցի, պատեբազմական վէրքերու եւ այլ նիւթերու շուրջ:

Անկէ քանի մը ամիս առաջ կաթուածի թեթեւ հարուած մը զինքը անշարժութեան դատապարտած էր, բայց հետզհետէ կրկին տէր դարձաւ իր շարժումներուն:

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐԸ ԳՈՐԾԻ ՎՐԱՅ

—o—

Կեսարիայէն կը հաղորդեն թէ Տէրէքէօյի բնակիչները երկու ճակատի բաժնուած՝ ճակատամարտ մղեցին գիւղին մէջ:

Գիւղին ուսուցիչը կ'ուզէր դպրոցին պատէն կախել Ազգ. Միասնականութեան Կոմիտէին խմբանկարը: Ատալէթ կուսակցութեան պատկանող կիներ ուսուցիչին ձեռքէն առին խմբանկարը եւ պատռեցին: «Եթէ ուսուցիչը կ'ուզէ նկար կախել վարժարանին պատէն, թող կախէ Կիւմիւշփալայի նկարը»:

Կը լսեն Հալք կուսակցութեան պատկանող կիներ, կը վազեն կը հասնին, ու կռիւը կը սկսի: Կռիւին կը մասնակցին մանուկներն ալ, շուտով նաեւ երիտասարդները, որոնք քարերով, թուպերով եւ որսի հրացաններով կռիւին կուտան իսկական ճակատամարտի մը պատկերը: Հալքեան կին մը կը վիրաւորուի ծանրօրէն: Թեթեւ վէրքեր ստացան ուրիշ երեսուն հոգի: Ոստիկանները կը հասնին եւ վերջ կը դնեն կռիւին, որ տեւած էր չորս ժամ:

× Մենտերէսի կուսակիցները կը շարունակեն իրենց ընդդիմութիւնը: Իզմիրէն կը հաղորդուի թէ Հիսարի մզկիթին մէջ «Մէվլուտ» կարդացուած է Աթաթիւրքի մահուան 23րդ տարելիցին եւ Մենտերէսի մահուան 52րդ օրուան առթիւ: Քահրամանլարի, Էշրէֆփաշայի եւ Քարշըեաքայի մզկիթներուն մէջ եւս «Մէվլուտ» կարդացուած է նոյն յիշատակութեամբ:

× Պոլսոյ բանտարկեալներուն կիները կը հաւաքուին Այա Սոֆիայի առջեւ եւ ցոյց մը կը կատարեն իրենց բանտարկուած ամուսիններուն ազատութեան համար: Երկու կիներ ձերբակալուեցան՝ զինուորները անարգելու յանցանքով:

Սուլթան Ահմէտի բանտարկեալներն ալ, այր եւ կին, ցոյց մը կատարեցին իրենց կարգին՝ կոտրելով ապակիները եւ «Ազատութիւն, Ներում» պոռալով:

ԱՐՇԱԿ ՉՈՒԿԱՍՅԱՆ

(ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔԸ)

Մր. Գիրք, ասոնք ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի թանկագին են, որովհետեւ ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի թանկագին եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի կարեւոր եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի հետաքրքրական եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի գեղեցիկ եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի ճշմարիտ եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի իրական եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի ինքնուրոյն եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի ինքնատիպ եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի անկրկնելի եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի անզուգական եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի անհրաժեշտ եմ: Ես ալ ինծի համար ամէն բանէ աւելի անհրաժարելի

ՀԱՅԿԱՎՈՏ

Հ. Ս. Ս. Հ. — Հոկտեմբերի 28, 1961 թ. — Շաբաթաթերթ — Հրատարակվում է «Արարատյան դաշտ» անունով

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Հոկտեմբերի 23-ին Երևանի Պետական համալսարանի մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի և համալսարանի միացյալ նիստը, որին ներկա էին ակադեմիայի և համալսարանի գիտական աշխատողներ, ուսանողներ, հյուրեր։

Նիստը բացեց ակադեմիայի նախագահ, ակադեմիկոս Վ. Համբարձումյանը։ Նա ողջունեց հավաքվածներին և հայտնեց, որ նիստին ներկա են ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ Ա. Միկոյանը, ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղար Ա. Քոչինյանը, ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահ Ա. Կոստանյանը, ՀԿԿ Կենտկոմի քարտուղար Ս. Ավետիսյանը, ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության անդամներ Ա. Ալիխանյանը, Ա. Ղազարյանը, ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալներ Ա. Ղուկասյանը, Ա. Մարգարյանը, ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ, ՀԽՍՀ պետական պլանավորման կոմիտեի նախագահ Ա. Ղարիբջանյանը, ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ, ՀԽՍՀ ֆինանսների նախարար Ա. Ղազարյանը, ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ, ՀԽՍՀ գյուղատնտեսության նախարար Ա. Ղուկասյանը, ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ, ՀԽՍՀ շինարարության նախարար

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Աննիկ Պագըրճեան, աղջիկը՝ Արմենուհի Պագըրճեան, Պագըրճեան եղբայրք եւ ընտանեկան պարագաները, շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, գրաւոր, ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին

ԱՐՇԱԿ ՊԱԳԸՐՃԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան առթիւ: Շնորհակալութիւններ նաեւ Եկեղեցւոյ վարչութեան, Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութեան, Ծնողաց միութեան, ուսուցչական կազմին եւ աշակերտութեան, Ֆ. Կապ. Խաչին, եւ «Յառաջ»ին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկ. Խորէն Գրիգորեանէ, ի նպաստ օղափ. կայանին տասը Ն. Ֆ. փոխան ծաղկեպսակի Արշակ Պագըրճեանի ցաւալի մահուան առթիւ:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Այրի Տիկին Արշալոյս Սարգիսեանէ 40 Ն. Ֆ. Մեռելոցի առթիւ, իրենց ողբացեալ ընտանեաց՝ Իւղարեր եւ Նշան Սարգիսեանի, Վեհինէ եւ Բարթամ Պասմաճեանի յիշատակին:

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Սաթենիկ Տէր-Դաւթեանի կսկծալի մահուան առթիւ, Տիկին Աննիկ Սարաճեան երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԻԿԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է.— Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Տէր Գալուստեանէ յիսուն Ն. Ֆ., Տիկին Մարի Տէր Գալուստեանէ երեսուն եւ Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Տէր Գալուստեանէ 20 Ն. Ֆ., փոխան ծաղիկի ողբացեալ Արշակ Պագըրճեանի մահուան առիթով:

Տիկին Քէօշկերեանէ քսան Ն. Ֆ. ողբացեալ Տիկին Մուրատի յիշատակին: Տէր եւ Տիկին Կ. Խոչեանէ քսան, ողբացեալ Մ. Նարլեանի մահուան առթիւ: Տիկին Ա. Սարգիսեան 25, իր ամուսնոյն յիշատակին: Տիկին Պախթիարեան քսան, ողբացեալ Բ. Տամլամեանի յիշատակին: Տիկին Աբրահամեանէ եւ Տիկին Սաատէթեանէ 50ական Ն. Ֆ.:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փարիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քատէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28-ին, Հինգշաբթի օր:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ
ԽԱՍՈՒՏԻԿ

Ցաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ:

500 էջ

13 Hors-Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական մարմնին:

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13·40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար:

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՄԱՇՏՈՑԻ 1600ԱՄԵԱԿԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Մեսրոպի Մաշտոցի 1600ամեակին առթիւ կազմակերպուած է հրապարակային յիշատակի հանդէս մը, նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու, այս Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Սէրքլը Կաթոլիկի սրահը:

Կը նախագահէ Պ. Ս. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

Կը խօսի ԲՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն:

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժինով մը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մաքրուհի Տէօքմէճեան եւ զաւակները՝ Արփինէ եւ Յոլինէ կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, այս Կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆԻ

մահուան Բ. տարեդարձին, ինչպէս նաեւ Տէօքմէճեան և Մարկոսեան գերդաստաններու համայն ննջեցելոց հոգւոյն ի յիշատակ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի ժամը 10·30ին հանգստեան ձայնաւոր պատարագ Փերրոնիա Հիւսնեանի հոգւոյն համար, անոր մահուան տարելիցին առթիւ:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ու այս ազդը իբր հրաւէր նկատել:

Երկուշաբթի 20 Նոյեմբեր, ժամը 16·30ին ձայնաւոր պատարագ Անթիլիի Հայ ծերանոցին մէջ:

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Եօթներորդ պտոյտ հայ գրականութեան պարտէզին մէջ,

« Միջնադարեան գանձեր »

Նոյեմբեր 20, Երկուշաբթի ժամը 21·15ին, Սալ Շոփէն-Փլէյէլ:

Կը մասնակցի՝ ՕՐ. ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ (տաւղահար):

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան գրատուն, 43, Ռիւ Ռիշէ:

Գին՝ 3, 5 եւ 7 Ն. Ֆ.:

ՇԱՐԲ

GALERIE VENDOME

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3էն 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

Մեր յարգելի յաճախորդներուն կը հաղորդենք թէ, 35 տարի է Լիոն հաստատուած

ԱՐԱՔՍ ՏՊԱՐԱՆԸ

(Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ)

Փոխադրուած է.—

60, Rue d'Anvers, LYON 7e

Tél: 72-89-03

եւ ընկերութեան վերածուած ըլլալով այսուհետեւ կը կոչուի՝

Imprimerie d'Anvers

S. A. R. L. au Capital de 30.000 N. F.

Ինչպէս առաջ, ներկայիս ալ կը ստանձնենք տպագրական հայերէն գործեր, ինչպէս նաեւ ֆրանսերէն, ամէն տեսակ, վարչական, առեւտրական եւ ճարտարարուեստի վերաբերեալ գործեր:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, Տէսինէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասանեն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խաչատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուրեան եւ ուրիշներ:

Ճոխ պիւֆէ եւ համեղ անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին:

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

ՃՇԴՈՒՄ.— Արշակ Պագըրճեանի մահուան առթիւ Դպրոցասիրաց վարժարանին քսան Ն. Ֆ.ի նուէրը (տես Յառաջ՝ 15 Նոյեմբեր) եղած է Տիկին Վարդապետեանի կողմէ միայն:

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 21ին: Մշակոյթի Տան մէջ:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 18 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատեղին:

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Առնուվիլի Նոր Սերունդի խումբին, Սարսէլի մէջ:

Դեկտեմբեր 10ին, կը ներկայացուի՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քուփէօզ մը պոնեթրի-թրիքոյի համար:

ԴԻՄԵԼ.—

PARIS-CALIFORNIE

16, Rue Sainte-Cécile, Paris 9e

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Հիւսուածեղէնի համար փասոնիէներ, Ռիմոլտի մեքենայի վրայ:

Ներկայանալ կամ հեռաձայնել.—

ERTEX

22. Rue Romain Rolland,

Métro Mairie des Lilas VIL. 74-40

Surprise Party

Orchestre NOR SEROUND

DISQUES CHOISIS

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ:

Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue, Paris 9e

Ambiance Bar Buffet

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ԷՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ - ՀԷԼՎԱ

ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA · CHOCO-LOC

Ste le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·
Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՈՒՐԲԱԹ
17
ՆՈԵՄԲԵՐ
VENDREDI
17 NOVEMBRE
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9256 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5057

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՄՔԸ

ԲՐՆԱԿԱԼՆԵՐՈՒ ՎԱԽՃԱՆԸ

«Ամէնէն աւելի Հայաստանի մէջ է, որ «իր գոհունակութիւն» առաջ բերած են համայնավար կուսակցութեան Մոս – կուայի իբ. համագումարի որոշումները: «Ժողովուրդը հաւանութիւն է տալիս ...» կը գրէ Սովետական Հայաստան (1 Նոյեմբեր), որ կ'աւելցնէ. «Մենք երջանիկ ենք, որ ապրեցինք ու տեսանք ճշմարտութեան մեծ յաղթանակը »:

Այս արտակարգ ուրախութեան պատճառը ո՛չ Ալպանիոյ մասին տրուած որոշումն է, ոչ ալ նոր Ծրագրի ընդունուիլը: Համագումարը «ի՛նչ հարուստ նիւթեր, մտորումների, վերլուծման, խմաւորման ինչպիսի՛ առատ հնարաւորութիւն» է տուած Հայաստանի պատգամաւորներուն:

Անոնք երջանիկ են, որ վերջ տրուած է անհատի պաշտամունքին եւ անարդանքի պիտի են դատուած «արեւ – դեկավար»ի կոյր պաշտամունքի սարկաբարոյ հետեւորդները, որ տարիներով «պատուել են նրա ոտքերը, որ տարբեր են նրա ուղիղ ընչին արբանեակների նման»:

Ուրախ են որ «դահիճ» Սթալինի եւ «սրիկայ ու ճիւաղ» Բերիայի պէս ա – ծնողը բռնակալներու բուն դիմագիծը երեան է հանուած եւ արդարութիւնն ու ճշմարտութիւնը յաղթանակած են:

Հայաստանի աշխատաւորները ամէն կողմ հրապարակային բազմամարդ հաւաքոյթներ կը կազմակերպեն՝ խարանելու համար «հակապարտիական խմբի չարանենգ դիտաւորութիւնները» եւ հաստատելու թէ «այսուհետեւ աննպատակահարմար է Սթալինի սարկոֆագի պահպանումը մեծ Լենինի Դամբարանում »:

Միայն Սթալինն ու Բերիան չեն, որ նախիրներ սարքած են Հայաստանի մէջ: Մեզի համար յայտնութիւն մը եղան Մաննկովի չարագործութիւնները:

Վկան Ա· Ն· Շելեպինն է, նախագահ – բական խորհուրդի առընթեր պետական անվտանգութեան կոմիտէի նախագահը, որ Դեկտեմբերի 26 Հոկտեմբերի նիստին մէջ խօսելով «հակապարտիական» խումբի հերոսներուն մասին, կ'ըսէ.

«Մալենկովի խղճի վրայ են ընկած պատճառած «լենինկրատեան դար – ը», Հայաստանում պարտիական ու պետական աշխատողների ձերբակալութիւնները »: (Սով· Հայաստան, 28 Հոկտեմբեր):

Ուրեմն Հայոց դահիճներու չարքին վրայ աւելցնայ անուն մը եւս, Մալենկով:

Ինչպէս գրեցինք, բերանները բացուեր են Հայաստանի մէջ այնքան ազատօրէն, որ Հրաչեայ Յովհաննիսեան մը համարձակեր էր «սրիկայ եւ ճիւաղ» անուանել Հայրենիքի Թշնամիներէն Լաւրենտի Բերիան, «այժմ արդէն հողմացրիւ արած» (Սով· Հայաստան, 1 Նոյ·):

Կը թուի սակայն, որ այդքան յանդգնութիւն շատ է տեսնուած: Որովհետեւ մինչեւ Նոյեմբեր 7 Սովետական Հայաստանի մէջ այս նիւթին չուրջ ո՛չ մէկ ուրիշ գրութիւն լոյս տեսած է:

Ինչ կը մտածեն այժմ արտասահմանի «Հայաստանասէր»ները, որոնք տասնեակ տարիներով լոբճնաչուրթն փառաբանած էին «ժողովուրդներու առաջնորդ», «արեւափայլ հանճար» Սթալինը, որուն անքննադատ եւ բժակամտութեան արտասանած էին՝ «հայ ժողովուրդի ազատարար»ին կենաց:

Ժամանակակից պատմութեան ամէնէն մեծ դահիճի հազարաւոր զոհերու յիշատակին յուշարձան կը կանգնեն այժմ անոնք որ դեռ երէկ խունկ կը ծխէին եւ ծունկի կուգային անոր առջեւ:

Աներեւութեան սիւներն են դամուած Սթալինն ու Բերիան:

Այս է վախճանը բոլոր բռնակալներուն:

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԿԸ ԼՈՒԾՈՒԻ

—o—

ԻՆԷՕՆԻՒ ՊԻՏԻ ԿԱՐԵՆԱՅ ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԱԶՄԵԼ

—o—

Երկար բանակցութիւններէ , վոթով – կոտ ժողովներէ ետք, նկատի առնելով երկրին «վերապոյն շահերը » , Ազգա – րութեան մենաերէսեան նկատուած կու – սակցութիւնը (Ատալէթ) ազատօրէն մեկնաբանելով երկու ձայնի մեծամասնու – թեամբ բացասական քուէարկութիւնը ո – րոշեց մասնակցիլ Իսմէթի դահլիճին : Այս եղրակացութեան յանգելու համար , Ատալէթի անդամները երեք օր վիճեցան, սպայակոյտի դաշտնի նիստեր տեղի ու – նեցան որպէսզի կուսակցութեան Տնօրէնն Ժողովը որոշէ իր մասնակցութիւնը բե – րել: Այս «յանդգնութեան» դիմաւոր դե – րակատարը եղած է Մենտերէսի Եասը Ա – տայի փոստարանը՝ Պուրհան Ափայտին որ համերաշխութեան «առաքեալի» պաշ – տօնը ստանձնած էր, Ափայտինի կարծի – քըն այն է, իր չափաւորական ընկերնե – րուն հետ որ «հաւատարմութիւնը ժողո – վուրդին քուէներուն հանդէպ, միայն այս ձեւով կարելի է արտայայտել »: Այս չէ անշուշտ «կարծրերուն» տեսակէ – տը: Կուսակցութեան նախագահը՝ Կիւ – միւչիալա այցելութիւն մը տուած է Իս – մէթ Ինէօնիւի յայտնելու համար մաս – նակցելու իրենց որոշումը եւ այս առթիւ յայտարարած է.— « Համաձայնութեան յանդգնացանք որովհետեւ երկրին շահերը այդպէս կը պահանջեն: Մօտէն կրցանք տեսնել տնտեսական կացութեան վատ – թարացումը եւ ժողովուրդին դժուարու – թիւնները: Բոլորին հանդիստը եւ հան – դարտութեան վերահաստատումը մեղի կը թելադրեն որ Հալքի հետ բաժնենք իշխանութեան պատասխանատուութիւ – նը »:

Իսմէթ Ինէօնիւ իր կողմէ, յայտարա – րած է.— «Վստահ էի որ Արդարութեան կուսակցութիւնը նպաստաւոր որոշում մը պիտի տար երկրին ղեկավոյն շահուն համար»:

Այս տեսակցութենէն անմիջապէս յե – տոյ, վարչապետութիւնը զեկոյց մը հր – րատարակած է ուր կ'ըսուի.— « Զօր· Կիմիւչիալա, Ատալէթի նախագահը բե – րանացի հաղորդեց նշանակուած վարչա – պետին՝ Իսմէթ Ինէօնիւի որ իր կուսակ – ցութիւնը որոշած է մասնակցիլ խառն դահլիճի մը եւ գործակցիլ Հալքի հետ : Այսպէս պատասխանատուութեանց բա – ժանումը թոյլ պիտի տայ որ Դահլիճին կազմութեան պայմանները ճշդուին »:

Կը կարծուի թէ Ատալէթը Հալքին ձգե – լով վարչապետին աթոռը պիտի ուզէ նա – խարարական կարգ մը աթոռներ ձեռք ձգել, որոնց թիւը հաւանաբար աւելի բարձր ըլլայ քան Հալքի նախարարական աթոռները :

Կը թուի նաեւ թէ Նոր Թուրքիա կու – սակցութիւնը որ երկուշաբթի մերժած էր մասնակցիլ Ինէօնիւի դահլիճին եւ առնէ իր որոշումը: Նախագահը էքրէմ Ալիքան յայտարարեց թէ «եթէ Ատալէթ եւ Հալք խառն դահլիճի մը մասնակցին եւ մեր մասնակցութիւնն ալ ուզեն , չենք մերժեր »:

Ազգ· ժողովը եւ ծերակոյտը խառն նիստի հրաւիրուած են Ուրբաթ, թէեւ ըստ Սահմանադրութեան միայն ժողովը վստահութեան քուէ կրնար տալ :

Մէկ բան, սակայն, որոշ է, կազմուե – լիք դահլիճին գործը հեռու է դիւրին ըլ – լալէ ու բոլորը վստահ են որ բանակը տակաւին զօրավիզ պէտք է մնայ իրեն , որպէսզի նման կառավարութիւն մը դիմանայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ «թագաւորը» եւ Բիւզան – դիոնի «կայսրը» դատապարտուեցան 16 միլիոն վճարելու Ֆիսքին: Գրած էինք թէ այս երկու երանելիները դատ բացած էին Ֆիսքին դէմ որ երեւան հանեց թէ իրենք ոչ մէկ հաշուապահութիւն ունէին: Կալարի տը Տօյան տը Լուսինեան կը չարունակէ նամակ դրել Խրուշչեւին իր «պապերուն հայրենիքը» ուզելով ...:

ԱԼՊԱՆԱՅիներն Ա.Լ « ապախրուչչե – ւացումի» ձեռնարկած են: Պատասխանե – լով անոնց որոնք Սթալինի արձանները կը քանդեն, իրենք ալ ծառ մը վար ա – րին, գոր 1958 Յունիսին, Խրուշչեւ տըն – կած էր :

ՏԻԺՈՆի քաղաքապետը՝ Փիո կը հերքէ թէ նամակ մը գրած է Խրուշչեւի յայտ – նելով թէ համաձայն չէ որ Սթալինկրատի անունը փոխուի: Այս անունը անհպելի է, ճակատագրի մը անունն է: Յանօթ է որ Սթալինկրատ եւ Տիժոն զուգորդ քաղաքներ են :

ՍՈՐՊՈՆի մէջ բողոքի հանրաժողով մը տեղի ունեցաւ Փրոֆ. Կոտըմանի դէմ ե – գած փլասթիքի մահափորձին առթիւ : Օրուան սլոկաններն էին «Փաչիզմը պիտի չանցնի», «համալսարանը մեզի հետ է » եւն· եւն·: Ցոյցերը չարունակուեցան փողոցներու մէջ :

ԱԼԺ· ԱԶԱՏ ՃԱՒՇԵՏի ներկայացուիչ – ները կոչ մը ըրին Իրաքցիներուն որպէս – զի մէկ ժամուան խորհրդանշական գոր – ծադուլ մը ընեն բողոքելու համար «Փը – րանսական չարչարանքներուն » դեմ ալ – ժերացի բանտարկեալներուն վրայ :

ՔԱԹԱՆԿԱՑի կացութիւնը կրկին ծան – րացած է: Ապատամբական չարժում մը ծայր տուած է Քիվուի նահանգին մէջ , կիզենկայի ղրղումով Քոնկոյի կեդրոնա – կան կառավարութեան դէմ : Ալպերվիլի մէջ սարսափ կը տիրէ: Եւրոպացիներէ , Քոնկոյի պինուրներէն զատ Պալուպա – ներ հասած են որոնց արարքները սար – սափ կ'ազդեն բոլորին վրայ :

ՀՈՒՆԳԱՐ դիւցազներ կոլխոզի քար – տուղարին վրայ յարձակած են, առջի օր կը գրէ Շոնկրատի Թերթը, որ կ'աւելցը – նէ. «մեր մէջ մարդիկ կան որոնք Սմե – րիկացիներուն գալուստին կը սպասեն»:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ պետական գանձը երեքու – կէս տարի է երեք միլիոն թրքական ոս – կի վճարած է ընդհանուր սպայակոյտի «գաղտնի սպասարկութեան » մը որ դո – յութիւն չունէր: Դրամարկղը անցեալ Հոկտեմբերին չէ ներկայացած եւ այդ պատճառաւ մէջտեղ ելած է որ երեքու – կէս տարի է կանոնաւոր ամսական կը վճարուէր առաւիպախաւի մը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի կեդրոնի Միութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը չի ճանչնար Քարամանլիսի կառավարու – թիւնը :

« ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Բարեկամութեանց » Միջազգային մրցանակը որ կը տրուի Ֆրանսացի բանաստեղծներու Ընկերու – թեան կողմէ, Ֆրանսպէիր օտար գրողի մը, այս տարի տրուեցաւ Լէոփոլտ Սե – տար Սենկորի, Սենեգալի նախագահ որ ժամանակակից մեծագոյն բանաստեղծ – ներէն մէկը կը նկատուի :

ՆՈՊԵԼԵԱՆ հինգ մրցանակաւորները (Տոքթ· Շվայցէր, Պ· Ռըսըլ, Ֆրանսուա Մօրիաք, Լօյտ Պօյտ–Օռ եւ Մաքս Պորն) կոչ մը ըրին նախագահ Քենըտիի , որ – պէսզի հրաժարի հիւլէական փորձեր կա – տարելու գաղափարէն: Այս կոչը ստո – րագրած են նաեւ Փաբլօ Քազալս, հրեայ փիլիսոփայ՝ Պիւպէր եւ ուրիշ ծանօթ միջազգային դէմքեր :

ՎԱՐՇԱՒԱՅի համայնավար պաշտօնա – թերթը Թրիպունա Լուտու կը գրէ թէ ա – պատթալինացման արշաւ պիտի չըլլայ Լեհաստանի մէջ:

ԹԵՀՐԱՆԷն կը հաղորդեն թէ քարիւղ արտածող երկիրներու ժողովը, որուն ի – րաք չէր մասնակցած, որոշած է զօրա – վիդ կանգնել Իրաքի, անոր Իրաք Փեթ – րոլիըմի հետ ունեցած խորհրդակցու – թիւններուն ձախողութենէն ետք :

ՈՒՈՇԻՆԿԹընէն վերադարձին վարչա – պետ Քոնրատ Ատընաուըր տը կոչի եւ Մաքմիլընի հետ պիտի տեսնուի :

ԹԱՇԿԵՆԴԻ մէջ , Խրուշչեւ խորհըր – դակցական ժողով մը ունեցած է կեդրո – նական Ասիոյ երկրագործական արտա – դրութիւնը աւելցնելու համար :

ԵՐԵՒԱՆԻ "ՍՊԱՐՏԱԿ"Ը ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

—o—

Երեւանի «Սպարտակ»ը Թեհրան հասաւ Նոյեմբերի սկիզբը Ամջադիէի մարզա – դաշտին մէջ, որ լեցուած էր անհամբեր – թաց բազմութեամբ :

Հայերը յաղթեցին (2 – 0), արժանա – նալով հանդիսականներու խանդավառ ծափահարութեանց :

« Սպարտակ » մրցում մը եւս կատա – րեց Թեհրանի հայ նորակազմ խումբին հետ :

ՄՐՑՈՒՄ

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԵՒ ՌՈՒՍԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Ռուսական ֆութպոլի Ազգ· խումբ մը, կը գրեն Թրքական Թերթերը, Պոլիս հա – սաւ՝ մրցում մը կատարելու համար Թուրքիոյ ազգ· խումբին հետ :

Մի հոգի փաչա մարզադաշտը երբեք այդքան բազմութիւն տեսած չէր: Աւելի քան տասը հազար կը հաշուեն ժողո – վուրդը, որ լեցուցած էր ընդարձակ դաշ – տը: Մուտքը 5 ոսկի :

Երկու կողմերու անկախութեան քայ – լերգները կը նուագուին ու կը սկսի խա – ղը, գոր կը վարէին երեք իսրայէլացի դատաւորներ :

Ռուսական խումբին մաս կը կազմէր Հայ մը, Համբարձումեան: Ռուսերը ըս – կըսան յարձակումով, գրոհ տալով դէպի Թրքական դիրքերը: Հինգ վայրկեան ետ – քը Համբարձումեան գնդակը առանձին տարած էր արդէն Թրքական բերդին մօտ, երբ Թուրք մարզիկ մը կեցուց զայն փաուլով: Տասներորդ վայրկեանին՝ Համբարձումեան, որ փասէօրի դեր կը կատարէր եւ կարծես չափուած փասեր կուտար իր ընկերներուն, գնդակը զարձ – եալ մօտեցուց Թաքսիմի բերդին, բայց փաուլով մը ազատեցան Թուրքերը : Ա – ռաջին խաղամասը լրացաւ՝ երբ Ռուսերը չհաճած էին երկու կոլ, երբ Թուրք մար – զիկ մը, վերջին պահուն, անձնական ճի – գով սկսաւ սուրալ դէպի ռուսական բերդ: Ռուս բերդակալը, դուրս գալով բերդէն ոտքով ազատեց , բայց Թուրք մարզիկ մը ժամանակին հասնելով , տասնեւութ գծին դուրսէն չատ զօրաւոր եւ ճախ չիթով մը ապահովեց Թուրքիոյ պատուոյ կոլը,— Թրքական մէկի դէմ ռուսական երկու յաղթանակ :

Երկրորդ խաղամասին՝ զարձեալ Համ – բարձումեանն էր որ կը տիրապետէր , բայց երկու կողմերը չկրցան փոփոխու – թիւն մը մտցնել առաջին խաղամասին արդիւնքին մէջ :

ԴԵՐԱՍԱՆ

Հ· ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՄԵՌԱԾ

« Սով· Հայաստան » կը գրէ թէ Նո – յեմբեր Եին, ծանր հիւանդանութենէ ետք, մեռած է բազմավաստակ դերա – սան՝ Հրաչեայ Ներսիսեան :

Կառավարութեան կարգադրութեամբ կազմուեցաւ Թաղման յանձնախումբ մը: Բազմավաստակ դերասանին մարմինը ամփոփուած է Երեւանի Պանթէոնին մէջ:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—o—

1. ՎԵՐԾԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1864)

Մեզի ծանօթ հնագոյն ընկերութիւնն է սակս ԵՐԵՒԱՆԻ մէջ կազմուած։ Ժամանակակից լաւատեղեակ հայ թերթը՝ Մասիս (Կ. Պ. 1865 թ. 677, Յունուար 30) իր «Ազգային» բաժնի մէջ կը գրէ. «... Բերկրութեամբ սրտի կ'իմանանք թէ Երեւանայ մէջ ալ Վերծանութեան Թանգարան մը հաստատուեր է... քանի մը ազգասէր ողիներու ջանքով ընկերութիւն մը կազմուերէ, որուն անդամներն արդէն քանութի հասած են։ Յուսալի է ուրեմն որ Երեւանայ նորակազմ վերծանութեան Թանգարանն ալ իր հիմնադրաց ջանիւք օր քան զօր կը բարգաւաճի եւ լրագիրներէն զատ օգտակար գիրքեր ալ կը հայթայթէ ժամանակին ի նպաստ Երեւանայ ազգայնոց մտաւորական զարգացման»։

Հիմնումի թուականն յիշուած չըլլալով՝ հաւանական է կարծել թէ 1864ի վերջերը կազմուած ըլլայ ընկերութիւնը։ Ուրիշ տեղէ ծանօթութիւն մը գտած չենք։ Չենք գիտեր թէ որքան տեւած է։ Հետաքրքրական է թէ կանոնագիր մ'ունէ՞ր։

2. ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1868)

Վաղարշապատի «Արարատ» ամսագիրը կը յիշէ 1869 Դեկտեմբերին՝ գրելով. «Անցեալ տարի Երեւանայ փոխ-թեմականին յայտարարութեամբ՝ յօգուտ եւ ի նպաստ տեղւոյն Օրիորդաց դպրոցի... Թատրոնական Ընկերութիւնը իր ներկայացումները ապարանքէն զկնի կ'երեւի թէ ցարդ ամենեւին եւ ոչ մի հաշիւ ներկայացուցած չէ ազգայնոց։ Ուստի այս մասին Պ. Ա. Գուլամերեանցէ մի բողոք ստացանք... Առ այժմ... կը հրաւիրեմք Թատրոնի ընկերութեան անդամքը, որ պէտքի մինչեւ Յունուարի 25ը յառաջիկայ նոր տարւոյ թող փութան ներկայացնել իւրեանց հաշիւները...» (Արարատ, Վաղարշապատ 1869, էջ 192, Դեկտեմբեր)։

Ընկերութեան անունը կը ճշդուի երկրորդ գրութեամբ, ուր յայտնի կերպով «Թատրոնական Ընկերութիւն» կոչուած է (տես Արարատ, անդ, 1870, էջ 253)։

Ընկերութեանս հիմնադիրները վեց հոգի են, որոնցմէ հինգը դերասաններ, մին ալ կառավարիչ է։ Ահա ատոնց անունները.—

Սողոմոն Աբամելիքեանց, Սիմէօն Փիլիպպոսեանց, Ներսէս Սիմէօնեանց, Նահապետ Աթանասեանց, Վասիլ Եղիազարեանց, Աղեքսանդր Ասլանեանց, (Արարատ, 1870, էջ 254)։

Այնպէս կը հասկցուի որ ընկերութիւնը 1868ին սկիզբը կազմուած եւ ութ ներկայացում տուած է, մուտք ունենալով 810 րուբլի, որմէ 34 րուբլի նուիրած է Օրիորդաց դպրոցին։

Ընկերութիւնը բեմադրութեան համար հարկ եղածը ունեցած չէ սկիզբը, ներկայացում տալով եւ եկամուտ ստեղծելով՝ պէտք եղած զգեստն ու այլ հարկաւոր բաները գնած է։ Ներկայացման բեմը թեմական դպրոցի դահլիճն եղած է, ուր կը պահուէին նաեւ բոլոր բեմական առարկաները։

Որքան կ'երեւայ՝ ընկերութիւնը յատուկ կանոնագիր ունեցած չէ։ 1870ին կը կազմէ եօթը կէտերէ բաղկացած «պայմանագիր» մը, թէ «իւր Թատրոնական խաղարկութիւնները ինչ պայմաններով կրնայ շարունակել» (տե՛ս Արարատ, անդ՝ էջ 254)։

1868ի ներկայացումներու նիւթը՝ այսինքն՝ Թատերախաղերը չեն յիշուած։ Հաւանական է որ գլխաւոր Թատերախաղըն եղած ըլլայ Արշակ Բ. (Խորէն Նարպէյի)։— Ընկերութիւնը 1869-70ի ձմեռը ներկայացուցած է Արշակ Բ. ողբերգութիւնը եւ Ղլըր Յարութիւն Ոստանիկի «Զորս հոկայք»ը կամ «Պրծաւ գնաց»ը (անդ՝ էջ 280)։

Ընկերութեանս անծանօթ եղած կը թուի Արամ Երեմեանի, որ գրած է «Ռուսահայ Թատրոնի պատմութիւնը» (Վենետիկ 1933), ուր Երեւանի մէջ 1870ական թուականներուն կազմուած «Խեղճ ընկերութիւն» մը կը յիշէ լոկ, առանց տեղեկութիւն տալու ատոր մասին (տես, անդ՝ էջ 731-3)։

3. ՃԻՒՂ՝ ԿՈՎ. ՀԱՅ. Բ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (...1884)

Յօդուածագիր մը 1884 Յունիս 26ին կը գրէ. «Երեւանը հարուստ էր եւ ընկերութիւններով. բացուած էր Կով. Հ. Բ. Ընկերութեան ճիւղը, բաւական անդամներ կային ստորագրած, փողեր ժողոված, վարչութեան նախագահ, անդամներ ու քարտուղար ընտրուած եւ աւելի ոչինչ» (Նոր-Դար, Թիֆլիս 1884, թ. 112)։

«Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը» 1881ին հիմնուած է։ Հետեւաբար վերի յօդուածագիրը 1884ին կրնար, առանց դժուարութեան, ճշդել թէ երբ հիմնուած էր անոր՝ Երեւանի մէջ բացուած ճիւղը։ Որքան կ'երեւայ՝ այս նոր ճիւղը հին չէ բնաւ եւ չուտով մարած է։

4. ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (... 1884)

Հիմնումի տարին մեզ անծանօթ է վերինին պէս։ «Ընկերութեան նպատակն էր նպաստել իգական դպրոցներում ձեռագործի ծաղկման» «Նոր-Դար, 1884 թ. 112)։ Ովքե՞ր եղած են հիմնադիրները, ունեցա՞ծ է ծրագիր-կանոնագիր, ի՞նչ գործ տեսած եւ որքան տեւողութիւն ունեցած է — կը մնան անծանօթ։

5. ԷԿՈՆՈՄԻԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1901)

Հիմնուած է 1901ին։ «Սպառողական» Ընկերութիւն մը եղած է՝ կարծառեւ (Մուրճ, Թիֆլիս 1903, թ. 4, էջ 216)։

6. ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ (1905)

Գաղափարը 1882էն է, բայց կազմուած է 1905 Սեպտեմբեր 8ին՝ 17 քահանաներու նախաձեռնութեամբ։ Ունեցած է ծրագիր-կանոնագիր մը բազմաթիւ յօդուածներէ բաղկացած, զոր չենք տեսած։ Հրատարակուա՞ծ է։ Կանոնագրութեան առաջին մասը — նպատակ — 8 կէտերէ կազմուած է եւ հրատարակուած «Հովիւ»ի (Թիֆլիս 1908 թ. 37, էջ 589) մէջ, որմէ կ'իմանանք թէ Միութեան նպատակն էր. Ա) «Հոգեւ քահանաների մտաւոր զարգացումը ընդլայնելու մասին. Բ) Բարելաւել անդամ քահանաների տնտեսական դրութիւնը», եւայլն (Հովիւ, անդ)։

Փակուած 1908ին (տե՛ս Հովիւ, 1908, էջ 189, 252, 266, 366, 510, 540, 589)։

7. ՕԳՏԱԿԱՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ ՏԱՐԱԾՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1908)

Կազմուած է 1908ի սկիզբը։ Նպատակը՝ անունէն յայտնի է։ Անդամ կրնար գրուիլ ամէն չափահաս (21 տարեկան)։ անդամավճարն էր երեք րուբլի։ Կազմակերպած է ցերեկոյթ, թատերական ներկայացում և դասախօսութիւններ (Գործ, Թիֆլիս 1908 թ. 31)։

8. ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ (1915-6)

Կազմուած է Երեւանի եւ Էջմիածնի որբանոցներու ի նպաստ, հաւանօրէն Երեւանի մէջ (տես Ժամանակ, Կ. Պ. 1919 թ. 3485)։

9. ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԳԱՂԹ. ՔԱՀԱՆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ (... 1919)

Կազմուած է Երեւանի մէջ 1915-18ին։ Կը յիշուի 1920 Յունուար 21ին՝ ոչ իբրեւ նոր միութիւն մը (տես Ժամանակ, անդ՝ 1920 թ. 3749)։

10. ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (... 1920)

Կը յիշուի 1920ին եւ կը պատրաստուի Երեւանի մէջ բարձրագոյն երաժշտանոց բանալ՝ հրաւիրելով Սպենդիարեանը եւ ուրիշներ (Ժողովուրդի Ձայնը, Կ. Պ. 1920, թ. 609)։

Մեզ անծանօթ են 1921էն վերջ հիմնուած Մշակ. ընկերութիւնները Երեւանի։

Հ. ԵՓՐԵՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

Սէն Գետի Գեղածիծաղ Ափին

ՓՈԽԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Գրեց՝ ԵՆՈՎՔ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

Տարիներ առաջ՝ հայրս — ինչպէս իր սերունդէն շատ մը երիտասարդներ — բուռն փափաքն ունեցած էր Վենետիկոյ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանը երթալու։

Իր աշխատանքով, ու իր հօր աջակցութեամբ, ճանապարհածախքը եւ մէկ տարուան կրթաթոշակը ապահոված ճամբայ ելած էր Կիլիկիայէն դէպի Վենետիկ, Եգիպտոսի ճամբով։

Աղեքսանդրիա հասած՝ իր դրամին մէկ մասը երկու շաբաթուան համար փոխ կուսայ ընկերոջ մը։ Ընկերը կը մոռնայ պարտքը վճարել եւ կ'երթայ Ամերիկա ու հայրս ետեւէն կ'երթայ այդ պարտքը գանձելու համար։

Նոր աշխարհ հասնելէն ետքը՝ հօրս Մուրատ-Ռափայէլեան երթալու ծրագիրը Ատլանտեանը կ'իյնայ։ Բայց այդ չիրականացած փափաքը միշտ մնացած էր իր մէջ ու, մասամբ մխիթարուելու համար, այն ինչ որ չէր կրցած ինքն իրեն համար ընել՝ որոշած էր անպայման իր տղուն ընել։

Այս տուեալներուն վրայ էր որ 1931ի ամառը՝ հայրս գրած էր Մխիթարեան Միաբանութեան գլխ արձանագրելու համար Փարիզի իրենց վարժարանը։

Իսկ ես՝ վիճակէս շատ գոհ էի եւ բնաւ տրամադիր չէի իմ ծննդավայրս թողլով՝ չլիտցած տեղերս երթալ։

×

Առաջին աշխարհամարտին վերջին տարին լոյս տեսած էի Նիւ Եորքի Արմէնին Փարք ակումբին քովի տան մէջ։ Յուլիսի տաք եւ խոնաւ օր մըն էր։ Ծնողքիս առաջին եւ վերջին զաւակը եղայ։

Ծնած օրէս մինչեւ տասներորդ տարեկան հասակս՝ Ամերիկա ապրած էի. շատ հանգիստ էի ու որեւէ կարիք չէի տեսներ հայկական վարժարան երթալու։ Ճիշդ է, հայերէն չէի գիտեր բայց ատիկա մտահոգուելու պատճառ մը չէր... իմ կարծիքովս։ Բայց ծնողքս նոյն կարծիքը չունէին ու առանց ինծի հետ խորհրդակցելու որոշած էին զիս Փարիզ՝ Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը ղրկել որպէսզի հայերէն սորվիմ։ Պարզուեցաւ ինծի համար որ իմ կամքս անկախ՝ ճակատագիրս որոշուած էր։

Նոյն գիշերը՝ հայրս իր մտերիմ ընկերները կանչած էր մեր տունը իրենց կարդալու համար վարժարանին գրքոյկը եւ տեսչութեան նամակը ու միաժամանակ՝ իրենց յայտնելու համար իր ծրագիրը։

Կը կարծէր որ ամէնքը միաբերան՝ համամիտ պիտի ըլլային իրեն։ Ընդհակառակն՝ ամէնքը համամիտ էին ժխտական կարծիք յայտնելու։ Մէկը ըսաւ որ հայերէնը կարեւոր չէ։ Միւսը ըսաւ որ իմ ուժերէս վեր էր հայերէն սորվիլը։ Երրորդ մը ըսաւ որ նոյնիսկ եթէ հայերէն սորվիմ — ինչ որ հաւանական չէր — պիտի վնասէր անգլերէնիս։ Ուրիշ մը, «վրաս գրէ» ըսելով, լուրջ կասկածներ յայտնեց գիտցած անգլերէնիս մասին, աւելցնելով որ գիտցած անգլերէնս մեծ բան մը չէր, հետեւաբար՝ զայն վնասելու վտանգ չկար։ Ամէնքը կը տարակուսէին իմ կարողութեանս երկու լեզու միաժամանակ սորվելու։ Վերջապէս՝ ամէնքը համաձայն էին որ հայկական վարժարան երթալը իմ գործս չէր եւ վրաս ծախսուելիք դրամը նետուած դրամ պէտք էր նկատել քանի որ ես արդէն մարդ պիտի չըլլայի հոգ չէ թէ ուր դպրոց երթայի։

Այս յոռետես արտայայտութիւններուն վրայ՝ ի հարկէ արդարացի պիտի ըլլար հայրս եթէ միտքը փոխէր, մանաւանդ որ տնտեսական ծանր տագնապ կար Ամերիկայի մէջ։ Տոլարը 14 ֆրանք կ'արժէր. վերջը իջաւ 12ի։

×

Քանի մը շաբաթ ետքը ինքզինքս գտայ ԻԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ շոգենաւին վրայ... եւ եօթը օր ետքը շուարած՝ իջայ Լը Հավրը։

Հասայ Փարիզ... Սէն Լազար կայարանը։ Վարդապետ մը եկած էր զիս դիմաւորելու։ Մառնի ճակատամարտէն մնացած թաքսի մը մտանք ու գետի եզերքէն քաղաքէն անցնելով — հեռուէն էյֆելի աշտարակը տեսայ — հասանք Սեւր արուարձանը, 26 Րիւ Թրուաճօն, «Սէն գետի գեղածիծաղ ափին», տեսայ մեծ «Բոմբատուրեան» դղեակը որուն ճակատը՝ հսկայ տառերով երկթեւի գրուած էր.—

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.
COLLÈGE ARMÉNIEN MOORAT

(2 Շար.)

ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ԱՋՔԸ

—o—

Ալմալանի բարձունքներուն ստորոտը, Սեւանայ լիճին կապտագորխա ջուրերու ափին գտնուող պզտիկ գիւղին մէջ կ'ապրէր տղայ մը։ Երբ մութ գիշերով դուրս կ'ելլէր տունէն, երկինքը իր անհամար աստղերով կը թուէր չափէն աւելի մօտիկ։ Տղան կը պառկէր գետնին վրայ եւ երկար ժամանակ կը հետեւէր երկնային լուսատուներու կանաչաւուն առկայծումին, կը դիտէր պայծառ որեւէ աստղ մը ու կը մտածէր անոր մասին իբրեւ հեռաւոր եւ անիրականալի յոյս եւ անուրջ։ Կը պատմեն թէ այդտեղ՝ Սեւանի ափին ստեղծուած է այն մարդուն առասպելը, որ կ'ուզէր երկինքէն խլել իր յոյսն ու երջանկութիւնը մարմնացնող պայծառ եւ շողշողուն աստղ մը։

Թերեւս մարդոց յիշողութիւնը որեւէ բան խճողած է այդ առասպելին հետ, բայց աստղերու աշխարհը դէպի իրեն կը ձգէր փոքրիկ երազողը։ Հայոց լեռներուն վրայ երկինքը առատօրէն ծածկըւած է աստղերու աչքերով։ Երբ լոյսը կը բացուի, արեւուն վառ շողերէն հալածուող գիշերը կարծես չկամութեամբ հանգստանալու կ'երթայ։ Ցերեկը տիրաբար կը մտնէ իր իրաւունքներուն մէջ, վերջին աստղերը կը մարին Սեւանի կապուտակ երկնակամարին վրայ, եւ լոյսը, որ ուրախութիւն կը բերէ մարդոց, տխրութեամբ կը համակէ մեր փոքրիկ երազողը։

Աստղերու առեղծուածային աշխարհը հինէն ի վեր գրաւած է մարդոց ուշադրութիւնը։ Հինէն ի վեր մարդիկ սորված են աստղերու դասաւորութիւնը երկինքին մէջ։ Ինչպէս գիտենք՝ պայծառ աստղերը երկնակամարին վրայ կը կազմեն տարբեր պատահական ձեւապատկերներ, որոնք կը կոչուին համաստեղութիւններ։ Արտաքին նմանութեան հիման վրայ համաստեղութիւնները մկրտուած են բանական հերոսներու, ծանօթ կենդանիներու, երբեմն ալ անշունչ իրերու անուններով։ Համաստեղութիւններուն աստղերը անփոփոխ կը մնան մինչեւ վերջ։

Այս ամէնուն մասին փոքրիկ տղան կը լսէր ծեր համագիւղացիներու բերած պատմութիւններէն եւ հէքեաթներէն, կ'իմանար թէ ինչպէս մարդիկ կը ջանային աստղերու օգնութեամբ գուշակել այս կամ այն անձին ապագան, աղէկցնել հիւանդութիւնները այս կամ այն աստղին լոյսով։

Տակաւին գրել-կարդալ չգիտցող տղան վայրկենապէս կը բազմապատկէր բարդ թիւեր՝ զարմացնելով անեցիները եւ դրացիները։ Հայրը շատ շուտով նըկատեց իր տղուն թուաբանական ընդունակութիւնը եւ սկսաւ աջակցիլ հետեւիլ անոր ուսումին։ Տիեզերագիտութեան իր դպրոցական դասընթացքը դարձաւ իր նախասիրած առարկան։ Այս կէտին մէջ օգտակար հանդիսացաւ իր դասատուն՝ Սու Սուտակով։ Ցեռադային պատանին դիմուած տակովի յանձնարարականով կոմսմեկնեցաւ Լենինկրատ Փրոֆէսօր կոնտանտինովի մօտ եւ անոր օգնութեամբ ալ ծանօթացաւ «աշխարհի աստղագիտական մայրաքաղաքին»։ Երիտասարդին միտքէն չէր անցներ, որ յետագային ու Պուլկովոյի մէջ պիտի անցընէ իր ուսմնասիրութեան տարիները եւ պիտի կատարելագործէ իր գիտութիւնը ակա-

ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ

(Ընդհատված)

Ա. Ջիլոյանի «Հայրենի ցոլք» պատմավեպի վերաբերյալ ես դիտողություններ ունեմ։ Նախ՝ հեղինակը ոչ մի տեղ չի ցույց տալիս, թե ինչպես է ընթանում Ծամի ապստամբությունը։ Ապստամբությունը ներկայացված է միայն մի քանի նախադասությամբ։ Ինչպե՞ս է ապստամբությունը սկսվում, ինչպե՞ս է զարգանում, ինչպե՞ս է ավարտվում, ինչպիսի՞ն է ապստամբների կազմը, ինչպիսի՞ն է նրանց զինվածությունը, ինչպիսի՞ն է նրանց հարաբերությունը ժողովրդի հետ, ինչպիսի՞ն է նրանց ղեկավարությունը, ինչպիսի՞ն է նրանց կապը Ղարաբաղի ապստամբների հետ, ինչպիսի՞ն է նրանց հարաբերություն

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր ժրաջան եւ անձնուէր ընկերուհի Այրի Տիկին Սաթենիկ Տէր – Դաւթեանի մահուան առթիւ եւ յիսուն Ն· Ֆ· կը նուիրէ Մշակոյթի Տան: Նոյնպէս իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր սիրելի ընկերուհիին ամուսնոյն Պ· Արշակ Պագըրճեանի մահուան առթիւ եւ 50 Ն· Ֆ· կը նուիրէ Պէլֆոնթէյնի կայանին :

Անկէնի մասնաճիւղը երկու հազար ֆր· կը նուիրէ ողբացեալ ընկերու Տիկին Սաթենիկ Տէր – Դաւթեանի մահուան առթիւ Մշակոյթի Տան յատկացուելու համար :

×

Մարսէյլի Ազգ· Կեդր· վարչութիւնը խոր ցաւակցութիւն կը յայտնէ Պ· Շարլ Տիրան Թէքէեանի եւ իր ընտանեկան պարագաներուն Պ· Արամ Թէքէեանի կսկիծալի մահուան առթիւ :

ԿՈՉ ՇԱԻԻԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Շաւիլի հայ գաղութը միշտ առաջին դծի վրայ գտնուած է ամէն անգամ որ կոչ եղած է իր ազգասիրական զգացումներուն, ու ընաւ չէ սակարկած իր սրատրուխ նուէրը, երբ իրեն դիմուած է բարեգործական ձեռնարկի մը առթիւ :

Այս անգամ կարգ մը ազդայիններ ի մի հաւաքուելով , որոշեցինք հանգանակութեան մը ձեռնարկել, ի նպաստ Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան Թէգիլիրեան սրահին կեդր· ջերմութեան հաստատման աշխատանքներուն մեր գաղութին մասնակցութիւնը ապահովելու եւ առ այդ կազմե – ցինք հանգանակիչ յանձնախումբ մը հետեւեալ ազդայիններէ :— Տիկիններ՝ Սարաֆեան Անոյշ, Շմաւոնեան, Կիւլեան, Պ· Պ· Նշան Հայթայեան , Սիրուն Պարոնեան, Գրիգոր Փափազեան, Մովսէս Տէմիրճեան, Ս· Մկրտիչեան , Կղեմէս Օհանեան, Լ· Պետիկեան :

Ներկայիս կոչ կ'ընենք Շաւիլի Հայութեան որպէսզի երբ իրենց դիմում կատարուի յանձնախումբիս կողմէ, առատաձեռնութեամբ ընդառաջ երթան այս հանգանակութեան հերոս Ս· Թէգիլիրեանի յիշատակին նուիրուած սրահին իրենց մասնակցութիւնը արժանավայել կերպով բերած ըլլալու գոհունակութեամբ :

Շաւիլի Հանգ· Յանձնախումբ

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Հայ կարմիր Խաչի Օգափ· կայանի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն :—

Պ· Պ· Տօղրամաճեան եւ Պօյաճեան 50ական Ն· Ֆ· , Տիկին Ճիւհէրեան եւ Պ· Խմէրեան 30ական , Տէր եւ Տիկին Օ· Օհանեան, Պ· Պ· Հանըմեան, Սիրաքեան, Գարագաչեան եւ Մալեան քանական Ն· Ֆ· , Տէր եւ Տիկին Աժոէրեան, Տէր եւ Տիկին Ս· Մարգարեան, Պ· Եաղըճեան , Տէր եւ Տիկին Ալթունեան, Պ· Ալթուն – եան եւ Մարսէլ հաստատութիւն տանական Ն· Ֆ· :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՄԱՇՏՈՑԻ 1600ԱՄԵԱԿԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Մեսրոպի Մաշտոցի 1600ամեակին առթիւ կազմակերպուած է հրապարակային յիշատակի հանդէս մը, նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու, այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Սէրքըլը Կաթոլիկի սրահը :

Կը նախագահէ Պ· Ս· ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

Կը խօսի ՓՐՈՖ· ԽԱՉԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժինով մը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մաքրուհի Տէօքմէճեան եւ զաւակները՝ Արփինէ եւ Յոլինէ կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆԻ

մահուան Բ· տարեդարձին, ինչպէս նաեւ Տէօքմէճեան և Մարկոսեան գերդաստաններու համայն ննջեցելոց հոգւոյն ի յիշատակ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մայր եկեղեցիի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ ողբ· Սրամ Թէքէեանի յուղարկաւորութեան առիթով փոխան ծաղկեպսակի չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Հ· Բ· Ը· Մ· Մարսէյլի մասնաճիւղ 50 Ն· Ֆ·, Վ·Սահակեան քսան (30 ալ Բարեգործականի նոր սրահին), Տէր եւ Տիկին Ռ· Պահատուրեան տասը, Ե· Արմէն տասը: Բարեգործականի Տիկն· Մխիթեան՝ Օ· Թադէոսեան 20 , Տէր եւ Տիկին Գ· Ստեփանեան 20: Մարսէյլի Աղքատախնամին՝ Հ· Բ· Ը· Մի – ութիւն 50, Յ· Փափազեան 20: (Աւանդ դժբարները ստանալ եկեղեցիէն) :

× Նամակ ունին Ալպեռ Պէյօղլուեան , Արշակ Վարդեան – Արթինեան :

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս կիրակի ժամը 10·30ին հանդիսաւոր պատարագ Փերբոնիա Հիւսնեանի հոգւոյն համար, անոր մահուան տարելիցին առթիւ :

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողնե – րէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ու այս ազդը իբր հրաւէր նկատել :

Երկուշաբթի 20 Նոյեմբեր, ժամը 16·30ին ձայնաւոր պատարագ Անթիլիի Հայ Ծերանոցին մէջ :

ԺԵՐԱՆԵԱՆ
GALERIE GANZONI
3, Rue de la Confédération
GENÈVE
ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

ՀՐԱՆՏ ԱԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian,* Le Caire	100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova,* Paris.	120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian,* Paris, 1961.	25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan,* Paris.	6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian,* Paris.	10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ , Հ· Ե·Տէր Ղազարեան, Պէյրութ,	20Ն·Ֆ·
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ , Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ	40 Ն·Ֆ·
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ , Հ· Գ· Պայեան, Վէնետիկ ,	40 Ն·Ֆ·
ԱՌՁԵՒՈՒՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ· ԳԱՂՂ· Հ· Դ· Ստեփանեան, Վէնետիկ	9 Ն·Ֆ·
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս· Գաբամաճեան, Պէյրութ,	40 Ն·Ֆ·
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ , Յ· Յ· Զաղմաղճեան, Պէյրութ	40 Ն·Ֆ·
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ· Մ· Ը· Մ·Ի, 1918–1958, Պէյրութ	22 Ն·Ֆ·
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ· հատոր, Ս· ՎՐԱՅԵԱՆ, Պէյրութ	12 Ն·Ֆ·
ՋՐՈՑՑ, Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա· հատոր 3·50 Ն· Ֆ· Բ· հատոր	5 Ն· Ֆ·
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ՋԱՑՆԵՐ, Պ· Մնացեան, Պէյրութ	4 Ն· Ֆ·

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ
Կը նախագահէ ընկ· ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԻՃԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ· Խ· ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :
Գեղարուեստական բաժին :

Կը մեներգէ Օր· Կարապետեան, Տէսթնէյն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտատանէն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խաչատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուրեան եւ ուրիշներ :

Ճոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ :

Մուտքը ազատ է :

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին :
Կը խօսի Ընկ· ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Շրջ· վարչութիւնը, Փարիզի Հրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քառէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28 – ին, Հինգշաբթի օր :

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հայ Գրողներու Միութեան անդամները կը հրաւիրուին ընդհ· անդամական ժողովի այս կիրակի, ժամը 16ին Ազգ· Տան մէջ :

Օրակարգ :— Վարչութեան հրաժարման հարց եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

Հ. Յ. Դ.

ԿՐԸՆՈՊԼԸ :— Սահպաղաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 18 Նոյեմբեր, Շաբաթ դիշեր, սովորական հաւաքատեղին :

Ներկայ կ'ըլլան Կ· Կ·ի ներկայացուցիչները :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր Հրջանի բացման գեղարուեստական ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 17ին, Մշակոյթի Տան մէջ, կիրակի ժամը 16ին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ԿՈՒԶՈՒԻ

Փուփէօզ մը պոնեթրի – թրիճոյի համար :

Դիմել :—

PARIS-CALIFORNIE
16, Rue Sainte-Cécile, Paris 9e

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Շաւիլի գպրոցին ի նպաստ տրուելիք պարահանդէսը Դեկտեմբեր 3ին, մանրամասնութիւնները յաջորդաբար :

×

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ
ՄԱՐՏ 18ԻՆ

Surprise Party

Orchestre NOR SEROUND

DISQUES CHOISIS

կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ :
Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ
17, Rue Bleue, Paris 9e

Ambiance **Bar** **Buffet**

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *Կրան Օթէլի* շքեղ սրահներուն մէջ, **12, B'. des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ· ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ , հաճելի գեղար ուեստական բաժին :

Մուտք 6 Ն· Ֆ·, իրենց գառքը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին :
Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները :

WAG. 38-54

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն· Ֆ·	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն· Ֆ·	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆ·	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն· Ֆ·	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն· Ֆ·	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆ·	» » »
«ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն· Ֆ·	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ»	5 Ն· Ֆ·	» » »
ԾԱՒՈՒ Է	20 Ն· Ֆ·	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ ճշգրտուած ծանրաբեռնուածքով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
●
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

SAMEDI 18 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9257 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5058

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐՔԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու բաներ, որոնք իրարու խոտոր կը համեմատին :

Թուրքը ո՛ւր, ժողովրդավարութիւնը ո՛ւր :

Մենք չենք ըսողը : Թուրքերը իրենք է, որ կ՚ըսեն ... սրտցաւօրէն :

Մասնաւորաբար Հոկտեմբեր 15ի խորհրդարանական ընտրութիւններէն ի վեր լեզուները բացուած են եւ ինքնաքննադատութեան բազմաթիւ յօդուածներ լոյս կը տեսնեն Պոլսոյ եւ Անգարայի թերթերուն մէջ :

Չէթին Ալթան կը գրէ «Միլլիյէթ»ի մէջ. «Մի՞թէ ժողովրդավարութիւն կայ Թուրքիոյ մէջ» :

Ու կը բացատրէ թէ «ժողովրդավարութիւն»ը պարզապէս չահագործման գործիք մըն է «փոլիթիկոսներու» ձեռքը՝ ալքեա ժողովուրդը լռլելու եւ անոր քուէն որսալու համար :

Յօդուածագիրը, որ քիչ մը դէպի ձախ կը թաչէ, գիտել կուտայ, որ Թուրքիոյ մէջ ազգային եկամուտին մօտաւորապէս կէսը կը մտնէ բնակչութեան հարիւրին երկուքին գրպանը : Այսինքն, կ՚ըսէ, ժողովրդավարութիւն կը նշանակէ «Թալանի վարչաձեւ» :

«Փոլիթիկոս»ը չուզեր եղեր որ իշխանութեան վլուխ գան զինուորականները : Այդ ասպարէզը իրեն կը վերապահէ : Երբ սուրինը տեսնէ, ազգային կամքի, իրաւունքի, օրէնքի եւ ազատութեան մասին կը ճառէ : Սակայն ժողովրդավարութիւնը կը մոռնայ, երբ խնդիրը վերաբերի գործաղուլի իրաւունքին, բանուորներու միութեան, անհատի չահագործումին դէմ պայքարելու, պետութեան հաշւոյն աշխատելու անհրաժեշտութեան :

Թուրքիոյ մէջ ընտանեկան պարագաներով հինգ միլիոն գործաւոր կայ բայց խորհրդարանին մէջ վեց երեսփոխան անգամ չունին, մինչ 50 – 100 «աղա»ներ նոյնքան ներկայացուցիչ ունին, կ՚ըսէ : Ու հարց կուտայ. «ասոր ո՞ւրտեղը ժողովրդավարութիւն է» :

Հակառակ Չանքայայի «կլոր սեղան»ին շուրջ տրուած որոշումներուն, թերթերը չեն քաշուիր քննադատելէ 1960 Մայիս 27ի յեղափոխութիւնն ու զօրավար Ճէմալ Կիւրսէլի հաստատած վարչաձեւը :

Թանինի մէջ Իլհան Սելճուք կը գրէ թէ «յեղափոխութիւն կը նշանակէ մէկ հարուածով փոխել մգլոտած հաստատութիւնները : Մայիս 27 յեղափոխութի՞ւն մըն է» : Ինչու՞ոչ, ըստ իրեն :

Մէկուկէս տարուան գործունէութեան հաշուեկշի՞ռը : «Մայիս 27 երեք հոգի կախեց. քանի մը լեցնելու չափ փոլիթիկոս զատապարտեց, 147 հոգի վտարեց համալսարանէն, 14 հոգի արտասահման ղրկեց, բայց միակ հաստատութիւն մը փոխեց» :

Կը մոռնայ որ 5000 սպաներ պաշտօնանկ ըրաւ, բանակի կասկածելի տարրերը հեռացնելու եւ Ազգ. Միասնութեան դիրքը ամրապնդելու համար : Մշակեց նոր սահմանադրութիւն մը, որուն հանդէպ բացասական դիրք բռնեց քուէարկողներու գրեթէ կէսը :

Իսկ խորհրդարանական ընտրութիւններու տեղծեցին անել կացութիւն մը :

Թերթեր կան որ նոր ընտրութիւններ կը պահանջեն : Ուրիշներ կը կարծեն, որ նոր յեղափոխութիւն մը անհրաժեշտ է՝ անելէն դուրս գալու համար :

Մինչ այդ, մէկ ամիսէ ի վեր կարելի չէր եղած դեռ կառավարութիւն կազմել : Զինուորական կոմիտէն առիթէն կ՚օգտուի՝ յաւերժացնելու համար իր իշխանութիւնը :

Ո՞ւր մնաց ժողովրդավարութիւնը :

ՀՐԱՆԴ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՊԷՆ ՊԵԼԼԱ ԾՈՄ ՉԻ ՊԱՀԵՐ ԿԸՍԷ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ՄԸ

Մինչ ոմանց համար 18 օր է Պէն Պելլա չուտեր, երեսփոխան մը որ «Հանրապետութեան Միասնականութեան» (Իւնիթէ տը լա Ռեփիւպլիք), կը պատկանի Պ. Քաթալա յայտնեց թէ Պէն Պելլա ծոմ չի պահեր եւ 18 օր է իր փաստաբաններու միջոցաւ կենսանիւթ պարունակող հաբեր կը կլլէ, չաքար պահած է զոր կ՚ուտէ երբ որ ուզէ եւ այդ առթիւ հարց տուած է Արդարութեան նախարարին թէ չի՞ մտածեր արգիլել Պէն Պելլայի այցելութիւնները :

Գալով Պէն Պելլային, յայտարարութիւն մը ըրաւ, զեկոյցի ձեւով զոր իր փաստաբանը մամուլին հաղորդեց : Հոն ճշդուած է որ իր եւ իր ընկերներուն ազատ արձակումը նախապայման մը չէ բանակցութեան եւ կը հերքէ այն զրոյցը ըստ որուն տարակարծութիւններ կան իր եւ «ԱՀԱԿ»ի միջեւ :

Կը թուի թէ այս «ճշդումին» պատճառը շատ պարզ է : Թունուզի ալժերական շրջանակները չեն ծածկած որ շատ գոհ չեն Պէն Պելլայի եւ ընկերներուն այս «զոր – ծադուլէն» որ, իրականին մէջ, արգելք մըն է բանակցութեանց վերաբացումին : Պէն Պելլայի զօրավիգ կը կանգնին Մարոք եւ Մարոքի «ազատական» Ֆրանսացիները որոնք ցոյց մը ըրին Ռապաթի ֆրանսական դեսպանատան առջեւ, Պէն Պելլայի ազատ արձակումը պահանջելով : Պէն Պելլա կը ճշդէ նաեւ թէ իր ազատ արձակումը վերջ պիտի դնէ միջազգային վէճի մը որ դէմ առ դէմ դրած է Ֆրանսա եւ Մարոք :

Ամէն պարագայի մէջ, հաւանական կը նկատուի նաեւ որ Պէն Պելլա կամ Մարոքի «վերադարձուի» եթէ աչարբեկումները վերջ գտնեն կամ բանակցութեանց վայրին մերձաւոր տեղ մը փոխադրուի որպէսզի կարենայ հետեւիլ խօսակցութեանց :

Ուրբաթ առտու Ատլանտեան Ուխտի խորհրդարանականներու ժողովը զեկոյց մը հրատարակեց որ կը յայտնէ թէ անցեալ Մարտին Մոսկուայի մէջ համաձայնութիւն մը ստորագրուած է Խորհ. Միութեան եւ «ԱՀԱԿ»ի միջեւ եօթը կէտերէ բաղկացած, որով կը նախատեսուի անկախ Ալժերիոյ «համայնացումը» :

Այդ կէտերուն մէկուն ալ համաձայն Ալժերիա ոչ գործակցութեան կամ այլ ոչ մէկ համաձայնութիւն կրնայ ստորագրել Ֆրանսայի հետ եւ Ֆրանսա զինուորական ոչ մէկ կայան կրնայ ունենալ : Ուրբաթ առտու ոչ մէկ ուրիչ մանրամասնութիւն կը տրուէր այս մասին :

× Միւթիւալիթէի մէջ «Վէնսէնի կոմիտէն» (Ֆրանսական Ալժերիա) հանրաժողով մը կազմակերպած էր ուր բուռն ճառեր խօսուեցան եւ ծափահարուեցան Շալի, Սալանի եւ Ժիւյէի անունները :

Սրահը ծայրէ ծայր լեցուած է ինչ որ մեծ յոյսեր տուած է ժորժ Պիտոյի : Տիտ, Լըփէն, Քուսէ, Տելպէք, Լաֆէ խօսած են որոնցմէ վերջ բուռն ծափահարութեանց մէջ բեմ բարձրացած է Պիտօ որ յիշած է թէ Պէն Պելլա կը յարգէր ընկերվարական նախարարը (Լաքոսթ) որ զինքը ձերբակալած էր բայց չի յարգեր տը Կոլը : Յայտնի չէ արդէն ըսած է Պիտօ թէ բանտարկեա՞լ է թէ զեկավա՞ր : Բաբեփոխելով էֆափրէսի այն խօսքը ըստ որուն պէտք է էՖ ԷԼ ԷՆը Ալժէ տեղաւորել եթէ ոչ Օ.Ա.Սը Փարիզ պիտի տեղաւորուի : Պիտօ ճշդած է թէ եթէ էՖ ԷԼ ԷՆը Ալժէ հաստատուի, Փարիզ յեղափոխութիւն կը ծագի :

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 9 Նոյեմբեր 1961

« Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի բարձր կարգադրութեամբ, ի պատասխան Կոստանդնուպոլսոյ Յունաց Տիեզերական Պատրիարք Նորին Սրբութիւն Տ. Աթենակորասի սիրալիր հրաւէրին Արեւմտեան Եւրոպայի Հայոց Հայրապետ. Պատուիրակ եւ Ֆրանսայի Հայոց Թեմի առաջնորդ գերապատիւ Տ. Սերովբէ Եպիսկոպոս Մանուկեանը, Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ եւ Վեհափառ Հայրապետի անունով մասնակցեցաւ որպէս դիտող Հիւր Օրթոտոքս եկեղեցիներու Հռոդոս կղզիին մէջ տեղի ունեցած համագումարին, Սեպտեմբեր 24էն մինչեւ Հոկտեմբեր 1 :

«Հայրապետական Պատուիրակ Սրբազանը, Վեհափառ Հայրապետին անունով, Սեպտեմբեր 24ին Կիրակի օր, ողջունելով Օրթոտոքս եկեղեցիներու համագումարի բացումը յաջողութիւն մաղթած է ժողովի աշխատանքներուն :

«Հոկտեմբեր 2ին Գերաշնորհ Տ. Սերովբէ Սրբազանը այցելած է Աթէնք տանելով իր հետ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հայրապետական Օրհնութիւններն ու ողջոյնները Յունահայ ողջ համայնքին եւ ազգային եկեղեցական իշխանութեանց » :

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԱՑԻ 13 օդաչուներ վայրագօրէն սպաննուած են Քինտու, Քոնկոյի զինուորներու կողմէ ձերբակալուելէ ետք : Սպաննուելէ առաջ, ամբոխին առջեւ, չարչարուած են, ապա Քոնկօ նետուած : ՄԱԿի բանբերը վրդովումի զեկոյց մը հրատարակած է եւ պատիժ կը պահանջէ :

ՔԵՆԸՏԻ Սիթլի համալսարանին մէջ յայտարարած է թէ եթէ հարկ ըլլայ զէնքով պիտի պաշտպանեն ազատութիւնը :

ԲԵՐԻԱՅԻ սպանութեան մասին նոր յայտնութիւններ եղած են, Խրուշչեւի իսկ կողմէ ըստ կարգ մը Լրագրողներու : Լուրին աղբիւրն է՝ Վարշաւա, ուրկէ Տէյլի էքսփրէսի թղթակիցը կը հեռաձայնէ թէ Լեհաստանի խորհրդային դիւանագէտներէն առած է իր տեղեկութիւնները : Ըստ ասոնց Խրուշչեւ պատմած է ԻԲ. համագումարի մէկ քօքթէյլի ընթացքին թէ Լավրէնտի Բերիայի մարդիկը շատ մօտէն կը հսկէին խորհրդային ղեկավարները Ստալինի մահէն ետք եւ ասոնք Մոսքալէնքոյի յանձնեցին Բերիան մաքրելու պաշտօնը : Զինուորական հարցերով զբաղելու պատրուակով, գումարուած նիստի մը առեն, Մալենկով գաղտնի զանգակիկ մը օգտագործելով լուր տուած է քովի սենեակը սպասող մարեշալ Ժուքովի եւ Մալենովսքիի եւ Մոսքալենքօ ներս մտած եւ միքրայէօզի գնդակներու տարափի մը տակ գետին փռած է Բերիան : Բերիա փորձած է ատրճանակ առնել, բայց Խրուշչեւ թեւէն բռնած է : 1953էն ի վեր Բերիայի մահուան պարագաները գլխաւոր գաղտնիքներէն մէկը մնացած է խորհրդային պատմութեան :

ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆԻ ժողովրդավար կուսակցութիւնը կը պահանջէ որ միջազգային յանձնախումբ մը ղրկուի Իրաքեան Քիւրտիստան քննութիւն մը կատարելու համար : Ըստ քրտական աղբիւրներու 270 գիւղեր քանդուած են Իրաքեան բանակին կողմէ :

ՎԻԷՆՆԱ հասած չեխ թերթերու հաղորդմամբ Օլոմուքի Արքեպիսկոպոսը՝ Գեբաւալդաւ Մաթոչա վախճանած է : Բայց ոչ մէկ մանրամասնութիւն կը տրուի մահուան թուականին կամ պարագաներուն մասին :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՋԱՐԴԸ

ՋԱՐՈԲԵԱՆ ՄԱԼԵՆԿՈՎԻ ՈՃԻՐՆԵՐԸ ԵՐԵՒԱՆ ԿԸ ՀԱՆԷ

Հայաստանի Կոմունիստը կը գրէ թէ 1937ին, քանի մը ամսուան ընթացքին Մալենկով 3500 ծանօթ դէմքեր ձերբակալել տուած է, որոնց մեծ մասը հրացանազարկ եղած են առանց դատավարութեան :

Այս յայտնութիւնները եղած են երեքշաբթի օր, Երեւանի մէջ կուսակցական ժողովի մը ընթացքին ուր այս մասին խօսած են Բարղամեանց, ապահովութեան սպասարկութեանց պետ եւ Զարոբեան Է. Կոմիտէի Ա. քարտուղար :

1937ին, Մալենկով հրահանգ ստացած է որ մաքրէ կուսակցական մեքենան : Նախքան այդ, Բերիա, խորհրդային գաղտնի սպասարկութեան պետը անձամբ զբաղած է Հայաստանի կուսակցութեան Ա. քարտուղարին սպանութեամբ (տես Յառաջ, Նոյեմբեր 15) : Մաքրագործումները սկսած էին եւ ըստ Բարղամեանցի յայտարարութեան մէկ ամսուան մէջ Մալենկով հազար հոգիէն աւելի ձերբակալած է : Անձամբ հարցաքննած է բազմաթիւ անձեր : Եւ ընկերվարական օրէնդրութեան բազմաթիւ բռնաբարումներ եղած են :

Այս լուրը հեռագրական ձեւով տրուած է Ռօյթէր գործակալութեան կողմէ : Յայտնի է թէ տակաւին շատ «յայտնութիւններ» պիտի ըլլան :

ԳԱՀԻՐԷԻ մէջ խօսակցութիւններ սկըսան Նասրի, Թիթոյի եւ Նեհրուի միջեւ : Ասոնց առաջին հանդիպումն է : Թիթօ Գահիրէ հասաւ Ուրբաթ օր եւ դիմաւորուեցաւ Նասրի կողմէ :

ԼԻՎՈՐՆՈՅԻ համայնավարները կը մերժեն «ապաստալինացուիլ» եւ չեն ձգեր որ իրենց ակումբին անունը՝ Ժոզէֆ Ստալին ջնջուի :

ԷՌ – ԱԼԺԵՐԻԻ օդաչու մը սպաննուեցաւ առջի օր : Մերժած էր ՕԱՍԻ թղթակցութիւնը փոխադրել :

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ նախարարը՝ Շենօ հեռատեսիլէն առջեւ պարզեց բանտարկեալներու քաղաքական վարչակարգի պայմանները :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Ֆրանսական դեսպանատունը ափրիկեցի ուսանողներու խումբի մը կողմէ թալանի տրուեցաւ առջի օր : Դեսպանը կը պահանջէ որ Խորհ. Միութիւնը ստանձնէ նորոգութեան ծախքերը :

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ նոր պատուիրակ մը ղրկեց Վիէննա Մոլոթովը փոխարինելու համար Հիւլէական Ուժի Միջազգային Գործակալութեան մէջ :

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ նոր յուշագիր մը ղրկած է Ֆինլանտիոյ, ճնշում բանեցնելով եւ պահանջելով որ Ֆինլանտա շուտ չանայ իր պատասխանը տալու : Ցարդ առաջին ծանուցագրին ալ պատասխան տրուած չէր :

ՔԱՐԱՔԱՍԻ մէջ ցոյցեր տեղի ունեցած են որոնց ընթացքին հինգ հոգի մեռած են եւ 15 ուրիշներ վիրաւորուած : Ծայրայեղ ձախ տարրեր բախումներ ունեցած էին ոստիկաններուն հետ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔԸ ԱՐԵՎ

(ՀԱՍԿ ՀԱՅԵ)

—o—

Գործը սկսած է ամենայն լրջութեամբ։ Ամենքն ալ կը զգան, որ ժամանակը սուղ է։ Ամենքն ալ կը ջանան, որ ամէն բան պատրաստ ըլլայ ժամանակին։ Ամէն կողմէ կը հաւաքուին նիւթերը, որոնք անհրաժեշտ են ներկայացման համար։ Ամէն կողմէ կը հաւաքուին գործիչները, որոնք պիտի մասնակցին ներկայացման մէջ։ Ամէն կողմէ կը հաւաքուին դերասանները, որոնք պիտի ներկայացնեն տարբեր դերերը։ Ամէն կողմէ կը հաւաքուին հանդիսականները, որոնք պիտի ներկայ գտնուին ներկայացման։

Ամէն ինչ կը պատրաստուի, ամէն ինչ կը կազմակերպուի, ամէն ինչ կը կարգադրուի, որպէսզի ներկայացումը ըլլայ ամէն կողմանէ գեղեցիկ, ամէն կողմանէ հրապուրիչ, ամէն կողմանէ գրաւիչ։ Ամէն ինչ կը պատրաստուի, ամէն ինչ կը կազմակերպուի, ամէն ինչ կը կարգադրուի, որպէսզի ներկայացումը ըլլայ ամէն կողմանէ գեղեցիկ, ամէն կողմանէ հրապուրիչ, ամէն կողմանէ գրաւիչ։

Ներկայացումը պիտի տրուի Ազգային Թատրոնի մեծ դահլիճին մէջ։ Դահլիճը ունի 1608 նստարան։ Ներկայացումը պիտի տրուի 1608 հոգիի առջեւ։ Ներկայացումը պիտի տրուի 1608 հոգիի առջեւ, որոնք պիտի վճարեն 1380 դրամ, որպէսզի ներկայացման ծախսերը հատուցուին։ Ներկայացումը պիտի տրուի 1608 հոգիի առջեւ, որոնք պիտի վճարեն 1380 դրամ, որպէսզի ներկայացման ծախսերը հատուցուին։

Ներկայացումը տրուելու է 16 Մայիս, Կիրակի օր, ժամը 4 ե կէսին։ Ներկայացումը տրուելու է 16 Մայիս, Կիրակի օր, ժամը 4 ե կէսին։ Ներկայացումը տրուելու է 16 Մայիս, Կիրակի օր, ժամը 4 ե կէսին։ Ներկայացումը տրուելու է 16 Մայիս, Կիրակի օր, ժամը 4 ե կէս

ՎԱՅԺԱԿ ՊՈՍՏԻ

ՄԱՐԴԸ ՇԽՏԱՑՐԱԾ Է

(ԱՀԱ ՅԵՂՆԱՓԱՆԱՑ ԿԵՍԱՐԻԱ)

1933

ՊՐԵՍ

— Հաստատվա՞ծ է ձեր մեղադրանքը, — հարցրեց դատավորը Պողոսին, որ ոտքի էր կանգնել:

— Ես մեղավոր չեմ, պարո՛ն դատավոր, — պատասխանեց Պողոսը: — Ես միայն ուզում էի ինձ համար մի կտոր հաց վաստակել, որպեսզի կարողանայի ապրել: Ես ոչ ոքի չեմ սպանել, ոչ ոքի չեմ կողոպտել: Ես միայն ուզում էի ապրել իմ աշխատանքով: Ես ոչ մի հանցանք չունեմ:

— Ուրեմն ինչպե՞ս եք բացատրում, որ ձեր գրպանից գտել են մարդասպանության գործիքը, — հարցրեց դատավորը:

— Ես չգիտեմ, թե ինչպես է այդ դանակը հայտնվել իմ գրպանում: Ես ոչ ոքի չեմ սպանել: Ես ոչ ոքի չեմ կողոպտել: Ես ոչ մի հանցանք չունեմ:

— Ուրեմն ինչպե՞ս եք բացատրում, որ ձեր գրպանից գտել են մարդասպանության գործիքը, — կրկն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Վիէնի վարչութիւնը խորին շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները ի նպաստ իր դպրոցներուն.— Տէր եւ Տիկին Մ. Մուրատեանէ յիսուն Ն. Ֆ. իրենց զաւկին՝ Վաչիկի ամուսնութեան առթիւ: Ընկերուհի Նուարդ եւ Պ. Արշակ Ղուկոյեանէ քսան, Պ. Զաքարեայ Ղուկոյեանի վիրաբուժական յաջող գործողութեան առիթով: Ընկեր Ալ. Ալեքսանեանէ եւ Պ. Հայկազ Յակոբեանէ տասնական, ողբացեալ Օննիկ Ապըլըրգեանի մահուան առթիւ: Ընկերուհի Լուսաբեր Տոլմաճեանէ 10, իր չուտափոյթ ապաքինման առթիւ:

ՆՈՒԷՐ

Ֆ. Կապ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան, Սաթենիկ Տէր-Դաւթեանի մահուան առթիւ: (Ստանալ Յառաջէն):

×

Պ. Միսաք Հանէսեան եւ զաւակները իրենց կնոջ եւ մայրիկին՝

ԱՐՓԻՆԷ ՀԱՆԷՍԵԱՆԻ
(Ծնեալ Խաչիկեան)

մահուան վեցերորդ տարեդարձին առթիւ երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն Մոնմորանսիի ծերանոցին: (Ստանալ Յառաջէն):

ԱԶԳ. ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յառաջի վարչութիւնը ջերմապէս կը խնդրէ իր յաճախորդներէն որ հեռաձայնով ազդ. չտան:

Թիւրիմացութեանց եւ ժամավաճառութեանց առաջքն առնելու համար, վարչութիւնը միայն ԳՐԱՒՈՐ ազդեր կ'ընդունի:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի գրադարանը բաց է Երեքշաբթի օրերը, ժամը 9էն սկսեալ, Խրիմեան վարժարանը, 2 Րիւ տը լա Տէֆանս: Հայերէն եւ ֆրանսերէն ընտրուած գիրքեր:

ՇԱՐԲԹ
GALERIE VENDOME
12, Rue de la Paix
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3էն 22
Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12·30 եւ 14·30էն 19:

FOURRURES
Roger YOPIAN
PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՄԱՇՏՈՑԻ 1600ԱՄԵԱԿԸ
ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Մեսրոպի Մաշտոցի 1600ամեակին առթիւ կազմակերպուած է հրապարակային յիշատակի հանդէս մը, նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու, այս Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Սէրքըլ Կաթոլիկի սրահը:

Կը նախագահէ Պ. Ս. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ
Կը խօսի ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն:

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժինով մը:

ԿՈՉ ՇԱՒԻԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Շաւիլի հայ գաղութը միշտ առաջին գծի վրայ գտնուած է ամէն անգամ որ կոչ եղած է իր ազգասիրական զգացումներուն, ու բնաւ չէ սակարկած իր սրտաբուխ նուէրը, երբ իրեն դիմուած է բարենպատակ ձեռնարկի մը առթիւ:

Այս անգամ կարգ մը ազգայիններ i մի հաւաքուելով, որոշեցինք հանգանակութեան մը ձեռնարկել, ի նպաստ Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան Թէհլիրեան սրահին կերտ. ջերմութեան հաստատման աշխատանքներուն մեր գաղութին մասնակցութիւնը ապահովելու եւ առ այդ կազմեցինք հանգանակիչ յանձնախումբ մը հետեւեալ ազգայիններէ.— Տիկիններ՝ Սարաֆեան Անոյշ, Շմաւոնեան, Կիւլեան, Պ. Պ. Նշան Հայթայեան, Սիրուն Պարոնեան, Գրիգոր Փափազեան, Մովսէս Տէմիրճեան, Ս. Մկրտիչեան, Կղեմէս Օհանեան, Լ. Պետիկեան:

Ներկայիս կոչ կ'ընենք Շաւիլի Հայութեան որպէսզի երբ իրենց դիմում կատարուի յանձնախումբիս կողմէ, առատաձեռնութեամբ ընդառաջ երթան այս հանգանակութեան հերոս Ս. Թէհլիրեանի յիշատակին նուիրուած սրահին իրենց մասնակցութիւնը արժանավայել կերպով բերած ըլլալու գոհունակութեամբ:

Շաւիլի Հանգ. Յանձնախումբ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ալֆորվիլի դպրոցին ի նպաստ կրթական մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ
ԽԱՏՈՒՏԻԿ
Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ:
500 էջ
13 Hors-Texte
Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական մարմնին:
Գին 12 Ն. Ֆ.
Թղթատարի ծախքով 13·40 Ն. Ֆ.
Արտասահման 4 տոլար:
Դիմել՝
Յառաջին
Հայ գրավաճառներուն
Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան
ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ
Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:
Գեղարուեստական բաժին:

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, Տէնինէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասանեն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խաչատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուրեան եւ ուրիշներ:

Ճոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին:

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հայ Գրողներու Միութեան անդամները կը հրաւիրուին ընդհ. անդամական ժողովի այս Կիրակի, ժամը 16ին Ազգ. Տան մէջ:

Օրակարգ.— Վարչութեան հրաժարման հարց եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ
ՄԱՐՏ 18ԻՆ

Հ. Յ. Դ.

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 18 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատեղին:

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները:

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Եօթներորդ պատյա հայ գրականութեան պարտէզին մէջ,

« Միջնադարեան զանձեր »

Նոյեմբեր 20, Երկուշաբթի ժամը 21·15ին, Սալ Շոփէն – Փլէյէլ:

Կը մասնակցի՝ ՕՐ. ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ (դաշնակահար):

Տոմսերու համար դիմել Բալուեան գրատուն, 43, Ռիւ Ռիշէ:

Գին՝ 3, 5 եւ 7 Ն. Ֆ.:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի պարահանդէսը, Դեկտեմբեր 9ին, Ալհամպրայի մէջ:

Surprise Party
Orchestre NOR SEROUND
DISQUES CHOISIS
Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ «Ահարոնեան» խումբի կողմէ:
Կիրակի (Նոյեմբեր 19) ժամը 17էն 23 Մշակոյթի Տան մէջ
17, Rue Bleue, Paris 9e
Ambiance Bar Buffet

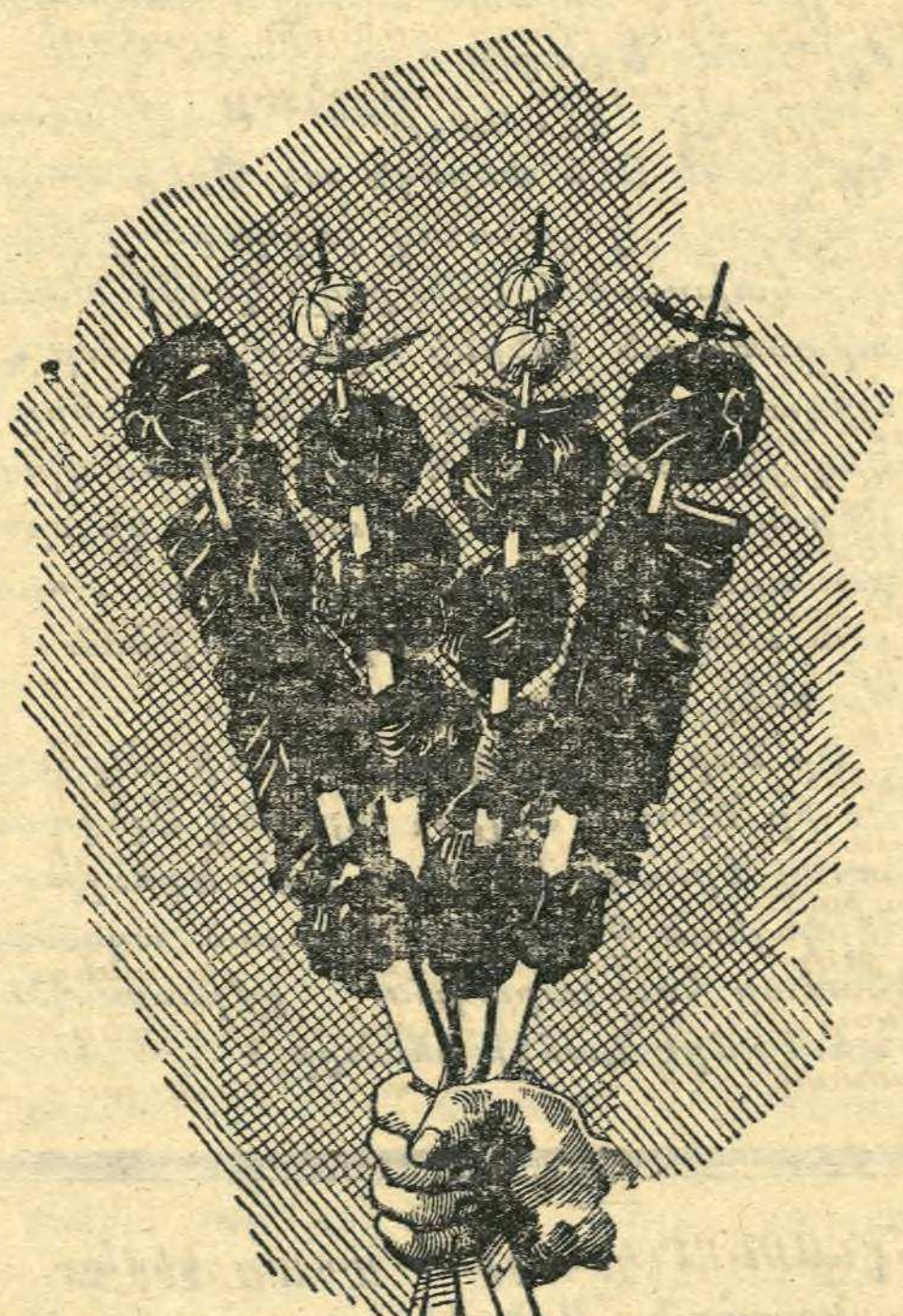

ՃԱՇԱՐԱՆ
ԵԱՐ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր:
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, շաշլիք, քարսքի:
ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
Bar Américain
AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ
ԼՈԳՈՒՄ
Սուսամ –
ՀԷԼՎԱ
ԹԱՀԻՆ
ՇԱՐՈՑ
(ՌՈՃԻԿ)
ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA · CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ՅԱՌԱՋ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԿԻՐԱԿԻ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE 19 NOVEMBRE 1961

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9258 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5059

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՏԱՐՊԵԱՆ ԺԱՅՌԸ

Կծիկը կը քակուի հետզհետէ: Բերանները կը բացուին: Գաղտնիքները կը հրապարակուին, վերջապէ՛ս, երկաթէ վարագոյրէն անդին:

Մոսկուայի վերջին համագումարը յիշատակելի պիտի մնայ եւ նոր դարձակէտ մը պիտի կազմէ համայնավար կուսակցութեան պատմութեան մէջ: Շատ աւելի կարեւոր՝ քան քսաներորդ համագումարը, ուր Խրուշչեւ, Կրեմլինի նոր մենատէրը, գաղտնի տեղեկագրով մը մերկացուցեր էր Սթալինի գործած անհամար ոճիրները:

Եւ սակայն Խրուշչեւ ինքն իսկ եւ իր ականաւոր ընկերներն էին, որ աստուածացուցեր էին վրացի դիկտատորը, ստուերի մէջ ձգելով Մարքսը, Էնգելսն ու Լենինը, ամբողջ քառորդ դար:

Կարելի չէր գրել յօդուած մը, խօսիլ ճառ մը, կամ ձայնասփիւռէն հաղորդել լուր մը՝ առանց լորձնաշուրթն փառաբանութեամբ յիշատակելու «հայր» Սթալինը, Խ. Միութեան հարիւր միլիոնաւոր մարդոց պաշտամունքի ու երկրպագութեան առարկայ ահարկու կուռքը:

Բոլոր լեզուներու բառարաններուն մէջ ա՛լ ածական չէր մնացած՝ փաղաքշելու եւ շողոմելու համար «հանճարափայլը»:

Ամէն ազգի բանաստեղծներ մրցումի էին ելած իրարու հետ՝ երգելու համար անոր փառքը: Մեր մինուճարն ալ խառնուած էր կարաւանին: Ուրիշ շատերու կարգին Աւետիք Իսահակեան եւս նսեմացուցած էր իր անունը՝ «տէսթան»ներ նուիրելով դարուս ամէնէն մեծ ոճրագործին:

Խ. Միութեան բոլոր Հանրապետութիւնները — մէջն ըլլալով Հայկական ռեսպուբլիկան — իրենց ազգային քայլերգներուն մէջ գովքը կը հիւսէին «ժողովուրդներու մեծ առաջնորդ»ին:

Վերը հայր Աստուած, վարը հայր Սթալին:

Սակայն Աստուած աներեւոյթ էր, անտեսանելի, բարեգութ եւ ողորմած:

Մինչ Սթալին շօշափելի էր, ոխակալ, վրէժխնդիր, բռնակալ եւ անողորմ:

Աստուած իր անսահման բարութեամբ կը ներէր մեղաւորներուն:

Սթալին մենատիրութեան ախտէն բռնուած՝ դէպի անդենական կը ղրկէր բոլոր անոնք, որ ծունկի չէին գար իր առջեւ:

Քրիստոնեայ հաւատացեալները ջերմեռանդութեամբ եւ քիչ անգամ կը յիշէին Աստուծոյ եւ Յիսուսի անունները:

Բոլշեւիկեան բռնակալ լուծին տակ տառապող մարդիկ օրը տասն անգամ աւելին կը կարդային Սթալինի անունին եւ խունկ կը ծխէին անոր առջեւ:

Դժուար էր այսքան մեծ համբաւի տիրացած եւ պաշտամունքի առարկայ դարձած մէկը իր պատուանդանէն վար առնել յանկարծակի, մէկ օրէն միւսը, առանց խոր ցնցում առաջ բերելու:

Անհրաժեշտ էր պատրաստել միտքերը, աստիճանաբար:

Հինգ տարին բաւական եղաւ հետզհետէ մոռցնել տալու համար կուռքին յիշատակը:

Խնդիրը հասունցած էր այլեւս: ԻԲ. համագումարը մահացու հարուածը տուաւ «ժողովուրդներու առաջնորդ» գեներալիսիմուսին, որ խայտառակաբար դուրս նետուեցաւ իր յաւիտենական հանգստարանէն: Դեռ երէկ զինքը պաշտողները արժանի չեն գտներ զայն Լենինի կողքին պառկելու, հաւասար աստիճանի վրայ:

Խայտառակուած է նաեւ իր լուսեղբայրը, Հայութեան ոխերիմ թշնամի Բերիան, որուն սպանութեան գաղտնիքներն ալ հրապարակուեցան վերջապէս:

Աղասի Խանջեանի վրէժը լուծուած է նոյնինքն բոլշեւիկ վարիչներու ձեռքով, Կրեմլինի մէջ:

Ո՞վ կ'ըսէ թէ արդարութիւնը բոլորովին վերցած է աշխարհի երեսէն:

Ամէն վերելք ունի իր վայրէջքը:

Ահա՛ թէ ինչո՞ւ Հռոմի իմաստունները Տարպեան ժայռին ա՛յնքան մօտիկ են կանգնել տուած Կապիտոլի պալատը:

Կարգը քո՛նն է հիմա, հանճարափա՛յլ, դո՛ւն ալ գլտորուէ՛ Տարպեան ժայռէն դէպի անդունդ: Կապիտոլին արժանի չես այլեւս:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱՐՈՔՑԻՆԵՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՆ

ՊԵՆ ՊԵԼԼԱՅԻ ՀԱՐՑԸ ԿՐՆԱՅ ԼՈՒԾՈՒԻԼ

Մարոքի ազգային տօնի նախօրեակին, Մարոքի Թագաւորին բանագնացները Ռապաթ վերադարձան: Ասոնց առաքելութեան գլխաւոր նպատակը եղած էր Պեն Պելլայի կացութիւնը: Ուզած են որ անհատական բուժարան մը փոխադրուի, զոր Մարոքի կառավարութիւնը ինք կը վարձէ եւ իր հսկողութեան տակ կը պահէ, այդ ձեւով, ալժերացի «բանտարկեալը»: Մարոքցիներուն համար այս փոխանցման շրջանի կարգադրութիւնը կը դիւրացնէ բանակցութեան նախապատրաստական աշխատանքները: Մարոքի պատուիրակութեան բանբերը յայտարարած է թէ եթէ այս «նուազագոյն» դիմումին ընթացք չտրուի, շատ հաւանական է որ Պեն Պելլա շարունակէ ծոմապահութիւնը: Ամէն պարագայի մէջ, Մարոքեան պատուիրակութիւնը ուրիշ բան մը ձեռք ձգած է, այն է որ քաղաքական վարչակարգը ընդլայնուի բոլոր ալժերացի բանտարկեալներուն, ինչպէս պաշտօնական յայտարարութեամբ մը հաստատեց Արդարութեան նախարարը:

Ֆրանսական կառավարութեան դիրքը նոյնն է, կը սպասէ որ աՀաբեկումները դադրին, բայց կը հաստատէ թէ բոլոր միջոցները ձեռք պիտի առնուին որպէսզի Պեն Պելլա կարենայ մասնակցիլ բանակցութեանց:

× Մասմուտի արտաքսուեցաւ Թունուզեան Նոր Տեսթուր կուսակցութենէն, որուն քաղաքական Բիւրոյի անդամ էր: Այս արտաքսումին պատճառն այն է որ Մասմուտի երթալով ընդդիմադիր դարձած է ինչ որ խոտոր կը համեմատի կացութեան հետ՝ նոյն ատեն կուսակցութեան պատասխանատու ըլլալ եւ ընդդիմադիր դիրք բռնել: Ծանօթ է որ Մասմուտի «Աֆրիք - Աքսիոնի» գլխաւոր ներշնչիչը կը նկատուի եւ այդ թերթին մէջ շատ կը քննադատուի Պուրկիպայի քաղաքականութիւնը:

× Խորհ. Միութիւնը ցաւ յայտնեց Ֆրանսայի Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանատան դէմ եղած արարքներուն առթիւ:

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ կրկին Մոսկուա ղրկեց իր դեսպանը զոր ետ կանչած էր բացատրութիւններ տալու համար Խրուշչեւի հետ ունեցած տեսակցութեան շուրջ: Ատընաուըր ճշդեց թէ դեսպանը ոչ մէկ սխալ գործած էր այլ պարզապէս պատասխանած Խրուշչեւի անսովոր մէկ հարցումին՝ «ըսէք տեսնեմ, ի՞նչ ձեւով կրնանք դուրս գալ այս անելէն»: Այս առթիւ Ատընաուըր ըսաւ նաեւ թէ բանակցութեանց պարագային երեք կէտեր պէտք է նախապէս ընդունուին.— Ա) Պերլինի ազատութեան պահպանումը: Բ) Արեւելեան եւ Արեւմտեան Պերլինները բաժնող պատին ջնջումը: Գ) Պերլինի եւ Դաշնակցային Գերմանիոյ հաղորդակցութեանց ազատութեան երաշխաւորութիւնը:

"ՇՆՈՐՀԱԿՈՒԹԻ՜ՒՆ, ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻ՜ՒՆ..."

... Երէկ ես խորհրդակցեցի Իլյիչի հետ, կարծես թէ կենդանի կանգնել էր նա իմ դէմ եւ ասում էր. ինձ համար տըհաճ է լինել Ստալինի կողքին, որն այդքան չարիք պատճառեց պարտիային:
(Դ. Ա. ԼԱԶՈՒՐԿԻՆԱՅԻ ԵԼՈՅԹԻՑ, ՍՄԿՊ ԻԲ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ):

Օրացուցային ոտանաւորի ուխտեալ
բշնամի՝
Ես հիմա յանկարծ իմ ձեռքը դէպի գրիչն
եմ տանում:

Ըստ օրացոյցի աշուն է հիմա,
Բայց գարնանային մի տաքուկ քամի
Իմ լուսամուտի օդանցքն է բանում,
Ու ես լսում եմ մի համատարած –
համերկրային
Անսահման շշուկ.
— Շնորհակալութի՛ւն:

Շնորհակալութի՛ւն՝ միշտ սպասելի,
բայց անակնկալ այս օրուայ համար,
Այն քառակուսի պատուանդանների
անխօս բերանով,
Որոնք այսուհետ չպիտի՛ տնքան
Ձոյգ սապոգների ծանրութեան ներքոյ:

Շնորհակալութի՛ւն, «հայր» բառի
կողմից,
Որ երբ հոլովւ֊վ խոշտանգւում էր
միշտ՝
Մակդիր դառնալով
Մեր արդա՛ր, անմե՛ղ բազում հայրերին
Անլուր լլկողի անուանը ծանօթ,
Նաեւ ապշահար ար՛ե՛ւի կողմից,
Որ պարտաւոր էր դառնալ ածական,
Եւ չքանշա՛ն — մի կրծքի վրայ,
Ուր մարդկայինը դարձել էր կարծես
սառուցեալ բեւեռ —
Հալոցք չէր տալիս արեւը նոյնիսկ:

Շնորհակալութի՛ւն՝ եւ մեր հաւատից,
Որ վիրաւորուե՛ց, խոցուե՛ց տարիներ,
Բայց երբեք, երբեք չմեռա՛ւ, ապրե՛ց
Եւ պիտի յաւերժ մեզ ապրեցնի:

Շնորհակալութի՛ւն՝ եւ լեզուի՛ լեզուից,
Ա՛յն տառապեալի,
Որ պիտի լռէր,
Ո՛չ, եւ լռելու իրաւունք չունէր,
Քանզի «լռելն էլ քննադատութեան ձեւ
էր» համարւում:

Շնորհակալութի՛ւն՝ նաեւ այս բառի
«Շնորհակալութեան» անունից անգամ,
Որ այդքանից ետ հնչում էր անվերջ՝
Մեր խեղն շուրթերը միշտ խարանելով..

Շնորհակալութի՛ւն՝ ա՛յն վաղուայ
համար,
Որ խ֊ստացուած չէ, այլ ծրագրուա՛ծ,
Եւ որտեղ պիտի մենք հասնե՛նք արդէն
Մաքրուած կեդտի՛ց:
Հնի ժանտ աղտի՛ց,
Եւ ա՛յն արիւնից,
Որ սուր նշտարի կարիք չի՛ զգում:

Դանակի նման մաշւում են նաեւ
Ու բթանում են բառերն էլ կեանքում,
Սակայն ոչ երբեք շատ գործածուելուց,
Այլ լոկ անհարկի գործի դրուելուց:

Մեր արեամբ օծուած սրտերի վրայ,
Որպէս մի իղձուած յեսանաքարի,
Սրւում է այսօր նրանցից մէկը,
— Շնորհակալութի՛ւն,
Շնորհակալութի՛ւն ...

ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿ

ԽՄԲ.— Այս «շնորհակալութիւնը» որ «համատարած – համերկրային» ձեւով կը կրկնուի Խորհ. Միութեան ժողովուրդներուն բերնին մէջ, անոր համար է որ Սթալինի մարմինը արտաքսուած է Խորհ. Պանթէոնէն՝ իբրեւ «ոճրագործ»ի մարմին, «ճիւաղներու» պաշտպան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ Ուխտի խորհրդարանականները տէր չեն ուզեր ըլլալ այն զեկոյցին զոր հրատարակած էին Ուրբաթ առաւօտ եւ որ կը պատմէր թէ «ԱՀԱԿ»ը եւ Խորհ. Միութիւնը համաձայնութիւն մը կնքած են անցեալ Մարտին: Կը թուի թէ այս հրապարակումը եղած է կողմնակի ձեւով եւ պաշտօնական բնոյթ չունի որովհետեւ ձեռք ձգուած փաստաթուղթին վաւերականութիւնը կարելի չէ եղած հաստատել:

ՌԱՆՊՐԱՆՏԻ մէկ պաստառը մէկ միլիոն հարիւր յիսուն միլիոնի ծախուեցաւ առջի օր, Նիւ Եորքի մէջ: Աշխարհի ամէնէն սուղ գլուխ գործոցն է որուն տէր դարձաւ Մեթրոփոլիթըն Միւզիըմը:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց եղան միսին գիները Սէնի եւ Սէն է Ուազի մէջ: Ծանօթ է որ նախարար՝ Միսոֆ սպառնացած էր նման որոշում մը տալ եթէ մսավաճառները ինքնաբերաբար չպակսեցնեն եղան միսին գիները: Առաջնակարգ մսավաճառներուն մօտ ռամսթէքը կմ ֆօ - ֆիլէն քիլօն 14.10 Ն. Ֆ.ի պէտք է ծախուին իբրեւ առաւելագոյն գին:

ԶՕՐ. ՏԸ ԿՈԼ բանակին պիտի խօսի, Նոյեմբեր 23ին, Սթրազպուրկի մէջ:

ՃԱՓՈՆԻ վարչապետը նամակ մը ղրկեց Խրուշչեւի որուն մէջ անգամ մը եւս Քունաշիրի եւ Էթորոֆու կղզիները կը պահանջէ: Ճափոնի վարչապետը կը ճշդէ թէ «ոչ իրաւականօրէն ոչ ալ քաղաքականօրէն» Ճափոն կապուած է 1944ի Եալթայի կամ 1945ի Փոցտամի համաձայնագրերուն զորս չէ իսկ ստորագրած: Կը մնայ Սան - Ֆրանսիսքոյի համաձայնագիրը որով Ճափոն կը հրաժարի հողային իր իրաւունքներէն այդ կղզիներուն վրայ, բայց կ'աւելցնէ Վարչապետը հոն չէ ճշդուած թէ ի շահ որո՞ւ կը հրաժարի այդ իրաւունքներէն եւ նկատի առնելով որ Խորհ. Միութիւնը այլ պատճառներով չէ ստորագրած այդ համաձայնագիրը, ոչ մէկ իրաւունք կուտայ իրեն այդ կղզիներուն վրայ:

ԻՎՐԻԻ (Սէնի «Թորէզեան» արուարձանը) Սթալին փողոցը «վերամկրտուեցաւ» եւ այսուհետեւ Ռիւ Լենին կը կոչուի:

ԻՏԱԼԱՑԻ օդաչուներու սպանութիւնը մեծ վրդովում յառաջ բերած է մանաւանդ Իտալիոյ մէջ: Երիտասարդ սպաներուն մարմինները կտոր կտոր ըներէ ետք, մէկ մասը գետը նետած են, իսկ միւս մասը շուկան ծախած կամ կատղած ամբոխին բաժնած են: Այս տղաքը «խաղաղասէր առաքելութիւն» մը կը կատարէին: Քինտուի մէջ երկու հազար քոնկոյի զինուորներ կան որոնք տէրն են քաղաքին: Հոն կան նաեւ երկու հարիւր Եւրոպացիներ որոնց համար ՄԱԿը շատ մտահոգ է: Կը թուի թէ այս աննախընթաց վայրագութեան մէջ պատասխանատուութեան լայն բաժին մը ունի Լումումպայի նախկին աջ - բազուկը — Կիզենգա: Ասիկա իր զօրքը առած Քինտու քաշուած է ուրկէ կ'ուզէ գլուխ բռնել՝ Քաթանկայի, Լէոփոլտվիլի եւ ՄԱԿի: Այս կացութեան դիմաց ՄԱԿը Ատուլայի (Լէոփոլտվիլի կառավարութիւն) դիմած է որպէսզի արտօնութիւն տայ եւ ՄԱԿը քաղաքը պաշարէ եւ Կիզենգայի զօրքը ապազինէ: Ատուլա «սկզբունքի» համաձայնութիւն մը տուած է պայմանաւ որ «ապազինել» բառը փոխարինուի «չէզոքացնել« բառով:

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՔՈԼԵՋ
ԳՈՒՅՔ ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՅԻՆ ԳԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌՔԻ
Գին 1 ռուբլի

ԵՐԿՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՃԱՌԱԿԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Թ.

Երբ Հայկ մեզ Հայաստան բերաւ, մեր հին հայրենիքը, որ Ասորեստանի հարաւային կողմերն էր, Նիւքեղի տիրապետութեան տակ էր։ Նիւքեղ, որ Նեմրոդ կամ Նեբրոթ անուններով ալ կը յիշուի, ուժեղ ու հզօր թագաւոր մըն էր։ Ան կը տիրէր Ասորեստանի, Բաբելոնի, Սենեարի, Ասքադի, Արեքի, Քաղանէի, Նինուէի, Ռեհովոթ-Իրի, Քալայի, Լեզէնի, Լաբիրի, Ռեսենի, Ասորեստանի ամբողջ հարաւային մասին վրայ։ Ան մեծ զօրք մը ունէր, որ կը բաղկանար հետեւակներէ, ձիաւորներէ, կառքերէ եւ զրահներէ։ Ան ամէն կողմ պատերազմներ կը մղէր, որպէսզի իր տիրապետութիւնը ընդարձակէ։ Ասոր համար ալ Նիւքեղ կը կոչուի նաեւ «Մեծ Որսորդ»։

Նիւքեղ, որ Քուշի թոռնիկն էր, Քամի որդիին որդին էր, Նոյի ծոռնիկն էր, Սեմի ծոռնիկն էր, Ադամի ծոռնիկն էր, Աստուծոյ ստեղծած առաջին մարդուն ծոռնիկն էր, — Նիւքեղ, որ Աստուծոյ ստեղծած առաջին մարդուն ծոռնիկն էր, ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ, որ Աստուծոյ ստեղծած առաջին մարդուն ծոռնիկն ալ Աստուծոյ ստեղծած մարդ մը ըլլայ, եւ ոչ թէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

(ԱՀԱ ՅԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՐԱՊԵՏ)

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՊԵՏԵՐ ՇՏԻՆԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊԱՍԱՆ

— Ի՞նչպես կը լսուի... չե՞ որ ձեզ տուած են նաեւ ձեր հօրեղբօր անունը եւ ազգանունը, ինչո՞ւ չէք գործածեր զանոնք։

Ս. Ս. Պետրոսեան «Գրչասեղան» (1932) եւ Յակոբ Յակոբեան «Պատմական վէպ» (1933) ուսումնասիրութիւնները ցոյց կու տան, որ Շտինեանի ընտանիքը ունեցած է ազգանուն մը, որ սակայն ան չէ գործածած։ Ինչո՞ւ։ Ասիկա կրնայ ունենալ մի քանի պատճառներ։ Ամենէն հաւանականը կարելի է համարել այն, որ Շտինեան ինքզինքը կը զգար ազգանուանէ վեր, ինչպէս որ կը զգային ազգանուններէ վեր Ալիշանը, Ինճիճեանը, Մուրատեանը, Ալամդարեանը, Ալիշանեանը, Ղազիկեանը, Ղազարեանը, Ղազանճեանը, Ղազանչեանը, Ղազանեանը, Ղազանեանցը, Ղազանեանցեանը, Ղազանեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանը, Ղազանեանցը, Ղազանեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանցեանց

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէրը շնորհակալութեամբ ըստացած է Տէր եւ Տիկին Կարպիս Պալեանէ 20 Ն. Ֆ., Տիկին Եուֆքարտաշեանէ 10, փոխան ծաղիկի ողբացեալ Արշակ Պաղըրճեանի մահուան առիթով :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Վասիկ Տէր - Դաւթեան եւ զաւակները, Տոքթ. եւ Տիկին Ռուբէն Տէր - Դաւթեան եւ զաւակը շնորհակալութիւն կը յայտնեն Կաթ. Պատուիրակ Սերովբէ Եպիսկոպոս Մանուկեանի եւ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով, մամուլով կամ փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութեամբ մասնակցեցան իրենց սուգին, իրենց սիրելի մայրիկին եւ մեծ մայրիկին՝

ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ - ԴԱՒԹԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

ՏԱՐԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեբաստիոյ Դաւրայի Հայր. Միութեան, Դեկտեմբեր 17ին, ժամը 15ին, Խրիմեան դպրոցը (Իսի) :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արնուվիլի Նոր Սերունդի խումբին, Սարսէլի մէջ:

Դեկտեմբեր 10ին, կը ներկայացուի՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գաղթականաց հայկական բաժնի գրասենեակը անգամ մը եւս կը յիշեցնէ իր «հպատակներուն» թէ ինքնութեան թուղթին կողքին ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ է գաղթականի հանգամանքը հաստատող վկայականը՝

Certificat de Réfugié

Այս թուղթը պէտք է նորոգուի անմիջապէս որ ի զօրու ըլլալէ կը դադրի: Նորոգութեան համար ձեւակերպութիւնները այն են ինչ որ էին առաջին անգամ զայն ստանալու համար, այսինքն.— Ազգութեան թուղթը, մէկ պատկեր, անձագրի (Քարթ տ'Իտանթիթէ) վաւերացուած քոփին եւ 1070 ֆր. (ձրի տընտեսապէս տկարներուն համար):

Այս վկայականը կը նորոգուի այն թըւականէն երբ դադրած է ի զօրու ըլլալէ, օրինակ.— եթէ թուղթը վերջացած է.— 1959 Հոկտ. 15, կը նորոգուի 1959 ՀՈԿՏ. 15էն, եւ ոչ ներկայացուած օրէն :

Անգամ մը եւս կը շեշտենք թէ այս թուղթը ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ է որեւէ պարագայի :

Գաղթականաց գրասենեակը բաց է ամէն առտու (բացի Շաբաթէն) ժամը 9էն 12.30:

23, Rue La Pérouse (Métro Kleber)

Հարաւային Ֆրանսայի համար՝

26 Rue des Convalescents, Marseille

ԺԵՐԱՆԵԱՆ
GALERIE GANZONI
3, Rue de la Confédération
GENÈVE
ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

FOURRURES
Roger YOPIAN
PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԱԶԳ. ՏՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

—o—

Յառաջի վարչութիւնը ջերմապէս կը խնդրէ իր յաճախորդներէն որ հեռաձայնով ազդ. չտան :

Թիւրիմացութեանց եւ ժամավաճառութեանց առաջքն առնելու համար, վարչութիւնը միայն ԳՐԱՒՈՐ ազդեր կ'ընդունի :

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի Հինգշաբթի օրուան դասընթացքը տեղի կ'ունենայ ամէն Հինգշաբթի ժամը 14էն 16, Մշակոյթի տունը՝

17, Rue Bleue, Paris (9e)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ!

ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՃԱՀԱՆ
Ա
Հ
Ն ԱՀԱՆՋԸ ԱՌԱՆՑ ԵՐԳԻ
Ո
Ւ
Ր

Ա. Տպագրութիւն, 1929

Գին 7 Ն. Ֆր.

Դիմել ՅԱՌԱՋԻն

Մեր յարգելի յաճախորդներուն կը հաղորդենք թէ, 35 տարի է Լիոն հաստատուած

ԱՐԱՔՍ ՏՊԱՐԱՆԸ

(Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ)

փոխադրուած է.—

60, Rue d'Anvers, LYON 7e
Tél: 72-89-03

եւ ընկերութեան վերածուած ըլլալով այսուհետեւ կը կոչուի՝

Imprimerie d'Anvers

S. A. R. L. au Capital de 30.000 N. F.

Ինչպէս առաջ, ներկայիս ալ կը ստանձնենք տպագրական հայերէն գործեր, ինչպէս նաեւ ֆրանսերէն, ամէն տեսակ, վարչական, առեւտըրական եւ ճարտարարուեստի վերաբերեալ գործեր :

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին :

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, Տէսինէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասանեն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խաչատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուրեան եւ ուրիշներ :

Ձրի պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ :

Մուտքը ազատ է :

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին :

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

16 - 17 տարեկան սկսնակ տաքթիլօ օրիորդ մը:

Անձամբ ներկայանալ Թերթիս վարչութեան :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Ալֆորվիլի դպրոցին ի նպաստ կրթական մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին :

×

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ : Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին :

Հայ Կարմիր Խաչի Տարեկան Յերեկոյթ պարահանդէսը, Կիրակի, Յունուար 28, ժամը 16 - 24, Ամպասատէօրի սրահին մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի պարահանդէսը, Դեկտեմբեր 9ին, Ալհամպրայի մէջ :

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փարիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քատէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28ին, Հինգշաբթի օր :

×

Կապոյտ խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը՝

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ

Լիւթէսիայի մէջ :

×

Հ. Յ. ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի շրջանի տարեկան ցերեկոյթը, ԿԻՐԱԿԻ, 4 ՄԱՐՏ, 1962

կէսօրէ վերջ ժամը 14.30ին, Սալ տը լա Շիմի :

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայունեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ:

×

Հ. Բ. Ը. Մ. Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը Շաբաթ երեկոյ 16 Դեկտեմբեր :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քուփէօզ մը պոնեթրի - թրիքոյի համար:

ԴԻՄԵԼ.—

PARIS-CALIFORNIE

16, Rue Sainte-Cécile, Paris 9e

TAI. 64-06

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի Կրօն. Ընկերակցութեան կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, ղեկավարութեամբ Ա. ԴՄԲԷԹԵԱՆԻ

« ՄԻՋԻՆ ԳԻՒՂԻ ԲԺԻՇԿԸ »

Զաւեշտ 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ. Վահանի կողմէ:

Երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ :

ժամը 20էն ետք, պարահանդէս .—

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ. ՊԻՒՖԷ

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք Խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

MARDI 21 NOVEMBRE 1961

37րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 9239 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17րդ ՏԱՐԻ, Թիւ 5060

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԳԱՂՏՆԻ ԲԱՆԱԿԻՆ ԴԷՄ

Շաբաթ օր, իրրեւ հետեւանք Ներքին նախարարին մէկ բողոքին, Փարիզի ոստիկանութիւնը կարգ մը միջոցներ ձեռք կ'առնէր անձերու հանդէպ որոնք ծանօթ են ֆրանսական Ալժերիոյ ի նպաստ իրենց կարծիքներուն եւ գործունէութեան համար :

Առաջին առթիւ հարցաքննուեցաւ նախկին ոստիկանապետ, նախկին երեսփոխան եւ ներկայիս Թաղապետական խորհրդատու, Ժան Տիտ որ բուռն ճառ մը խօսած էր Հինգշաբթի իրիկուն, Մուտիւալիթէի մէջ, ծափահարել տալով Սալանի անունը :

Ամէն բան արդէն, Մուտիւալիթէի այդ երեկոյթէն ծնունդ առաւ, երեկոյթ մը զոր կազմակերպած էր «Վենսէնի Կոմիտէն» եւ ուր խօսք առած էին, Տիտէն զատ, Լը Փէն, Տէյլյէք, Ժորժ Պիտօ, Լաֆէ, Ֆիլիփ Մարսէ, Փօլ Էմիլ Մընիէ : Անոնք ալ ստիպուեցան Քէ Տէ Զ'Օրֆեվր ներկայանալ բայց, ցարդ, միայն իրրեւ վկայ կը լսուին մինչ նախկին ոստիկանապետը՝ Տիտ, հարցաքննութենէն ետք Սանթէի բանտը առաջնորդուեցաւ :

Տիտի դէմ երեք ամբաստանութիւններ կան ներկայիս : Ա) Նախատինք Պետութեան ղեկավարին (ինք կը հերքէ թէեւ այն խօսքերը զորս մամուլը իրեն վերագրած է : Բ) Գրգռութիւն մահափորձի եւ Գ) Գրգռութիւն ոճիրի պետութեան ապահովութեան դէմ : Լսուած վկաներէն՝ Պերնար Լաֆէ յայտարարեց թէ դայթակղութիւն մըն է եւ Տիտ երբեք չէ արտասանած այն բառերը որոնք իրեն կը վերագրուին : Ըստ Լաֆէի «տեղեկատուութիւնեանց Ընդհանուր գրասենեակն» է որ պատրաստած է ամբողջ տեղեկագիրը : Տիտ երկար ղեկուցում մըն ալ ըրած է, Հանրապետութեան դատախազին առջեւ Ալժերիոյ քաղաքականութեան շուրջ, որմէ ետք իրիկուան ժամը 20ին Սանթէ փոխադրուած է :

Տիտ, Փարիզ ծնած է 1915ին եւ ոստիկանապետի մրցումին ընդունուած է 1937ին : Կարճ ժամանակ մը գտնուած է Ընդհանուր Տեղեկատուութեանց (գաղտնի ոստիկանութիւն) գլուխը : 1951էն 54 Փարիզի նախկին ոստիկանապետ Ժան Պէյոյի կցորդ է, ապա 1954ին պաշտօնանկ կ'ըլլայ որովհետեւ կ'ըսուի թէ մասնակցած է «փիւթրներու խնդրին» Մենտէս - Ֆրանսի դահլիճին դէմ : 1959ին Թաղապետական խորհրդատու կ'ընտրուի ձախողելէ ետք երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ : 1961 Հոկտեմբեր 17ի [illegible] ցոյցերէն ետք կը հեռանայ Անկախներէն միանալու համար Պերնար Լաֆէի Հանրապետական կեդրոնին : Անդամակցած է «Վէնսէնի կոմիտէին» երբ այս վերջինը հիմնուեցաւ, 1960 Մայիսին : Անոնց ծրագիրն էր «ազգային վերականգնում մը», իրենց առաջին ժողովը տեղի ունեցաւ նոյն տարուան Յունիս 20ին : 150 անձնաւորութեանց կարգին, կարելի է յիշել Սուսթել, Պուրժէս - Մօնուրի, Լաքոստ, Անտրէ Մորիս, Ռօժէ Տիւշէ, Մաքս Լըժէօն, Պիտօ : Հաւանական կը նկատուի որ յառաջիկայ նախարարաց Խորհուրդը (Չորեքշաբթի) լուծէ այս «Կոմիտէն» : Վարչապետը շրջաբերական - Նամակով մը յիշեցուց արդէն բոլոր նահանգապետներուն թէ հանրային ցոյցերը արգիլուած են :

X Պէն Պելլա հրահանգ տուաւ ալժերիացի բանտարկեալներուն որ դադրեցնեն իրենց ծոմապահութիւնը, ինք սակայն կը շարունակէ :

ՄՈՍԿՈՒԱ

ԽՐՈՒՇՉԵՒ - ՔԵՔՈՆԸՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Վերջ դնելու համար վերջերս ստեղծուած տարակարծութեանց Խրուշչեւ եւ Քեքոնըն որոշեցին հանդիպում մը ունենալ, յառաջիկայ Ուրբաթ օր, Նովոսիպիրսք :

Ֆինլանտիոյ նախագահը ընտրապայքարի, իր առաջին ճառին մէջ շեշտեց « չենք գիտեր թէ վաղը ի՞նչ պէտք է ընենք հիմա, կը պատասխանեմ՝ հանդարտ մնալ » :

Ինչ կը վերաբերի, Ֆինխորհրդային յարաբերութեանց, հաւանական է որ Ֆինլանտիոյ նախագահին ճամբորդութիւնը վերջ դնէ ստեղծուած պաղութեան : Քեքոնըն «սիրուած» է Մոսկուայի մէջ : Պէտք չէ սակայն անտեսել թէ Խորհ. Միութիւնը շատ պահանջկոտ դարձած է եւ հաւանական է որ նոր ճնշումներ բանեցնելով Ֆինլանտիոյ վրայ կ'ուզէ «հովերանական» ճնշում մը բանեցնել նաեւ բովանդակ Սքանտինաւիոյ վրայ : Նման պարագայի մը, Ֆին - խորհրդային խօսակցութիւնները կրնան նաեւ զինուորական բնոյթ ունենալ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆ հասաւ վարչապետ Ատընաուըր եւ անմիջապէս տեսակցութիւն մը պիտի ունենար նախագահ Քենըտիի հետ :

ՍԷՈՒՏԱԿԱՆ Արաբիոյ Թագաւորը շատ ծանր վիճակի մէջ է : Միջազգային համբաւի տէր բժիշկներ Թագաւորին գլուխն են, բայց հիւանդութեան բնոյթը չէ հրապարակուած :

ԱՔՔՐԱՅԻ մէջ (Ղանա) հրաժեշտի պարահանդէս մը տրուեցաւ Անգլիոյ Թագուհիին ի պատիւ : Իշխան Ֆիլիփ պարեց Տիկին Ն'Քրումայի հետ :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ օդանաւ մը կորսուած է Քոնկոյի երկնքին մէջ, ինչ որ նոր յուզումներու տեղի տուած է Իտալիոյ մէջ :

«ԱՀԱԿ»ին ձեռքը 348 Ֆրանսացի պատերազմական գերիներ կան ըստ պաշտօնական աղբիւրներու :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ երեք օր սուգ հռչակուած էր 13 օդաչուներու վայրագ սպանութեան առթիւ : Ծանր միջադէպեր ալ պատահած են համալսարաններու եւ նոր ֆաշիստներու միջեւ մինչ բոլորը իրենց ընդվզումը կը պոռան կատարուած զարհուրելի ոճիրին դէմ : Վարչապետը՝ Ամինթոռէ Ֆանֆանի յայտարարութիւն մը ըրաւ, ուր շեշտեց թէ Իտալիա աւելի քան երբեք իրաւունք կը զգայ Քոնկոյի հարցը դնելու ՄԱԿի առջեւ եւ որուն հանդէպ շատ աւելի պահանջկոտ պիտի ըլլայ : Ձայն - պատկերասփիւռը 67 միլիոն լիռ հաւաքած է շարժում մը ստեղծելու համար զոհերուն յիշատակին :

ԱՆԳԱՐԱՅԷՆ կը հաղորդեն թէ երկար վիճաբանութիւններէ ետք, Հալք եւ Ատալէթ կրցան բաժնուիլ նախարարական աթոռները : Ինէօնիւի վարչապետութեան տակ, Հալքը պիտի ունենայ նաեւ երկու պետական նախարարի աթոռ եւ հետեւեալ նախարարութիւնները — Արդարութիւն, Ազգ. Պաշտպանութիւն, Արտաքին, Ելմտական, Լուսաւորութիւն, Հանրային Շինութիւն, Աշխատանք եւ Ճարտարարուեստ : Ատալէթին կը մնան՝ փոխ - վարչապետի, պետական երկու նախարարութեան, Ներքին, Առեւտուրի, Հանրային Առողջապահութեան, Մաքսի եւ Մենաշնորհի, Երկրագործութեան, Հաղորդակցութեան, Մամուլի եւ Վերաշինութեան նախարարութեանց աթոռները :

ԱՆԳԱՐԱ կանչուեցաւ Փարիզի Թրքական դեսպանատան մամլոյ կցորդը՝ Այտեմիր Պալքան, որպէսզի բացատրութիւններ տայ սպաներուն մամուլի ասուլիսին մասին : Տեղեկատուութեան Նախարարին համաձայն Պալքան ինքնագլուխ կազմակերպած էր այդ ասուլիսը մինչ Փարիզի Թրքական շրջանակները կ'ըսեն թէ Փարիզի Թրքական դեսպանին համաձայնութեամբ եղած է :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ դահլիճը զոր կազմեց Ռաշիտ Քարամէ, վաւերացուեցաւ 68 ձայնով 18ի դէմ :

ԱԹԷՆՔԻ 500 փաստաբաններ որոնք ներկայ եղած են վերջին ընտրութեանց յանուն Արդարութեան նախարարութեան, բանաձեւ մը քուէարկեցին, ժողովի մը ընթացքին, ուր կը յայտնեն Թագաւորին եւ ժողովուրդին թէ ապօրինութիւններ կատարուած են քուէարկութեան առեն : Իրրեւ հետեւանք այս յայտարարութեան, քննութիւն պիտի բացուի եւ ընտրութիւնները կրնան չեղեալ համարուիլ :

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ նահանգին կառավարիչը՝ Նելսըն Ռոքֆելլըր պիտի ամուսնալուծուի 31 տարուան ամուսնութենէ մը ետք : Ռոքֆելլըր վերջերս Հանրապետականներու հովանաւորութիւնը ունեցած էր նախագահական ընտրութեանց առեն եւ հաւանական է որ կրկին այդ փորձը ընէ 1964ին բայց ամուսնալուծուիլը աննպաստ կ'ըլլայ իրեն, նման պարագայի մը :

ՓԱՐԻԶԻ այս շաբթուան պաշտօնական հիւրն է նախկին ֆրանսական Քոնկոյի (Պրազավիլ) նախագահը՝ Աբբայ Ֆիւլպէր Եուլու : Եուլու 43 տարեկան է, քահանայ ձեռնադրուած է 1948ին եւ Պրազավիլի հոգեւոր հովիւ նշանակուած : Նոյն քաղաքին նախ քաղաքապետ (1956) ապա երեսփոխան ընտրուած է (1957), յետոյ վարչապետ եւ վերջապէս Հանրապետութեան նախագահ ճերմակ կապայով, Աբբայ Եուլու շատ ժողովրդականութիւն կը վայելէ թէեւ քաղաքական ասպարէզ նետուիլը դժուարութիւններ ստեղծեց իրեն Կաթողիկէ կարգին հետ եւ « կախակայուած » յայտարարուած է եւ իրաւունք չունի պատարագ մատուցանելու, բայց Վատիկանը սիրալիր յարաբերութիւններ կը պահէ նախագահ Եուլուի հետ եւ Պապական Նուիրակը ներկայ պիտի ըլլայ Փարիզի հանդիսութեանց որոնք Աբբայ Եուլուի ի պատիւ կը տրուին այս օրերս : Եուլու Փարիզ ժամանեց երկուշաբթի առտու եւ ընդունուեցաւ նախագահ տը Կոլի կողմէ :

ԼԻԲԱՆԱՆՑԻ վարսայարդարները շատ դժգոհ են որովհետեւ փարիզեան վարսայարդարի երկու հաստատութիւններ մասնաճիւղեր բացած են Պէյրութի մէջ :

ՊՈՒՐԿԻՊԱ նոր ճառի մը ընթացքին յայտնեց թէ մինչեւ ծայրը պիտի երթան Պիզերթի համար :

ԳԱՂՏՆԻ ԲԱՆԱԿԸ երկու նոր հաղորդումներ տուաւ Ալժէի հեռատեսիլի ալիքներուն վրայ : Ինչպէս նախորդ անգամները սփռումը սկսաւ սա ձեւով .— « Հօս Ռատիօ - Ֆրանս,, Ֆրանսական Ալժերիոյ ձայնը : Կոլիստ յայտագիրը ընդհատուեցաւ » : Սալան յայտարարեց թէ չարիքին աղբիւրը եղած է այն հանրաքուէն որ իշխանութիւնը ամբողջովին տը Կոլի յանձնած է «Լքումի սկիզբը եղաւ» շեշտեց Սալան : Ֆիկառօ, այս առթիւ, կը յիշէ թէ նոյն Սալանը, 1958 Յունիսին կը յայտարարէր « պէտք է շահիլ հանրաքուէին պայքարը եւ բանակը կենսական դեր ունի խաղալիք այդ գործին մէջ » :

ՍԹԱԼԻՆԿՐԱՏԻ ճակատամարտը «Վոլկոկրատի ճակատամարտը» եղած է Կարմիր Աստղին (բանակին պաշտօնաթերթը) մէկ յօդուածին մէջ :

ՆԱՍԸՐ յայտարարեց թէ նախապատրաստական յանձնախումբ մը կազմուած է «Ազգային ժողովրդական համագումարին» համար :

ՓԱՐԻԶԻ մէջ մօտ հինգ հազար ցուցարարներ տողանցեցին բողոքելու համար գաղտնի բանակին գործունէութեան դէմ եւ խաղաղութիւն պահանջելով Ալժերիոյ մէջ : Հակա - ցոյցեր ալ տեղի ունեցան (Ֆրանսական Ալժերիոյ կողմնակիցներուն կողմէ) :

ԴՈՄԻՆԻԿԵԱՆ Հանրապետութեան մէջ, պատերազմական վիճակ յայտարարուեցաւ :

ՄԻԿՈՅԵԱՆՆ Է ԶՍՊՈՂԸ

ԿԸ ԳՐԷ «ՕՌՕՌ»

Ապաստալինացման արշաւանքին առթիւ «Օռօռ» կը գրէ իր Շաբաթ օրուան թիւով .— « Ինքնաքննադատութիւն, արձաններու տապալում, քաղաքներու անուններու փոփոխութիւն, Մոսկուա ապաստալինացման ժամը կ'ապրի, բայց տակաւին լռութիւններ կան : Ասոր պատճառն այն է որ համայնավար դասաւորման գագաթը, կան մարդիկ որոնք իրենք իրենց հարց կուտան թէ արդեօ՞ք օր մը Փեքինի տեսակէտը պիտի չյաղթանակէ՞ եւ զայն պարտադրէ Խորհ. Միութեան մէջ իսկ : Եթէ նման բաներ կրնան պատահիլ, աւելի լաւ է որ մարդիկ իրենք զիրենք շատ չվտանգեն այս վայրկեանի խենթութեան մէջ որ ապաստալինացումն է :

« Կան նաեւ հակակուսակցականները, անոնք որոնք վստահ են թէ անբիծ են եւ որոնք իրենց զէնքերը վար չեն դներ, հակառակ երեւոյթներուն : Անոնք անօգուտ են : Կան նաեւ ճարպիկները, անոնք որ բոլոր ճակատներու վրայ կը խաղան : Մոսկուայի համագումարին, Հոկտեմբեր 20ին, կարելի եղաւ լսել Միկոյեանը՝ որ կը պոռթկար հակակուսակցականներուն, Մոլոթովներուն, Էնվէր Հոճաներուն դէմ : Իր բուռն ոճը զարմացուց :

« Մինչ, այս նոյն Միկոյեանն էր, շատ խորամանկ Հայ մը, որ համագումարէն քանի մը օր առաջ եւ վերջին շաբաթները, Խրուշչեւի հակակշիռը եղաւ : Ուզեց զսպել ապաստալինացման կատաղութիւնը : « Կը բաւէ, արդէն շատ հեռու գացինք » կ'ըսէր համագումարի վաղորդայնին :

Ինչո՞ւ այս երկերեսութիւնը :

« Որովհետեւ Միկոյեան լարախաղացութեան վարժութիւնն ունի : Գիտցաւ ստալինեան ըլլալ՝ երբ օգտակար էր եւ Խրուշչեւի դաշնակցիլ՝ պէտք եղած պահուն : Գիտէ թէ մինչեւ ուր կարելի է շատ հեռու երթալ եւ այսօր կը զգայ վտանգը, իր ծերութեան մասին կը մտածէ եւ կարմիր նոր ցարին չափազանցութիւնները, զինքը մտածկոտ կը ձգեն : Գիտէ, ի վերջոյ, թէ Ստալինի, Խրուշչեւի, Շու էն Լայի համար միայն մէկ հեռանկար կայ,— Արեւմուտքը կլլել :

« Դանակը ակռաներո՞ւն միջեւ թէ խաղաղ համակեցութիւն : Տարակարծութիւնը միայն մեթոտին մէջն է » :

Օռօռի այս տողերուն խորագիրն է՝ « ՄԻԿՈՅԵԱՆՆ է, ԽՈՐԱՄԱՆԿ ՀԱՅԸ, որ կը ԶՍՊԷ Պ. Խ.ն» :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷՐ ՍԹԱԼԻՆԻ ՕՐՈՎ

—o—

ՖԻԿԱՌՕ սիւնակ մը ունի, ուր երբեմն կուտայ խորհրդային այն լուրերը՝ զորս «Իզմանլեթ» չի տար իր ընթերցողնե– րուն։ Այսպէս թարմացնելու համար չոզութիւնները, Ֆիկառօ կը զրէ թէ ա– ռաջին առթիւ 1957ին, երբ կեզը· կոմ– ակէ լիակատար նիսաին ընթացքին՝ Խը– րուշչեւ, իր ճառին վերջաւորութեան, Մոլոթովի երեսին նետեց սա խօսքը՝ թէ՛ «համայնավարի արիւն ունիք ձեր ձեռք– բուն վրայ», Մոլոթով պատասխանեց· — «Իսկ դո՞ւք»։

Անցեալ Հոկտեմբեր 27ին, Նիքիթա Խը– րուշչեւ կ'ըսէր·— Ընկերները կ'առաջար– կէն որ յաւերժացուի յիշատակը Պետու– թեան եւ կուսակցութեան այն ականաւոր անձնաւորութեանց, որոնք գոհ զացին համայական որոշումներու՝ անձի պաշ– տամունքի եղակի չրջանին։ Կը գտնենք որ այս առաջարկը արդար է»։

Բայց երբ 1936 Օգոստոսին, Մոս– կուայի մէջ, կը սկսէր առաջին մեծ դա– տաւարութիւնը 16 «ականաւոր անձնա– ւորութեանց» դէմ, իբրեւ պլուխն ունե– նալով Զինովիեւը (Լենինկրատի Սովետի նախկին նախագահ եւ Միջազգայինի նախկին նախագահ) եւ Կամենեւը (Մոս– կուայի Սովետի նախկին նախագահ եւ նախկին փոխ – վարչապետ), «ընկերը» Խրուշչեւ, մահապատիժի վճիռէն առաջ խօսք, 1936 Օգոստոս 23ին յայտարարած էր «Իզվեստիա»յի մէջ։ «Ոեւէ մէկը որ կ'ուրանայ մեր երկրին մէջ ձեռք բերուած յաղթութիւններէն եւ մեծ Սթալինի կողմէ կուսակցութեան տարած յաղթանակներէն, մէկ խօսք միայն կը նայ գտնել այս ֆաշիստ վարձկան շու– ներուն համար։ Այդ խօսքը՝ մահ է։ Թող, կեանքի զաշնակից, այս խըմ– բակին պետը՝ Թրոցքի հոս չըլլայ, մեր ժողովուրդին զայրոյթը, մեր զաւարա– նին վճիռը, պիտի հասնին իրեն, ո՛ւր որ ալ ըլլայ»։

Ծանօթ է թէ Լէոն Թրոցքի 1940ին, ըս– պանուեցաւ Մեքսիքայի մէջ, կեփէուի մէկ զործակալին կողմէ, ձէք Մորնար անունով։

1961 Հոկտեմբեր 27ի նոյն ճառին մէջ, Խրուշչեւ ձայնը բարձրացուց նաեւ կար– միր բանակի զին· պետերու սպանու– թեան դէմ, որոնց զլուխն էր մառեչալ Թուխաչեւսկի։

Սակայն այդ միջոցին, Թուխաչեւսկիի սպանութեան լուրին հրապարակումէն 6 օր առաջ, Մոսկուայի չարքերուն առջեւ Խրուշչեւ դէմ արտայայտած է անոնց եւ մասնաւորաբար Զօր· կամարնիքի (անձնասպան եղած էր ձերբակալուելէն առաջ), որուն հասցէին ըսած էր·— «Թրոցքիստ ուրացող մը, Հայրենիքին դաւաճան մը, ժողովուրդին թշնամի մը, կամարնիք Մոսկուայի Կոմիտէին անդամ էր։ Այս պարագան ցոյց կուտայ թէ թշ– նամին աղտոտ կերպով կը ծպտուի իր զործունէութիւնը չարունակելու համար։ Բայց այս դաւաճանները, այս Թուխա– չեւսկիները եւ միւս կամարնիքները թող գիտնան թէ դիմակազերծ պիտի ընենք զիրենք եւ ոչընչացնենք, մինչեւ վերջինը փոշին պիտի վերածենք եւ ձգենք որ հո– վը տրուէ, որպէսզի ընկերվարական հայ– րենիքին այս թշնամիներէն ոչ մէկին հետքը մնայ»։

1956 Փետրուարին, կուսակցութեան Ի. համագումարին ընթացքին եւ վերջերս Իբ. համագումարի մէջ Խրուշչեւ կրկնեց նոյն յանկերգը·— անձի պաշտամունքը 1934էն սկսեալ մէկ կողմէն դէպի սար– սափ առաջնորդեց միւս կողմէ Սթալինի խնկարկութեան։ Բայց այդ նոյն տա– րին, 1934ին, երբ զումարուած էր· Ժէ· համագումարը, երկու ճառախօսներ մա– նաւանդ ուշադրութիւն զրաւեցին Սթա– լինի հասցէին իրենց զործածած ածա– կաններու քանակութեամբ, սկսելով քա– նիցս կրկնուած «հանճարեղ»էն։ Այդ եր– կու ճառախօսները այն միակ երկու ղե– կավարներն են, որոնք այսօր ալ մաս կը կազմեն կեզը· Կոմիտէի նախագահու– թեան, Խրուշչեւ եւ Միկոյեան։ Այսպէս կը խօսէր Խրուշչեւ·— «Մոսկուայի կազմակերպութիւնը դաղափարական դեմքի վրայ միաձայնութեամբ կեզը· Կոմիտէի եւ մեր հանճարափայլ ղեկա– վար ընկերը Սթալինի կողքին է։ Գաղա– փարական այս միաձայնութիւնը իրա– զործուած է չնորհիւ այն ճարտար եւ ա– մենօրեայ ղեկավարութեան որ մեղի չը– նորհուած է Լազար Կաքանովիչի անձով։ Մոսկուայի կազմակերպութիւնը աւելի եւս պիտի համախմբուի մեր մեծ ղեկա– վարին, ընկեր Սթալինի չուրջ եւ անոր հետ պիտի քալէ դէպի նոր յաղթանակ– ներ»։

Այդ «նոր յաջողութիւնները» ուրիշ բան չէին, բան նոյն Խրուշչեւի յայտնու– թեանց, եթէ ոչ մաքրագործումը եւ ըս– պանութիւնը կեզը· կոմիտէի անդամնե– րուն հարիւրէն 70ին։

1934էն ի վեր Խրուշչեւ առիթ չի փախ– ցներ Սթալինի դովքը հիւսելու։ Ահա – ւասիկ քանի մը նմոյշներ·—

1937·— Խրուշչեւ Մոսկուայի կուսակ– ցութեան ղեկավար հսկայ հանրաժողով մը կը կազմակերպէ որուն կը մասնակցին երկու հարիւր հազար հոգի։ Օրուան հարցն է վաւերացնել ուրիշ դատավա– րութեան մը վճիռները Ռատէք – Փիա– թակով խմբակին դէմ, որոնք ամբաս– տանուած են այն յանցանքով թէ ուզած են Սթալինը սպաննել։ Գլխաւոր ճառա– խօսն է Խրուշչեւ, որ ըստ 1937 Յունուար 31ի Փրաւտային՝ կը յայտարարէ·— «Այս մարդասպանները փորձեցին զպչիլ մեր կուսակցութեան սրտին եւ ուղեղին, ձեռք բարձրացուցին ընկեր Սթալինի վը– րայ։ Ընկեր Սթալինի վրայ ձեռք բար– ձրացնելով, ձեռք բարձրացուցած եղան բոլորիս դէմ, բանուորական դասուն դէմ, աշխատաւէր ժողովուրդին դէմ։ Ձեռք վերցնելով ընկեր Սթալինի դէմ, ձեռք վերցուցած եղան Մարքսի, Ինկելսի եւ Լենինի ուսուցման դէմ։ Ձեռք բար– ձրացնելով ընկեր Սթալինի դէմ, ձեռք բարձրացուցած եղան մարդկութեան ու– նեցած լաւագոյնին, որովհետեւ Սթալին յոյսն է, փարոսն է, որ կ'առաջնորդէ յառաջդիմասէր բովանդակ մարդկութիւ– նը։ Սթալին մեր դրօշակն է։ Սթալին մեր կամքն է։ Սթալին, մեր յաղթանա– կըն է»։

1938·— Խրուշչեւ ուկրայնական կեզը· կոմիտէի պետ նշանակուած է Սթալինի կողմէ։ Գերագոյն Խորհուրդի ընտրու– թիւնները կը կազմակերպէ եւ չի մոռնար Սթալինը ներկայացնելու իբրեւ առաջին թեկնածու, սա պատճառաբանութեամբ·— « Ընկերներ, երկու օրէն, Յունիս 26– ին, Քիչվի «Սթալին» թաղամասին բո– լոր քուէարկողները քուէատուփ պիտի զիմեն եւ իրենց ձայնը պիտի տան Ուկ– րայնոյ ժողովուրդին առաջին թեկնա– ծուին համար, իրրեւ երեսփոխան Ուկ– րայնական Ընկերվարական Խորհրդային Հանրապետութեան, իրենց ձայնը պիտի տան ժողովուրդներու պաշտպանին եւ պետին՝ Մեծն Սթալինի, քեզի համար կը քուէարկենք, մեր մեծ Սթալին, քեզի համար որ հանճարեղ զինքի ընկերը եւ բարեկամն էիր մեծ Լենինի»։ Խրուշչեւ հազարաւոր ներբողական հեռագիրներ ղրկել կուտայ Սթալինի, օրինակ· — « Խորհրդային ժողովուրդը ջերմու– թեամբ եւ անկեղծ սիրալիրութեամբ կ'արտասանէ Սթալինի անունը։ Մեր զաւակներուն աչքերը կը վայլին ուրախութենէ՝ երբ կ'ըսեն·— Սթալին, մեր հպարտութիւնն ես, մեր այսօրուան յոյսն ես, մեր վաղուան լուսապայծա– ռազան ես»։

1939·— Սթալին կուսակցութեան ԺԸ· համագումարը կը հրաւիրէ՝ մաքրագոր– ծելէ ետք 1934ի պատգամաւորներուն մեծ մասը։ Խրուշչեւ ոչ միայն «վերապրած է», այլեւ Ուկրայնոյ կուսակցութեան պարագլուխի պաշտօնէն զատ Խորհ· Մի– ութեան կուսակցութեան Քաղաքական Բիւրոյի անդամ կը կարզուի։ Այս կրկ– նակ հանդամանքով ճառ մը կը խօսի եւ կը յայտարարէ·— «Ուկրայնոյ համայ– նավարները աւելի քան երբեք խմբուած են Սթալինեան կեզը· Կոմիտէի չուրջ։ Ուկրայնոյ բոլշեւիկներու սէրը Սթալինի հանդէպ Ուկրանացի բովանդակ ժողո– վուրդին սէրը եւ վստահութիւնը կ'ար– տայայտէ Սթալինի հանդէպ։ Այս պատ– ճառով Ուկրանացի ժողովուրդը կ'ըսէ· « Երկա՛ր կեանք մեր սիրելի Սթալի– նին »։

Տասը տարի ետք, Սթալինի հօթաս– նամեակին առթիւ՝ Խրուշչեւ կ'ըսէ·— « Ընկեր Սթալինի մեծագոյն արժանիքը այն է որ սուր պայքարին մէջ, ժողո– վուրդի թշնամիներուն — մենչեւիք, ըն– կերվարական – յեղափոխական, Թրոց– քիստ, ղինովիեւիստ, բուխարինիստ, լենինեան վարդապետութեան անարա– տութիւնը պահած է։ Այսօր, ժողովուրդ– ները ի բոլոր սրտէ կ'ողջունեն սիրեցեալ Սթալինը։ Փառք սիրեցեալ հայրիկին, աշխուրջ դաստիարակին, խորհրդային ժողովուրդի կուսակցութեան հանճարեղ ղեկավարին, ընկեր Սթալինի»։

1956ի զարնան տեղեկագրին մէջ, Խը– րուշչեւ հաստատած էր՝ խօսելով Բե– րիայի մասին·— «Ապացուցուած է հիմա որ այս ոճրագործը կուսակցութեան եւ պետութեան աստիճանները բարձրացած է հակայական թիւով դիակներու վրայ քալելով»։

··· Այսօր Խրուշչեւ արցունք կը թափէ Ուկրանացի ղեկավարներու սպանութեան վրայ եւ մանաւանդ Զօր· Եաքիրի յիշա– տակին, որուն համար, անցեալ Հոկտ· 27ին համարձակեցաւ ըսել· «Շատ լաւ կը ճանչնայի· ընկեր Եաքիրը, Ալմա – Ա· – թայի ժողովի մը ընթացքին, այդ տա– րին, տղան՝ որ Ռազմաստան կ'աշխատի՝ եկաւ ինծի տեսնելու։ Հօրմէն լուր ուղեց։ Ի՞նչ ըսէի»։

Խրուշչեւ կրնար ըսել, օրինակի հա– մար, ինչ որ արդէն ըսած էր, Քիչվի մէջ, 1938 Յունիս 5ին·— «Եաքիրները, Պալիցկիները, Լիուլչենքօները, Զաթո– նաքիները եւ միւս սինէքորները կը պատ– րաստուէին դէնքերը բանալ դերման Փա– շիստներուն եւ քաղքենիներուն առջեւ»։

Այդ «սինէքորները» հետեւեալ պաշտօն– ները ունէին Ուկրանիոյ մէջ·— Եաքիր Քիչվի պինուորական չրջանին ընդհ· հը– րամանատարն էր, ուկրայնական կու– սակցութեան Փոլիթ Բիւրոյի անդամ էր։ Պալիցկի Ուկրայնոյ խորհրդային ոստի– կանութեան պետն էր եւ սահմանային միւսուրներու ընդհ· հրամանատարը։ Լիուլչենքօ Ուկրանիոյ կեզը· Կոմիտէի քարտուղար էր, Զաթոնաքիկրթական նա– խարար էր եւ Փոլիթբիւրոյի անդամ (միշտ Ուկրանիոյ)։

Սէն Գետի Գեղատիպ Ափին

ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՐՇԱԿԱՒԱՆ ՄԸ

Գրեց՝ ԵՆՈՎՔ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

Աշխարհի ամէն կողմէն եկած էին ··· Հնդկաստանէն, Պարսկաստանէն, Սուր– բիայէն, Թուրքիայէն, Եզիպտոսէն, Հա– պէշիստանէն, Յունաստանէն, Ռումա– նիայէն, Գերմանիայէն, Անգլիայէն, ու դեռ ուրիշ շատ մը երկիրներէ։ Եթէ ա– մէն աշակերտ իր ծննդավայրին լեզուն խօսէր, դպրոցը Բաբելոնի Աշտարակը պիտի զառնար եւ կամ Ժընեւի Ազգերու Ժողովը։

Աշակերտները, իրենց ծնողքի ծագու– մով, Հայաստանի զրեթէ բոլոր զաւառ– ները եւ հարեւան մասերը կը ներկայա– ցնէին։ Մշեցի, Վանեցի, Երեւանցի, Մարքեզցի, Սասունցի, Կիլիկեցի, Ծրա– պիզոնցի, Տիգրանակերտցի, Պարտիզակ– ցի, Թիֆլիզցի, եւայլն։

Ամանք՝ մեծահարուստ չրջանակէ ե– կած էին, ուրիշներ՝ համեստ ընտանիք– ներէ։

Ամանց մայրը օտար էր, մի քանի հա– տին հայրը։

Շառաւիղները կային յայտնի անուններ– ու ··· Փաստրմաճեան, Մանթաչեան, Տէր Ղուկասով, Կորկանեան, Շահրիկ– եան, Տաղաւարեան։

Շէկը կար, թուխը կար, դէրն ու նիհարը, Լուսաւորչական, Կաթոլիկէ, Բողոքական։ Նոյնիսկ անաստուած մը կար որ Խորհրդային Հայաստանէն նոր եկած՝ վարդապետներուն եւ հինգերորդ դասարանի աշակերտներուն անաստուա– ծութիւն կը քարոզէր։

Հետաքրքրական էր նկատել թէ ինչպէս աշակերտները իւրացուցած էին իրենց ծննդավայրին բացասական կողմերը, մի– անդամայն՝ մասամբ կորսնցնելով իրենց պապենական արժանիքները։

Օրինակի համար, Պարսկաստանէն ե– կողները իւրացուցած էին առեւտրական բոլոր դիտելիքները։ Էմիլը Թաւրիզէն հաղիւ հինգ ամիս եկած էր երբ հինգե– րորդ դասարանի աշակերտները մեր մէջ հանդանակութիւն բացին ոտնաղնդակ մը գնելու համար։ Գոյացած զումարը — վաթսուն ֆրանք — յանձնեցինք էմի– լին որպէսզի քաղաք երթայ եւ ընտիր ոտնաղնդակ մը գնէ։

Ձեռքը դատարկ վերադարձաւ՝ առար– կելով որ ղրամատանակը ղրպանէն ինկեր է։ Ինչ դէրասանութիւն, ինչ երդում– ներ, ինչ խոստումներ։ Դասարանին սըն– տուկի ղրամով, մեր հաշուոյն, պացած լաւ մը զուարճացած էր։

Պոռոտախօսութեան թեթեւ ձգտում մը նչմարելի էր աշակերտներէն ոմանց մէջ։ Զգալի կերպով, այս բանը աշխարհա– ղրական նկատումներու վրայ հիմնուած էր։ Աշակերտին ծննդավայրը որքան ա– ւելի դէպի արեւելք գտնուէր, այնքան եւս կը չեշտուէր այս մեծամասնութեան հակումը։ Անոնք որ արեւմտեան Եւրո– պայէն եկած էին — ի բաց առեալ Մար– սէյլցիները — ընդհանրապէս վերծ էին այս մնապարծութենէն։ Իտալահայ ու– ղաներուն մէջ արդէն կը յայտնուէր այս դիծը։ Աւելի կը չեշտուէր Պալքաններէն եկողներուն մէջ, կը չատանար Մերձա– ւոր Արեւելքցիներուն մէջ եւ իր զագաթ– նակէտին կը հասնէր անդր Զակրոսեան ներկայացուցիչներով։

Բոլորիս, պզտիկ զումարով, զրպանի զրամ կը տրուէր մանր մունր ծախքերու համար։ Մինչեւ ամսոյն կէսը չեղած, արեւելահայ աշակերտները իրենց ունե– ցածը ամբողջովին ծախսած կ'ըլլային եւ, սոխուած, արեւմտահայ աշակերտ– ներէն պարտք կ'առնէին։ Այդ յաւելեալ ղրամը իրենց պարտատէր ընկերներուն վրայ կը ծախսէին բայց իրենց պարտքն ալ չէին վճարեր։ Այս ալ թերեւս Գին– զոյաւարի մէկ ապդեցութիւն էր որ ժա– ռանգաբար անցած էր այս նոր սերուն– դին։

Նոյնպէս եւ աշակերտին վերացած հա– յեցողին մակարդակը բնորոշուած էր աշխարհագրական հիման վրայ։ Արեւել– քէն դէպի արեւմուտք՝ հայերէն լեզուի դիտութիւնը կը տկարանար մինչեւ որ հասնէր ծայրագոյն արեւմուտք, այսին– քըն Հիւսիսային Ամերիկա, ուր նոր սե– րունդը հայերէն բնաւ չէր գիտեր։

Հայերէնի իւրաքանչիւր չեշտերու եւ հնչումներու կը լսուէին արեւմտեան եր– կիրներէն եկած աշակերտներուն մօտ։ Ֆրանսահայ աշակերտներէն շատերը «ր» եւ «ռ» զիրերը «Լ» կը հնչէին։ Հայրիկ՝ կ'ըլլար Հայլիկ, մայրիկ՝ կ'ըլլար մայ– լիկ, քոյրիկ՝ կ'ըլլար քոյլիկ, եւն։

Առաջին տարին, տարուան կէսին, հա– յերէն տատ համար Հայը վաճառը մեղի պարտականութիւն տուած էր գոց ընել Դանիէլ Վարուժանի «Հացին երգը»։ Տա– տորէն սիրուն կտոր մը որ կը սկսէր այսպէս·

— « Էյ ադօրիք, դարձի՛ր, դարձիր,
Նըստած կանանչ խոդը ձողին·
Աղաղակէ՛ երգըդ խորին
Դէպի լուսնակն արծաթածիր»։

Հերթը եկաւ Արմէնին ու ոտքի ելաւ եւ համարձակաձայն արտասանեց։

— « Էյ ադօրիք, դաղձի՛դ, դաղձիդ,
Նըստած կանանչ խոդը ձողին »։
Աղաղակէ՛ եդգըդ խոդին
Դէպի լուսնակն աղծաթածիդ »։

Եւ այսպիսիներուս պէտք էր վարժա– րանը « հայեցի առողջ դաստիարակու– թիւն ջամբէր»։ Ոչ ոք պիտի կրնար մե– ղադրել վարդապետներուն եթէ յատա– հատէին ու, հրաժարելով հայերէն դա– տարակութիւն «ջամբելու» դործէն, քաջուէին վանք՝ աղօթքով եւ ղրականու– թեամբ զբաղելու համար։ Եթէ անաչա– կերպով մօտենանք խնդրին, պէտք է ե– թադրել որ ոչ թէ Մխիթարեանները այլ նոյնիսկ եթէ Ս· Սահակ եւ Ս· Մեսրոպ երկնքէն իջնէին պիտի չկրնային մեր այդ խմբակը հայացնել։

Բայց Մեծն Մխիթարի այդ յաջորդնե– րը չյուսահատեցան ու, հաւատարիմ իւ– րենց հիմնադրին պատգամին, Հայու– թեան սերմը ցանեցին ··· թէկուզ մեղ նման կորզ հոդի վրայ։

Ու Հայութեան ընձիւղներ ծլան այդ խոպան հոդէն։

Պարարտանիւթը եղաւ այդ անվերջ կրկնուած դասաւանդութիւնը Հայոց պատմութեան, աշխարհագրութեան, հին եւ նոր ղրականութեան, ղրաբարի եւ աշխարհաբարի ··· Մասիս, Արաքս, Ու– ռարայր, Անի, Եղիշէ, Խորենացի, Գու– չակ, Ալիշան, Աբովեան, Դուրեան, Ա– հարոնեան, Զարենց։

Շունչ հատցնելով, սիրտ մաչեցնելով, կեանք անցընելով բոլորանուէր լծուեցան

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ԳԻՐՔ ՅԻՆԳԵՐՈՐԴ

(ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐԻՆ ԿԱՐԴԱՑԵԱԼ)

ՎԱԺԱՐԴ ԴԱՆԻԵԼԵԱՆ

— Իՙնչպէս , չեմ տեսներ ասպետը , որ մեզ ետեւէ կուգայ : Գնանք , ինչ որ ըլլայ , մեզի հետեւինք մինչեւ որ մեզ ետեւէ գայ :

— Եկեղեցո՛ւ մէջ :

— Այո :

— Տէր Աստուա՛ծ ... ո՞ւր ես դո՛ւք «Հայր» կոչուելիք :

— Մե՛ր , մեզի հետ : Բայց ասկից ա՛լ մի՛ ցնդիր : Ասիկա տեսնելով , իմ ալ ուրախութիւնս չի կրնար ամբողջ ըլլալ : Ես ալ կ՚ուզեմ որ մեր Տիրոջ մեծ գործերը ինծի ալ յայտնի ըլլան , որպէսզի ես ալ կարենամ ուրիշներուն պատմել զանոնք : Ուստի , ինչպէս կ՚ուզես , այնպէս ըլլայ :

Ասկէ վերջ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ , Տրդատ թագաւորին հետ , Վաղարշապատ քաղաքը մտան , ուր Տրդատ թագաւորը հրամայեց որ Ս. Գրիգորի համար մեծ հանդէս մը պատրաստեն , որպէսզի ան հոն քարոզէ եւ ժողովուրդը մկրտէ : Ինքն ալ իր պալատը գնաց , ուր մեծ խնճոյք մը սարքուեցաւ : Ս. Գրիգոր ալ իր կարգին գնաց եկեղեցին , ուր Աստուծոյ պատարագը մատուցանելէ վերջ , ամբիոնին վրայ ելաւ եւ սկսաւ ժողովուրդին քարոզել : Ան ըսաւ որ ինք Աստուծոյ կողմանէ ղրկուած է , որպէսզի ժողովուրդը Աստուծոյ ճանչնալու եւ հաւատալու հրաւիրէ : Ան ըսաւ որ Աստուած մարդ եղաւ , մեռաւ եւ յարութիւն առաւ , որպէսզի մարդիկ փրկէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն տեղ է , ամէն ինչ կը տեսնէ եւ ամէն ինչ կը գիտնայ , եւ որ ամէն մարդ իր գործերուն համեմատ պիտի դատուի : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ փրկել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ դատապարտել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ պատուել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ անարգել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ սիրել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ ատել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ ծառայել , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ ծառայութենէ հեռու մնալ , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ հաւատալ , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ չհաւատալ , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ ապրիլ , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ մեռնիլ , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ ապրիլ յաւիտեան , եթէ ուզէ : Ան ըսաւ որ Աստուած ամէն մարդ կրնայ մեռնիլ յաւիտեան

Այրի Տիկին Մառի Եօթնեղբայրեան եւ զաւակները՝ Եղեսիա եւ Աղնիւ, Պ. Սարգիս Եօթնեղբայրեան եւ զաւակները՝ Անիցա եւ Կարօ, Այրի Տիկին Աղնիւ Փիլիկեան, Այրի Տիկին Սիրանոյշ Հիւսն-եան եւ զաւակները եւ ընտանեկան պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր, զաւկին՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ Նոյ. 18ին:

Յուղարկաւորութիւնը այս Չորեքշաբթի ժամը 16ին Փարիզի Ս. Յովհաննէս-Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթէնի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի, ներկայ իբրեւ այդ նկատել:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իսիի Մոլինօ-Լը Մուլինօ Ազգ. Հայկ. Խրիմեան ղպրոցի հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 50 Ն. Ֆ. Պ. Թաթուլեանէ (Պանեճօ Քաչան) իր զաւկին ամուսնութեան առթիւ:

Իսկէն այրի տիկին Գալուստեանէ իր զաւկին ամուսնութեան առթիւ քսան Ն. Ֆ. եւ 12 հատ ալ սեղանի զանակ:

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը բաժակ մը թէյի շուրջ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, Երեքշաբթի (Նոյեմբեր 28) կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Նոայլի սրահը: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՃՇԴՈՒՄ. — Այրի Տիկին Անահիտ Վարդեւեան կը ճշդէ Ժիրայր Վարդեւեանի (12 Ռիւ Քլավիլ, Փարիզ 19), մահազդին մէջ եղած վրիպակը որ կարծել կուտար թէ ամուսնալուծուած է, ինչ որ չի համապատասխաներ իրականութեան:

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ

կը ներկայացնէ՝ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ

կը մասնակցին՝ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Տիկ. ՀԱՅԿՈՒՀԻ Լա Շաաներ — ԽՏԸՇԵԱՆ, ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ եւն.:

Երկուշաբթի Դեկտեմբեր 11ին, ժամը 20.45ին:

Մանրամասնութիւնները՝ յետագային:

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գաղթականաց հայկական բաժնի գրասենեակը անգամ մը եւս կը յիշեցնէ իր «հպատակներուն» թէ ինքնութեան թուղթին կողքին ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ է գաղթականի հանգամանքը հաստատող վկայականը՝

Certificat de Réfugié

Այս թուղթը պէտք է նորոգուի անմիջապէս որ ի զօրու ըլլալէ կը դադրի: Նորոգութեան համար ձեւակերպութիւնները այն են ինչ որ էին առաջին անգամ զայն ստանալու համար, այսինքն.— Ազգութեան թուղթը, մէկ պատկեր, անձագրի (Քարթ տ'Իտանթիթէ) վաւերացուած քոփին եւ 1070 Ֆր. (ծրի տըն-տեսապէս տկարներուն համար):

Այս վկայականը կը նորոգուի այն թըւականէն երբ դադրած է ի զօրու ըլլալէ, օրինակ.— եթէ թուղթը վերջացած է.— 1959 Հոկտ. 15, կը նորոգուի 1959 ՀՈԿՏ. 15էն, եւ ոչ ներկայացուած օրէն:

Անգամ մը եւս կը շեշտենք թէ այս թուղթը ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ է որեւէ պարագայի:

Գաղթականաց գրասենեակը բաց է ամէն առտու (բացի Շաբաթէն) ժամը 9էն 12.30:

23, Rue La Pérouse (Métro Kleber)

Հարաւային Ֆրանսայի համար՝

26 Rue des Convalescents, Marseille

ՆՈՒԷՐ

Կ. Խաչի Իթալիի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ վեթերան ընկերուհի Սաթենիկ Տէր-Դաւթեանի մահուան առթիւ իր պարագաներուն եւ փոխան ծաղկեպսակի 25 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Աղքատախնամի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.—

Պ. Պ. Տարօնեան Ա., ողբ. Ա. Սահակեանի մահուան առթիւ հինգ Ն. Ֆ., Ղարիպեան Մասիս, փոխան ծաղկեպսակի ողբ. Զ. Տէօվլէթեանի մահուան առթիւ յիսուն, Համբարձումեան Գաբրիէլ, ողբ. Տիկին Ա. Մինասեանի մահուան առթիւ քսան, Գէորգեան ընտանիք, ողբ. Միհրդատ Տիգրանեանի մահուան առթիւ (Լոս Անճելըս) քսան, Պօղոսեան ընտանիք (Սէն Ժերմէն) ողբ. Բարսեղ Տամլամեանի մահուան առթիւ քսան, Տիկին Ա. Սարգիսեան եւ Հ. Թերլէմէզեան, ողբ. Հրաչ Սարգիսեանի յիշատակին 25, Օր. Այտա Իսմաըլեան (Պէյրութ) 10, Տէր եւ Տիկին Մինասօղլու, ողբ. Լեւոն Զափարեանի մահուան առթիւ 15, եւ ողբ. Տիկ. Մարտիկեանի մահուան առթիւ 10, Այրի Տիկին Սրբուհի Լորէնեան (Տրակինեան) իր ողբ. ամուսնոյն՝ Գ. Լորէնեանի յիշատակին, ծերանոցներուն 50, Պ. Անանեան Անանիկ յիսուն, եւ Պ. Յակոբ Նասիպեան 10, փոխան ծաղկեպսակի ողբ. Տիկին Ա. Գազազեանի մահուան առթիւ: Այրի Տիկին Վերգինէ Փափազեան, իր ողբ. ամուսնոյն՝ Լեւոն Փափազեանի յիշատակին 30, Պ. Գրիգոր Գալէնճեան եւ զաւակները, ողբ. Տիկին Գալէնճեանի մահուան առթիւ յիսուն, Ոմն, Շաւիլէն, Պ. Զ. Յովհաննէսեանի ձեռամբ, ծերանոցներուն 10, Պ. Պահատուրեան (Լիոն) փոխան ծաղկեպսակի ողբ. Տիգրան Խարբուլթլեանի մահուան առթիւ հարիւր, Պ. Բեդրօ Կարապետեան, ծերանոցներուն 15 Ն. Ֆ.:

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ

ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ:

500 էջ

13 Hors-Texte

Հատորը Փարիզի եկեղեցւոյ կըրթական մարմնին:

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13.40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար:

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քուփէօզ մը պոնթըրի – թրիքոյի համար:

ԴԻՄԵԼ.—

PARIS-CALIFORNIE

16, Rue Sainte-Cécile, Paris 9e

TAI. 64-06

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, Տէսինէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասանեն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խաչատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուրեան եւ ուրիշներ:

Ճոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին:

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

ՇԱՐԲԹ

GALERIE VENDOME

12, Rue de la Paix

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 3ԷՆ 22

Ամէն օր բացի կիրակիէն, ժամը 10էն 12.30 եւ 14.30էն 19:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայունեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ:

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԹԵՔՆԻՍԻԷՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲԻՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը այս Չորեքշաբթի (Նոյ. 22), ժամը ճիշդ 21ին, ՔՈՆՍԵՐՎԱԹՈՒԱՐ ՌԱՔՄԱՆԻՆՈՖ

26 Ավընիւ տը Նիւ-Եորք

Մեթրօ Ալմա-Մարսօ

Կը դասախօսէ.— ՄԻՔԱՅԷԼ ՔՈՉԱՐԵԱՆ (Աէրոնօթիքի ճարտարագէտ):

ՆԻՒԹ.— Տիեզերական ճամբորդութիւններ եւ հրթիռներ:

Մուտքը ազատ է:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի պարահանդէսը, Դեկտեմբեր 9ին, Ալհամպրայի մէջ:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փարիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քաւէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28-ին, Հինգշաբթի օր:

×

Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը՝

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ

Լիւթէսիայի մէջ:

×

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի շրջանի տարեկան ցերեկոյթը, ԿԻՐԱԿԻ, 4 ՄԱՐՏ, 1962

կէսօրէ վերջ ժամը 14.30ին, Սալ տը լա Շիմի:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, Կրան Օթէլի շքեղ սրահներուն մէջ, 12, B . d:s Capucines

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին:

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց քարտը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին:

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները:

WAG. 38-54

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

ՍՈՒՍԱՄ – (ՌՕՖԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA · CHOCO-LOC

Ste le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : **ARPIK MISSAKIAN**

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : **PRO. 86 - 60** — **C. C. P. Paris 15069-82**

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·
Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՆՈԵՄԲԵՐ
MERCREDI
22 NOVEMBRE
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9260 — 37EME ANNÉE — Fondateur : **SCHAVARCH MISSAKIAN** — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5061

ՕՐՈՒԱՆ ՄՕՏՔԸ

ՀԱՅԵՐՆ ՈՒ ՔԻՒՐՏԵՐԸ

Բազմաթիւ կէտեր իրենց լուծումին կը սպասեն դեռ :

Անոնցմէ մէկն ալ քրտական հարցն է : Անոր լուծումը աւելի դժուար կը թուի քան հայկականը :

Հայերը կը պահանջեն «Անկախ եւ Միացեալ Հայաստան», նուիրագործուած Սեւրի դաշնագրի 88րդ եւ 89րդ յօդուածներով :

«Անկախ» կը նշանակէ պայքար Թուրքիոյ դէմ, որ իր տիրապետութեան տակ կը պահէ մեր պապերու պատմական հողմասերը :

Մեր տակաւ ուժերով չենք կրնար դրան կարգադրութիւնը մը հասնիլ կրկնակ ճակատներու վրայ :

Սակայն մենք ունինք կորիզ մը, որ յոյսեր կը ներշնչէ ապագային համար : Տեսակ մը կամրջակապութիւն, յենարան :

Քիւրտերու պարագան աւելի կնճռոտ է : Անոնք ցրուած են չորս երկիրներու մէջ,— Թուրքիա, Իրան, Իրաք եւ Սուրիա : Զունին «կորիզ» մը :

Սուլթաններու օրով քիւրտ ցեղապետները կիսանկախ վիճակ ունէին արեւելեան նահանգներուն մէջ :

Կարգ մը քիւրտ ցեղապետներու փոր ձերը ժթ· դարուն ինքնաւար Քիւրտիստան մը հիմնելու մասին՝ ապարդիւն անցան :

Սուլթան Ապտիւլ Համիտ, ջատագով համիսլամական քաղաքականութեան՝ նոյն ատենները վրայ կը բռնէր օսմանեան կայսրութեան բոլոր իսլամ տարրերը, — Քիւրտ, Արաբ, Ալպանացի, Լազ, Չերքէզ, եւայլն : Պետական եւ պինուռ պաշտօնները բաց կին անոնց առջեւ, առանց խտրութեան :

Քիւրտ ինքնաւար պետութիւն մը ըմբռնելու առաջին լուրջ ծրագիրը հրապարակ հանեցաւ համաշխարհային առաջին պատերազմի վարդապետին, երբ ազգայնականները, Իթթիհատականները կը պահանջէին Թուրքիոյ քրտական նահանգներուն, անկախութեան խոստումով :

Լօզանի դաշնագիրը բոլորովին անտեսեց Քիւրտերը — ինչպէս Հայերը :

Իթթիհատը իր թունդ ազգայնամոլ քաղաքականութեամբ՝ վերջակէտ դնելով Համիսլամականութեան՝ հրապարակ հանած էր «Թուրքութիւն»ը, Թուրանական երազներով : Ուչ — Թուրք ազգերը — իսլամ քէ քրիստոնեայ — դրած էր նոյն տոպրակին մէջ :

Այլեւս տեղ չկար Թուրքիոյ մէջ ոչ — Թուրք տարրերուն : Հայերէն վերջ Քիւրտերը հալածանքի ենթարկուեցան :

Արդիւնքն եղաւ 1925ի եւ 1930ի ապստամբութիւնները, որոնք ձախողեցան՝ անբարոյականութեամբ Մոսկուայի, որ մեծապէս օգնեց Մ. Քեմալին, մերժելով խրոխտ կերպով հողին վրայ ընդունիլ փախստական Քիւրտերը :

Ապստամբական այս ղոյղ չարժումնե րը, « Հոյպուն»ի աջակցութեամբ, ծաւալեցին ամբապնդելու ազգայնական դաղափարը Քիւրտերուն մէջ, Թուրքիոյ սահմաններէն ալ անդին :

Ցանուած սերմերը ծիլեր արձակեցին : Ցանուած սերմերը ծիլեր արձակեցին :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԵՆ ՊԵԼԼԱ ՈՒՏԵԼ ՍԿՍԱՒ

—o—

Փարիզի եւ Թունուզի մէջ, միաժամա – նակ յայտարարուեցաւ թէ Պէն Պելլա եւ իր ընկերները սկսան ուտել երկուշաբթի իրիկուն : Աղբէն ծոմապահութիւնը վը – տանգաւոր կը դառնայ 21րդ օրը եւ Պէն Պելլա քանի օր դիմացաւ : Այս որոշումէն ետք, Պէն Պելլա եւ իր չորս ընկերները ապաքինարան մը պիտի փոխադրուին ուր մարոքցի բժիշկները պիտի «օժանդակեն » Ֆրանսացի բժիշկներու թէեւ Ֆրանսա – կան իշխանութիւնները կը պահեն «Ա. ՀԱԿ»ի հինգ անդամներուն պահապանու – թեան պատասխանատուութիւնը : Մարո – քի թագաւորին մէկ ներկայացուցիչն ալ պիտի մնայ Պէն Պելլայի կողքին : Տա – կաւին ծանօթ չէ բուժարանին անունը, ուր Պէն Պելլա պիտի փոխադրուի կը կարծուի սակայն թէ օդակայանի մը մօտ է եւ Քորպէյի մասին կը խօսուի : Հոս, ինչպէս Թիւրքանի դղեակին մէջ, «բան – տարկեալները» նոյն դիւրութիւնները պիտի վայելեն .— Հեռաձայն, թերթ, այցելութիւն, հեռատեսիլ, թղթակցու – թիւն եւն· : Տարակոյս չկայ թէ Հասան Բ. մեծ դեր խաղաց այս խնդրին մէջ : Մնաց որ «Ա.ՀԱԿ»ի տեղեկատուութեան «նախարարը» յայտարարեց թէ Պէն Պել – լայի եւ ընկերներուն ծոմապահութեան դադրիլը հետեւանքն է բանակցութիւննե – րու, որոնց արդիւնքը մեծ յաջողութիւն մըն է ալժերացի ժողովուրդին համար :

Կը սպասուի որ բանակցութեանց վեր – սկիզբը յայտարարուի մէկ ժամէն միւսը :

× Գաղտնի Բանակի կազմակերպու – թիւնը, Պասկ Էլ Ուէտի մէջ, սպանած է Ընկերվարական կուսակցութեան Ալժէի ընդհ· քարտուղարը՝ Ուիլեըմ Լեվի :

× Միջազգային կարմիր Խաչի կեդրո – նը (Ժընեւ) չատ վերապահ է Ֆրանսայի դերիներուն մասին որոնք Ազատագրման Ազգային Բանակին (Ա. – Է. – Ն) ձեռքը ինկած են : Յարդ չեն կրցած այցելել ա – նոնց պահուած կայանները, հակառակ անոր որ, «Ա.ՀԱԿ»ը մէկուկէս տարի ա – ռաջ դիմում ըրած է անդամակցելու հա – մար միջազգային պայմանագրութեանց : Անկէ ի վեր ոչ մէկ լուր :

Նոյն աղբիւրէն յայտարարեցին թէ պատուիրակութիւն մը վերջերս այցելած է բոլոր կայանները եւ բանտերը ուր Ալ – ժերացիներ կան եւ առանց վկայի խո – սակցութիւններ տեղի ունեցած են : Կար – միր Խաչը տրամադիր է նաեւ այցելելու այն կայանները ուր ափթիվիքներ կան : Ներկայիս 4754 բանտարկեալներ կան Մայր Երկրի կայաններուն մէջ :

× Ոստիկանական նոր գործողութիւն – ներու իրրեւ հետեւանք, 9 հոգի, ափթի – վիսթ նկատուած որոնց մէջ՝ պնդ· Ֆուր – քօ հարցաքննուեցան : Ապրի Մանուրի ձերբակալուեցաւ : Գլխաւոր պատասխա – նատուն կը նկատուի տը Կոլի դէմ մա – հափորձի կազմակերպութեան :

× Ժան – Փիէր Ժիբօտու (որդին պը – րոֆէսր՝ Ժան Ժիբօտուի), ամբաստան – ուած է, որովհետեւ նախատած է Հան – րապետութեան Նախագահը զաղտնի ըր – ջաբերական – տեղեկատուի մը մէջ որ 1500 տպաքանակ ունի :

× Ծանր միջադէպեր պատահեցան առ – ջի օր, Փարիզի Թաղապետական Խոր – հուրդին մէջ որուն անդամ է Ժան Տիտ (ձերբակալուած Միւթիւալիթէի ճառէն ետք) : Լաֆէյ փորձեց խօսք առնել բայց համայնավար կին մը պոռալով – կանչե – լով արգելք հանդիսացաւ : Իվերջոյ քը – էարկութեան դրուեցաւ եւ 35ի դէմ 49 ձայնով, ժողովը մերժեց լսել Պերնար Լաֆէյն : Ցիշենք որ 49 դէմ քուէարկող – ներն են .— 29 համայնավար, 9 ընկեր –

ԹՈՒՐՔԸ, ՄԻՇՏ ՆՈՅՆ ԹՈՒՐՔԸ

—o—

ԲԵՐՆԷՆ ԿԱՆԱՆՁ ՓՐՓՈՒՐ ԿԸ ԹԱՓԷ «ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՄԱՋԵՐԸ ՊԻՏԻ ՓԵՏԵՆ, ԵՒ ՊԻՏԻ ՎՏԱՐՈՒԻՆ ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ »

Քարիքաթիւր քրմական թերթը, որ կը հրատարակուի Պոլսոյ մէջ, անհաւասա – րակշիռ լեզուով մը, յաճախ անհասկնա – լի, այսպէս կը սպառնայ Հայոց եւ Յու – նաց .—

Մենք լրագրող մըն ենք, որ 6 – 7 Սեպտեմբերի դիշերը մօտէն տեսած է թէ բոլոր տեսլութեան, ոխի եւ հարստու – թեան դէմ թշնամութեան դիակները ի – րենց թաղուած դերեզմաններէն ինչպէս դուրս ելլելով ողողած են Պոլսոյ փողոց – ները եւ ի՞նչպէս չանացած են իրենց ա – նիծեալ նպատակները իրագործել մինչեւ այն ժամը երբ եան մզուեցան իրենց գար – շելի փոսերուն մէջ : Այդ միջոցին վկայ եղանք չատ մը փոքրամասնական հայրե – նակիցներու տուայտանքին, որոնց ոչ մի – այն ինչքին, այլեւ կեանքին եւ պատի – ւին ալ աչք տնկուած էր, եւ անոնցմէ չատերուն ալ օդնութեան փութացած ենք :

Տեսած ենք անհամար ընտանիքի հայ – րեր, որոնք իրենց կէս թուրքերէնով կ'ապաղաչէին .

— Մեր ամէն բանը առէք, մեզի մի դպիք :

Բայց եկուր տես որ Պոլսոյ մեր փոք – րամասնական հայրենակիցները 15 օր ա – ռաջ քուէատուփերու գլուխ փութացին « Ընտեւրութեան Տուրք»ի փոպիով :

Երբեք չէին յաջողած մարսել այն իրո – ղութիւնը՝ թէ այնպիսի չրջանի մը, երբ Հիթլերի բանակները էսթրէյի դռներուն առջեւ բանակած էին, երբ երկրին ճա – կատագիրը մաղաշափ տարբերութիւն մը կը նչէր մահու եւ կենաց միջեւ, իրենք քանի մը հազար կամ քանի մը հարիւր հազար ոսկի իբրեւ նուէր կուտային այս հողերուն, որոնց վրայ երջանիկ, բարօր եւ լաւագոյն պայմաններով կ'ապրէին : Թէեւ իրենց վճարած այդ գումարները քանի մը անդամ աւելիով դարձեալ վաս – արկած են :

Անոնք որ Սեպտեմբեր 6–7ի գիշերը պատրաստ էին իրենց հարստութիւնը զո – հելու՝ որպէսզի իրենց մաղին չդպին, Հոկտեմբեր 15ի օրը, քուէատուփերու գլուխը, Ընտեւրութեան Տուրքին հաշիւը պահանջեցին :

Այն Թաղերէն՝ ուր մեր փոքրամասնա – կան հայրենակիցները կ'ապրին, քուէ չէր եղեր Հալք կուսակցութեան :

Մեր այդ հայրենակիցները ոչ Սեպ – տեմբեր 6–7ին, Ընտեւրութեան Տուր –

վարական, 7 իսկ էն էմ, 1 ինքնավար ըն – կերվարական, երեք ժողովրդական Շար – ժում : Այս քուէարկութենէն եաքն ալ վէ – ճերը չդադրեցան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՏԸՆԱՅԻՐԸ յայտարարեց երբ Ուս – չինկթըն հասաւ որ բոլոր երկիրները ո – րոնք աղատութիւն կ'ուզեն պէտք է պոր – ծակցին իրարու հետ, «իմ երկիրս ձեր կողքին է» չեշտեց Գերմանիոյ վարչա – պետը Ամերիկացիներուն :

ԿՈՆՔՈՒԻՐ գրական մրցանակին ար – ժանացաւ Ժան Քօ «Աստծոյ գութը» վէ – պին համար (կալիմար), վեց ձայն ստա – նալով : Նոյն օրը կը տրուէր Ռընօտօն դրը ստացաւ Ռուժէ Պորտիէ «Ցորենները » պրքին համար :

ԵԳԻՊՏՈՍի մէջ կատարուած ինչքերու պրաւումէն ամէնէն չատ կը տուժեն Հր – եաները : Արդարեւ հրատարակուած եր – րորդ ցանկին անուններու մեծ մասը (175ի վրայ 170) հրեայ են :

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

—o—

Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խոր – հուրդի Ընդհ· Քարտուղարութեան կող – մէ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Ն· Ս· Օ· Տ· Տ· Զարեհ Ա·ի ուղղուած պաշ – տօնական հրաւէրին ի հետեւութիւն , Դպրեվանքի Տեսուչ Գեր· Տ· Գարեգին Վրդ· Սարգիսեան երէկ դիշեր (Շորեք – շաբթի 15 Նոյեմբեր) ժամը 10·15ին Նիւ Տելհի (Հնդկաստան) մեկնեցաւ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը որ – պէս դիտող ներկայացնելու համար Խոր – հուրդի Ընդհ· Համագումարին, որ պիտի սկսի 18 Նոյեմբերին եւ պիտի տեւէ մինչեւ 6 Դեկտեմբեր :

ԴԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՀԱՑՈՑ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Անթիլիաս, 16 Նոյեմբեր 1961

քին հաշուեցուցակը կը հանէին : Անոնք, պրաման բանակներու, պոնտոսի խէա – լին, մեր հողերուն վրայ իրենց երեւա – կայած հայկական պետութեան Թուր – քիան հողատարութեան տակ դնելու պա – րագային աւելի արդիւնաբեր առեւտուր մը ընելու կարելիութիւնը կորսնցուցած ըլլալուն ստորակայութեան զգացումին մէջ, տարաբախտ Թուրքիոյ մը դիմա – նկարը կը նեանէին քուէատուփերու մէջ :*

Բայց այսօր իրենք իրենց մազերը փե – տելու վրայ են : Որովհետեւ այն կու – սակցութեան մէջ՝ որուն ուժ տուած են, ցեղապաշտները կարեւոր կէտերը ձեռք անցուցած են : Եղարթ ցոյց կուտայ սը – լաքը առեւտրական կեանքին, որուն մէջ չատ ճարտար են եւ որուն ուղղած են ի – րենց անյապ աչքերը :

Դարձեալ իրենք էին որ պիտի չհէին ղէպի առջ սուրացող Թուրքիոյ մը մէջ : Հիմա, ցեղապաշտութեան հոսանքին հե – տեւանքով, դուցէ երկրէն դուրս վտար – ուելու, առնուազն խորթ գալի վերա – բերում տեսնելու վտանգին դէմ յանդի – ման կը գտնուին : Առնուազն, ամէնէն ա – ւելի անոնց հոգին պիտի վառի երբ հրա – պարակը սկսի լճացած մնալ : Ով փոք – րամասնական հայրենակիցներ, ձեզի ի՞նչ ըրած է այն կուսակցութիւնը որու պաշ – տօնաբ ձեր քուէները :

Ի՞նչ բան չմարսեցիք, չհաւնեցաք : Թէ ձեզի չնորհած է ազատ հայրենիք մը, ուր քաղաքին ամէնէն պերճ թաղերուն մէջ ձմեռը, ամէնէն ճոխ ամարանոցներուն մէջ ամառը կ'անցընէք : Թէ մինչ Ամե – րիկայի մէջ առաջին տեղացիները պարզ հայրենակցական իրաւունքներէն զուրկ կ'ապրէին, ոչ ոք ծուռ աչքով, նախան – ձով նայեցաւ ամէն տեսակ կարելիու – թեան որ ձեր առջեւ բացուած էր :

Ինչո՞ւ չհնայեցիք, ի՞նչ սպասեցիք : Ոչ, ոչ Ընտեւրութեան Տուրք, ոչ Սեպ – տեմբեր 6–7 : Դուք ցաւեցաք որ Թուրքիա առնուազն դաղթավայր մը չէ եղած : Քուէատուփերու գլուխը այն ծանօթ քուէ – ներով փութացիք, որովհետեւ Քուվայը – Միլլիյէի ոգին մղձաւանջ դարձած էր ձեզի : Բայց չատ հեռու չեն Թուրք այն օրերը, երբ ձեր մազերը պիտի փետէք :

Որովհետեւ, այն օրը՝ երբ ձեր Քան – կարժէք հնդկական կերպաս մը նկատած կազմակերպութիւնը անցնի ցեղապաշտ – ներուն ձեռքը, ձեզմէ ոմանք պիտի բըռ – նադատուին անցապիր ստանալ դէպի Իս – րայէլ՝ որ այժմ հոգ ունի, ոմանք՝ դէպի Ցունաստան, ոմանք՝ Խորհ· Հայաստան :

Զղջում, արցունք, տապլտկում օդուտ կ'ունենա՞ն կը կարծէք :

Ձեր այս ընթացքը, ամէն պարադայի, այնպէս կը Թուի Թէ չատ սուղ պիտի ար – ժէ ձեզի :

Դարձեալ կրկնենք սակայն· բարեկամը միչտ կծու կը խօսի եւ ճշմարտութիւնը կ'ըսէ :

ԽՆՋԱՐԱՅԻ ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՑ

Ալ. ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

—o—

ԽՄԲ.— Երեւան մեծ հանդիսութեամբ տօնեց, Հոկտեմբերի վերջերը, մեծանուն երաժշտագէտ Ալ. Սպենդիարեանի ծննդեան 90ամեակը: Այս առթիւ կը հրատարակենք Ըննկ. Ս. Վրացեանի ա՛յնման բարձրարժէք յօդուածը «Յուշերը» Սպենդիարեանի մասին՝ քաղելով «Խնչարայի բարձունքից» հատորէն, գրի առնուած՝ Լիբանանի հովոցներուն վրայ:

Ա՜հ, անիրաւ այս ճպուռները մայրի – ներուն վրայ. հանդիստ չեն տալիս: Եր – գում են խմբով, միալար, համաչափ. կարծես տարապարհակ պարտականու – թիւն են կատարում: Կարծես մի տիրա – կան երաժշտագէտ վարում է նրանց հա – մերգը:

Եւ մտքիս առջեւ պատկերանում է մի ուրիշ համերգ, մի այլ երաժշտագէտ իր ճարտար ձիպտոով:

Առաջին համաչխարհային պատերազմի դեռ առաջին շրջանն էր: Հայկական շըր – ջանը դեռ ցնծութեան մէջ էր՝ ոգեւոր – ուած վառ յոյսերով: Գոլովինսկի պողո – տայի աղղասիւնների վրայ երեւացին մեծատառ յայտարարութիւններ. Ազէք – սանդը Սպենդիարեանի համերգը Արտիս – տական սրահում:

Այն ժամանակ Սպենդիարեանը դեռ Սպենդիարով էր, Ռուսաստանի երաժշ – տագէտներից առաջին շարքերի վրայ, Մոսկուայում, բայց, չատերի պէս, նրա մէջ էլ սկսել էր խմորուել Հայութիւնը: Թիֆլիզն էր ընտրել իր տարեկան ղևտո – ւոր համերգի վայրը, որովհետեւ Թիֆլի – զը Հայութեան բարեխոսն սիրտն էր այդ օրերին:

Կարելի է ասել, մէկ վայրկեանում տոմ – սակները սպառուեցին: Ես հազիւ տեղ գտայ բալկոնի առաջին աթոռների վրայ, ճիշդ բեմի դիմաց:

Յայտարարուած ժամից առաջ սրահն արդէն լեցուն էր, եւ ես վերից դիտում էի վարի շարժումը: Ահա առաջին կար – դի աթոռներից մէկի վրայ, սրահի ձախ կողմում, լիակազմի մեծութեամբ, փայ – լում է անհանգարտ մի ճաղատ: Մէկ աջ է նայում, մէկ ձախ, առաջ ու յետ: Սը – գան ու նրան բարեւում է ձեռքով, ժպ – տում է: Օրուայ մարդն է — քաղաքա – գլուխ Աղեքսանդր Խատիսեանը, Թիֆլի – զի չիացած տղան:

Ընճուղտի քայլերով նրան մօտենում է «Շունն ու կատուն»: Այդպէս էին կո – չում Ցուվհաննէս Թումանեանին Վոզնե – սենսկի փողոցի չարաճճի տղաքը: Լայն ժպիտով բարեւում է եւ խօսքի բռնում:

Քիչ հեռու բազմած է Բարեգործական – նի նախագահ իրաւաբան Սամսոն Ցարու – թիւնեանը: Զի նստած, բազմած է, ինչ – պէս ամէն աթոռի վրայ բազմում է, չի նստում: Նրա կողքին եռանդուն հայու – հի, իշխանուհի Մարիամ Թումանեանը ինչ որ լուրջ բան է պատմում հարեւա – նին:

Սրա կողքին՝ Յակոբ Քոչարեանը, Մանթաշեանի անդործութեան համար ռոճիկ ստացող պաշտօնեան եւ Թիֆլիզի բոլոր հայ կազմակերպութիւնների ան – դամն ու բոլոր Հայուհիների անվտանգ կատարերը:

Սրահի աջ կողմում, իր աթոռի վրայ, երկու ձեռքը փորի վրայ խաչաձեւուած՝ հանդարտ նիրհում է «Մշակ»ի խմբագիրը Համբարձում Առաքելեանը: Նրան մօտե – ցող չկայ, եւ կարող է հանդիստ քնել:

Այստեղ եւ այնտեղ երեւում են ծանօթ դէմքեր — գրողներ, արուեստագէտներ, հասարակական գործիչներ, վաճառա – կաններ — Թիֆլիզի հայկական ընտրա – նին ամբողջապէս այստեղ է: Վերը, գալերիայում, խժվժում է երիտասար – դութիւնը:

Ցամք չարժումով բարձրանում է վա – րագոյրը: Բեմի վրայ պատրաստ կեցած է նուագախումբը — ութսուն հոգի այլա – զան գործիքներով:

Մանր, արագ, քայլերով ներս է մա – նում Վարպետը: Սրահը ոտքի՝ թնդում է ծափահարութիւնից:

Սկսում է համերգը անխուսափելի «Բոժէ, ցարեա խրանի»ով:

Մենք ասում էինք՝ «խորոնի» ...Ատ – ուած ցարին Թագիր: Ապա հոսում են մե – ղեդինները մերթ զուլալ ազբիւրի պէս, մերթ խոլական ջրվէժի նման: Ամէն կը – տորից յետոյ՝ խելայեղ, անդուլ, ծա – փահարութիւն:

Հայերէն լեզուն եւ հայկական նիւթերը սորվելը կարծես չէր բաւեր՝ պէտք էր նաեւ պատրաստուէինք ներկայանալու Ֆրանսական պետական քննութեան: Մ – ձաւանջ զարձած էր բոլորիս համար այս Պաֆալորէայի (պահակատրի) շրջանաւար – տական քննութիւնը:

Բնագիտութիւն, տարրաբանութիւն, երկրաչափութիւն, հին եւ նոր աղղերու պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, մի – ջազգային զրականութիւն (հին եւ նոր), զեղարուեստի պատմութիւն, լեզուներ — Ֆրանսերէն, անգլերէն, իտալերէն:

Ժմեզ սպունգի տեղ զրած էին կարծես՝ եւ կ'ուզէին հանրապետութեան մէջ թաթխել որպէսզի զիտութիւն եւ մշա – կոյթ ծծէինք: Խսենոփոն, Յուլիոս Կե – սար, Տանթէ, Ռասին, Հիւկո, Ռոպես – փիէր, Նափոլէոն, Ռանպրանտ, Միքէլ Անճէլօ, Լավուազիէ... անուններ, թը – ւականներ, կանոններ, ու անվերջ՝ էջե – րով գոց սորվելիք նիւթեր:

Բնատիպ Ֆրանսացի ուսուցիչներ էին եւ անոնցմէ ոմանք՝ աչքառու դէմքեր է – ին իրենց մասնագիտական մարզին մէջ: Մեծ ազդի եւ ճոխ մշակոյթի մը արժան – ընտիր ներկայացուցիչներ:

Ոմանք ծերուկ էին եւ զղեստով ու և – րեւոյթով՝ 1900ական թուականներու հով մը կար իրենց վրան... պեխ, մօրուք, փառք քեզ Աստուած օձիք, նեղ ու զծա – ւոր տափատ, զաւազան կամ հովանոց: Առ հասարակ՝ ազնուականութեան եւ լրջութեան կերպարանք մը ունէին:

Ոմանք շատ խիստ էին, ինչպէս «Մո – սիէօ» Գաւալօն՝ որուն ոտքին ձայնը հեռուէն լսելով ահ ու սարսափ կը մատնուէինք, մանաւանդ երբ նախորդ օ – րը ոտն էր եւ կամ ոտնակղակի մրցումի զացած էինք եւ մեզի տրուած պարտա – կանութիւնը չէինք պատրաստած: Ձեմ պիտեր ինչու, ոտքս ձեռքս կը թուլնա – յին երբ զրատախտակ կը զրկէր զիս «Մէօսիէօ» Գաւալօն: Եւ ինծի նման՝ ա – մէնքն ալ կը թմրէին իր անժպիտ նայ – ուածքին տակ:

Կային ուսուցիչներ որ իրենց խառնը – ւածքով եւ զիտութեամբ՝ միայն պատ – կառանք կ'ազդէին մեր վրայ ու, տմայ – ուած, կը հետեւէինք իրենց դասաւան – դութեան: Ֆրանսական զրականութիւնը կը կենդանանար Պ. Ֆէյտիի եւ փափա Պլէզոյի չունչին տակ:«Մէօսիէօ»Բարանի նկարագրութիւններով՝ Ֆրանսական յե – զափոխութիւնը մեր աչքին առջեւ կը պատկերանար իր ամբողջ կատաղու – թեամբ, վեհութեամբ, խորութեամբ եւ տարածութեամբ:

Հայց այդ ծանր դասերէն եաքը կը սե – բկէինք քիչ մը տիտուիլ ու միւս ուսու – ցիչներու դասերուն ներբեմն խեղկատա – կութիւն կ'ընէինք:

Անգամ մը Վահրամը հանճարեղ զիւտ մը ըրած էր. առաջին անգամ գայն փոր – ձեցինք ծերուկ Նիկվէնկլովսկիի բնագի – տութեան դասին:

Էմիլը նստած կ'ըլլար պատուհանին առջեւ ու մերթ ընդ մերթ՝ կամացուկ մը պատուհանը բանալ գոցելով անհետկին օ – դի ճնշումը կը փոխուէր: Այս ճնշման փոփոխութեան հետեւանքով՝ դասարա – նին ապակիէ դուռը կը շարժէր: Ինան տակի մասին, աչքէ հեռու, բարակ թել մը կապած էինք որ անցնելով Արամին զրասեղանէն՝ կ'երթար կը միանար զար – թուցիչ ժամացոյցի մը որ զաղտագողի զետեղուած էր Պօղոսին զղրոցին մէջ: Թելը քաշուելուն՝ ժամացոյցին զիլ բո – ժոժը կ'արձակուէր: Ուրեմն՝ ամէն ան – գամ որ էմիլը պատուհանին կը թեքէր՝ դասարանին միւս ծայրէն թաքցուած ժամացոյցը ահազանգը կուտար:

Լման ժամ մը Նիկվէնկլովսկին իր ամ – բողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած էր այս հանելուկին լուծման... ի զուր: Դասը վերջացուց եւ դեռ չփոխած ու պարտուած, էաշ – էոլը երեք անգամ վը – զին փաթթեց, ձեռնափայտը վերցուց ու դանդաղ քայլերով ալեւոր զլուխը շար – ժելով մեկնեցաւ:

Նոյն երեկոյեան, սերտողութեան ա – տեն, դարձեալ փորձեցինք մեր հնարա – միտ ստեղծագործութիւնը: Կատարեալ յաջողութեամբ՝ անթերի կերպով կ'ա – ւարտէինք մեր զործը: Ուրախ էինք, ինչպէս միշտ, որ ուրբաթ էր, մեծ գոհունակութիւն պատճա – ռելով բոլորիս:

Դժբախտաբար, մեր հսկիչը՝ Պ. Գո – յունեանը, չատ չէր գնահատեր այս տե – սակ կատակներ ու մանաւանդ պէս՝ բը – նաւ չէր ախորժեր մեր խնդուքներէն որ թերեւս ուղիներ կ'անուանէր:

Ցանկարծ, զարձեալ բոժոժը հնչեց ... սուր, երկար, ջղայնացուցիչ: Պ. Գո – յունեան ընդհատեց իր ընթերցումը եւ ակնոցները իր ճուտճուտ ճակտին վրայ բարձրացնելով, թափանցող հայ – եացքը զանդազօրէն պտըտցուցդատարանի իւրաքանչիւր անդամին վրայ: Բոլոր զը – լուխները թաղուած էին զրքերու մէջ:

Ժամացոյցին ձայնը կեցաւ եւ ընդհ – նուր լռութիւն տիրեց: Պ. Գոյունեան՝ ակնոցները իջեցուց քթին վրայ ու չա – րունակեց ընդհատուած ընթերցումը: Բայց նախ քան այդ, նշանակալից ծուռ նայուածք մը ուղղեց Վահրամին: Ան – տարակոյս՝ զրեթէ վստահ էր որ վհ – րամն էր յանցաւորը բայց իր ձեռքը դեռ փաստ չունէր:

Լռութեան յաջորդեց ծիծաղ ու քրքիջ: Պ. Գոյունեան շշշշշք ըսաւ: Երբ շշշշք կ'ըսէր, չատ մեղմ կը սկսէր «շ» ձայնով ու մէկ չունչով կ'երկարացնէր «շշշ»ը, հետզհետէ իր ձայնը բարձրացնելով, մին – չեւ որ վերջին «թ»ը կը պոռթկար իր բերնէն:

Իր ամբողջ զայրոյթը եւ ջղայնութիւնը խտացած էին իր այդ շշշշք ին մէջ որ իր համբերութեան վերջին հատաչանքն էր:

Դարձեալ լռութիւն:

Հինգ րոպէ չանցած, ժամացոյցին ձայ – նը զարձեալ լսուեցաւ:

Այս անգամ, առանց այլեւայլի, Պ. Գո – յունեան վեր թռաւ ու սպառնալին մօտե – նալով Վահրամին՝ սկսաւ իր վերարկուն հանել: Ցետոյ հանեց իր բաճկոնը եւ ասուին. չապիկին թեւերը ոսթոկց, աջ ձեռքը քանի մը անգամ եւս տարաբե – բեց զգացած՝ Վահրամին հար – ցուց ,—

— « Հիմա հատ մը թէրսիոէ փակցը – նե՞մ »:

Ասիկա՝ կարծեմ աւելի ճարտասանա – կան հարցում էր քան թէ պիտուրու – թիւն որովհետեւ չորս տարուան մէջ՝ միայն երկու անգամ տեսած էի Պ. Գո – յունեանին աշակերտի մը «փակցնելը»: Մինչեւ հիմա, ու մանաւանդ հիմա, կը զարմանամ եւ կը հիանամ մեր այդ ու – սուցիչներուն համբերութեան եւ նուի – րումին:

Այդ միջոցին՝ Վահրամը, անիրաւուած եւ նախատուած համարելով ինքզինքը, կեղծ վրդովումով՝ իր 1·85 մեթր ամ – բողջ հուժկու մարմնով ոտքի բարձրա – ցաւ ու վիրաւորուած չեչտով մը՝ ինք – զինքը զրպարտուած զղալով, ճակատը բաց կեցուածքով մը՝ բացաւ իր զարկը վստահելու համար որ ինքը մեղսակից չէր զործուած դէպքին:

Պ. Գոյունեանին դէմքը ապշած արտա – յայտութիւն մը առաւ:

(6 Շար.)

Սէն Գեսր Գեղատիպաղ Ափն

ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեց՝ ԵՆՈՎՔ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

Ես տեսել էի Սպենդիարեանին Մըմ – մուռ. փոքր ու վխրուն մարդու տպաւո – րութիւն էր թողել վրաս: Այժմ, Արտիս – տական բեմի վրայ, հսկայ էր երեւում: Նուագում էր իր գործերը՝ տիրական ու – ժով վարելով նուագախումբը: Հանդի – սականները առանձնապէս խելայեղ թա – փով ծափահարեցին Սպենդիարեանի դը – լուխ գործոցը յօրինուած Լերմոնտովի « Երեք Արմաւենիներ»ի հիման վրայ: Բայց իմ սրտին աւելի մօտ էին նրա «Մը – րիմի նկարները», մանաւանդ «Ղայ – թարման»ն եւ թաթարական պարի եղա – նակները: Մեծ Սալա դիւղում, Ինակէ – ճէսիին աղջիկները զոյդ – զոյդ պարում էին այդ եղանակները՝ յուզելով պատու – հաններից դիտող երիտասարդների սրտե – րը:

Յաջորդ օր Թիֆլիզի հայ եւ ռուսերէն թերթերը խանդավառ յօդուածներ նուի – րեցին հայ երաժշտագէտի համերգին, եւ Հայերի դէմքերը փայլում էին ուրա – խութիւնից:

Ես Սպենդիարեանին հանդիպեցի իր եղբօր՝ Հայաստանի ապագայ ծերակու – տական իրաւագէտ Յովհաննէս Սպենդի – արեանի տանը, Մինաս Բերբերեանի ըն – կերակցութեամբ: Պարզ եւ խոնարհ մարդ էր, ուշադիր եւ սիրալիր խօսա – կից: Թէեւ հայերէն գիտէր —աւելի հայ – նակ բայց գերազատում էր խօսել ռուսե – րէն:

Ռուսահայ «բարձր» դասի մէջ մի խաւ կար, որ մի ոտքով կեցած էր հայ – կական հողի վրայ, միւս ոտքով արդէն կոխել էր ռուսացման սահմանը — ոչ հայ, ոչ ռուս լրիւ կերպով: Սպենդիար – եանը գրանցից էր: Ցնցող մի գէպք պէտք էր, որպէսզի անվերապահ հայանայ կամ վերջնականապէս ռուսանայ: Ռուսական յեղափոխութիւնը իր բոլշեւիկեան վայ – րագութիւններով Սպենդիարեանին գար – ձրեց Հայութեան գիրկը: Այդպէս էր եւ ակադեմիկոս Թումանեանը:Այսպէս էր եւ նկարիչ Մարտիրոս Սարեանը: Երեքն էլ Ս իմ – Նախիջեւանեան հայկական հատ – ուածի մի եւեւնոյն ընտանիքից: Նշանաւոր գաւակներ: Երեքն էլ արուեստով ռուսա – ցած՝ հայրենի հողի վրայ են թարկուեցին հողեւոր վերածնութեան, վերամկրտուե – ցին հայկական աւազանում, տեղ գրաւե – ցին Հայութեան մեծութիւնների շար – քում:

Սպենդիարեանի անունը անխզելի կա – պերով կապուած է հայկական երաժշ – տութեան հետ, ինչպէս Թումանեանը հայ – կական ճարտարապետութեան եւ Սար – եանինը հայկական նկարչութեան հետ: Երեւանի Օփերան իրաւամբ կոչուած է Սպենդիարեանի անունով: Եթէ Հայաս – տանը ունենայ ճարտարապետութեան եւ նկարչութեան ակադեմիաներ, արդարու – թեամբ պէտք է կոչուեն Թումանեան ա – կադեմիա եւ Սարեան ակադեմիա:

Իր եղբօր հիւրասրահում, սեղանի չուրջ, Սպենդիարեանը կատակաբանում էր Մինաս Բերբերեանի հետ.

— Ասէք ի՞նչ է. Փիչի Փիչիի վրայ, Փիչի Փիչիի վրայ, էնկ թէ փէն գալի պոչ:

Եւ երբ Բերբերեանը չկարողացաւ պա – տասխանել, ինքը կանչեց խնդալով.

— Համի՛չ:

Եւ երգեց զուարթ.

— Խաթունը հաւկիթ խաշեց,
Վարտիքը վեր – վեր քաշեց.
Նստաւ շունի փոշտան,
Հասաւ խրիմի օշտան ...

Հանրապետութեան տարիներին Սպեն – դիարեանը Հայաստան չեկաւ — չկարո – ղացաւ գալ: Ծորդրդային շրջանում նա հաստատուեց Երեւանում եւ ամբողջա – պէս նուիրեց հայ երաժշտութեան՝ ան – մահացնելով թէ իրեն եւ թէ հայ ար – ուեստը:

... Անիրաւ ճպուռներ, ո՞ւր տարիք իմ միտքը: Ի՞նչ գործ ունի Ազեքսանդր Ըմ – պենդիարեանը մայրիների մէջ, Ինչարա – յի բարձունքի վրայ:

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ԱՋՔԸ

—o—

(Բ. եւ վերջին մաս)

1947ին Վ. Համբարձումեան կատարեց չատ կարեւոր գիւտ մը: Հաստատեց որ հինէն ի վեր յայտնի գնդաձեւ եւ բաց աստղակոյտերէ զատ, Ծիր Կաթինի մէջ կը մանեն աստղերու, մինչ այդ անյայտ խիտ ցրուած խմբաւորումներ, որոնց ա – նունը դրաւ աստղասփիւռներ:

Այս գիւտը պատճառ զարձաւ, որ բա – նակէտի բռնուի բոլոր այն աստղագէտ – ներուն հետ, որոնք տեղերքը կը նկա – տեն քարացած եւ անփոփոխ: Այդպէս կան գիտնականները, որոնց կարծիքով աշխարհ ստեղծուած է Աստուծոյ ձե – ռամբ, ուստի անփոփոխ է:

Վ. Համբարձումեան կրցաւ ճշդել նաեւ Ծիր Կաթինի կազմին մէջ մտնող գան – գան տիպերու աստղային դրութեանց կեանքին տեւողութիւնը: Պարզած է, օ – րինակ, որ Արեգակի տիպի աստղերուն համեմատ աստղասփիւռները կազմող աստղերը չատ երիտասարդ են: Աստղա – սփիւռներուն, ինչպէս նաեւ անոնց մէջ մտնող աստղերուն տարիքը մէկ քանի մի – լիոն է: Մինչդեռ Արեգակ տիպի աստղ – ուն մինչեւ տարիքը մէկ քանի միլիառ է: Կը նշանակէ թէ աստղասփիւռները յառաջ եկած են համեմատաբար վերջն –

ՄԱՐԴԸ ՀԱՏՆՈՒՄ Է

(ԱՂՄ ՅԵՂՈՒԹԻՒՆԸ ԿԵՆՔԻՑ)

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ

Մարդասպանը ինքնագոհ ժպտաց, ետ դարձաւ ու դանդաղ քայլերով մօտեցաւ Ռուբէնին, որ ուշքի էր եկել ու նստած էր գետնին, ձեռքերը ետեւ կապուած։ Մարդասպանը ծունկի եկաւ նրա առջեւ, ձեռքը տարաւ դէպի գրպանը, հանեց մի դանակ, որ ամբողջովին արիւնոտ էր, սրբեց նրա շորերի վրայ եւ ապա ուղղուելով Ռուբէնին՝ ասաց.

— Ես քեզ ասացի, որ ես ինձ համար ոչ մի վնասակար մարդ չեմ թողնում, ոչ ոք, որ կարող է ինձ վնասել, ոչ ոք, որ կարող է ինձ խանգարել։ Ես ասացի, որ քեզ կսպանեմ, եւ ահա ես կատարում եմ իմ խոստումը։ Ես ասացի, որ քեզ կսպանեմ, որովհետեւ դու ինձ վնասել ես կարող։ Ես ասացի, որ քեզ կսպանեմ, որովհետեւ դու ինձ խանգար

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Մշակոյթի տան յանձնախումբը շնոր – հակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկ. Հմայեակ Տողրամաճեանէ քսան Ն. Ֆ., Տիկին Գիւտճեանի մօր ցաւալի մահուան առթիւ։

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Պ. Այրէսէն Պապըրճեան եղբարք, ի – րենց սիրելի եղբօրը Արշակ Պապըր – ճեանի մահուան տխուր առիթով փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն յիսուն Ն. Ֆ. Դպրոցասէրի Ծնողաց Միութեան եւ 50 Ն. Ֆ. ալ Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մաս – նաճիւղին։ Սիրուհի եւ Նուարդ Եաղ – ճեան քոյրեր իրենց սիրելի մօրեղբօր Արշակ Պապըրճեանի մահուան տխուր առիթով կը նուիրեն 25 Ն. Ֆ. Դպրոցա – սէրի Ծնողաց Միութեան եւ 25 Ն. Ֆ. ալ Ֆ. Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին։

(Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Նազարէթեանէ (Լանսէյ) քսան Ն. Ֆ., Մեռելոցի առթիւ ի յիշա–տակ իրենց հօր եւ մօր։

Նոյն նպատակաւ Տէր եւ Տիկին Մու – թաֆեան իրենց հօր եւ խնամիին Տիկին Զապէլ Տէրտէրեանի յիշատակին 30։

Տէր եւ Տիկին Երուանդ Տէր Կոմսեանէ 10։ Տէր եւ Տիկին Պրինէ (ծնեալ Այ – վազեան) 10 Ն. Ֆ.։

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը բաժակ մը թէյի շուրջ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ան–դամուհիները, Երեքշաբթի (Նոյեմբեր 28) կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Նո – այլի սրահը։ Բոլոր ընկերուհիներու ներ–կայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օ–րակարգ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier

Assureur Conseil.

Ձեզի պէտք ըրածնին ամէն օր իր զրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, Bld. Arago — Tél.: POR. 03–94

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՓԻՑՈՆՆԵՐՈՒ, ՑԱՐԿԱՐԱԺԻՆ – ՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo–փրոփրիէ– թէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՑԱՐ– ԿԱՐԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱՒՈՒ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto

Incendie

Dégâts des eaux

Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ - ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Հայ Կարմիր Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ, ի նպաստ իր բարեսիրական նպատակներուն։

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, Պէրիէր – Միլէի սը–րահներուն մէջ, 31։ Փլաս Պէլըքուր։

Ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ։ Առատ եւ համադամ ուտելիքներ։ Այլազան ըմպե–լիներ։

ՊԱՐԵՐ, ԵՐԳԵՐ ԵՒ ԲԱԶՄԱՊԻՍԻ Ա – ՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ։

Մուտքը ազատ է։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՏԱՐԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեբաստիոյ Դաւրայի Հայր. Միու – թեան, Դեկտեմբեր 17ին, ժամը 15ին, Խրիմեան դպրոցը (Իսի)։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ։

500 էջ

13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըր–թական մարմնին։

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13·40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար։

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Հայաստանի Արթիկ քաղաքէն Տէր եւ Տիկին Գեղամ եւ Վարսենիկ Մողրուկեան կը փնտռեն իրենց զաւակը Համիկ կամ Ամիկ, ծնած 1919 Թուականին որ Բ. պատերազմին գինուոր մեկնած է եւ շըր–ջան մը թղթակցած ծնողաց հետ։ Ծնող–քին ստացած տեղեկութեանց համաձայն այժմ կը գտնուի Մարսէյլի շրջանին մէջ։ Ալեւոր ծնողքը թախանձաքին կը խնդրէ իր զաւկէն կամ զինքը ճանչցողներէն տեղեկութիւններ տալ իր մասին։

× Յունաստանի Տէտէ Աղաճ քաղաքէն կը փնտռեն Տօքթէօր Թորոս Փէլթէկեա – նը, հօր անունը Մանուկ, մօր անունը Մարի։

× Հայաստանէն Պ. Խաչատուր Զաղաց–պանեան կը փնտռէ Պ. Գրիգոր Տոտախ – եանը, մօր անունը Զիրմէթ, բնիկ Ա – րաբկիրցի որուն նամակ գրկած է եւ պա–տասխան չէ ստացած։

× Հայաստանէն, Երեւանի Նոր Կիլի – կիա էջմիածնի փողոց Թիւ 84, տան բը–նակիչ Տիկին Վարդուհի Մայիլովա կը փնտռէ իր քոյրը փարիզաբնակ Տիկին Սոֆիա Կառավարիչեան կամ Մանուկ – եան, ամուսնոյն անունը Կիրակոս Մա – նուկեան, որոնք մինչեւ 1935 Թուականը կ'ապրէին Փարիզ 107 Րիւ էմիլ Զոլա, որոնցմէ վերոյիշեալ Թուականէն ի վեր նամակ չէ ստացած։

Վերոյիշեալ անձերու մասին տեղեկու – թիւն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեակ պահել Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկե – ղեցւոյ դիւանը, 15 Րիւ ժան Կուժօն, Փարիզ (8)։ Հեռաձայն Թիւ ԷԼԻԶԷ, 67 – 03։

ԿՈՒԶՈՒԻ

Բուֆէօզ մը պանեբրի – բրիւֆոյի հա–մար։

Դիմել.—

PARIS-CALIFORNIE

16, Rue Sainte-Cécile, Paris 9e

TAI. 64-06

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին։

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, Տէսի–նէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասա–նեն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խա–չատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուր – եան եւ ուրիշներ։

Ճոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ։

Մուտքը ազատ է։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին։

Կը խօսի Ընկ. ԱԽԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ՆԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Ալֆորվիլի դպրոցին ի նպաստ կրթա – կան մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին։

×

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ։ Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին։

Հայ Կարմիր Խաչի Տարեկան Ցերեկոյթ պարահանդէսը, Կիրակի, Յունուար 28, ժամը 16 – 24, Ամպասատէօրի սրահին մէջ։

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայուհեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ։

Հ. Յ. Դ.

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 25 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատե – ղին։

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացու – ցիչները։

ԺԵՐԱՆԵԱՆ

GALERIE GANZONI

3, Rue de ia Confédération

GENÈVE

ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԹԵՔՆԻՍԻԷՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲԻՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը այս Չո–րեքշաբթի (Նոյ. 22), ժամը ճիշդ 21ին, ՔՈՆՍԵՐՎԱԹՈՒԱՐ ՌԱՔՄԱՆԻՆՈՖ

26 Ավընիւ տը Նիւ – Եորք

Մեթրօ Ալմա – Մարսօ

Կը դասախօսէ.— ՄԻՔԱՅԷԼ ՔՈՉԱՐ – ԵԱՆ (Աէրօնօթիքի ճարտարագէտ)։

ՆԻՒԹ.— Տիեզերական ճամբորդու – թիւններ եւ հրթիռներ։

Մուտքը ազատ է։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի պարահանդէսը, Դեկտեմբեր 9ին, Ալհամպրայի մէջ։

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փա–րիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քատէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28 – ին, Հինգշաբթի օր։

×

Կապոյտ խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը՝

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ

Լիւթէսիայի մէջ։

×

Հ"Յ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի շրջանի տարեկան ցերեկոյթը, ԿԻՐԱԿԻ, 4 ՄԱՐՏ, 1962

կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Սալ տը լա Շիմի։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի Կրօն. Ընկերակցութեան կողմէ եւ հովանաւորու – թեամբ Կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, ղեկավարութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ

« ՄԻՋԻՆ ԳԻՒՂԻ ԲԺԻՇԿԸ »

Զաւեշտ 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ. Վահանի կողմէ։

Երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ։

ժամը 20էն ետք, պարահանդէս.—

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ. ՊԻՒՖԷ

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ Աշանակուած ծաւալով ազ – դերու համար են, չորրորդ էջը։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան։

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՅԱՌԱՋ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9°

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

JEUDI 23 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9261 37EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5062

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԱՅՍՕՐ

Քիւրտերուն համար անկախ հայրենիք մը ստեղծելու գաղափարը հետզհետէ զարգացաւ վերջին քառասուն տարիներու ընթացքին :

Արդիական տարբերը երկրէն ներս թէ դուրս գործունէութեան լծուեցան քրտական դատը հետապնդելու համար :

Հայերու գործակցութիւնը քիւրտ ազգային «Հոյպուն» կուսակցութեան հետ վերջ գտաւ այն օրը, երբ Քիւրտերը իրենց գործունէութեան դաշտը փոխադրեցին Թուրքիայէն դուրս, հարեւան միւս երկիրներու քրտաբնակ հողամասերուն հետ ստեղծելու համար անկախ եւ Միացեալ Քիւրտիստան մը :

Իրաքի, Իրանի եւ Սուրիոյ հայ գաղութները երախտագիտական զգացում միայն կը տածեն հիւրընկալ երկիրներու իշխանութեանց հանդէպ : Հետեւաբար անոնք կը մնան միշտ հաւատարիմ քաղաքացիները այդ երկիրներուն :

Քրտական ծրագիրը, իր լայն սահմանաչափով, անկարելի է գլուխ հանել, առանց արտաքին ուժերու հզօր աջակցութեան եւ պաշտպանութեան :

Արեւմտեան մեծ պետութիւնները տնտեսական մեծ շահեր ապահոված ըլլալով Մերձաւոր Արեւելքի քարիւղաշատ հողամասերուն վրայ, հակառակ են որ եւ է փոփոխութիւն մտցնելու ներկայ դրութեան մէջ :

Ո՛չ մէկ ակնկալութիւն ունենալով դաշնակիցներէն, Քիւրտերը համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն ի վեր իրենց աչքերն ուղղած են դէպի Մոսկուա, անկէ յուսալով իրենց փրկութիւնը :

Խ. Միութիւնը համաշխարհային երկրորդ պատերազմի ընթացքին կարեւոր դեր մը գրաւած էր Իրանի մէջ : Պահ մը Ատրպատականի շրջանը բոլորովին ինկաւ բոլշեւիկեան ազդեցութեան տակ, ղեկավարութեամբ Փեշավարիի :

Այս պատեհութենէն օգտուելով, 1945 Դեկտեմբեր 15ին Ղազի Մոհամմէտ Քիւրտ Հանրապետութիւն մը ստեղծեց Մահապատի մէջ, իրանական հողի վրայ, Ուրմիոյ լճի շրջանը : Իրաքէն երկու հազար քիւրտ ռազմիկներով հոն գըտնուեցաւ Շէյխ Մուսթաֆա Պարզանի, որ զօրավարի աստիճան ստացաւ նորաստեղծ հանրապետութենէն :

Այս վերջինը երկար չապրեցաւ : Թեհրանի կառավարութիւնը մէկ կողմէ Ատրպատականէն հեռացուց բոլշեւիկները, միւս կողմէ հաշուեյարդարի ենթարկեց Մահապատի մանրանկար հանրապետութիւնը : Ղազի Մուհամմէտ եւ 28 ընկերները ձերբակալուելով գնդակահարուեցան 1947 Մարտ 31ի գիշերը :

Մուսթաֆա Պարզանի իր ռազմիկներով եւ անոնց ընտանիքներով յաջողեցաւ անցնիլ խորհրդային սահմանը, ապահովելով :

Երկար ատեն Խ. Միութեան մէջ մնալէ ետք, Պարզանի իր մարդոցմով Իրաք վերադարձաւ 1958 Յուլիս 14ի յեղափոխութենէն վերջ :

Զօրավար Քասըմ մեծ պատիւներով ընդունեցաւ Պարզանին եւ Իրաքի նորՍահմանադրութեան մէջ լայն իրաւունքներ շնորհեց Քիւրտերուն :

Քիւրտ Դեմոկրատ կուսակցութիւնը եւ ազգայնական միւս կազմակերպութիւնները վերջին ծայր գոհ էին Իրաքի մէջ ձեռք բերուած յաջողութիւններէն : Կը կարծէին, որ Իրան եւ Թուրքիա եւս հետեւէին անոր օրինակին :

Սակայն երկար չտեւեց իրենց ուրախութիւնը : Իրաքի մենատէրը երկրին մէջ իր դիրքն ամրապնդելէ ետք, սկսաւ հալածել Քիւրտերը, լուծեց անոնց կուսակցութիւնները, փակեց թերթերը եւ վերջ տուաւ անոնց առանձնաշնորհեալ վիճակին :

Մուսթաֆա Պարզանի զինեալ ապստամբութեան դիմեց Իրաքի կառավարութեան դէմ : Վերջին ամիսներու ընթացքին հիւսիսային քրտաբնակ շրջանին մէջ արիւնալի ընդհարումներ տեղի ունեցան իրաքեան զինուորներու եւ քիւրտ ռազմիկներու միջեւ :

Էմիր Քեամուրան Պէտրխան, որ 1943-էն ի վեր բազմաթիւ յուշագրեր ներկայացուցած էր մեծ պետութեանց եւ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան, Փարիզի մէջ կը շարունակէ հետապնդել քրտական դատը դիւանագիտական ճամբով :

Յանուն քիւրտ դեմոկրատ կուսակցութեան, Նոյեմբեր 16ին Պէտրխան եւ Իսմէթ Շէրիֆ Վանլը ՄԱԿի ընդհ. քարտուղար Թանի ուղղուած հեռագրով մը կը բողոքեն իրաքեան օդնուժերուն կողմէ 270 քրտական գիւղերու աւերումին դէմ եւ կը պահանջեն քննիչ յանձնախումբ մը ղրկել իրաքեան Քիւրտիստան՝ տեղւոյն վրայ քննելու համար ցեղասպանութեան հանգամանք ներկայացնող դէպքերը :

Միւս կողմէ Անգարայի մէջ դատի ենթարկուած են 49 ականաւոր Քիւրտեր, որոնք կ'ուզէին եղեր անկախ Քիւրտիստան մը հիմնել :

Ահա՛ թէ ինչ վիճակ կը ներկայացնէ այսօր քրտական հարցը :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

ՆՈՐ ԱՀԱԲԵԿՈՒՄՆԵՐ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Պէն Պելլայի ուխէն ի վեր, մթնոլորտը աւելի պայծառացած է եւ Աֆրիկեցիները բոլորն ալ համաձայն են ընդունելու թէ Զօր. տը Կոլ անվերապահ հասկացողութիւն մը ցոյց տուած է Պէն Պելլայի ծոմին առթիւ : Մարոքի ներքին նախարարը՝ Կետիռա որ մարոքեան պատուիրակութեան գլուխն էր, յայտարարութիւն մը ըրաւ այս ուղղութեամբ չեշտելով.— « Մեր առաջին հանդիպումին իսկ, Զօր. տը Կոլ հասկցած ըլլալով Հասան Բ.ի ղրկած առաքելութեան իմաստը, բնոյթը եւ տարողութիւնը, մեր դիմումին հանդէպ անվերապահ հասկացողութիւն մը ցոյց տուաւ» :

Մինչ Պէն Պելլա առաջին պիֆթէքը կերաւ ճիշդ այն օրը երբ եղան միխին սակը որոշուեցաւ կառավարութեան կողմէ, խօսակցութիւնները կը շարունակուին իր ապագային համար :

Մարոքի դեսպանը՝ Շերքաուի, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարար Քուվ տը Միւրվիլի հետ որ պէտք է որոշուի թէ ի՛նչ պայմաններու տակ պիտի ազատին Պէն Պելլա եւ իր չորս ընկերները եւ ո՛ւր : Միշտ կը խօսուի Քորսիքայի մէկ ապաքինարանին մասին, նկատի առնելով որ շատ մօտ է Օռլիի օդակայանին :

Տեսակցութենէն ետք, Շերքաուի յայտարարեց «վստահ եմ որ ԱՀԱԿը եւ ֆրանսական կառավարութիւնը միայն այս համաձայնութեան կը սպասէին վերսկսելու համար իրենց չփումները եւ բանակցութիւնները արդիւնաւոր ելքի հասնելու համար եւ վստահ եմ որ Պէն Պելլա պիտի մասնակցի այդ բանակցութեանց » :

Այս առթիւ կարգ մը աղբիւրներու համաձայն, կ'ըսուի թէ Էվիանի նման բանակցութիւններ տեղի պիտի չունենան այլ գաղտնի բնոյթ ունեցող խորհրդակցութիւններ :

Ամէն պարագայի մէջ, թէ՛ Թունուզի, թէ՛ Ռապաթի մէջ կը սպասուի որ բան մը պատահի մէկ - երկու օրուան միջոցին :

Ալժերիոյ մէջ ահաբեկչական արարքները կը շարունակուին : Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութեան զոհ գացած է բժիշկ մը՝ Տոքթ. Մեներն եւ մահափորձ մը կատարուած է եւրոպացի գաղտնի ոստիկանի մը դէմ Ամպրոզինի որ ծանրօրէն վիրաւորուած է :

Ալժ. Ազատ. Ճակատն ալ շարունակած է իր ահաբեկումները որուն հետեւանքով եօթը հոգի մեռած են եւ 16 հոգի վիրաւորուած :

Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութիւնը նոր սփռումներ կատարած է Ալժէի հեռատեսիլին ալիքներուն վրայ : Խօսնակը յայտարարած է թէ ձայնասփռումները տեղի պիտի ունենան կանոնաւոր ձեւով, նախընտրաբար առաւօտները :

× Աֆրիք — Աքսիոն սկսաւ լոյս տեսնել իր նոր անունին տակ՝ Ժէօն Աֆրիք : Այս նոր թիւին մէջ, Մասմուտի որ արտաքսուած էր Նոր Տեսթուրէն կը գրէ թէ ընդդիմադիր պիտի չըլլայ Պուրկիպայի քաղաքականութեան եւ նոր կուսակցութիւն ալ պիտի չհիմնէ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնապէս տեղեկացուց թէ կ'ընդունի Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի առաջարկը, որն էր՝ նորէն խօսիլ հիւլէական փորձերը դադրեցնելու մասին : Այս պաշտօնական յայտարարութենէն առաջ արդէն, Միկոյեան անպաշտօն խօսակցութեանց ընթացքին, որոնք տեղի ունեցան Սուտանի դեսպանատան մէջ, նախատեսել տուած էր թէ Խորհ. Միութիւնը լաւ տրամադրուած է անգլեւամերիկեան առաջարկին հանդէպ :

ՍՈՒՐԻՈՅ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը՝ Խալէտ Պաքթաշ որ չեխ օդանաւով մը Դամասկոս հասած էր իրաւունք չստացաւ Սուրիա մտնելու, ըստ Պէյրութէն եկած լուրերու : Ծանօթ է որ Սուրիոյ նոր վարչակարգին մարդիկը յայտարարած էին թէ Պէքթաշ կը գնդակահարուի եթէ Սուրիա վերադառնալ փորձէ : Նասրեան վարչաձեւի օրերուն Պեքթաշ մահուան դատապարտուած էր :

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ հանրապետութեան նախագահը՝ ծովակալ Ամերիկօ Թոմաշ պաշտօնական այցելութեան գնաց Մատրիտ :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ կուսակցութիւնը եւ 5 ուրիշ կազմակերպութիւններ կը նախատեսեն «ազգային օր մը» կազմակերպել Գաղտնի Բանակին դէմ, բողոքելու համար :

ՀՌՈՄԻ մէջ բացուած է «Խորհրդային Միութեան քաղաքական պատերազմի » համագումարը : Ներկայ անձնաւորութեանց մէջ՝ Փինէ, Փալեվսքի եւն. :

ԼԵՆԻՆԿՐԱՏԻ Ոճրային Ատեանը երեք մահապատիժի վճիռ տուած է եւ վեց հատ ալ 5էն 12 տարի բանտարկութեան : Այս 9 հոգին ամբաստանուած են տարադրամի եւ ոսկեղէնի առուծախի յանցանքով :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ համայնավար կուսակցութիւնը մերժեց ենթարկուիլ 1950ի օրէնքին, երկրին ներքին ապահովութեան վերաբերեալ : Այս օրէնքը որուն սահմանադրական բնոյթը վաւերացուեցաւ Գերագոյն Ատեանին կողմէ, անցեալ Յունիսին կը ստիպէր ամերիկեան համայնավար կուսակցութեան որ իր ղեկավարներուն եւ անդամներուն անունները արձանագրել տայ արդարութեան նահանգային տետրակներուն մէջ : Եթէ յամառին իր մերժումին մէջ, պայմանաժամը վերջ գտաւ երկուշաբթի կէս գիշերին, օրը հինգ միլիոն տուգանք պէտք է վճարէ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նոր դահլիճը կազմուեցաւ : Արտաքին քաղաքականութիւնը չի փոխուիր, նախարարը կրկին Սելիմ Սարփերն է (Հալք) : Ներքին նախարարն է՝ Ահմետ Թոփալօղլու (Ադալէթ) :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն թէ բանակը չէզոք պիտի մնայ յառաջիկայ ընտրութեանց ատեն :

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ բացուած է ՍԷՆԹօյի (Նախկին Պաղտատի Ուխտ) ժողովը որ անդամ երկիրներու միջեւ հաղորդակցութեանց հարցով պիտի զբաղի :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ նոր մաքրագործումներ կը պատրաստուին, բոլորովին յուսալքելու համար բոլոր անոնք որոնք ներքին դիմադրութեան կը դիմեն : Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն Խրուշչեւ ինք հրահանգած է Պերլինի « պատին » ամրապնդումը :

ԱՊԱՍԹԱԼԻՆԱՑՄԱՆ արշաւը կը շարունակուի : Վրաստանի «փոքր Սթալինական» թերթը փոխեց իր անունը եւ եղաւ Փոքր Վրացին : Կարգ մը ուրիշ լուրերու համաձայն զորս չենք կրցած, ցարդ ստուգել, Երեւանի մէջ կանգնած Սթալինի արձանը տապալած է : Ըստ ոմանց նման լուր մը հրատարակած է Միլանոյի Քորիէրէ Տելլա Սերաճ : Խորհրդահայ թերթերէն կ'իմանանք նաեւ թէ Սթալինի Պողոտան վերամկրտուած է Վլատիմիր Իլիչ Լենին : Փրակայի մէջ նախագահ Կոթվալտի մարմինն ալ «արտաքսուեցաւ » «Յաղթանակի յիշատակարանէն» եւ գնաց իր յաւիտենական հանգիստը գտնելու կուսակցական այլ ռազմիկներու կողքին : Փրակայի կառավարութիւնը որոշեց նաեւ ջնջել կամ տապալել ամէն ինչ որ Սթալինի հետ կապ ունի : Կացութիւնը տարբեր է սակայն Հունգարիոյ մէջ ուր 1956ի յիշատակը ցարդ թարմ է :

ՍԷՈՒՏԱԿԱՆ Արաբիոյ թագաւորը Տահրանէն Պոսթըն փոխադրուեցաւ ուր հաւանաբար գործողութեան ենթարկուի : Թագաւորը ներքին արիւնահոսութենէ կը տառապի :

ԿԱԶ եւ ելեկտրականութիւն որոշեցին գործադուլ ընել յառաջիկայ երեքշաբթի : Պաշտօնեաները անբաւարար կը գտնեն կառավարութեան բրած յաւելումները : Աւոր իբրեւ հետեւանք՝ ոչ երկաթուղի, ոչ մեթրօ :

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ-ՔԵՆԸՏԻ ԳԼՈՒԽ-ԳԼԽԻ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՆ ՀԱՄՈԶԵՑ ԳԵՐՄԱՆԱՅԻՆ

Կարգ մը լուրերու համաձայն, որոնք ցարդ պաշտօնական բնոյթ չունին, Քենըտի կրցած է համոզել ծերունի վարչապետը որ աւելի ճկուն ըլլայ կարգ մը հարցերու նկատմամբ :

Ատընաուըր համոզուած է նաեւ որ Ամերիկան պիտի չլքէ Գերմանիան եւ պիտի չճանչնայ Արեւելեան Գերմանիան կամ հրաժարի Գերմանիոյ վերամիացման գաղափարէն :

Նախագահ եւ վարչապետը աշխատանքի ձեւի բանաձեւում մը կը պատրաստեն որ կարենայ իբր հիմ ծառայել յետագայ բանակցութեանց Խորհ. Միութեան հետ : Այս փաստաթուղթը պիտի ներկայացուի նաեւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, անոնց ալ համաձայնութիւնը առնելու համար :

Արտաքին երկու նախարարներն ալ — Տին Ռըսք եւ Կեռհարտ Շրէօտըր խօսած են այն յարաբերութեանց մասին որոնք կրնան ստեղծուիլ երկու Գերմանիաներու միջեւ :

× Քենըտի տեսակցութիւն մը շնորհած է Խրուշչեւի փեսային՝ «Իզվեստիա»յի խմբագրապետ Աճուպէյի : Հարց - պատասխանը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ :

ՆՐՓԱՆ ՓԵՏՐ ԳԱՐԵՆԻՆ ՍԵՐԻՆ

ՄԱՐԴԸ ԱՂՔԻ ՎՐԱ

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐ-ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Վերջին տարիներին Հայաստանի գյուղատնտեսության մեջ ստեղծված նոր պայմանները, ինչպես նաև ագրոտեխնիկական նոր միջոցառումները հնարավորություն են տալիս ոչ միայն ամբողջությամբ բավարարելու մեր հանրապետության բնակչության պահանջները, այլև զգալի քանակությամբ հացահատիկ արտահանելու։ Այդ հանգամանքը մեծ նշանակություն ունի մեր ժողովրդի համար, որովհետև հացահատիկի արտահանումը հնարավորություն է տալիս ներմուծելու մեզ անհրաժեշտ ապրանքներ։

Ինչպե՞ս կարելի է հասնել հացահատիկի բերքատվության բարձրացման։ Ինչպե՞ս կարելի է ստանալ հեկտարից 30, 40 և ավելի ցենտներ հացահատիկ։ Ահա այդ հարցերի մասին է խոսքը։

Ամենից առաջ պետք է նշել, որ հացահատիկի բերքատվության բարձրացման գործում մեծ նշանակություն ունի ճիշտ ագրոտեխնիկան։ Ճիշտ ագրոտեխնիկան ենթադրում է հողի խորը մշակում, ճիշտ պարարտացում, ճիշտ ցանքաշրջանառություն, ցանքերի ժամանակին խնամք, ինչպես նաև ժամանակին հունձ և կալ։

Ինչպե՞ս է հասնում հողի խորը մշակման։ Հողի խորը մշակումը հասնում է հատուկ գութանների միջոցով։ Մեր հանրապետության մեքենայացված տնտեսությունները ունեն հազարավոր գութաններ, որոնք հնարավորություն են տալիս հողը մշակելու 25–30 սանտիմետր խորությամբ։ Հողի խորը մշակումը մեծ նշանակություն ունի նրա համար, որ հողի վերին շերտում կուտակվում են բույսերի համար անհրաժեշտ սննդանյութերը։ Հողի խորը մշակումը նպաստում է նաև ջրի ավելի լավ ներծծմանը հողի մեջ, ինչպես նաև ավելի լավ պահպանմանը։ Հողի խորը մշակումը նպաստում է նաև հողի մեջ օդի ավելի լավ շրջանառությանը։ Հողի խորը մշակումը նպաստում է նաև հողի մեջ օդի ավելի լավ շրջանառությանը։ Հողի խորը մշակումը նպաստում է նաև հողի մեջ օդի ավելի լավ շրջանառությանը։

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԳՐՔԻ

ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՅԱՆԻ

(ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՓԱՅԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՌ ԲՐՈՆՑ

— Ինչո՞ւ համար մեր ձեռքի գործերը կը թողուին, կ՚երթան կ՚ընդունին Ս. Աստուածածնայ տաճարին մէջ եղած հոգեւոր հայրերուն առջեւ։ Ան, որ ամէն բան գիտէ, ինչո՞ւ համար պիտի չգիտնայ, թէ ինչո՞ւ համար կ՚երթանք։

— Ան, որ ամէն բան գիտէ, ինչո՞ւ համար պիտի չգիտնայ, թէ ինչո՞ւ համար կ՚երթանք։

— Ինչո՞ւ համար կ՚երթանք, հապա ինչո՞ւ համար կ՚երթանք։

— Ինչո՞ւ համար կ՚երթանք։

— Ինչո՞ւ համար։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հայ Մշակոյթի Տան, ողբացեալ Ժիրայր Վարպետեանի մահուան տխուր առթիւ.— Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պօյաճեանէ, Տէր եւ Տիկին Մարուքէ Պօյաճեանէ, Տէր եւ Տիկին Նիկողոս Անանիկեանէ, Այրի Տիկին Դեղձանիկ Մանուկեանէ քսանական Ն. Ֆ., Պ. Յակոբ Յարութիւնեանէ 10, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Պօյաճեանէ 50 Ն. Ֆ.:

(Ստանալ «Յառաջ»էն):

×

Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Պօյաճեան եւ զաւակները քսան Ն. Ֆ. կը նուիրեն Կապոյտ Խաչի Պելֆոնթէնի օղափոխութեան կայանին ողբացեալ Արշակ Պագըրճեանի մահուան տխուր առթիւ:

(Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան Ենթակոմիտէն շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները, Ալֆորվիլի շրջանի ողբացեալ ընկերներու յիշատակին կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին առթիւ: Արշակ Մկրեան 50 Ն. Ֆ., Տիկին Բիւզ. Գամեան 50, Երեցուհի Տէր Պարսամեան երեսուն, Տիկին Վաղ. Ուրբաթեան երեսուն, Քրիստափոր Նէտիլեան քսան, Արտաշէս Ջապունեան քսան, Կարապետ Աբգարեան 10 Ն. Ֆ.: (Գումար 210 Ն. Ֆ.:)

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կապ. Խաչի Սէն Ժերոմի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Գաբիկ Շալճեանէն երեսուն Ն. Ֆ., փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Նուարդ Պէզազեանի մահուան առթիւ:

×

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները՝ իր մշակութային ձեռնարկներուն համար: Պ. Ժագ Սարգիսեան 10 Ն. Ֆ., Տիկին Շնորհիկ Նաւասարդեան 10, իր եղբօր մահուան քառասունքին համար:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Խումբ մը Կեսարիոյ եւ շրջակայքի հայրենակիցներու փափաքին համաձայն, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի, 1896ի ջարդի նահատակներուն, 1915ի կախաղան բարձրացող 52 հերոսներու, ինչպէս նաեւ բազմավաստակ Առաջնորդ Տէր Տրդատ Արք. Պալեանի եւ նահատակ Խոսրով Արք. Պէհրիկեանի յիշատակին: Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը:

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը բաժակ մը թէյի շուրջ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, Երեքշաբթի (Նոյեմբեր 28) կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Նոայլի *սրահը: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ:*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Լիոնի «Սիամանթօ» խումբի ընտանեկան խնջոյքը, տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, էթուալի *վերնայարկը, (Փլաս տիւ Փոն):*

×

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի պարահանդէսը, Դեկտեմբեր 9ին, Ալհամպրայի մէջ:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փարիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քատէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28-ին, Հինգշաբթի օր:

×

Ալֆորվիլի դպրոցին ի նպաստ կրթական մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայուհեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մինչեւ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31, մեր այն բոլոր բաժանորդները որոնք առկախ հաշիւներ ունին, համապատասխան հաշուեցոյցեր պիտի ստանան եւ Յառաջի հաշիւին վրայ մանտա *մը, դիւրացնելու համար իրենց վճարումները:*

Բոլոր այն բաժանորդները որոնք չեն պատասխաներ մեր դիմումին, թերթ պիտի չստանան Յունուար 1էն սկսեալ:

Անգամ մը եւս շնորհակալութիւն կը յայտնենք բոլոր պարտաճանաչ բաժանորդներուն, որոնք իրենց կանխիկ եւ կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն Յառաջի վարչական գործը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՅԱՌԱՋԻ

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առթիւ: Այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Լիւթեսիայի *սրահը:*

43, Bld. Raspail
Métro Sèvres-Babylone

Ծախքերու մասնակցութիւն:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Հայ Կարմիր Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ, ի նպաստ իր բարեսիրական նպատակներուն:

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, *Պէրիէր – Միլէի* սրահներուն մէջ, 31: *Փլաս Պէլըքուր:*

Ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ: Առատ եւ համադամ ուտելիքներ: Այլազան ըմպելիներ:

ՊԱՐԵՐ, ԵՐԳԵՐ ԵՒ ԲԱԶՄԱՊԻՍԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

Մուտքը ազատ է:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեբաստիոյ Դուրայի Հայր. Միութեան, Դեկտեմբեր 17ին, ժամը 15ին, Խրիմեան դպրոցը (Իսի):

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

փարիզի շրջանի տարեկան ցերեկոյթը, ԿԻՐԱԿԻ, 4 ՄԱՐՏ, 1962

կէսօրէ վերջ ժամը 14·30*ին*, Սալ տը լա Շիմի:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Հայաստանի Արթիկ քաղաքէն Տէր եւ Տիկին Գեղամ եւ Վարսենիկ Մողրուկեան կը փնտռեն իրենց զաւակը Համիկ կամ Ամիկ, ծնած 1919 թուականին որ Բ. պատերազմին զինուոր մեկնած է եւ շրջան մը թղթակցած ծնողաց հետ: Ծնողքին ստացած տեղեկութեանց համաձայն այժմ կը գտնուի Մարսէյլի շրջանին մէջ: Ալեւոր ծնողքը թախանձանքին կը խնդրէ իր զաւկէն կամ զինքը ճանչցողներէն տեղեկութիւններ տալ իր մասին:

× Յունաստանի Տէտէ Աղաճ քաղաքէն կը փնտռեն Տոքթէօր Թորոս Փէլթէկեանը, հօր անունը Մանուկ, մօր անունը Մարի:

× Հայաստանէն Պ. Խաչատուր Զաղացպանեան կը փնտռէ Պ. Գրիգոր Տոտախեանը, մօր անունը Զիրմէթ, ընիկ Ս. –րաբկիրցի որուն նամակ գրկած է եւ պատասխան չէ ստացած:

× Հայաստանէն, Երեւանի Նոր Կիլիկիա Էջմիածնի փողոց թիւ 84, տան բնակիչ Տիկին Վարդուհի Մայիլովա կը փնտռէ իր քոյրը փարիզաբնակ Տիկին Սոֆիա Կառավարիչեան կամ Մանուկեան, ամուսնոյն անունը Կիրակոս Մանուկեան, որոնք մինչեւ 1935 թուականը կ'ապրէին Փարիզ 107 Րիւ էմիլ Զոլա, *որոնցմէ վերոյիշեալ թուականէն ի վեր նամակ չէ ստացած:*

Վերոյիշեալ անձերու մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեակ պահել Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ դիւանը, 15 Րիւ Ժան Կուժօն, Փարիզ (8): *Հեռաձայնի թիւ ԷԼԻԶԷ,* 67 – 03:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, *Տէսինէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասանեն* Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խաչատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուրեան *եւ ուրիշներ:*

Ծոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին:

Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, իր անդրանիկ պատարագը կը մատուցանէ նորընծայ

Տ. ՄԱՇՏՈՑ ՔՀՆՅ. ԹԻՒՖԷՆՔՃԵԱՆ

Նախագահութեամբ Կաթ. պատուիրակ Գերաշնորհ Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ:

Սկիզբը ժամերգութեան ժամը 9, Ս. պատարագ ժամը 10·15:

Հոգեհանգիստ Տէր ԱԴԴԷ ՔՀՆՅ. ՓԱՅԼԱԿԵԱՆԻ յիշատակին:

Յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի կ'ունենայ մասնաւոր ճաշ, որուն կը հրաւիրուին փափաքողներ:

Ճաշարան՝ Փըթի Շասէօր: *Ճաշագին՝* 15 Ն. Ֆ.:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Պանեօ Քաշանի մասնաճիւղի կողմէ: Այս Կիրակի, ժամը 15ին, ընկերուհի Մալխասեանի բնակարանը, 21 Սանթիէ տը Լա Ռու (Պանեօ):

Գեղարուեստական սիրուն անակնկալներ: Հաճելի մթնոլորտ:

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերուհիներն ու համակիրները, Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 188 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Լէ Փօլէն:

Հ. Յ. Դ.

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 25 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատեղին:

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՄԱԽԱՐԲ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. անդամական ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

×

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 16ին, Մշակոյթի Տան մէջ:

Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր շրջանի բացման գեղարուեստական ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, Մշակոյթի Տան մէջ, Կիրակի ժամը 16ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ՆԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ԷՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
ՍՈՒՍԱՄ - (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA · CHOCO-LOC
Ste le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — VENDREDI 24 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9362 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5063

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄՌԱՅԼ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ

Աւելի քան մէկ ամսուան բանակցութիւններէ եւ սակարկութիւններէ ետք, վերջապէս կարելի եղաւ կազմել կարկըտան կառավարութիւն մը Թուրքիոյ մէջ։

Ինչպէս ընտրական պայքարի ընթացքին, նոյնպէս ընտրութիւններէն վերջ համաձայնութիւնը չատ բուռն էր քաղաքական չորս կուսակցութեանց միջեւ։ Ո՛չ մէկը բացարձակ մեծամասնութիւն չահած էր խորհրդարանին մէջ — Ազգ. Ժողով եւ Ծերակոյտ — առանձինն կառավարելու համար երկիրը։

Եասը Ատայի դատավարութիւնը եւ Իմրալիի կախաղանները արդէն իսկ ըստեղծած էին անախորժ կացութիւն մը, որ ատեն մը աւելի ծանրացաւ ընտրութիւններէն վերջ։

Երկու հոսանքներ կը ճակատէին դէմ դէմի։

Մէկ կողմը կանգնած էր Հալք կուսակցութիւնը, որուն թիւ ու թիկունք կը համդիսանար 1960 Մայիս 27ի յեղափոխութենէն ծնունդ առած Ազգ. Միասնականութեան կոմիտէն, միւս կողմէ դիրք բռնած էին Իսմէթ Ինէօնիւի կուսակցութեան հակառակորդները։

Ասոնց չարքին կարեւոր թիւ մը կը կազմէին Մենտերէսի դեմոկրատ կուսակցութեան կողմնակիցները (Ատալէթ) եւ բոլոր այն դժգոհ տարրերը, որոնք չէին մոռցած Հալքի 27 տարուան միահեծան իշխանութեան տխուր յիշատակները։

Ի զուր անցան չորս կուսակցութեանց մասնակցութեամբ միացեալ կառավարութիւն մը կազմելու համար զինուորական կառավարութեան կատարած փորձերը։

Անհաշտ դիրք բռնած էին մանաւանդ փոքր կուսակցութիւնները։

Աթոռի կռիւը բուռն համեմատութիւններ կը ստանար։

Ի վերջոյ զինուորական իշխանութիւնը պարտադրեց Իսմէթ Ինէօնիւին ընդունիլ իրբեւ վարչապետ։ Հալքն ու Ատալէթը հաւասար չափով բաժնեցին նախարարական քսաներկու աթոռները։ Այս երկու կուսակցութիւնները Ազգ. Ժողովին մէջ 338, Ծերակոյտին մէջ 118 աթոռ ունին, մինչ ընդդիմադիր Միլլէթն ու Եճիթիւրքիյէճ 112 երեսփոխան եւ 32 ծերակուտական միայն ունին։

Երկու հակամարտ կուսակցութեանց կարկտան դաշինքը ո՞րքան պիտի կրնայ դիմանալ։ Այս հարցումը կը ծագի ինքնաբերաբար, նկատի առնելով կողմերու մտայնութիւնը, մանաւանդ տարակարծութիւնները։

Մենտերէսի ուրուականը կը ցցուի Թուրքիոյ մէկ ծայրէն միւսը։ Ամէն կողմ գիւղերու մէջ մէվլուտ կը կարդան՝ անոր հոգիին հանգստեան համար։

Բացի վարչապետ Ինէօնիւէն ուրիշ զինուորական չկայ կառավարութեան մէջ։ Դաշնակիցներուն վստահութիւն ներշնչելու համար արտաքին նախարար կարգուած է Սէլիմ Սարփէր, Մոսկուայի նախկին դեսպանը, որ անցած տարուան յեղափոխութենէն ի վեր կը վարէ Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Ուրեմն այս վերջինը փոփոխութեան պիտի չենթարկուի։

Նոր կառավարութիւնը մեծ դժուարութեանց պիտի բախի, անելէն դուրս հանելու համար երկիրը։

Տեղական թերթերը դիտել կու տան, որ 25 միլիոն բնակիչ ունեցող Թուրքիոյ մէջ չորս միլիոն անգործներ կան։ Գիւղացիները, որոնք բնակչութեան հարիւրին ութսունը կը կազմեն, թշուառ վիճակի մէջ են, կարծէք ԺԶ. դարուն կ'ապրին։ Ասոնք ո՛չ դպրոց ունին, ո՛չ հիւանդանոց եւ ո՛չ փոխադրութեան միջոցներ։ Շատ ցած է իրենց ապրուստի մակարդակը։

« Անատոլուի գիւղացիները քարայրներու կամ վրաններու տակ կ'ապրին », կը գրէ Քօնյա (21 Նոյ.), որ կ'աւելցնէ թէ ազգային եկամուտին հարիւրին 38ը կը հայթայթուի բնակչութեան հարիւրին երկուքին — քաղաքացիներու — կողմէ։

Մռայլ հեռանկարներով է, որ իշխանութեան գլուխ կու գայ տխրահռչակ Իսմէթ Ինէօնիւի նոր կառավարութիւնը։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ - ՔԵՆԸՏԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ՄԻՋԻՆ ՃԱՄԲԱՅ ՄԸ ԳՏԱՆ

Քենըտի եւ Ատընաուըր խօսակցութիւնները վերջ գտան եւ հրատարակուած զեկոյցէն, կը յայտնուի թէ երկու պետական ղեկավարները կրցած են համաձայնութեան գետին մը գտնել բոլոր հարցերուն շուրջ։

Այս զեկոյցին մէջ կը շեշտուի թէ մտքերու փոխանակութիւնը կատարուած է սիրալիր եւ անկեղծ մթնոլորտի մը մէջ։ Գլխաւոր նիւթը եղած է, անշուշտ, Պերլին։ Այս առթիւ երկու ղեկավարներն ալ անգամ մը եւս իրենց հաստատակամութիւնը յայտնած են ապահովելու համար Պերլինի ազատ երթեւեկը։ Համաձայն են այն կէտերուն շուրջ որոնք թոյլ պիտի տան խաղաղ լուծում մը եթէ Խորհ. Միութիւնը իմաստութիւն ցոյց տայ։ Քենըտի եւ Ատընաուըր համաձայն են նաեւ այն միջոցներուն շուրջ զորս պէտք է ձեռք առնեն այդ լուծումին յանգելու համար։ Համաձայն են նաեւ որ Ատլանտեան ուժերու քանակը պէտք է պահել եւ նոյնիսկ աւելցնել։ Այս մասին Ատընաուըր պիտի խօսի նաեւ Մաքմիլընի եւ տը Կոլի հետ։

Քենըտի եւ Ատընաուըր կը հաստատեն իրենց վերջնական նպատակը, որն է՝ Գերմանիոյ վերամիացումը խաղաղ միջոցներով, յայտնած են նաեւ թէ այս նպատակին պէտք է հասնիլ առանց վնասելու Խորհ. Միութեան եւ Գերմանիոյ դրացի երկիրներուն օրինաւոր շահերուն։

Նկատի առնելով որ Խորհ. Միութիւնը քանիցս մեղադրած է Ատլանտեան Ուխտի երկիրները եւ գլխաւորաբար՝ Դաշնակցային Գերմանիան իրենց «յարձակողական» նպատակներուն համար, Նախագահը եւ վարչապետը պարտք կը համարին շեշտել.— Ա) Ատլանտեան Ուխտը պաշտպանողական զինակցութիւն մըն է պատահական յարձակումի մը դէմ։ Բ) Գերմանական Դաշնակցային Հանրապետութիւնը ցոյց տուաւ թէ իր ապահովութեան արդար պահանջները Ատլանտեան Ուխտի շրջագծին մէջ կը պահէ։ Վարչապետը շեշտեց թէ Գերմանիոյ Դաշնակցային Հանրապետութիւնը այդ տեսակի միակ երկիրն է որուն զինեալ բոլոր ուժերը միջազգային հակակշռի տակ կը գտնուին։

Նախագահ Քենըտի ամէն ապահովութիւն տուած է որ Միացեալ Նահանգները պատրաստ են զօրավիգ կանգնելու եւրոպական միութեան ձգտող բոլոր ձեռնարկներուն, ինչպէս Եւրատոմ, Պողպատ – Ածուխ փուլ, Եւրոպական Տնտեսական միութիւն։

Վերջապէս երկու ղեկավարները քննած են նաեւ թերաճ երկիրներու օգնութիւնը աւելցնելու անմիջական անհրաժեշտութեան հարցը։

Միջազգային կարծիքն է այն թէ Քենըտի եւ Ատընաուըր կրցած են միջին ճամբայ մը գտնել, մէկը զիջումներ ընելով իր ճկունութենէն միւսը իր «անզիջող» դիրքէն։

Արտաքին նոր նախարարն ալ՝ Շրէօտըր յայտարարեց թէ «մեր իրաւունքները չենք ծախեր կարգադրութեան մը փոխարէն»։

Ատընաուըր Պոն վերադարձաւ առջի գիշեր։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԶՕՐ. ՏԸ ԿՈԼ Սթրազպուր հասաւ Ուրբաթ առաւօտ, ուր զինքը դիմաւորեցին քաղաքապետը՝ Փլիմլէն, մարեշալ Լըքլէրի այրին (Լըքլէրն է Սթրազպուրի ազատարարը) եւ Զօր. Մասիւ։ Նախագահը բանակին պիտի խօսէր, նոյն օրը որ քաղաքին ազատագրման տարեդարձին օրն է։

ՔՈՒՊԱՅԻ մէջ մարքսեան ճառեր պատրաստելու աշխատանքը նոր թափ ստացած է։ 20.000 հոգի, արդէն հետեւած են դասընթացքներու ուր միայն մարքսիզմ – լենինիզմ կ'ուսուցուի։ Յառաջիկայ տարի, այս դպրոցները պիտի կարենան 80.000 աշակերտ ընդունիլ։

ԻՏԱԼԻՈՅ արտաքին նախարարը՝ Սէնիի նամակ մը գրեց Ու. Թանի, ուր կը յայտնէ թէ ՄԱԿը պէտք է միջոցներ ձեռք առնէ ապահովելու համար ՄԱԿի ուժերու կեանքը Քոնկոյի մէջ։ Միւս կողմէ Լէոփոլտվիլի ներքին նախարարը յայտարարեց թէ ՄԱԿը մասամբ պատասխանատու է Իտալացիներու ջարդին։

ՄՕՐԻՍ ԹՈՐԷԶ Կեդրոնական Կոմիտէին առջեւ խստօրէն դատապարտեց Սթալինի ոճիրները։ Ցաւ յայտնեց որ այդպիսի սխալներու մէջ մխրճուած է։ Պատասխանեց նաեւ այն ընկերներուն որոնք լաւ չեն հասկցած թէ ինչո՞ւ այդ հին խնդիրները կ'արծարծուին նորէն։

ԻՏԱԼԻՈՅ համայնավար կուսակցութիւնը երկու գլխաւոր հոսանքներու բաժնուած է։ Մէկ թեւը կը գլխաւորէ Փալմիրօ Թոլիաթթի որուն կը հետեւին «պահպանողականները», միւս թեւը, աւելի եռանդուն նկատուած գլխաւորուած է Ճիորճօ Ամենտոլայի կողմէ։

ԽՐՈՒՇՉԵՒ չատ դժգոհ է Ղազախըստանի խոպան հողերու արտադրութիւններէն։

ՊՈՆԻ կառավարութեան ներքին նոր նախարարը կը պահանջէ որ արեւմտեան-Պերլինը մաս կազմէ Դաշնակցային Գերմանիոյ հանրապետութեան։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Պատրիարքը իր գոհունակութիւնը յայտնած է լսելով թէ Եկեղեցիներու տիեզերական խորհուրդը իր մէջ ընդունած է ռուս ուղղափառ եկեղեցին։ Այս առթիւ հեռագրած է Խորհուրդին առաջարկելով որ տիեզերական խորհուրդը միջամտէ համաշխարհային ապազինման մը համար։ Ժողովականները որ հաւաքուած են Նոր Տէհլի առջի օր գացին խոնարհեցան Կանտիի յուշարձանին առջեւ։

ՆԻՆՈՆ ՎԱԼԷՆ, ծանօթ երգչուհին մեռաւ առջի օր, 75 տարեկանին։ Երկար տարիներէ ի վեր քաշուած էր Լիոնի մօտ։ Երգի դասատու ալ էր եւ պատուոյ Լէգէոնի՝ սպայ։

ՊԱՊԸ ըսաւ թէ այսօրուան աշխարհը երկու բանի կը կարօտի՝ հաց եւ խաղաղութիւն, պատուիրակութիւն մը ընդունելով։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ պատկերասփիւռը երկրորդ յայտագիր մը պիտի ունենայ 1963-էն սկսեալ։

ՍՈՒՐԻՈՅ առժամեայ դահլիճը զոր կը վարէր Քուզպարի հրաժարեցաւ։ Քուզպարի իր թեկնածութիւնը դրաւ նոր ընտրութեանց համար։ Ներկայ վարչապետն է՝ Իզզեթ էլ Նոս։

ՆԱԽԿԻՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Քոնկոյի (Պրազավիլ) նախագահը ընդունելութիւն մը տուաւ Տէր եւ Տիկին տը Կոլի Շանի գիւղակին մէջ, Նախագահ տը Կոլի 71րդ տարեդարձն էր, եւ փոքրիկ աղջնակ մը գեղեցիկ ծաղկեփունջով մը մաղթանքներ ըրաւ Նախագահին։ Կարեւոր խօսակցութիւններէ եւ Քրիյէոնի մէջ մտերիմ ճաշէ մը ետք աբբայ Եուլու Քոմետի – Ֆըրանսէզ գնաց եւ «Փոլիէօքթը» տեսաւ։

ՆԱԽԱՐԱՑ Խորհուրդը որոշեց լուծել Վենսէնի Կոմիտէն։ Որոշուած է նաեւ վնասուց հատուցում տալ փլասթիք պայթումներուն զոհերուն։

ՓՐԱՒՏԱ երկար յօդուած մը հրատարակած է «անձի պաշտամունքին» մասին։ Կը շեշտէ սակայն թէ «ընկերութեան նկարագիրը չէ փոխուած անձի պաշտամունքով»։

ՖԻՆԼԱՆՏԻՈՅ Նախագահը՝ Քեքոնըն Նովոսիպիրսք մեկնեցաւ ուր պիտի տեսնուի Խրուշչեւի հետ։

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ արտաքին նախարարը՝ Լանժ պատասխանեց Միկոյեանի որ Մոսկուայի Նորվեկիական դեսպանատան մէջ, յարձակումներ ըրած է Նորվեկիոյ վրայ։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԵԴԵՄ

Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարդանք.—

« Այս վերջին օրերուն, պատիւի բռնաբարումը, կիներու, աղջիկներու եւ տղոց վրայ յարձակումները մտահոգիչ համեմատութեամբ աւելցած են ամբողջ երկրին մէջ։

65ամեայ ծերունի մը համոզած եւ հրապուրած է 14ամեայ աշակերտուհի մը, որ նոյն տան մէջ կը բնակէր։ Դէպքը գաղտնի մնացած է, բայց երբ աղջըկան փորը սկսած է մեծնալ, ծնողքին ճնշումին վրայ՝ խնդիրը երեւան ելած է։ Ծերունին ուրացած է ըսելով թէ ինք թոռան տէր է։ Աղջկան ծնողքը կը պնդէ ամբաստանութեան վրայ։ Ութ ամսուան յղի է աշակերտուհին։

Էլպիսթանի մէջ ալ Գոնիացի չարժավար մը 19ամեայ ամուսնացած կին մը բռնի առեւանգած եւ իր օգնականին հետ բռնաբարած են զայն միասին պտըտցնելով օրերով։ Յետոյ կինը փոխանցած են, ճամբու ընթացքին, ուրիշ չարժավարի մը։ Էլպիսթանցի ութ ընկերներ, դէպքին տեղեկանալով, ճիփով մը հասած են եւ չարժավարներուն ձեռքէն առնելով մանկամարդ կինը՝ զայն իրենց կարգին բռնաբարած են ամբողջ գիշեր մը։ Յետոյ սպառած վիճակի մէջ լքած են գիւղի մը մէջ։

Գոնիացիները լուրը ստանալէ ետք ընդվզած, քաղաքին հրապարակին վրայ գտնուած բոլոր կառքերուն ապակիները խորտակած են, քամիոնի բոլոր չարժավարներն ալ լինչի ենթարկել ուզած են։

Ցանցաւորները ձերբակալուած են։

Էրզինճանի մէջ, 48ամեայ նպարավաճառ մը 11ամեայ աղջնակ մը համոզելով զայն բռնաբարած է խանութին մէջ»։

×

Դարձեալ Պոլսոյ թրքական թերթերը կը գրեն « Իսթանպուլ անօրէններու քաղա՞ք պիտի դառնայ» խորագրին տակ.—

Պոլսոյ ոստիկանութիւնը չէ յաջողած երեւան հանել վերջին 11 ամսուան ընթացքին պատահած դէպքերու 60 առ հարիւրին հեղինակները։ Այս դէպքերուն միջեւ կը գտնուին Պուղտայ Պանքասըլի կողոպուտը, Ջիվերպէյի ոճիրը, եւն.։

Ոստիկանական իրաւասու անձ մը յայտարարած է թէ ոստիկանական կազմը անբաւարար է եւ զուրկ՝ անհրաժեշտ կարելիութիւններէ, եւ եթէ պակասները չդարմանուին, Պոլիս կարճ ատենի մէջ «անօրէններու քաղաք» պիտի դառնայ։

Ս. ՓԱՓԱԶՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆ
Հ. ԱԼԱՂՅԱՆ ՏԵՐ-ՂՈՒԿԱՍՅԱՆՑ ԱՆՎԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Գինը 5 կոպ.

ԽՆՁՈՐԱՏՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ամառային տաք օրերին, երբ ամբողջ ընտանիքը հավաքվում է տան առջև, ծերունի հայրը հաճախ է պատմում իր մանկության մասին։ Նրա խոսքերը միշտ հետաքրքրական են, որովհետև նա ապրել է մի ժամանակ, երբ ամեն ինչ տարբեր էր։ Երբ չկային ոչ գազ, ոչ էլեկտրական լույս, ոչ ջրմուղ։ Երբ ամբողջ գյուղը մի ընտանիք էր թվում։

Մի անգամ նա պատմեց մի խնձորատու այգու մասին, որը պատկանում էր գյուղի ամենահարուստ մարդուն։ Այգին մեծ էր, ծառերը՝ հազարավոր, և ամեն աշնան տերը վարձում էր մարդիկ՝ պահապան դնելու համար։ Պահապանի աշխատանքը դժվար չէր, բայց պատասխանատու էր։ Նա պետք է գիշերները արթուն լիներ, որ գողերը չմտնեն այգի։

Հայրս պատմում էր, որ մի տարի պահապան է եղել մի աղքատ մարդ, որի անունը Ղուկաս էր։ Նա ունեցել է կին և հինգ երեխա։ Ամառը նրանք ամբողջ օրը աշխատել են, իսկ գիշերները Ղուկասը գնացել է այգի։ Նրա հետ միշտ վերցրել է իր շունը՝ Սիրունին։

Սիրունը խելացի շուն էր։ Նա գիտեր, որ գիշերը պետք է հսկել, և չէր քնում։ Ղուկասը նստում էր ծառի տակ, շունը՝ նրա կողքին, և նրանք միասին լսում էին գիշերվա ձայները։

Մի գիշեր, երբ լուսինը լիալուսին էր, Ղուկասը լսեց ոտնաձայներ։ Նա վեր կացավ և տեսավ երեք մարդու, որոնք մոտենում էին ծառերին։ Շունը հաչեց, և մարդիկ փախան։ Հաջորդ օրը տերը շնորհակալություն հայտնեց Ղուկասին և նրան ավելի բարձր վարձ տվեց։

Հայրս ասում էր, որ այդ պատմությունից հետո Սիրունը դարձել է գյուղի ամենահայտնի շունը։ Բոլորը գիտեին նրա անունը, և երբ նա անցնում էր փողոցով, երեխաները վազում էին նրա հետևից։

Ես հաճախ եմ մտածում այդ մասին։ Ինչքան էլ ժամանակները փոխվեն, մարդկանց սրտերը մնում են նույնը։ Մեկը պահում է ուրիշի ունեցվածքը, մյուսը՝ ընկերոջ գաղտնիքը, իսկ շունը՝ իր տիրոջ քունը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԵՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՄԱՐ

19 Դեկտեմբեր 1943թ. Մոսկվայում կայացավ Հայկական գյուղերի հանրապետական մարմնի առաջին նիստը։ Նիստին մասնակցում էին Հայկական գյուղերի հանրապետական մարմնի անդամները, Հայկական գյուղերի ներկայացուցիչները, Հայկական գյուղերի ներկայացուցչության աշխատակիցները, Հայկական գյուղերի ներկայացուցչության աշխատակիցների ընտանիքների անդամները, Հայկական գյուղերի ներկայացուցչության աշխատակիցների ընտանիքների անդամների ընտանիքների անդամները, Հայկական գյուղերի ներկայացուցչության աշխատակիցների ընտանիքների անդամների ընտանիքների անդամների ընտանիքների անդամները, Հայկական գյուղերի ներկայացուցչության աշխատակիցների ընտանիքների անդամ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

(ԱՂԻՍ ՅԵՂՈՒՓԱԿԱՆ ԿԵՍԱՐԻԱ)

ԳՐՎԱԾ

ՆՈՒՐԵ ՂԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏՊԱՆ ԲՐՈՄՈՆ

— Ան չէ, յարե՛ց Մանիա տարակոյսով, ո՛չ և սա մարդն է։ Բարեկամ ս՛ո՛ւ... պատասխանեց ս՛ա՝ նախկին։

— Մ՛ոխայի՛ ։

— Մխա, մոխի՛ կ՛ ասիկա Մոնթօ ։

— Օ՛հ, ինչ փոփոխութիւն ։ Շիտակ մը մեծցած է ։ Յիսուս Քրիստոս ալ մանուկ էր ։ Յիսուս կ՛ուզէ՝ որ մենք ալ նմանինք անոր։ Մենք չենք գիտեր ինչ ընել մեր մեղքերուն համար, ինչպէս Յիսուս ալ չգիտէր ։ Ան կ՛ուզէ՝ որ մենք ալ ներենք մեր պարտապանները, ինչպէս Յիսուս ներեց իր խաչողներուն ։ Ան չուզեց վրէժ լուծել, ոչ ալ մենք պէտք է ընենք։ Ան ներեց, մենք ալ ներենք։ Ան ներեց, որովհետև ինք Աստուծոյ Որդին էր, մենք ալ ներենք, որովհետև Աստուծոյ զաւակներ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Ալեքսանեանք (Մալա-քոֆ) իրենց զաւկին գինուորութենէ վե-րադարձին առթիւ 50 Ն. Ֆ.:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Ժան Հայրապետեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Գալուստեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշ-տօն պիտի կատարուի իրենց եղբօր՝

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՔՈՉԱՐԵԱՆՑԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, եւ ի-րենց համայն ննջեցեալներուն յիշատա-կին, այս Կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա-տակը յարգողները:

×

Խումբ մը Կեսարիոյ եւ շրջակայքի հայրենակիցներու փափաքին համաձայն, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի, 1896ի ջարդի նահատակներուն, 1915ի կախաղան բար-ձրացող 52 հերոսներու, ինչպէս նաեւ բազմավաստակ Առաջնորդ Տէր Տրդատ Արք. Պալեանի եւ նահատակ Խորէն Արք. Պէհրիկեանի յիշատակին: Կը հրա-ւիրուի հայ հասարակութիւնը:

ՆԻՍԻ ԿՐՕՆ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Վարչութեանս պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած ըլլալով, պիտի ձեռնար-կուի նոր ընտրութեան: Առ այդ կը խնդ-րուի շրջանիս բոլոր ազգայիններէն մին-չեւ տարեգլուխ անդամագրուիլ Ընկե-րակցութեանս եւ կամ վերանորոգել ի-րենց անդամագրութիւնը, դիմելով Եկե-ղեցւոյ Բանկալը եւ կամ վարչութեան անդամներուն, ստանալով համապատաս-խան ընկալագիր:

Անդամագրութիւնները պիտի դադրեց-ուին տարեգլխուն ճշդելու եւ կազմելու համար ամբողջական ցանկը յառաջիկայ Ընդհ. Ժողովի ընտրող եւ ընտրելի ան-դամներուն եւ կատարելու համար ընտ-րութիւն համաձայն Ընկերակցութեան Մայր-Կանոնագրի տրամադրութեանց:

Կը խնդրուի անդամագրութեան ընկա-լագրով ներկայանալ Ընդհ. Ժողովին, ո-րուն Թուականը պիտի ծանուցուի ատե-նին:

Բոլոր այն ազգայինները որոնք կը փա-փաքին թեկնածու ներկայանալ վարչա-կան ընտրութեանց, կը հրաւիրուին ի-րենց թեկնածութիւնը տեղեկացնել Դի-ւանիս:

ԴԻՒԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
ՆԻՍԻ ԿՐՕՆ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԺՈՂՈՎ - ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը բաժակ մը թէյի շուրջ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ան-դամուհիները, Երեքշաբթի (Նոյեմբեր 28) կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Նո-այլի սրահը: Բոլոր ընկերուհիներու ներ-կայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օ-րակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Լիոնի «Սիա-մանթօ» խումբի ընտանեկան խնջոյքը, տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, էքուալի վերնայարկը, (Փլաս տիւ Փոն):

×

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ
ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի պարահանդէսը, Դեկտեմբեր 9ին, Ալհամպրայի մէջ:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փա-րիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քատէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28-ին, Հինգշաբթի օր:

×

Ալֆորվիլի դպրոցին ի նպաստ կրթա-կան մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր շրջանի բացման գեղարուեստա-կան ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, Մշակոյթի Տան մէջ, Կիրակի ժամը 16ին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս Թուականը: Ման-րամասնութիւնները յառաջիկային:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ համակիր բարե-կամներու յանձնախումբի մը:

Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առ-թիւ: Հինգշաբթի (Նոյեմբեր 30) երե-կուն ժամը 21ին, Օիւթեսիայի *սրահը:*

43, Bld. Raspail
Métro Sèvres-Babylone

Գեղարուեստական բաժին:
Ծախքերու մասնակցութիւն 5 Ն. Ֆ.:

ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, իր անդրանիկ պա-տարագը կը մատուցանէ նորընծայ

Տ. ՄԱՇՏՈՑ ՔՀՆՅ. ԹԻՒՖԷՆՔՃԵԱՆ

Նախագահութեամբ Կաթ. պատուիրակ Գերաշնորհ Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱ-ՆՈՒԿԵԱՆԻ:

Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 9, Ս. պատարագ ժամը 10.15:

Հոգեհանգիստ Տէր ԱԴԴԷ ՔՀՆՅ. ՓԱՅԼԱԿԵԱՆԻ յիշատակին:

Յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի կ'ունե-նայ մասնաւոր ճաշ, որուն կը հրաւիր-ուին փափաքողներ:

Ճաշարան՝ Փըթի Շաւէօր*: Ճաշագին՝* 15 Ն. Ֆ.:

Արձանագրուիլ Պ. Նիկողոսեանի մօտ՝ հեռաձայն ԿՈՆԷՍ 446:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Պանթէօ Քաշանի մասնաճիւղի կողմէ: Այս Կիրա-կի, ժամը 15ին, ընկերուհի Մալխասեանի բնակարանը, 21 Սանթիէ տը Լա Ռու (Պանթէօ):

Գեղարուեստական սիրուն անակնկալ-ներ: Հաճելի մթնոլորտ:

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերուհիներն ու համակիրները, Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 188 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Լէ Փօլէն:

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ
ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ
Կը ներկայացնէ՝ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ
ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ

Կը մասնակցին՝ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Տիկ. ՀԱՅԿՈՒՀԻ Լա Շաւաներ — ԽՏՇՇ-ԵԱՆ, ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ *եւն.*:

Երկուշաբթի Դեկտեմբեր 11ին, ժամը 20.45*ին:*

Մանրամասնութիւնները՝ յետագային:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Հայուհեաց մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16ԻՆ, ՇԱԲԱԹ:

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ
Նահանջը Առանց Երգի
Ա. Տպագրութիւն, 1929
Գին 7 Ն. Ֆր.
Դիմել ՅԱՌԱՋին

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ
ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԷՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին:

Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, *Տէսի-նէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասա-նեն* Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խա-չատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուր-եան *եւ ուրիշներ:*

Ծոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ:
Մուտք ազատ է:

×

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 3ին:
Կը խօսի Ընկ. ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեբաստիոյ Դաւրայի Հայր. Միու-թեան, Դեկտեմբեր 17ին, ժամը 15ին, Խրիմեան դպրոցը (Իսի):

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

—o—

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 25 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր, սովորական հաւաքատե-ղին:

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացու-ցիչները:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՄԱԽԱՐԲ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. անդամական ժողո-վը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

×

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի վար-չութեան ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 16-ին, Մշակոյթի Տան մէջ:
Կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *Կրան Օթէլի* շքեղ սրահ-ներուն մէջ, **12, B. des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին:

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց քարթը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին:

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները:

WAG. 38-54

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի Կրօն. Ընկերակցութեան կողմէ եւ հովանաւորու-թեամբ Կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, ղեկավարութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ
« ՄԻՋԻՆ ԳԻՒՂԻ ԲԺԻՇԿԸ »

Զաւեշտ 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ. Վահանի կողմէ:

Երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ:
Ժամը 20էն ետք, պարահանդէս —

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ. *ՊԻՒՖԷ*

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ
ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ-դերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

AU BEAU NOYER
A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, BD. JEAN JAURÈS --- 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.63 et 60.38

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

SAMEDI 25 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9263 37EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5064

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՔԻՒՐՏԵՐԸ

Մեծ գործունէութեան լծուած են քիւրտերը արտասահմանի մէջ՝ օտար — ներուն ճանչցնելու համար իրենց դատը : Եւրոպական ոստաններու մէջ բարձրա — գոյն ուսման հետեւող քիւրտ երիտա — սարդ մտաւորականներ օգտակար աշխա — տանք կը կատարեն այդ ուղղութեամբ : Կը հրատարակեն գրքոյկներ եւ պարբե — րականներ՝ ֆրանսերէն, անգլերէն եւ գերմաներէն լեզուներով :

Ի՞նչ կը պահանջեն Քիւրտերը :

1948 Նոյեմբեր 29ին Միացեալ Ազգե — րու Կազմակերպութեան ուղղուած յու — շագրի մը մէջ, Քիւրտիստանի սահման — ները ճշդուած են հետեւեալ ձեւով .—

1. Ալեքսանտրէթէն մեկնող գիծ մը դէպի հիւսիս, անցնելով Մարաշէն ու Ալպիսթանէն մինչեւ Խաֆիք, կ՚ուղղուի դէպի արեւելք, կ՚անցնի Բայբերդէն, Երզրումի հիւսիսը, ու կը միանայ ու կը հետեւի Արաքսի հովիտին մինչեւ Քարա — քուրտ, ուր կ՚առնէ հիւսիսային ուղղու — թիւն մը, կ՚անցնի Կարսէն՝ կրկին ուղ — ղուելու համար դէպի արեւելք. կը կտրէ Թուրքեւխորհրդային սահմանագլուխը, կ՚անցնի Վաղարշապատէն եւ Կեւրակէն մինչեւ Նախիջեւանի արեւմտակողմի մէկ կէտը, ուսկից կ՚իջնէ դէպի հարաւ, անցնելով Նազիկէն եւ Խոյէն ու կը միա — նայ Ուրմիոյ լճին արեւմտեան ափին : Լճին արեւմտեան եւ հարաւային ափերը եզերելէ վերջ մինչեւ Պուրապ, կ՚ուղ — ղուի դէպի արեւելք, կ՚անցնի Սարաս — քանտէն, ուսկից կ՚իջնէ դէպի հարաւ եւ անցնելով Խուրվարէն, Ասապատէն եւ Ֆէհլիանէն, կը յանգի Պարսից ծոցին, Հիսարի հարաւակողմը :

2. Հարաւային կողմէն, Ալեքսանտրէ — թէն դէպի արեւելք մեկնող գիծ մը իր մէջ առնելէ վերջ Քուրտ — տաղը, կ՚անցնի Այնթապէն, Արապ — Փունարէն, Րաս — էլ — Այնէն, Պէլէտ, Սինճարէն եւ Մուսուլէն : Անկէ կ՚ուղղուի հարաւ եւ հետեւելով Տիգրիսին եւ Ճէպէլ Համրի — նին, կ՚անցնի Քըզըլ — Րիպաթէն, Ման — տալիէն եւ Զուրպաթիյաէն : Ցետոյ Թե — թեւօրէն կը շեղի դէպի արեւելք եւ Տա — րագի, Տիզփուլի, Մէյտան ի Նաֆթունի, Տէրէ Տարագի ճամբով կը յանգի Պէնտէր Տիլամի հիւսիսը գտնուող կէտի մը, Պարսից ծոցի վրայ :

Ահա այսքան ընդարձակ են Քիւրտիս — տանի սահմանները, որոնք կ՚ընդգրկեն շուրջ հինգ հարիւր հազար քառ. քիլօ — մեթր տարածութիւն մը՝ մէկ կողմէն Պոնտոսի լեռնաշղթային, Կովկասի, Պարսից ծոցի, եւ Միջագետքի տափաս — տաններուն, միւս կողմը անդր—Տաւրոսի եւ Իրանեան լեռնադաշտին միջեւ :

Քիւրտիստանի շուրջ քսան քաղաքնե — րու կարեւորներն են, Թուրքիոյ մէջ՝ Տիարպէքիր, Խարբերդ, Մալաթիա, Ուր — ֆա, Մարտին, Էրզրում, Երզնկա, Մուշ, Վան, Պիթլիս, Խոզաթ, Մատէն եւ Ճէ — զիրէթ Իպն Օմար : Իրանի մէջ՝ Խոյ, Սաուջպուլաք, Ուշնու եւ Սաքըզ : Ի — րաքի մէջ՝ Սիւլէյմանիյէ, Քէրքիւք, Հաուլէր, Զախօ, Քէօյ — Սանճաք, Ռա — վանտուզ եւ Ամատիէ :

Սուրիոյ մասին ակնարկութիւն չկայ, համեմատաբար քիչ ըլլալով Քիւրտերու թիւը քաղաքներու մէջ : Անոնք աւելի շատ Թուրքիոյ եւ Իրաքի սահմանամերձ շրջանի գիւղերուն մէջ կ՚ապրին :

Ուիլսընի գծած սահմաններէն ներս ո — տնձգութիւն ընելով, Քիւրտերը կը պահանջեն նաեւ Էրզրումը, Երզնկան, Մուշը, Վանն ու Պիթլիսը :

Ի՞նչ կը մնայ Հայերուն :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ ԿԸ ԽՕՍԻ ԲԱՆԱԿԻՆ

«ԵՐԲ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱԶԳԸ ԸՆՏՐԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ՃԱՄԲԱՆ, ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳԾՈՒԱԾ Է ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԸՆԴ ՄԻՇՏ »

ԿԸ ՇԵՇՏԷ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Սթրազպուրի ազատագրման 17րդ տա — րեդարձին օրը ընտրած էր, Նախագահ տը Կոլ խօսելու համար բանակին :

Հոն էին ութսուն զօրավարներ եւ ծո — վակալներ, աւելի քան երկու հազար սպաներ եւ ենթասպաներ և ժողովուրդը :

« Կան վայրեր, Ֆրանսայի մէջ, ուր ազգային գիտակցութիւնը աւելի բարձր կը խօսի քան ուրիշ տեղեր : Կարծես պատմութեան եւ բնութեան որոշումն է այդ, Սթրազպուր այդ վայրերէն է, եր — կու պատճառներով որոնք են՝ Ալզաս եւ Հռենոսը : Այդ պատճառաւ ճակատագիրը այս քաղաքին, պոկուած 1870ին, կրկին ձեռք ձգուած 1914ին, կորսուած 1940ին, հայրենիքին ճակատագիրը կը խորհրդա — նշէր» ըսաւ տը Կոլ :

Այս նախաբանէն ետք, տը Կոլ պատ — մականն ըրաւ Սթրազպուրի ազատագր — ման, երբ 1944 Նոյեմբեր 23ին մառեշալ (այն ատեն զօրավար) Լըքլէռի բանակը քաղաք կը մտնէր : «Բայց ինչ որ այս փայլը կուտար զօրավար Լըքլէռի եւ իր զօրքին, միայն զուտ զինուորական յաջո — ղութիւնը չէր, այլեւ այն փաստը որ կը տրուէր, պառակտուած եւ վշտահար ազ — գին, թէ ի վերջոյ, իր զինուորները իրեն հաւատարիմ են»... դիմադրական եւ պայքարող իր խորքին մէջ հակառակ ժամանակաւոր պարտութեան եւ հրա — պարակային լքումներու որոնք հետեւե — ցան, Ֆրանսան, խանդավառութեամբ ինքզինքը կը գտնէր իր զինուորներով :

Եւ տը Կոլ կը շարունակէ .— « Եւ, ապրած ըլլալով երկար դարեր եւ մեծ ողբերգութիւններ, Ֆրանսան գիտէ թէ բանակը միայն երբ կրնայ ըլլալ եւ որ առանց ատոր բանակ չկայ ... որովհե — տեւ աշխարհի մը մէջ ուր ամէն ինչ խնդ — րոյ առարկայ է, ահաւասիկ Ֆրանսան, կրկին սպառնալիքի տակ իր մարմնոյն եւ իր հոգիին մէջ : Ահաւասի՛կ, գրեթէ կողքին մենատիրական պլոքի մը որ սարսափելի զինամթերք մը ցոյց կուտայ : Ահաւասիկ, այնքան կենսական, որ եթէ վճռական եւ ուղիղ մնայ, ազատ աշխար — հը կրնայ պահել իր յոյսը եւ համերաշ — խութիւնը, բայց եթէ պատահի որ կքի, Եւրոպայի ալ, աշխարհի ազատութեան ալ խերը տես : Ոչ մէկ ատեն, Ֆրանսա այս աստիճանի իրաւունքը եւ պարտա — կանութիւնը ունեցած է Ֆրանսան ըլլա — լու, ոչ մէկ ատեն, այս աստիճանի պէտք ունեցած է իր զինուորներուն : Ճիշդ է որ անկումի փողերը կը կանչեն Ֆրան — սան, ասկէ անկէ ոպէսզի հրաժարի Ֆրանսան ըլլալէ, կը գայթանան նոյնիսկ որ այդ յաւակնութիւնն ունենայ եւ կը յորդորեն որ ուրիշներու նպատակին եւ պաշտպանութեան յանձնուի : Այդ ձեւով, խնայողութիւնը պիտի ընէր ոչ միայն իր մարդոց եւ դրամին, այլեւ, ի հարկին, իր աւերակներուն, իր զոհաբերութեանց, իր պատասխանատուութեանց, այսինքն՝ իր անկախութեան : Պարզ է որ նման տե — սակէտ մը ոչ մէկ բան կ՚արժէ մեր ժողո — վուրդին համար որ կը գիտակցի, կրկին, թէ ինչ է եւ օրէ օր կ՚աճեցնէ իր միջոց — ները եւ ճառագայթումը :

« Անշուշտ, Ատլանտեան Ուխտը բոլո — րովին անհրաժեշտ է : Անշուշտ օգտակար կ՚ըլլար որ Արեւմուտքի մեծ պետու — թիւնները խորհրդակցէին միշտ իրենց տարած քաղաքականութեան շուրջ, աշ — խարհի որեւէ մէկ կողմը : Անշուշտ, հարկ է որ միասին պատրաստեն իրենց ուժերուն գործունէութիւնը եւ եթէ պէտք ըլլայ միացնեն իրենց պատերազ — մական ճիգը : Բայց այդ համանուագին մէջ, այդ պատրաստութեան եւ այդ մի — ացման, Ֆրանսան պէտք է պահէ իր կամքը, իր դիմագիծը եւ իր բանակը » :

Տը Կոլի համար ասիկա կը պահանջէ որ Ֆրանսայի զինուորական ուժը կազ — մակերպուի : Այլ խօսքով հիւլէական զէնք ունենայ բացի եթէ ոչ մէկ տեղ գո — յութիւն ունենայ այլեւս : Որովհետեւ պետութիւն մը որ հիւլէական զէնք չու — նի տէրը չէ իր ճակատագրին :

Երկար ծանրանալէ ետք, հիւլէական զինումին վրայ, տը Կոլ հասաւ Ալժե — րիոյ.— « Մեր բանակին այս բարեփո — խումը կարելի է համեմատաբար այն փոփոխութեան որ կը կատարուի ծովին միւս կողմը, որովհետեւ մէկը միւսին կապուած է : Հսկայ շարժումը որ աշ — խարհը կը տանի եւ միւս կողմէ Ֆրան — սայի հանճարը, մեզի ալ մեր կարգին կը ներշնչէ որ ընկերակցութեան վերածենք գաղթատիրութեան կապերը զորս ունէ — ինք ժամանակին շատ մը ժողովուրդնե — րու հետ : Այս շարժումը ճիշդ ատենին սկսաւ եւ յաջողեցաւ, ինչ կը վերաբերի ափրիկեան 11 պետութեանց եւ Մատա — կասքարի հանրապետութեան : Բայց, մինչ ասոր կը ձեռնարկէինք, կատղած ըմբոստութիւն մը, տարիներէ ի վեր, սկսած էր Ալժերիոյ մէջ » :

Եւ յիշելէ ետք Ալժերիոյ Եւրոպացինե — րու պարագան եւ տիրող ընդհանուր մը — տայնութիւնը, տը Կոլ խօսեցաւ բանակին դերին մասին :

«Նոյն ատեն, Ալժերիոյ բանակին մէջ, բազմաթիւ տարրեր, սահմանափակ գա — ղափար մը կազմած էին, ինչ կը վերա — բերէր իրենց կռիւին նպատակին : Այս հսկայ հարցը, որ այդ անել կացութեան մէջ էր, պէտք է լուծուէր այնպիսի ձե — ւով մը որ մեր մէջ, ներքնապէս, վերջ — նական եւ աղետալի պառակտումներ չը — պատահէին : Պէտք է որ ճշդուէր Ֆրան — սայի կամքը, այդ եղաւ : Արդեօ՞ք, կը կարծուի թէ դիւրին եղաւ : «Ինքնորոշու — մը, այլ խօսքով, Ալժերացիներուն իրենց ճակատագրին ազատ ընտրութիւնը, յան — գելով ինքնիշխան պետութեան մը հիմ — նարկութեան եւ եւրոպ. ծնունդ ունե — ցող Ալժերացիներուն երաշխաւորու — թեան : Այս էր, այս է, լուծումը ճշդը — ւած պետութեան ղեկավարին կողմէ, ըն — դունուած կառավարութեան կողմէ, վա — ւերացուած խորհրդարանին և Ֆրանսացի ժողովուրդին կողմէ » : Եւ տը Կոլ եզրա — կացուց .— «Անշուշտ, ամէն ոք կրնայ ինքզինքը բացատրել — ես առաջինը — որ կարգ մը զինուորներու մտքին եւ սրտին մէջ ժամանակին ուրիշ յոյս մը ծագեցաւ, նոյնիսկ պատրանքը որ երբ շատ ուզես ի վերջոյ ձեռք կը ձգես, որ ցեղային եւ հոգեբանական մարզին մէջ, բաները ըլլան ինչ որ կը փափաքինք եւ հակառակը եղած են : Բայց այն վայր — կեանէն երբ պետութիւնը և ազգը ընտ — րած են իրենց ճամբան, զինուորական պարտականութիւնը գծուած է մի անգամ ընդ միշտ : Իր կանոններէն դուրս, միայն կորսուած զինուորներ կան : Իր մէջ, ընդհակառակն, երկիրը կը գտնէ իր օ — րինակը եւ իր ապաւէնը :

« Այսօր, Սթրազպուրի մէջ, այս տա — րեդարձի օրը եւ ծանրակշիռ եւ վտան — գաւոր պահու մը, կը հաստատեմ Ֆրան — սային վստահութիւնը իրեն եւ իր բա — նակին հանդէպ :

« Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը :

« Կեցցէ՛ Ֆրանսան » :

Նախագահը եւ ներկաները Մարսէյ — եէզը երգելէ ետք, վերջ գտաւ հանդի — սութիւնը :

Տը Կոլ նոյն օրը Փարիզ վերադարձաւ եւ Շաբաթ օր Լոնտոն մեկնեցաւ վար — չապետ Մաքմիլընի ագարակին մէջ ան — ցընելու համար շաբաթավերջը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՍԱՎԱՃԱՌՆԵՐՆ ալ գործադուլ պի — տի ընեն Երեքշաբթի բողոքելու համար եզան մսին սակագինին դէմ : Նոյն օրը պիտի չաշխատին կազի եւ ելեկտրակա — նութեան պաշտօնեաները, իսկ Երկու — շաբթի խօսք կայ որ մեթրօն չբանի : Ե — թէ այս պարագան հաստատուի, մեթրօ պիտի չըլլայ երկուշաբթի՝ գործադուլի հետեւանքով, իսկ Երեքշաբթի ելեկտրա — կանութեան գործադուլին հետեւանքով :

ԱԼԺԷՐԻ իր բնակարանին մէջ սպան — նուեցաւ Փերէն, Ընդհանուր Պատուիրա — կութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայ : Կը կարծուի թէ Գաղտնի Բանակին գործն է :

ԴՐՕՇԻ տակ պիտի կանչուին, Յուն — ուար 2ին, 1942 Ապրիլ 6էն Յունիս 10 ծնած երիտասարդները :

ԱԲԲԱՑ ԵՈՒԼՈՒ մամուլի ասուլիս մը տուաւ, որուն ընթացքին յայտնեց թէ տը Կոլէն պատասխան մը կը սպասէ Հասա — րակապետութենէն հեռանալու համար : Յիշենք թէ ներկայիս անկախ վեց պե — տութիւններ միայն Հասարակապետու — թեան անդամ կը մնան, ասոնք են.—Մա — տակասքար, Սենեկալ, Կապոն, Կեդրոն. Ափրիկէի Հանրապետութիւն, Զատ եւ Քոնկօ (Պրազավիլ) :

ՄԱՐԻԸՆՊՈՐՆԻ մէջ (Արեւելեան Գեր — մանիոյ սահմանակից վերջին կայարանը) միջադէպ մը պատահեցաւ : Խորհրդային իշխանութիւնները 14 ժամ վար դրին ա — մերիկեան զինուորական կառախումբ մը որուն մէջ արեւելեան գերմանացի մը կար : Ի վերջոյ Ամերիկացիները գտան փախստականը եւ խորհրդային իշխանու — թեանց յանձնեցին :

ՊՐԱԶԻԼԻ մէջ օդանաւի ծանր արկած մը պատահած է : Արժանթինեան օդանաւ մը օդին մէջ պայթած է եւ 52 ճամ — բորդները ածխացած են :

ՊԱՊԻՆ ծննդեան պատգամը պիտի ձայնասփռուի Դեկտեմբեր 21ին :

ԷԼԻԶԱՊԷԹ Բ. Թագուհին Մոնրովիա (Լիպերիա) հասաւ : Անգլիոյ Թագուհին Մեծն Բրիտանիոյ առաջին դահակալն է որ Լիպերիա կ՚այցելէ ինչպէս Անգլիան առաջին պետութիւնը եղած է Լիպերիան ճանչնալու, երբ այս վերջինը ինքզինքը անկախ հռչակեց 1847ին :

1962ի պիւտճէին վաթսուն միլիառ բա — ցին փոխարէն կառավարութիւնը կ՚ուզէ երեսուն միլիառ խնայողութիւն ընել, նոյնքան ալ նոր տուրքեր դնել : Այս տուրքերը պիտի վերաբերին ընկերու — թիւններու ինչպէս նաեւ գործատէրերու վերսրման փորփէթէոյ սակի յաւելման (ցարդ հինգ առ հարիւր է) :

ՍՈՒՐԻԱՅԻ համայնավար պարագլու — խը՝ Խալէտ Պէքթաշ տեսակցութիւն մը տալով չեխ մամուլի գործակալութեան հաստատեց թէ սուրիական իշխանու — թիւնները չեն ձգած որ Դամասկոս վե — րադառնայ եւ իր թեկնածութիւնը դնէ Դեկտեմբեր մէկի ընտրութեանց :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ Ուխտի զօրքը, մէջն ըլ — լալով գերմանականը իրաւունք պիտի ունենայ պելժիական հողէն անցնելու ըստ պելժիական Խորհրդարանին վաւե — րացուցած մէկ օրինագծին :

ՊԵՆ ՊԵԼԼԱՅԻ փոխադրուելիք վայրը միշտ անորոշ է :

ԴԱՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՐՈՒՆԻՆ(1)

Ա.

Ս. Սասունի եւ իր շուրջի տարածուած ամրոցներուն մէջ, մեր ունեցած տեղեկութիւններուն համեմատ, ամենէն հին եկեղեցին Գլձոր գիւղինն է, որ կը գտնուի Սասունի հարաւային կողմը, Մուշի դաշտին մօտ։ Ան կը կոչուի նաեւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի անունով։ Ներսէս Շնորհալի Կաթողիկոսի ժամանակ, 12-րդ դարուն, Գլձորի տէրը կը կոչուէր Ներսէս Գլձեցի։ Ան Շնորհալիի հարազատ զարմիկն էր։ Ներսէս Գլձեցի իր ժամանակին մեծ ազդեցութիւն ունեցած է Սասունի վրայ։ Ան հիմնած է Գլձորի վանքը, որ ամենէն հարուստ վանքերէն մէկն էր։ Ներսէս Գլձեցի ինքն ալ ամենէն հարուստ եկեղեցականներէն մէկն էր։ Ան ունեցած է շատ մեծ կալուածներ, որոնք կը տարածուէին Սասունի, Մուշի, Տարօնի եւ Բասենի մէջ։ Ներսէս Գլձեցիի մահէն ետք, անոր կալուածները բաժնուեցան իր եղբայրներուն եւ քոյրերուն միջեւ։ Ներսէսի եղբայրներէն մէկուն՝ Գրիգոր Գլձեցիի թոռնուհին՝ Մարիամ, ամուսնացած է Սասունի Գրիգոր Մամիկոնեան իշխանին հետ։ Մարիամ իր ամուսնութեան ժամանակ ստացած է Գլձորի կալուածները։ Ան ունեցած է երեք որդի։ Անոնցմէ մէկը՝ Դաւիթ, ամենէն հարուստ կալուածները ստացած է։ Դաւիթ Մամիկոնեան ունեցած է երեք որդի։ Անոնցմէ մէկը՝ Գրիգոր, ամենէն հարուստ կալուածները ստացած է։ Գրիգոր Մամիկոնե

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
ՖԻԼԻԱԼ

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ ԿԱՆՉՈՒՄ ԵՆ ՀԱՇԻՎ ԲԱՑԵԼ ԻՐԵՆՑ ԱՆՈՒՆՈՎ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՀԱՇԻՎՆԵՐԸ

ՊԱՏՎԱՎՈՐ ԿԱՐԱՎԱՐ՝ ՎԱՀԱՆ ՂԱՆԴԻԼՅԱՆ

— Լսեցի՞ր, ասում են՝ Ալագյազի կողմերում ոսկի է գտել մի հովիվ, ամբողջ գյուղն էլ գնացել է այնտեղ, ոսկի են փնտրում։

— Ես... Ես ոչինչ չգիտեմ, ես ոչ մի բան չգիտեմ։

— Ոչ։

— Պիտի գնամ տեսնեմ, գուցե ես էլ ինչ-որ բան գտա։

— Ոչ։

— Ասում են՝ ոսկին ամենուրեք է։

— Ոչ։

— Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սե – րունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի կողմէ ,

ԱԼՀԱՄՊՐԱՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 9ին, Շաբաթ երեկոյ, ժա– մը 22էն մինչեւ լոյս :

Մասնակցութեամբ հանրածանօթ վո – ղահար ՄԱՐՍԷԼ ՓԵՐԼԻՆԻ եւ իր նուա – գախումբին ու երգչուհի ՀԻԻԿԻԹ ԼԵ – ՔԱՅԻ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Սեբաստիոյ Դաւրայի Հայր. Միու – թեան, Դեկտեմբեր 17ին, ժամը 15ին , Խրիմեան զպրոցը (Իսկ) :

ԺՈՂՈՎ – ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը բաժակ մը թէյի չուրջ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ան– դամուհիները, երեքշաբթի (Նոյեմբեր 28) կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քափէ Նո – այլի սրահը : Բոլոր ընկերուհիներու ներ– կայութիւնը անհրաժեշտ է : կարեւոր օ– րակարգ :

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան
վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ
պատրաստուած

ԺԵՐԱՆԵԱՆ
GALERIE GANZONI
3, Rue de la Confédération
GENÈVE
ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Լիոնի «Սի– մանթօ» խումբի ընտանեկան խնջոյքը , տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին , էքրուալի վերնայարկը, (Փլաս տը Փոն) :

×

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ
ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փա– րիզի չրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քառէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28 – ին, Հինգշաբթի օր :

×

Ալֆորվիլի զպրոցին ի նպաստ կրթա – կան մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :
500 էջ
13 Hors–Texte
Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըր– թական մարմնին :
Գին 12 Ն. Ֆ.
Թղթատարի ծախքով 13.40 Ն. Ֆ.
Արտասահման 4 տոլար :
Դիմել՝
Յառաջին
Հայ գրավաճառներուն
Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան
ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐՆՈՊԼԻ ՄԷՋ
ԿԻՐԱԿԻ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26ԻՆ, կէսօրէ վերջ

Կը նախագահէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՔԻՐԻՃԵԱՆ
Կը խօսի ընկ. Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :
Գեղարուեստական բաժին :
Կը մեներգէ Օր. Կարապետեան, Տէսթ– նէն մասնաւոր հրաւիրուած, կ'արտասա– նեն Տիկին Ազատուհի Կիւմիւշեան, Խա– չատուր Անտոնեան, Վահան Խաչատուր – եան եւ ուրիշներ :
Ճոխ պիւֆէ եւ հաճելի անակնկալներ :
Մուտքը ազատ է :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի ՊԱՏԻՒ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ համակիր բարե – կամներու յանձնախումբի մը :
Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առ– թիւ : Հինգշաբթի (Նոյեմբեր 30) իրի – կուն ժամը 21ին, Լիւթեսիայի սրահը :

43, Bld. Raspail
Métro Sèvres-Babylone

Գեղարուեստական բաժին :
Ծախքերու մասնակցութիւն 5 Ն. Ֆ. :

ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, իր անդրանիկ պա – տարագը կը մատուցանէ նորընծայ
Տ. ՄԱՇՏՈՑ ՔՀՆԱ. ԹՒՖԷՆՔՃԵԱՆ
Նախագահութեամբ Կաթ. պատուիրակ Գերաչնորհ Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱ – ՆՈՒԿԵԱՆԻ :
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 9, Ս. պատարագ ժամը 10.15 :
Հոգեհանգիստ Տէր ԱԴԴԷ ՔՀՆԱ. ՓԱՅԼԱԿԵԱՆԻ յիշատակին :
Յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի կ'ունե – նայ մասնաւոր ճաշ, որուն կը հրաւիր – ուին փափաքողները :
Ճաշարան՝ Փըթի Շասէօր : Ճաշագին՝ 15 Ն. Ֆ. :
Աւթանաղրուիլ Պ. Նիկողոսեանի մօտ՝ հեռաձայն ԿՈՆԷՍ 446 :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղի կողմէ : Այս կիրա– կի, ժամը 15ին, ընկերուհի Մալխասեանի բնակարանը, 21 Սանթիէ տը Լա Ռու (Պանեէօ) :
Գեղարուեստական սիրուն անակնկալ – ներ : Հաճելի մթնոլորտ :
Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերուհիներն ու համակիրները , փորթ տ'Օրլէանէն առնել 188 թիւ օթօպուսը (Uo – Լէպլաժի գացող) եւ իջնել Լէ Պլէն :

JACQUES TORANIAN
Agent Immobilier
Assureur Conseil.
Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր
իր գրասենեակը
RIVE GAUCHE IMMOBILIER
42, Bld. Arago — Tél. : POR. 03–94
կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ – ՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo–փրոփրիէ– թէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐ– ԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար
Expertise Gratuite
Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար
Auto
Incendie
Dégâts des eaux
Vie
— PRIX ETUDIES —
Tous risques assurés

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՄԱԽՄԲ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. անդամական ժողո– վը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

×

ԿԱՊ.ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի վար– չութեան ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 16– ին, Մշակոյթի Տան մէջ :
Կարեւոր օրակարգ :

Հ. Յ. Դ.

ԿՐԸՆՈՊԸ.— Սաիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին, Կրընոպլի, Լանսէյի եւ Ռընաժի բոլոր ընկերները, 25 Նոյեմբեր, Շաբաթ դիշեր, սովորական հաւաքատե – ղին :

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացու – ցիչները :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԳԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *Կրան Օթէլի* շքեղ սրահ – ներուն մէջ, **12, B'. des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ , հաճելի գեղարուեստական բաժին :
Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց ֆառքը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին :
Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները :
WAG. 38-54

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ

Շաբաթ , Դեկտեմբեր 2էն, Կիրակի, իրիկուն Դեկտեմբեր 10
Բարեգործականի սրահներուն մէջ 11 Սէուար Ալպօնի, Մէթրօ Փասի

Այս տարի , յաւելեալ նոր բաժին մը՝

ՁՈՒՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ուր պիտի ներկայացուին հայ արուեստագէտներու զանազան գործերը :

Նկարներ, մանրանկարչութիւն, Աղլաս Հայաստանի պատմութեան եւ աչ – խարհագրութեան, դրազէտներու կողմէ ստորագրուած դիրքեր, սալեր, արեւել – եան ճաչերու հաւաքածոյ մը, եւն. եւն. :

ՀՈՆ ԿԸ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ

Մարգրիտներ, զոհարեղէնի տուփեր , ճայն – պատկերասփիւռ, բրանզիսթօր, մոզէզ եւ կոկորդիլոս պայուսակներ , ճամբորդութեան պայուսակներ, թրուս, ժերզէ հագուստներ, փարֆէօն, Նայլըն գուլպայ, զրամեքնայ ,փիւլեր այր մար– զոց եւ կիներու համար, այր մարդոց չապիկ, մետաքսէ փողկապ, ֆանթէզի զոհարեղէններ, սեղանի սպասներ, խաղալիքներ եւն. եւն. :

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈՔԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱՒՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ – դերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան :

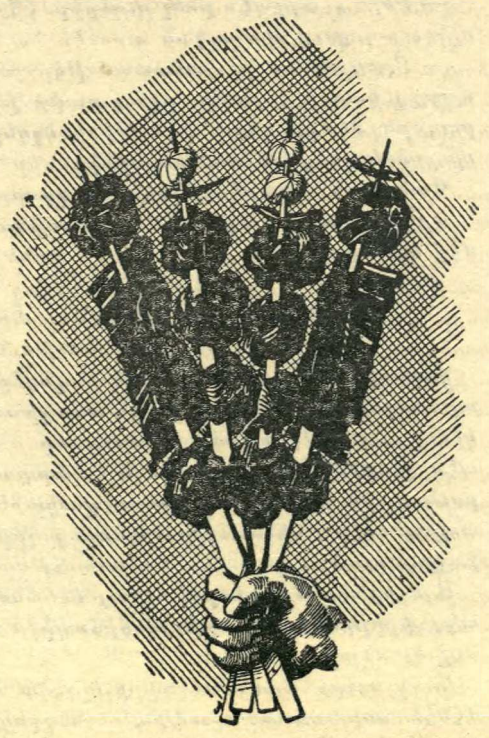

ՃԱՇԱՐԱՆ
ԵԱՐ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
Եւրոպական , հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր :
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, շաշլիֆ , բարսֆի :
ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
Bar Américain
AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ
26
ՆՈԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
26 NOVEMBRE
1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9264 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5065

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՌՈՒԲԷՆ

(Մահուան տասնամեակին առթիւ)

—o—

«Փաչա» տիտղոսը տուին իրեն հերոսական Տարօնի մեր հայրենակիցները : Մեծագոյն տիտղոսը, որով պատուած է հայ ժողովուրդը իր անձնազոհ ու քաջ յեղափոխականներէն չատ քիչերը, — Աղբրանիկ, Սերոբ, Արամ :

Ցորվայնէ ընտրեալ յեղափոխական ու թունդ հայրենասէր, Ախալքալաքի այս հերոս զաւակը կէս ձգեց իր ուսուցմը էջմիածնի Գէորգեան եւ Մոսկուայի Լազարեան ճեմարաններուն մէջ, ամբողջովին նուիրուելու համար «սուրբ գործին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործին տակ :

Նոր էր թեւակոխած չափահասութեան տարիքը — ծնած էր 1882ին — , երբ Մոսկուայէն գնաց Թիֆլիզ : Դաշնակցութեան գերազոյն մարմինը 1903ի վեր — ջերը զինքը զրկեց Կարս, այնտեղ՝ յեղափոխականներէն չատ քիչերը, — Աղբրանիկ, Սերոբ, Արամ :

Ցորվայնէ ընտրեալ յեղափոխական ու թունդ հայրենասէր, Ախալքալաքի այս հերոս զաւակը կէս ձգեց իր ուսուցմը էջմիածնի Գէորգեան եւ Մոսկուայի Լազարեան ճեմարաններուն մէջ, ամբողջովին նուիրուելու համար «սուրբ գործին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործին տակ :

Նոր էր թեւակոխած չափահասութեան տարիքը — ծնած էր 1882ին — , երբ Մոսկուայէն գնաց Թիֆլիզ : Դաշնակցութեան գերագ

ԱՄԱՆԱՏ
ՕՐԱԹԵՐԹ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՕՐԱԳԻՐ
ԱՄԵՆ ՕՐ ԿԸ ՏՊԱՀԱՐ ՄԵԾ ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ

Ամէն անգամ որ Ֆրանսայի մէջ ներքին քաղաքական կեանքի մը կամ միջազգային կեանքի մը մէջ ինչ որ կարեւոր դէպք մը կը պատրաստուի, կամ ինչ որ կարեւոր դէպք մը կը պատահի, ամէն անգամ որ ֆրանսական կառավարութիւնը կամ ֆրանսական խորհրդարանը կարեւոր որոշում մը կ՚ընեն, ամէն անգամ որ ֆրանսական կառավարութեան կամ խորհրդարանի մէջ կարեւոր ճառ մը կ՚ըսուի

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

(ԱՆԱ ՅԵՂՈՎԻՆԱՆ ԿԵՍԱՐԻԱ)

1908

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՊ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

— Ողջո՛ւյն :
— Ա՛խ :
— Դո՞ւք եք այդ մարդը, որ ինձ ուզում էիք տեսնել :
— Ես, չէ՞, ինձ համար եկել եք, ինձ հրա՛վիրել պատիվ տալու համար ձեր տունը ներկայացնելու ինձ ձեր կանանց և աղջիկներին :
— Ա՛խ, ես ամաչում եմ, որ ձեզ ինձ մոտ տեսնեմ, ես ամաչում եմ, որ ձեզ ինձ մոտ տեսնեմ :
— Ինչո՞ւ :
— Ես ձեզ ոչ մի պատիվ չեմ կարող տալ, ես ձեզ ոչ մի պատիվ չեմ կարող տալ :
— Ինչո՞ւ :
— Ես ձեզ ոչ մի պատիվ չեմ կարող տալ, որովհետև ես ձեզ ատում եմ, ես ձեզ ատում եմ :
— Ինչո՞ւ :
— Ես ձեզ ատում եմ, որովհետև դուք ինձ ատում եք, ես ձեզ ատում եմ, որովհետև դուք ինձ ատում եք

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Րաֆֆի Խաչատուրեան յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան, ողբացեալ Սաթենիկ Տէր Դաւթեանի մահուան քառասունքին համար :

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի կողմէ ,

ԱԼՀԱՄՊՐԱՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 9ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 22էն մինչեւ լոյս :

Մասնակցութեամբ հանրածանօթ փողահար ՄԱՐՍԷԼ ՓԵՐԷՆԻ եւ իր նուագախումբին ու երգչուհի ՀԻԻԿԷԹ ԼԸՔԱՅԻ :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ընկեր Ժ. Միրիճեանի կողմէ

Նիւթ.— ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐ :

Այս Զորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ահարոնեան խումբի սովորական հաւաքավայրը :

Կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերնդականները եւ համակիրները :

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Լիոնի «Սիամանթօ» խումբի ընտանեկան խնջոյքը, տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, էթուալի վերնայարկը, (Փլաս տիւ Փոն) :

×

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը, Փարիզի շրջանի իր մասնաճիւղերով կը տօնէ՝

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Քաւէի սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 28ին, Հինգշաբթի օր :

×

Ալֆորվիլի դպրոցին ի նպաստ կրթական մարմնին տարեկան պարահանդէսը՝ Դեկտեմբեր 24ին :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :

500 էջ

13 Hors-Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական մարմնին :

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13.40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար :

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մինչեւ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31, մեր այն բոլոր բաժանորդները որոնք առկախ հաշիւներ ունին, համապատասխան հաշուեցոյցեր պիտի ստանան եւ Յառաջի հաշիւին վրայ մանդա *մը, դիւրացնելու համար իրենց վճարումները :*

Բոլոր այն բաժանորդները որոնք չեն պատասխաներ մեր դիմումին, թերթ պիտի չստանան Յունուար 1էն սկսեալ :

Անգամ մը եւս շնորհակալութիւն կը յայտնենք բոլոր պարտաճանաչ բաժանորդներուն, որոնք իրենց կանխիկ եւ կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն Յառաջի վարչական գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՅԱՌԱՋԻ

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի ՊԱՏԻՒ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ համակիր բարեկամներու յանձնախումբի մը :

Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առթիւ: Հինգշաբթի (Նոյեմբեր 30) իրիկուն ժամը 21ին, Լիւթեսիայի *սրահը :*

43, Bld. Raspail
Métro Sèvres-Babylone

Գեղարուեստական բաժին :
Ծախքերու մասնակցութիւն 5 Ն. Ֆ.:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը, այս Հինգշաբթի, Մշակոյթի Տան մէջ:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արնուվիլի Նոր Սերունդի խումբին, Սարսէլի մէջ:

Դեկտեմբեր 10ին, կը ներկայացուի՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ՑԱՀԱՆ ԱՀՆՈՒՐ

ՆԱԶԱՆՔԸ ԱՌԱՆՑ ԵՐԳԻ

Ա. Տպագրութիւն, 1929

Գին 7 Ն. Ֆր.

Դիմել ՅԱՌԱՋին

FOURRURES

Roger YOPIAN

PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION

84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի կրօն. Ընկեր ակցութեան կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, ղեկավարութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի

« ՄԻՋԻՆ ԳԻՒՂԻ ԲԺԻՇԿԸ »

Զաւեշտ 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ. Վահանի կողմէ:

Երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ :

Ժամը 20էն ետք, պարահանդէս .—

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ. — ՊԻՒՖԷ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *Կրան Օթէլի* շքեղ սրահներուն մէջ, **12, B . d:s Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին :

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց քարտը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին :

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները :

WAG. 38-54

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան :

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք Խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ
ԼՈԳՈՒՄ
Սուսամ – ՀԷԼՎԱ
ԹԱՀԻՆ
ՇԱՐՈՑ
(ՌՈՃԻԿ)
ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՅԱՌԱՋ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9°

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

MARDI 28 NOVEMBRE 1961

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9265 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5066

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍՊԱՆԴԸ

ԻՆՉԵՐ ԸՍՈՒԵՑԱՆ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14Ի «ՊԱՐՏԻԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎԻ ՌԵՍՊՈՒԲԼԻԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ» ՄԷՋ, ԵՐԵՒԱՆ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ՝ ԶԱՐՈԲԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ԹԷ 1937ԻՆ՝ 3500 ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝ Գ. ԲԱՂԱՄԵԱՆՑ ՄԱՏՆԱՆՇԵՑ 1949Ի ԱՔՍՈՐՆԵՐԸ :

ԱԿԱԴ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԴԻՏԵԼ ՏՈՒԱՒ ԹԷ ԿԱՇԿԱՆԴՈՒԱԾ ԷՐ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՄԲՈՂՋ ԹԱՓԸ :

Առաջին անգամ Ռօյթէրի գործակալութիւնն էր, որ հաղորդեց Հայաստանի մէջ կատարուած «մաքրագործումներուն» մասին Զարոբեանի, Բաղամեանցի յայտարարութիւնները կուսակցական ժողովին (տես Յառաջ, Նոյեմբեր 18) : Ռօյթէր իր տեղեկութիւնները քաղած էր Հայաստանի «Կոմունիստ» ռուսերէն թերթէն :

Այժմ, մեր ձեռքին տակն է «Սով. Հայաստան»ի Նոյեմբեր 15ի թիւը, որուն ներսի ընդարձակ երկու էջերը յատկացուած են «պարտիայի ակտիվի ռեսպուբլիկական ժողովին» :

Ժողովը բացած է Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Ա. քարտուղարը՝ Զարոբեան, որ լրձնաշութծն փառաբանելէ ետք համայնավար կուսակցութեան ԻԲ. համագումարը, կուսակցութեան նոր ծրագիրը եւ անշուշտ նաեւ Խրուշչեւը, անդրադարձած է «անձի պաշտամունքի» եւ «հակապարտիական խմբակներու» հարցերուն : Ու խօսած՝ Հայաստանի ծանօթ դէպքերու մասին :

«Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութեանը մեծ վնաս հասցրեց սնանկացած քաղաքագէտ եւ պատեհապաշտ Մալենկովը : 1937 թուականին, Ստալինի անմիջական առաջարկով, Մալենկովը դրդիչ ձեւով իրագործեց Հայաստանի կուսակցութեան նուիրուած կադրերի ջախջախումը : Նա երդուեալ թշնամի Բերիայի հետ պայմանաւորուել էր այսպէս կոչուած «յետաքննութեան» կարգի շուրջը, որ պէտք է հաստատէր այն ամբաստանութիւնը, թէ Հայաստանում կայ լայնօրէն ճիւղաւորուած հակախորհրդային կազմակերպութիւն : Այդ դրդումութեան հետեւանքով, Մալենկովի անձնական ցուցումով, ապօրինաբար ձերբակալուեցին Հայաստանի բազմաթիւ ղեկավար աշխատողներ : Մալենկովն անձամբ էր հարցաքննում ձերբակալուածներին, կիրառելով անթոյլատրելի մեթոդներ : Անմեղ մարդկանց ոչնչացումով Մալենկովն իր գործակից Բերիային օգնեց թաքցնելու Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի առաջին քարտուղար ընկեր Աղասի Խանջեանի սպանութեան փաստը, որին, ինչպէս յետագայում պարզուեց, Բերիան անձամբ սպաննել է իր առանձնասենեակում :

Մեր ժողովում ներկայ գտնուողներից շատերը յիշում են զանգուածային նըրնշումներու այն ահաւոր օրերը : 1937 թըւականին միայն մի քանի ամսում Հայաստանում ձերբակալուեցին աւելի քան 3500 կուսակցական, խորհրդային, տընտեսական, զինուորական եւ կոմերիտական պատասխանատու աշխատողներ : Նրանցից շատերը առանց դատի եւ պատժուած յետաքննութեան գնդակահարուեցին :

Ձերբակալուածների թւում էին Հողժողկոմ Գուրգէն Գոմեղինը, Ֆինժողկոմ Հայկ Եաղուբեանը, Առեւտրի ժողկոմ Արամ Դաստակեանը, հայկական զօրախումբին հրամանատարը Յակոբ Աթոյեանը եւ շատ ուրիշներ, որոնք ներկայումս լիովին արդարացուած են » :

Զարոբեանի ճառէն ետք, մտքերու փոխանակութեան կարգով խօսք առած են զանազաններ :

Հայաստանի Գրողներու Միութեան կուսակցական կազմակերպութեան Բիւրոյին քարտուղարը՝ Վաղարշակ Նորենց ի մէջ այլոց դիտել տուած է թէ «Սթալինի անձի պաշտամունքի հետեւանքով ծանր վնասներ է կրել նաեւ մեր գրականութիւնը եւ արուեստը :

Վ. Նորենցէն ետք, խօսք առած է Լենինականի քաղկոմի առաջին քարտուղարը՝ Գ. Ղարիբջանեան : Ահա իր յայտարարութեան չահեկան մասը :

«Անհատի պաշտամունքի վճռական ու անվերադարձ մերկացումը եւ նրա վնասակար հետեւանքների յաղթահարումը, հակակուսակցական խմբի ջախջախումը արագացրին մեր երկրի առաջընթացը դէպի համայնավարութիւն :

«Մեզ մօտ՝ Հայաստանում, եւս վերջին տարիներին, մեծ աշխատանք է կատարուած անհատի պաշտամունքի հետեւանքները վերացնելու ուղղութեամբ : Այնուամենայնիւ, դժան կամակայութեանը զոհ դարձած մի շարք գործունեայ Լենինեաններ դեռ մնում են ստուերի տակ : Ըստ երեւոյթին, դեռ կան մարդիկ, որոնք մինչեւ վերջը չեն ըմբռնել անհատի պաշտամունքի վնասակար հետեւանքների վճռական մերկացման անհրաժեշտութիւնը, խուսափում են «բարդ» կենսագրութիւններից, մտածում են, թէ գուցէ հալածանքների ենթարկուածների մօտ «ինչ որ մի բան կայ» : Այլապէս ինչո՞վ բացատրել, որ քաղաքական լուրջ սխալ համարուեց «Հայաստանի կոմունիստական պարտիայի ուրուագծեր»ի այն մասերը, որտեղ խօսւում էր 1937 թուականի հալածանքների մասին» :

Կարգ մը նորութիւններ կը յայտնէ նաեւ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի տնտեսագիտական հիմնարկութեան աւագ գիտաշխատող՝ Ա. Եղիազարեան :

«Նա բազմաթիւ օրինակներ է բերում, կը գրէ «Սով. Հայաստան», թէ ինչպէս Հայաստանում կուսակցութեան գործին նուիրուած շատ մարդկանց նկատմամբ հաշուեհարդար է կատարուել Սթալինի գիտութեամբ եւ յանձնարարութեամբ՝ Մալենկովի, Բերիայի եւ այլոց միջոցով : Նա յիշատակում է Սթալինի նամակը՝ ուղղուած Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէին, նամակը Հայաստան էր բերել Մալենկովը 1937 թ. Սեպտեմբերին : Այդ նամակը փաստօրէն հանդիսացաւ Հայաստանի կուսակցական, խորհրդական, զինուորական ու կոմերիտական բազմաթիւ կադրերի ջարդ կազմակերպելու «հիմնաւորումը» : Ընկեր Եղիազարեանը ասում է, որ Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի նախկին առաջին քարտուղար ընկեր Ս. Թովմասեանի «գաղափարական աշխատանքի նոր վերելքի համար» վերնագրով հրապարակուած զեկուցման մէջ «Հայաստանի կոմունիստական պարտիայի պատմութեան ուրուագծեր»ի հեղինակները մեղադրւում են այն բանում, որ նրանք իբր թէ խտացրել են 1936 – 1937 թուականների դէպքերի գոյները եւ «օբեկտիվօրէն հող ստեղծել քաղաքական սխալ հետեւութիւնների համար» : Մինչ, իրականում «Ուրուագծեր»ի հեղինակները, բարեխղճօրէն չարադրել էին 1936 – 37 թըւականների իրադարձութիւնները, վեր հանել Բերիայի եւ նրա գործակիցների սոսոր դերը Հայաստանում Լենինեան կադրերը ջարդելու գործում :

«Խնդիրը այժմ կայանում է նրանում, որ Խորհ. Միութեան ԻԲ. համագումարի մերկացումների եւ որոշումների լոյսի տակ պատշաճ տեղ յատկացուի 1937 թըւականի իրադարձութիւններին, անաչառ եւ ճիշդ կողմնորոշում տրուի կուսակցական կազմակերպութիւններին » :

Խօսք կ'առնէ Խորհ. Միութեան Նախարարներու Խորհուրդին առընթեր Պետական անվտանգութեան կոմիտէի նախագահը՝ Գ. Բաղամեանց, որուն ճառին մասին հետեւեալը կը գրէ «Սով. Հայաստան».— «Խորհ. Միութեան ԻԲ. համագումարի նիւթերից, Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի առաջին քարտուղար Զարոբեանի զեկուցումից երեւում է, որ անհատի պաշտամունքի սպասարկուների սեւ ձեռքը չի խնայել նաեւ մեր հանրապետութեան շատ ղեկավար աշխատողների : Հակակուսակցական խմբի գործօն մասնակից Մալենկովը 1937 թուականի Սեպտեմբերին եկել էր Հայաստան, առաջադրանք ունենալով հաշուեյարդար տեսնել հանրապետութեան ակտիվի հետ : Մինչ այդ, համապատասխան նախապատրաստական աշխատանք էր կատարուել՝ 1936 թուականի Յուլիսին ժողովրդի ատելի թշնամի Բերիայի ձեռքով զոհուեց Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի առաջին քարտուղար Ա. Խանջեանը : 1937 թուականի Օգոստոսին Մոսկուայում ձերբակալուեց Հայաստանի ժողկոմսովետի նախագահ Ս. Տէր-Գաբրիէլեանը, որի հետ նոյնպէս հաշուեյարդար տեսան : Ի՞նչ էր պատահել, ի՞նչ նիւթերի հիման վրայ էին նրան ձերբակալել : Արխիւում այդպիսի նիւթեր չկան : Կասկած չկայ, որ այդպիսի նիւթեր առհասարակ գոյութիւն չեն ունեցել : Հասկնալի է, որ հարկաւոր էր հաշուեյարդար տեսնել Հայաստանի նըշանաւոր ղեկավարների հետ, որպէսզի այնուհետեւ մեղադրանք թխուի, թէ իբր նրանք կազմակերպել են ճիւղաւորուած հակայեղափոխ. ազգայնական խումբ : Այդպէս Մալենկովի ցուցումով սկսուեց կեղտոտ հաշուեյարդարը անմեղ մարդկանց նկատմամբ : Մալենկովի գլխաւորած խմբի միամսեայ գործունէութեան ընթացքում ձերբակալուեց աւելի քան հազար մարդ, որից հարիւրը միայն Երեւանի պատասխանատու աշխատողներ էին :

«Ինչպէս վկայում են ՆԳԺԿի նախկին աշխատողները, Մալենկովը մի շարք դէպքերում անձամբ ինքն էր մասնակցում ձերբակալուածների հարցաքննութեանը, որ տեղի էր ունենում ընկերային օրինականութեան նորմաների կոպիտ խախտումներով :

«Մեր հանրապետութեան կեանքում կայ եւս մի տարի, որ դժուար է մոռանալ, որ քիչ արցունք չբերեց ու քիչ վիշտ չպատճառեց մեր ժողովրդին, դա 1949 թուականն է, երբ անվտանգութեան օրգաններում բոյն դրած յանցագործների նախաձեռնութեամբ եւ Սթալինի գիտութեամբ ու առաջադրանքով, անհիմն կերպով աքսորուեցին մեծ թւով անմեղ մարդիկ, որոնք մեղադրւում էին իբր Դաշնակցութեան կուսակցութեան պատկանելու մէջ : Այժմ այդ մարդիկ արդարացուած են եւ վերադարձել են » :

Վերջապէս խօսք կ'առնէ Հայաստանի Գիտութիւններու ակադեմիայի Նախագահ՝ Վիկտոր Համբարձումեան, որ ի մէջ այլոց կը յայտարարէ.—

«Այստեղ բերուեցին բազմաթիւ օրինակներ, թէ ինչպէս անհատի պաշտամունքի հետեւանքով կործանուել են մեր ականաւոր կուսակցական սովետական

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ ԼՈՆՏՈՆ ԳՆԱՑ-ԵԿԱՒ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՉՈՒԶԵՐ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

Մինչ Փարի – Ժուր, ծաղրանկար մը հրատարակէ, ուր Մաքմիլըն հեռաձայն կ'ընէ Քենըտիի ըսելով.— «Ցաղթանակը տարինք, համոզեցի տը Կոլը, բաժակ մը թէյ խմեց ». Ֆիկառօ կը գրէ թէ տը Կոլ ամուր կեցած է իր դիրքին վրայ եւ կրկնած Անգլիոյ վարչապետին թէ իրեն համար ժամանակը չէ եկած Մոսկուայի հետ բանակցելու :

Անգլիացիներուն տեսակէտը պարզ է, կ'ուզեն լեզու գտնել Ռուսերուն հետ, քանի ուշ չէ եւ արեւմտեան – Պերլինի կացութիւնը աւելի վատթարացած չէ :

Նոյնը չէ տը Կոլի կարծիքը : Անոր համար պէտք չէ երբեք տեղի տալ սպառնալիքի առջեւ :

Կը կարծուի նաեւ թէ այս խօսակցութիւնները կրնային աւելի լաւ արդիւնք մը տալ եթէ տեղի ունենային ութ օր յետոյ, այսինքն տը Կոլ – Ատընաուըր հանդիպումէն ետք :

Այս է ընդհանուր գիծերու մէջ «Ֆիկառօյի» տպաւորութիւնը, մինչ անգլիական կարգ մը ուրիշ թերթերու, Մաքմիլըն եւ տը Կոլ համաձայնած են թեքնիք բանակցութեան մը շուրջ, Պերլինի համար :

Ամէն պարագայի մէջ, Լոնտոնի բովանդակ մամուլը, երկուշաբթի օր այս հանդիպումով կը զբաղէր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդին մէջ Խ. Միութիւնը փայլուն յաղթանակ մը տարաւ առջի օր : Արդարեւ, Քոնկոյի վերաբերեալ, Լիպերիա բանաձեւումը պատրաստած էր որուն մէկէ աւելի կէտերը անընդունելի էին Միացեալ Նահանգներուն համար, հակառակ անոր որ Լիպերիա սերտօրէն կապուած է Ամերիկայի : Միացեալ Նահանգները երեք բարեփոխումներ առաջարկեցին որոնք ընդունելի նկատուեցան Լիպերիոյ կողմէ, բայց առիթ տուին որ խորհրդային պատուիրակը երեք անգամ իր վեթոյի իրաւունքը գործածէ : Ի վերջոյ բանաձեւը քուէարկուեցաւ իր սկզբնական ձեւին մէջ, 9 ձայնով (Ամերիկա տեղի տուաւ ինք ալ թեր քուէարկելով) : Ձեռնպահ մնացին Ֆրանսա եւ Անգլիա : ՄԱ. Թանթ կը մնայ գլուխ հանել Քաթանկայի անջատման խնդիրը :

ՆԱՍԸՐ ֆրանսացի չորս անձնաւորութիւններ ձերբակալեց որոնց պաշտօնն էր տէր կենալ Եգիպտոսի մշակութային Ֆրանսական հաստատութեանց : Ասոնք դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւն կը վայելէին : Ֆրանսա Զուիցերիոյ դիմեց որ իր հպատակներուն անմիջական ազատ արձակումը պահանջէ : Ֆրանսա յարաբերութիւն չի պահեր Եգիպտոսի հետ : Վերջին լուրերու համաձայն, Եգիպտացիները կ'ամբաստանեն այս չորս Ֆրանսացիները իբրեւ լրտեսներ որոնցմէ մէկը, նոյնիսկ Նասըրի սպանութիւնը կը պատրաստէր :

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ անհանգիստ ըլլալով պիտի չկարենայ Փարիզ գալ տը Կոլի հետ տեսնուելու համար, տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենար այս Հինգշաբթի :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Սթալինվարոս ճարտարարուեստական քաղաքը վերամկրտուեցաւ եւ կը կոչուի Տանաուվարոս (Դանուպի քաղաք) :

ԹՈՒՆՈՒԶԻ շրջանակներու համաձայն Ֆրանսա եւ «ԱՀԱԿ»ը գաղտնի բանակցութիւններ սկսած են :

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ՇՈՒԿԱՆ

—o—

Մեր մամուլի ընթերցողները շատ քիչ բան գիտեն «Եւրոպայի Հասարակաց Շուկայ»ի մասին, մինչդեռ տնտեսական յարաբերութիւններու այս նոր կազմակերպութիւնը շատ կարճ միջոցի մը մէջ հսկայի քայլերով առաջացած է եւ այսօր, տնտեսական հզօր ազդակ ըլլալէ զատ, քաղաքական ուժի օրը օրին զարգացող խմբակցութիւն դարձած է։

Քաղաքական կեանքը տնտեսական աղբիւրներէ կը քաղէ իր ուժը, հետեւաբար, Արեւմտեան Եւրոպայի արդի քաղաքական միասնականութիւնն ու զօրութիւնը յենած են տնտեսական հիմերու վրայ։

Երկրորդ Աշխարհամարտի աւերներէն ելած Եւրոպան մեծ ու կենսական կարիք ունէր վերակառուցման եւ կազդուրման։ Նիւթականի մեծ կարիք կար։ Բնականաբար, Ամերիկան օգնութեան հասաւ։

Եւրոպայի տնտեսական վերակառուցումը քանի մը փուլերէ անցաւ, մինչեւ որ կազմակերպուեցաւ Հասարակ Շուկան։ Նախ՝ 1951ին, ստեղծուեցաւ Եւրոպայի Ածուխ–Պողպատի Համայնական արտադրութիւնը. վճռական փուլ մը եղաւ ասիկա։ Եւրոպական վեց պետութիւններ՝ Ֆրանսա, Արեւմտեան Գերմանիա, Իտալիա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ՝ վճռեցին Ածուխի եւ Պողպատի արտադրութեան մէջ համադրել եւ բաղկացնել իրենց ճիգերը, փոխանակ անխնայ մրցութեան։ Եւ, ընդամէնը չորս տարուան մէջ, պողպատի արտադրութիւնը 36 առ հարիւրի յաւելում ունեցաւ, գրաւելով առաջին տեղը աշխարհի մէջ (Ամերիկայէն ետքը)։

Այս յաջողութենէն խրախուսուած, 1955ին վերոյիշեալ վեց երկիրներու դիւանագէտները հաւաքուեցան Հռոմ, աւելի ընդարձակելու տնտեսական միութեան գործառնութիւնները, եւ, 1957ին անոնք ստորագրեցին «Հռոմի Դաշինքը» — Եւրոպայի հասարակաց տնտեսութեան։ Ածուխ–Պողպատի համաձայնութենէն ետք, Եւրոպայի Հասարակաց Շուկան աւելի ընդարձակ տնտեսական համագործակցութիւն էր։

Այս երկուքին վրայ աւելցաւ երրորդը՝ «Եւրատոմ»ը (Եւրոպայի հիւլէական միութիւն), որուն նպատակն է հիւլէական ուժին խաղաղ օգտագործումը, զարկ տալու համար տնտեսական յառաջդիմութեան։

Այս երեք կազմակերպութիւնները օժտեցին, այնուհետեւ, նախարարներու խորհուրդով մը, եւրոպական խորհրդարանով եւ արդարադատութեան պալատով մը։ Անդամ կառավարութիւնները եւ անոնց ոստիկանական ուժերը, ըստ համաձայնութեան, պիտի գործադրեն պալատին որոշումները։

Այս միջազգային կազմակերպութեան նման իշխանութեամբ օժտելը ինքնին մեծ քայլ մըն էր դէպի Եւրոպայի քաղաքական միութիւնը։ Այս վեց պետութիւններու տնտեսական միութիւնը կը կոչուի Տնտեսական Համագործակցութեան Եւրոպական Կազմակերպութիւն, այժմ աւելի ծանօթ՝ «Եւրոպայի Հասարակաց Շուկայ» անունով։ Իր կեդրոնը կը գտնուի Պրիւսել (Պելժիա), փառահեղ շէնք մը, զոր այցելուներուն կը ներկայացնեն ուղեցոյցները, կոչելով զայն «Եւրոպայի նոր մայրաքաղաքը»։ Հասարակաց Շուկա»յի անդամ վեց պետութիւններն ունին 170 միլիոն բնակչութիւն։ Հիմնած են դրամատուն մը մէկ միլիառ տոլար հիմնադրամով, որպէսզի օժանդակեն անդամ–երկիրներու տնտեսական զարգացումին։

«Հասարակաց Շուկայ»ին նախագահն է Ուոլթըր Հալշթայն, գերմանացի նախկին փրոֆէսէօր, լայն զարգացումի տէր, ձեռնհաս եւ ճշդապահ։ Իր ղեկավարութեան տակ կ'աշխատին 1800 տնտեսագէտներ, դիւանագէտներ, սենատորներու անդամներ եւ գործի մարդիկ։ Եւ, ընդամէնը երեք տարիներու ընթացքին, նշանակալից փոփոխութիւններ եղած են տնտեսական յառաջդիմութեան մարզերու մէջ, նոյնպէս եւ՝ քաղաքական։ Օրինակ, առաջին հերթին՝ երկու աւանդական հակառակորդներու՝ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ արագ մերձեցումը, այժմ երկու ազգերը կապուած են իրարու հասարակաց շահերով՝ ամուր եւ արդիւնաւէտ։

Վեց երկիրները ազատ կափուցած են երթեւեկը, սահմաններու պատնէշը վերցնելով։

Արդիւնաբերական նոր համաձայնութիւններ կնքած են, հաղորդակցութեան դժուարութիւններ հարթած (հեռախօս, հեռագիր եւն.), ռոճիկներու (այրերու եւ կանանց) հաւասարութիւն հաստատած, մաքսային պատնէշները իջեցուցած եւ այլն։

Այս բոլոր միջոցառումները այնքան ազդու եղած են, որ ընդամէնը տասը տարիներու ընթացքին (1950–1960) «Եւրոպայի Հասարակաց Շուկա»յի վեց անդամ երկիրները կրկնապատկած են իրենց ազգային եկամուտը։

Այս տնտեսական քաղաքականութեան բարիքները ակնյայտ են Եւրոպայի մէջ։ Ֆրանսական վաճառքը Գերմանիոյ մէջ, 1960 թուի առաջին տասը ամիսներուն, հասած է 767 միլիոն տոլար աննախընթաց գումարի (նախորդ տարին՝ 581 միլիոն տոլար էր)։ Գերմանիան, նոյն ժամանակամիջոցի մէջ, Ֆրանսա ներմուծած է 814 միլիոն տոլարի ապրանքներ։ Միաժամանակ, վեց անդամ երկիրներու արտաքին առեւտուրը անցեալ տարի 20 առ հարիւրի չտեսնուած աճ ունեցած է։

Ընդհանուր գիծերու մէջ տուինք «Եւրոպայի Հասարակաց Շուկա»յի բնոյթը։ Յատկանշական է հետեւեալ փաստը։ Ըստ վիճակագրութեան, Ամերիկայի ազգային տնտեսութիւնը տարեկան երեքուկէս առ հարիւրի աճ կ'արձանագրէ։ Խորհրդային Միութեան յայտարարութեամբ, իրենց ազգային տնտեսութիւնը տարեկան վեց առ հարիւրի աճ արձանագրած է։ Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներու ազգային տնտեսութեան տարեկան աճն է՝ ութ առ հարիւր։ Ուրեմն՝ շատ աւելի քան Խորհրդայինը եւ Ամերիկեանը։

Այս պարագային նկատի պիտի առնել նաեւ բնակչութեան թիւը։ Ամերիկան ունի 173 միլիոն բնակչութիւն, Խորհ. Միութիւնը՝ 210 միլիոն, իսկ Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրները՝ 170 միլիոն։ Ուրեմն, Խորհրդային Միութիւնը քառասուն միլիոն բնակչութիւն աւելի ունենալով հանդերձ, շատ աւելի նուազ տնտեսական աճ ունեցած է քան Արեւմտեան Եւրոպան։

Ահա թէ ինչու Խրուշչեւ սուտ եւ սպառնական բնոյթ կուտայ Գերմանիոյ հարցին. ան կը սարսափի Գերմանիոյ միութենէն, կը սարսափի Արեւմտեան Եւրոպայի տնտեսական օրը օրին աճող զօրութենէն եւ կը խորհի սպառնալիքով քայքայել այդ հզօր տնտեսական միութիւնը։

Արեւմտեան Եւրոպայի տնտեսական միութիւնը մեծագոյն խթանն է Եւրոպայի նաեւ՝ քաղաքական միութեան։ Երբ այդ միութիւնը իրականանայ, անոր քով պիտի նսեմանայ ոչ միայն Խորհրդային Միութիւնը, այլեւ Ամերիկայի տնտեսութիւնը։

Խրախուսուած «Եւրոպայի Հասարակաց Շուկա»յի յաջողութիւններէն, Եւրոպական կարգ մը երկիրներ՝ Անգլիան, Շուէտը, Նորվեկիան, Դանիան, Աւստրիան, Զուիցերիան ու Փորթուկալը, 1960ին միացան, կազմելով «Ազատ Փոխանակութեան Եւրոպական Ընկերակցութիւն»ը, կոչելով զիրենք Եօթնէր, ի դիմաց վեցի, այսինքն «Հասարակաց Շուկա»յի վեց անդամներու։

Այս նոր տնտեսական խմբակցութիւնը կը բաղկանար 90 միլիոն ժողովուրդէ։ Ֆինլանտան եւս միացաւ անոնց, կազմելով ութերորդ անդամը։

Այս խմբակցութիւնը եւս, միւսի օրինակին հետեւելով, իջեցուց իր մաքսային պատնէշները, օր մը, միանգամայն վերցնելու հեռանկարով, մինչեւ տասը տարի։ Ասոնք կը պատճառաբանեն, որ իրենք ունին կարգ մը արտադրութիւններ, զորս չունին «Եւրոպայի Հասարակաց Շուկա»յի անդամները, օրինակ՝ հիւսիսային երկիրներու՝ Շուէտի եւ Նորվեկիոյ անտառներու փայտը։

Ասանցմէ Մեծն Բրիտանիան յատկապէս կը յամառէր չմիանալ «Հասարակաց Շուկա»յին, նկատի ունենալով նախ՝ որ առանձին տնտեսական դաշինքներ ունի տարբեր երկիրներու հետ ու երկրորդ Հասարակապետութեան տնտեսական ու մշակութային կապերը իր նախկին գաղութներու հետ, որոնք անկախութիւն են ստացած։

Շուէտը եւ Զուիցերիան, լիակատար «չէզոքութիւն» պահելու մտահոգութիւնըն ունին։

Սակայն եօթնէն (այժմ արդէն ութ) մէկ քանին յոյս ունին օր մը միանալու, միախառնուելու վեցին՝ «Եւրոպական Հասարակաց Շուկա»յի հետ, կազմելու համար մի մեծ, հասարակաց շուկայ, բաղկացած 260 միլիոն (170 + 90) անհատներէ։

Վերջերս Անգլիան եկաւ այն համոզման, որ իր տնտեսական–ելմտական վիճակը բարւոքելու համար պէտք է որ ինք եւս միանայ «Եւրոպական Հասարակաց Շուկա»յին։

«Եւրոպական Հասարակաց Շուկա»ն կ'անհանգստացնէ ոչ միայն Խորհրդային Միութիւնը, այլեւ՝ Ամերիկան, որ ունի իր արտադրութիւններու սպառման մտահոգութիւնները. այդ արտադրութիւններն են՝ ցորեն, բրինձ, հաւեղէն, անասուններու սնունդ, ծխախոտ, չամիչ եւ այլն։ Եթէ «Եւրոպական Հասարակաց Շուկա»յի երկիրները սահմանափակեն ամերիկեան այդ արտադրութիւններու ներածումը, Ամերիկա շատ պիտի նեղուի արտաքին շուկայի մէջ։

Միւս կողմէ, ամերիկեան մեքենաներու արտահանումը դժուարութիւններու կը բախի, այս պատճառով շատ գործարաններ հիմնուած են, ամերիկեան, «Հասարակաց Շուկա»յի երկիրներու մէջ։ Մինչեւ այժմ՝ 160 ծրագիր կայ հարիւր հատ եւս հիմնելու։ Տեղին վրայ այդ գործարաններու արտադրութիւնը աւելի աժան պիտի գլուխ գայ, քանի որ Եւրոպայի մէջ աշխատավարձը աւելի նուազ է քան Ամերիկայի մէջ։ Եւ, այս առթիւ, «Հասարակաց Շուկա»յի երկիրները ամէն յարմարութիւն կ'ընձեռնեն ամերիկեան ընկերութիւններուն — հողամաս, երկաթուղիներ, գործարաններ հիմնելու դիւրութիւններ, տուրքերու առաւելութիւններ եւ այլն։

Ամերիկա քաջալերած է եւրոպական այս տնտեսական համայնքի քաղաքական եւ տնտեսական շահերը եւ յոյս ունի, որ «Հասարակաց Շուկա»յի երկիրները պիտի հետեւին տնտեսական ազատ քաղաքականութեան։

Տնտեսական այս համագործակցութիւնը որ աննախընթաց է Եւրոպայի պատմութեան մէջ, երթալով պիտի զարգանայ եւ աւելի լայն բնոյթ պիտի ստանայ։ Երկու խմբակցութիւնները՝ վեցի եւ ութի՝ պիտի միանան օր մը եւ կազմեն մէկ մեծ ընդհանրական շուկայ, դերծ անցագրային դժուարութիւններէ, մէկ եւ ընդհանուր դրամական սիստեմով եւ այլն։ Տնտեսական այս միաւորումին, բնականաբար, պիտի հետեւի նաեւ քաղաքական միաւորումը. պիտի կազմուի 260 միլիոն քաղաքացիներէ բաղկացած տեսակ մը Միացեալ Նահանգներ։ Պիտի իրականութիւն դառնայ Պոլիանններու երազած «Եւրոպայի Միացեալ Նահանգները», Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու պէս, սակայն այն տարբերութեամբ, որ պիտի չջնջուին ազգային կերպարանքներն ու մշակոյթները։

Այսպիսով, Խորհրդային մեծ խմբակցութեան դիմաց պիտի ստեղծուի 260 միլիոննոց խմբակցութիւն մը, տնտեսական եւ քաղաքական միաձոյլ կերպարանքով, սովետներէն շատ աւելի հզօր՝ իր տնտեսական վերելքով եւ կարողութիւններով։ Մանաւանդ որ այս խմբակցութեան մաս կազմող երկիրները իրենց քաղաքակրթական մակարդակով շատ աւելի բարձր են քան արեւելեան Եւրոպայի երկիրները։

Այս միութիւնը առեւտրական աշխոյժ եւ ուժեղ կապեր պիտի հաստատէ նաեւ արտաքին աշխարհի հետ՝ Ափրիկէի, Հարաւային Ամերիկայի եւ Մերձաւոր ու Միջին Արեւելքի հետ։

Ահա թէ ինչու այս հեռանկարէն կը սարսափի Խորհրդային Միութիւնը եւ օր առաջ հրապարակ կը նետէ Արեւելեան Գերմանիոյ հետ իր կնքելիք դաշինքը, դժուարութիւններ կը ստեղծէ Պերլինի մէջ, կը սպառնայ ու կը շաչեցնէ իր զէնքերը։

Դրամատիրական տնտեսութիւնը հանդէս կուգայ աւելի ճկուն եւ աւելի ներզօր։ Եւ որքան տնտեսապէս զարգանան Արեւմտեան եւ Կեդրոնական Եւրոպայի այս երկիրները, նոյնքան ի վիճակի պիտի ըլլան անոնք հարթելու եւ բարելաւելու ընկերային անհաւասարութիւնները, բարձրացնելու աշխատաւոր զանգուածներու կեանքի եւ մշակոյթի պայմանները։

Ա. ԱՄՈՒՐԵԱՆ

Սէն Գետի Գեղանկար Ափին

«ԳԻՐԸ ԳԻՐԷՆ ԱՒԵԼԻ ՀԵՌՈՒ...»

Գրեց՝ ԵՆՈՎՔ ԼԱՉԻՆԵԱՆ

Պարոն Գոյունեանին համար՝ զանգակը խորհրդանշանն էր կարգապահութեան, իսկ մարդուս ձեռագիրը՝ չափանիշն էր իր կրթութեան։ Իրեն համար՝ կարելի չէր երեւակայել դաստիարակուած մէկը որ գեղեցիկ ձեռագիր չունենար։

Եւ այդ համոզումէն մղուած, Պ. Գոյունեան ստանձնած էր Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին աշակերտութեան գիրը բարձր մակարդակի մը հասցնելու ամենակարեւոր պարտականութիւնը։

Իր առաջին գործը եղաւ Տեսուչ վարդապետը համոզել որ ինքնահոս գրիչները վնասակար էին աշակերտներուն գեղագրական զարգացման։ Եւ այս դրդումին վրայ, շատ ժամանակ չանցած, Տեսուչ վարդապետը հրավարտակ մը հանեց ըստ որում բոլոր ինքնահոս գրիչները գրաւուեցան։

Կարեւորութիւն չտալով այս խիստ վճիռին ստեղծած ընդհանուր դժգոհութեան, Պ. Գոյունեան՝ աւելի թափով լծուեցաւ աշակերտութեան գիրը բարւոքելու անհրաժեշտ ձեռնարկին։

Իր գեղագրութեան դասը — իրեն համար — դպրոցական ծրագրին ամենակարեւոր մէկ մասը կը կազմէր։

Բաճկոնը հանելով՝ շապիկին թեւերը կը սոթտէր ու նախ գրատախտակը կը լուար։ Այս գործն իսկ ուրիշի չէր յանձներ։ Անգամ մը կարծեց թէ Անդրանիկին կրնար վստահիլ այս պաշտօնը, բայց դժգոհ մնալով՝ մէկ փորձէ ետք վերջ տուաւ Անդրանիկին աջակցութեան։ Յետոյ, նոր կտոր մը ճերմակ կաւիճով եւ երկար քանակով, զուգահեռ հորիզոնական գիծեր կը քաշէր գրատախտակին վրայ։

Ետքը՝ կը սկսէր անթերի գիրով բարոյախօսական նախադասութիւններ գրել որպէսզի մենք զանոնք մաքուր եւ կոկիկ գիրով ընդօրինակէինք մեր տետրակներուն մէջ։ Այդ նախադասութիւններէն քանի մը հատը միտքս մնացած են։ «Ծաղիկներու թագուհին մանուշակին հարցուց, — «Ի՞նչ կ'ուզես քեզ նուէր»։ Ու մանուշակը պատասխանեց, — «Քիչ մը աւելի շուք որպէսզի թաքնուիմ»։

Ֆրանսերէն ալ հատ մը կար որ շատ տպաւորիչ էր. —

« Qui sert bien sa patrie, n'a pas besoin d'aïeux ».

Ու յետոյ՝ կը շրջէր դասարանին մէջ, իւրաքանչիւր աշակերտի մօտ կանգնելով՝ համբերութեամբ իրեն հետ առանձին զբաղելու համար։

Առաջին տարին՝ միամտօրէն Պ. Գոյունեանին հարցուցի թէ գեղագրութեան ամավերջին քննութիւն պիտի ըլլա՞յ։ Զարմացած երեսս նայեցաւ եւ յայտնի էր որ չէր կրցած ըմբռնել թէ ի՞նչպէս կրնար մէկը այդքան յիմար հարցում մը ընել։ — «Ի հարկէ գեղագրութեան ամավերջին քննութիւն պիտի ըլլայ» պատասխանեց, քիչ մը զայրացած իմ աւելորդ հարցումէս, եւ զիս լուսաբանեց ըսելով որ գեղագրութիւնը՝ թուաբանութեան, պատմութեան, աշխարհագրութեան եւ բոլոր նիւթերուն՝ համահաւասարապէս կարեւոր էր։

Իմ գիրս լաւ չէր, բայց ինծմէ աւելի անճոռնի գիր ունեցողներ ալ կային։ Չորս տարի, շաբաթական երկու ժամ, պարոն Գոյունեանի յարատեւ ջանքերուն շնորհիւ՝ բոլորիս գիրը քիչ մը ձեւի մտաւ։

Բայց մինչեւ այսօր՝ հանելուկ մնաց ինծի համար «գիրը գիրէն աւելի հեռու քան թէ գիրերուն մասերը իրարմէ» բացատրութիւնը։

(11 Շար.)

ՄԻՄՈՒՐԻՏ

(ԱՂԻՄ ՅԵՂՆԱՓԱՆԱՆ ԿԵՍԱՐԻԱՑԻ)

ՊԱՏՄԵԼ ՀԱՅՏՆԱԿԱՆ

ՄԱՐՏԻՆ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆԻ

Նիկոլա Մելքոնեանի փաթաթած մի օրորոցի մեջ կար մի մանուկ, որ ոչ ոքի ծանօթ չէր։ Ոչ ոք գիտէր, թէ ինչպէս եկած էր այդ մանուկը այդ տունը։ Ոչ ոք գիտէր, թէ ինչ էր անունը։ Ոչ ոք գիտէր, թէ ինչ ազգի էր պատկանում։

Նիկոլա Մելքոնեանը, որ ինքն էլ ամուսնացած չէր, ոչ մի զաւակ չունէր, եւ ոչ ոք չգիտէր, թէ ինչ պատճառով էր նա ընդունել այդ մանուկը իր տունը։

Նիկոլա Մելքոնեանը ինքն էլ չգիտէր, թէ ինչ պատճառով էր նա ընդունել այդ մանուկը իր տունը։ Նա ինքն էլ չգիտէր, թէ ինչ ազգի էր պատկանում այդ մանուկը։

— Ես, — ասում էր նա, — ես ինձ համար ոչ մի զաւակ չունեցայ, ոչ մի ժառանգ չունեցայ, որ իմ անունը պահէ, իմ տունը տիրանայ, իմ գործը շարունակէ։

գործիչները։ Մարդկանց մասին է խօսքը, դա հասկնալի է, որովհետեւ ամենադրերդականը անհատի պաշտամունքի արտայայտութեան մէջ դա է։ Բայց միաժամանակ պէտք է նշել, որ անհատի պաշտամունքը ձգտում էր կաշկանդել մեր ժողովրդի ստեղծագործական ամբողջ թափը։ Դա առանձնապէս պարզ կերպով արտայայտւում էր մշակոյթի ու գիտութեան բնագաւառում։ Ստեղծուել էր այնպիսի դրութիւն, որ ենթադրւում էր, թէ կարելի է գիտութեան հարցերը լուծել որոշումների միջոցով կամ Սթալինի որեւէ յօդուածի միջոցով, օրինակ՝ լեզուաբանութեան հարցերը, թւում էր, թէ կարելի էր լուծել այդպէս»։

Այրի Տիկին Մարիամ Գրիգոր Գոստիկեան, Պ. Վարդգէս Գոստիկեան, Տէր եւ Տիկին Ալպէր Էլմայեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Պայծառ Մնակեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Աննիք Սարեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մարինոս Սարեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Եղվար Գոստիկեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Սիսակ Սիսլեան եւ իրենց դուստրը, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Արսէնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ջերչեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վահան Մնակեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Սարեան, Ավճեան, Աշրգեան եւ Էլմայեան ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն, իր ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր, մօրեղբօր, քեռայրին, կնքահօր, ազգականին եւ բարեկամին՝

ԳՐԻԳՈՐ ԳՈՍՏԻԿԵԱՆԻ

(72 տարեկան, Սէօլէօզցի)

կսկծալի եւ յանկարծական մահը, որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 25 Նոյեմբեր 1961-ին, իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի, այս Չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի ամփոփուի ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Մեռելակառքը տունէն կը մեկնի ժամը մէկուկէսին։

Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՅԱՌԱՋ.— Մեր ցաւակցութիւնները Տէր եւ Տիկին Ս. Սիսլեանի։

×

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէն անհուն վշտով կը ծանուցանէ բոլոր ընկերներուն իր կազմի հաւատաւոր եւ վէթերան ընկերներէն ԳՐԻԳՈՐ ԳՈՍՏԻԿԵԱՆԻ անակնկալ մահը, որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ առաւօտ 25 Նոյեմբեր, 1961ին եւ իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ այրիին, ընկեր Վարդգէսին եւ ընտանեկան պարագաներուն։

Այս տխուր առթիւ ընկերները Հայ Մշակոյթի Տան կը նուիրեն հարիւր Ն. Ֆ.։ (Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Վիէնի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացաւ Գ. Կիւլպէնկեան ֆոնտէն, ձեռամբ Փարիզի Կրօն. Ընկերակցութեան երկու հարիւր Ն. Ֆ.։ Այս առթիւ Կ. Խաչի վարչութիւնըս իր խորհին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ Եպիս. Մանուկեանի եւ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան։

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ պատրաստուած

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ֆ. Կապ. Խաչի Սեւանի մասնաճիւղը քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան, ողբացեալ Տիկին Սաթենիկ Տէր Դաւթեանի մահուան առթիւ։ (Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՆՈՒԷՐ

Պ. Գ. Գազանճեան իր ընկերոջ Յարութիւն Եօթնեղբայրեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ քսան Ն. Ֆր. Թէհլիրեան սրահին, քսան Ն. Ֆ. Կապոյտ Խաչին եւ 10 Ն. Ֆ. «Հայ-Բոյժ»ին։ (Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ընկեր Ժ. Միրիճեանի կողմէ

Նիւթ.— ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐ։

Այս Չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ահարոնեան խումբի սովորական հաւաքավայրը։

Կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերնդականները եւ համակիրները։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին կը նուիրեն.— Տիկին Վ. Մեսրոպեան հարիւր Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ա. Աւագեան յիսուն Ն. Ֆ., Պ. Շէտիկեան երեսուն Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Պայրամեան եւ Պ. Սարաճեան քսանական Ն. Ֆ., Տիկին Տօլմաճեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Սարեան, Պ. Անդրէասեան, Տէր եւ Տիկին Ֆէրհատեան, Տէր եւ Տիկին Պայտարեան, Պ. Դերձակեան, Պ. Ղազէրեան եւ Տէր եւ Տիկին Գարաճեան տասնական Ն. Ֆ.։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ

ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ։

500 էջ

13 Hors-Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական մարմնին։

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13.40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար։

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՇԱՀԱՆ

ՇԱՀՆՈՒՐ

Նահանջը Առանց Երգի

Ա. Տպագրութիւն, 1929

Գին 7 Ն. Ֆր.

Դիմել ՅԱՌԱՋի

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի ՊԱՏԻՒ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ համակիր բարեկամներու յանձնախումբի մը։

Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առթիւ։ Հինգշաբթի (Նոյեմբեր 30) երեկուն ժամը 21ին, Լիւթեսիայի սրահը։

43, Bld. Raspail

Métro Sèvres-Babylone

Գեղարուեստական բաժին։

Ծախքերու մասնակցութիւն 5 Ն. Ֆ.։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Լիոնի «Սիամանթօ» խումբի ընտանեկան խնջոյքը, տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, էթուալի վերնայարկը, (Փլաս տիւ Փոն)։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը, այս Հինգշաբթի, Մշակոյթի Տան մէջ։

×

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ, Մշակոյթի Տան մէջ։

×

ՊՕՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ, ժամը 21ին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Բացակաները, գրաւոր պէտք է ներկայացնեն իրենց պատճառաբանեալ բացակայութիւնը։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, Կրան Օթէլի շքեղ սրահներուն մէջ, 12, Bd. des Capucines

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին։

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց քարտը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին։

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները։

WAG. 38-54

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի Կրօն. Ընկեր ակցութեան կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, ղեկավարութեամբ Ա. ԴՄԲԷԹԵԱՆԻ

« ՄԻՋԻՆ ԳԻՒՂԻ ԲԺԻՇԿԸ »

Զաւեշտ 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ. Վահանի կողմէ։

Երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ։

ժամը 20էն ետք, պարահանդէս.—

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ.

ՊԻՒՖԷ

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ

Շաբաթ, Դեկտեմբեր 2էն, Կիրակի, իրիկուն Դեկտեմբեր 10

Բարեգործականի սրահներուն մէջ 11 Սքուար Ալպօնի, Մէթրօ Փասի

Այս տարի, յաւելեալ նոր բաժին մը՝

ԶՈՒՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ուր պիտի ներկայացուին հայ արուեստագէտներու զանազան գործերը։

Նկարներ, մանրանկարչութիւն, Ատլաս Հայաստանի պատմութեան եւ աշխարհագրութեան, գրագէտներու կողմէ ստորագրուած գիրքեր, սալեր, արեւելեան ճաշերու հաւաքածոյ մը, եւն. եւն.։

ՀՈՆ ԿԸ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵՒ

Մարզըրտներ, գոհարեղէնի տուփեր, ձայն-պատկերասփիւռ, թրանզիսթօր, մոլէզ եւ կոկորդիլոս պայուսակներ, ճամբորդութեան պայուսակներ, թրուս, ժերզէ հագուստներ, փարֆէօն, նայլըն զուլպայ, դրամեքենայ, փիւլէր այր մարդոց եւ կիներու համար, այր մարդոց շապիկ, մետաքսէ փողկապ, ֆանթէզի գոհարեղէններ, սեղանի սպասներ, խաղալիքներ եւն. եւն.։

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

MERCREDI 29 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9266 37EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5067

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹ

(Մահուան տասնամեակին առթիւ)

—o—

Ռուբէնէն երկու օր վերջ, 1951 Նոյեմբեր 29ին, Պէյրութի մէջ իր աչքերը յաւիտենութեան կը փակէր Լեւոն Շանթ։ Դպրոցակից էին եղած Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանին մէջ, գաղափարակից՝ կեանքի մէջ, իրարու կը հետեւէին մահուան մէջ :

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը իր դրօշին տակ համախմբած էր հայ ժողովուրդի ընտրանին, — մտաւորական դասակարգը, հանրային գործիչները եւ անձնազոհ ֆիտայիները: Մտքի եւ բազուկի հերոսները:

Մինչ Ռուբէն համադրութիւնն էր մտաւորական գործիչի եւ յեղափոխական հայդուկի, Լեւոն Շանթ մնաց մտքի մարդը, նուիրուած գրականութեան ու դպրոցին: Կարճ ժամանակ մը միայն Հայաստանի Հանրապետութեան օրերուն — զբաղեցաւ քաղաքականութեամբ :

Եւրոպական համալսարաններու մէջ կատարելագործած իր ուսումը, Լեւոն Շանթ երիտասարդ տարիքէն ուսուցչութիւնն ընտրեց իր կեանքի ասպարէզը եւ հաւատարիմ մնաց իր կոչումին, մինչեւ մահը : Ութսուն տարեկանին տակաւին չէր ուզած բաժնուիլ իր կրթական մշակի համեստ աթոռէն : Մեռաւ պատնէշի վրայ :

Իր անունը ժողովրդական դարձաւ արեւմտահայ մշակոյթի վառարանին՝ Պոլսոյ մէջ, երբ 1913ին Զարիֆեան-Սեւումեան Թատերախումբը առաջին անգամ ներկայացուց իր Հին Աստուածները, մեծ տպաւորութիւն ձգելով :

Մեր մէջ մատի վրայ կը համրուին թատերագիրները : Բանաստեղծներ ու վիպագիրներ չատ ունինք, սակայն չատ քիչեր միայն փորձած են գրականութեան ամէնէն դժուարին ճիւղը, — Թատրոնը : Լեւոն Շանթ բացի Հին Աստուածներէն մեզի տուաւ Կայսրը, Շղթայուածը, Ճամբուն վրայ, Օշին Պայլը, Ինկած բերդին իշխանուհին, եւայլն, որոնք հայ բեմին զարդը կը կազմեն այսօր : Անիկա իբրեւ թատերագիր իր արժանաւոր տեղը գրաւած է Սունդուկեանցի եւ Շիրվանզադէի կողքին :

Սակայն միայն թատերգութիւն գրելով չէ գոհացած : Մշակած է նաեւ գրականութեան ուրիշ ճիւղերը :

Իր ամբողջական երկերը, տասը հատորով հրատարակուած Պէյրութի մէջ, կը պարունակեն վէպեր, իմաստասիրական խորհրդածութիւններ, մանկավարժական տեսութիւններ, նոյնիսկ քերականութիւն մը աշխարհաբար լեզուի :

Հեղինակած է հայերէնի դասագրքեր, — Մանկական աշխարհ, Հայրենի աշխարհ, Գրաւոր դասեր: Ու նաեւ Լուսաբերներու շարքը՝ աշխատակցութեամբ Յովհ. Թումանեանի եւ Ստ. Լիսիցեանի:

Այս բոլորէն զատ իր անունը սերտօրէն կապուած է Համազգայինին եւ անոր Պէյրութի Նշան Փալանճեան ճեմարանին, իր անբաժանելի գործակցին՝ յաւէտ ողբացեալ Նիկոլ Աղբալեանի հետ :

Կովկասի, Թուրքիոյ եւ Եգիպտոսի մէջ երկար տարիներ ուսուցչական — տնօրէնական պաշտօններ վարելէ ետք, Լեւոն Շանթ իր կեանքի վերջին քսաներկու տարիները՝ 1929 – 1951՝ անցուց Պէյրութի ճեմարանին մէջ, զոր դրաւ հաստատուն հիմերու վրայ :

Մեկնեցաւ այս անցաւոր աշխարհէն՝ արդէն կատարեալ գոհունակութեամբ, վարվին կատարած իր պարտականութիւնը :

Իր հազարաւոր աշակերտներն ու գաղափարի ընկերները երախտագիտութեամբ կը յիշեն միշտ իր անունը :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹ
(1869 – 1951)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՀԵՐՔԷ

ՆԱՍԸՐ ԿԸ ՊՆԴԷ

—o—

Ֆրանսական կառավարութիւնը կը հերքէ Նասրեան շրջանակներու այն ամբաստանութիւնը ըստ որուն ձերբակալուած 9 Ֆրանսահպատակները (որոնց չորսը՝ դիւանագէտ) լրտեսներ էին եւ կը մտադրէին Նասըրը սպաննել :

Գահիրէ մեծ դատավարութիւն մը կը պատրաստէ եւ ներկայիս բանտարկեալները ոչ մէկ հաղորդակցութիւն ունին դուրսի հետ : Պաշտօնական զեկոյցով մը, Գահիրէի կառավարութիւնը բազմաթիւ մանրամասնութիւններ կուտայ, կը յայտնէ թէ չորս դիւանագէտներէն մէկը արդէն խոստովանութիւններ ըրած է, պարզելով «ֆրանսական կառավարութեան ծրագիրը սպաննելու համար Արաբ Մ. Հանրապետութեան պետը »:

Դէտերու կարծիքով Ժան - Փօլ Ֆըրանսուա Պելիվիէի այս «խոստովանութիւնները » հասարակ թերթօնի տպաւորութիւն կը թողուն, մանաւանդ այն մասը որ Նասըրի սպանութեան կը վերաբերի : «Միջին - Արեւելք» մամուլի գործակալութիւնը, կը հաղորդէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը անցեալ Հոկտեմբերին Գահիրէ ղրկած է Բ. Գրասենեակի անդամներէն մէկը քաջ մասնագէտ ըսպանութեանց: Գահիրէ կ'երթար իբրեւ քարիւղի փորձագէտ, ինչ որ պատրուակ մըն էր: Իրականին մէջ, եկած էր ուսումնասիրելու ֆրանսական կառավարութեան ծրագրած սպանութեան մանրամասնութիւնները : Ան է որ 1955ին, պատրաստած էր Թունուզեան սենտիքաներու պետին սպանութիւնը :

Անցեալ Նոյեմբեր 24ին, կ'ըսէ միշտ նոյն արաբական գործակալութիւնը, եգիպտական յատուկ սպասարկութիւնները գտան թէ հարկ եղած տեղեկութիւնները ունէին իրենց ամբաստանութիւնը հիմնաւորելու համար : Մամուլի տրուած պաշտօնական զեկոյցին մէջ, Ֆրանսացիներուն դէմ ուրիշ ամբաստանութիւններ ալ կան: Ա) Քաղաքական, տնտեսական եւ զինուորական տեղեկութիւններ ժողված են եւ Ֆրանսա ղրկած : Բ) Լրտեսական ֆրանսական ցանցին մէջ առած են, տըկար նկարագրի տէր անձեր զորս կաշառած են նուէրներով եւ փոքր վարձատրութիւններով: Գ) Լրտեսական կարեւոր ցանց մը կազմած են, երեւան հանելու համար Արաբ. Միաց. Հանրապետութեան պաշտպանութեան եւ տնտեսութեան գաղտնիքները : Դ) Թռուցիկներ պատրաստած են եւ գաղտօրէն բաժնած, Արաբ. Մ. Հանրապետութեան դէմ: Այս նպատակին համար զուիցերական դեսպանատան տպագրական մեքենան գործածած են:Մանօթ է որ1956ի յարաբերութիւններու խզումէն ետք, Զուիցերիա կը գրաւէ ֆրանսական շահերով : Ե) Արաբ. Մ. Հանրապետութենէն դուրս հանած են մեծաքանակ դրամ, օտար բնակիչներու հաշւոյն :

Աւելորդ է ըսել թէ Զուիցերիոյ Գահիրէի դեսպանը, ծանուցագիր մը յանձնեց արաբական կառավարութեան որով բացարձակապէս կը հերքէ թէ ֆրանսական առաքելութիւնը գործածած ըլլայ դեսպանատան մեքենաները :

Ֆրանսական կառավարութիւնը ոչ միայն կը հերքէ այլ ուժգնօրէն կը բողոքէ նման վարուելակերպի մը դէմ որ խոտոր կը համեմատի դիւանագիտական կանոնագրին հետ :

Գալով Եգիպտացիներուն զբաղարտութեանց, ասոնց միակ պատճառը այն է որ Գահիրէ իր ըրածին համար արդարացում փնտռած է : Փարիզ հասած լուրերու համաձայն կը տեղեկացուի թէ չորս դիւանագէտները ոչ միայն ձերբակալուած են այլեւ անոնց հետ վարուած են ծանօթ մեթոտներով որոնց բնութեամբ կարելի է չատ մը խոստովանութիւններ ձեռք ձըգել :

Ֆրանսական կառավարութիւնը, այս պայմաններուն տակ, չի կրնար միայն բողոքելով գոհանալ, կը մտածէ ՄԱԿին դիմել կամ առնուազն Արդարութեան Միջազգային Ատեանին :

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Խմբագրատուն այցելեցին —

Պ. Տիգրան Թօսպաթ, Պէյրութի «Լը Սուար» եւ «Այգ» թերթերուն խմբագրապետը, որ քանի մը օր պիտի մնայ Փարիզ :

Օր. Սիլվի Տիրան Անէմեան (Պէյրութ), որ Փարիզ եկած է հետեւելու Լուվրի դպրոցին :

Պ. Ն. Քիւփէլեան (Պէյրութ), որ պիտի հետեւի մասնագիտական ուսման մը Փարիզի մէջ :

Պ. Ֆիլիփ Փիլիպպոսեան (Պէյրութ), որ ասպարէզ ընտրած է վիճակագրական մասնագիտութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎՐՈՅՐ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ արկածալի մահուան ակամայ պատասխանատուութեան դատը տեղի ունեցաւ Փարիզի Ոճրային Ատեանին առջեւ: Տեղական մամուլը կը պատմէ թէ Ահարոնեանի թաքսիին յաճախորդը, 1959 Մարտ 1ին ծանրաբեռնուած թաքսի կը մտնէր, ութ տարեկան տղու մը հետ զոր տուն կը տանէր: Յաճախորդը՝ Էփֆելպաում ջղայնացած (կ'ըսէ թէ Ահարոնեան իր ուզած ճամբան չէր առած եւ սխալ տեղ կեցած էր) Վրոյր Ահարոնեանի երեսին կը նետէ երեք հատ հարիւր ֆրանքնոց (ճամբորդութիւնը արժած էր 240 ֆր.), ան ալ իր կարգին երեք հատ քսան ֆրանքնոց կը նետէ եւ նոյն ձեւով յաճախորդը 25 ֆրանք բարեձեռք կը նետէ: Ամէն բան կրնար հոս վերջանալ եթէ, ըստ յաճախորդին, Ահարոնեան «անկիրթ» պոռացած չըլլար եւ յաճախորդն ալ ճշդած թէ կրթութեան դաս չունի առնելիք իրմէ: Էփֆելպաում կը պատմէ թէ Ահարոնեան մեկնելէ ետք, միտքը փոխած եւ վերադարձած է եւ օձիքէն բռնած, ան ալ հարուած մը կուտայ: Մնացեալը ծանօթ է Վրոյր Ահարոնեան ինկած էր, գլուխը մայթին եկած եւ քանի մը ժամ վերջը մեռած է առանց գիտակցութիւնը վերագտնելու: Փարի - Փրէս կ'աւելցնէ .— «Անունն է Վրոյր Ահարոնեան, վաթսուն տարեկան է, զաւակներէն մէկն է Հայկական Հանրապետութեան նախկին նախագահի մը եւ իր չատ ազնուող հպարտութիւնը ծանօթ է իր արհեստակիցներուն»: Էփֆելպաում առժամեայ ազատ էր, ըստ օրէնքին արդարութեան յանձնուեցաւ երկուշաբթի օր, զինքը կը պաշտպանէ՝ մեթր Ֆլորիօ: Ատեանը ազատ արձակեց Էփֆելպաումը, շնորհիւ մեթր Ֆլորիոյի ճարտար պատճառաբանութեանց եւ մարդուն պատմածներուն :

ՖԵՄԻՆԱՅԻ գրական մրցանակը ստացաւ Անրի Թոմա Լը Փրոմոնթուար վէպին համար չորսի դէմ եօթը ձայնով : Հեղինակը՝ 49 տարեկան է եւ իր գործը, ինչպէս ընդհանրապէս իր միւս գործերը, մասամբ կենսագրական բնոյթ ունին: Նոյն օրը Մեդիսիս գրական մրցանակը տրուեցաւ Ֆիլիփ Սոլէրսի Փարք հատորին համար :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Սընտէյ Թելեկրաֆ թերթին Ալժէի թղթակիցը կը պատմէ թէ ինչպէս հանդիսացած է Սալանի ինչ որ չատ դժուար բան մը չէ, ըստ իրեն:«Սալան բաւական ազատօրէն կը պտըտի Ալժէի մէջ, թէեւ չատ զգոյշ է»:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութիւնը, ինքնավար ընկերվարականները եւ արմատականները միացան այն դիմումին որուն նախաձեռնութիւնը առած են Թըրոցքիի բարեկամները միջազգային քննիչ յանձնախումբ մը կազմելու համար Սթալինի ոճիրներուն համար :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ հասած լուրերու համաձայն ձերբակալուած է գնդ. Քուզպարի որ Սեպտեմբեր 28ի պետական հարուածին երեք հեղինակներէն մէկն է : Սուրիական իշխանութիւնները չեն ուզեր որեւէ մանրամասնութեան տալ այս մասին եւ զանազան ենթադրութիւններ կան: Կարգ մը լուրերու համաձայն գնդ.Քուզպարի նախքան ընտրութիւնները աշխատանքներ տարած է իր զարմիկին՝ Քուզպարիի թեկնածութեան ի նպաստ :

ԻՍՄԷԹ ԻՆԷՕՆԻՒ իր կառավարական ծրագիրը ներկայացուց խորհրդարանին : Շեշտեց թէ Թուրքիա հաւատարիմ կը մընայ Ատլանտեան եւ Կեդրոնի (նախկին Պաղտատ) Ուխտերուն :

ԻԶՄԻՐԻ մէջ երեք հազար բանուորներ ցոյց մը ըրած են Շաբաթ օր : Դէտերու կարծիքով նոր փաստ մըն է այն ընկերային տագնապին որ կը ծաւալի Թուրքիոյ մէջ :

ԼԵՐՆԻ ՁԱՅՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՀԿԿ ԿԵՆՏՐԿՈՄԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՕՐԳԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Հայկական ՍՍՀ գրողների և արվեստի մարդկանց միության առաջին համագումարը կայացավ Երևանում 1932 թվականի հոկտեմբերի 25-ից մինչև նոյեմբերի 1-ը։ Համագումարին մասնակցում էին 150 պատվիրակներ, որոնք ներկայացնում էին հանրապետության գրողների, գրականագետների, արվեստագետների, ինչպես նաև գրական ակումբների ու ասոցիացիաների 300 անդամներ։ Համագումարին ներկա էին նաև Վրաստանի, Ադրբեջանի, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Թուրքմենստանի, Ղազախստանի, Ուզբեկստանի, Տաջիկստանի, Ղրղզստանի, Ղրիմի, Կարելիայի, Վոլգայի գերմանական ինքնավար մարզի, Ադրբեջանի, Ղրիմի թաթարական, Աբխազական, Ադիղեական, Ավարական, Կաբարդա-Բալկարական, Չեչնա-Ինգուշական, Հարավային Օսեթական, Կարաչայ-Չերքեզական, Կալմիկական, Ուդմուրդական, Մարիական, Մորդովական, Կոմիական, Յակուտական, Բուրյաթ-Մոնղոլական, Թուվինական, Ադիղեական, Գորնո-Ալթայական, Ինգերմանլանդական, Կարելո-Ֆինական, Ռուսական ինքնավար մարզերի և ինքնավար շրջանների գրողների պատվիրակները։

Համագումարին մասնակցում էին նաև Մոսկվայի, Լենինգրադի, Կիևի, Խարկովի, Տիֆլիսի, Բաքվի, Ալմա-Աթայի, Ռոստովի, Սվերդլովսկի, Կազանի, Սարատովի, Վորոնեժ

ՓԱՌԱՏԻ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳԻՐ)

ՏԱՐԻ 3ՁԳՅԵ

ԱՐՁԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԼԵՒՈՆ ԶՈՒԼԱԼԵԱՆ

ԼԵՒՈՆ ԶՈՒԼԱԼԵԱՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳԻՐ)

Լեւոն Չուլալեան, որուն անունով Լեւոն Չուլալեան ձեռք կը բերէ 1869ի։ Չուլալեան «Նկրտուն» դպրոցը, ուսկից 1889ի Գրգեր Վեհրիկեան եւ Գեղամ Ալեքսանեան։ 1896ի ան ուսուցչութիւն կ՚ընէ Կարինի մէջ, 1897ի կը հաստատուի Պոլիս, ուր կը մնայ մինչեւ 1898ի, ապա կը վերադառնայ Կարին։ 1903ի կը հաստատուի Վանի մէջ, ուր կը մնայ մինչեւ 1909ի։ 1909ի կը տեղափոխուի Պոլիս, ուր կը մնայ մինչեւ 1912ի։

Լեւոն Չուլալ ուսուցչական գործունէութեան կողքին կը զբաղի նաեւ գրականութեամբ։ Իր առաջին գործերը կը հրատարակէ Պոլսոյ մէջ, ուր կը գրէ վէպեր, պատմուածքներ, ինչպէս՝ «Ոսկի Ճամբան», «Ամուսնացած Աղջիկ», «Ամուսնական Ուխտ», «Ամուսնական Ուխտի Հետեւանքները», «Ամուսնական Ուխտի Հետեւանքները» եւ այլն։ Իր գործերուն մէջ կը նկարագրէ հայ ընտանիքի կեանքը, ինչպէս նաեւ հայ գիւղացիներու կեանքը։ Իր գործերը կը հրատարակուին Պոլսոյ տարբեր թերթերուն մէջ, ինչպէս՝ «Ազգ», «Ժամանակ», «Մասիս», «Արեւելեան Մամուլ» եւ այլն։ Իր գործերը կը գրէ նաեւ Պոլսոյ մէջ հրատարակուող «Ազգային Գրադարան» մատենաշարքին մէջ։

Լեւոն Չուլալ մահացաւ 1927ի Մայիս 3ին Պոլսոյ մէջ։

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

1894

Եր ախ՛... ատ՛են, Յորհոյ, Յորհոյ ,
Ամպագոյն ,
Հովերն ի՞նչ ատ՛են, ատ՛են· հնչեմ
Ի՞նչ ըսեմ ես ի՞նչ ըսեմ ,
Ես ալ ի՞նչ ըսեմ ,
Ես ալ ի՞նչ ըսեմ ,
Ես ալ

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը, այս Հինգշաբթի, Մչակոյթի Տան մէջ։

×

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ, Մչակոյթի Տան մէջ։

×

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Շաբաթ իրի – կուն ժամը 8·30ին, Խրիմեան զպրոցին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն, Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ին ներկայացուցիչը։

ՊՕՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ, ժամը 21ին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Բացակաները, գրաւոր պէտք է ներկայացնեն իրենց պատճառաբանեալ բացակայութիւնը։

Surprise Party

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Ճանասոր խումբին, այս Կիրակի, ժամը 15էն 22, Մչակոյթի Տան մէջ, 17, Րիւ Պլէօ։

J, N. L'S QUURTETT
AMBIANCE DISQUES SELECTIONNES
BUFFET - BAR

ԿՈՉ ԼԻՈՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲ.— «Հրատարակութեան Խնդրանքով» մեզի ղրկուած է հետեւեալ կոչը։ Այս միջոցիս Լիոնի հայ գաղութը կը խառնշտկեն կարգ մը «գոռշ» տարրեր, որոնց դէմ ուղղուած է այս կոչը, տեսակ մը զգաստութեան հրաւէր։

Լիոնի գաղութը առեն մը ի վեր կ'ապրի փոթորկալից օրեր։ Ինչպէս ծանօթ է, Ազգ. վարչութիւնը վերջապէս տուաւ իր հրաժարականը, այժմ կը պտնուինք նոր վարչութեան ընտրութեան նախօրեակին։ Այս առթիւ զոյնզոյն խմբաւորումներ ու անհատներ ասպարէզ իջած են, ու հրապարակը կ'ողողեն ցուցապրակեան թռուցիկներով «էջմիածնական» «ուղղա – փառ», «Հայաստանասէր» եւ նման ա – նուններով։ Տունէ տուն կ'ընեն պտռաւտկան բամբասանքներ։ Ժողովուրդին միտքը պղտորելու եւ իրենց մանածը ներկելու համար նենգամտօրէն ստեղծուած այս պայքարին հեղինակները կը տարա – ձայնեն յիւրիւրածոյ լուրեր, իբր թէ մենք ու մեզի համակիր զանգուածը մտադիր ենք եղեր բաժնուիլ էջմիածնի Մայր Աթոռէն ու Լիոնի եկեղեցին են – թարկել Անթիլիասի կաթողիկոսութեան։

Ո՞վ են սակայն վերջին ժամուն՝ ուշացած այս կեղծ «եկեղեցասէրները» ու «էջմիածնասէրները»։ Անոնք համախոհ – ներն են ու գործակատարները բռնատիրական, հակազգային ու եկեղեցաքանդ իշխանութեան մը, որ Հայաստանի մէջ, ամէն միջոցի կը դիմէ հիմէն քանդելու համար եկեղեցին ու կրօնքը, հակառա – ուածեան իր համալսարաններով, բանա – ւոր թէ գրաւոր հակակրօնական իր քա – րոզչութիւններով։ Մայր երկրի մէջ գոր – ծուած այս աւերը քիչ ըլլար կարծէք, հիմակ ալ սկսած են քանդումի նոյն գոր – ծը կատարել Արտասահմանի աղատ գա – ղութներու մէջ, իբրեւ գործիք ունենա – լով ձեզ ծանօթ այս խմբակը։

Ո՞ւր էին այս «էջմիածնականները»։ Ինչո՞ւ կը լռէին, երբ Հայաստանի մէջ կը փակուէին եկեղեցիները, կը վերած – ուէին մթերանոցի, ախոռի, սինեմայի։ Երբ տակաւին այսօր իսկ երկրի ժողո – վուրդը զաղտնաբար կը մատնակցի եկե – ղեցական արարողութեանց, վախնալով որ այս «մեղքը» դինքը կրնայ առաջնորդել Սիպիր կամ ուրիշ աքսորավայրեր։

Ո՞ւր էին երբ Ամենայն Հայոց Կաթո – ղիկոս Խորէն Մուրատբէկեան զաւազրա – բար ու խժդժօրէն կը խեղդուէր էջմիած – նի տաճարին կամարներուն տակ, երբ ան կը մերժէր Զեկայի գործակալներուն յանձնել էջմիածնի գանձարանին բանա – լիները, փրկելու համար եկեղեցական սրբ. անօթները, կողոպտիչ ձեռքերը։

Ո՞վ են, վերջապէս այս մարդիկը, ո – րոնց համար կրօնքը «թոյն» է եւ «ա – փիոն» որոնք ազգի եւ եկեղեցիի գոյու – թեան իսկ չեն հաւատար իսկ այժմ դար – ձեր են «էջմիածնասէր եւ պաշտպան կը – րօնքի։

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier
Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, *Bld. Arago — Tél. : POR.* 03–94

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ – ՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo–փրոփրիէ–թէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԵՍԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto
Incendie
Dégâts des eaux
Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

Լիոնահայ ժողովուրդ, զգոյշ։ Այս մարդոց միակ նպատակն է էջմիածնասէր պիտակին տակ արմատախիլ ընել ազգային դաղափարներդ, կրօնական սրբութիւնները, որոնց պլխաւոր պաշտպանը կը կանգնի մեր կազմակերպութիւնը՝ իր ազատատենչ սկզբունքներով։ Անոնք կը ջանան արմատախիլ ընել այս բոլորը, Արտասահմանի Հայութիւնը եւս ենթակելու համար համայնավար բռնատիրութեան։

Իրենց այս ստորին նպատակին իրագործման համար պատրուակ մը պէտք էր անշուշտ։

Մենք կը ծրագրենք եղեր Լիոնի եկեղեցին անջատել էջմիածինէն եւ ենթարկուիլ Անթիլիասի կաթողիկոսութեան։

Բացարձակ զրպարտութիւն, պարզելի սուտ։ Էջմիածինը սիրելը ու զայն ամէն ոտնձգութիւններու դէմ պաշտպանելը մենք պիտի չսովրինք այդ կեղծ «էջմիածնասէր – ուղղափառներ»էն, մենք ա – ռոր գործօն ապացոյցը տուած ենք տարիներ առաջ։

1905ին, երբ ցարական կառավարութիւնը ոճրածին ծրագիրը կը յղանար գրաւելու համար էջմիածնական կալուածները, դիմացի ճակատին ակնարկած «մութ» տարրերուն ու մեր համակիր զանգուածին առաջնորդութեամբ էր որ կազմակերպուեցան բոլորի համաժողովրդական հսկայ ցոյցերը։ Շնորհիւ այդ ցոյցերուն՝ Խրիմեան կաթողիկոս կորովի կերպով պաշտպան կանգնեցաւ Հայոց արդար իրաւունքներուն։ Ինչպէսով այսպէս հայապատկան կալուածներուն գրաւումը՝ կառավարութեան կողմէ։

Մենք ենթակայ ենք ու կը մնանք հպատակները Ս. էջմիածնի եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին։ Միեւնոյն ատեն կը յարգենք Անթիլիասի Հայրապետը եւ անոր միաբանութիւնը։ Երկու Աթոռներն ալ մեզի համար նուիրական են, սակայն բաժնուիլ էջմիածինէն ու ենթարկուիլ Անթիլիասի՝ ԵՐԲԵ՞Ք։

Մենք՝ երէկ, ինչպէս այսօր, տէր ու պաշտպան կը կանգնինք Հայաստանեայց եկեղեցիին եւ նախանձախնդիր անոր յարատեւման, իբրեւ ազգականերէն մէկը Հայութեան յաւերժացման։

Մօտ առենէն պիտի կատարուին Լիոնի Ազգ. Միութեան ընտրութիւնները։ Պահանջ, որ այդ ընտրութիւնները տեղի ունենան համաձայն Ազգ. Սահմանադրութեան դարաւոր օրէնսդրութեան, ժողովրդային ազատ քուէարկութեամբ, ինչպէս եղած են ցարդ։ Գործիք մի դառնար ծանօթ խմբակին հակազգային կասկածելի չարժումներուն։ Քուէներդ կեդրոնացուր այն ցանկին վրայ որ հրապարակ պիտի ելլէ մօտ առենէն։ Վստահ եմք որ այդ ցանկը կը բաղկանայ անձանց հաւնդիր, հայրենասէր եւ եկեղեցասէր անձերէ։

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԵՒ ՀԱՅ ԱՌԱՔ. ԵԿԵՂԵՑԻԻ
ՊԱՇՏՊԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Ընկեր Ժ. Միրիճեանի կողմէ

Նիւթ.— ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐ։

Այս Շորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ահա – րոնեան խումբի սովորական հաւաքա – վայրը։

Կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերնդական – ները եւ համակիրները։

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս կիրակի ժամը 10·30ին, հանդստեան ձայնաւոր պատարագ՝ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ՔԻՀԵԱՆի հոգւոյն համար, անոր մահուան քառասունքին առիթով։

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ՝
Գեր. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի ՊԱՏԻՒ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

—o—

Նախաձեռնութեամբ համակիր բարեկամներու յանձնախումբի մը։

Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առթիւ։ Հինգշաբթի (Նոյեմբեր 30) իրիկուն ժամը 21ին, Լիւթեսիայի սրահը։

43, Bld. Raspail
Métro Sèvres-Babylone

Գեղարուեստական բաժին։
Ծախքերու մասնակցութիւն 5 Ն. Ֆ.։

imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *կրան Օթէլի* շքեղ սրահներուն մէջ, **12, B . des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի գեղարուեստական բաժին։

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց *ֆառթը* ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին։
Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները։

WAG. 38-54

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի կրօն. Ընկեր ակցութեան կողմէ եւ հովանաւորութեամբ կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, գեղավարութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի
« ՄԻՋԻՆ ԳԻՒՂԻ ԲԺԻՇԿ »
Զաւեչա 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ.Վահանի կողմէ։

Երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ։
Ժամը 20էն ետք, պարահանդէս։—

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ. *ՊԻՖԷ*

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԵԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻԻՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈՆԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱՒՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՒՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ
ԼՈԳՈՒՄ
Սուսամ – ՀԷԼՎԱ
ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ)
ՎԱՐԴԷ–ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

JEUDI 30 NOVEMBRE 1961

37ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9267 — 37EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 17ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5068

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԸ

Երեւանի մէջ Նոյեմբեր 14ին տեղի ունեցեր է «պարտիական ակտիւի ռեսպուբլիկական ժողովը» (չորս բառ, մէկը միայն հայերէն), լսելու համար Կոմկուսի կենտկոմի Ա. քարտուղար Զարոբեանի եւ ուրիշ պատգամաւորներու զեկուցումները՝ Մոսկուայի ԻԲ. համագումարին մասին :

Այս ժողովի համառօտ տեղեկագրութեան մէջ կը գտնենք կարգ մը մանրամասնութիւններ այն մերկացումներուն մասին, որոնց արձագանգ եղեր էին Ֆիկարօ, Լը Մոնտ եւ ֆրանսական ուրիշ թերթեր, ինչպէս Յառաջ :

Շուրջ քառորդ դար լուռ մնալէ վերջ, պոլշեւիկեան պատասխանատու վարիչները այժմ սկսած են խոստովանութիւններ ընել այն զարհուրելի նախճիրներուն մասին, որոնք գործուեցան Հայաստանի մէջ 1937ին, Սթալին – Բերիա – Մալենկով ահռելի երրորդութեան կողմէ :

Այսօր միայն կը բացուին գաղտնի ծալքերը այն ահաւոր ոճիրներուն, որոնց զոհ գացին հազարաւոր հայրենասէր հայորդիները եւ հարիւրաւոր մտաւորականներ, — հայ ժողովուրդի ընտրանին :

Սփիւռքի Հայութիւնը ամէն տարի խանդաղատանքով կ'ոգեկոչէ Մեծ Եղեռնին յիշատակը : Կը խարանէ Թուրքը, որ 1915ին գլխատեց մեր մտաւորականութիւնը, ջարդեց մէկ միլիոն Հայեր եւ արմատախիլ ըրաւ արեւմտահայութիւնը :

Սակայն ձայն – ծպտուն չի հաներ 1937ի պոլշեւիկեան Մեծ Եղեռնին մասին : Չի հետաքրքրուիր թէ ի՞նչ եղան, պոլշեւիկեան ո՞ր բանտին կամ աքսորավայրին մէջ մեռան կամ գնդակահարուեցան յականէ անուանէ ծանօթ մեր երկու հարիւր յիսուն գրագէտները, բանաստեղծները, արուեստագէտներն ու հանրային գործիչները : Ի՞նչ ճակատագիր ունեցան, իրենց իսկ այսօրուան խոստովանութեամբ, նոյն թուականին Հայաստանի մէջ ձերբակալուած 3500 համայնավար «պատասխանատու աշխատողները» :

Կոմկուսի Ա. քարտուղար Զարոբեան այսօր բարձրաձայն ու անվախ՝ անարգութեան սիւնին կը գամէ Սթալինը, որ «կոպիտ կերպով ոտնահարում էր ղեկավարութեան լենինեան սկզբունքները, թոյլ էր տալիս կամայականութիւն եւ իշխանութեան չարաշահումներ» :

Այդ օրերուն դաշնակցական մամուլն էր միայն, որ ճակատաբաց կը մատնանշէր պոլշեւիկներու գործած ոճիրները Հայաստանի մէջ, տարաբախտ Խորէն Ա. Մուրատբէկեան կաթողիկոսի խեղդամահ սպանութիւնը Չեկայէն կողմէ, Աղասի Խանջեանի զոհուիլը Բերիայի դաւաճան գնդակով, Զապէլ Եսայեանի, Ակսել Բակունցի եւ ընկերներուն անհետ կորուստը :

Սոյն աղբիւրներէ քաղուած մեր այս յայտնութիւնները քունը կը փախցնէին հակադաշնակցական խառնիճաղանճին, ինչակ – ռամկավար – յառաջդիմական թերթերուն, որոնք «Հայաստանասէր»ի կեղծ դիմակ հագած, «Հայաստանի թշնամի» մակդիրը կը փակցնէին մեր ճակտին, առանց կարմրելու :

Այժմ որ պոլշեւիկ ամէնէն պատասխանատու անձնաւորութիւններ — Խրուշչեւ, Շելեպին, Շվէրնիկ եւ ընկերներ — բովանդակ աշխարհի կը ձաղկեն Հայաստանի մէջ գործուած անլուր ոճիրները, ի՞նչ պատասխան պիտի տան անոնք, կեղծ «Հայաստանասէր»ները, բռնակալին առջեւ ծունկի եկող, Սթալինին առջեւ խունկ ծխող փարիսեցիները :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ԵՒ ԻՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

ՈՉ ՄԷԿ ԲԱՆ ԼՈՒԾՈՒԱԾ Է

Երեքշաբթի օր, Փարիզի կեանքը գրեթէ դադրած էր, վեցէն սկսեալ արդէն քաղաքը մութին մէջ էր : Արդարեւ ելեկտրականութիւն, կազ, մեթրօ, երկաթուղի, օթօպիւս, թաքսի, բոլորին սենիքները գործադուլի հրահանգ տուած էին :

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶ. — Հրահանգ տրուած էր ժամը վեցէն 17, առանց բացառութեան : Ասոնց ինչպէս միւս բոլորին ուզածը յաւելում է ան– չուշտ : Իրրեւ հետեւանք նախորդ գործադուլի հրահանգին, կառավարութիւնը 2.25 առ հարիւր յաւելում մը տուաւ իրենց, ինչպէս բոլոր միւս պետական պաշտօնեաներուն ։ Գոցելու համար այս յաւելումին ստեղծած բացը, նոր տուրքեր պիտի դնէ, ինչ որ կը նշանակէ թէ հարցը ո՞ր կողմն ալ դառնայ տուժողը միշտ ժողովուրդը կը մնայ : Զհասկնալեք բաներ ալ կան անշուշտ, մանաւանդ ելեկտրականութեան համար : Ասոր պաշտօնեաները շատ լաւ գիտեն թէ իրենց ընկերութիւնը՝ է Տէ էՖ (Ֆրանսայի ելեկտրականութիւն) միշտ շահ ունի, անցեալ տարի՝ եօթը միլիառ : Ուրեմն, առանց նոր տուրքեր դնելու, կարելի է գոհացում տալ ելեկտրականութեան պաշտօնեաներուն պահանջներուն : Այս է պատճառը իրենց գործադուլին, որ աննախընթաց էր : Բացի հիւանդանոցներու շրջաններէն եւ այն անհատական բուժարաններէն որոնք դիմում ըրին ստիպողական գործողութեանց համար, ելեկտրական հոսանքը կտրուած էր բովանդակ երկրին մէջ : Բացառաբար Յառաջի թաղամասը ելեկտրականութիւն ունենալով (միայն մէկ ժամի դադար մը եղաւ) կարելի եղաւ, որոշ յապաղումով թերթը հրատարակել : Սենտիքաները կ'ըսեն թէ գործադուլին հետեւած է պաշտօնէութիւնը 120 առ հարիւր համեմատութեամբ, ինչ որ կատակի բնոյթ պիտի ունենար եթէ չբացատրէին թէ այս ձեւով կ'ուզեն ըսել թէ «բարոյապէս» գործադուլի մէջ կը հաշուէին ապահովութեան պաշտօնեաները եւ հանգստեան կոչուածները ... :

Նոյնն է կազին պարագան, որուն պաշտօնեաներն ալ կրնան յաւելում ստանալ առանց նոր տուրքեր ստեղծելու :

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. — Գործադուլ ըրին ժամը չորսէն (Երեքշաբթի) մինչեւ Զորեքշաբթի ժամը չորս, այլ խօսքով՝ 24 ժամ :

Մեծ գիծերու վրայ, քանի մը կառախումբեր բանեցան, արուարձաններու համար, ոչ մէկ կառախումբ կար :

Ասոնց ալ ուզածը յաւելում է անշուշտ, բայց պարագան տարբեր է : Երկաթուղին արդէն մեծ բաց մը ունի զոր պետութիւնը կը գոցէ, իր իսկ պարտադրած սակերուն պատճառաւ : Ճիշդ է որ Ֆրանսայի երկաթուղիի գիները ամէնէն ցածն են, բաղդատմամբ դրացի երկիրներու : Ամէն պարագայի մէջ, որեւէ յաւելում, նոր բեռ մըն է պետական գանձին համար :

ՄԵԹՐՕ. — Սկզբունքով, մեթրօն գործադուլ չէր ըներ : Չկրցաւ բանիլ, որովհետեւ ելեկտրական հոսանք չկար : Քանի մը կառախումբեր սկսան բանիլ ժամը 17էն :

ՕԹՕՊԻՒՍ. — 1500 կառքերու վրայ 145 հատ աշխատած են միայն :

ԲԱՐԹՈՂ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Խոր ցաւով կ'իմանանք թէ յետ երկարատեւ եւ անողոք հիւանդութեան իր մահկանացուն կնքած է, Յառաջի վաղեմի եւ նուիրեալ աշխատաւորը՝ Բարթող Փափազեան, 75 տարեկանին :

Բնիկ Պէյնիցի, Բարթող Փափազեան պատերազմէն առաջ եւ մինչեւ իր հիւանդութիւնը, հակառակ իր յառաջացած տարիքին, ամէն օր հեծանիւով կը ցըրուէր Յառաջը, որուն հաւատաւոր ծառայողը եղած է :

Անդամ էր Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին եւ իր ամբողջ կեանքը ծառայած է, իր համեստ ուժերով իր կուսակցութեան եւ իր ազգին :

Մեր ցաւակցութիւնները իր այրիին եւ զաւակներուն :

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Նոր ձերբակալութիւններ, նոր յայտնութիւններ իրարու կը յաջորդեն Եգիպտոսի մէջ : Հեռատեսիլէն ցոյց տրուեցան ֆրանսացի «լրտեսները» :

Ալ Ահրամ թերթը եւ Գահիրէի ձայնասփիւռը կը շարունակեն անհեթեթ պատմութիւններ պատմել «Ֆրանսացի դիւանագէտներու դաւին» մասին : Ամէնքն ալ խոստովանութիւններ կ'ընեն, ձերբակալուածներէն մէկը՝ Անրի Մութօն «ընդունած է» որ հետեւեալը ըսած ըլլայ իր մէկ գործակիցին.—

« Նասրի սպանութիւնը միակ լուծումն է որպէսզի գլուխ հանեմ այն առաքելութիւնը որ ինծի յանձնուած է» : Այս վերջինը խոստովանած է նաեւ թէ իրեն օգնած են Զուիցերիոյ, Պելճիոյ եւ Իտալիոյ դեսպանատուները ... :

Ձերբակալուած է նաեւ Փարիզի նախկին եգիպտական դեսպանը՝ Ատլի Անտրաոս

ԷՌ – ՖՐԱՆՍ. — Պաշտօնէութեան մեծ մասը հետեւած էր գործադուլի հրահանգին եւ միայն չորս օդանաւեր մեկնեցան, Օռլիէն :

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՋՈՒՐ. — Ճնշումը պակսած էր : Ասոնք թէեւ գործադուլ չէին ըներ բայց պաշտօնեաները չէին կրցած գործի երթալ, ինչպէս թղթատարական սպասարկութեանց մէջ որոնք թէեւ բաց էին, բայց պաշտօնէութեան պակասը թոյլ չտուաւ որ ամէն ինչ կանոնաւոր ըլլայ : Զաշխատեցան նաեւ մեռելաթաղերը եւ բոլոր յուղարկաւորութիւնները Զորեքշաբթի օրուան յետաձգուած էին :

Փարիզի մէջ երթեւեկը շատ դիւրին էր հակառակ նախատեսութեանց : Արդարեւ ելեկտրականութեան դադարին պատճառաւ, չէին աշխատեր քաղաքին լուսաւոր ազդանշանները, ինչ որ խճողումի դուռ կրնար բանալ : Հաւանաբար բոլոր յոռետեսները, այդ պատճառով տունը նստած էին եկառքերն ալ կառատունը ձգած մինչ լաւատեսները (որոնց թիւը միշտ քիչ է) կրցան ազատօրէն եւ արագ շրջագայիլ : Մնաց որ թաքսիներու մեծ մասն ալ չէր հետեւած գործադուլի հրահանգին, ոչ մէկ շարժավար գիտէր թէ ի՞նչ էր իրենց պահանջը ... :

Այս ամբողջէն ետք սակայն, ոչ մէկ հարց լուծուած է, եւ երկիրն ու ժողովուրդը միշտ կը մնան նոր գործադուլներու սպառնալիքին տակ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ 62ի դէմ 130 ձայնով մերժեց քուէարկել Ալժերիոյ պիւտճէն : Դէմ քուէարկեցին վեց համայնավարները, 42 ընկերվարականներ, 38 անկախներ, 56ի վրայ 35 ձախ դեմոկրատականներ եւն. :

ԻՐԱՔԻ նախկին Ներքին նախարարը որ մահուան դատապարտուած էր Քասըմի դէմ մահափորձ կատարած ըլլալուն համար, ազատ արձակուեցաւ :

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԵՐԸԼՏի համաձայն, Խ. Միութեան հինգ հանրապետութիւններու մէջ հրեայ համայնքին հինգ ղեկավարներ պաշտօնանկ եղած են իշխանութեանց կողմէ :

ՔԱԹԱՆԿԱՅԻ մէջ, Չոմպէ կոչ մը ըրաւ, ի պատասխան Ապահովութեան Խորհուրդին քուէարկած բանաձեւին, ուր կ'ըսէ թէ պէտք է մինչեւ ծայրը դիմադրել եւ որոշած է բռնութեան պատասխանել բռնութեամբ : Չոմպէ շեշտը դըրած է «ամերիկեան դիւանագիտութեան բնածին յիմարութեան վրայ զոր Սթիվընսոն իր գագաթնակէտին հասցուցած է» :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ երկու թերթերու համաձայն՝ Ճիոռնալէ տ'Իթալիա եւ Թելեսեռա Վորոշիլով անձնապաշտօն եղած է : Լուրը Հռոմ հասած է Վիէննայէն Իթալիա գործակալութեան միջոցով : Մոսկուա կը հերքէ :

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ հիւանդութեան պատճառաւ յետաձգեց Փարիզ իր ճամբորդութիւնը : Տը Կոլի հետ պիտի տեսնուէր Դեկտեմբեր 9ին, մինչ նախապէս ծրագրուած էր որ այս Հինգշաբթի տեղի ունենայ խորհրդակցութիւնը :

ԱՅԽՄԱՆԻ դատավարութեան վճիռը պիտի տրուի Դեկտեմբեր 11ին, կը հաղորդեն Երուսաղէմէն :

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ նոր առաջարկներ ըրաւ Ժընեւի հիւլէական փորձերու ժողովին : Ներկայացուած յայտարարութեամբ, Խորհ. Միութիւնը կ'ուզէ որ հիւլէական փորձերը անմիջապէս դադրին : Կ'առաջարկէ նաեւ որ Ֆրանսա հիւլէական ակումբին մաս կազմէ :

ԻԶՎԵՍՏԻԱՆ ամբողջութեամբ հրատարակեց իր խմբագրապետին՝ Աճուպէյի տեսակցութիւնը նախագահ Քենըտիի հետ : Առաջին անգամն է որ Խորհրդային Միութեան ժողովուրդը կրնայ կարդալ Քենըտիի բոլոր յայտարարութիւնները : Աճուպէյի համաձայն, Քենըտի ըսած էր թէ վտանգին գլխաւոր աղբիւրն է՝ Խորհ. Միութեան փափաքը աշխարհ «համայնավարացնելու» : Աւելցուցած է՝ մի դըպիք Պերլինի, Գերմանիոյ վերամիացումը կ'ուզենք :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ արտաքսուեցաւ Ֆիկառոյի թղթակիցը՝ Սաշա Սիմոն, որ նախատական տողեր գրած է Խրուշչեւի հասցէին : Կ'ակնարկուի Ֆիկառոյի այն յօդուածին որ 3 ԻՔՍ ստորագրութեամբ կը պատմէր թէ Խրուշչեւ ի՞նչ կ'ընէր Սթալինի օրով (Յառաջ, Նոյեմբեր 21) :

ՄԱՕ ՑԷ ԹՈՒՆԿ բարեկամական գիր մը ղրկած է էնվէր Հօճայի, շնորհաւորելով ալպանական քաղաքականութեան ճիշդ ուղղութիւնը : ԻԲ. համագումարէն ետք, առաջին անգամն է որ Չինացիները հրապարակաւ իրենց համախոհութիւնը կը յայտնեն Ալպանիոյ :

ԱԼԺԷՐի եւ Օռանի մէջ, կացութիւնը ծանր է : Քիչ լուրեր կան Օռանի շրջանէն, առջի օր կ'ըսուէր թէ Սալան քիչ էր մնացեր ձերբակալուէր :

ՀՌՈՄԻ մէջ Մառիօ Սանթելլի անուն մարդ մը ածիլած է կնոջը գլուխը, որովհետեւ մազ մը գտած էր ապուրին մէջ : Այլեւս վստահ է որ նման բան մը չի կրկնուիր :

ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐԸ, ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՄՆԱՐԿԷՔԸ

(ԸՍՏ ԱՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ)

1850 Թուականներուն, Փարիզի մէջ կը հրատարակուէր պարբերական մը, զոր կը վարէր Շ. Պարթելեմի,— պարբերա-կանին անունը՝ Էրիւտիսիօն ·

Իր այս պարբերականին մէկ թիւին մէջ, խմբագիրը կը ներկայացնէ «Փա-րիզի առասպելական ծագումը» ըստ ա-ւանդութեանց եւ բազմաթիւ զրոյցներու (էջ 373 – 380 եւ 419 – 427) :

Ամէն ժողովուրդ կը սիրէ իր ծագումը կապել հնագոյն ու շքեղ աւանդութիւն-ներու կամ իր նախահայրերուն պորտը կապել հրաշափառ դիւցազուններու, — այսպէս, ժամանակ մը սովորութիւն էր ջով արձակել մինչեւ ... Ադամ կամ Տը-րովադացիները (յիշեցէք մեր Խորենա-ցին) :

Տրովադայի պատերազմը շատ է կա-խարդած Արեւմուտքը :

Այդ պատերազմը, հոմերական բառե-րու փողով ու շունչով, դիւցազնամարտ մըն էր, սովորական մարդոց կռիւէն տարբեր, — ամէն երեւակայութիւն գե-րազանցող դէպք մը, որու կը մասնակ-ցէին աստուածներն անգամ՝ կիրքով եւ արտակարգ շահագրգռութեամբ : Ահա թէ ինչո՛ւ միջնադարեան Փրանսացի եր-գիչներ կ'աշխատէին մինչեւ Տրովադայի պատերազմը հասցնել իրենց ժողովուր-դին ծագման պատմութիւնը : Այսպէս եւ Փարիզի հիմնադրութիւնը :

Շարլ Պարթելեմի հետախուզած է բազմաթիւ Փրանսացի քրոնիկագիրներ, պըպտումներ կատարած միջնադարեան երգերու եւ զրոյցներու մէջ, հաւաքելու համար ամէն աւանդութիւն եւ առաջին առթիւ ամբողջացնելու համար «Փարիզի հիմնադրութեան» առասպելը, որ յարգի երգ մըն էր եւ պատմութիւն՝ դեռ մինչեւ ԺԶ. դար :

Այսպէս Ժիլ Քորրոզէ կը վկայէ թէ Ֆրանսացիները, ինչպէս եւրոպական այլ ժողովուրդներ, միշտ հաւատացած են թէ Տրովադայի պատերազմիկներն են որ, Տրովադայի կործանումէն ետքը, եկած հիմնած են Փարիզ քաղաքը :

Դարերով, Փարիզի ժողովուրդը իրեն պարծանք է համարած այս փառահեղ ծագումը :

Արդարեւ, Ռաուլ տը Փռէլ, Հիւկ տը Սէն – Վիքթոր եւ Փրանսացի այլ կարե-ւոր քրոնիկագիրներ կ'աւանդեն թէ Տրո-վադայի առումէն ետքը, երբ Հելլէնները կործանեցին քաղաքը, կոտորեցին բնակ-չութեան մէկ մասը, գերի տարին բազ-մաթիւ ուրիշներ, Տրովադայի ռազմիկ-ներու զօրաւոր խումբ մը կրցաւ խուսա-փիլ եւ հեռանալ, ապաստան փնտռելու համար օտար երկինքներու տակ :

Այս փախստականները, յետոյ, բաժ-նուեցան երկու թեւի ·—

Մէկ թեւը հետեւեցաւ Թուրքոսի, որ-դի Տրոյիլոսի (Իլիական, ԻԴ. 257) : Թուրքոս, բազմատեսակ արկածներէ եւ նեղութիւններէ ետք, ի վերջոյ գնաց հաստատուեցաւ Սկիւթիա : Այս Թուրքո-սէն կը սերին Թուրքերը :

Միւս թեւը հետեւեցաւ Ֆրանքոսի, որ նախ գնաց Պաննոնիա (Ստորին Հունգա-րիա), ուր հիմնեց Սիկամբրիա քաղաքը :

Այս դէպքերը կը պատահէին՝ երբ Դա-ւիթ կը թագաւորէր Իսրայելացւոց վրայ :

Սիկամբրիոյ հիմնարկէքէն երկու հա-րիւր տարի ետքը՝ ա՛յնքան աճած էր քա-ղաքին բնակչութիւնը, որ կարելի չէր այլեւս մէկ հողի աւելի պատսպարել պարիսպներէն ներս : Այնպէս որ քսանեւ-երկու հազար հոգի, Իբրոս կամ Իբոր իշխանին առաջնորդութեամբ, հեռացան Սիկամբրիայէն ու գացին մինչեւ Սէն գե-տին եզերքը ,— հողը պարարտ էր այս-տեղ՝ թէեւ ողմուտ : Բարեբեր հողամա-սի մը վրայ, որու կղզի ձեւ տուած էր գետը, հիմնեցին քաղաք մը, զոր անուա-նեցին Լուտես (դասական ուղղագրու-թեամբ՝ Լուտետիա, արմատական իմաս-տով՝ ողմուտ, հողը սեւէ բաղկացեալ) :

Այս դէպքերը կը պատահէին՝ երբ Ա-մասիա եւ Ցերոբովամ կը թագաւորէին Իսրայելացւոց վրայ :

Ուրիշ քրոնիկագիր մը, Նիքոլ Ժիլ, կը գրէ թէ Լուտեսի բնակիչները, ի յիշատակ Պարիսի՝ որդի Պրիամի (*), յաւերժա-ցնելու համար իրենց կապը Տրովադայի «աստուածակերպ» դիւցազուններուն հետ, քաղաքը անուանեցին Պարիս, եւ իրենք առին Փարիզցի անունը (հին ուղ-ղագրութեամբ՝ Պարիսցի), իւրացնելով Պարիսի զինանշանը եւս, — ոսկեղէն ձո-ղի մը գլուխը անասունի մը երախին մէջ մխուած, ինչպէս Իսրայելացի ցեղերէն իւրաքանչիւրը ունէր իր զինանշանը, Բե-նիամին՝ գայլը, Իսաքար՝ էշը, Ցուդա՝ առիւծը, Դան՝ օձը, եւայլն (Ծնն. ԽԹ.) :

Ընդհակառակն, Փիլիպպիդոսի հեղի-նակը կ'աւանդէ թէ Տրովադացիները, հեռանալով Սիկամբրիայէն, երկար թա-փառեցան Գաղղիոյ մէջ՝ քաղաքաշինու-թեան յարմար վայր մը գտնելու նպա-տակով, եւ ահա այդ շրջանին առին Փարիզցի անունը, յունարէն լեզուով՝ պարրիսիա բառէն, որ թարգմանի՝ խի-զախ, ազատ, իրենք զիրենք զատորոշելու համար բնիկներէն :

Ռիկոր, որ գրած է Ֆիլիփ – Օկիւսթի կենսագրութիւնը, կ'աւանդէ թէ Իբրոս թագաւորը հրամայեց չգործածել Լուտես անունը, որ քաղաքին գարշահոտ ու ճախնային տիղմը կը յիշեցնէր, այլ մի-այն Փարիզ, որ կը յաւերժացնէր քաղա-քացիներուն կապը Տրովադայի թագա-ւորներուն հետ, օրինակ՝ Պարիսի, վեր-ջնեկ զաւակը Պրիամի :

Ֆօշէ ,- իր կարգին, կ'աւանդէ թէ Տրո-վադայի փախստականները, երբ դեռ կ'ապրէին Սիկամբրիոյ մէջ, հրաւէր ըս-տացան Վաղենտինիանոսի կողմէ՝ կռուիլ Ալանաց դէմ եւ կասեցնել անոնց ասպա-տակութիւնը, փոխարէն՝ խոստանալով որ տուրք պիտի չպահանջուի այլեւս ի-րենցմէ, եթէ յաղթէին : Սիկամբրիացիք յաղթեցին եւ վանեցին Ալանները, բայց Հռովմայեցիք դրժեցին իրենց խոստումը եւ տուրք պահանջեցին դարձեալ : Այն ա-տեն Սիկամբրիացիք ըսին · — «Կայսրը չկրցաւ յաղթել Ալաններուն՝ իր սեփա-կան ուժերով, իսկ մենք յաղթեցինք : Ցաղթականներուն վայել չէ որ տուրք վճարեն, առաւելապէս այն պատճառով որ կը կոչուինք Ֆրանք, թարգմանի՝ ա-զատ մարդիկ » :

Հռովմայեցիները, տեսնելով որ կը մերժեն տուրք վճարել, կը վտարեն զա-նոնք : Այն ատեն Տրովադայի ազատ ժո-ղովուրդին այս մնացորդացը, առաջնոր-դութեամբ Մարկոմիրի, հայրը Փարա-մոնդի, որ առաջին թագաւորն է Ֆրանք-ներուն, կը մեկնին դէպի Արեւմուտք, իրենց Ֆրանք (ազատ) անունով հպարտ, ու կը հաստատուին նախ Գերմանիոյ մէկ գաւառին մէջ, որ, մինչեւ այսօր, կը կոչուի Ֆրանքոնիա, յետոյ դէպի Սէն գետին ափերը :

Կոեկուար տը Թուր կը գրէ թէ սի-կամբր կամ փրանք նոյն իմաստն ունին, — ազատ եւ խիզախ : Ինչպէս Կիյօմ – լը-Պրըթոն բանաստեղծը կը հաստատէ թէ նոյն իմաստն ունի նաեւ պարիսիոս՝ յու-նարէն լեզուով :

Այս ամէնէն ետքը, զարմանալի չէ՝ ե-թէ աւանդապաշտ փրանսացի քրոնիկա-գիրները հետեւեալ ձեւով կը ներկայա-ցնեն Ֆրանսայի արքայական ճիւղա-գրութիւնը ·— Պրիամ, դիւցազն Տրո-վադացի :

Զաւակները՝ Հեկտոր եւ Տրոյիլոս :

1·— Հեկտորի զաւակը՝

Ֆրանքոս : Ասոր որդին՝

Պրիամ, Թագաւոր Աւստրիոյ : Որդին՝

Մարկոմիր : Ասոր որդին՝

Փարամոնդ, Ա. Թագաւոր Ֆրանսա-յի : Որդին՝

Կղոդիոս, Բ. Թագաւոր : Որդին՝

Մերովէոս, Գ. Թագաւոր : Որդին՝

Շիլդերիկ, Դ. Թագաւոր : Որդին՝

Կլովիս :

2·— Տրոյիլոսի զաւակը՝

Թուրքոս, ասկէ կը սերին Թուրքերը :

Այս ճիւղագրութեամբ, կրկնենք՝ ըստ աւանդութեան, Ֆրանսացին եւ Թուրքը զարմիկներ են, մէկը միւսին՝ հօրեղբօր տղայ : Պալտերիք Փրանսացի քրոնիկա-գիրը կը վկայէ թէ Թուրքերը ստոյգ կը համարին աւանդութիւնը, ըստ որում՝ նոյն ժողովուրդն են Թուրքերը եւ Ֆը-րանսացիները որովհետեւ նոյն ծա-գումն ունին՝ Տրովադայէն սկըս-եալ : Իր կարգին Ռաուլ տը Փրէլ կը պըն-դէ թէ ոչ ոք արժանի է ասպետութեան՝ եթէ չէ Ֆրանսացի կամ Թուրք :

Նման ծագումով մը պարծենալու կամ փառաւորման արժանի դառնալու հա-մար, սակայն, Պալտերիք կը պայմանա-ւորէ որ Թուրքերը վերադառնան քրիս-տոնէութեան, իբրեւ հին ուղեկիցներ՝ ինչպէս կ'ենթադրէ որ էին նոյնիսկ քը-րիստոնէութեան մէջ :

Այժմ ժամանակն է եզրակացութիւն մը տալու այս աւանդութեանց, զորս Փրան-սացի մատենագիրներ կը պատմեն հա-մով – համով՝ մեզը ծամելու ձեւով, այն մասին թէ երկու եղբօր զաւակներ են Ֆրանսացին ու Թուրքը : Օ՛հ ես շա-տո՜նց կարդացած եմ թէ եղբայրներ են նաեւ... մարդը եւ կապիկը :

Միայն թէ, տարիներ ետքը, մարդ է դարձեր եղբայրներէն մէկը, միւսը մնա-ցեր է կապիկ :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Պարիս, գեղահասակ երիտասարդ, որ շատ կը սիրէր երաժշտութիւնը եւ կի-ները, առեւանգեց Մենելասի գեղանի կի-նը, Հելենան (Իլիական, Գ.), այսպէս պատճառ դառնալով Տրովադայի պատե-րազմին, — կը կոչուէր նաեւ Աղեքսան-դըր :

Սէն Գետի Գեղածիծաղ Ափին

ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀ

Գրեց՝ ԵՆՈՎՔ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

Սրահը թէեւ հինգ հարիւր հոգիէն ա-ւելի չէր առներ բայց շատ անգամ մինչեւ 700 հանդիսականներ կը ջանային ներս մտնել ու բազմութեան մէկ մասը պար-տէզին մէջ կը թափէր :

Հանդէսը բանալու համար զպրոցին երգչախումբը Մարսէյեզը եւ Փամբ փորոտանը կ'երգէր : Ցետոյ՝ կուգային հայերէն, փրանսերէն, իտալերէն եւ անգլերէն արտասանութիւններ ու երգեր : օրքան խնամքով եւ համբերութեամբ մեզի հետ կ'աշխատէր Գուրգէնը (Ալէմ-շահ) որպէսզի կատարեալ երգեցողու-թեամբ ներկայանային աշակերտները բեմին վրայ :

Գուրգէն՝ հարազատօրէն ներկայացուց եւ հաղորդեց մեզի հայ երգին ու երա-ժշտութեան ինքնատիպ գեղեցկութիւնը եւ հմայքը : Իր իսկ կուռ բառերով՝ այս-պէս նկարագրած էր ակը իրաւ հայ երա-ժշտութեան ·

— « Եթէ արուեստը Հայրենիք չունի, նոյնը չէ արուեստագէտին համար, եւ հայ արուեստագէտին համար, Արարա-տի շուքէն անդին Հայրենիք չկայ · հայ երաժշտին համար՝ հայրենի երգէն դուրս ներշնչում չկայ » :

Գիտակից պաշտամունք ունէր Կոմի-տասին հանդէպ · այսպէս ամփոփած էր Վարդապետին եղակի դերը հայ երաժշ-տութեան մէջ ·

— « Հայ երաժշտութիւնը, իր ոգիով, գեղեցկութեամբ, գոյնով եւ պարզ ար-ուեստովը կը գտնենք առաւելապէս գեղ-ջուկ երաժշտութեան մէջ » :

« Այս տեսակէտէն, Կոմիտաս վարդա-պետի գործը անհուն է, անփոխարինե-լի, աննախընթաց եւ զուցէ անյաջորդ » :

Անտարակոյս, Գուրգէնն ալ իր տեղը ունի հայ երաժշտութեան մէջ :

Բնութիւնը իր մէջ ներդաշնակութեամբ համախմբած էր հոգեկան, մտային եւ գեղարուեստական այն բոլոր յատկու-թիւնները՝ որոնցմէ կը բխին երաժշտա-կան ճշմարիտ ստեղծագործութիւնները :

Այս բարեմասնութիւններուն աւելցու-ցէք իր հայրենասիրական ներշնչումը եւ կ'ունենաք Ալէմշահի ոգին որ բիւրեղա-նման յստակութեամբ կը յայտնուի իր « Աւարայր » համանուագային երկին մէջ :

Աւարա՜յր : Սրտի եւ մտքի թռիչքով, Ալէմշահ՝ իր այս համանուագային քեր-թուածին մէջ, երաժշտութիւնով տուած է դիւցազներգութիւն մը, որուն մէջ խտացած է Աւարայրի գաղափարական, հերոսական, հազար հինգ հարիւրամեայ այլեւս յաւերժական իմաստը :

Պոռթկաց իր ներշնչումը, եւ մղուած իր տաղանդին եռուն ուժերէն, թռիչք ա-ռաւ իր գեղարուեստական երեւակայու-թիւնը՝ անկաշկանդ սաւառնելով դէպի Տղմուտի ափերը :

Իր ստեղծագործական տաղանդը յոր-դեցաւ եւ իր խռովայոյզ ներքնաշխարհը, առաջնորդուած իր ներհուն մտքին պայծառութենէն, հայ մշակոյթին տուաւ գեղարուեստական գլուխ գործոց մը՝ ո-րուն մէջ ամփոփուած է Աւարայրի ամ-բողջ իմաստը իր վեհութեամբ եւ գե-ղեցկութեամբ :

×

Տարիներ ետքը, Ամերիկա, հեռաւոր Տիթրոյթի մէջ, ձմրան մռայլ առաւօտ մը՝ (*) վերջ գտաւ Գուրգէնին անցա-ւոր կեանքը եւ սկսաւ արուեստագէտին տեւական փառքը :

Հիմա՝ երբեմն զինքը քովս կը զգամ : Իր թաւ ձայնը կը լսեմ, ու իր ժպտուն-երես դէմքը կը տեսնեմ : Նստած դաշնա-կին առջեւ՝ կը նուագէ, իր անբաժան ծխիկը շրթունքէն կախուած, ու գորշ ծուխը կը բարձրանայ իր կիսաբաց աչ-քերուն մէջ :

Աշակերտներուս համար՝ ուսուցիչ էր, միանգամայն ընկեր եւ երէց եղբայր :

(13 Շար·)

(*) 1947, Դեկտեմբեր 14 :

ՑՈՒՐՏ ՈՒ ՁԻՒՆ

ՊՈԼՍԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՊԷՅՐՈՒԹ

Պոլսոյ թերթերը գրեն ·—

Ցուրտի ալիքը Կեդր · Անատոլու սահե-լով՝ պատճառ դարձաւ որ սաստկօրէն ձիւնէ : Անգարա – Պոլիս ճամբան փակ-ուեցաւ եւ հազարէ աւելի փոխադրական կառքեր ձիւնի մէջ մխրճուեցան : Պոլու-լեռնէն մինչեւ Քայնարճա 17 քիլոմեթր ճամբան լեցուած է իրարու ետեւ շար-ուած փոխադրական կառքերով : Օթօ-պիւսի հինգ հազարի մօտ ճամբորդներ Նալլըհանի մէջ գիշերեցին : Ջերոյէն վար 13 աստիճան ցուրտէն իրենց ինքնա-շարժերը փրկել ջանացողներն ալ պար-բերաբար գայլերու յարձակման ենթար-կուեցան :

Պուրսայի շրջանին մէջ ալ կարգ մը գաւառակներու հետ հաղորդակցութիւնը խզուեցաւ : Քաղաքը 36 ժամ մթութեան մէջ մնաց :

Քանի մը օր առաջ ահռելի մրրիկ մը տակն ու վրայ ըրաւ Պոլիսը, խզելով ա-մէն հաղորդակցութիւն գաւառին հետ :

Կէպզէի շրջակայքը տապալած հեռա-ձայնի եւ հեռագրի ձողերը նորոգուելով ի վերջոյ հաղորդակցութիւնը վերահաս-տատուեցաւ : Անգարայի մէջ ամբողջ գիշերը ձիւնեց : Ուլու տաղի վրայ ձիւնին թանձրութիւնը մէկ մեթրի բարձրացաւ : Եգէականի շրջանին մէջ ալ կը ձիւնէ :

Ատանայէն կը հաղորդեն թէ Պալքան-ներէն գալով Կեդր · Հարաւային եւ Արե-ւելեան Անատոլուի շրջանները տարած-ուած ցուրտի ալիքը մեծ վնաս հասցուց : Մասնաւորաբար չոր ցուրտը շատ վնա-սակար եղաւ նարինջենիներու նոր բերքին : Սաստիկ ցուրտէն Տաւրոսեան լեռներու Հաճըքարը կայարանին շրջակայքը երկա-թուղիները ճաթեցան : Գծին պահապանը կռահեց այս պարագան եւ ատենին լուր տուաւ Հայտար Փաշա գացող Տաւրոսեան ճեպընթացին ու Սվազէ եկող ճամբորդի կառախումբին : Միւս կողմէ Ատանայէ Անգարա մեկնած երկու օթօպիւսի յիսու-նէ աւելի ճամբորդները Սութ գաւառա-կին Սալթավուլ բարձունքին վրայ երկու գիշեր պաշարուած մնացին ձիներու մի-ջեւ :

Քէֆքէն ապաստանած հարիւրաւոր ձկ-նորսներ ամէն վայրկեան սովամահ դառ-նալու վտանգին առջեւ կը գտնուին : Անո-նց շուտափոյթ օժանդակութիւն պի-տի ընծայուի :

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Դամասկոսէն կը հաղորդեն 23 Նոյեմ-բեր թուականով ·— 24 ժամէ ի վեր, սաստիկ ցուրտ կը տիրէ Սուրիոյ մէջ : Ջանազան շրջաններու մէջ, ջերմաչափը կը տարուբերի 0ի եւ 8ի միջեւ :

Շատ տեղեր ձիւնած էր, յատկապէս Դամասկոս – Հոմս – Հալէպ ճամբուն վը-րայ, որ երկու ժամ փակուած մնաց :

ՆԱԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Նոյն թուականով կը հաղորդուի Պէյ-րութէն ·— Ամբողջ օրը սաստիկ ցուրտ կը տիրէր Լիբանանի մէջ : Առատօրէն ձիւ-նեց լեռնային շրջաններու մէջ, ուր բազ-մաթիւ ճամբաներ փակ մնացին :

Դամասկոսի ճամբան, որ փակ էր, բաց-ուեցաւ եւ երթեւեկը վերսկսաւ : Եւ սա-կայն, Մայրիներու, Լաքլուքի ու Ֆարա-յայի ճամբաները փակ կը մնան :

Ցուրտի ներկայ ալիքը այնպէս կ'երե-ւի, թէ ատեն մը եւս պիտի յարատեւէ : Զօրեքշաբթիէն հինգշաբթի լուսցող գի-շերը ջերմաչափը 1ի իջաւ :

ՊԱՏԿԵՐ ՀԱՅՈՑ ՆՈՐԵՆ ՂԱՐԵՂԱՆԻ

ԳՐԵՑ

(ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐԱԿԸ ԿԵՆՑԱՂԻՑ)

ՊԱՏՄՈՒՄ Է ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

— Ի՞նչ մասին ... Ի՞նչ ասեմ ձեզ : Անկասկած ... Ես ինքս ալ ուզեցի ... Ինչպես որ ամեն մարդ ... Ինչ որ ըսեմ, ճիշտ է ... Ես ինքս ալ ... Ինչպես

Այրի Տիկին Սուլթան Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Յովհաննէսեան եւ զաւակները, Պ. կարապետ Փափազեան խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ա – մուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր՝

ԲԱՐԹՈՂ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Նո – յեմբեր 29ին, յետ անողոք հիւանդու – թեան :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 15·30ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Լֆխանեան քան Ն. Ֆ. կը նուիրեն փոխան ծաղկեպսակի Ցարու – թիւն եօթնեղբայրեանի մահուան առ – թիւ Մշակոյթի տան : (Առանալ « Ցա – ռալ»էն) :

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը, այս Հինգշաբթի, Մշակոյթի Տան մէջ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ, Մշակոյթի Տան մէջ :

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Վարդան Են – թակոմիտէի ժողովը այս Շաբաթ իրի – կուն, ժամը 21ին, սովորական հաւաք – ատեղին : Բոլորին ներկայութիւնը անհրա – ժեշտ է :

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմի – տէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրա – ւիրէ իր ընկերները այս Շաբաթ իրի – կուն ժամը 8·30ին, Խրիմեան դպրոցին մէջ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն, Ներ – կայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ին ներկայացուցիչը :

ՊՕՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» են թակոմիտէի վարչութիւնը ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս Շաբաթ, ժամը 21ին : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

Բացականները, դրաւոր պէտք է ներկա – յացնեն իրենց պատճառաբանեալ բացա – կայութիւնը :

Surprise Party

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբին, այս կիրակի, ժամը 15էն 22, Մշակոյթի Տան մէջ, 17, Րիւ Պէօ :

J. N. L'S QUARTETT

AMBIANCE DISQUES SELECTIONNES

BUFFET - BAR

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ

կը ներկայացնէ՝ Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ

կը մասնակցին՝ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Տիկ. ՀԱՅԿՈՒՀԻ Լա Շասաները — ԽՏԸՇ – ԵԱՆ, Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ – ՎԱ – ՀԱՆ, ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ :

Երկուշաբթի Դեկտեմբեր 11ին, ժամը 20·45ին : Սալ Փօլ Ֆարալիֆ, 21 Րիւ Իվ Թուտիֆ :

Տոմսերը կը ծախուին սովորական դի – ներով Հրանդ Բալուեան գրատունը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանի բացման ղեղարուեստա – կան ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 10ին, Մշակոյթի Տան մէջ, կիրակի ժամը 16ին :

Նախագահի բացման խօսք՝ Մ. ՊԱՐ – ՍԱՄԵԱՆ :

Օրուան բանախօս՝ ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Արտասանութիւն՝ Ազա Գրիգորեան, Երգ՝ Օր. Աստղիկ Քէօսէեան, Ջութակ՝ Ս. Քաջեան :

Ներկաները պիտի հիւրասիրուին թէ – յով եւ կարկանդակով :

Մուտքը ազատ է :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի ՊԱՏԻՒ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ

Նախաձեռնութեամբ համակիր բարե – կամներու յանձնախումբի մը :

Հայաստանէն իր նոր վերադարձին առ – թիւ : Հինգշաբթի (Նոյեմբեր 30) իրի – կուն ժամը 21ին, Լիւթեսիայի սրահը :

43, Bld. Raspail
Métro Sèvres-Babylone

Գեղարուեստական բաժին :
Ծախքերու մասնակցութիւն 5 Ն. Ֆ. :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած կապոյտ Խաչի մաս – նաճիւղին կողմէ :

Դեկտեմբեր 16ին, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտեան 2, Վիէնի Քաղաքապետարանի ընդարձակ սրահին մէջ :

Orchestre JO BERRUYER
et sa grande formation

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս կիրակի ժամը 10·30ին, հանդսա – ւոր ճաշկերոյթ պատարագ՝ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ՔԻՀԵԱՆի հոգւոյն համար, անոր մահ – ուան քառասունքին առիթով :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ՝
Գեր. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ :

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 16էն 22

Սամուէլ Մուրատեան
վարժարանի թատերասրահին մէջ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԻ

Հանդէս

Ծնողաց Միութեան կողմէ
պատրաստուած

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Աբնու – վիլի Նոր Սերունդի խումբին, Սարսէլի մէջ :

Դեկտեմբեր 10ին, կը ներկայացուի՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise. PARIS (9e)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԳԷՍԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3ին, ժամը 17էն կէս գիշեր, *կրան Օթէլի* շքեղ սրահ – ներուն մէջ, **12, B'. des Capucines**

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Երկու նուագախումբ, հաճելի զեղարուեստական բաժին :

Մուտք 6 Ն. Ֆ., իրենց խառնը ներկայացնող ուսանողներուն կէս գին :
Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել սեղանները :

WAG. 38-54

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շաւիլի կրօն. Ընկեր ակցութեան կողմէ եւ հովանաւորու – թեամբ կաթ. Պատուիրակ Գերշ.

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 3, ժամը 15ին Շաւիլի քաղաքապետարանին սրահին մէջ

Rue Stalingrad. CHAVILLE

Կը ներկայացուի, ղեկավարութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի
« ՄԻԶԻՆ ԳԻԻՂԻ ԲԺԻՇԿԸ »
Ջուէյտ 3 արար, Մոլիէրի «Ակամայ բժիշկ»էն հայացուած Գ.Վահանի կողմէ :

երգ, արտասանութիւն եւ պար դպրոցի աշակերտներուն կողմէ :
ժամը 20էն ետք, պարահանդէս :—

ORCHESTRE RAGO NURIAS

ՄՈՒՏՔ 4 Ն. Ֆ. *ՊԻՒՖԷ*

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ

Շաբաթ, Դեկտեմբեր 2էն, կիրակի, իրիկուն Դեկտեմբեր 10
Բարեգործականի սրահներուն մէջ 11 Սխուար Ալպօնի, Մէթրօ Փասի

Այս տարի, յատկապէս նոր բաժին մը՝

ՁՈՒՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ուր պիտի ներկայացուին հայ արուեստագէտներու զանազան գործերը :

Նկարներ, մանրանկարչութիւն, Ատլաս Հայաստանի պատմութեան եւ աչ – խարհագրութեան, ղրագէտներու կողմէ ստորագրուած գիրքեր, սալեր եւն. :

ՀՈՆ ԿԸ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ

Մարգրիտներ, զոհարեղէնի տուփեր, ճայն – պատկերասփիւռ, թրանզիսթօր, մոզէզ եւ կոկորդիլոս պայուսակներ, ճամբորդութեան պայուսակներ, թրուս, ժերզէ հագուստներ, փարֆէօն, նայլըն զուլպայ, ղրամեքենայ, փիւլեր այր մար – դոց եւ կիներու համար, այր մարդոց չապիկ, մետաքսէ փողկապ, ֆանթէզի զոհարեղէններ, սեղանի սպասներ, խաղալիքներ եւն. եւն. :

ՀՐԱՆՏ ԱՄՄՈՒՆԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian,* Le Caire	100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova,* Paris.	120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian,* Paris, 1961.	25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan,* Paris.	6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian,* Paris.	10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ,	20Ն·Ֆ·
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ	40 Ն·Ֆ·
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ,	40 Ն·Ֆ·
ԱՌՁԵՒՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ· ԳԱՂՂ· Հ. Դ. Մտեփանեան, Վենետիկ	9 Ն·Ֆ·
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ,	40 Ն·Ֆ·
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Յ. Զագմագճեան, Պէյրութ	40 Ն·Ֆ·
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ·Ի, 1918–1958, Պէյրութ	22 Ն·Ֆ·
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. Հատոր, Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ, Պէյրութ	12 Ն·Ֆ·
ՋՐՈՑՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. Հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. Հատոր 5 Ն. Ֆ.	
ԱՆԴՐՇԻՒՐԻՄԵԱՆ ՁԱՅՆԵՐ, Պ. Մնացական, Պէյրութ	4 Ն·Ֆ·

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն· Ֆ·	միջեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն· Ֆ·	միջեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆ·	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն· Ֆ·	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն· Ֆ·	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆ·	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն· Ֆ·	» » »
«ԿՂ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն· Ֆ·	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն· Ֆ·	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ – դերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան :

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad
CHOISY-LE-ROI (Seine)

Neuf et Réparation **Prix Intéressants**

Autobus
183 de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Dr. Roux